e.m. Nathanson:
Tucet špinavců

Marianne, své ,ženě

1965 by E. M. Nathanson
Translation Zdeňka Marečková, Zdeňka Vasiljevová, 1993

ISBN 80-206-0389-1

Důvěřuj se mnou!
Žádné stvoření nebylo učiněno tak nízkým,
ale protože se tím chlubí, můžeme ujistit, že má svou nejvyšší cenu. Z rozhodnutí osudu plní svůj okamžitý úkol,
získává slávu, o které ví jen ono,
vychutnává svůj triumf, hodný světové slávy, nepoznáno.
Kde je jedno zrníčko písku mezi miliardami,
nakupenými chaoticky na pláži?
Víme my, jestli vyskočilo, nebo vyskočí v tomto století,
nebo jednou - až k samému trůnu všehomíra a doc7cáme my se toho?
Robert Browning: "Fifine na tržišti světa ", XXIX (1878)

ČÁST PRVNÍ

SIBENICE

1

Výňatky ze služebních záznamů vojína Enose Gardinera, 32149763,
označené jako důvěrné a pohr"bené v depozitáři armádního archivu
v St.
Luis,
Missouri...
VRCHNÍ VELITELSTVÍ
SKUPINA JIŽNÍ ZÁKLADNY, ZÁKLADNA VE SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ
EVROPSKÉ OPERAČNÍ ÚZEMÍ
ARMÁDA SPOJENÝCH STÁTŮ
BOX 490
20. února 1944
Výnos hlavního vojenského soudu č. UK73
Před hlavním vojenským soudem, který zasedal v Camp Chiselden,

Swindon, Anglie, 30. listopadu 1943; ve shodě s paragrafem 1 zvláštního výnosu č. 74, vrchního velitelství Skupiny jižní základny ETOUSA, 25. listopadu 1943; byl postaven před soud a vyslýchán vojín Enos Gardiner, 32149763, setnina A, 5O1. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize. a) Obvinění: porušení 92., 96. a 69. článku válečného řádu. Druh přestupku: 1) vojín Enos Gardiner, 32149763, setnina A, 5O1. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize, spáchal ve Wiltshire Arms, Wootton Basset, Anglie, dne nebo kolem 20. listopadu 1943, s promyšlenou zlovolností, záměrně, úmyslně, úkladně, nezákonně a s uvážením vraždu seržanta George Trainora, 15368492, setnina A, 5O1. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize, tak, že ho zastřelil karabinou. 9 2) vojín Enos Gardiner, 32149763, setnina A, 5O1. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize, spáchal ve Wiltshire Arms, Wootton Basset, Anglie, dne nebo kolem 20. listopadu 1943, s promyšlenou zlovolností, záměrně, úmyslně, úkladně, nezákonně a s uvážením vraždu Beatrice Elizabeth Rosamondy Hawleyové, anglické občanky, svobodné, tak, že ji zastřelil karabinou. 3) vojín Enos Gardiner, 32149763, setnina A, 5O1. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize, když byl zatčen v uniformě a ve stavu opilosti a výtržnictví, projevil hluboké opovržení lidským životem a pohrdání zákonem tím, že se vzpouzel zatčení a mířil karabinou na členy policie z Wootton Basset a na členy vojenské policie 322. praporu. 4) vojín Enos

Gardiner, 32149763, setnina A, 501. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize, si úmyslně způsobil zranění hlavy tím, že se střelil karabinou, a tím se učinil nezpůsobilým pro plný výkon vojenské služby. b) Obviněný odpovídá na všechny body obžaloby i na obvinění samé: nevinen. c) Vyšetřováním shledáno u všech bodů obžaloby a obvinění samého: vinen. d) Rozsudek: Obviněný bude pověšen za krk, dokud nezemře. e) Rozsudek po schválení zasedajícím soudem a po potvrzení velícím generálem ETOUSA, a po vyhovění článku válečného řádu 501/2, bude vykonán 25. února 1944 ve věznici č. 1, Marston-Tyne, Somerset, Anglie. Výkon bude proveden pod velením velícího důstojníka 51. disciplinární výcvikové jednotky, Marston-Tyne. Z rozkazu velícího generála ETOUSA F. S. Bryana, generálmajora Spojených států amerických, zástupce náčelníka štábu L. D. Partch, brigádní generál Spojených států amerických, pobočník generálního štábu. VRCHNÍ VELITELSTVÍ, 51. DISCIPLINÁRNÍ VÝCVIKOVÁ JEDNOTKA SKUPINY JIŽNÍ ZÁKLADNY, ETOUSA, BOX 490 26. února 1944 Věc: V ý t a h ze zprávy o výkonu popravy vězně generálního štábu Enose Gardinera, bývalého vojína 32149763, setnina A, 501. pěchotní prapor, 4. pěchotní divize. Komu: Velícímu generálovi ETOUSA, BOX 400 (prostřednictvím velícího generála Skupiny jižní základny, Základna ve Spojeném království, ETOUSA, BOX 490.) 10 Ve smyslu dopisu z vrchního velitelství Skupiny jižní základny, ETOUSA, č.j. 171 - Gardiner Enos - ze dne 20. února 1944, věc: "Výkon rozsudku smrti," a paragrafu 9, Pravidel vykonávacího postupu č. 54, vrchní velitelství, ETOUSA, ze dne 5. března 1942, rozsudek byl vykonán a předkládá se následující zpráva: Místem výkonu popravy byla popravčí místnost v městské věznici v Marston-Tyne, Somerset, která je nyní vojenskou věznicí Spojeného království č. 1 v soudní pravomoci 51. disciplinárního výcvikového střediska výše zmíněného útvaru. Je to podélná místnost s vysokým stropem přibližně čtyřicet pět /451 stop dlouhá a třicet pět /35/ stop široká. Stěny a podlaha jsou kamenné. Přes celou šířku stropu je položen pevný dubový trám přibližně dvanáct /12/ palců na dvanáct /12/, z něhož je zavěšena oprátka, volným koncem visící do místnosti dole. 2. Hodinou výkonu popravy byla 3.00 hodina ranní, zvolená velícím důstojníkem z toho důvodu, že nejméně pobouří obyvatele města, vzbudí rozruch mezi ostatními vězni v budově nebo vyruší odsouzence ve vedlejších celách. 3. Vzhledem k dlouhotrvajícímu vlhkému počasí byl vnitřek místnosti se šibenicí velmi vlhký a studený. V hodinu, kdy byla vykonána poprava, vál bouřlivý vítr od západu a bez ustání lilo, což bylo možné vidět a slyšet z ostatních částí budovy, nikoli z popravčí místnosti. 4. Ve 2.40 ráno dne 25. února 1944 velící důstojník 51. disciplinárního výcvikového střediska podplukovník Simon R. Tarbell, O-2473629, shromáždil v popravčí místnosti dvacet úředních osob, svědků a pověřených vojenských a civilních pozorovatelů a přihlížejících. Přečetl jim příkaz č. OK73 hlavního vojenského soudu, vrchního velitelství, Skupiny jižní základny ETOUSA ze dne 20. února 1944, dal příslušné pokyny a učinil příslušná opatření, jak vyplývá z jeho povinností v tomto útvaru. 5. Svědci a přihlížející pak byli uvedeni na místa jim vymezená, t.j. oficiální svědkové byli umístěni v jedné řadě pět /5/ kroků od jižního okraje propadliště, zatímco vojenští pozorovatelé a angličtí civilisté stáli ve dvou 12/ řadách sedm /7/ kroků od západního okraje propadliště. Zdravotní důstojníci stálí čtyři /4/ kroky od severního kraje propadliště. 6. Ve 2.50 hod. ranních doprovod, složený z velícího důstojníka, úředního zapisovatele a dvou strážných vojenské policie vstoupil do cely odsouzeného. Jeden vojenský strážný stál u vchodu do cely. 7. Doprovodná skupina nalezla vězně na modlitbách s kaplanem, 1. poručíkem Thomasem C. Pinesem, O-5375923, ChC, vrchní velitelství, 4. pěchotní 11 divize. Velící důstojník je informoval, že je čas. Oba strážní spoutali vězni ruce za zády. Všichni opustili celu ve 2.52.5 ráno v čele s

podplukovníkem Tarbellem, 1. poručíkem Pinesem po jeho levici, který se potichu modlil, za ním vězeň se strážnými po boku, sledován třetím strážným. 8. Ve 2.52.75 zadržel průvod nepokoj, způsobený jiným vězněm ze sousední cely. Průvod byl schopen dalšího postupu vojenským způsobem ve 2.54.5. 9. Ve 2.54.75 průvod vstoupil do popravčí místnosti. Zapisovatel dal povel "Pozor!" Vězeň byl odveden doprostřed propadliště. Strážní pomohli katovi při svazování nohou vězně a přivázání desky na jeho záda. 10. Velící důstojník zaujal své postavení vpředu a vpravo od vězně. Kaplan se postavil dopředu a nalevo od vězně. Velící důstojník přečetl vězni nález vojenského soudu a příkaz k jeho popravě, a potom oslovil vězně následovně: "Vojíne Gardinere, chcete mi něco sdělit dříve, než bude proveden můj příkaz k vaší popravě?" Vězeň neodpověděl. Kaplan potom oslovil vězně těmito slovy: "Vojíne Gardinere, chcete mi jako kaplanovi něco sdělit?" Vězeň neodpověděl. Kaplan zanotoval modlitbu. Kat upravil černou kápi na hlavě odsouzence, vložil oprátku na jeho krk a utáhl uzel za jeho levým uchem, jak je předepsáno v AR 633-15. 11. Kat přistoupil k dřevěné klice, ovládající pohyb propadliště. Velící důstojník mu pokynul a kat posunul kliku ve 2.58.5. Mechanismus propadliště reagoval perfektně a vězeň byl čistě svržen dolů propadlištěm a zůstal viset ve spodním prostoru. Zapisovatel dal povel "Pohov!" 12. Tělo viselo zavěšené bezhlesně, ale s lehkými stahy dolních končetin. Svědci a pozorovatelé stáli mlčky, někteří se skloněnou hlavou. Žádný z úředních činitelů ani pozorovatelů neprojevil hlasem ani pohybem emocionální reakci. 13. V 3.03 dal velící důstojník povel: "Důstojníci zdravotní služby, provedte kontrolu!" V 3.09 starší zdravotní důstojník kapitán Paul L. Gordon, O-1954372, MC, 51. disciplinární výcvikové středisko, oznámil velícímu důstojníkovi: "Pane, prohlašuji tohoto muže úředně mrtvým." Útvar byl rozpuštěn v 3.09 hodin. 14. Od vstupu odsouzence do popravčí místnosti do otevření propadliště uplynulo tři a tři čtvrtě minuty /3.75/. Od pádu odsouzence do propadliště do oznámení jeho smrti uplynulo deset a půl /10.5/ minuty. 12 15. Všechny úřední osoby vykonávaly svůj úkol vysoce efektivně. Poprava byla provedena důstojně, s vážností a vojenskou přesností. Schválil: Simon R. Tarbell, O-2473629 podplukovník CMP velitel LeRoy W. Strom 1. poručík DC O-1638815 ZÁPADNÍ SVAZ MINISTERSTVO VÁLKY WASHINGTON D. C. 26. února 1944 Paní Aileen Gardinerová Box 17, Route 3 Loveland, Tenessee S POLITOVÁNÍM VÁM OZNAMUJEME, ŽE 25. ÚNORA 1944 ZEMŘEL ENOS GARDINER PŘI VÝKONU SLUŽBY. GENERÁLNÍ ADJUTANT AMERICKÉ ARMÁDY 2 V Marston-Tyne byla vždycky šibenice. Byla uložena hluboko ve vnitřnostech starého vězení, které ve svých zdech pohřbilo odpad saských generací a nyní v sobě uzavřelo nepoužitelný kal velké americké armády, jež se do Spojeného království přeplavila přes oceán. Kouzelný venkovský starobylý dům na okraji starého tržního města byl naprosto nenápadný. Popravčí místnost se šibenicí byla temným lůnem tohoto domu, úzkostlivě zakrytá vlhkými kamennými stěnami. Hovořilo se o ní šeptem, tajemně, jen v náznacích. Vstupovalo se do ní jen při zvláštních příležitostech. Mezi účastníky přísného ceremoniálu, který zvyk a vojenský předpis určil pro její použití, vzbuzovala předtucha spuštění jejího mechanismu složité emoce, vrcholící nesnesitelnou výpovědí. Kněží, kteří těmto věcem rozuměli, říkávali, že je to místo dozrávání. Nazývali je tak proto, aby upokojili chvějící se muže, přiváděné sem na popravu. Bylo tam ještě jedno popraviště, přenosné, zhotovené z praktické vermontské borovice, se značkou USQMC, které si s sebou zde dočasně umístěná 13 4 .---,ar_ armáda přivezla přes Atlantik. Nějaký logistický jasnovidec si dal práci a zařadil je mezi motory a válečné zásoby s přesvědčením, že se bude hodit. Ale bylo odloženo, zabaleno a raději se nepoužívalo z obavy, že by se hostitelské země dotkl náznak domněnky, že se v Americe vyrábějí lepší šibenice. Byla to stará šibenice, o níž Hump

Edwards a Albie Salmon povídali americkému kapitánovi ve výčepu "U řeznického znaku" v temném, vlhkém městě za zdmi věznice. ‚Dřívávejc se vědělo, kdy se bude věšet," pravil Albie. Naklonil se blíž k Johnu Reismanovi. Nespouštěl z něj oči s úporností starého člověka. Z jeho dechu zavanulo somersetské pivo. "Tenkrát je věšeli, když se rozednívalo," řekl Albie, "to se šiklo. Nikdo se tu neploužil potmě uprostřed noci, jako to děláte vy Yankeeové." Americký kapitán pevně uchopil whisky a přitukl o Albieho pohár. "Napij se, dědo," řekl. "Já ti ten truňk zaplatím." Objednal další whisky pro sebe a s rozmyslem a plánovitě se opijel, aby utišil strach z povinnosti, kterou měl dnes v noci. Podle příkazu půjdete do 51. disciplinárního výcvikového střediska v Marston-Tyne dne 24. února 1944, abyste byl svědkem popravy... Tak nějak. Jen tam jdi. Je to snadné. Už jsi dělal horší věci. Proto si tě ceníme. Jdi se podívat, jak armáda věší nějakého ječícího chudáka. Příkaz ho zastihl v 10. rezervní jednotce v Lichfieldu, kde doloval schopné dobrovolníky pro novou speciální operaci, nazvanou Rosedale. Ale unikala mu souvislost mezi věšením kriminálníka a špionáží v týlu nepřítele. Reisman ani nevěděl, že armáda dělá takové věci, a svým způsobem ho to šokovalo i štvalo, protože byl přesvědčený o tvrdosti své psychiky i citů stejnou měrou jako svého šlachovitého, jizvami pokrytého těla. Chtěl protestovat, ptát se proč - protože v jeho branži proč někdy zbavilo odpudivosti to, co měl udělat - ale rozmyslel si to. Myšlení hlavounů v Úřadu strategických služeb v Londýně bylo stejně nepochopitelné jako armáda a jejich příkazy stejně nevyzpytatelné. S pátou sklenicí alkoholu v žilách pocifoval méně zlosti a strachu, než když vstupoval do výčepu, a víc své obvyklé objektivní zvědavosti vůči životu a smrti. Smrt nebyla pro Johna Reismana ničím novým - ani násilí. Ne hrubé násilí na nepravém místě, ale lstivé, vychytralé a obratné, a násilí na správném místě. To byla Reismanova práce po celá léta. Byl profesionálním vyvolavatelem násili, a proto ho tak vyvedlo z míry, že měl být tuto noc zvaným hostem při popravě věšením. Nepříjemně ostře si uvědomoval sám sebe, dráždilo ho to a zneklidňovalo, zvlášt když se přistihl, že mu chybí kuráž. Dveře "U řeznického znaku" se otevřely. Reisman cítil, jak se chlad dotkl jeho šíje, jako by ze zlomyslnosti, vyvolané jeho myšlenkami, a na okamžik zaplnil místnost, dokud se také on neprohřál ohněm. Vstoupil americký voják v neforemném plášti a vojenské čepici. S přehnaně přesnými, téměř divadelními pohyby si sundal plášt i čapku a pověsil je u krbu. Byl to statný třicátník s plným obličejem, který v konturách měkl, a s malýma světlýma očima, kterými rychle prošmejdil všechny kouty v místností. Zaregistroval tak 14 všechny osoby, když šel pomalu ke stolu a usazoval se. Na obou rukávech měl prymky seržanta a jeho kabátec nebyl střižen podle nového vzoru jako bunda, ale po staru a zakryvala mu pas, boky i stehna. Na výložkách měl dvě zkřížené pistole, označující vojenskou policii. V místnosti bylo jenom málo jiných vojáků, protože v takové noci, jako byla tato, se většina mužů zdržovala v nudných, ale zato suchých ubikacích v táborech a polních letištích pahorkatin Wessexu. Reisman si všiml, že několik dalších mužů ve výčepu mělo na výložkách zkřížené pistole, a domyslel se, že jsou z vězeňské jednotky. Žádný z nich nepozdravil seržanta, ale jejich úhybné chování - odvrácené oči, posunuté židle, náhlé zaujetí hovorem - zjevně ukazovalo, že jeho přítomnost nezůstala nepovšimnuta, pňznávali, že ho znají. "Hele, to je von... Morgan," řekl Albie Salmon. "A koukněte na ty jeho lampasy. Von to říkal, že mu je dají." Dívka, kterou Reisman předtím nezaznamenal, přistoupila ode dveří do kuchyně k vojákovu stolu. Reisman ji sledoval očima a její pohyby odvádély jeho mysl od zaujetí násilím a smrtí. Měla velmi plnou ženskou postavu, která okamžitě upoutala, tím spíš, že patřila tak mladé tváři. Reisman pocítil nekonečnou touhu, když viděl, jak dívka

koketně nadzdvihuje svou silnou šedou sukni nad koleno a dělá půlobrat vlevo, vpravo a potom se otáčí kolem své osy, zatímco seržant civí na její nohy. Reisman nemohl slyšet, co si povídají, ale dívka se usmívala od ucha k uchu, téměř se smála. Kapitán si všiml, že má na sobě hedvábné punčochy tělové barvy, které v těchto dobách znamenaly velkou vynalézavost a oběť ze strany dárce, a často i obdarované. Seržant vypadal zmateně, přesto vztáhl ruku a lehce se dotkl dívky pod kolenem, když se otáčela, ale rychle stáhl ruku zpátky. Když dokončila svou piruetu, natřásla polodlouhé vlasy barvy písku nad ušima, aby bylo lépe vidět laciné, lesklé náušnice s velkou umělou perlou, uvězněnou v tenkém pozlaceném filigránu. "Přišel sem na svůj slaninový nákyp a sklenici mlka, a aby se díval na holku, jako každej večer," řekl Hump Edwards. "3á se divím, že to může dělat." Hump silně potáhl z velké černé dýmky mezi bezzubými dásněmi a v krátkých hustých obláčcích zamořoval vzduch silnou tabákovou vůní a čmoudem. "Není na něm nic zvláštního," řekl Albie. "A nevypadá ani na tu práci. Královskej kat, já ho viděl na vlastní oči, víme, tak ten vypadal jako doktor nebo funebrák. Byl kost a kůže a měl černej voblek a cylindr. Veselej jak funus. Ten teda na tu práci vypadal, ten jo." "Kdo je to?" zeptal se Reisman. Albie Salmon trhl hlavou k levému rameni, vyplázl jazyk a vyvalil oči. Pravou rukou nad sebou držel imaginární provaz. "Ten, co věší," řekl. Enos Gardiner, devatenáctiletý běloch s rezavými vlasy a tváří posetou pihami, byl nervózní, ale ne vyděšený. Vojenský obhájce mu u soudu řekl, aby si s rozsudkem nelámal hlavu. "Spousta chlapů dostane rozsudek smrti, Gardinere," řekl, "ale jenom málo těch rozsudků se provede." 15 To bylo naposled, co viděl svého obhájce, kterého pak poslali plnit jiný rozkaz. Jeden den advokát, druhý den pistolník, třetí den náčelník Indiánů - taková je armáda, každý je tam odborník. Gardiner se v duchu ptal, jak by asi pochodil doma u soudu, se skutečným právníkem vedle sebe. Doma se věší jenom negři za zabití bělocha. Byl to podplukovník, kdo za ním přišel a oznámil mu, že rozsudek byl potvrzen, ale Gardinerovi to stále nic neříkalo. Věděl, co chtějí udělat. Chtějí ho vyděsit k smrti. ,Přejete si kaplana?" zeptal se podplukovník. , Někoho jmenovitě?" Samozřejmě, že si přál kaplana. Přál si kohokoliv, kdo by přišel do téhle všivé cely a seděl a mluvil tu s ním. V cele o kus dál byl nějaký blázen, ktery nepřestával tvrdit, že je mladším bratrancem A1 Capona, a Capone mu všechno zařídí a dostane ho odsud. Jmenoval se Victor Franko a povídali si , spolu přes mříže. Ale strážní neměli rádi hulákání a okřikovali je, aby toho nechali, kdykoliv se k ním přiblížili. Stejně většinou vůbec nepochopil, o čem Franko mluví. Kdyby to nebyl cizinec, typoval by ho na Yankeeje. Enos řekl podplukovníkovi, že zná jen jednoho kaplana, a je mu jedno, jestli přijde tenhle nebo jiný. Byl to poručík Pines ze 4. divize, který za ním chodil, dokud byl v nemocnici. Byl to takový bláznivý katolik, proti nimž se doma věčně stavěli, ale tenhle mluvil jako každý jiný Američan, kterého znal z domova, a byl to docela určitě kazatel, jenž uměl přesvědčit. Jestli měl mít co dělat s náboženstvím, tak tenhle byl ten pravý. Ted byl Pines u něho a Gardiner poslouchal, jak mu vypráví o Bohu a KrisI tu a jeho království, které přijde, ale věděl, že dnešní noc nezemře. Dnes v noci ho nevyvedou z cely, nedají mu kolem krku oprátku a nepověsí ho. Protože kdyby to měli udělat, nechali by ho umřít už před čtyřmi měsíci, kdy byl postřelen. Tvrdili, že se pokusil o sebevraždu, ale nevěřil tomu. Musel to udělat někdo od vojenské policie. Pamatoval se, že se strašně opil při opušáku a Trainor mu řekl, že má zákaz vycházek. A pry nedělej si starosti chlapečku, já se ti dnes v noci o tu tvoji holku postarám! Pamatoval se, že hledal BeaBea. Její bytná mu řekla, že poručík přišel dřív a odvedl ji pryč. Ale Bea-Bea byla jeho. "Ty jsi moje malé červené sluníčko,"

sténala pod ním z polštářků svého bílého těla. "Žhavá koule a pálíš, pálíš...!" A nahlas křičela v agonii rozkoše, kterou jí působil. Nikdy neměl takovou ženu jako ona. Nikdy neměl ženu - až teprve ji - a byla jeho. Poprvé ji uviděl ve Woottonu, když se snažila zbavit Trainora, ktery si myslel, že ji okouzlí svými lampasy. Potom jednou ve Woottonu šel na latrínu, aby se zbavil zatraceného piva a vzadu za hospodou uviděl v osamělé, tmavé budce sedět Trainora s otevřeným poklopcem, jak ji opilý tahá k sobě, a ji, opilou, jak ho odstrkuje. Tak ho tam tenkrát vytáhl a uhodil, a ji odvedl od toho všivého prasete. Ale příští večer mu Trainor dal službu. Protože měl strach, co se děje venku, opil se. Potom sebral tu zatracenou karabinu a náboje a pak je šel hledat, protože další, na co sé pamatoval, bylo, jak vchází do ložnice ve Woottonu, kde si leželi nazí v náručí, na výstřely a hrozné výkřiky Bea-Bea, na které ležel mrtvý poručík, jenomže to nevěděl, že je mrtvý, a jenom pořád mačkal spouši a střílel po nich, až nakor. 16 nec byla zticha i ona. A pak ji vzal do náruče a šeptem na ni mluvil, aby se už nebála Trainora, protože už jí nemůže ublížit, a plakal nad ní, protože byla tichá a děsilo ho, jak vypadala. Potom ho znova zalilo rudé šílenství, když přišla vojenská policie a pokusila se ho odvést. Pak byla tma a strašná bolest, když se probral. To bylo všechno, nač se pamatoval, a ted se dal znova do pláče, když si vzpomněl na Bea-Bea a její krásné měkké tělo, které ho konejšilo, jako by byl u mámy. "Plač, synu," řekl kaplan, ,je dobré vyplakat se. Náš Pán také plakal pro hříchy druhých. Plač a vylej své srdce, zbav ho trpkostí a zášti a naplň ho jenom láskou k našemu Pánu, Ježíši Kristu, a budeš spasen." "Oni mě nechtějí doopravdy pověsit, že ne, poručíku?" řekl Gardiner. "Já jsem jim řekl, že jsem ji nechtěl zabít. Oni mě přece nepověsí. Zachránili mi život. Musel jsem zmáčknout spouš, ale vůbec o tom nevím, jako nevím, že jsem střílel na Bea-Bea, a doktoři řekli, že jsem skoro umřel, ale armáda mě zachránila. Proč by mě ted měli popravovat? Já jsem jim řekl, že toho lituju, nemám pravdu, poručíku?" ,Říkej mi otče," řekl poručík Pines vlídně. "Anebo padre, jestli chceš. Tak mě oslovují v armádě. Chceš se se mnou pomodlit?" "Ano, otče, chtěl bych se pomodlit," řekl Gardiner. "Chtěl bych se pomodlit za Bea-Bea. Miloval jsem ji." Kapitán Gordon a poručík Strom čekali v montovaném domku, ktery na pozemku věznice sloužil jako lékařská ordinace. Díky ohni v kulatých železných kamínkách tam bylo teplo a útulno, ale oni seděli ztuhle na židlích, nohy na Gordonově psacím stole, přestože se snažili vypadat klidně a nenuceně, a popíjeli brandy z lékařských zásob. "To by mě zajímalo, co by dělali, kdyby nikdo nepřišel," poznamenal Gordon. Byl starší z těch dvou - vysoký, hubený, husté černé vlasy protkané šedí a jeho oči občas mizely za brylemi v kovových vojenských obroučkách, když odrazily světlo, jako právě v tuto chvíli. "Kdo oni?" zeptal se Strom. Obě otázky byly jenom řečnické. Pro Gordona to znamenalo něco na způsob divokých úvah, kterymi sám sebe bavil o nocích, jako byla tato, snad proto, aby se udržel při zdravém rozumu. Byly tu popravy černochů i bělochů, ale oběšení tohoto připitomělého kluka mu připadalo jako větší zločin než ty ostatní popravy, větší zločin, než bylo násilí, za které měla být poprava odplatou. V Tauntonu si s ním dali strašnou práci, než se jim podařilo přivést ho zpátky k životu. Gordon se upřeně díval na světlovlasého mladého zubaře se svěží tváří. "Kdo je to oni?" opakoval. "To je dobrá otázka. Nepojmenovatelní, unikající oni. Tarbell, ty, já, seržant Morgan, vezmi to až nahoru k velícímu generálovi, jestli chceš. Co kdyby bylo počasí tak zatraceně mizerné, že by to podemlelo silnice? Nebo kdyby nás bombardovali Němci? Hergot, já bych chtěl, aby te udělali. Jednu bombičku do cely, kde trčí Gardinexr..a eho máma by dostala docela jiný telegram a všem by nám bylo líp." - `. : 0 17 . I Gordon zaslechl, že venku zabrzdil služební vůz a věděl, že to, co si

tak vroucně přál, se nestane. Události, které se daly do pohybu před týdny, a možná před léty a stoletími, nesmiřitelně spěly k svému závěru. Strom sundal nohy ze stolu a vstal, aby nakoukl oknem do deště. "To jsou oni," řekl. "Musím pamatovat na to, abych dodal do zprávy trochu literární květomluvy, nemusí to být tak strohé." "Tak se pokus nabídnout to vašemu Zubařskému zpravodaji, kamaráde," řekl Gordon, ,jako zajímavý vedlejší produkt války. Možná že by je pak napadlo uspořádat rychlokurs ve věšení lidí na lékařských a zubařských fakultách - anebo, v tvém případě, rychlokurs jak psát správně zprávy o oběšencích. Asi by se to mělo psát latinsky jako lékařský předpis." Strom otevřel dveře a do buňky vtrhlo pět mužů. Kapitán Keller ze Všeobecné nemocnice v Tauntonu jako první. "`Brej večer, doktoři," řekl a zamiňl ke kamínkům. "`Brej večer, doktore," řekl Gordon. "Hezká noc na věšení." Keller se po něm ošklivě podíval bez špetky humoru. "Tohle není žádná legrace, Paule," řekl a otřepával svůj mokrý plášt a klobouk. "Nikdy bych si nepomyslel, že to s tímhle klukem poženou tak daleko. Kdyby mě to napadlo, nechal bych ho umřít na operačním stole." "A porušil bys přísahu?" "Kašlu na přísahu," řekl Keller, přistoupil blíž ke kamínkám a hřál si nad nimi ruce, popisované v lékařských kruzích jako ruce s mozkem v každém kloubu každého prstu. Keller byl neuvěřitelně zručný chirurg, ktery se do armády přihlásil dobrovolně hned první den po Pearl Harboru, přestože nenáviděl armádu stejně silně, jako miloval svou vlast. "Skládal jsem hodně přísah, a většinu z nich dnes v noci porušuju," řekl. Poručík Strom představil sebe a Gordona ostatním, kteří vešli s kapitánem Kellerem. Byli tam dva kapitáni vojenské policie, náměstek velitele polního četnictva Marshal z tábora v Chiseldenu a první poručík pěchoty z jednotky, kam patřili i Gardiner a Trainor. Ostatní přijdou později a shromáždí se v kanceláři velitele. "Nenechte se deprimovat, pánové," řekl jeden z vojenských policistů. "Bude to hned hotovo a Gardiner dostává jen to, co zasluhuje. Neztrácel bych s ním soucit. Vy jste neviděli, co udělal ve Woottonu. Jako řezník! A potom ten hajzl ještě na mě miril karabinou. Klidně mohl zabít mě nebo někoho z mých chlapců, jako zabil Trainora a tu holku. Když už chcete někoho litovat, tak trochu politujte taky je." "Nebudte tak přísný na doktora, kapitáne," ozval se Gordon. "Gardiner, jak ted stojí a leží a dělá cokoliv, není ničím jiným než tvůrčí kreací učeného doktora a jeho šikovných asistentů. Je mi známo, že by ten kluk bez něho umřel už před čtyřmi měsíci. Žádný umělec by se neradoval, kdyby mu někdo chtěl zničit jeho nejslavnější dílo." Keller přešel ke Gordonovu stolu a sedl si na kraj. Měl malou postavu, kulatou jemnou tvář a jasné hnědé oči, v nichž se zrcadlila starost o svět. "Nediskutuju o rozsudku, kapitáne," řekl důstojníkovi vojenské policie, "a plně chápu váš postoj k téhle záležitosti. Ale po tom, co ten chlapec všechno prodělal, už by to mohlo stačit jako trest i pomsta. Určítě existují nějaké důvody pro zmírnění trestu, nečekám omilostnění, anebo že by ho pustili na svobodu... ale tohle jsem taky nečekal." Obrátil se k poručíku pěchoty z Gardinerovy jednotky. "Vy znáte svoje lidi, poručíku," řekl. "Jaký byl, než se to stalo?" "Nebyl to špatný kluk," řekl poručík. "Trochu pomalý a hloupý, ale nikdy se nedostal do žádného maléru, dokud se neseznámil s tou holkou. Asi pár hodin nedovoleného opuštění jednotky, ale to bylo všechno." "Myslíte, že si zaslouží oběšení?" zeptal se Keller. Poručík byl opatrný a hleděl si svých věcí, a tím to pro něj končilo. Ani ho nenapadlo, aby se nějak angažoval. "No, ani nevím," řekl. "Těžko říct. Strašně těžce nesu, když ztratím některého ze svých mužů, ale tady tomu nerozumím. Bylo proti němu vzneseno obvinění, a jestli to obvinění sedne, tak asi má, co zasloužil." "A co Trainor?" naléhal kapitán Keller. "Jaký ten byl?" "bobry chlap," řekl poručík, "držel chlapy hodně zkrátka a nic jim neslevil." Chvilku se odmlčel a pak se téměř usmál. "Bylo

legrační, jak sekýrorill Gardinera. Byl by ho udřel, asi kvůli výcviku. Nikdy by mě nenapadlo, že se ten kluk na něj jednou vrhne." "Čítáte si v bibli, vidte, doktore?" řekl kapitán od policie. "Oko za oko zub za zub. Gardiner má štěstí. On oddělal dva lidi, ale jeho oběsí jenom jednou." "Když už mluvíme o bibli," řekl kapitán Gordon se značnou dávkou sarkasmu v hlase, "tak bych si dovolil poznamenat, že žádný z nás nemá páru, o čem se tu mluví. Možná, že toho chudáka kluka budou věšet a věšet a věšet a tak dál až na věčnost, jestli mu pan reverend, co s ním strávil poslední dva dny, nezajistí nějakou extra propustku tam nahoru." Poručík Strom věděl, že je čas změnit téma. Měl nejnižší šarži, ale jejich extra frčky ho neohromovaly. Se stejnou shovívavou nonšalantností by komukoliv zaplomboval nebo vytrhl zub. "Na lůžka, pánové, na lůžka!" zvolal a ukázal na palandy v maličké ošetřovně, odkud odveleli pacienty. "Asi si rádi trochu zdřímnete, dokud nebude čas na společnou modlitbu. Jestli se někdo bojí, že na něj phjde kašel, tak mi kapitán určitě dovolí, abych dotyčnému předepsal trochu všeléku, co jsme tu popíjeli." Zatímco ostatní zamířili na ošetřovnu, aby se uložili na lůžka, kapitán Keller zůstal u Gordona. "Jak je mu, Paule?" zeptal se. "Ani nevím," řekl Gordon. "Nevěří, že by ho doopravdy dnes večer pověsili. Kdo ví? Možná že je ještě pořád v hlubokém šoku. A možná je to dobře. Musím už jít a ještě se na něj naposled podívat. Chceš jít se mnou?" "Ne," řekl Keller. "Já bych to nesnesl." Gordon vstal ze židle a z podlahy zdvihl přenosnou váhu. "Udělej si tu pohodlí, Frede," řekl. "Za chvilku jsem zpátky." "Na co to máš?" zeptal se Keller a ukázal na váhu. Gordon se snažil, aby jeho pohyb byl nenápadný, jako by neměl nic 1g 19 i I , ;I,, j společného s jeho povinností, ale Keller to pokazil. Gordon ted mluvil s trpkostí, kterou by si normálně nechal pro někoho jiného, ne pro lékaře, kterého obdivoval. "Musím ho znovu zvážit," řekl. "Kvůli seržantu Morganovi, aby správně nastavil šibenici. Nechtějí ho uškrtit, ani mu uříznout hlavu. Jen takové malé, rychlé zlomení vazu a náhlá ztráta vědomí." Ten, kdo je mezi vámi bez viny, hod jako první kamenem... Tato slova pálila Reismana tak bolestně, jako by byla hmotná, ne jenom myšlenkou. Dlouhé minuty se upřeně díval na seržanta a nevěděl, jak má reagovat, ani co doopravdy cítí. Nedalo se popřít, že ten muž vnesl do místnosti něco mrazivého, ale Reisman potlačil hněv a odpor, které se v něm začaly zvedat, a pňnutil se k pocitu pouhého akademického zájmu. Děvče přineslo Reismanovi podnos, na němž bylo jídlo. Zadržel ji. "Řekni svému mládenci, že bych mu chtěl koupit drink," řekl. Zblízka byla znepokojivě hezká. Měla nádherně čistou plet, připomínající nejjemnější porcelán. Mohla mít takové i ruce, ale práce, kterou dělala, je zbavila hebkostí a setřela jejich bělost. Oči měla něžně modré a velmi hezké. ,,iljemám mládence, pane," řekla s úsměvem. "Koho myslíte?" Reismanovi se zdálo, že to, co řekla, bylo úmyslné, vůči němu i trochu koketní a pocítil radost, i když nemohl vysvětlit proč. Líbil se mu i její hlas. Byl sladký a lyrický, a nezaznělo v něm somersetské nářečí. "Tamhleten seržant," řekl Reisman. "lťekni mu, že mu chci koupit drink na oslavu jeho povýšení, a taky aby měl sílu na tu práci dnes v noci." V minutě byla zpátky. "Seržant ňká, že pije jenom mléko, ale děkuje kapitánovi za laskavost." "Tak mu koupím mléko." "Obávám se, že oba máte smůlu, pane," řekla dívka. "Nějaký bláznivý skopčák předevčírem vybombardoval mlékárnu, od té doby jsme bez mléka." Reisman vstal z barové stoličky, zamířil si to ke stolu a pokynem vyzval dívku, aby ho následovala. "Nemají mléko, seržante," řekl hlasitěji, než chtěl. "Co budete pít? Whisky, nebo pivo?" Carl Morgan byl skloněn nad svým talířem, úhledně krájel jídlo hranou vidličky a pomalu žvýkal. Když spolkl sousto, vzhlédl k důstojníkovi a promluvil. "Mohu se zeptat kapitána, ke které jednotce patří?" "K žádné jednotce. Jsem jenom projíždějící turista, seržante. Tak napijete se se

mnou, nebo ne?" Reisman pátral po nějaké provokaci v tom, co ten muž řekl, ale musel poctivě přiznat, že na nic nepřišel. "Důvod, proč se kapitána na to ptám," řekl Morgan, "je ten, že vím, že bratříčkování mezi důstojníky a mužstvem je výslovně zakázáno. A i když kapitánovi děkuji za jeho nabídku, nemohu ji přijmout." "To není nabídka, seržante... ale, sakra, vždyf je to jedno," zamumlal Reisman. V kapse nahmátl pár šilinků a podal je vyděšené dívce, která ještě stála u stolu. "Dej mu ještě jeden nákyp a nech si drobné," řekl a šel zpátky k baru, odkud ho se zájmem pozorovali dva staří sedláci. "Bude dnes v noci potřebovat všechnu svou sílu." Reisman věděl, že se choval dětinsky, ale přesto měl na okamžik pocit vítězství, i když docela malého. 20 ,v:-,n. .... Morgan se díval za důstojníkem, jak odchází. "Nech si peníze," řekl dívce. "Já už nechci nákyp." Byl si vědom nálady lidí v místnosti, ale moc mu na tom nezáleželo. Byli tam ti, co mu záviděli jeho frčky. A byli tam ti, kteří se ho báli, a proto ho nenáviděli. Ale on už nebyl žádné upachtěné ucho, na které by si kdejaká šarže mohla dovolit houknout, co má dělat. Byl ted pan nezulo v celém tom zatraceném beztvarém armádním blázinci. Byl pro velmi výjimečné úkoly, a byl jediný. Nepotřeboval žádný drink, nepotřeboval nikoho. Chutnal mu tučný nákyp se slaninou, z níž se kouřilo, a čerstvá smetana, kterou dnes postrádal. Líbila se mu ta malá dívka, která nosila jídlo ke stolům Bess nebo Tess. Nikdy si to nemohl zapamatovat. Byla k němu milá od počátku, co přšel do 51., aby pomohl Pindexterovi. Ten zatracený pacholek ho nenaučil vůbec nic. Mohl se ujmout všeho už od začátku a dělat tu práci, místo aby jen koukal. Ale dnes je jeho noc. Něco jim ukáže. Na začátku byli vojáci přátelštější. Nejdřív si mysleli, že je to další strážný se zvlášt zapeklitými úkoly, ale pak zjistili co a jak, že je něco docela jiného, ti zatracení pokrytci. To děvče pro něj vždycky mělo úsměv a přátelské slovo. Proto jí koupil punčochy a náušnice. Měl radost, že z toho byla tak šfastná, a nechtěl za to nic. U baru si Reisman dal ještě jednu whisky a upíjel ji pomalu a po svém způsobu, o kterém věděl jen on sám, se stahoval do sebe. Pryč od lidí v Somersetu, pryč od seržanta Morgana, pryč od té dívky. Myslel na mrtvé Němce, ležící ve sněhu Mottarone nad jezerem Orta. Smrt Němců byla zvlášt pěkná a sladká a zábavná, byla v jeho životě hlavní hybnou silou. Jeho poslání mezi horskými partyzány téměř skončilo katastrofou právě kvůli zápalu, s jakým vyhledával krvavý kontakt s nacisty. Podezíral své nadřízené, že to byl jeden z důvodů, proč ho převedli z aktivní zpravodajské služby k organizování zvláštních operací. Smrt Italů už nebyla tak dobrá, protože mu připomínala jeho matku Italku a všechny její přbuzné, kteří přicestovali da Chicaga a kromě ní si nikdy neuvědomili, že opravdu jsou někde jinde a ne doma, a nedokázali se zbavit svých ochranných kokonů. Smrti Angličanů litoval, stejně jako smrti dobrych. Francouzů, Belgičanů, Holandanů, Skandinávců a ostatních národů v srdci Evropy, které bojovaly proti nacistům. Smrt Rusů, Poláků, Madarů a Rumunů ho nechávala chladným. Ti se mohli pochlubit svou vlastní odrůdou nenávistné zloby, se kterou Němci neměli co dělat a o níž se dověděl ze rtů Aarona Reismana, svého otce. Její pravdivost potvrdili všichni otcovi přátelé a přbuzní žijící v různých zemích a mezi různými národy a potvrdila mu to jeho vlastní zkušenost. Smrt jeho spoluobčanů ve válce byla smutnou skutečností, nad níž bylo uroněno pár slz. Doufal, že i nad ním uroní pár slz, až nadejde jeho čas. Už prošel mnoha bitvami a cítil, že bý měl být dávno na řadě, co se nanebevzetí týče. Byly tu ty bláznivé války v Latinské Americe, kam jako kluk utek? z domova. Ty byly jeho první, na jihu od Rio Grande a porůznu v karibské oblasti, a kterákoliv z válčících stran mohla být v právu, ale pro něho to všechno byla velká legrace a hra. Pak tu bylo Španělsko, kde si myslel, že hájí 21 věc, ale nebyl si tím tak úplně jist -

protože komunisté tu věc trochu zamlžili dokud to všechno nevzalo konec. Čína byla tajuplná, zvláštní, exotická, brutální a naprosto beznadějná - bylo lepší dostat se odtamtud, protože jí vlastně nikdy nerozuměl. A v Palestině zase našel nějaký smysl. Byl jen částečně "landsmanem", Židem z východní Evropy, ale nikdy předtím si to neuvědomoval tak silně a s takovým pocitem štěstí, přestože to pouto cítil spíš kmenově než nábožensky. Učil muže, kteří nikdy předtím ani nezvýšili hlas v hněvu, jak střílet, zabíjet nožem a rdousit. Někteří z nich v sobě objevili skrytý talent, a ty pak učil, jak vychutnávat boj, jako to uměl on sám. Jednoho dne z nich budou nebezpeční protivníci. A odcházel plnit úkoly za jejich bojující vůdce a slabé, ale soudržné organizace, do morálního bahna střední Evropy, aby našel a zachránil jejich bratry a vyjednával s žalářníky. To byla dobrá léta, a věděl, že se mezi ně jednoho dne vrátí. Reisman v okamžicích, jako byl tento, evokoval v mysli léta svých válek, aby ujistil sám sebe, kým je a co vykonal, asi tak jako obchodník, ktery se pouští do prodeje nového výrobku a předtím udělá inventuru, aby se ujistil o své solventnosti, neřku-li zachovalosti. Dívka přistoupila zezadu k Reismanovi, a jak se ho dotkla, ucítil její sladkou svěžest. "Nemusíte mi dávat peníze, pane," řekla a natáhla k němu dlaň se šilinky. "Seržant už si nebude objednávat a děkuje vám." Druhou ruku položila lehce na jeho paži. Bud ve své naivitě nevěděla, jak to na něho působí, anebo ve své vynalézavosti to věděla a vědomě zvolila tento způsob. "Tálo si ty peníze nech." "To nemohu, pane." "Tak dovol, abych ti koupil drink." "To nemohu, pane, i když nemám nic proti pintě a popovídání s vámi. Ale nemohu, dokud jsem v práci. Můj strýc by se zlobil. Ten hostinec patří jemu." "Tak je dej stryci a řekni mu, že bych potřeboval někde přespat." Obrátila se k odchodu, ale zavolal ji zpátky. "Jak se jmenuješ?" zeptal se vlídně. "Tessie Simmonsová, pane," řekla. Nedokázala zadržet úsměv a nedokázala ovládnout svůj hlas, aby nebylo znát, že má radost. Uvědomovala si, že je troufalá, možná dost troufalá, ale přinejmenším byla upřímná. Nikomu tím neublížila a možná že i někomu udělala radost. Nešlo jí o nic jiného než o to sladké, co život přináší ve své přirozené podobě a co chtěla pro sebe i pro ostatní. Jestliže ona sama byla prostředníkem, jak toho dosáhnout, pak se o to podělili a bylo to dvojnásob dobré, jako milosrdenství dvakrát požehnané, a na světě ho nikdy nemohlo být dost. "Půjdu mu to říct. Máme pět pokojů k pronajmutí. Bude rád, když tu zůstanete." "A ty, Tessie?" "Jistě, pane. Budu také ráda, když tu zůstanete," odpověděla klidně. Všimla si kapitána už u baru, když mluvil s panem Salmonem a Edwardsem. Američanů tu bylo tolik a tak rozdílných, že se v nich člověk nevyznal. V jejích očích byl kapitán hezký, ale hezcí byli všichni muži v uniformách, kteří chodili k "Řeznickému znaku", kromě toho jeE z něhož se právě stal seržant a ktery jí kupoval dárky, ale nezdálo se, že ně něco chtěl, a také se neví, jestli by ona za ně něco dala. Lidé v host něm říkali, že je kat z místní věznice, ale nevěřila tomu. Určitě si z ní: legraci, jako když se dětem vypráví o skřítcích a strašidlech, aby se dělaly dobrotu. Ale ona už není dítě. Kapitán se jí 1bil. Vypadal jako Španěl nebo Ital, ale nebyl snědý. Př měl mladou tvář, jeho rysy už byly vyhraněné a svými liniemi a propad prozrazovaly životní zkušenosti, stejně jako drobné vrásky kolem očí, ú: čele, které neodpovídaly jeho věku. K seržantovi se choval rozzlobeně, nedovedla říct proč, a jeho oči přitom byly ledově šedé. A potom u b když mluvil s ní, byly teple hnědé. Možná, že je umí měnit jako chatu anebo se tak možná mění samy, aby zakryly jeho náladu. Stryce našla pokoji, kde kroutil knoflíkem rádia a ozývalo se mu jenom praskán z Londýna a před mnoha léty přišel do Somersetu zlákán turistickými pekty. Zalíbilo se mu tady tak, že se rozhodl zůstat a koupil hospodu "1 nického znaku", aby měl z čeho žít. Ted byl vdovcem

a žil jednoduše kojeně, byl vlídný ke každému a držel se zpátky od života. Na provoz dc neosobním, přátelským způsobem, ale většinou se zdržoval ve svém p nebo, když bylo hezky, se rád procházel po vesnických cestách. Ne z ruky účetnictví, ale jednotlivé části provozu byly v péči kuchaře, baru pokojské. Tessii poskytl útočiště před čtyřmi roky, během té londýnské naplněné hrůzami, ale ted, když vyrostla, se starala naopak ona o něj. Tessie mu řekla, že mají hosta na noc. Spokojeně přikývl a ukázal na od pokojů. Vybrala ten, o kterém věděla, že patří k nejhezčí a nejútu místnosti s pěkným krbem a kyprou péřovou přikryvkou na lůžku, a t provinile vnímala, jak jí tělem prochází teplo vzrušení. Kapitán na ni čekal pod schody a opíral se o žábradli. ;,Za pokoj zaplatíte ještě čtyři šilinky šest pencí," řekla mu Tessie. "Vy nů nevěříte?" opáčil a usmál se na ni. "Samozřejmě ano, ale je zvykem platit předem. Dal jste mi čtyři šili pokoj stojí osm šilinků a šest pencí." Tessie si od něho vzala peníze, dívala se, jak se zapisuje do knihy ho po jeho boku vyšla po schodech. Byl o půl hlavy větší než ona, i když na nebyl nijak vysoký, a měl tmavé vlnité vlasy, kterych se toužila dotknout. "Vy neměte zavazadlo?" zeptala se. "Ale ano, jenomže jsem je nechal jinde. Nevěděl jsem, že přespím Přinesu si je sem." "Vy ještě půjdete ven?" Snažila se skryt svou rozmrzelost. "Ne hned," řekl Reisman. "Musím někde být o něco později." "V takovéhle noci si to nemohl vymyslet nikdo jiný než dábel," řekla sie. "Ano, je to dáblova práce," řekl krátce. Myslela to jako žert, ale něco v jeho hlase a výraz na jeho tváři j zesmutněly. Najednou se zdálo, že je v něm zase napětí sloučenina 22 23 tavených, nestálých prvků, z nichž se skládala odvaha, které potřebovaly obalit něčím měkkým, co by je chránilo. Sloučenina jako zápalnice bomby, která zapaluje a exploduje, a ona věděla, co dovedou. Cítila, že jí podklesávají nohy, když otevřela dveře jeho pokoje. Kdyby k ní přistoupil příliš blízko, kdyby se jí dotkl, chvěla by se strachy. Reisman se díval, jak natřásá polštáře na posteli a přistupuje k roštu, aby zapálila oheň. Snažil se, aby v sobě nic nerozbouřil, ale znovu obdivoval kyprost jejího ženského těla, smyslnou graciéznost jejích pohybů. V její tváři byla dychtivost a v očích chvějivý strach. "Chci si pár hodin zdřímnout," řekl Reisman. "Bude někdo vzhůru kolem půl druhé? Potřeboval bych vzbudit. Musím se vzbudit. Je to velmi důležité." "Mám v pokoji hodiny," řekla rychle. "Vzbudím vás." "Ne, půjč mi ty hodiny," řekl Reisman. "Nechci, aby sis kvůli mně rušila spánek." "Ale ne," protestovala Tessie, "mně to nevadí. Třeba byste přeslechl zvonění. Já jsem na to zvyklá. Mohl byste znova usnout a zmeškat. Potřebujete někoho, aby dohlédl, že opravdu vstanete." "Tak dobře," řekl Reisman. Vstal z postele, na které seděl, a zamířil ke dveřím. Prošla těsně kolem něho a na tváň měla vepsán náznak zklamání. Lehce se dotkl jejího ramene a zastavil ji. Když otočila hlavu, aby zjistila, co chce, rychle se sklonil a políbil ji na tvář. "Bud pořád tak milá, jako jsi ted," zašeptal a bylo pozoruhodné, jak snadno to vyslovil. Potom za ní tiše zavřel dveře. Oheň pomalu vyhříval místnost. Reisman shodil boty a oblečený si lehl. Byl vyčerpán dlouhou cestou, jeho smysly byly otupené whisky, ale spánek přesto nepřicházel. Kdo to byl, koho oběsili za svítání? Danny Deever? Ano, ten to byl - určitě - Danny Deever, dobry voják. Právě věší Danny Deevera, jen si na něj pozor dej, zabil v spánku kamaráda, v jeho tváři zapátrej... Měl by plakat pro Dannyho Deevera? Plakal by pro něho? Anebo by se ho obával? Ale co pro něj ted znamenal strach, proč takhle uvažoval? Určitě to nebyly obavy o osobní bezpečnost. Ty už dávno smazal. Citová angažovanost na akci nenechávala prostor pro osobní strach. Tedy to, čemu se nesmyslně říká odvaha. Ale kde tady byla jaká akce, opojné vzrušení, zpívající krev? Bude stát a dívat se, jak někdo umírá hrozným způsobem a nesmí ukázat, že by se ho to nějak dotklo. Nesmí udělat nic, ani pro, ani proti. Očekává se od něho, že

zůstane emocionálně lhostejný, a toho se obával. Byly tu i dávné, dávné vzpomínky. Zuřivá bolest v útrobách, nedobrovolné vyprázdnění střev. Ne, nebyla to všechno jenom velká legrace a hra. Jestliže překonal generacemi zakódovaný strach z brutality a úděsného teroru, mohl by o toto vítězství přijít v jediném, nestřeženém okamžiku. Victor Franko ležel na pryčně a slyšel, jak si jdou pro Gardinera. Bránil se spánku, aby byl plně při vědomí, až nastane tahle chvíle, a teď je slyšel pochodovat dolů chodbou. Rychle přiskočil ke dveřím své cely. Měli jiné uniformy, jejich metody byly jiné. Pro Victora Franka to byli bachaři jako všude jinde, jak je znal ze Sing Singu, Dannemoru a Leavenworthu. Předcházela je tichá, monotónní litanie kněze a občas něco pronesl Gardiner. Ale Franko je nemohl vidět, ani je dobře neslyšel, a i když se zpočátku zdálo, že Gardiner se nenechá jen tak lehce odvést, teď to vypadalo, že nedělá těžkostí. Victor Franko chtěl, aby vůbec nešel. Protože kdyby nevisel Gardiner, mohl si být jist, že ani on sám nebude viset, a své divoké myšlenky by mohl zaměřit užitečnějším směrem než na miliony plánů, jak se zachránit, které si v duchu zkonstruoval. Špatnost ho přivedla až sem a nějakým šestým smyslem cítil, že špatnost ho odtud zachrání. Protože Victor Franko se upsal špatnostem už dávno, v newyorském zákoutí, kterému se říká Ďáblova kuchyň. Tenkrát byl dítě, ale věděl... Dobro mě zničí, jako zničilo ostatní nebo je nechalo jenom živořit, jako nechalo moji matku živořit, mého otce živořit, moje bratry a sestry a moje přátele i nepřátele. A tak budu špatný, budu uznávat jen zlo, napomáhat Zlu a to bude pracovat pro mne. Taková byla jeho přísaha a přestože měl dostatek duševní síly, aby čerpal sílu ze zla, neměl dost intelektu, aby je využil ve svůj prospěch. Nasvědčovalo tomu deset let strávených ve věznicích, i když on by to nikdy nepřipustil. Zlo pracovalo pro něj ten den v Leavenworthu, když za ním přišli a nabídli mu dočasnou podmínku, jestli vstoupí do armády. Jasně, že se bude chovat jako hodný chlapec. Jen ho nechte odtud odejít někam, kde bude mít ženskou a bude dýchat čistý vzduch a jíst a pít co hrdlo ráčí - a kde bude volný! Svoboda - o tu šlo. Jakou svobodu mu ksakru mohli nabídnout v armádě? Spolu s ním připlulo do Anglie pět tisíc dalších vězňů, hodných chlapců, kteří slbili, že ode dneška budou sekat dobrotu a plnit svoje povinnosti vůči Bohu a vlasti, za privilegium, že z nich udělají kanonenfutr. Kristepane, být tak generálem těch pěti tisíc chlapů - pluku zla, vyškoleného vé zlu, jemuž velelo zlo. Pluli by na širém moři, rabovali, znásilňovali bez spojenců, bez závazků, neporazitelní. A kde byli teď? Roztroušení po jednotkách po celém území a Franko si za pracoval jenom se svým maličkým zlem a hned ho znova chytili. A stálo to za to. Stálo to tak za to, že řekli, že ho tentokrát rovnou oběsí. Ale ještě ne. Jeho případ je u odvolání. A jestli to nepomůže, tak jsou jiné možnosti. Zná zákony. Oni znají svoje zákony. Zná jejich Příruc7cu pro vojenské soudy a jejich Válečná pravidla a věděl že se z nich dá vytáhnout to, co jejich tvůrci vůbec nezamýšleli. A kdyby tohle nepomohlo, tak tu byly jiné možnosti. Onemocněl by. Zmrzačil by se. Aby vás mohli oběsit, musíte být zdraví. Tak se to říká v jiné jejich knize. Zlámal by si každý prst, jeden po druhém. Rozdrtil by si ruku, zlámal nohu, rozbil hlavu, kdyby to bylo třeba. Použil by každého kousku svého vlastního masa a kosti a svalu, ale nikdy by ho nedostali tam, kde je teď Gardiner. 24 25 Kristepane, jak rychle jdou. Teď vycházejí z cely, ten blbec podplukovník v čele a tváří se patřičně přísně. Napadlo ho, kde je asi kat, ten odporný čubčí syn, z něhož se přes noc stal z vojáka lampasák a kterého viděl celé dny číhat po chodbách, jak se vyptává strážných a nakukuje do cel jako sup. Průvod se teď vzdaloval od cel. "Podplukovníku!" zaječel. "Podplukovníku, nechte mne rozloučit se s ním. Prosím, nechte mne rozloučit se!" Ještě sám nevěděl, co chce udělat, ale jakmile vykřikl, nechal se

unášet svým vlastním jednáním. Podplukovník Tarbell, vyvedený z míry jeho výkřikem, zastavil průvod. "Umlčte ho!" nařídil. "Podplukovníku, nechte mě jenom, abych mu podal ruku, nic víc nechci," prosil Franko. "Otče, af mě nechají rozloučit se s Gardinerem. To není nic protizákonného. Bůh ví, že ten kluk potřebuje trochu přátelství." Podplukovník rychle pohlédl na Gardinera. Zdálo se, že jeho nevěřícný, strnulý pohled trochu ožil, ale stejně vůbec nevnímal, co se děje. Bez poslední večeře, bez posledního přání - Kristepane, af už tahle zatracená věc skončí, než se sesypu! myslel si Tarbell. Pohledem poprosil poručíka Pinese o pomoc, a kněz přikývl. "Přivedte ho k němu na chviličku," řekl Tarbell. Franko prostrčil ruku mřížemi okénka a zatápal po Gardinerově ruce, ale zjistil, že odsouzenec má ruce svázané za zády. Hrubě chytil Gardinera za rameno, ale ted, když ho má u sebe, co mu hergot má říct? Co mu má říct? Bud statečný, chlapče! Nepovol, chlapče! Nenech se od nich ubít! Vzchop se, chlapče! Proč se s nimi nepereš? Kopej, škrábej, kousej, křič, ale nenech je, aby ti to udělali, ty hlupáku, ty čubčí synu! Neřekl nic. Zesílil svůj stisk, ale Gardiner se na něj díval stále šíleným, nechápavým pohledem. Ještě víc stiskl a začal kroutit kloubem. Kdyby to udělal dost silně, třeba by mu zlámal rameno. Potom by Gardinera nemohli pověsit. Museli by ho odvést zpátky do cely a odvézt do nemocnice a počkat, až se uzdraví! "No tak, Franko, řekni, co mu chceš!" ozval se podplukovník. "Tohle se tě netýká. Brzy budeš mít sám svou příležitost." "Pokrytci!" zařval Franko v náhlém návalu zuřivosti. "Všiví, proklatí pokrytci!" "Umlčte ho!" vyštěkl Tarbell. , Hergot, zavřete mu hubu!" Franko upřel svůj fanatický pohled na vyděšeného kněze. "Ty, ty zatracenej posvátnej čubčí synu, ty patříš k těm nejhorším! Kecáš o Bohu, kecáš o Kristu, kecáš o spasení, o dobru a zlu a přitom jim pomáháš ukřižovat to dítě!" Vojenští policisté se snažili odtáhnout Gardinera a dostat se k Frankovi, ktery bez ustání řval jednu kletbu za druhou. Tloukli ho přes ruku, aby pustil Gardinera, který v celé té rvačce stál jak zplihlá mátoha a zdálo se, že vůbec nevnímá a ani necítí bolest, kterou mu působí Frankův zuřivý stisk. Tarbell najednou pochopil - ten nepřítomný pohled očí, tupost, poslušné poslouchání rozkazů, ty téměř loutkovité pohyby. To nebyl milosrdný šok doktor mu musel něco dát. Proti příkazům, proti pravidlům a předpisům. Gordon mu dal utišující prostředek, aby nedělal výstupy. Af jde k čertu on a všichni, a jde k čertu celá armáda, která ho uvrtala do takové smradlavé práce! Praštil Franka přes zápěstí plnou vahou hrany své ruky. Franko povolil stisk. Jeden z vojenských policistů odemkl dveře cely, rozrazil je jediným bezohledným trhnutím a uvolnil tak Gardínera. Policista Zasadil Frankovi tvrdý úder do spodní čelisti a srazil ho na pryčnu, kde zůstal ležet, těžce oddychoval a mlčel. Slyšel, jak se přirazily dveře, klíč zarachotil v zámku a procesí rychle pokračovalo v cestě chodbou, ale už mlčel. Už neměl co říct. Cítil se povzneseně, jako Bůh - udělal to, co nikdo z nich udělat nemohl. Udělal to, co Bůh nemohl udělat, jestli vůbec byl nějaký Bůh a Franko si vždycky žil tak, že si Boží existenci nepřipustil, jenom jeho antitezi. Dal tomu chlapovi kus života. Dal Gardinerovi dvě minuty života navíc, než mu tamti vyměřili. Ale ted ho mají. Ted už ho mají v té místností. Z dálky byly slyšet hovor a modlitby a potom konečný, neodvolatelný praskot propadliště... .... a on se svíjel. Svíjel se na své pryčně a byl cítit strachem, ktery odvrhl. Reisman vyrazil z popravčí místnosti okamžitě, jakmile byl dán pokyn k rozchodu, a zastavil se jenom, aby si vzal příruční zavazadlo v kanceláři velitele. Když vyšel z vězení, sundal si čepici a nastavil tvář dešti. Vpíjel ho, hladově ho vstřebával každým pórem, přál si, aby pronikl hluboko pod jeho kůži a naplnil ho čistotou. Jak krásné bylo být naživu. Našel cestu k hospodě "U řeznického znaku" a pospíchal po ní, zavazadlo ho nepříjemně tlouklo do lýtek, uUkal přes ulice a

uličky, kolem živých plotů, temných nočních zahrad, těsných řad kamenných zdí, které chránily spánek obyvatel téhle prastaré vesnice, dobré lidi zde a tam a všude, kvůli nimž byla dnes v noci vykonána spravedlnost. Poháněl ho hlad, hlad, ktery se hlásil už večer, dojemná touha po projevu něhy, aby odplavil hrůzu smrti ze své mysli i těla. Proč tomu chlapci trvalo tak dlouho, než umřel? Už měl sám nutkání seběhnout dolů do šachty, kde viselo tělo, a skoncovat s ním sám. Hospoda byla tmavá, vzal za kliku. Bylo zamčeno, poodešel tedy kousek a zase se vrátil jako někdo, koho bez příčiny odmítli, uvažoval, že přece musí existovat ještě jeden vchod, anebo by snad mohl někoho z personálu probudit, když si zaplatil nocleh. Ve dveřích se objevila Tess. "Zapomněla jsem vám dát klíč," řekla tiše. "Dělalo mi to starost celou tu dobu." V okamžiku, kdy ji Reísman uviděl, si uvědomil, jak se mu strašně ulevilo. Byl vděčný za to, že ji vidí, strašně potřeboval, aby tu byl někdo jako ona čekal na něho, dal mu pocit jistoty a přístřeší. Rychle kolem ní prošel do tmavé vstupní haly a instinktivně věděl, že od něho čekala, že řekne něco víc než jenom "Omlouvám se, že jsem tě vzbudil". Ale nebyl si jist, jestli správně vytušil její myšlenky, nebo se poddal vlastnímu přání. Možná že k jejím povinnostem patřilo čekat na všechny zbloudilé v bouři. 26 27

V tmavém, prázdné výčepu bylo příjemně zatopeno, a vysoké plameny v krbu vrhaly do haly tančící odlesky, které kmitavě osvětlovaly jejich tváře.

, Podívejte se na sebe!" náhle vykňkla, když se víc pňblížili ke světlu.

,

Z jeho pláště stékala voda v praméncích a vytvářela na podlaze kolem něho loužičky. Jeho čepice byla deštěm promočená, a když si ji sundal, měl mokré rozcuchané vlasy. Stál u paty schodiště a váhal, jestli má jít rovnou do svého pokoje, ale to nechtěl. Tahle noc pro něj nemůže skončit tím, co právě udělal, co uviděl. Ještě pár minut a byl si jist, že jsou ve vězení lidé, kteří mohou zemřít > velkého napětí. Díval se jim do tváří, viděl chorobnou bledost a studený pot a věděl, že on, přes svůj strach, je silný.

Tess se ujala velení. "Radši byste se měl svléknout tady z těch šatů, kapitáne," nařídila. "Vy ale vypádáte! Pojdte ke krbu a ohřejte se. Pňnesu vám něco horkého."

"Díky," řekl Reisman. "Rád. Hoří to báječně." Nemohl tu stát jak hlupák a dávat najevo, jak ji potřebuje. Musel něco říct, ne jenom si myslet - jsi nádherná, báječná, v tvém směšném těžkém vlněném kabátu upnutém až ke krku, aby ses přede mnou cudně skryla nebo aby ti bylo teplo, to už je jedno... v tvé směšné flanelové noční košili, která se ti omotává kolem kotníků... s tvými zcuchanými vlasy barvy písku na opuštěné pláži... tvou milou mladou tváňčkou... tvým pěkným ženským tělem... jsi báječná a je krásné se na tebe dívat.

Posadil se na podlahu vedle krbu a vedle sedacího polštáře tam našel několik knih. To znamená, že nespala. Četla. Romantická četba ve světle krbu - dva romány, jeden americký, druhý situovaný na vzdálený kouzelný ostrov. Pár cestopisných článků o Spojených státech a tenoučký svazek básníMládenec ze Shropshirského hrabstvi od A. E. Housmana.

Tess pňnesla z kuchyně dva hrnky, z nichž se kouňlo, a sklonila se k němu, aby mu jeden podala. "Tohle vám udělá dobře," řekla.

Přiložil hrnek ke rtům a rychle ucukl, ústa v jednom ohni. "Co je to?" zeptal se, neboť se mu hlava zatočila účinkem kouřící se alkoholické esence.

"Čistý oheň," řekla. "Ohnivý rum, trochu plamenného moštu, a to všechno zažehnuto špetkou skoňce. Jeden Američan mi kdysi řekl, že to bud zabije nebo vyléčí. Ale mluvil divnou angličtinou, i na Američana."

"Znáš jich hodně?"

"No...," řekla a dala se do smíchu, "stovky. Někdy mám

pocit, že tudy prošla celá americká armáda."
"Kolika z nich se dostalo cti téhle služby uprostřed noci?" zeptal se, ale hned zalitoval, že něco takového řekl, když na její tváři viděl, jak ji to zabolelo. Ani to nemyslel tak, jak to vyznělo.
"
Moc jich nebylo," řekla a zpříma se na něj podívala, v očích jiskřičky z ohně.
"Omlouvám se za to, co jsem řekl."
"
Nic se nestalo. Doufám, že to nebylo myšleno ve zlém."
Chvíli mlčeli, dívali se do plamenů a malými doušky upíjeli z kouřících hrnků. Tohle je jejich malá předehra, pomyslel si Reisman. Kde byly doby,
kdy byl čas na uvítání a rozloučení, a nové uvítání a nové rozloučení, kd
každá schůzka ty dva víc a víc sbližuje, upevňuje to, co se mezi nimi stalo, a
pňnáší něco nového?
Rp isman zvedl knížečku básní. "Já myslel, že Housmana čtou jenom nedos ělí američtí kluci."
"Vy jste byl nedospělý, když jste ho četl?"
"Ano; a četl jsem ho mnohokrát, bohužel. Ale pokaždé jsem to přežil, a ted
už necítím žádnou bolest."
"
Nevěřím."
"
Co?"
"Že necítíte žádnou bolest: to by bylo hrozné necítit žádnou bolest, rotože
pak byste necítil ani nic jiného." Na chvíli se odmlčela, usrkla ze svého hrnku
a položila ho na krbový práh. "Ani dobro, ani lásku."
Jak strašně byla moudrá na tak mladé děvče pomyslil si Reisman.
, Nehněváš se, že jsem tě políbil?" zeptal se. Takhle se zeptal jedné dívk
když mu bylo čtmáct, a odpovědí mu byl velice udivený pohled. Od té doby se,
neptal a vždycky udělal dobře. Ale ted mu bylo třicet a Tess jistě ne víc než
osmnáct, a on si na chvíli pňpadal zase jako čtrnáctiletý.
p Tess se obrátila a zpřtma se na něj podívala. "Myslela jsem, že jste na to zaomněl, protože jste byl opilý, a že to nic neznamenalo."
Reisman vztáhl ruku, pňvinul ji k sobě a slyšel její povzdech, když se
k němu měkce přitulila. Rázem se cítil silnějším. Byl už zase chycen v tom
všeurčujţcím rytmu - byl šťastný, ano - ale byla to radost ze života nebo oslava smrti
Tess se od něho odtáhla. Začal jí rozepínat kabát. Jak to bylo krásné držet i
v náručí i přes ten tlustý kabát, vnímat její měkké teplo. Jak nádherné stvoření je žena.
"Tady ne," řekla tiše. "Už jste se zahřál?"
"Ano."
"Tak si vezměte hrnek a jděte nahoru..."
Reis,Já za vámipacchvílie řed ,ţznadějně ztrácí, a chtělo se mu vykřiknout Ne .. p ij u ` dokončila větu.
V jeho pokoji bylo teplo. Nenechala ani tady oheň vyhasnout. Reisman se svlékl ze své mokré uniformy, pověsil ji přes opěradlo židle ke krbu a cel se ţásl, jak mu v očekávání tlouklo srdce těžkými údery. Ale to nebylo k ničemu, ležet tady sám pod měkkou nacpanou pňkrývkou. V myšlenkách se zase vrátil zpátky a přţzraky znovu ovládly jeho smysly. Bylo to čisté zlámání vazu, ale él ty hlejšnnež ne hat ho tam tviset

clepec net ěl. Proč ho nezastřelili, bylo by to P
ou věčnost?
Tesps vešla do pokoje a pohybovala se tak tiše že si ji uvědomil, teprve když sţa ňmo nad ním. Reisman se posadil, vztáhl k ní ruku a ona si lehla vedle něho a po ibila ho. Chutnala po ohni, který spolu pili ale ještě byla zdrženlivá. ňţţuljí začal rozepínat její tlustý plášf. "V tomhle přece nechodíš spát?"
"Ne," usmála se. "Nech mne, sundám si ho." 28 29
29 Když se vrátila, ještě ji skryvala noční košile. "Je tu dost vidět?" zeptala se. Místnost osvětloval jenom oheň v krbu. "Stydíš se?" "Ale ne," řekla. "Četl byste mi?" zvedla Shropshirské básně, které s sebou přinesla a položila vedle lůžka. "Z toho ne," řekl Reisman, když viděl, co to je. "A proč ne?" "Na světě jsou ještě jiné věci než zasnění milenci a ochotné dívky," řekl. "Je tu moc umírání a oběšenců." Barbarský nebyl ani tak samotný fakt, že před pár minutami ten kluk žil a ted je mrtvý - Kristepane, vždyt je válka a všude se umírá - ale absurdnost rituálu kolem jeho smrti. Znova se k němu přitulila a tentokrát se celá chvěla. "Tak to byla pravda," řekla. "Dnes v noci někoho oběsili. Oběsil ho seržant. A vy jste byl u toho." "Ano, já byl u toho," zašeptal. "Tak to je. Plač. Plač pro něj. Plač pro toho chlapce. Plač pro seržanta. Plač pro nás pro všechny." Znovu ho políbila, on se na ni chvíli díval v posvátné bázni, s vděčností, pohlcen tím zázrakem, že ona existuje, a když ji znova k sobě přitiskl, když se milovali a ona v mu náruči sténala štěstím, smála se, vlnila a křičela, měl pocit, že právě vykonává soukromou tryznu ze zemřelého. ČÁST DRUHÁ LES ENFANTS PERDUS 3 V poklidné důstojnosti londýnského domu, ktery sloužil jako štáb speciálních operací Úřadu strategických služeb, seděl major Max Armbruster u svého psacího stolu skloněný nad organizovaným nepořádkem dokumentů, map a knih. Vypadal jako učenec. Bylo mu kolem čtyřiceti, měl husté hnědé vlasy sčesané dozadu a působivý knír, ktery si od přistání v Anglii vypěstoval do bohaté bujnosti, v mužném stylu ostřílených bojovníků místních sil, a ktery byl velkou chloubou jeho osobního života. Byla sobota ráno 26. února 1944. V kampusech univerzit, na nichž před vállcou major Armbruster učil politickou vědu, nauku o vládě a dějiny, bylo každé sobotní ráno ticho a prázdno. Ale pravidla vedení války, jak si je civilizovaní lidé určili před několika léty v Ženevě, neumožňovala pětidenní akademický týden. Profesor Armbruster byl dosud významným prostředníkem, organizátorem informací, dodavatelem fakt a moudrym rádcem ostatním. Ale ted jeho rozsáhlé znalosti mohly ovlivnit životy mnoha lidí a samotný průběh války a jeho fyzická přítomnost u úkolu a pohotovosf mysli byla často žádána sedmkrát do týdne a dvacet čtyři hodin denně. Projekt, nad nímž se ted zamýšlel a ktery byl prozatím nazván Amnestie, patřil k těm, jež se musely nechat projednat v nejvyšším velení, ale major Armbruster by byl nikdy nečekal, že Vrchní velení amerických expedičních sil přijde s něčím takovým. Je to něco naprosto neortodoxního: vybrat dvanáct vězňů, kteří byli vojenským soudem odsouzeni k smrti nebo k dlouholetému žaláři za vraždu, znásilnění, loupež nebo jiné násilné činy. Vyškolit je v krátké, ale blíže neurčené době v tolika vynalézavých špinavých zákrocích, kolik budou schopni vnímat. Potom je tajně dopravit na evropskou pevninu těsně před invazí Spojenců, aby vnesli zmatek mezi jednotky a personál nacistické válečné mašinérie. To byl projekt Amnestie. Nebyla to direktiva v tom smyslu, že se nepostupovalo podle běžných operačních opatření platných pro takové akce, ale spíš jenom návrh v hrubých ry30 31 sech pro hrubý plán, a nebyl podepsán. Ani to nebyl ničí příkaz; jednoduše mu to přinesl mladý poručík z oddělení psychologické války, který, zase bezprecedentně, byl určen Vrchním velením amerických expedičních sil jako styčný,důstojník pro speciální projekt s plnou mocí a souhlasem generálního štábu Uřadu

strategických služeb z Grosvenor Square. Nebylo nic neobvyklého, že tento plán přinesli k realizaci do oddělení majora Armbrustera, protože do jeho kanceláře se dostávalo všechno, co bylo neortodoxní, neuvěřitelné a jinde nevyzkoušené. Ale přesto se v duchu ptal, jestli se vůbec někdy dozví, kde ten projekt vznikl. Bude muset zajít za poručíkem Kinderem, spojkou, a snažit se vypátrat víc. Bude to dobrá zkouška, jak umí být poručík diskrétní a současně jak on sám dokáže přijít věcem na kloub. Kapitán John Reisman si na nádraží v Marston-Tyne koupil lístek třetí tridy do Londýna. Obvykle dával přednost pohodlí v méně zaplněné první třídě, ale tentokrát výslovně hledal společnost. Už se nesnažil izolovat se od druhých lidí a necítil odpor při pohledu na ně, při jejich dotyku, když je cítil blízko sebe. Jeho smysly byly zase otevřené. Citlivá nervová zakončení už zase vyhledávala aktivní zkušenost. Ta dívka ho očistila, vrátila mu jeho integritu. Koupí jí něco v Londýně a pošle jí to do té hospody. Pro ni to bude znamenat trochu víc než pro něj, a proto to bude dobré. Pro něho to bude drobná laskavost, o které mu dělalo potěšení přemýšlet, o níž ví, že neztratila na ceně. To, co jsme spolu prožili, pro mne znamená víc než si myslíš, i když - protože já jsem já - nemohu z toho nic víc udělat. Pro ni bude dárek znamením, že si jí váží a uznává ji pro ni samu, symbolem, že toto uznání dělal z dobré vůle, z radosti, ne ze smutku. Protože měla ve tváři vepsanou touhu a lítost, a neplakala ani nevyčítala, když jí řekl, že to ráno odjíždí a neví, jestli se někdy vrátí. "Cest la guerre!" řekl a sám se zarazil nad tou banálností. Bylo to po sté nebo po tisící, kdy to říkal dívce? Když ted čekal na nádražíčku Velké západní železnice, pozoroval Reisman jiný vlak, ktery přijel z opačného směru a ted z něho vystupovali cestující. Na nádraží nebylo žádné značení, jako nikde v celé Británii. Všechny místní nápisy byly odstraněny, aby se zmátl nepřítel. Reismana napadlo, kolik cestujících za těch posledních pár let, kteří neslyšeli hlášení průvodčího a jeli někam poprvé, přejelo stanici, kde měli vystoupit, a bylo beznadějně ztraceno v bezejmenném světě. Jednou dají názvy stanic zase na místo a pro ty, co přežijí, tu zase budou identifikovatelné domovy a kořeny. Nikdy dřív ho to netrápilo - tahle nekonečná honba - téměř uctívání věčného cestování, vzrušení a čistě samoúčelného dobrodružství, kterému propadl. Ve skutečnosti to ted bylo poprvé, kdy uvažoval o létech své dospělosti jako O obětovaných. Ale v těchto posledních několika týdnech, od svého úniku z Itálie, cítil jemnou a nevysvětlitelnou trhlinu ve svém domněle neproniknutelném nalíčení. Třicáté narozeniny ho zastihly v Bernu při čekání na kurymí letadlo, poté co pěšky proklouzl přes švýcarskou hranici. Možná, že to bylo stáří. Nudná rutina, která neúčelně odčerpávala energii, až po vzrušení, které končilo únavou a přesyceností. Už nebyl bezstarostným dítětem. Už toho nemohl nechat, ani kdyby chtěl. Byl v tom nadoživotí, jeho způsob života byl ted určován státními zájmy a jeho život měl velkou cenu. Ale co potom, jestli vůbec existuje nějaké potom? Když přemýšlel o bezejmenných městech, připomenul si živě jednu z hrůz svého dětství. Už se nepamatoval, jestli to byl sen, nebo si to vybájil, nebo to byla dokonce skutečnost. Ale bylo to jako ted - chlapec ve vlaku, jedoucí do nějakého místa, které neleželo na trati, ale měl k němu dorazit z některé stanice, kterou neznal, propadal panice, protože nevěděl, jak tu stanici, na které má vystoupit, pozná - a kolem míjelo jedno nádraží za druhým, krajina a rozmazaná světla, byl ztracen v chumlu lidí, kteří nastupovali a vystupovali, přesně věděli, odkud jedou a kam mají dojet. Dnes v něm jeho úvahy nebudily žádnou hrůzu - ale dost živě pohnuly jeho vzpomínkami, aby si uvědomil určitou paralelu. Vlak dojel do Londýna hned po poledni. Mezitímco byl Reisman pryč, velká skleněná kupole Paddingtonského nádraží dostala přímý zásah pumou a zůstaly po

ní jen obnažené obrovské nosníky, jejichž jediným smyslem bylo rámovat otevřenou oblohu. Kolem dokola byly ještě hromádky sutin a tenké střepinky skla se třpytily v ostrém světle, které proudilo na nástupiště rozraženou kupolí. Chytil taxi a řekl řidiči adresu domu v Baker Street. Na londýnský únor bylo obdivuhodně jasné a teplé počasí. Obloha byla téměř modrá, slunce se snažilo být zlaté a zasmušilé šedi, které tolik týdnů převládaly, najednou odkryly svou skrytou barevnost a rozjasnily tváře a oděvy velkých proudících davů, ulice i budovy. Zatímco ho taxi unášelo přeplněnými ulicemi Reisman upřeně zíral na nebe v dětinské fantazii a představoval si, že jede městem, které drží na místě stovky zakotvených balonů, napínajících se na našponovaných lanech - pohádková země, vznášející se v prostoru, piéce de résistance na nějakém kosmickém dětském večírku, která by nenávratně odplula, kdyby nebyla takto přidržována. Všechno a každý kolem něho se zdáli být pohlceni tím všudypřítomným nebývalým jasem a působili pohotověji, sebejistěji a mnohem veseleji. V Baker Street dal Reisman taxikáři mnohem vyšší spropitné, než bylo nutné, ze zvyku, o kterém si stále sliboval, že se ho zbaví. Američané kazili taxikáře a britskou ekonomiku svou přátelskou rozhazovačností, a kapitán nebyl o nic lepší. Ukázal svou speciální průkazku strážci u vchodu a vstoupil do pěkně zařízené haly s recepcí. Bylo to městské sídlo jakéhosi lorda, ktery právě dlel ve službách Jeho Veličenstva s armádou v Indii a propůjčil je vládě po dobú války. Lord byl určitě zámožný a měl vkus, obojí se projevilo na pěkném zařízení a výzdobě četných pokojů pětipodlažní budovy se štukovou fasádou. Jedním z nejblaženějších a nejsmyslnějších životních požitků Reismana bylo, když se mohl líně povalovat ve vaně s horkou vodou, ve velké koupelně obložené černým mramorem, která přiléhala ke kanceláři majora Armbrustera. S tímhle zvykem začal po návratu ze svého prvního úkolu a nebyl schopen se ho zbavit. Ještě by se mu tak líbilo, kdyby mu Maxova hezká anglická sekretár"ka vydrhla záda a osušila ho, ale ostýchal se o tom zmínit ze strachu, že by tím všechno zkazil. 32 33 "Ahoj, Maxi," řekl Reisman, když vstoupil do majorovy kanceláře, obložené tmavým dřevem a vyzdobené koberci. "Vana je připravená?" Major Arrmbruster si sundal bryle na čtení v silných obroučkách a vstal, aby i sevřel podávanou Reismanovu ruku. "Koupel si nech na jindy, Johne," řekl. "Vypadáš naprosto čistě." Několikrát začichal a nakrčil nos. "Necítím ani I, žádné tělesné pachy... A dokonce vypadáš překvapivě vesele." Reisman se snažil pokračovat v jeho žertovně kousavém tónu. "A proč ne?" zeptal se. "Není nad pěknou veřejnou popravu oběšením, to člověku zvedne il,I náladu. Nebylo to jedno z povyražení veselé staré Anglie?" Ale najednou se I I znovu vrátila vzpomínka na všechnu hrůzu a v tu chvíli věděl, že se jí nikdy nezbaví, že mu to není jedno - leží mu to v hlavě mnohem víc, než když byl on sám nástrojem smrti. "Neměl jsem tušení, že děláme také do obchodu se j zábavou. Co to má všechno znamenat?" dodal. Jeho uštěpačnost nedokázala úplně skrýt jeho pravé pocity. Armbruster pochopil. V jeho tónu byla nejistota, dokonce možná hněv, a jestliže tomu tak o ak ta návštěva měla žádan účinek. Jestliže bylo v Reismanovi byl , p Y zasaženo něco hluboce skrytého a nechráněného, a možná i poděšeno, potom ho Armbruster odhadl téměř přesně. Poručík Kinder řekl, že ten, kdo bude mít Í I v úkolu klíčové postavení, musí mít v sobě stejně brutality jako soucitu. Major Armbruster dobře znal Reismanovu smrtonosnou výkonnost v boji i ve špionáži a velmi si vážil jeho vysoké inteligence. A už dlouho měl podezření, že někde hluboko pod tvrdým povrchem tváře, kterou jeho přítel ukazoval světu, se skryvá citlivost a soucit. "Je to něco nového," řekl major, "úplně nového." Posadil se a pokynul Reismanovi, aby si sedl na koženou židli. "A co akce Rosedale?" I ,IIÍ,i "Odvolávám tě z ní. Zapomeň na všechno, co ses naučil o Růžovém údolí. Nemyslím,

že by toho bylo zatím tolik, že by to mohlo akci ohrozit." Arm!I bruster se odmlčel, otevřel zásuvku u stolu a něco v ní lovil. "Než zapomenu..., ÍIij když jsi byl pryč, přišel ti dopis." I "Asi moje odvodová komise, dělá jí starosti, že se dlouho neozývám," řekl , I , Reisman. Ale byl pořádně zvědavý. Nebyl zvyklý dostávat dopisy. Jakmile Ilil viděl, od koho to je - Aaron Reisman z Chicaga, Illinois, USA - byl to pro něho víc šok než překvapení. Stěží se mohl upamatovat, zda vůbec někdy dostal dopis od svého otce. Ledabyle dopis zastrčil do kapsy, přestože se nemohl iÍ i, dočkat, až si ho bude moci přečíst, ale chtěl při tom být sám ;li "Ta záležitost s Marston-Tyne je součástí něčeho nového," ozval se znova major Armbruster. "Něčeho krajně neobvyklého - i pro nás." i Reisman byl okamžitě pohlcen profesionálním zájmem a naklonil se na židli

I, I I dopředu, všechny smysly napnuté. Armbruster mu pověděl o projektu Amnestie. "Chci, aby ses toho ujal, Johne," řekl na závěr. "Sám si vybereš vězně, které iii,, budeš chtít, a dáš jim na vybranou - popravu nebo výcvik pro akci." "Mám dojem, že toho na výběr moc nemají," řekl Reisman a zapálil si cigaretu. "Zvlášf ti s rozsudkem smrti. Pro ně je to dar. A co za to?" vypustil 34 i ; ...,::a: proužek dýmu ke stropu a vyčkával. Bezvýraznou tváří zakrýval zmatek, ktery se v něm začal vzmáhat. "Ani nevím, jestli za to něco je," řekl Armbruster. "Jakou dostanou odměnu za to, že splní úkoly a dostanou se zpátky? Pustí je potom na svobodu?" "Žádná odměna nebyla slibena. Později, až bude po všem, by snad odvolací soud nebo vrchní velení a nebo i sám prezident mohli posoudit jejich záznamy Z hlediska výsledků jejich nové služby. Zatím je to vyrovnaná šance - dočasná amnestie za kvalitní služby, jak by řekl poručík Kinder... mimochodem, budeš pracovat s Kinderem. Hned se s ním setkáš. Hodnostně jsi nad ním, ale některé instrukce budeš dostávat od něho. Je to naše přímá spojka nahoru. Musím ti řlct, že na mne působí jako někdo, kdo při takovéhle práci snadno ztratí nervy. Budeš muset použít trochu svého výjimečného diplomatického taktu, abys vás oba udržel pod kontrolou, jestli má vaše spolupráce k něčemu vypadat." Armbruster vztáhl ruku po dýmce a pytlíku na tabák, ležícím na stole, a pohodlně se opřel v židli s vysokým opěradlem. Zatímco prsty zručně nacpával dýmku, díval se zpříma na Reismana. "Tak co si o tom myslíš?" zeptal se. "Smrdí to!" řekl Reisman znechuceně. "Proč nejdeme k jednotkám a rovnou si nevyžádáme opravdové dobrovolníky, jako jsme to udělali pro Jedburghské týmy, Jako jsem to udělal já pro Rosedale, místo takovéhle šaškárny?" "Vzpomínáš si, jaké jsme měli těžkostí s naplněním počtu pro Jedburgh," řekl major. "Dostali jsme rozkaz, jaký druh lidí máme použít, a nemůžeme to změnit." "Já nerad školím, Maxi," řekl Reisman. "Ty to víš. Chci jít zase někam do akce, kamkoliv." "To je vyloučeno. Prozatím nikam nepůjdeš." "A proč ne?" "Myslím, že není nutné to rozvádět." "Já si o tom myslím svoje, ale zatím to nikdo neřekl nahlas." "Tak dobře," řekl Armbruster. "Na základně byli hodně znepokojeni tím, co se stalo při posledním shazování zbraní v Mottarone, než ses odtamtud dostal. Měl jsi rozkaz vyhnout se kontaktu s nepřítelem za každou cenu, jenom sebrat vybavení a postarat se o to, aby se dostalo do správných rukou. Vylákání německé armády do regulérní bitvy, která stála životy partyzánů, nebylo součástí plánu. Základna si myslí, že je čas, aby sis odpočinul." "A co to, že jsou ochotni projevit mi důvěru v téhle záležitosti?" "To byl můj nápad." Reisman se podíval na majora s ironickou blahosklonností. "Takže podle tebe nejsem takový mizera, že ne?" .,ble." "Blahopřeji, majore," řekl s úsměvem. "Co tě vede k názoru, že se na tohle hodím? Proč nepoužiješ vojenskou policii, nebo lidi od disciplinárního výcviku?" "Tohle je špionážní akce," řekl major Armbruster. Dýmka mu vyhasla, tCže škrtl zápalkou, znova sí zapálil a sfoukl plamínek, po kterém zůstal jen 35 proužek dýmu. "Sepsal jsi, co se tihle lidé musí

naučit, a sám jsi to venku dělal." Nevadily mu Reismanovy protesty a otázky. Nebral je jako výmluvy, ale spíš jako snahu otestovat sám sebe, ventilovat své vlastní pochyby. "Neumím si představit sám sebe jako bachaře, Maxi. Neuměl bych s takovými lidmi jednat. Ti, co jsem s mmí pracoval, bylí vždycky prvotřídní chlapci - mimořádně inteligentní, ostří, tvrdí, zarytí vlastenci, podle nejlepších skautských pravidel, a výhradně dobrovolníci. Jak se máme spoléhat na bandu grázlů, když půjde do tuhého?" "V závěru," řekl Armbruster klidně, "to bude záviset výhradně na tvém rozhodnutí, Johne. Jestli nebudou schopni, nepošleme je tam. Ty to můžeš dokázat, jinak bych tě neodvolal z práce na Rosedale. At už si to naše vrchnost představuje jakkoliv, pro invazi to může mít vážné důsledky." "Co se stane s těmi odsouzenci, které si nevyberu? Pronto kaput?" "Vyrozuměl jsem, že pozdrží všechny popravy až do našeho vylodění, s výjimkou určitých případů. Bude to záležet výhradně na okolnostech případu." "Tak dobře," řekl Reisman, aniž byl o tom přesvědčen. Věděl, že to může odmítnout, a nikdo mu to nebude vyčítat, ale ještě nikdy neodmítl úkol. Kromě toho tu byla šance, že mu dovolí zase vyjet ven, když dobře splní tohle. Důstojník, ktery spěšně vešel do kanceláře majora Armbrustera, měl na sobě výborně střiženou uniformu a nesl aktovku, připevněnou řetízkem k levému zápěstí. Byl malý a štíhlý, s veselým výrazem v chlapecké tváři, jako by mu ho tam někdo přilepil. Reisman si byl jist, že by mu tam dokázal přilepit i zničený výraz, kdyby bylo třeba. Hoch přistoupil k Armbrusterovu stolu a zasalutoval. "První poručík Stuart Kinder hlásí příchod dle rozkazu, pane," řekl úsečně a nahlas. Reisman sí pomyslel, že Max najednou vypadá nesvůj. "Není třeba být formální, poručíku," řekl major Armbruster. "Chtěl bych vás seznámit s Johnem Reismanem. Řekl jsem mu o Amnestii všechno, co vím." "Těší mě, že vás poznávám, pane," řekl Kinder a usmál se na Reismana. "U mně si toho pana také můžete odpustit," řekl Reisman. "Všichni, co v tomhle jedeme, jsme jak rodní bratři. A kromě toho, tak jak to tady u nás chodí, můžete mě brzo přeskočit v hodnosti, a nerad bych, abyste si pak na mě zasedl." "Tak dobře, kapitáne," řekl Kinder a stále se usmíval. "Majore..." Obrátil se k Armbrusterovi. "Generál i všichni ostatní už jsou připraveni a chtěli by, abychom se s nimi zúčastnili informativní schůzky." Sešli dolů, do salonu, ktery ted sloužil jako konferenční místnost. Reisman tam už byl mnohokrát. Jeho oči bloudily po nenápadném přepychu této místnosti - stěny pokryté jemnou látkou, asi hedvábím. Tlusté koberce, pěkné lampy a obrazy a mramorový krb. Líbila se mu atmosféra tohoto pokoje, tak odlišná od prostředí, z něhož pocházel. Ted sem byly přineseny vellcé stoly, další židle, nástěnné tabule a přihrádky pro mapy, aby se mohl používat pro současnou funkci. U stolu seděli tři důst tttk těsné blízkostí někoho s hvězdičk dtůvodu se okamžitě naježil - dobrá, ale "Už se znáte s majorem Armbrusterc t$lovi a nenásilně vpadl do své role spi kapitána Reismana?" Reisman nevěděl, jestli má salutovat, nevěděl nikdy. "Generál Worden z kanceláře válec šedovlasý gentleman si vsunul do úst c takže ukončil Reismanovy nesnáze. "Pl pokračoval Kinder, "a určitě znáte pluko "Samozřejmě. Jak se vám daří, pane s každým ze jmenovaných. Denton při (irosvenor Square a byl členem poradníc které se zabývaly vysokou politikou. Generál Worden se okamžitě ujal slov: "Vzhledem k neobvyklé povaze tohotc tana, "se domníváme, že máte nárok na cvíli jsme schopni poskytnout. Kapitáne dDutníkem, jako by to bylo královské žes byste dodržovali vojenské formality, peerušovat nebo vyvracet mé názory, jak -;,Nejprve je nutno si uvědomit, pánové takového, kdybychom neměli souhlas z kprojektu Amnestie je ten, že je to jed trtži se dostali do úzkých v civilním živc včné oběti. V celém nápadu je trocha použít, než je zmařit. Jako příklad," odml pl4ekvapivější část jeho projevu, "málokd sa před několika měsíci vylodilo z

kt$Iovství pět tisíc vězňů, propuštěny zaiazeni do armády. Jenom málo z nich n. propustili. Ted jsou zdatnou součástí arma Podívali se po sobě, aby zjistili, kdo háři najevo, že o tom věděl, ale netvářil stejně jako ostatní, včetně Stuarta Kindem "I když se to dá chápat jako jisté roz .w rámci armádních předpisů a nařízení e; vcho projektu, jako je Amnestie." G k poručíku Kinderovi a dvakrát luskl prst` Kinder otevřel příručku na založené str 8 sedmnáct, armádní předpis 600-37` risikcí pro polní soud budou věnovat W masného podmínečného trestu nebo pop 36 37 kového trestu, kdykoliv je to v nejvyšším služebním zájmu.` " Zvedl cyklostylovaný list a položil ho na příručku. "Tady je výňatek ze směrnice týkající se záchrany lidského materiálu a udělování milosti ku prospěchu armádní služby. Zní: ‚Jiné kriminální typy, které jsou inteligentní a ostatní muži schopní boje by měli být organizováni do speciálních bojových týmů nebo stavebních jednotek pro službu na frontě nebo blízko ní. Toto by se provádělo podle vzoru francouzské cizinecké legie. ` "
"Děkuji, poručíku," řekl generál Worden. "To se teprve ukáže, jestli najdeme tyhle ‚inteligentní a statné muže schopné boje` mezi vězni, usvědčenými z hanebných amorálních zločinů. Moje úloha v Amnestii končí soudním aspektem. Armáda se překonává, aby se k těmto mužům chovala spravedlivě. Pro kajícníky je tu šance se tu polepšit. Pro ty, které čekají dlouhá léta ve vězení, je tu možnost vzít roha, jak říkají, aspoň dočasně. Pro odsouzence na smrt se nabízí lepší způsob jak umřít, jestli je to jejich osud." Generál mluvil k celé skupině u stolu, ale ted se obrátil přímo na Reismana. "Vy máte velkou zodpovědnost, kapitáne," řekl, "a já vám musím zdůraznit, že je třeba velkého taktu a diskrétnosti, o nichž jsem přesvědčen, že je jak vy, tak vaše organizace při své práci běžně používáte. Plukovník Gould z vojenské policie, ktery je také zkušeným právníkem, vám pomůže pň hromaždování vašeho personálu. Poručík Kinder bude vaší přímou spojkou s těmito ostatními částmi armády, které se budou o Amnestii zajímat včetně Vrchního velení amerických expedičních sil, jeho vlastního oddělení psychologické války a operačního plánování plukovníka Dentona na vrchním velitelství vaší základny. Poručíku Kindere, prosím, ujměte se slova." Stuart Kinder uvolnil aktovku z řetízku na svém zápěstí, odemkl ji a vyndal hromadu kancelářských desek. Okamžitě byl ve svém živlu. "Tady to," podíval se na Reismana, , jsou služební záznamy včetně opisů kopií soudních záznamů skupiny mužů toho typu, ktery jste zmocněn použít při téhle akci. Jestli s nimi nebudete spokojen, aparát předsedy válečného soudu vám otevře svou dokumentaci, a vy budete mít právo vybrat si jakoukoliv skupinu vězňů, jakou si budete přát. Také tady mám seznamy předsedy válečného soudu a přehled výnosů polních soudů, seřazené podle různých kategorií přestupků, pokud jde o rodinné zázemí, vzdělání, rasu, náboženství, věk a další poměřitelné aspekty u obviněných, kteří se dopustili různých přestupků, od nepovoleného opuštění jednotky až po vraždu. My, samozřejmě, máme zájem o tvrdší typy, jak hned podrobně vysvětlím." Kinderovi ted věnovali zaujatou pozornost všichni v místnosti včetně generála, a on plně ovládal sebe, fakta, o kterych hovořil, i své posluchače. "Také tady mám," poručík pokračoval, "v hrubých rysech typ školení, které budou tito muži potřebovat, aby získali znalosti nutné pro úkoly, které dostanou." "Chápu to dobře," přerušil ho major Armbruster, "že to nebude skupinová operace, ale série individuálních úkolů?" Plukovník Denton se do toho vložil. "Zatím je to plán, Maxi," řekl. "Ale jak dobře víš, existuje hodně faktorů, které mohou způsobit změnu mezi prvotním 38 plánováním a konečnou realizací u takové operace, jako je tato. Konkrétní úkoly se ted studují. Můžeme říct jen to, že se tu má udělat kus špinavé práce, důležité pro invazi, a tohle jsou ti, kteri ji udělají. Povaha úkolů nebude nikomu odhalena, dokud se postavení skupiny kapitána Reismana nedostane do fáze, že

bude moci být změněno z výcvikového na operační. A k tomu asi dojde krátce před tím, než do toho půjdou - jestli do toho půjdou, samozřejmě." Reisman z této zmatené informace pochopil, že žádné úkoly zatím neexistují. Tedy zatím - stádium nápadu. Poručík Kinder se ujal míče, jako by mu ho nikdy nikdo nevzal. "Dále bych chtěl hovořit o úloze Amnestie v mém vlastním oboru, v psychologické válce," řekl. Z jedněch desek vytáhl rukou psané poznámky. "To, že do toho je zapojena i psychologická válka, je trochu mimořádné, ale poskytuje to příležitost ověřit si naše myšlení a metody na obou koncích téhož projektu. Zatímco psychologická válka, jak pánové vědí, se zabývá oslabením nepritele pomocí propagandy - postihuje, mate ho a podlamuje duševně věnuje se také v méně známé oblasti tomu, jak motivovat naše síly, aby bojovaly ještě lépe. Tím, že budeme mít pod pracovní kontrolou sociologickou skupinu unikátně nízkého kalibru, jako je ta, kterou navrhujeme vytvořit, nám poskytne příť tost vypracovat určité teorie a dostat je do praxe, vyloučit nepoužitelné, aTostatní zařadit do armádního informačního a propagačního programu. Programy, které budou proveditelné s touhle skupinou, budou docela určitě fungovat ještě lépe s jednotlivci, kteří nikdy neměli jejich disciplinární problémy. Na druhém konci tohoto projektu, abych tak řekl na cílovém konci, budou muset tito muži plnit úkoly proti nepříteli, a to jak fyzické, tak psychologické, a doufáme, že budeme schopni vyhodnotit také jejich efektivnost." Poručík Kinder natáhl ruku po aktovce a začal do ní skládat papíry, čímž naznačil, že na této poradě už nemá co říct. "Mohu ted položit otázku, pane?" zeptal se Reisman generála. "Samozřejmě." "Z toho, co mi major Armbruster řekl před poradou, a z vašich poznámek a informací poručíka Kindera jsem usoudil, že jsem zmocněn použít ne prostě vězně, ale vrahy a násilníky, odsouzené k smrti." "Plukovníku Dentone," řekl generál. "To je v pořádku, generále," řekl plukovník. "Je tu řada faktorů, které do sebe vzájemně zapadají. Vzhledem k povaze úkolů, které přicházejí v úvahu, je to přesně tento typ lidí, které potřebujeme." Reisman se více méně už zavázal Maxovi, ale nikomu jinému. Jestliže má s úspěchem splnit úkol, musí detailně prozkoumat plán ze všech úhlů a vyždímat z nich každou kapku informací, která bude možná, af už to bude opravdová znalost, humbuk, názor nebo fakt. Chtěl být přesvědčen, ale zatím nebyl. "Vždycky jsem byl přesvědčen, že kriminální typy jsou všeobecně ibabělci," řekl Reisman. "Můžeme si vůbec někdy být jisti jejich loajalitou?" "To, kapitáne," řekl plukovník Denton, , bude záviset jen na tom, kdo je bude školit. Jestli máte cit, že tohle není úkol pro vás, navrhnu majoru Armbrusterovi, aby našel někoho jiného." 39 "To je v pořádku, plukovníku," přerušil ho generál Worden. "Jsem přesvědčen, že kapitán má plné právo klást otázky." Obrátil se k Reismanovi. "Odpověd plukovníka Dentona nicméně stručně a přesně shrnula situaci. Všechno bude záležet na člověku, který tu skupinu bude školit. Nejspíš zjistíte, že vašimi nejlepšími kandidáty budou ti, jejichž případy ještě nejsou uzavřené. Někteří mohou chtít zkusit své štěstí u odvolacího soudu poukazem na právní nedostatky v jejich soudním řízení - ale vy o tom nemluvte. Odsouzení na smrt by dokonce mohli dát přednost relativnímu bezpečí federální věznice proti nejistotě projektu Amnestie. Musíte použít svou vlastní vynalézavost - možná s pomocí poručíka Kindera, který je v těchto záležitostech vyškolen - abyste dokázal čelit člověku, o němž se domníváte, že by byl přínosem pro vaši skupinu." "Mohl bych ještě dodat něco důležitého, pane?" zeptal se poručík Kinder. "Dejte se do toho." Kinder se obrátil k Reismanovi. Měl v tváři ten zničený výraz, o kterém kapitán prorokoval, že tam bude. "Musíte si vybrat takové muže," řekl, "pro které bude možnost smrti v téhle akci vlastně vykoupením. Muže bez jakékoliv naděje, a tohle jim naději dá. Proto jsme si mysleli, že by bylo nejlepší, abyste

se osobně zúčastnil popravy oběšením v Marston-Tyne, abyste měl bezprostřední zkušenost, jak to vypadá, a vaším prostřednictvím i vaši muži." "Kolik mám času?" zeptal se Reisman. Chtěl vlastně říct: "To byl laciný, špinavý trik jako všechno v téhle akci!" Ale ovládl se a začal používat to, o čem se Max případně vyjádřil jako o jeho neobvyklém diplomatickém taktu. Ale přes všechny své námitky cítil, že projekt má v sobě takovou mimořádnost, která ho láká víc než cokoliv, co dělal předtím. Když porada skončila, věděl Reisman, že přinejlepším bude mít tři měsíce, při nejhorším dva. Protože kdyby měla invaze začít brzy, tak by to bylo v květnu nebo červnu. Nikdo to samozřejmě nevěděl, možná že ani velící gei i, I i j,!,, nerál, ale taková byla doba a takový byl cíl všech příprav. V těch několika týdnech musí udělat vojáky z mužů, kteří ztratili své právo i i být muži. Musí jim vdechnout vůli bojovat a pak je to naučit. A musí je naučit II I,, skákat padákem z letadla do černé prázdnoty nebe. Vedení kurzu, jeho umístění, metody, to všechno bude víceméně na něm. Poručík Kinder bude v Londýně. Přijde na cvičiště, jen když to bude třeba, nebo bude-li chtít provést motivační záměr, ktery by si vypracoval, nebo o něm podat zprávu. il Kinder nechal Reismanovi aktovku s materiálem. "Kopie mám v sejfu !!h v kanceláři," řekl, když mu podával klíče. Reisman se vrátil s Armbrusterem zpátky do jeho kanceláře. Vyslovil nahlas myšlenku, která ho trápila: "Vid, že si nemyslíš, že by ten geniální mladý muž
I; vypotil tohle všechno sám? Čekal jsem jenom, kdy řekne tu klasickou větu," IÍ! řekl Reisman, "neexistuje špatný člověk." Armbruster se na něj usmál. "A ty, samozřejmě," nadhodil, "bys mu to okamžitě mohl vyvrátit na vlastním příkladu.` u,,, i 40 .."1;. .;, Reisman uvažoval, jestli má Max tušení, jak blízko je pravdě. Ale to přece těžko může vědět, protože Chicago a první šarvátka, když byl ještě kluk, která skončila násilnou smrtí a policií, to bylo už strašně dávno. 4 V jednom z pokojů městské rezidence jakéhosi lorda, v obleženém Londýně, tolik mil a let od toho, o čem mohl uvažovat bez stesku nebo radosti jako o domově, četl Reisman řádky, jež mu napsal otec, a v jeho úsměvu byla svíravá bolest staré lásky. Drahý Jákobe, můj synu, 4. února 1944 doufám, že ti způsobím překvapení, ale ne šok. Píše ti tvůj stary otec. Jakto, že mi nepíšeš častěji jako ostatní chlapci ze sousedství, kteří jsou v armádě? Jejich matky a otcové mi ukazují dopisy a fotografie (syn paní Ellensteinové, mé bytné, u které jsem si pronajal pokoj, než se vrátí z války, je pilotem někde v Číně, a to si myslím je pořádně dál od Chicaga, a přesto jí píše dvakrát do měsíce). Všichni se mě vyptávají, proč můj syn nepíše, a já jim na to, že má moc práce v armádě a že je určitě v pořádku, protože jinak by mi to dali vědět. Schovávám si tvůj dopis, cos mi napsal víc jak před rokem z Anglie, a někdy ho vyndám a čtu si ho. Kdy tě konečně pustí domů na dovolenku jako ostatní chlapce? Neviděl jsem tě už pět let. Doufám, že jsi pořád na stejném místě a dostaneš ten dopis. Vím, že ti nepíšu moc často, možná že je tohle vůbec první dopis, a možná že mě s tím vyhodíš. Ale mně se píše těžko (promiň mi pravopis). Ale píšu ti jenom proto, že by sis měl někdy vzpomenout na starého tátu, jak to někdy děláš. Dostal jsem přáňí k narozeninám a k židovskému Novému roku. Díky. Ale příště něco napiš. Nech se vyfotit, abych mohl paní Ellensteinové ukázat, že jsi hezčí než tvůj táta. Víš, jaký je dnes den? Dneska jsem. šel do synagogy odňkat yahrtzeit za tvou matku, al odpočívá v pokoji. Víš přece, co je to yahrtzeit, ty shagetzi. (Jenom žertuju.) Je to modlitba, kterou říkáme za zemřelého ve výroční den jeho smrti, aby si na něj dobry Bůh vzpomněl a byl na něj hodný. Asi jsi zapomněl, ale jestli tam máš poblíž synagogu, tak tam zajdi a popros rabína, a ti s tou modlitbou pomůže. Měl bys vzpomínat na svou matku, Jákobe, a ctít její památku. Nikdy dřív ani potom jsem nemiloval takovou ženu, jako byla ona. Pro mne to

byla Židovka. Ona mě nikdy nehonila kvůli kněžím a kostelům a tvojí výchově - to dělali ti gangsteři. Ona znala pňběh Ruth z bible. Ruth taky byla shiksah, proň. že používám tohle slovo. Tohle slovo se mi nelói. Lidi ho moc často 41 používají jako nadávku, ale vůči tvojí matce to tak nemyslím. Ruth řekla Naomi, své židovské tchýni: Kamkoliv půjdeš, půjdu já; a kdekoliv budeš přebývat, já budu přebývat; tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. Kdoví? Možná že jsem tenkrát na tom nebyl moc dobře se svým Bohem. Teprve ted, když jsem stary a všechno to kolem mě umírá a já jsem tak sám, tak si zajdu do synagogy. Před dvěma dny jsem byl na pohr"bu. Diamond. Pamatuješ se na Diamonda, měl obchod s lahůdkami a občas jsem tě tam vzal. Umřel. Šel jsem mu na pohřeb, protože patříme do stejné synagogy. Já ted pořád chodím na pohřby. Pozdě přijdu jenom na svůj vlastní (ha ha). Už nejsem mladík, Jákobe, a neměl bys na to zapomínat. Jsem v pořádku. Zdráv a nenarostlo mi panděro, jak jsi pyšně ňkával, když jsi mě jako v legraci I chtěl praštit, když jsme spolu šli na pláž Oak Park, a kromě loupání a bolení a kvetch takového alfa cocker, jako jsem já, je to se mnou v pořádku. Ale je mi ted 61 a měl by sis to pamatovat, kdyby se něco stalo. Měl bych ti toho tolik říct, co jsem ti nikdy neřekl. Ty jsi můj syn a já chci, abys věděl, že tě mám rád. Nerozumím tomu, proč ses nikdy neusadil a nesehnal si práci a neoženil se a nepořídil rodinu. Jenže kdo ti to může vyčítat? Mně bylo přes 30, když jsem se oženil s tvou matkou, a ona byla o pár let starší než já, takže snad ještě pro tebe není pozdě, co? II I Nechápu, proč věčně musíš utíkat z domova. Možná je to moje vina, že jsem se znova neoženil a nepňvedl ti matku, která by ti dala opravdový domov. Ani vlastně nevím, čím se živíš, ani jestli je to poctivá práce kromě toho, I,I!, že vím, že jsi ted v armádě, a nevím proč se věčně touláš po místech, kde nemáš co dělat, a bojuješ ve válkách. Všechno, co si dovedu představit, je něco jako Errol Flynn ve řilmu, a jestli chceš být jako Errol Flynn, tak to je tvoje věc. Ted je to v pořádku, protože ted chápu, co děláš. Je to válka proti If Hitlerovi a nacistům a proti tomu všemu, co udělali Židům, a kdyby mě vzali, I hned bych šel taky do armády. Moc si vzpomínám, jak jsme se měli dobře, když jsme spolu chodili na návštěvy k příbuzným, do parku, na pláž, do bijáku, i v synagoze to bylo fajn IIIIII, jít tam se synem, když jsme tam někdy zašli. Možná jsme tam měli víc chodit. Tys byl hodný kluk, Johne, dobry syn, a já tě mám rád. Nevím, co se mohlo stát, že došlo k té nehodě, možná že je to moje vina, že k ní došlo, a potom jsi utekl. To, že otec nedokáže pochopit svého šestnáctiletého syna a pomoct mu, je strašná věc. Je mi to moc líto. i A to mi připomíná, že mám pro tebe novinku. Pamatuješ se na Ostermana, toho detektiva, co ti pomohl? Co na to řekneš, že ten alfa cocker je v armádě.

Občas ho i vídám a vždycky se po tobě ptá. Tuhle ke mně schválně zašel a řekl mi, že jede za moře a chce tvou adresu, aby tě našel. Tak jsem mu ji dal, už to bude pár týdnů, takže ho můžeš čekat, jestli se dostane do Anglie. Nevím, jestli jel nebo ne, protože prezident Roosevelt, pámbu mu žehnej, se mi nesvěřuje, kam posílá naše chlapce. Stačilo by mi, kdyby mi řekl jenom o tobě. Byl bych šlastný. Tak tady zatím končím. V životě jsem nenapsal tak dlouhý dopis, to je pane v 42 délka. Doufám, že tě neunaví, až ho budeš číst. Tady kolem nás to jde všechno ý čertu, už to není takové, jako to bývalo, stěhují se sem schvartZes, ale měl bys vědět, můj chlapče, že kdykoliv budeš chtít, máš u mě domov. Napiš mi a pošli mi fotku. Tvůj milující otec Aaron Reisman se opřel v hluboké kožené lenošce, oči zavřené v nostalgii, stránky z modře linkovaného školního sešitu rozhozené v klíně. Dosud cítil hlad dovědět se rychle, co mu sdělovaly, a ten hlad byl větší, než by kdy čekal. Jak známá slova a obraty. Jeho otec se narodil v Chicagu a strávil pár let ve škole, ale čím byl starší, tím víc by o něm člověk řekl, že se narodil někde v polsko-německé vesnici, odkud jeho

otec emigroval v osmdesátých létech minulého století. Nebyla to ani tak otázka akcentu, ale volba slov a etnické názory a předsudky starého sousedství choulícího se k sobě kolem Roosevelt Road, kde prožil celý život. Polovina Reismanova života patří tam - ted už bezvýznamná, protože se odtazntud odtrhl a s otevřenou náručí udělal svým domovem celý svět. Byl to tisíckrát jiný čas a jiná místa a lidé, z jeho mladších vzpomínek, kteří ho sformovali v to, co dnes je, a měli na něj stále silný vliv. A přece mu otec psal, jako by se svět neotáčel, jako by byla jeho středem Roosevelt Road, z níž ted ptávě odešel do války. Možná je to tak. Možná, že otec to ví lépe a on stále ještě patří a je součástí toho užšího světa. I když si to nemyslel. Nepochybně existovaly okolnosti, které ovlivnily běh jeho života tím, že ho vymrštily odtud ven a pryč. I když přetal kořeny, jsou tam pořád, třeba poněkud nejasně a neurčitě... Čtvrtého února... znepokojivě známé datum dopisu... ale nevěděl proč, dokud nečetl dál. Podivil se, že otec připomenul památku dávno mrtvé ženy a oplakával ji na místě posvátném pro něho, ale cizím jejím zkušenostem i víře... Zima v Chicagu, ledový vítr vanoucí od rozlehlého kanadského severu, bičující město od jezera Michigan, prohánějící se přeplněnými ulicemi... Po celé zemi chřipka... Jeho matka - tmavovlasá, tiše vykonávající domácí práce a někdy těšitelka - ležící nepochopitelně nemocná.:. Kolikrát ho dostala z ošklivého nachlazení svými léky a polévkami?... Strašné, pochmurné ticho v činžovním bytě, který nikdy nepoznal komfort a v němž chyběly i některé základní věci... otec v tmavém koutě, na modlitbách a tvář zalitou slzami... LCař vycházející z ložnice s výrazem bezmoci... Najednou je místnost plná lidí... A kněz se svatým olejem a latinsky pronášenými slovy o nezvratném osudu, zatímco sedmiletý chlapec se zvědavou hrůzou pozoruje starodávný obřad posledního pomazání a slyší svou babičku zvolat: "Povera disgraziata tornata ad Dio!" a vzlykat, že dcera, kterou porodila, umírá... ...Vzpomínky ho náhle naplnily obrovskou prázdnotou, strašným pocitem ztráty toho, co bylo a není, touhou po někdejším něžném doteku, vybledlé podobě té, která byla Mary Donatovou. 43 Její smrt neupravila vztah mezi otcem a Donatovými. Byl cizincem jejich zvykům, jazyku a víře, nikdy mu neodpustili, že se s ní oženil, že byl strůjcem a spolupachatelem v tom, co nazývali jejím hříchem, a měli za to, že zavinil její smrt. Ale chlapec je jejich krev, pokřtěný "ve jménu Otce a Syna a Ducha svatého". I když na povrchu také načichl tím, co nechápali ani nemohli přijmout, chodil John přece jenom do jejich kostela a začal se připravovat na první svaté přijímání. A od nich a od své matky pochytil s dětskou pohotovostí svůj díl italštiny. Ale Aaronův zármutek se prohluboval s požadavky jdoucími daleko za kompromis, ktery už udělal pro ženu, kterou miloval. Báli se toho, že ted, kdy už nad chlapcem nebdí matka a nechrání jeho katolickou výchovu a vzdělání, mohl by sklouznout zpátky. Reisman si znovu přečetl první slova dopisu. Drahý Jákobe, můj synu... A vzpomněl si... "To je můj syn Jákob." "Tati, prosím tě... jsem John." "Jákob, John, jaký je v tom rozdíl? John není žádné jméno pro hodného židovského chlapce." "Já jsem ka-" Ne, spolkni to, on to ví, udělal bys mu bolest. Tak tiše: "Je to na mém křestním listě... John." "Žasnu, že tě oni nechtěli překřtít na Ježíše!" Paličatost, poctivost, a poslání k čertu - všechno tváří v tvář neklamné realitě. Tohle patřilo k charakterovým rysům, které zdědil po otci. Donatovi vždycky byli oni, a někdy ti gangsteři, protože strýc Petr nosil zbraň a šuškalo se o něm, že je řidičem u Al Capona. Ale Pete byl pašák - říkal mu Jeníku a vyprávěl mu divoké příběhy o bitkách mezi policajty a lupiči a různá dobrodružství, a byl to jeho oblíbenec, přestože Donatovi se na Peteho dívali jako na černou ovci, stejně jako na dceru, která se zahodila. Jako chlapci Reismanovi nevadilo, že je poskládaný z nesourodých částí z židovského světa otce,

italského katolického světa panovačné rodiny matky a z povrchního amerikánství, které všichni uctívali, ale přitom se usilovně snažili v jeho rámci zachovat svou národní identitu. Pokřtěný John, obřezaný Jákob, se kdysi jako dítě cítil být někým nadřazeným, protože patřil tam i tam. Jenom se musel umět vyhnout konfliktům mezi jeho dvěma světy. Nenechá ze sebe udělat bitevní pole! Reisman se pamatoval na dobu, kdy mu bylo asi jedenáct nebo dvanáct. Byl s otcem u Donatových, byla neděle, kdy se celý rodinný klan vždycky sešel, postupně přicházel a odcházel podle toho, na jakou mši kdo chodil. Jedna pňbuzná, která bud zapomněla na přítomnost Aarona a jeho syna, anebo jí to bylo jedno, mluvila o tom, že všichni Židé mají peníze, že jsou to gauneři, takže jim patří, když je člověk pň obchodu ošidí, obere do naha, jestli se mu to povede. Chlapec vstal a zakřičel: "Jdi do prdele! Můj otec je Žid a já jsem Žid. Vypadáme na to, že máme peníze?" V očích měl slzy vzteku a třásl se hněvem. V místnosti zavládlo zaražené ticho a jeho překvapilo, že v tu chvíli ho všichni respektovali, přestože byl dítě. Vyběhl z domu. Když míjel stryce Peta, zachytil jeho úsměv a mrknutí, a to mu zase vrátilo náladu. Jeho otec vyběhl za ním, chytil ho za ruku, a tak spolu šli chvíli mlčky. "Neměl jsi říkat taková ošklivá slova, Johne," řekl. Aaron mu moc nepomohl při hádkách mezi oběma rodinami. Nikdy by nevzal do úst v domácnosti Donatových. "Ne, děkuji, právě jsem jedl!" Ne že by tak přísně dbal na dodržování starobylých pravidel týkajících se přípravy jídla, ale ksakru, když o něm pořád mluvili s podezřením jako o cizinci, tak jim ukáže, jak umí být paličatý a neústupný a jiný, až je to bude mrzet. V den, kdy začnou nosit na stůl gefilte fish, matzo polévku s masovými knedličky a maso od řezníka, který ho upravoval košer, na rituálně očištěných a zvlášf držených talích, tak se s nimi nají. A Reisman s humorem vzpomínal, jak jeho babička z matčiny strany rozhořčeně říká jeho otci: "Basama, myslíte si, že vás chci otrávit? Není to pro vás dost dobré?" Když se jeho otec nakonec rozhodl, že omezí své návštěvy u Donatových na, řekněme, jednou za rok a nechá Johna, aby k nim chodil, kdykoliv bude chtít, napodoboval některé jejich mírnější obraty z nedělní konverzace, které ho odtamtud vyštvaly: "Byl jsi na mši? Byl jsi u zpovědi? Půjdeš k pňjímání? Pro mě je to španělská vesnice. Člověk by řekl, že to jsou pňbuzní kardinála Mundeleina nebo snad papeže, anebo že jsou největšími anděly na světě, podle toho jak mluvili! Chtěli po mně, abych chodil do kostela. Proč se mnou nešli do synagogy ? Ani tvoje matka, af odpočívá v pokoji, s námi nechtěla jít do synagogy. Říkala, že jí to její náboženství nedovoluje." Jak se jen mohli tihle dva setkat? Tak odlišní prostředím, z něhož pocházeli, a přitom tak si podobní ve svém osamocení. Kolikrát slyšel od otce ten romantický pňběh. I sám si pamatoval, jak jeho matka se smíchem doplňovala podrobnosti a opravovala ho, anebo vyprávěla svou vlastní verzi. Ten pňběh slyšel znova to poslední léto před válkou, kdy pňjel do Států z Evropy, protože si myslel, že světová výstava v New Yorku by mohla stát za vidění, a zastavil se také v Chicagu na pár dní, a cítil se tam jako cizinec. Svého otce tenkrát našel v jiném pronajatém zarizeném pokoji. Byl menší a hubenější než jeho syn,jeho divoká hříva hnědých vlasů už prošedivěla a prořídla, nosil bryle v tenkých hnědých obroučkách "jenom na čtení", i když žádné čtení nebylo kolem vidět, s výjimkou novin. Už dávno předtím se odstěhoval z jejich bytu. "Co bych sám dělal s tak velkým bytem?" Ale byt nebyl velký. Bylo mu tam smutno. A před vlastním bytem dával přednost podnájmu, ktery ho alespoň trochu pňvedl do styku s lidmi. .Proč se tati znova neoženíš?" zeptal se Reisman jednou bezmyšlenkovitě. "Oženit se? Hm. Tak ty taky?" zamumlal. "Všichni z rodiny mi to věčně Pňedhazují. ‚Proč se znova neoženíš, Aarone?` I ti mrtví, když se mi o nich zdá, jako tvůj stryček Bernie a tetička Rose a jiní strycové a tety, a dokonce i batranci a

sestřenice, kteří umřeli, vidím je, jak mi už před deseti roky ňkali: .Tak kdypak se nám znova oženíš? Už s někým chodíš, Aarone?` Všichni jste jenom křivě zahlíželi na Mary, řekl jsem jim. Tak se starejte o sebe. Nechci se znova oženit. Až se ožení můj syn, ožením se i já." A znova vyprávěl, jak byl čtvrtého července na vyjížďce parníkem do Benton Harboru a viděl ženu, která se opírala o zábradlí a vypadala, že se dá co 44 45 nevidět do pláče. "Vypadala jako Židovka, měla tmavší plet a husté tmavé vlasy, vzadu sčesané, a člověk si někdy plete Židy a Italy, a nevím, jestli je někdo, kdo je od sebe umí rozeznat, snad ani Bůh ne." Řekla mu, že se jmenuje Mary. Skoro se rozplakala, protože měla zlost, že na ni jde mořská nemoc, protože jakživa neprožila nic vzrušujícího a na tuhle vyjížďáku parníkem se strašně dlouho těšila. Kdekdo byl na parníku se svou společností - "s církví, politickou stranou, dělnickým spolkem, každý měl s kým slavit americký státní svátek" - manželé a manželky a jejich děti, chlapci se svými děvčaty, í osamělí jako Aaron Reisman a Mary Donatová, kteří doufali, že si tam najdou známost. Řekla mu, že je tam s církevní skupinou. V náhlém, nevypočitatelném a inspirujícím momentu fanfarónství jí řekl, že se jmenuje Tony. Zůstali spolu. Koupil jí limonádu, a jak si povídali, na ni už nešla mořská nemoc. V Benton Harboru se spolu procházeli a bavili se, a dost brzy se vedli za ruce. "To už jsem si uvědomil, že bych jí měl říct, že nejsem Tony, protože se mě vyptávala, kde bydlím, do kterého kostela chodím, kde pracuju a jaké je moje příjmení, a já jsem si nestačil vymýšlet. Ale vypadala tak šťastně, a kdybych jí řekl, že nejsem Tony, tak by se možná dala do pláče nebo by se rozzlobila a já bych jí zkazil ten den, takže čtvrtého července jsem byl kus shagetze jménem Tony a nikdo nic nepoznal." Ale ten večer, když se lodí vraceli zpátky... "Už jsi dost stary na to, abys véděl, jak to je při měsíčku na vodě s dívkou, která se ti 1bí. Já už věděl, že to přeháním. Tvoje matka se mnou mluvila, jako by mě znala celý svůj život, vylévala si srdce a já s ní tak cítil, že jsem ji musel vzít do náruče a utěšovat ji." Zeptal se jí, proč taková krásná dívka nemá manžela nebo chlapce a ona mu odpověděla, že ho kdysi měla, v Itálii. "A představ si, že ho od útlého dětství neviděla, jenom mu psala italsky. Narodila se ve staré vlasti a sem přišla jako malá, a víš, jak to chodí ve staré vlasti, jak si rodiče řeknou se sousedem nebo s přítelem, že se jejich děti vezmou, a je to zasnoubení. Tak tohle byl její pripad, a léta čekala na toho mužského, že za ní přijde a vezme si ji. Jenomže se jakživ neukázal, a její matka i otec ji nutili dál čekat. Bála se jich jako malá holka. Nakonec se dověděla, že se ten chlap ve staré vlasti oženil a nikdy nepřijede, a to pro ni bylo, jako by její manžel zemřel, jenomže on zemřel ještě dřív, než se poznali. Tak řekla, že se stane jeptiškou, ale její matka vyváděla, div neumřela, a její otec řekl, že jí to nedovolí. Musela zůstat doma a starat se o ně, tak jí to Bůh určil. Strašně se chtěla vdát, jenomže to už byli všichni, co znala, ženatí a měli děti. Dobíral jsem si ji, že si ji vezmu sám, mám-li naději." Reisman si vzpomněl, jak jeho otec zvážněl, když řekl další větu. Byli u něho v pokoji, Aaron seděl na posteli, kouřil, byl opřený o kolena a vzpomínal; Reisman seděl na jediné pořádné židli, na klíně měl Tribunu, hlásající nejnovější nacistické požadavky a zvažující možnost války v Evropě. "A v takovýchhle věcech bych ti radil, Jákobe," řekl, "i kdyby to bylo to jediné, co bych ti měl říct, nikdy nežertuj. Ženské to berou strašně vážně. Zeptala se mě, jestli to myslím vážně, a já jí řekl, že ano. Nikdy jsi neviděl tolik lásky a naděje v očích ženy, Jákobe, a slzy. A já si řekl, že jsem se musel zbláznit, vždy jsem to děvče ani pořádně neznal, Bůh jí žehnej, a klidně jsem jí řekl, aby si mě vzala, a ona řekla ano. Dívky, které jsem znal a požádal je o ruku, řekly ne, protože jim strašně záleželo, jaké má muž vyhlídky, postavení,

co dělá, jaká budoucnost ho čeká. U mě rovnou věděly, že nemám žádné vyhlídky, žádné ambice, navíc jsem nebyl dost hezký na to, abych to tímhle vynahradil. Mary Donatová, at odpočívá v pokoji, byla v jediném dni štastná a zamilovaná do takového schlumpa, jako jsem já, a chtěla si mě vzít. Jenže mi řfkala Tony a já jí musel rict pravdu. Jsem Aaron Reisman a naše rodina a náboženství jsou jiné než její. Byla zmatená a snad i trochu vylekaná, ale lekla: ‚Víte, já jsem si myslela, že asi nejste Ital.` Pak já řekl - myslím, že chcete odvolat to, co jste řekla, a ona se mi podívala zpříma do očí a řekla: ‚Ne, já to myslela vážně. Nikdy mi nebylo s nikým tak dobře jako s vámi dnes, iarone, a nikomu jsem neřekla to, co vám. Je to, jako byste mě už znal, jako brchom už byli svoji. ` A najednou jsem myslel doopravdy to, co jsem jí předtím řekl jen tak. Tolik mi na ní záleželo. Cítil jsem se jako dobry, jako silný muž, poprvé jako muž." "Ty víš Johnny," zřídkakdy mu říkal Johnny nebo Johne a znělo to od něho divaě, , jak mluvíš o dobrodružství a odchodu z domova a dělání různých věcí, ptotože svět nekončí tam, kde se člověk narodil a žije, ani s těmi lidmi, co zoš. Možná že ten sňatek s tvojí matkou byl moje dobrodružství." Mary Donatová se ten večer nevrátila domů, protože měla strach, že by si to rdmyslela, nebo že by ji už nepustili ven, nebo že by si to Aaron rozmyslel. Nesledujícího rána byli prvními zákazníky na radnici, kteří se nechali oddat. "(lbě rodiny se mohly pominout, ale my byli svoji a šastní, a tím to končilo. Ani moje rodina nebyla o nic lepší. Pracoval jsem tenkrát pro bratra Bernieho v obchodě na Maxwell a on věčně věků mluvil o tom, jak jsem dal mámě a tátovi ránu do vazu. Měl mi zvýšit plat, ale neudělal to ze zášti, tak jsem odešel z obchodu. Nepamatuješ si to, tys byl moc malý, ale pak jsem dlouho střídal jedno místo za druhým a nikdy jsem nevydělal dost peněz, aby se nám dařilo, i když jsme vždycky měli co jíst a střechu nad hlavou. A ti gangsteři, ti tvojí matcevččně ztrpčovali život a otravovali ji, že není vdaná, když jsme neměli svatbu v]nastele. Mě nenáviděli, jako bych jim ji ukradl, ženskou přes třicítku, která byla věčně doma a starala se o dům a pečovala o matku a otce a bratry a sestry a celt zbytek rodiny. Víš, že nejsem úzkoprsý a ani moc košer věřící, ale ani kvůli tvojí matce jsem nedokázal jít ke kněži v kostele, a tím to skončilo." Bylo to legrační, slyšet ho tenkrát v létě 1939 řečnit o těch gangsterech, protože stan Donatové už byli na pravdě Boží, a dokonce ani Pete nežil, zasklený ve válce gangů, a Peteho víc než kohokoliv z nich Reisman litoval, Protože by ho byl rád viděl a vyprávěl mu vzrušující historky, tentokrát své vlastní, a možná že Pete by byl na něho pyšný. Ale jeho otec si dál vedl svou a Reisman se podivoval, čím to je, že některi muži stářím změknou a jiní zatrpknou. "Vím, že jsi s ní chodil do kostela, yž jsi byl malý, a na tom není nic strašného. Já jim řekl, že tohle můžou. Mohli tě vzít do kostela, jestli chtěli, ale taky jsi chodil do synagogy, pama46 47 tuješ? Měl bys vidět, jak se mohli zbláznit, když zjistili, že jsem ti nechal udělat bris v mém vlastním bytě a se všemi mými přibuznými u toho a tvoje matka na lůžku, protože tys jí řekl, že je to v pořádku, protože ti doktor řekl, že je to zdravé. Vyváděl jsem já, když tě nesli ke křtu? Až na to, že tě neměli máchat v té svaté vodě. Řekl jsem si, že ti neuškodí, když se ti požehná dvakrát..." Tak to bylo. Ze začátku si John Reisman také myslel, že mu bylo dvakrát požehnáno v jeho dětské hravosti a okouzlení z krás a mysterií svého dvojjediného světa. Ale během doby se mu přestaly líbit rituály a modlitby v kostele i synagoze - nebylo, to jenom zklamání chlapce, ktery objevil mnohern neodolatelnější zájmy a byl netrpělivý, když musel sedět klidně a být čistý a mlčet, ale také náhlé pochopení, že existují konflikty, zmatky a velké díry v argumentech a přetvářka, ze kterych se vyrábějí dogmata. Když přišel čas jeho biřmování v kostele a bar mitzvah v synagoze, vzbouřil se a odmítl spolupracovat,

protože se nemohl upsat s čistým a poctivým srdcem ani jedné víře. A cítil se hned lépe a silnější i v soukromých rozhodnutích, jakmile se dostal přes toto období, protože s trochou dětského strachu ze všemohoucího Božího hněvu musel počítat s možností, že by mohl být předčasně sražen Boží rukou pro své hříchy a selhání. A později, když se od něho vyžadovalo, aby se postavil na odpor - ne otcem, ani ne Donatovými, ale zvláštními předsudky sil, kterým nerozuměl když si uvědomil, že mu nebude dovoleno být nerozdvojenou osobností v rozdvojeném světě, že se musí ztotožnit s jedním nebo druhým, anebo s něčím úplně jiným; když na něj útočili kvůli tomu, že je tím či oním - teprve tehdy začal ztrácet víru v Boha, respekt pro status quo a potom si už vždycky vytvářel vlastní identitu. Plný vzpomínek, vyvolaných dopisem, snažil se Reisman představit si Aarona, když ho psal. Nejspíš seděl u lakovaného stolku v pronajaté místnosti pod lampou s porcelánovým stínidlem, která nedává dost světla. Asi měl na sobě dlouhé spodky -ted už bylo dost zima, když člověk křižoval taxíkem ulice, i když měl ve voze topení - a kalhoty, ponožky a trepky, a přes to všechno župan těsně přitažený přes hubenou hrud. V místnosti bylo zapařené teplo a malý stolní rozhlasový přijímač tiše hrál, sem tam luplo ve stoupačkách, jak se s námahou a hekáním snažily naskočit. Táto! Ty postavičko ze starych dob, pomyslel si. Jsem strašně rád, že si Mary Donatová nevzala nijakého Taliána ze staré vlasti, protože i když jsem jich poznal hodně, některé měl rád a ostatní nenáviděl, neměl bych za tátu tebe, a to by byla ztráta. Tebe, ktery v sobě soustředuješ všechnu vrozenou nevýbojnou houževnatost všech rozprášených kmenů Judeje a Izraele a říkáš já věřím! A tak to je! Nikdy nebyla žádná nehoda. Ty dobře víš, že žádná nehoda nikdy nebyla. Ty to moc dobře víš, protože to slovo podtrhuješ jako svá kouzelná slova z jidiš, a tím mi tajně říkáš, že to slovo je zvláštní a má zvláštní hodnotu a význam, jako ta ostatní podtržená slova. Ty víš, že k žádné nehodě nedošlo. Zabil jsem člověka. Ve slepém, spravedlivém vzteku jsem zabil člověka a sílu k tomu jsem našel proto, že jsem si pamatoval svou zbabělost. Nebol když jsem byl poprvé vyzván, abych bojoval, jako se to musí stát každému muži nebo chlapci někdy v životě, tak jsem se otočil a utekl, a přísahal, že už nikdy víc neuteču. A taky jsem už nikdy neutekl. 5 Podplukovník Simon R. Tarbell vzhlédl od rozkazu k přesunu mužstva, kteťý pročítal, a tiše si zašeptal "Díky Bohu". Bezděčné chvění rukou přestalo a dokázal ztišit i nával psychické nevolnosti. Ten děkovný povzdech nevyvolal rozkaz samotný, ale ohleduplná poznámka, připsaná přítelem v generálním štábu na Jižní základně v Salisbury, ktery tušil, ale nikdy nezjistil celou hloubku Tarbellova utrpení, které prožíval ve své funkci jako správce věznice a lord popravčí. Mezi odsouzenci, kteří do Marston-Tyne přišli v ten den - ve středu 1. března 1944 - byli vězňové podléhající největším bezpečnostním opatřením, kteří čekali revizi rozsudku smrti. Normálně by to znamenalo práci pro seržanta Morgana na několik týdnů a nové noční můry pro Tarbella. Už věděl, že nikdy nebude tím, kým býval, pod tíhou povinností v posledním roce. Ale osobní poznámka mu sdělovala: "Vím z dobrych zdrojů, že se všechny popravy pozastavují až do invaze bez ohledu na závěry, které najdeš v seznamech." Na větrném letišti v irském Belfastu se Samson Posey vytrhl svým ozbrojeným strážcům a dal se na útěk. Ted budou střílet, a bude konec! Utakal rychle, ale neohrabaně - hlavu vtaženou mezi ramena, svaly na zádech stažené v očekávání deště kulek. Nebál se umřít, ale nesmí ho oběsit. Jak by jeho duše mohla volně odletět s jeho posledním dechem, kdyby byla uvězněna, kdyby visel uškrcený jako pes na kónci provazu? Ale očekávaná krutá bolest nepřišla. Netrefili se? Byl to vysoký muž, snadný cíl. Zpomalil. Neslyšel žádnou střelbu. A v těch několika vteřinách útěku, kdy byl připraven a chtěl umřít, mu hlavou bleskla vzpomínka na Třínohého

Billyho, ktery měl velkou sílu, a na Starého Charlieho, svého děda. Na Yuccu, svého otce; Annu, svou matku; Evu, svou ženu; a malého Charlieho, syna; a na Lid - a zastyděl se. I tohle bylo špatně. Utíkal, obrátil se zády, jako se Lid obrátil zády a utkal, až ta půda, kam mohli utéct, byla menší a menší a pustá jako prázdnota jejich životů. Zastavil se na kousku svěží zelené trávy a plnými doušky vdechoval sladkou vlhkost, která sama o sobě mohla být tajemstvím síly bílých, jak říkával Třínohý Billy. Ta nádhera její vlhkostí a barvy Kdyby měli takovou trávu doma a mohli s ní krmit vyhublé ovce a dobytek,.a kdyby se nasytili sami, tak by možná nikdy nemusel odejít. Otočil se, znova obr a ne želva. Hlavu vzpřímenou, narovnaná ramena, jak to vojáci vždycky vyžadovali. Vypnutá mohutná prsa jako terč pro kulky, 48 49 takže stál čelem k nepřátelům a takhle chce umřít, a ti to budou vědět, a ti doma se dozví, že neumřel jako zbabělec. Moc Třínohého Billyho byla hodně silná, když ho zasáhla až tady daleko a dokázala ho otočit. Ostatně, vždycky si to myslel, jenže ted to věděl s určitostí. Bude dobré umřít tady, v husté vysoké trávě, vdechnout její vlhkost, smísit svoji krev s její vitalitou a obojí odkázat Lidu. Ale oni nestříleli. Vrhli se na něj - tři strážní, kteří ho přivedli z vězení na základně, i ti ostatní, kteří přiběhli na kojotí štěkot těch prvních, kteří udělali poplach. Bojoval s medvědí silou, ale oni ho přemohli a svázali řetězy a nesli ho svázaného jako ovci na jatka do určícího břicha letadla. To se vzneslo jako orel, prskalo oheň a hřmělo a neslo ho v sobě. Nestačil se divit, že letí... opravdu letí. Nikdy v životě neudělal nic podobného... a napětí v něm náhle povolilo, přestal se vzpínat v řetězech a uklidnil se... a připomněl si, proč se jmenuje Suh-gatz... Křik orla vylekal Suh-gatze. Byl sám, s Yuccovými ovcemi v křovím zarostlém kaňonu Utahských hor. Nebyl připraven na žádné zvláštní zvuky nebo podívanou a docela určitě ne na orla, protože i když už desetkrát prožil léto, nikdy orla neviděl, i když věděl, co to je. Ovce bečely strachem a jehňata běžela k matkám. Suh-gatz, třebaže byl velký na svůj věk a silný, byl přece jen chlapec, a vyděsilo ho, co nepředvídal. Pevněji uchopil hůl a očima rychle pátral kolem okraje kaňonu, prohledával jasnou oblohu, pukliny, zelené shluky borovic a jalovce. Tam! Tam je orel! Pohled na něho naplnil Suh-gatze nadšením z objevu a znova strachem o bezpečnost ovcí. Yucca si nemůže dovolit ztratit ani jedinou, ani jediné jehně. Suh-gatz běžel jak šílený do stanu a popadl starou flintu, se kterou ho Stary Charlie naučil zacházet. Nechtěl zastřelit orla. Nechtěl ho zastřelit, pokud nebude chtít ukrást Yuccovu ovci. Ale co bude muset vyprávět, až se vrátí do tábora! Jak velký byl orel, jaký dělal rámus, jak zvedal vítr mácháním svých obrovských křídel, jak se vrhal dolů a zase vzlétal vzhůru, dolů a vzhůru skoro ke kraji kaňonu, jako kdyby někoho volal, jako by křičel. "Pojd, polet, chlapče! Následuj orla na oblohu!" A vtom uviděl něco jiného a zasmál se, jednak z radosti, že byl svědkem tak velké události, jednak si uvědomil svůj velký omyl. Nebyl to orel, ale orlice. Suh-gatz, který ptáka sledoval přes mušku pušky, uviděl nahoře na skále ještě nějaký pohyb. Byly to drobné ptačí hlavičky a třepetající se křídla napodobující let matky. Zaslechl drobné výkřiky a ted s jistotou věděl, že orel volá "Pojd létat! Pojd za mnou na oblohu!" A potom najednou orlice střemhlavě slétla k hnízdu, kde byla její mládata. A jako by jedno leknutí za den nebylo dost, zahlušil je jiný zvuk - je, protože Suh-gatz a orlice na tom byli v tomto hrůzyplném okamžiku stejně - letadlo sklouzlo přes okraj kaňonu a před sebou valilo řev motorů. Orlice nevěděla, co to je. Vznášela se nad svým hnízdem s rozepjatými křídly, aby chránila své mladé. Ale Suh-gatz věděl, co to je, když se vzpamatoval z prvního leknutí, protože už slyšel o tom, že si bílí muži stavějí ptáky ze dřeva a látky a železa, ale nikdy předtím žádného neviděl. Po celé týdny Suh-gatz vyprávěl

každému, koho potkal, o orlici a letadle, ale žádného to nepřivedlo do vytržení, anebo měli co říct stejně zajímavého jako Třínohý Billy, když se s ním setkal tam dole v obchodní stanici v Towaocu. To bylo ještě předtím, než Billy získal znova svou moc a začal opět chodit bez hole, takže se mu říkalo Beznohý Billy. Ale byl chytřejší než všichni ostatní kolem a určitou moc měl i tenkrát, přestože byl jenom o šest nebo sedm let starší než Suh-gatz, rozhodně nebyl dost stary na to, aby byl ctěn jako silní šamani. Letadlo pro Billyho ani tak moc neznamenalo - viděl jich spoustu tenkrát,]cdyž odešel do nemocnice bílých lidí, aby mu dali do pořádku nohy - ale chtěl vědět víc o orlici a jejích mládatech. Mluvili spolu v nářečí indiánského kmene Ute. Billy znal velmi dobře anglicky, ale ostatní v téhle části rezervace stěží. Suh-gatz anglicky neuměl. Znal jazyk Lidu a jenom několik slov v angličtině a španělštině, pochycených od ovčáků, dobytkářů a obchodníků. "Ukážeš mi, kde je orel, a já tě naučím hrát poker," řekl Billy. Billy uměl moc dobře hrát hazardní hry. Jako většina Ute kolem Towaocu strávil spoustu času hraním pokeru a španělského monte. Dokonce i Yucca, který rozuměl ovcím a dobytku, a Starý Charlie, ktery toho věděl o starych časech víc než kdokoliv jiný, by nemohli Suh-gatze naučit karban lépe něž TiYnohý Billy. Tak se dohodli a cestou do Utahských hor, kam jeli na Billyho koni o několik dní později, Billy řekl Suh-gatzovi, že by vlastně chtěl jedno orlí mládě pro sebe, aby si ho mohl vycvičit. Vyprávěl mu, jak ve starych dobách lidé chovali orly ochočené. Obrousili jim zobák a paňáty kamenem a oškubali jim křídla. Orli pak zůstávali poblíž táborů a živili se zbytky jídla a lučními koníky. "Orel má v sobě strašně moc síly," řekl Billy. "Ty o těchhle věcech ještě nic nevíš, já ano. Ty víš, že mám moc. Ale kdybych měl orla, byla by moje moc silnější. Možná, že bych pak i chodil." Chvíli tiše jeli a začali šplhat vzhůru ze suchopáru, porostlého šalvějí, do větších výšek, kde se to trochu zelenalo. Stoupali pomalu, aby neunavili koně. Sulygatz držel otěže a už byl dost veliký, aby viděl přes rameno Billyho, ktery seděl před ním. "Už tam budeme?" zeptal se Billy dychtivě. "Kdepak, ještě je to daleko." A tehdy Billy začal mluvit o tom, co Suh-gatz viděl v horách. "Kdybys měl moc, tak bys rozuměl," řekl. "Co tím myslíš?" "Nejdřív orlice volá na mládata - Následujte mě! A potom přeletí letadlo a říká totéž, ale jen tobě. To letadlo asi patřilo armádě. Když má někdo moc jako já, tak je snadné rozpoznat, co to znamená." .,A co to znamená?" "Pomůžeš mi chytit orla? Budeš asi muset vyšplhat po skále anebo po útesu, y ses dostal k hnízdu. Uděláš to?" "Udělám!" odpověděl bez váhání. 50 51 Billy mu potom vyložil ta znamení. Velký orel znamenal vládu, která jim odejmula pradávná kmenová loviště a nechala je v rezervaci; letadlo patřilo armádě, proti které bojovali jejich otcové a dědové; dohromady to znamená, že pňjde doba, kdy se Suh-gatz musí připojit k orlím vojákům a bojovat po jejich boku, aby získal čest pro svůj Lid. Něco takového bylo nad jeho chápání a Suh-gatz vůbec nevěděl, co má na to rict. Nakonec se zeptal s vykulenýma očima: "Jak jsi získal moc, Billy? Tančil jsi Sluneční tanec? Nebo jsí jedl pajote?"* "Ne, ještě ne. Jednou to udělám, ale zatím ne. S tímhle se nesmí pospíchat, nebo by tě to zabilo," řekl Billy. Pleskl se po džínsech v místech, kde pňkryvaly jeho roztrištěné nohy, a potom po dvou berlích, připevněných k sedlu. "Mám to odtud. Z kulek bílého muže. Tenkrát, když jsem byl malý a postřelili mě, jsem to získal, a to jsem o tom nevěděl. Bílý muž to do mě střelil se svým olovem. Když tohle dostaneš do sebe a žiješ, tak jsi opravdu silný." Suh-gatz ten pňběh znal. Všechen Lid věděl o tom, co se stalo tenkrát, když byl Billy papoose* a jejich tábor v Utahu přepadla šerifova pomocná četa, která chtěla zatknout Indiána z kmene Ute, ktery údajně zabil Mexikánce. Stalo se to přesně pět zim předtím, než se Suh-gatz narodil, a bylo to naposled, co Lid bojoval

skutečnou bitvu s bílými muži. Dojeli do křovisky zarostlého kaňonu, kde byl Suh-gatz s Yuccovými ovcemi. "Tam!" řekl a ukázal. "Tam jsem viděl orla!" Billy se vzpřímil, naklonil se kupředu a dychtivě upřel oči na ukazované místo. Neviděli nic jiného než skalnaté stěny kaňonu, čisté nebe, pukliny, zelené borovice a jalovce. Bylo tam vznosné, hluboké ticho, naplňující celou roklinu. Billy se obrátil v sedle, takže hleděl přímo do očí Suh-gatzových. "Mluvil jsem pravdu," řekl Suh-gatz. Pobídl koně s dvojí zátěží vzhůru. Brzy potom sesedl a vedl ho opatrně mezi zrádnou skalní sutí, dokud mu pod kopyty nezačala ujíždět Mina a kameny a nezačal se plašit. Pomoz mi dolů," řekl Billy. ,Zůstanu tady." Billy se opřel o berle a dychtivě se podíval k vrcholku hory. V jeho tváři bylo vepsáno zklamání a Suh-gatzovi ho bylo líto. "Asi uletěli," řekl tiše a hned si přál, aby mlčel, i když to asi byla pravda. Uvázal koně k velkému balvanu, vzal si pušku a začal šplhat. Vůbec se mu nechtělo poranit orlici svou puškou, anebo ukrást jedno z mládat, aby s ním Billy mohl udělat to, o čem mluvil, že dělal Lid, ale kdyby to mělo pomoci Billymu, tak dobře. Bylo to nebezpečné šplhání a každou chvíli čekal, že uslyší orli křik a možná bude i napaden, ale nic takového se nestalo. Dostal se co nejblíž k místu, kde si myslel, že bylo orlí hnízdo, ale pak byl zastaven výčnělkem útesu. Dál už nemohl. Házel kameny a volal "Orel! Orel! Orel!" s nadějí, že je vyplaší, jestli jsou někde nablízku, ale na stěně kaňonu se nic nepohnulo kromě jeho samého. * Pajote - halucinogenní kaktus, papoose - indiánské dítě. Pozn. překl. Když sešplhal dolů s prázdnýma rukama k čekajícímu Billymu a viděl, s jakým zklamáním se na něj dívá, mrzelo ho, že vůbec souhlasil s tímhle výletem. "Nemusíš mě učit hrát poker," řekl. Billy se usmál - a pro Suh-gatze to bylo něco nádherného, protože Billyho snad ještě nikdy neviděl usmívat se. "Já tě ten poker naučím," řekl Billy, natáhl ruku a stiskl Suh-gatzovi rameno. "Půjdeš se mnou znova hledat orla?" "Půjdu," odpověděl. Ale orla nikdy nenašli, a Suh-gatz byl ve skrytu duše rád. Proto tohle letadlo Samsona nepodělilo. Vrátilo ho zpátky do doby chlapectví. Byl to orel, promlouvající k němu prostřednictvím Třínohého Billyho, ktery přečetl znamení - říkal mu, aby nezoufal, jde správnou cestou, není opuštěn. Staly se totiž věci, které v něm vzbudily obavy, že znamení, kterých se mu dostalo v jeho chlapectví, byla bud mylná, nebo špatně vyložena. Uvědomoval si s bolestí, že nic nezná a nic se nenaučil. Vzali ho do armády, ale z vojenských dovedností ho moc nenaučili. Byl odsunut na vedlejší kolej, jako by byl blázen, nechali ho dřít jako Indiána, nařizovali mu, aby zvedal, nosil, kopal, skládal. A potom, protože byl tak dlouho a tak daleko od domova, z veliké osamělosti a potřeby se vydal hledat ženu, riskoval, že dostane nemoc z lásky, které se doma vyhnul, protože kromě Evy jinou ženu neznal, a byl vypmvokován do hněvu, v němž zabíjel. Kdyby jen ten prodavač žen nevytáhl nůž! Už sí zvykl, že ho všude podváděli, uráželi. Ale aby jako zbabělec utekl před nožem, to bylo něco jiného. Dal se do toho chlapa holýma rukama, a dřív než si všiml, bylo po něm. Když ho vojáci soudili a ten důstojník, ktery mluvil v jeho prospěch, prosil o tailost, tak jiný důstojník, co mluvil proti němu, řekl soudcům ještě o tom dnphém... kdy skoro zabil dva vojáky, kteří ho pň pokeru podváděli. Tak toho měli proti němu moc. Možná víc, než kdyby byl tenkrát nezranil ty dva. A trochn připouštěl, že v tom mohla být i nějaká spravedlnost, že proti němu šli tak tvrdě, protože jen málo lidí znalo ty triky s kartami, co ho naučil Třínohý Billy. Maličké triky, bylo to taky podvádění, ale on je s velkým potěšením používal jenom proti bílým mužům, a nikdy ho přitom nechytli. No, a soud vojáků se rozhodl, že musí viset. Nerozumí tomu, proč už to neudělali. Ale stejně to byla jenom jedna věc z mnoha, kterym Samson Posey nerozuměl v tomhle divném světě, do kterého se jak hlupák nechal chytit a dovolil, aby s ním zametli. A ted mu zbyla jenom stará

trpkost, která byla jeho dědictvím, vrozená nenávist k nim - k bledým výrobcům železa z východních končin s vousatými ústy a odstávajícíma ušima. A protože věděl, jakou smrt mu určili vojenští soudci, doufal, že ho letadlo zanese do moře, nad kterym ted letěli, a že to bude jeho smrt - pořád lepší než oběšení. Ale i to byla planá naděje. Přistálí, a on se nemohl ubránit pocitu velkého nadšení ze způsobu, jakým se letadlo klouzavě snášelo z oblohy. Ve voze klimbal, přemýšlel o domově, byl by rád věděl, kam ho vojenská 52 53 policie veze. Cítil, že vůz zpomaluje, a když zahýbal, jeho statné tělo se vzepřelo v řetězech, kterými byl připoután k sedadlu. Vůz se zastavil a Samson slyšel kroky těžkých bot na kamenném dláždění, kojotí štěkání otázek a odpovědí, ránu dřeva na dřevo, dřeva na kov. Jeden ze strážných se probudil a polekaně na něj zamířil puškou. Druhý strážný nadzvedl křídlo vstupního otvoru plátěné střechy a nakoukl ven, do vlhkého šedivého dne, v němž se už shromažďovali ostatní členové vojenské policie. Byli na nějakém ohraženém místě, protože tam nefoukalo. Všechny Samsonovy smysly zbystřily. Jednou si přál umět víc z řeči těch lidí a strašně se o to snažil. Ted mu to bylo jedno. Jeho uši vnímaly všechno a on chápal význam, i když ne slova. Konejšivý déšt k němu promlouval. Vítr vál všude, ale ne tady, protože vůz byl chráněn budovami nebo zdmi. Nos měl plný vlhkého pachu plátna, až mu to zvedalo hladový žaludek, ale bylo to něco jiného než známý horký pach látky, rozpálené sluncem, i když znal i hodně zim s deštěm, sněhem a chladem. Jestli tohle bylo to místo, jestliže tohle byl ten čas, bude to vědět, a udělá něco, čím by přnutil, aby ho zastřelili. Nebál se umřít, ale nesmí ho oběsit. Jak by mohla jeho duše odletět svobodně s jeho posledním dechem, kdyby byla uvězněná, kdyby ho uškrtili jako psa na konci provazu? ili, Strážní vstali a přistoupili k němu každý z jedné strany, přikrčení. Obě křídla plátěného vchodu ted byla rozevřena, zadní sklopná stěna spuštěna a on uviděl zástup zvědavých vojáků, kteří se shromáždili kolem vozu. "Co to tady u sta hromů máte?" zeptal se seržant DAlessio. "Extra zásilka až z Belfastu, Irsko," řekl ten strážný, ktery seděl s puškou I v kabině řidiče, "a není to irská whisky." "Kolik jich vezete?" zeptal se DAlessio a vzal si od něho průvodku. "BowrenQ, nech rychle nastoupit tu zatracenou gardu!" zakřičel na desátníka. Desátník Clyde Bowren rychle zavelel: "Nastoupit! Vpravo hled! Pohov! !" !,, a honem se otočil, aby zjistil, co dalšího má na srdci seržant u zadní sklopné i stěny auta. I Jenom jeden!" zařval DAlessio. "Hergot, tak na co tu blbnem!" Bowren zaměřil svou pozornost do provlhlého vnitřku vozu. Zaslechl příkaz I,, jednoho ze strážných: "Tak se hni, Náčelníku, zvedni svou prdel. Chovej se slušně a nikdo ti neublíží!" Potom slyšel chrastit řetězy, a nemohl si pomoci, I a bylo to pochopitelné, protože DAlessio udělal totéž - zalapal po dechu a mimovolně uskočil od vozu. "Svatá boží rodičko!" hvízdl seržant. "Co to je?" "No a co? Ještě jste neviděli Indiána?" zeptal se se smíchem strážný z kabiny. "Tenhleten nemluví anglicky, tak víte, na čem jste. Je to bonbonek. Dali nám pro něj letadlo jako krávu, aby se přepravil přes Irské moře. Už se nemůžu dočkat, abych se toho prevíta zbavil. Na letišti se pokusil utéct." Sundejte mu to," řekl DAlessio a ukázal na řetězy. Doprovodný strážný z kabiny mu podal klíče a udělal krok zpátky. Sice to neřekl, ale výrazem dával najevo, že si to ten chytrák klidně může zkusit, protože to bude jeho pohřeb! Na dvoře věznice zavládlo napjaté ticho, když se DAlessio sklonil k okovům. Jen jednou se podíval do široké tváře barvy tmavého ořechu muže, ktery se tyčil nad ním, a aí se navzájem ujistili o čemkoli, zůstalo to mezi nimi. "Desátníku, nechte nastoupit stráže do dvou řad a odvedte ho k ostatním." při čekání, až vyjde průvod z pojízdné lékařské ordinace, toužil Kendall B. Sawyer ze všeho nejvíc po možnosti oholit se a osprchovat. Cítil se zanedbaně a špinavě, a jak tam stál mezi ostatními, kteri

zřejmě tyhle problémy neměli, bylo to ještě horší. Jestli ho armáda něco naučila, tak to byl každodenní rituál čistoty a z toho zvyku se stalo potěšení, které trpce postrádal, když nebylo všechno tak, jak mělo být. Obličej vydrbaný do růžova, až záňl, vlasy nikdy delší než čtvrt coulu, uniforma nažehlená, polní uniforma, která vyvracela své označení, letní uniforma naškrobená do lomivé tuhostí, boty jako zrcadlo, takže se mu inspekční důstojníci smáli, že se v nich mohou zhlížet, vyznamenání řádně na místě, kam patří, a dva nádherné proužky na rukávech, ani vysoko, ani nízko. Tak to bylo po tři roky s výjimkou těch měsíců, kdy bojoval v Africe, na Sieffii a v Itálii, ale i tak měl tankový střelec trochu víc pohodlí a trochu víc možností pečovat o sebe. Proužky už zmizely, stejně jako dobry voják Kendall B. Sawyer, a není to ničí vina než jeho vlastní, a to ho doopravdy trápí. Ve evám deštěm promáčeném a zmačkaném plášti a uniformě, pod vrstvou špíny a sništěm vousů postrádal dobrého vojáka Kendalla. "Vyvolávejte jména, seržante," řekl kapitán Gordon. V místnosti ted bylo o nových vězňů, mužů, které dopravili do Marston-Tyne po jednom nebo po:dvou ze všech částí Británie, a přijížděli během celého dopoledne a čekali ns jeho potěšení ze zjištění, že dorazili živi a zdrávi. Napadlo ho, u kolika z pich bude v příštích týdnech ověřovat smrt v oprátce. Později, až bude mít vío: času, přečte si jejich osobní služební složky a výnosy polních soudů. Vždycky ho to fascinovalo, a někdy poučilo. Tentokrát to byla divná a tfiorodá skupina. Podíval se na obra a připomnělo mu to Queequega, otrlého hetplonáře z Moby Dicku. ;,AŽ vyvolám vaše jméno, vystupte krok z řady a odpovězte Zde," nařídil sent DAlessio. "Jimenez, Luis." "kde!" Chlapec, devatenáctiletý, dvacetiletý, možná jednadvacetiletý, menší Ptsvy, hubený, tmavovlasý. ,hever Roscoe." O něco starší, ale ne o moc. Trochu vyšší a silnější. Hnědé vlh s kouty na spáncích. Tenké rty, které si stále svlažuje jazykem. Oči, ktetpačitě uhnuly, a potom najednou řekly - jdi se bodnout. Yisggot, Archer." ,e." Tichá odpověd, která říkala, možná jsem zde, možná ne, ale jestli tu Im, tak sem nepatřím. Blondák s červeným krkem a vodnatýma očima, kolem pětadvaceti. "Odell, Myron." ..Tady, pane!" Také blondák, s patkou sčesanou na stranu, která vypadala 54 55 jako vylatá sekerou. Hubený, nervózní, vyděšený muž, ktery se neklidně rozhlížel kolem sebe přes erární bryle v kovových obroučkách. Nejspíš kolem pětadvaceti, ale ten typ, ktery vypadá mladší, a jako ještě mladší se chová. "ltekl jsem vám, abyste odpovídali Zde!" řekl DAlessio. "A nech si toho pána, kámoši. Vidíš mi snad na ramenou frčky?" "Promiňte," řekl Odell rozčileně. "Posey, Samson." Vystoupil kupředu pomalu, ale neřekl nic a civěl přímo před sebe, viděl v tu chvíli jiné věci, jiné lidi. DAlessio vzhlédl a čekal. Každý v místnosti se díval na Indiána - s posvátnou bázní, respektem, strachem, zvědavostí. "Sawyer, Kendall, B." "Zde!" Svižně vystoupil z řady, ale na jeho tváři s pevnou bradou a strniskem vousů byla vepsána hanba, hanba za to, že je tady a musí odpovídat. Oči měl sklopené, na nikoho se nepodíval. "Smith, Calvin Ezra." "Zde!" Samozřejmě že mezi nimi musel být nějaký Smith. Sůl země. Každý a nikdo. Tenhle byl vysoký a měl kulatá záda, dlouhý obličej, špičatou bradu a modré oči s vráskami ze slunce kolem nich a kůži ošlehanou nepohodou. Mohl být trochu starší než ostatní. White, Napoleon." Už zbýval jenom jeden - barevný. Samotné vystoupení z řady a hlášení bylo pro něho ponížením. "Zde `:řekl potichu. V řadě se ozval chichot, a dokonce i doktor Gordon se mimoděk usmál. Bylo to nezvyklé jméno. "Hergot, chlape," zamumlal Maggot a vyjádřil názor všech. "Byl tvůj táta barvoslepej?" Napoleon to slyšel. Každý v místnosti to slyšel. Napoleon se obrátil a zjistil, od koho to vyšlo. Než ho někdo mohl zastavit, už se vrhl na Maggota a zápasil s ním na podlaze. DAlessio a pár strážných poskakovalo kolem zápasících mužů, kteří do sebe tloukli hlava nehlava. Maggot na tom byl hůř, a když se snažil

uvolnit se z černochova sevření, mělo to asi takový výsledek, jako by člověk chtěl uvolnit ocelový svěrák holýma rukama. DAlessio mu uštědřil několik záhlavců jako králikovi a pak je od sebe odtrhli, oba sotva popadali dech. Z Maggotových rtů stékal pramínek krve a na jeho lícní kosti byla povrchová rána, která rychle červenala, ale ani on se ještě nechtěl přestat prát. Cloumal strážnými, aby ho pustili. "Ty! Zavři hubu!" vyštěkl DAlessio a vrhl se na Maggota. "Drž hubu zavřenou, dokud na tebe někdo nepromluví!" Nezměnil hlas, ani když promluvil na černocha, i když by byl chtěl. "White, lip se kontroluj. Sem tě asi dostala vzteklá povaha." Napoleon přistrčil zpocenou tvář až k DAlessiově a mezi lapáním po dechu na něj v nejvyšší zuřivosti vylil zbytek svého vzteku. "Máš pravdu, bělochu!" triumfálně zahekal. "Zabil jsem muže, ktery měl barvu popela! Vrazil jsem. nůž do břicha tomu chlapovi, co mi nadával do negrů a nenáviděl mě, tak se postarej, aby tenhle čubčí syn byl ode mě co nejdál, nebo ho taky zabiju! Pověsit mě můžete jen jednou!" DAlessio cítil, jak na něj stříkají sliny rozzuřeného černocha. Přestože ted měl právo sám se také rozzlobit, neřekl nic, položil ruku na paži vězně a sám ho vedl zpátky do řady. Nevěděl nic o minulosti ani budoucnosti těchto mužů, kteří mu byli jenom svěřeni, aby s nimi jednal se svou obvyklou směsicí neomaleného, zdvořilého a vojenského pohrdání. Ale ted, když byl zločin přiznán a trest vysloven a byly tak zřejmé důvody pro nové spráskání, pocítil stejný soucit jako pro Indiána v řetězech. Jejich osudy už byly zpečetěny. Maggot se pokusil vyškubnout a znova skočit po černochovi, ale strážní mu v tom zabránili. "Už jsi svoje dostal, černoušku!" provokoval ho. "Přijd si pro nášup!" DAlessio se na něj znechuceně podíval, pak se obrátil ke zdravotnickému d$stojníkovi, rád, že se do toho nepletl. "Promiňte, kapitáne. Chcete doporučit disciplinárku?" "Ne, to není nutné, seržante," řekl kapitán Gordon. "Jenom je držte od sebe a dávejte na ně dobry pozor." Myron Odell couvl a prudce uskočil, když se na sebe vrhli a když to začalo doopravdy. Srdce mu prudce tlouklo. Bylo mu špatně ze zuřivosti a zběsilosti, která se tu provalila. Strážný mu nařídil, aby se postavil zpátky do řady a on se důvěřivě usmál na vězně, které měl po obou stranách, na malého hubeného Meůčana Jimeneze a svalnatého Sawyera - dával pozor, aby si zapamatoval jejich jména. Jimenez pokrčil rameny a postavil se do pozoru. Sawyer zachytil úsměv a odvrátil se. Odell uvažoval, jestli budou mít společnou celu, nebo jestli dají každého zvlášf. Potřeboval by přítele. Zoufale potřeboval někoho, komu by mohl vyprávět svůj pňběh. Pohled na obrovského Indiána ho vyděsil a následná rvačka ho úplně roztřásla. Seržant mluvil. "Svlékněte se do naha; pro kontrolu, jestli u sebe nemáte zbraň, a všeobecnou kontrolu. Jestli s sebou máte něeo cenného, nechte si to uložit v bezpečí, protože nevíte, koho budete mít vedle sebe." DAlessio doufal, že to budou považovat za vtip, ale nedočkal se. Když se Odell svlékal, pomaleji než ostatní, měl stejný pocit potěšení a strachu jako vždycky. Celý svůj život snad neznal nic jiného než dlouhé řady nalifch mužských. Nejdřív chlapců, malých, nevinných, hravých - nemocnice, spnehy, společné ložnice, a pořád ty řady nahých chlapců. Potom dospívající těla, která mátla a uváděla do rozpaků, a úžas nad tím, co se vyprávělo O henách. A potom dospělá těla, a zase společné ložnice a sprchy, a řady při rozcvičkách a kasárna a latríny. A takového člověka jako on dali v Glasgow do dispenzáře, aby jim dával injekce a poslouchal jejich vychloubání o dobYvtelských úspěších. Jak by si mohli představit, že někdo, jako je on, by byl chopen zabíjet, zabíjet s rozkoší, zabíjet ty, kteří znali to, kam on se neodvážil... 56 57 Prošel martýriem prohlidek, snímání otisků prstů, přebírání vězeňských šatů, fotografováním. Hledal tvář člověka, který by byl laskavý; ktery by pomohl, a našel ji u doktora, když k nim znova vlidně promlouval, měl k nim kázání jako kněz.

Samozřejmě! Doktor je soucitný, pochopí, bude vědět, jak pomoct. Je už starší - možná že je otcem, možná že má někde děti, které má rád, které k němu vzhlížejí a čerpají od něho radu, lásku a sílu, a proto bude vědět, jaké to je, když člověk nepozná otce ani matku... Gordon končil svou obvyklou instruktáž: "Jsem tady pro vás, abych pečoval o vaše blaho, pomohl vám, když mě budete potřebovat..." Nasadil v hlase zase tu správnou pevnost. "Ale jedno vám nebudu trpět, a to je simulantství! Jestli se někdo z vás bude hlásit jako nemocný, tak mu vřele doporučuju, aby nemocný byl!" Když domluvil, předal je seržantovi, a ten je v řadě odvedl pryč. Jestli dřív měli nějakou individualitu, byla ted ztracena v amorfním zeleném vězeňském pracovním oblečeni, které měli na sobě, s velkým bílým P na nohou a zádech. Jeden z nich se zdržel a pohnul se směrem k lékaň. Byl to ten hubený kluk s tvarohovou tváří a erárními brylemi. Gordon už mu téměř řekl: "Co si přejete, vojíne?", když si uvědomil, že už to nejsou vojíni a nesmí se tak oslovovat. Ten člověk vypadal nervózní a rozrušený. Naklonil se k němu, když mu začal tajuplně šeptat. "Doktore, musím s vámi mluvit," prosil Odell. "Musíte mi pomoct, prosím vás. Jsem nevinen. Nikdo mi to nebude věňt. Jsem nevinen!" "Hej ty tam!" zaduněl DAlessio od vchodu. "Už se začínáš ulejvat? Koukej odtud vypadnout!" Gordon se ohromeně díval, jak mladík odpelášil jako vyplašený šváb za ostatními. Přpomněl mu luční kobylku, která ho vždycky fascinovala - kobylku, která dovede sama od sebe krvácet, když je ohrožena, dokáže ronit velké kapky krve ve snaze vyvolat milosrdenství. Zavrtěl hlavou, mrzutý, ale ne lhostejný, a usadil se, aby si přečetl služební záznamy o nových vězních. 6 Reisman ukázal své doklady vojenským policistům, kteří měli službu u vrat, zasalutoval jim a vjel se svým džípem mezi stěny věznice Marston-Tyne. Čety pochodujících vězňů přecházely přes ohražené prostranství, někteří se šourali, několik zpívalo rádoby s vojenským elánem, mnozí se na něj dívali se závistí a podezřením, když kolem nich zvolna jel a hledal místo k zaparkování blizko administrativní budovy. Vzduch byl plný drobounkého mžení, ale nikdo z nich neměl plášf. Bílá písmena P na jejich zádech a nohavicích tančila jako oživlá, a byla tím nejjasnějším bodem ponuré atmosféry. Se zatrnutím si uvědomil, co tady a ted hned má vykonat. Ještě stále pochyboval o účinnosti plánu, ale po mnoha dnech, kdy byl ponořený do záznamů v Londýně a Salisbury, vydával příkazy a tahal za nitky, zůstalo mu v ruce dvanáct možností pro to, o čem on sám ted uvažoval, jako o své osobní legii zatracených. Francouzi pro to mají slovo. Ti vždycky pro to měli nějaké vhodné slovo. ph! Le petit enfant! vrkají nad broukajícím dítětem. A vezměte totéž dítě, lyž vyroste a je samý sval, dejte mu uniformu a zbraň, pošlete je vykonat předem ztracený a nemožný úkol, nazývejte je 1enfant perdu ztracené dítě. Jaté dobře se tohle hodilo do dnů války naoko, kdy jim pomáhal bojovat ztracenou bitvu, zatímco nacistická mašinerie se drala do Paříže. Ztracené děti, zhacení vojáci, ztracená věc - les enfants perdus! Mohlo by to vyjít. Čtyň z jeho vězňů už jsou tady v Marston-Tyne, jeden z nich čeká na potvrzení rozsudku smrti, tři si začali odpykávat mnohaletý žalář a své tresty budou později odpykávat v Leavenworthu nebo nějaké jiné federální věznici ve Státech. Zbytek bud jsou úplně čerství ze soudních seznam, anebo schnou v dočasných věznicích v různých částech Spojeného královstrl a čekají na svůj osud. Krátce zauvažoval o rozšíření svého pátrání na další operační území, dokonce i do Vnitřní zóny, umístěné v bezpečí za Atlantikem, ale poručík Kinder doručil příkazy od nějaké tajemné osoby nahoře v tom smyslu, že tohle není součástí plánu. Přesycen odsuzujícími záznamy o jejich rodinném prostředí a zločinech, jichž se dopustili, necítil Reisman k většině vězňů, které si vybral, nic víc než pohrdání. Ale přesto u dvou tří našel v jejich minulosti jiné lidi než ty, jimiž se později stali, lidi,

které by za normálnějších okolností také mohl brát v úvahu pm svůj úkol. Bez rozmýšlení vybral ty, kteří byli odsouzeni na smrt, a poprvé v sobě pocítil něco jako božskou všemohoucnost. Dá jim šanci, a bud ji využijí a něČO dokáží, nebo se dostanou zpátky do rukou katovi. Byla to právě prokázaná schopnost těchto mužů dopouštět se zločinných skutků, poučoval ho poručMc Kinder, kterou musí dál pěstovat pod přísnou kontrolou zazátkovat ji a mít ji připravenou v láhvi pro okamžik, kdy dá armáda pňkaz. Ale oba přiznali, že je v tom určitá absurdnost - to, že byl někdo kdysi motivován k vykonání nejzazšího násilného činu vraždy a znásilnění neznamená, že by udělal totéž za jiných okolností po zmáčknutí naprogramovaného knoflíku. Kinder chtěl skupinu podrobit sérii Rorschachů a testů tematické apercepce, jakmile bude zformována, protože byl přesvědčen, že mezi nimi existuje dispozice k tomu, co označil termínem "druh emocionálního ventilu", a chtěl si ověřit svou teorii. Když už Reisman vstupoval do budovy, zastavil se a vrátil k džípu. Vzal kabel od rozdělovače, nechal ho sklouznout do kapsy svého pláště, a zamířil do kanceláře velitele. "Škoda, že jste tohle pověření nedostal už tenkrát, když jste tu byl naPosledy," řekl podplukovník Tarbell a poklepával na příkazy, které mu Reisman předal. "Myslíte toho zrzavého chlapce... Gardinera?" "Ano." Tarbell nechal tichem zaplnit celou místnost a potom pokračoval. 5g 59 "Asi mi nemůžete říct, co to všechno znamená... Ne... no dobrá. Nenutte se. Tady se říká, že ti muži patří vám, a já mám pomáhat tak, jak si budete přát. To mi stačí." "Děkuji vám, podplukovníku," řekl Reisman. Zachytil v jeho hlase úlevu a měl dojem, že ví, z čeho pramenila. "Ještě nejsou doopravdy moji. Já jim jenom hodím udičku, tak jak mi bylo uloženo, a uvidíme, jestli se chytnou. Je to bud, anebo." "Chcete říct - bud půjdou s vámi... anebo bude vykonán rozsudek vojenského soudu?" "Ano." "To je vynikající," zauvažoval Tarbell. Vyklouzl od stolu a ted stál u okna a vyhlížel ven. Až k nim zaléhal rytmický dusot pochodujících vězňů. "Pro mnohé z nich je to možná víc, než si zasluhují. Nezávidím vám. Máte na krku zatracenou práci. tak nebo tak. Mezi tou skupinou, co přijela dnes ráno, už byla rvačka. Barevný chlapec dal do huby jednomu posměváčkovi." Aha, to byl asi Napoleon White, uvědomil si Reisman. Na základě toho, co o tom muži věděl, ho to nijak nepřekvapilo. Vlastně ho to potěšilo. Lepší, když se vnitřní napětí dostane ven hned na začátku, aby se mohli dát do práce. "A co ten Indián z Belfastu? Je tady?" "Všichni muži, o které jste žádal, jsou ted tady, kapitáne," řekl Tarbell, odvrátil se od okna a zamířil zpátky ke stolu. "Všichni se ho tak trochu bojí, myslim. Moji muži také." ŽJakÝ je?" "Vzne-e-šený divoch?" Tarbell protáhl slovo, aby zdůraznil jeho směšnost. "Bud odmítá mluvit nebo neumí anglicky, ale zatím poslouchá příkazy. Něco v něm zůstalo z vojenského výcviku." Podplukovník spustil své obtloustlé, unavené tělo na otáčecí židli. "Jakou pomoc budete potřebovat, kapitáne?" "Velkou," řekl Reisman. "Na začátek dvanáct zkušených vojenských policistů a jednoho seržanta, aby je drželi na uzdě. Jeden nebo dva z nich mohou být četaři, jestli jich máte hodně, podplukovníku. Mně je to jedno. Prostě jenom potřebuju stráž pro každého vězně. Budou muset se mnou jít na odloučené pracoviště, kamkoli, kde je budu potřebovat. Jakmile se ke mně připojí, musí u mě zůstat, dokud to neskončí." Tarbell hvízdl. "Vy zřejmě víte, co chcete, kapitáne, ale to vám budu muset uvolnit dost mužů," řekl. "Budeme smlouvat," nabídl Reisman s úsměvem. "Pro vás je mnohem jednodušší si vybrat a vycvičit nové než pro mě. Já potřebuju okamžitě někoho, kdo už s vězni pracoval a má své zkušenosti." Trochu se dohadovali a Reisman se smířil se šesti svobodníky, jedním desátníkem a jedním seržantem. "Kdo je vaším esem?" zeptal se. "Seržant DAlessio... ale tady neustoupím," řekl Tarbell přívětivě. "Toho vám nedám, kapitáne. Nemohu ho postrádat." Reisman sice

vyvíjel nátlak, ale věděl, kdy přestat. "A koho mi dáte?" "Máme tady jednoho muže v té hodnosti, ktery je ted volný, a asi nějaký čas nebude mít práci... domnívám se." "Tak mi ho dejte." "Carla Morgana?" "To je ten kat?" " "pno. "Beru ho." předtím to Reismana nenapadlo, ale byla v tom určitá zvláštní logika. Kdyby vlastním vedením a autoritou nebyl schopen získat spolupráci a respekt vězilú a donutit je, aby poslouchali, tak na ně pustí hrůzu z Morgana. Jeho upflí přítomnost pro ně bude stálou pobídkou. "Byl bych rád, kdyby se ted dostavili do separátních cel, jestli je to možné," poučoval Reisman, "aby mezi sebou nemohli komunikovat. Až získám všeobecný přehled o celé skupině, promluvím si s nimi jednotlivě." Tarbell mu vysvětlil časový rozvrh vězeňského dne. Střídal se v něm vfrovik, prostná a dílny. To se týká všech, s výjimkou odsouzenců. Ty bereme vest jednou denně na malou procházku, ale to je všechno. Nic jiného se po nich nežádá." "Mohli byste ted udělat výjimku?" zeptal se Reisman. "Vezměte všech mých dvanáct vězňů ven včetně odsouzenců a nechte je cvičit s rotou. Chci vidět, jak budou reagovat na pár jednoduchých povelů." "Jestli tohle uděláte, tak budete mít problémy," řekl Tarbell. "Proč si nejdřív nevyberete?" "Odted budu mít jenom problémy, podplukovníku," odpověděl Reisman. "Ale někde musím začít. Myslím, že tohle je ten nejlepší způsob. Žádné sliby. Clné naděje. Nic nového, na čem by si mohli zakládat. Začneme z ničeho, a pak se uvidí." Victor Franko byl nedůvěřivý, ale přesto v povznesené náladě. V běžném režimu jeho dne došlo ke změně, ke změně takového druhu, jakému nerozuměl, ale vyznívala v jeho prospěch, protože ho přemístila alespoň na čas z izolace, kde za živa umíral. Brali ho odtud i dřív, ale vždycky ho vedli stejnon cestou jako psa na vodítku, hledajícího, kde se minule vymočil, vždycky do nějakého izolovaného kouta vězeňského dvora, kde nesměl s nikým komunikovat. I ta dvě všivá denní jídla mu byla přinášena do opuštěnosti jeho cely. Ted bylo velmi vzrušující být zase mezi ostatními, vidět nové tváře. Nevěděl, jestli se mu to bude 1bit, jestli bude souhlasit s tím, co se stane dál, ale čekal, vyčkával na vhodný čas pro svůj další krok, pro další vzrušení. Přestalo pršet a vzduch voněl chladem a čistotou. Desátník Bowren cvičil čttn, která stála v pohovu ve čtyřech řadách po dvanácti, obklopená, jak se Frankovi zdálo, nezvykle velkým počtem stráží. Frankovy oči přebíhaly od vězňů ke strážným a podle výrazu jejich tváří a držení těla odhadovaly jejich sílu a schopnosti. Některé z vězňů už dřív zdálky viděl, ale ne takhle, nastoupené. Ted viděl sílu, slepou nezkrotnou sílu, jako u toho obra, ktery stál jak ztuhlý a díval se upřeně před sebe. Viděl zbytky toho, co kdysi bylo silou. Viděl lstivost, která se ale nevyrovnala jeho. Viděl průměrnost, stejnou průměrnost těla i ducha, která byla plodem zoufalství a beznaděje za60 61 ..r strašených a trpných vězňů ve všech věznicích, kde si odpykával svůj trest. Viděl slabost a slizký pohled zbabělosti. Viděl všechny tyto věci, protože všechny byly i v něm. Stráže stály v pozoru, karabiny připravené. Některé z nich Franko poznal. Desátník Bowren, ktery ho často execíroval, měl na svých štíhlých bocích připevněnu těžkou pětačtyřicítku a Frankovi se sbíhaly sliny závistí, když ji viděl... dokud jeho oči nepadly v náhlé hrůze poznání na seržanta, ktery mlčky postával na kraji čety a tvářil se zasmušile a nejistě. Ale hrůza přešla ve zlomku vteřiny do nenávisti. Mě nedostaneš, ty prevíte, křičelo v něm. Rychle přenesl pozornost na vězně vedle sebe, aniž by se na něj přímo podíval. Ten člověk měl v sobě něco plachého, zakřiknutého a v očích úzkostnou otázku, když jimi hledal Frankovy oči, když ho jimi odhadoval. "Co má tohle všechno znamenat?" mumlal Franko, ale hlavu ani neotočil. Nesměli mezi sebou mluvit. "Já nevím," řekl Odell radostně. Jak to bylo krásné, když na něho někdo promluvil sám od sebe. "Já doufal, že ty to víš. Já přijel teprve dneska ráno. Asi nás mají v úmyslu cvičit." "To

určitě. Ze mě si žádného cínového vojáčka neudělají." Co tím myslíš?" Franko nevěděl, co tím myslí, ale věděl, co bude myslet tím, co udělá. Ukáže jim, že je stary mazák a že zná pravidla a předpisy. Bylo tam plno negrů. Maggot na první pohled poznal toho, co se s ním dostal do maléru dnes ráno. Stál na druhém konci téže řady. Strážní si dávali záležet, aby je drželi daleko od sebe, ale to, že ho postavili vedle Indiána, bylo stejně špatné, vlastně ještě horší, protože si uvědomoval, že v životě neudělá a neřekne nic, co by toho obra vyprovokovalo. Nos se mu kroutil smradem. Už znal odpověd na otázku, kterou vyslovovali kluci tam, odkud pocházel: "Co smrdí hůř než černoch?" To, že ho hodili do stejného pytle s nimi a s Indiány Mexikány a cizinci, trápilo v současné situaci Maggota nejvíc. Nebyli tam žádní Židé, protože Židé nemají kuráž, aby se dostali do takovýchle malérů. Sice ho trápil tvrdý rozsudek, ale ten šikovný židovský obhájce mu řekl, že má dost dobré vyhlídky, aby dosáhl zmírnění trestu, a ještě má dost času trápit se kvůli vyhlídce, že ho oběsí. Ale věděl, že jakmile se člověk dostane do vězení, na sto procent tam bude nějaký negr, a věděl, že v některych věznicích v jiných státech dávají bělochy a negry do jedné cely, a tahle představa v něm vždycky budila strach a odpor. Když jim přidělovali cely, Maggot poslouchal hovor strážných mezi sebou a u jednoho z nich zachytil přízvuk, ktery sládl jako med a v nějž doufal. Podařilo se mu vyměnit s ním pár slov stranou. "Nejsi ty z Georgie?" zeptal se. "No?... Ze Savannah... No a co?" "Dohlidneš na to, aby mě nedali do cely s negrem, jo?" ,A kde si myslíš, že jsi, na bále v Savannah?" posmíval se mu strážný. "Všichni půjdete tam, kam vám řekneme!" Ale dali mu celu, kde byl sám, nahoře v třetím podlaží, a to už bylo něco. Reisman stál před nimi a cítil se jako fotbalový trenér ve čtvrté lize. Přijal hlášení od desátníka Bowrena, zatímco seržant Carl Morgan stál opodál a koukal, nejistý sám sebou, kam vlastně patří. "Tak mužstvo, budeme trochu pochodovat." Podívali se na něj chladně a zvědavě. "V řadách, kde jste, si stoupněte podle velikostí, zleva doprava, a hněte sebou!" Reisman věděl, že ho Morgan poznal po tom večeru "U řeznického znaku" a že si s tím láme hlavu, protože nechápe, co tu Reisman dělá, ani proč dostal rozkaz, aby se k němu připojil. Bylo také zřejmé, že a mu podplukovník Tarbell řeld cokoliv o jeho přeložení, zřejmě se mu současně zmínil o moratoriu na jeho technické služby, protože seržant Morgan měl výraz vzdorovitého dítěte, kterému vyrvali z rukou žábu v okamžiku, kdy ji chtěl začít kuchat. Když uviděl Morgana, poprvé si Reisman vzpomněl na Tess Simmonsovou. Jak jen na ni mohl tak úplně zapomenout? Jako kdyby pro něho nikdy neexistovala. Později, řekl si, později se na ni zajde podívat. V řadách byl trochu zmatek, jak se stavěli podle velikostí, ale nakonec to zvládli. Jeho muži byli vpředu, jak nařídil, a vévodila jim postava Samsona Poseyho. Bylo to poprvé, co je takhle viděl, a měl zvláštní pocit z toho, co ví, a vI, že oni nevědí. Vzhledem se nelišili od řad těch, kteří stáli za nimi, nebo od ostatních vězňů, které bylo vidět kolem, ale přesto se přistihl, že se na tu dvanáctku dívá téměř vyzývavě. Reisman mluvil zřetelně, a když se jeho hluboký hlas rozléhal po cvičišti, dělalo mu to dobře: "Až vám řeknu, odpočítávejte se zleva doprava, od první i`ady!" Měl rád ten opojný pocit, že dává rozkazy: "Když budu chtít s někým z vás promluvit, zavolám ho jeho číslem. Když budete vy chtít mluvit se mnou, oslovujte mne kapitáne, nebo pane! A ted se odpočítejte!" Jen málo jich mělo jistý hlas a docházelo k obvyklému zaváhání, když odpočítávání přecházelo na jinou řadu, ale přesto Reisman ještě neviděl, aby to nějaká četa zvládla takhle dobře, pokud už to nenacvičovala. Když skončili, Reisman se obrátil k Morganovi. "Převezměte četu, seržante, a cvičte je!" Morgan k němu přistoupil a zasalutoval. "Mohu mluvit s kapitánem důvěrně?" "Samozřejmě." Poodešli od čety. Reisman znechuceně

zaklonil hlav, když se k němu Morgan naklonil tak blízko, že cítil jeho dech. "Co máte na srdci, seržante?" Morgan mu to pošeptal s velkými rozpaky, a Reismanovi se chtělo hlasitě smát, ale uvědomil si, že ted má ještě o jeden problém navíc. "Tak se dobře dívejte, musíte se to rychle naučit," řekl upjatě, "protože to odted bude součást vaší práce." Reisman šel zpátky k mužstvu a za ním se loudal sklíčený seržant. Morgan nikdy v životě necvičil četu. "Desátmk Bowren!" zvolal Reisman. Bowren k němu přistoupil a elegantně zasalutoval. "Ano, pane?" "Jak jste na tom s nácvikem sevřených řad?" 62 63 i i "Dost slušně, pane." "Tak je převezměte a procvičte s nimi krok." Problémy začaly hned s prvním "Vpravo hled, pochodem v chod!" Zadní řady se daly na pochod okamžitě, ale jeden muž v první řadě se nehnul z místa a rozbil celou řadu. "Četo, zastavit stát!" zavelel Bowren a tázavě se podíval na Reismana. "Nechte je znova seřadit a zkuste to ještě jednou, desátníku." Opakovalo se totéž, a tentokrát se k tomu pňdala menší rvačka. Bowren mezi ně vletěl a oddělil je. "Ten čubčí syn se nechce hnout," řekl Sawyer. Reisman se zadíval na šlachovitého vězně s olivovou pletí, který stál jak vražený do země a spaloval je očima. "Něco je ti, číslo sedm?" zeptal se Reisman. "Jasně, že je, `.` řekl Franko drze. "Jasně, že je co?" "Jasně, že je." "Jasně, že je, pane!" vyštěkl Reisman. "Já nemusím oslovovat pane ani vás, ani nikoho jiného, kapitáne. A nemusím pochodovat, když nechci. Na to jsou předpisy, a vy to víte." "Proč nemusíš pochodovat, číslo sedm?" Ostatní v četě stáli neřvózně, ohromeně naslouchali této debatě. Na rtech seržanta Morgana se objevil náznak spokojeného úsměvu. Desátník Bowren měl strašnou chut praštit pěstí do Frankových žlutých zubů. Věděl z minula, že ten chlap s radostí dělá potíže, ale vypadalo to, že je vyvolává kapitán. "Odsouzenci nemusí execírovat," řekl Franko. Ostatní v první řadě ho slyšeli a podivili se. Reisman viděl, jak to v každém z nich začíná pracovat a nevyřčené zaplavuje celou skupinu. Otevřela se zadní vrátka malicherného protestu, a jestliže uvěří, že je to pravda, že ještě mají nějaká práva, s nadšením po nich skočí. "Co jste provedl? Přejel jste plukovníkovi psa?" vysmíval se Reisman. Frankovi se to strašně chtělo říct, chtěl zařvat, že zavraždil, a zuřivostí jeho myšlenek se mu roztřásly prsty dychtivostí, aby je mohl zabořit do kapitánova hrdla. Ale kdyby vykřičel, že zavraždil, tak by to bylo přiznání, a řekl by si tak o trest, ktery byl nad ním vynesen. To nešlo. "Ano, kapitáne," řekl. "Odmítáš pochodovat?" zeptal se Reisman. "Ano." "Jak se jmenuješ?" "Číslo sedm." "Jmenuje se Franko, kapitáne," vmísil se desátník Bowren. "Pojdte sem na minutku, Franko. Chci si s vámi promluvit," řekl Reisman srmřlivě. Franko pokrčil rameny a vyšoural se z řady směrem, kam Reisman ukazoval. Reisman se usmíval, kráčel vedle něho a ruku položil kolem Frankových ramen. Měli stejnou postavu. Reisman se naklonil k Frankovu uchu. 64 "Tak podívej, ty talijánskej hajzle. Ty nechceš pochodovat. Tak tě ztřískám jako hovado," šeptal mu věcně. Potom odtáhl ruku, otočil se na podpadku a šel Zpátky k četě. Věděl, že Franko jde po něm. Cítil to jako rozhýbaný vzduch za sebou, klekl na jedno koleno, vtáhl hlavu a vztáhl ruce. Franko sebou praštil na udusané dny, hlavu vedle Reismanova kolena, a lapal po dechu. Reisman vztáhl ruku, jako by mu chtěl pomoct vstát, ale místo toho ho zlomyslně sekl hned pod sanici. Franko zůstal ležet v bezvědomí a desátník Bowren se nad ním skláněl. Ostatní strážní obstoupili četu. "Co viděl desátník?" zeptal se Reisman. "Viděl jsem, že kapitán byl napaden tímto vězněm a přinucen bránit se," odpověděl Bowren. "Děkuji vám, desátníku," řekl Reisman. Zavolal na Morgana. "Hodte ho zp$tky do cely, seržante. Vezměte si jednoho strážného." Ale jestli doufal, že se s tím ostatní smíří, tak se mýlil. Z řad se ozývalo reptání. "Jestli někdo z vás chce něco říct, tak ven s tím," řekl Reisman. "Poslouchám." "Jestli je pravda to co říká, tak já taky nepochoduju," řekl

zkusmo Maggot. "Proč bych měl? Řekli, že mě stejně pověsí." "Jasně, jižanský zbojníku," zavelel Reisman. "Vystup z řady." Maggot se opatrně posouval vpřed. "Koukejte, kapitáne, něco takovýho na mě nezkoušejte," řekl s poukazem na Franka v bezvědomí, kterého odnášeli pryč. "To by bylo něco pro vojenskej soud. Tady s náma dopadnete, dostanete se do maléru!" Reismanovi bylo jasné, že se právě začíná formovat pospolitost odsouzenců. V jednóm směru to bylo dobře, v jiném to z něj dělalo hlupáka. "Jestli je tu ještě nějaký právnický písmák, ktery si myslí, že nemusí na execírku, a vystoupí z řady," vyzval je. Odell vlastně nevěděl, co má dělat, ale jestli to byla pravda, že odsouzenci nemusí pochodovat, tak proč by to měl dělat? Franko na něj mluvil, je to hodný člověk, asi by měl také protestovat. Sawyer chtěl pochodovat. Chtěl novou nažehlenou uniformu a chtěl pochodovat a pochodovat, a tak čekal. Napoleon White udělal krok dopředu. Nebyl to protest, ale čím míň ho někdo komatoval, tím víc se mu to líbilo. Jimenez udělal krok dopředu. Musí pochodovat pod šibenici, a to stačí. Odell vystoupil dopředu s pocitem nového vzrušení. Sawyer nakonec taky vystoupil z řady. Samson Posey uviděl, že muž vedle něho dělá krok dopředu, a udělal ho také. Šest z nich ted stálo z řady, a ti ostatní v první řadě zůstali na místech. Reisman znal jejich záznamy, ale nevěděl, komu ktery záznam patří. Přesto si byl jist, že se vlastně rozdělili mezi život a smrt. .,Desátníku Bowrene," zvolal. "Určete stráž, aby tyto muže odvedla do jejich cel, potom cvičte četu třicet minut a dejte jim rozchod." 65 Vězni dojedli druhé a poslední jídlo dne ve tři hodiny a každý z nich skuhral, že růžičková kapusta není žádné jídlo. Reisman vyšel na ochoz třetího podlaží a zahájil svou obchůzku. Seržant Morgan byl znova vyslán, aby se pod dohledem prvního seržanta DAlessia učil nácviku sevřených řad. Desátník Bowren a jeden vojenský policista doprovázeli Reismana do každé cely a měli nařízeno nepřibližovat se na deset kroků a neposlouchat, dokud z cely nevyšel, j nebo nezavolal. Victor Franko slezl s pryčny, když viděl, kdo přišel do jeho cely, a seděl jak na žhavém uhli. "Ahoj, Franko," řekl Reisman. Rozhlédl se po cele, kam by se posadil, ale kromě pryčny tam nic nebylo. Tak zůstal stát uprostřed a v klidu si to kolem sebe prohlížel. "Chci si s tebou promluvit o něčem důležitém." "Já budu mluvit jenom s podplukovníkem," prohlásil Franko zuřivě. Nic mu neušlo. Věděl, co udělá. Počká a uvidí, co se stane. Když prošetření jeho případu skončí v jeho neprospěch, spustí povyk o brutalitě důstojník nesmí uhodit beztrestně vojína. Ani Patton si to nemohl dovolit. Ike ho seřval a doj nutil ho, aby se omluvil. Až vznesou obvinění proti kapitánovi, budou ho j, potřebovat jako svědka. Mrtvý nemůže svědčit. A to zabere čas - a v tom čase bude žít a zase něco vymysli. "Zapomeneme ted na to, co se stalo dnes ráno," řekl Reisman. "Jak by se ti libilo, kdyby ses odtud dostal?" "Přestaňte mě vodit za nos, jo?" "A1 mi řekl, že jsi tvrdý oříšek." "takej Al?" Ústa mu údivem zůstala dokořán. "Capone... tvůj bratranec Al. Copak jsi netvrdil všem strážným, že jsi bratranec A1 Capona?" "Che! Kecy! Co ty burani vědí!" "Co kdybych ti řekl, že A1 ti zařídil, aby ses odtud dostal?" "Řek bych, že to sou blbosti a vy to víte." Reisman znal aroganci zrozenou z hrdosti, a uměl s ní jednat, ale Franko měl nestoudnost lasičky. Znal dobře takové Franky z různých částí světa. Kdysi hodně dávno v Chicagu na něm zkoušeli, jak moc umí nahnat strach. Tenkrát byl o hodně mladší, a stačilo mu jenom zjistit, že také oni krvácejí, vříškají, mají strach a umírají, aby jim byl rovný nebo ještě silnější než oni. S tímhle tady si s potěšením pohraje, se stejným potěšením, jaké měl dnes ráno, když cítil nadřazenost na těle i na duchu. Toužil po tom chytit ho a otloukat mu hlavu o zed a nechat ho na zemi ležet zlomeného a kňourajícího, ale to by bylo dětinské a ničeho by tím nedosáhl. "Jako voják smrdíš, Franko," řekl mírně. "Viděl jsem

to v tvých záznamech, a předvedl jsi to dnes ráno. Měli tě nechat v Leavenworthu. Proč jsi se na tohle I dal? Nemohl jsi to myslet doopravdy, když jsi vstupoval do armády." Franko řekl opatrně: "Tak mi řekněte, co to všechno má znamenat? Jste právník, nebo co?" Potom jeho hlas najednou změkl. "Nemáte náhodou zprávu z přešetřovací komise, kapitáne? Propustí mě!" "Ne, nejsem právník a nemám žádnou zprávu, Franko," řekl Reisman rovnou. Jak mu to má, ksakru, říct, ptal se sám sebe. Jak říct i takovému odpadu, o je tenhle, že mu člověk nabízí, aby si pronajal vlastní život? Má mu to iYCt rovnou, nebo polehoučku a vytvářet kolem toho dramatické napětí? "Co bys řekl," pokračoval, "kdyby ti armáda nabídla šanci všechno napravit?" "Ježíšmarjá, kapitáne, vyklopte to!" řekl Franko. I kdyby to byl jenom ten jtenčí paprsek naděje, vyklop to, ty kapitánskej mizero. Ale pozor na něj, lristepane, pozor, je to neřád zákeřná! Iťeknu mu to, co chce slyšet, a zp8sobem, jakým to chce slyšet. "Ach, ano, pane, pro Kristapána, ano, pane!" Dostal to ze sebe jako slaboučký výkňk, sám tomu nevěřil. jenomže tentokrát nebudeš u žádné regulérní jednotky. Odtud odejdeš, jako bys už umřel pro svět, a budeš dřít, jak jsi nikdy v životě nedřel. Pochodování, boj zblízka, střelba, práce s výbušninami, seskok padákem, a pak nastoupíš, kam tě armáda pošle, a možná že tě tam zabijou rychleji, než bys umi`el na oprátce, možná i horším způsobem. Jestli to všechno zvládneš, nedostaneš za to nic... nic jenom snad. Nad tebou bude pořád oprátka!" "1á řeknu ano, pane!" "Ano, pane!" opakoval po něm Reisman. "Je mi jasné, že to řekneš...` zatím, než zjistíš, odkud vane vítr. Ale budeš to myslet asi tak, jako jsi to myslel v Leavenworthu. "Tohle nemá nic společného s přešetřováním tvého piYpadu, Franko. Když se dohodneme, tak přešetřování bude dočasně odloženo." Ano, ano, ano, pane kapitáne, pane! Co, krucinál, čekáte, že odpovím... Ne? "Udělám to, pane. Dejte mi jenom příležitost!" "Tak dobře, Franko," řekl Reisman mírně. "Oprátku jsme zatím odvolali." Vytáhl z kapsy krabičku cigaret a nabídl mu. "Vezmi si." "To je proti pravidlům." "To je v pořádku, jen si vezmi, asi ji budeš potřebovat. Odted asi budeme pontšovat hodně pravidel, ale ty porušíš jen ta, co ti řeknu. Čisti si uši a vyhýbej se nepříjemnostem, a budeme spolu vycházet." Reisman si uvědomil, jak rychle se naučil mluvit jako blbec bez představivosti, kterym by on sám polgdal, ale existoval jiný způsob? Patřilo to k nepříjemným stránkám jeho práce, a bude to horší. Franko potáhl z cigarety, když mu ji Reisman pňpálil. "Díky, kapitáne," i`ekl. Kriste, já to dokážu! Já je znova převezu! Ale já do tebe vidím, ty parchante! Něco ode mě chceš! Armáda ode mě něco chce! Nepřišel bys za Victonem Frankem, kdybys Victora Franka nepotřeboval, a bez ohledu na to, co řOcám, nebo jak to ňkám, potřebujete mě, pane kapitáne, pane, a tak jsme si odted fifty fifty. Reisman odešel z cely. Každý z nich podvědomou komunikací s nevyřčenými slovy porozuměl tomu druhému, a každý z nich si uvědomil, s jakým Pmtivmlcem ted bude muset zápasit. 66 67 7 "Něco vám vlezlo na mozek, poručíku, a vy blbnete," zamumlal Reisman. Věděl, že takhle na Napoleona Whitea chodit neměl, ale nedalo se nic dělat. Ten člověk se obklopil hradbami. Napoleon ležel na své pryčně, ruce složené pod hlavou, a zasmušile se díval na strop. "Něco vám řeknu, kapitáne," oslovil strop. "Řeknu vám to, co Flavius Honorius, poslední římský císař Západu, řekl domorodcům, když opouštěl tyhle končiny: ,Ted se starejte o svoji obranu sami! ` " Zvedl se na loktech a vztekle se podíval na Reismana. "A neštvete mě s tím poručíkem. II Nejsem poručík, ale vězeň." Znova si lehl a civěl na strop. Já ti, White, nerozumím," oponoval Reisman. Ze všech mužů, které si vybral, patřil tenhle mezi těch pár, co jim opravdu chtěl pomoct, byl to jeden z těch mála, o kterych si myslel, že by s nimi mohli pracovat individuálně, jako muž s mužem, voják s vojákem. "Proč jsi, ksakru, vstupoval do armády? ,I Proč jsi se dobrovolně hlásil do důstojnické školy jako kadet? Proč

jsi se s tímhle vůbec namáhal, když to pro tebe nikdy nic neznamenalo?" "Znamenalo " řekl Napoleon tiše. Sedl si a spustil nohy na studenou kamennou podlahu. "Dal jsem se k armádě ze stejného důvodu jako vy, a řeknu II, vám, že už tohle samo o sobě barevného něco stojí. Byla válka, řekli mi, že já ! patřím k nim." "A ted už k nim nepatříš?" "Nepatřím nikam. Tohle není moje válka. Kdyby armáda černých mužů pochodovala na Washington, byl bych na jejich straně. Dobrovolně jsem se přihlásil jako kadet do přípravky, protože jsem měl za sebou čtyři roky uni!i verzity a myslel jsem si, že něco umím, a bylo mi řečeno, že budu důstojník a gentleman. Podívejte na mě, kapitáne," řekl, a zvedl ruku. "Jsem negr. Budu negr i po tom, co mi hodí oprátku na krk, ale i tehdy, když mi ji tam nehodí. A !I I víte co, jsem na to vlastně pyšný. Život pro mě neznamená tolik, abych nei prodal to, co mi ještě zbývá. Dejte mí příležitost, abych zabil znova takového chlapa, jako jsem zabil, a udělám to." Napoleon si ho pohrdavě měřil. "Mohl II bych zabít vás, kapitáne." I; II Reisman se usmál. "Nemohl," řekl. "Protože na mě nestačíš, White. Z boje i zabíjení znám věci, které ty neznáš. Já ti nenabízím život, protože to nemůžu slibit. Ale naučil bych tě tyhle věci a dal ti příležitost uspokojit tvou krvežíznivost. Ted jsi jenom chlap, ktery lituje sám sebe." Napoleon se znova položil, civěl na strop a nic neodsekl. Jeho hněv se vyčerpal, unavovalo ho bojovat. "Přijdu později, poručíku," uzavřel Reisman. "Pak budete nút poslední šanci. Berte nebo nechte. Nechte, a jste zatracený pitomec!" Vyšel znova na ochoz, sebral Bowrena a vojenského policistu a pokračoval do vedlejší cely. Jestli White řekne ne, tak ho to bude stát další čas, než vypátrá náhradníka, a to si nemohl dovolit. I když je tu nebezpečí rasového konfliktu, ta skupina by na tom byla dobře, kdyby už byla pohromadě. A Whiteovi to pálí, je to vůdce, žil z ohnivého nadšení pro čestné ideály, a to by se dalo znova rozdmýchat. Reisman potřeboval takového muže, aby byl protiváhou takového srabu, jako je Franko a někteří další. Kdyby se vůbec kdy naučili respektovat a poslouchat negra jako svého vnitřního vůdce - ne proto, že je černý, ale proto, že je z nich nejlepší a dokázal jim to - tak by to bylo znamení, že se skutečně pozvedli nad své malicherné lumpárny, a překonali by sami sebe. Napoleonovi chvíli trvalo, než se k tomu mohl v myšlenkách vrátit. Ted to vždycky trvalo dlouho, protože byl tak vysoko, tak velice skryt ve svém kultivovaném, chráněném světě. Tak houževnatě bojoval, aby se udržel ve věži ze slonoviny, a tak tvrdě se zřítil až na dno. Ale kapitán pomohl. Přinesl mu povzbuzení inteligentního rozhovoru, to znepokojivé, naléhavé puzení, aby to zkusil. Kdysi, dříve, Napoleona nikdy nenapadlo přemýšlet o tom, co znamená ve světě a kde je jeho místo. Bylo to všechno tak dobré a on to přijímal jako samozřejmost. Byl to Den díkůvzdání, ten zvláštní, magický den, ve kterém pro něj došlo ke kritickému obratu? Anebo byl magický jenom proto, že si to o něm myslel ted, z hloubek svého neštěstí? Ne, ten den byl opravdu magický... Zlaté ranní slunce, mnohem teplejší, než by mělo být koncem listopadu, zaplňovalo stadion příslibem, modrá obloha byla bez mráčků, lehký vánek ovíval fotbalové hřiště ještě naplněn svěžestí řek New Yorku a pňnášel s sebou nefalšovanou nostalgii vůně podzimního venkova. Stál s přeborníky ve fialovobílých a hnědozlatých tričkách, dívali se na sebe navzájem radostně a pyšně, srdce sevřená opojným napětím. Čerstvě posečený trávník nádherně voněl, i když v něm byla olysalá hnědá místa, a závany vzduchu přinášely chuf páleného listí, která v sobě měla staré vzpomínky na Washington a univerzitní časy, kdy ti, co hráli, a ti, co se dívali, tvořili jediné nedohledné moře hnědých tvářf. Tenkrát bylo velmi příjemné být obdivován, být jednička. Ale na tomhle fotbalovém hřišti byl on sám jediným negrem, a to bylo radostné i děsivé. Na obrovském stadionu -

stejně jako v mnohem prostornějším, mnohem komplikovanějším životě, ktery si zvolil a osedlal - hnědé tváře jeho rodiny a přátel byly ztraceny ve řvoucím bílém moři. Ale ještě podiwhodnější bylo, že spousta lidí v tom bílém moři voláním povzbuzovala Napoleona, a posměváčci nebyli všichni nepřáteli, ale pouze fanoušky pro mužstvo v hnědozlatých dresech. "Na-po-le-on! Na-po-le-on! Na-po-le-on!" Jak tenkrát skandovali! A jak v ten den hrál! Pískání rozhodčího! Spoletti leží na postranní čáře a kope ve strašné bolesti. Všichni se k němu sbíhají, z hřiště i z lavic, a Napoleonovi se sevřou útroby, Y rdi, jak jeho náhradníkovi tryská krev z oka. Napoleon byl rychlý a obratný a nepolapitelný na hřišti. Spoletti byl těžší a dokázal lépe prorazit brndby kostí a svalů, a to byl důvod, proč ho trenér poslal, aby vystřídal NaPoleona na levé půlce. Čas se krátil, a fialovobílí byli o jedno dotknutí míče Pozadu. Tfi dolů, čtyři yardy pro první, dvanáct na umrtvení míče. 68 69 Někdo řekl: "Ježíši, podívejte se na něj!" a sklonil se, aby zastavil proud krve. "Nechte ho na pokoji!" vykřikl trenér, obskakující Spolettiho. Viděl je, ustrnulé otřesným pohledem na krev, na zmučené svíjení nohou a rukou, bolestné sténání. "Hergot, vypadněte odtud a mazejte zpátky na hřiště. Napoleone!" Napoleon k němu přiběhl, trenér se k němu naklonil a pošeptal mu: "Běž tam a udělej něco, Nappy" zaprosil. A pak odnášeli Spolettiho z hřiště, roztržené víčko mu přidržovali, a hra pokračovala. V hloučku jim řekl: "Trenér říká číslo sedmnáct!" Kapitán se na něj podíval tázavě. "Ted není čas na triky! Musíme prorazit!" "Ne, říká sedmnáct." "Chceš se stát fotbalovým hrdinou?" "Možná." "Tak jo, Nappy. Sedmnáctka!" Kapitán ho plácl, když se hlouček rozcházel. "Jdi na to!" Sedmnáctka byla překvápko s variacemi. Pracovali na tom celý rok, ale použili ji jenom jednou dvakrát v klíčových momentech, na variace ještě nebyl čas. Byl to ten druh hry, ktery - kdyby se používal moc často by nebyl k ničemu, protože by do toho kdekdo viděl. Kapitán odcentroval míč a prudkou přihrávkou předal Napoleonovi, když se křižoval s pravým záložníkem. Ale Napoleon si ho nenechal. Pádil dlouhými kroky, jako by na zadní čáru, a míč předal ze svého podpaží obránci, když ten kolem něho běžel v protisměru. Napoleon běžel dál, přímo přes brankovou čáru, bez míče, a doufal, že přelstil hnědozlaté, aby běželi za ním, a nechali tak volné ruce hráči, běžícímu s míčem na druhé straně. Ale zlatohnědí poslechli volání "Držte se tamtoho!" a zasáhli rychle - příliš rychle - a zneškodnili pravého obránce sedm yardů za bitevní čárou. Čtvrtá dolů, jedenáct yardů pro první, devatenáct pro umrtvení míče! V chumlu byli naštvaní, roztrpčení, že byl zmařen jejich plán. "A co ještě řekl trenér, Nappy?" zeptal se kapitán. "lťekl, abychom se drželi sedmnáctky." "Děláš si legraci?" "Ne, tak to řekl. Zkusme ted předávací variaci. Všichni se stáhnou a budou se chtít vrhnout na čáru. Jestli se minu, tak to ale aspoň zastaví čas." "Znova sedmnáct," řekl kapitán. "Předej, ale tentokrát to musí fungovat. Musí!" Napoleon se pokradmu podíval na hodiny, když už stál v pozici. Třiatřicet sekund, a stadion byl na nohou. Stáli v těsném sevření, jako by se chystali prorazit nebo rozdrtit své protivníky. Ale i hnědozlatí stáli v těsném sevření. Míč se vrátil. Napoleon ho ,převzal od kapitána v běhu a přihrál zadnímu obránci, ktery se tam vyskytl. Jenomže tentokrát, místo aby předstíral, zamířil přímo mezi středním útočníkem a obráncem k brankové čáře maximální rychlostí; jakou ze sebe dokázal vyždímat. Najednou se z tribun ozval hlasitý řev, napůl naděje, napůl zoufalství. Byl volný, míč letěl vzduchem za ním hladkou křivkou, jejíž oblouk končil u něj, 70 daleko od obránců, kteří náhle pochopili. Letěl jak šíp, skákal, tiskl tu nádhernou koženou věc k hrudi a padl k zemi, záda stažená, aby vydržela očekávaný chumel těl. p ten řev! Mohutný řev nadšení naplnil stadion! Bušili do něho, objímali ho, líbali ho a rozhodčí museli zavolat policisty, aby vyklidili diváky z

hňště a mohli provést zvláštní kop. A i to byl gól! Povzbuzeni vítězstvím, dali další gól. A potom se znova na něj sesypali, zvedli ho na ramena a tancovali s ním po hřišti, jejich rozzářené bílé tváře nadšeně hopsaly pod hezkou hnědou tváří, která se leskla potem a slzami. Brankové tyče se zakývaly a s praskotem padly k zemi. Napoleona obklopil nepředstavitelný brajgl, ale i z té vřavy bylo slyšet skandování: "Na-po-le-on! Na-po-le-on! Na-po-le-on!" Ach Bože, to byla nádhera... taková nádhera... A Napoleon ve vzpomínkách na všechnu tu slávu na tvrdé pryčně v cele vězení Marston-Tyne plakal... A potom ho nechtěli pustit. Každý si ho chtěl vzít domů ke slavnostní večeři Dne díkůvzdání. "Ne, naši sem přijeli z Washingtonu," řekl, "možná někdy jindy." Jeho rodina se hned vracela, doprovázel ji na nádraží. Doufali, že s nimi pojede na prodloužený víkend, ale měli pochopení, když jim vysvětlil, že chce zůstat v New Yorku a studovat. Měl samé jedničky a dvojky, a chtěl si to udržet. Přestože se uskrovňovali a škudlili, aby ho mohli podporovat, bylo to stipendium, které mu pomáhalo proplout univerzitou, a známky pro něj byly stejně důležité jako fotbal. A pak byl volný. Zelda na něj čekala ve tmě Tropicany, seděla v boxu, kouřila cigaretu a popíjela kávu. Bylo to legrační, jak se Tropicana stala místem jejich schůzek na chilli nebo kuře k obědu a k tomu chlazené pivo. Na kávu po přednáškách, než jel do Bronxu na fotbalový trénink. 1Va pivo a tanec při hudbě z hrací skříně, když večer zůstala ve městě a čekala, až se vrátí. Nikdy o tom nemluvili, ale bylo jasné, že je to jejich koutek; že tam oba_ patri, jako to místo patří k nim. Chodili tam ve skupinkách s jinými bílými a černými studenty, a když byli sami, vlídní barmani a číšníci s nimi jednali jako s oblióenými hosty. Měli Pocit, že ostatní sem za nimi přijdou. Někdy opravdu přišli, jindy zůstali nikým nerušeni sami. Těch několik mdlých světel, která byla spoře rozmístěna a stejnou měrou shývala i osvětlovala kašírovaný tropický dekor, se odráželo v jejích brylich, lyž vzhlédla. Proč si nevybrali nějaké osvětlené místo, kde by je mohli všichni vidět? Prostě to neudělali, to je vše. Tohle byl univerzitní zapadák. A na tom? Vždyf ji doprovázel i venku, ne? Zavěsila se do něj pokaždé, když Poházeli přes ulici, někdy si rychle stiskli ruce. ,.Ne, posad se tady, vedle mě," řekla Zelda, když se Napoleon chystal vldouznout na protější sedadlo. Uchopila ho za zápěstí a rukou pevně, vlastky přejela po jeho paži a ohmatávala, jak je silná a pevná. "Ach, Nappy, NaPPY> ty jsi vazba! Jak jsem na tebe byla pyšná, že se s tebou znám..." 71 Po zádech mu přejelo náhlé žhavé rozechvění a usadilo se ve slabinách. Za ruce se drželi už dřív, i se políbili na tvář, ale nikdy v tom nebylo tolik smyslnosti jako v jejím nevinném gestu, když položila svou dlaň na jeho paži. "Ne kvůli tomu zápasu," pokračovala. "Víš, že to považujuza hloupé, zbytečné mařeni času, ale proto, že tys je všechny překonal. Tys byl nejlepší, naprostá jednička. To bylo něco pro tvoje lidi." Napoleonovi šlo na nervy, když Zelda mluvila o jeho lidech tímhle tónem, jako kdyby byl nějaký prorok nebo příchozí ze Zelených pastvin. Ale věděl, že to myslela dobře. Byla mladá a velmi se jí dotýkala nespravedlnost, zatímco on měl plnou hlavu jen sám sebe, chtěl něčeho dosáhnout a vítězit a širší problémy mu tolik na srdci neležely. "Jak dlouho se můžeš zdržet?" zeptal se. "Čekají tě doma na večeři?" Kdyby ho pozvala domů na večeři, tak by šel. Chtěl by poznat její rodinu, protože navzdory tomu, že byl na škole tak populární, jeho společenský život se omezoval na studenty a jejich zábavy. Byla by to nezaplatitelná zkušenost, kdyby se mohl setkat s rodiči a přáteli a stýkat se společensky se starší generací, která už nepatří k univerzitě. "Nečekají," řekla Zelda. "Jeli na víkend do Lakewoodu. Není to báječné? Mám celý byt pro sebe." Náhle pocítil sevření strachu. "Nechceš ke mně zajít?" zeptala se. A dodala, aby to znělo nevinněji: "Jestli totiž nemáš jiné plány. Tady nemůžeme zůstat celý den," řekla

a téměř se zahihňala. "Co bychom tu dělali. A koneckonců, je Den díkůvzdání." Napoleon věděl, že musí nastat čas, kdy překročí práh náhodných důvěrností. Ale jak to od ní znělo nevinně a přirozeně. "Ne, nemyslím, že bych měl k tobě zajít," řekl pomalu. "Abychom byli spolu sami. Nebylo by to pro tebe dobré. Dostala by ses do řečí. Vím, co dovedou, kdyby viděli někoho jako mě v nóbl bílé čtvrti." Bylo to poprvé, co se vůbec zmínil o tom, že je černý a ona bílá, ale ted to bylo nutné. Nutné kvůli jeho vlastnímu strachu z incidentu, nutné pro jejich vlastní ochranu. Její otec byl podnikatelem. Hodně vydělával a se vší pravděpodobností bydleli v honosném domě, ktery se nacházel na západní straně Centrálního parku. Pravděpodobně tam byl dveřník a obsluha výtahu, kteří by se vyptávali a žvanili. "Napoleone, jak můžeš říct něco takového?" Zelda naléhala. "Je to můj domov. Můžu si tam přivést, koho chci." Ale on věděl, že nepůjde, že nemůže jít. Strach by zkazil všechno, k čemu by mohlo dojít. A přitom ji docela určitě nemohl vzít k sobě. Měl lacinou místnost v podnájmu u jedné rodiny v Harlemu. Kdyby tam šla s ním, tak by také byly řeči. A kdyby je po setmění nachytala některá z těch band grázlů, zmlátili by ho a špatně by to dopadlo. Už se to stalo jiným. Hadem byl stejně praštěný ve svých moresech jako kterákoliv jiná část světa. Přestože ten den Napoleon nebyl zrovna dychtivým Romeem, nebyl také úplné neviňátko. "A co kdybychom šli k Rexovi?" navrhl. "Je pryč a já mám klíč. Řekl mi, že si tam můžu kdykoliv zajít." Tohle se běžně dělávalo. 72 "Tak jo," řekla. "Pojdme třeba hned." Univerzitní náměstí bylo skoro prázdné. Vešli na Washingtonovo náměstí a přešli napříč hnědavým bezlistým parkem k přelidněnému bludišti činžovních domů bez teplé vody i pololuxusních apartmá, které se rozkládaly na jih i západ odtud. Rexford Mace si najal byt bez teplé vody, ktery se klidně mohl měřit s kterymkoliv bytem na Park Avenue, když jste překonali špinavou ulici a zápach popelnic v chodbě. Byl to dům převážně obývaný přátelskými, předsudky nezatíženými bohémy, bisexuály, studenty a intelektuály, takže tam nikdy nevznikl problém z toho, že Rex, ktery pocházel z bohaté rodiny v Západní Indii a mluvil s udivujícím oxfordským přízvukem, byl tím nejčernějším negrem v New Yorku. Jestli Napoleon někomu záviděl a cítil k němu respekt, byl to Rexford Mate. Dokonce se pokusil napodobit precizní oxfordský způsob vyjadřování svého přítele v rámci programu dalšího sebevzdělávání, díky kterému se už dávno zbavil jižanského protahování. "Jak jsi přišel k svému jménu, Napoleone White?" dobíral si ho Rex, když se skamarádili. "Nedá se popřít, že je okázalé, grandiózní nebo namyšlené podle toho, jak se na to díváme. Je zřejmé, že tvůj otec s tebou měl plány hned, jak ses narodil." Napoleon zjistil, že pro něj není těžké smát se s ním - snazší než jindy, když se hovořilo o něm a jeho rodině. "Myslím, že nejspíš někdy před sto lety pobíhal po plantážích nějaký Cajun* a měl něco s mou babičkou," řekl a snažil se být vážný, jenže vedle Rexova nakažlivého smíchu to nešlo. "Moje rodina pochází z Louisiany, od New Orleansu. Každopádně ten Francouz byl očividně mým dědou." "Dobrá, tak ted už víme, odkud pocházejí Whiteovi, ale musejí kvůli tomu být tak zatracení vlastenci a chovat se neamericky?" dobíral si ho Rex. "Koukej na mě, mám tu nejtemnější černou plet, jak vidíš, ale jsem výběr!" ,"Te to něco jako rodinná tradice," vysvětloval schlíple Napoleon. "V tu dobu asi byli všichni Francouzi Napoleony. A od té doby u nás byl Napoleon v každé generaci." Ze způsobu, jak Rex uvažoval, jednal a žil, vůbec nebylo patrné, že by si někdy uvědomil, že je černoch. Zdálo se, že barva jeho kůže ho nijak neotzuje v životě, s výjimkou několika menších mrzutostí, které zlikvidoval s humorem, výsměchem a povýšeností. Rexford věděl, co od života chce, a zaal i prostředky a metody, jak toho dosáhnout a vychutnat. Byl vynikajícím Shuientem na lékařské přípravce, který se ani nenamáhal se žádostí o přijetí na hrou z amerických

lékařských fakult, které považoval za něco pod svou tíroveň, ale byl už přijat na univerzitu v Edinburku. Byl by mohl dát přednost Iieidelbergu nebo některé jiné německé univerzitě, ale ty vůbec nevzal v Svahu vzhledem ke známé Hitlerově rasistické politice. "Stejně je vylottčeno, aby to ted ještě byly dobré školy," řekl. Rexford byl miláčkem dívek, které patřily k nezbytné a důležité části jeho * vodní starofrancouzský usedlík v Louisianě. Pozn. překl. 73 6. i života. Byly bílé i barevné. Barva pro něj znamenala jenom smyslovou !, příkrasu, jako i tvar ňader velikost zadečku nebo čisté, štíhlé linie nohou. "Vlastně dávám přednost ženám z Orientu," řekl jednou, rozvalený na pohovce, v ruce zapálenou cigaretu v černé onyxové špičce. "Jsou tak kouzelně poddajné, tak dychtivé udělat to, co člověk chce, nádherné ženské do postele." Pokud šlo o bílé dívky, připustil, že je jako upír. Ať už ho sexuálně uspokojily i nebo ne, potřeboval je k tomu, aby v sobě něco utvrdil a posílil. Napoleon tohle nepotřeboval, ale chtěl to zkusit. "Rexford má ale pěkný vkus," řekla Zelda. "A taky peníze, co k tomu potřebuje," opáčil Napoleon. Zelda vstoupila do kuchyňky, kde připravoval martini. Přes ruku měla přehozené volánky nezdobené černé negližé a zvedla je směrem k Napoleonovi, aby si je dobře prohlédl. III,,II "Tohle jsem našla ve skříni v ložnici," řekla zlomyslně.

"Zeldo, tos neměla, to se nedělá." Cinkot kostek ledu v koktejlovém mixéru, ktery držel v ruce, je uváděl do i sváteční, slavnostní nálady, a vlastně mu ani na tom nezáleželo, jestli někde slídila. A Rexfordovi by to také bylo jedno. ÍI I, "Nemyslíš si, že v tom chodí on, že ne?" Zahihňala se. "V bláznivých, tajných chvilkách, o kterych ví jen on sám." i i; "Ne, slečno Neviňátko," usmál se na ni, ale cítil se slabý. "To je pro hosty, kteří tu přespávají. Rexford je strašně ohleduplný a pozorný." "Chtěla bych si to zkusit. Kdybych si koupila něco takového, tak mě matka ; zabije." ii Vzhlédl od nalévání martini a řekl jakoby nic: "Jen jdi a zkus si to." Hlas se imu zadrhl. Nejspíš v tom budeš vypadat jako Hedy Lamarrová." "Mně se 1bí Josephine Bakerová," řekla. "Paříž... chtěla bych, abychom ted ii byli v Paříži. Tam je to jiné." y , Vive la différence!" zajásal Napoleon, přifukl skleničkami a jednu jí podal. "Vážně chceš, abych si to zkusila?" zeptala se Zelda a upřeně ho pozorovala. ;I Hledali a našli své oči a vzájemně se do nich ponořili, jako by se chtěli dostat do jejich hloubek a ujistit se o tom, co si ten druhý myslí. Měl ji moc rád, i ale ai už si představoval cokoliv pod pojmem nesobecká láska k ženě, byl si I. I aI jist, že tohle ted necítil. Byla pro něj výzvou, lichotila jeho egu. Bylo to zvláštní, ani nemohl říct, jestli je hezká. Připadala mu jako jiné bílé dívky. Byly hezké, nebo to byly prostě ženy jiné rasy? R,, "Ano, chci," řekl Napoleon tiše. !i "Tak jo," odvětila Zelda vesele. "Já jdu. Jsem tu za minutu." i Otočila se a zamířila ven z kuchyně a martini si vzala s sebou. Napadlo ho, jestli se nenapije na kuráž. "Zel?" zavolal. Í , Zastavila se kousek od obýváku, nohy v punčochách hluboko zabořené do !, měkkého, vysokého koberce. Byt byl plný nádherných, nových, moderních I I, ,. ; 74 .. iÍ s , i . vf - měkkých a pevných, ale přitom s čistými tvary a barvami, a to se jí líbilo. Byla to vítaná změna proti staromódní a spíš obřadné tmavé eleganci velkého bytu jejích rodičů. "Musím se ti k něčemu přiznat," řekl Napoleon. "Pojd sem." Otevřel dmřka ledničky. "Krocan, brusinky, nádivka, všechno, co k tomu patří. Tak trochu jsem doufal, že tohle uděláme. Můžeme si připravit vlastní večeň Díkůvzdání. Umíš vařit?" "No aby ne!" šfastně ho políbila na tvář a vešla do ložnice. Napoleon seděl na pohovce a nervózně popíjel martini, když uslyšel, jak Zelda říká: "No tak, co ty na to?" Hvízdnul, když ji uviděl stát ve dveřích ložnice. Když jsi na pochybách, sniž se ke společnému jmenovateli, dělej, co dělají všichni, dělej, co se od tebe čeká, dělej, co se dělá

ve filmu. Jenže filmy v tomhle případě nedělají nic. Stoupla si do pózy - jak se hodilo k vysokým podpatkům a negližé. "Je to sexy, vid? Vypadám jako svůdnice?" Věděl, že Zelda ted koketností zastírá vlastní nervozitu. Nebyl si jist, jestli se už někdy takhle chovala před jiným mužem, jestli se už milovala, jestli si uvědomuje, co dělá, jestli je panna. Sundala si bryle. Její husté černé vlasy byly rozpuštěné a rozčesané tak, že se jí rozhodily po ramenou. Negližé ji zakryvalo, ale bylo natolik průhledné, že - vzhledem k rozmístění lamp v obýváku a měkkému světlu, které vycházelo z ložnice za ní - mohl vidět její kulatá, plná ňadra. Napoleon si byl vědom jejích ženských předností, ale nikdy předtím ho tak nevzrušovaly jako jiné spolužáky, kteří věčně mluvili jenom o prsech, zadcích a nohách. Nechala si kalhotky nebo podvazkový pás. Viděl jeho kraj přes negližé. "Vůbec nic nevidím," řekla Zelda a zašilhala. "Mohl bys promluvit? Hlavně tu nesed s pusou dokořán." "Vypadáš báječně," řekl Napoleon. "Jsi vzrušující... strašně sexy... strašně..." "Tak už zmlkni," řekla a zamířila k němu. "Moment vezmu si drink." Šla zpátky do ložnice, kde ho nechala, vrátila se a zabořila se do lenošky proti němu. Překřížila nohy, jednou nohou párkrát kopla do vzduchu a přezkoumala punčochy a lodičky. Usrkla martini. "Mmmmm, to je dobré. Páni, to je nádhera. Jako kdybychom to dělali pořád." Napoleona napadla divoká, letmá, hnusná myšlenka. Proč si nesedla na pohovku vedle něho? Rukou poplácal místo vedle sebe, když vycházela z ložnice, a tím naznačil, kde je její místo. Hrála si s ním jenom? Nechtěla zajft dál? Jestli tomu bylo tak, nevadí, tolik po ní netoužil. Ale už slyšel o takovfich dívkách - bílých dívkách, které se takhle chovaly k chlapcům, a pak ,ječely, že jsou znásilňovány, když se chlapec o něco pokusil. Ach, Bože, ne, ne Zelda. Ta není taková. Byl by si přál, aby se zase oblékla. Mohli by se hez1^y navečeřet, poslechnout si desky a potom jít domů. A byl by to hezký den. "Nezačneme ted s večeří?" zeptal se Napoleon a vstával. "Pomůžu ti. Řekni mi, co mám dělat." ..Vy mužští věčně myslíte jen na jídlo," řekla Zelda a mrkla na něj. Natáhla k němu ruku s prázdnou skleničkou. "Naliješ mi ještě?" 75 a i I Nalili si ještě dvakrát a povídali si přitom o kamarádech, škole, o fotbale a o svých rodinách. Bylo to jako cvičný zápas, oba se cítili současně vzdálení i blízcí tomu druhému, hledali pocit důvěrnosti, ktery měli, když spolu byli ve společnosti ostatních, když nemuseli zápasit každý sám o sebe jako ted. Zelda se snažila najít sílu svého přesvědčení. Napoleon nevěděl, co má dělat. Už si dost užil se ženami. Dobře vypadal a ženy samy mu nadbíhaly. Francouzské geny zesvětlily jeho pokožku a trochu změnily jeho negroidní rysy. Jakmile toho byl schopen, nechal si růst tenoučký knír, ktery mu dodával uhlazené a mondénní vzezření. A s pomocí pár pěkných šatů, které si pořídil z příležitostných a prázdninových výdělků, vždycky dokázal vypadat upravený a dobře oblečený. Doma začal se sexem dost brzy, navzdory rodinné disciplíně a chození do kostela. Na univerzitě bylo pár hezkých mulatek s hodně světlou pletí, které mu nadbíhaly, ale přestože se s nimi několikrát bez hlubších důvodů vyspal, žádná z nich pro něj nic neznamenala. V Harlemu, kde bydlel, bylo kolem vždycky spousta děvčat ochotných kdykoliv se pobavit - takže jeho čistě sexuální choutky nikdy nebyly v nouzi. Ale nikdy to nebyla bílá dívka. "Nappy, miláčku, mně se točí hlava," řekla Zelda nakonec, pomalu vstala a sunula se k němu. "Ach, Bože, moc jsem pila." Sedla si mu na klín a pro něho byla senzace, když náhle skrz její tenounké negližé ucítil její měkkost a vláčnost. Položila si mu hlavu na rameno a z jejího těžkého parfému se mu točila hlava. "Ach, Nappy," řekla, "polib mne. Já se ti nehbím?" Políbil ji na krk, na tvář a potom si našel její plné, vlhké rty. Vstrčila mu svůj jazyk do úst, zasténala a zaryla mu nehty do ramen. Bylo to bláznivé, ale možná že tohle s ní udělal ten fotbalový zápas. "Ach, to je nádhera, to je

nádhera," řekla. "Jako kdybys to myslel doopravdy_" "Ale já to tak myslím, Zel," řekl konejšivě a pohladil ji po vlasech. Toužil dotknout se jejího bílého těla pod tenounkou látkou, ale neodvážil se. "Mmmm, ty jsi ale těžká," řekl a sedl si pohodlněji. "Jsem moc tlustá," řekla Zelda, lehce ho políbila na rty a usmála se na něj. "Ale ne pro tebe, Nappy. Ty jsi silný. Jsi hvězda. Viděla jsem tě dneska." Znova přejížděla dlaněmi po jeho pažích a hnětla jeho svaly, zkoušela jejich sílu. "Sázím se, že mě uneseš. Pojil, odnes mě, Nappy." Zvedl ji, a ona se k němu pňtulila. "Odnes mě tamhle," řekla a ukázala na ložnici. "Cítím se tak slabá. Myslím, že omdlím, jestli si nelehnu." Napoleon ji odnesl do ložnice. Cítil její tíhu na svých pažích. Neubilo se mu, když se děvče opilo, i když nemohl říct, jestli je Zelda opilá nebo ne. Možná že tak chtěla vypadat. Zdálo se, že všechno postupuje podle nějakého předem připraveného plánu, ktery nemohl zastavit, ani kdyby chtěl. "Radši bychom měli udělat tu večeři," řekl Napoleon. "Tím by ses probrala. Krocan se peče dlouho, ne?" "Hned, Nappy," zašeptala mu Zelda do ucha. "Prosím tě, nech mě chvilku odpočinout... prosí-í-í-m." Šetrně ji položil na postel, a dokonce se mu podařilo, že ji nevysypal z negližé. "Běž vyndat toho krocana z ledničky... to je legrační, že je v krabici... musí roztát, víš... běž... já tam budu hned." 76 Napoleon šel do kuchyně a chvilku se tam motal. Copak si vůbec ksakru potřebuje začínat s nějakou bílou holkou? Protože to je nebezpečné riziko, protože je to vzrušující? Možná že to tak vypadá jenom v očekávání, ale ve skutečnosti to nic není. Možná že Zelda je snadno dosažitelná. Nikdy k ní nebyl vfc než kamarádský. Napoleon uvařil konvici kávy a zůstal v kuchyni, dokud nebyla hotová, potom odnesl dva kouřící hrnky do obýváku. Slyšel ji vzlykat, postavil tedy kávu na stůl a pomalu k ní šel. "Co se stalo, baby?" zeptal se. Ale když ji uviděl, všechno se mu vykouřilo z hlavy. Zůstala jenom vše pohlcující touha. Zelda ležela na břiše ve velké manželské posteli. Vypůjčené negližé odhodila stranou. Měla na sobě jenom růžový pás, ze kterého visely vzadu a po stranách malé podvazky. Pohled Napoleona sklouzl po něžné hebkostí obnažených zad, vystouplém zadečku, ktery měla přikrytý, a stočených nohách, a ňadrech, kterymi se zabořila do prostěradla. Temné stíny zahalily vnější svět a nezáleželo na tom, jestli je den nebo noc. "Nappy, Nappy, co mi to děláš?" řekla Zelda se vzlyky, tvář odvrácenou. "Copak nevidíš, co děláš?" Zvedla se na lokty a prosebně k němu obrátila uplakanou tvář. "Já tě chci... tolik... cítit tě u sebe... tvou sílu... ty mě nechceš?" "Už je všechno v pořádku, Zeldo," zašeptal Napoleon a sklonil se k ní. "Už je všechno v pořádku. Jsem u tebe." Pocítil v sobě takovou touhu, že měl strach, že ho roztrhne. Vztáhl ruku a začal krouživě hladit prohlubeň jejích zad. Zelda dlouze vzdychla, klesla znova na lůžko a tiskla se k jeho ruce. Napoleonovy prsty se dotkly podvazkového pásu, vklouzly pod něj a pocítily hebkou měkkost jejího těla, potom pod něj vklouzl oběma rukama a polbil ji v křiži a stahoval pás přes její stehna, kolena, kotníky a hodil ho na podlahu. Ted už nevnímal barvy pleti, neměl žádné zábrany, byla pro něj dívkou, která po něm toužila a po které toužil on. Zelda se na něj hladově zadívala, když .se začal svlékat. Napoleon se rozpačitě odvrátil. Když k ní nahý přistoupil, Zeldiny doširoka rozevřené oči ho hltaly. "Můj Bože, tak takhle to vypadá...," zašeptala. "Pojd ke mně, můj Nappy... ach, pojd ke mně..." Na vteřinu zaváhal, nejdřív ho jen napadla myšlenka a pak to byla jistota, že, naprosto neuvěřitelně, je pro tuhle dívku prvním. "Nappy, prosí-í-m," zvolala Zelda. "Já o tom nic nevím... dělej něco... ach, můj Božel" Napoleon cítil palčivost ve slabinách, když na to ted vzpomínal, a vtlačil si pěsti do očí, protože s touto vzpomínkou znova pocítil bolest vědomí, že to, co bylo, už nikdy nebude. Ona také byla součástí toho magického dne, těch nádherných let. Ale když o tom uvažoval tak, jak asi tenkrát

musel uvažovat Rexford, že milování se Zeldou mu poskytne nějaké nové a neotřesitelné postavení v jeho vlastním sebevědomí, tak se zmýlil. Ten den neutišil žádný velký hlad, protože žádný velký hlad neměl. Vznášel se v troufalém snu, ktery neměl nic společného s ostatním světem. Ten hlad přišel potom a neměl nic společného se ženami. 77 A chudák Zelda. Jakou nafouklou prasklou bublinou byli v ten den jeden pro druhého, a v dalších dnech, když ho prosila, aby to znovu zkusil a on si tolik přál udělat ji šíastnou a pomoci jí, aby dosáhla smyslných výšek, po nichž se marně pachtila. Postupně se přestali scházet, opustili i Tropicanu, a třebaže se mu pořád líbila a smýšlel o ní dobře, byl docela rád, že to tak dopadlo. Jejich vztah se stal fyzicky i psychicky vyčerpávajícím. Pro něho tu stále existovalo nebezpečí, pro ni nepřicházelo uspokojení. Bylo to až mnohem později, kdy Napoleon konečně pochopil, co je se Zeldou. Odpromoval, po měsíce marně hledal nějaké slušné místo a po Pearl Harboru se okamžitě přihlásil do armády. Válka konečně dala jeho životu směr. O dovolené odjel do New Yorku a nečekaně navštívil Rexforda... U Rexforda v bytě byla Zelda a oba dva se chovali tak rozpačitě, jako by byli chyceni in flagrante delicto, jak tomu asi i bylo. "Nappy, to je báječné, že tě zas vidím," řekla nejistě. "Povídej, co děláš, Vypadáš... hmm... nádherně!" Stoupla si na bosé špičky a políbila ho na tvář. Její přítomnost Napoleona rozechvěla, ale byl tak nadmut pýchou, že na sobě nedal níc znát. "No," řekl ledabyle, "právě jsem skončil základní výcvik a přijali mě jako kandidáta důstojnické školy." Trochu mu srazila hřebínek. "Jaké to je... myslím... víš, ten výcvik na Jihu, a tak?" "Ale docela fajn," řekl. Věděl, nač narážela. Segregovaná výcviková jednotka, žvásty, které si musel nechat líbit od některych bílých civilních zaměstnanců armády a důstojníků pod rouškou vojenské nutnosti a úcty, a různé schválnosti, se kterymi se setkával ve městě, navzdory nebo právě možná kvůli - své uniformě. Zelda v několika minutách odešla s nevinným "Díky za knížku" k Rexfordovi, a "Brnkni mi, Nappy, jestli budeš mít čas" k Napoleonovi. Byl to nesmysl, protože ani v době, kdy spolu chodili, jí nikdy nevolal domů. "Nezlobíš se, že ne?" zeptal se Rexford nejistě, když se vrátil ode dveří. "Kvůli ní?" "Jasně, že ne," řekl Napoleon. "To už je dávno." Popíjeli a povídali. Válka udělala konec Rexfordově cestě do Edinburku, a studoval ted na lékařské fakultě zdejší univerzity. "Doufám, že až budu schopen vytahovat kulky a sešívat roztrhané vojáky, tak po sobě už civilizované rasy přestanou střílet," řekl. "Jestli budu mít štěstí, totiž, a jestli vláda Jeho Veličenstva anebo Velký Bílý Otec ve Washingtonu nerozhodne, že by ze mě byl lepší kanonenfutr než doktor." Jejich hovor se zase stočil k Zeldě a oba věděli, že se to muselo stát. "Jestli nechceš, tak o ní nebudu mluvit," řekl Rexford. "Ale ne, jen mluv, pověz mi o ní," řekl Napoleon. "Chtěl bych to vědět. Možná, že za ní mám kus zodpovědnosti, nevím." Zelda si v univerzitním městečku získala pověst snadno dosažitelné holky do postele. V jejím životě byl pořád nějaký nový muž. "At to děvče hledá cokoliv, přivedlo by tě k šílenství, kdybys to chtěl vypátrat. Ani mně se to nepodařilo," připustil Rexford, "s celou reputací! Zastaví se tady občas, abych jí pofoukal bolistku, a jestli by mě třeba nenapadlo ještě něco jiného. Fakt, je to s nf dost zlé a je mi jí líto." A najednou bylo Napoleonovi jasné všechno, čemu za své známosti se Zeldou nerozuměl. Pochopil ji. Dívala se na něj jenom jako na potencionálně skvělého chef de cuisine, co se sexu týče, jako na nějakého chovného hřebce, jctelý ji obslouží, protože je připravena, chce a potřebuje něco, a u kterého se dá předpokládat, že prvotřídně zapracuje hned napoprvé. Nepocifoval ani škodolibost, ani trpkost - žádná v něm nikdy nebyla. Jenom melancholická bolest a, ano, i trochu humoru, i když spíš soucitného, protože i jemu jí bylo lito... To byly dobré vzpomínky... ten Den díkůvzdání, ti lidé, ta dívka...

ale ted, kdy prošly jeho myslí, zbyla po nich sladká a příjemná stopa a ta ho ještě víc přiblížila hladu, odvetě a zášti... Relsman nenáviděl to, co musel dělat, když hodiny přecházel v příšeří vlhkého vězení z jedné cely do druhé, vybrušoval své rozmluvy, nabízel své slaboučké vlákno naděje. Byl by si přál, aby ty scény, které musel hrát, zakusil někdo jiný, a potom mu prostě předložil dvanáct vojáků, připravených k práci. Na cvičišti, kdy ještě nevěděl, kdo je kdo, si hrál sám se sebou hru - jestli uóádne, jaký druh zločinu spáchal ten étery z nich. Studoval jejich záznamy. Věděl, čeho se dopustili, i něco z jejich psychologického, sociologického, lékařského a vojenského vyšetřování a posudků, ale neznal ty muže, nikdy se s nimi nesetkal. Posey byl evidentní, samozřejmě o Napoleonu Whiteovi véCěl, že je to černoch, a zběžně věděl, étery asi bude Franko, ale pokud jde o ostatní, neměl žádné vodítko, jen intuici. Ted desátník Bowren řekl Reismanovi jména každého vězně, když vstoupili do cely. Předtím byl zločin bez jména a člověk bez jména, ted mohl obojí spojit. Ale v jejich celách, v jejich uvolněných rysech a svalech nemohl nalézt ty silné pohnutky, které je dovedly k zabíjení, vraždám, znásilnění, krádežím. lteismanovi to připadalo neuvěřitelně divné, jako by čekal, že se každý z nich okanožitě projeví nějakým zákeřným pohledem, výrazem v tváň nebo držením těis, že na sebe upozorní jako ti dávní malomocní, kteří chodili se zvonky na kdu, aby varovali ty štastnější, jimž bylo požehnáno. "Jsem nečistý, nečistý j!" Ale nebylo tomu tak, stejně jako on veřejně nepřiznával, kolik udí zabil. U Reismana, jako u těchto mužů, to nebyl jen dohad, že jsem možná i>ěkoho zabil, když jsem vystřelil z pušky na dvě stě metrů, nebo že jsem >možná zabil, když jsem shodil z letadla pumu - on viděl, jak mu v rukou vYptchává život a mění se v smrt, a třebaže si to pamatoval, netrápilo ho to. Ptoč by to mělo trápit je? Proč by to mělo být vidět na jejich tvářích? Proč by to mělo tížit je, když to netíží jeho? 78 79 Luis Jimenez to přijal nejlépe ze všech, z Reismanova hlediska - čistě a jednoduše. "Samozřejmě, kapitáne, proč ne?" řekl Jimenez. "Nemám co ztratit." Jimenez byl hezký chlapec se zářivými zuby, které byly jeden jako druhý a svítily v jeho hladké olivové pleti. Vždycky vypadal, jako když se chystá usmát, ale nikdy k tomu nedošlo. Byl rezervovaný, nemluvný v neokázalém respektování Reismana, neprojevoval žádný zájem o rozhodování o svém životě, ale přesto nebyl pasivní. Jimenez zabil poručíka, ktery si ho podal za to, že protestoval proti

přesčasovým hodinám na hlídce. Byl to milý chlapec, česač ovoce z Kalifornie, ktery si vždycky všímal jen toho, co se ho týkalo, a v životě neměl žádné problémy, až do té noci, kdy zamířil svou Ml na srdce jiného muže a chladnokrevně ho zabil. Proč? Quién sabe? Možná proto, že měl nabitou pušku v ruce, tak jak ji měl mít. Možná proto, že ten tupec poručík ho nechtěl nechat na pokoji, jak potom Jimenez řekl. Ale právě tahle skrytá vlastnost udělala z Jimeneze nebezpečného člověka (patřil k těm spícím, zahloubaným, zdánlivě pasivním lidem, kteří o nic neměli zájem - a Reisman věděl, že sám na tohle nesmí ani na minutu zapomenout. i Kendall B. Sawyer byl jediný ze skupiny s bojovou zkušeností, a to bylo to, co Reismana hlavně zaujalo. Jeho IQ nebylo nic moc, ale zjevně to byl dobry ,i voják. Patřil k Páté tankové likvidační skupině, když ji vytáhli z italské fronty a poslali do Anglie, aby posílila novou invazi. Sawyer a Claude Bonner, tanI, kový řidič z T/5, si v Plymouthu vyšli do města. Jenže ta změna byla trochu I moc pro těžkopádné mozky, které byly ještě stále přizpůsobeny nervovému napětí bojů, jimž ještě stále v uchu hučely těžké stroje, duněla děla, ječely II osmaosmdesátky. Ti muži se věčně cítili jednou nohou v hrobě v pekelných I, pecích, kde jim zuby cvakaly a cítili smrt za zády, ale které přesto museli hnát podle rozkazu dál. Ještě stále vnímali ostry pach korditu, hrůzy a mrtvých těl. Mezi tím nebyla

pauza, kdy by jim někdo zklidnil vybičované nervy a mysl, žádná psychologická a sociologická přeorientace ze zvyku plenit a loupit co III, jste mohli a chtěli, což bylo naprosto v pořádku, pokud se to týkalo Němců a Italů a nikdo se nedíval. Vpadli do Plymouthu naprosto stejně naladěni, jak II vyšli z italské boty, a někdo jim zapomněl říct že Britové jsou spojenci. Sawyer o tom později mluvil a nebyl důvod mu nevěřit. Došly jim peníze a il, právě vrávorali kolem vybombardovaných ulic u velkých hodin ve středu i města. "Pojd, vemem si prachy vod jednoho z těch pitomejch Anglánů!" řekl ll Bonner a Sawyer pokrčil souhlasně rameny jako ovce, hluboko ponořen do alkoholického opojení. Zastavili si taxík a nastoupili s úmyslem oloupit řidiče. Sawyer vypovídal u vojenského soudu: "Zastavil jsem taxi a poodešel asi dvacet yardů, abych se vymočil. Když jsem se vrátil, byl řidič mrtvý. Bonner řekl: ,Pojil, vypadnem odtud!` Neměl v úmyslu toho člověka zabít. Nikdy jsem nic takového nepředpokládal. Bonner ho musel chytit zezadu a zmáčknout víc, než chtěl." Jenže i Bonner byl mrtev v době, kdy se konal vojenský soud se Sawyerem. Zůstali na nedovoleném opušíáku a pak se rozdělili, protože cítili v patác horký dech kriminální pátračky. Bonner se někde dostal k pušce a pokusil s z toho vystřílet, ale zastřelili ho přitom. Sawyer, ktery už byl ve vazbě, h proklinal, že umřel a nechal jeho v bryndě jako jediného viníka. "Já pro vás zapracuje, kapitáne," přísahal Sawyer Reismanovi. "Jen mi pc mozte. Uvidíte, že udělám kus práce. Vy nevíte, co to pro mě znamená. M jsem dobrou pověst. Je mi jedno, jestli umřu... ale ne takhle. Dejte mi šanci, já pro vás udělám cokoliv." Sawyer hlasitě brečel a Reisman se v rozpacích snažil dívat jinam. Ani jed nou za tu dobu, co spolu hovořili, Sawyer nedokázal podívat se mu do očí, al z nich ze všech, pomyslel si Reisman, jedině Sawyerovi by mohl bezpečn nastavit záda. Archer Maggot se nespokojil s pouhým ano a ne. Chtěl znát všechna proč ;proto, co se chystají dělat a kdo ještě bude v jednotce. . "Já si nemyslím, že to obvinění obstojí, kapitáne. Ta holka ňká, že jsem j znásilnil, když ležela. Já jsem za celej svůj život nepotřeboval nikoh znásilňovat," řekl. Jeho sebejistotu pociťoval Reisman jako chvastounství a od spornou drzost. "Jen se jich zeptejte na Archera Maggota u nás doma a bud vám to jasný. Proč bych měl nastavovat krk a přidávat se k vám?" Reisman se beze slova obrátil ke dveřím cely, otevřel je a odešel. Maggot polekaně vyskočil z pryčny. "Počkejte, kapitáne," řekl. "Nemá cem se hned naštvat. Já sem neřek, že ne." "Tys neřekl ani ano, Maggote. Bud to řekni ted, anebo drž hubu. Nebudí s tebou ztrácet čas." Maggot byl hráč. Bylo mu dvacet sedm a byl vyhlášeným rváčem v říš zločinu a neřesti, která se táhla od Fort Benningu v Georgii přes Phoenix Cit v Alabamě až do hlavního města státu. Vydělával na tisících hráčů penny ant pokeru, kteří hledali zábavu a snadno vydělaný dolar, načerno pálenou kořalki a sex v koutě stodoly, ale Maggot sám sebe viděl jako velkého hráče a měl rác pňležitostný hazard, když projížděl Phoenix City, ačkoliv byl držgrešle, kdy; prohrál. Tentokrát však byla sázka hodně vysoká. Nějak se chtěl dostat zpátk k břehům řeky Chattahoochee a vyrovnat si účty s přáteli a sousedy, kteř mohli za to, že je v armádě, obyčejný zelenáč u pěšáků jako všichni, co je obíral v těch prvních lukrativních létech války. Maggot se podíval na Reismana a usmál se. A pak řekl: "Tak jo, myslím, že se mnou můžete počítat, pane!" Se Samsonem Poseym si Reisman nikdy nebyl jist, jestli mu rozumě všechno, co mu ňkal. Seděl po turecku na hnědé dece rozprostřené na ka menné podlaze jeho cely, oči zakryté víčky, jako by spal, a Reisman stál nac ním, potom se sklonil a nakonec si sedl a snažil se intenzitou svého pohledu pečlivým výběrem slov z něj dostat nějaké znamení, že pochopil a souhlasí. Když Posey konečně promluvil, zeptal se nevěřícně: "Já nebudu viset?" "Ne, nebudeš viset," řekl Reisman tiše a

díval se přímo do jeho široké tváře 80 81
zabarvené jako ořech. V tento okamžik byl šťastný, že přináší naději. "Ale prošel kolem toho obchůdku mnohokrát, okukoval, jak to tam vypadá, a za m usíš pochopit, že ti nemůžu slbit nic po skončení úkolu. To je mimo mé pultem vždycky viděl bud starého muže nebo dívku. Nikdy tam nebyli oba a i možnosti. A svým způsobem to záleží na tobě." Reisman znovu zapochyboval, yjkdy tam byl zákazník. Vybral si dobu, kdy měl službu ten stary muž,
jestli mu Indián opravdu porozuměl. Anglicky mluvil zajíkavě, ale alespoň otože si myslel, že s ním si snáze poradí. Vstoupil do obchodu s tvári a runatolik, že se domluvili. Ovšem pochopil skutečně, co mu říká? lesa začerněnýma, na sobě měl dělnické pracovní šaty, čepici, přes ústa kaPoseyho tvář zaplavil výraz nesmírné úlevy a změkčil jeho rysy. "Já budu s. Tlustý luger nahnal starochovi strach - vždycky každého vyděsil, a
bojovat... možná umřu, jak říkáte... ale nebudu viset," řekl Posey. Vstal a Reis- bylo zvláštní, že to vzrušovalo Levera stejně jako peníze, které takhle získal.
man si nemohl pomoci, aby na zlomek vteřiny nepocítil strach, když nad ním jítel obchodu tam stál a třásl se, oči mu lezly z důlků, ruce měl jako
čněl jako hora. Posey vztáhl ruku. "Děkuji," řekl. "Půjdu s vámi." přilepeny na tom místě na pultě, kam mu Lever přikázal londýnskou I I Reisman uchopil ruku, kterou mu Indián podával, a přestože to nechtěl, htýrkou, alespoň on si to myslel. "Tohle je malý obchod, nemám moc il třebaže zuňvě odháněl tu nadutou myšlenku, nemohl si pomoci, aby nepo- peněz...," lapal po dechu stary muž. Lever vystupňoval teror. Uhodil starce recifoval význam toho, čeho dosáhl. volverem přes ruce potom do obličeje, až mu rozbil bryle. Muž upadl tam,
kde stál, snažil se křičet, ale vydal ze sebe jen zakňourání...
Roscoe K. Lever si přejel rty jazykem a očima se vyhnul Reismanovu po- "Tak co říkáš, Levere? Půjdeš se mnou do toho, nebo ne?" zeptal se Reishledu. Přestože se Lever snažil zůstat klidný, a dokonce se mu i podařilo dos-
tat do svého hlasu falešný, nadřazeně břitký tón, Reisman viděl, že se v něm Kapitán přefal jeho myšlenky. Lever vzpomínal, a právě se dostal k tomu, i, ; odehrává vnitřní zápas. co mu nevyšlo. Rychle něco řekl, ne rozhodnutí, jen něco prohodil, aby to kaLeverovo rozhodování bylo těžší než u ostatních. Zločin, ze kterého byl pítána zaměstnalo, a on měl čas si to rozmyslet: "Jestli půjdu s vámi, tak mám
usvědčen, ho nepřivedl pod šibenici. Ale Reismanovi přesto připadal tenhle vyhlídky na to, že mě zabijou, že jo?"
člověk i jeho čin mnohem odpornější než u těch druhých. "Možná," řekl Reisman netrpělivě. "Ale jestli radši budeš hnít ve vězení
"Nikdy mi nikdo neprokázal žádnou laskavost a armáda s tím ted určitě třicet let, tak to je tvoje věc!" I nezačne. Určitě ne po tom, jak se ke mně zachovala," řekl Lever. "To mi nevadí," vysmíval se Lever. "Nikdo nezůstává ve vězení třicet let. Í áš?" Pří
k ř i h k
k á
co s p
u ez
r oum
‚Byl jsi vinen, ne? Ta ní rozsudku to zkrátí a až válka skončí a zmizí nátlak
tak mi to
Lever neodpovídal. Byl vinen... tím, že se idiotsky nechal chytit, že udělal ,
zkrátí znova. Já si budu hezky hačat, a všichni

hrdinové pochcípají..."
chybu, a nechtěl udělat další. Měl v ústech tak sucho, že cítil jazyk jako kus Bude si Načat hezky, protože před Birminghamem se všechno dařilo. Byl
hroudy. Strašně toužil po lahvi vychlazeného piva. Ted pořád postrádal něco natolik chytry, že nežil nad možnosti dobrovolníka první třídy, když měl
studeného k pití. Kapitán čekal na jeho odpověd a Lever se cítil v pasti, jako vycházku, ale nikdy mu nechyběly peníze na drink, na dobré jídlo, aby si I II , ten den v Birminghamu... namluvil ženskou nebo zaplatil prostitutku. Ne jako ostatní vojáci, zelenáči, i BYl dobrovolníkem první třídy u 37. zásobovacího praporu, éra i vó věčně bez floka - nebyli to jeho kamarádi, protože neměl žádné kamarády, a ,
i I v garážích a všiml si toho malého klenotnictví jako snadného c e. N by o proto se mu všechno tak dařilo. Největší část jeho lupu na něj stále ještě čekala I i
I , jeho první vloupání - o těch ostatních nevěděli - a nenaplánoval si, že by to na spořitelních kontech a v bezpečnostních schránkách na různá jména civiI;
, i , bylo jeho poslední. Ale jakživ nic neukradl ve službě jenom civilistum. listů. A neviděl žádný důvod, aby přestal s úspěšnými loupežnými pře,
I, Všichni, co nenosili uniformu, vydělávali, a protože on ji nosil, tak měl právo padeními, když ho poslali do Anglie. Pokud se jeho týkalo, tak to, co se dělo I II,
, jím kus vzít. Jeho systém byl stoprocentní: ozbrojené vloupání. Něco menšího ve světě - a bylo velice oslavováno, pokud se to provádělo podle jejich pra- benzinová pumpa nebo obchod - menší věci se daly sčítat a byly snadnější; videí - bylo všechno zločin. Vyhovovalo mu přesvědčení, že armáda, celá jít pěšky nebo řídit kradený vůz; být v civilu, mít masku nebo převlečení; země, celý svět je po uši v největším zatraceném zločinu všech dob, a on si i il schovat uniformu na únikové cestě; zaparkovat armádní vozidlo při služební jenom zajistil svůj podíl...
pochůzce tak daleko, aby se tam dostal pěšky od místa, kde nechá uniformu. "Tvoje odpověd tedy je ne, Levere?" naléhal Reisman.
Příležitosti byly omezené, závažné bylo načasování, ale omezení bylo jeho "To jsem neřekl, kapitáne " odsekl. Potřeboval čas k přemýšlení
čas oddálit
g p ý , i ochranou. Fun ovalo to o cel ch Státech... rozhodnutí... ale v Birminghamu mu vyčkávání nijak neprospělo. To je to, co
"Tak byl jsi vinen, nebo ne?" rýpnut do něho Reisman. udělal špatně.., vyčkával...
"Ne tak, aby to vyneslo třicet let." Rychle přeběhl k velkému ocelovému sejfu. Byl zamčený. Běžel zpátky
"Měl jsi štěstí," řekl Reisman jízlivě. "Britové by tě pověsili. Tady nemůžeš k majiteli obchodu, ktery byl napůl v mdlobách, a marně se snažil ho přimět
,
použít zbraň a vyváznout z toho. Měl sis prostudovat zvyky domorodců, než Y otevřel sejf. Ale ztratil moc času. Musel jít. Popadl trochu peněz, co bylo
ses do něčeho dal..." v Pokladně, a právě cpal plnými hrstmi šperky do pytle, když vešla dívka. 82 83 Chtěla křičet, ale hrůzou měla hrdlo sevřené. Než se o to mohla pokusit znova, byl u ní, ruku na jejích ústech, táhl ji za pult, kde ležel ten zatracený dědek. Když viděla majitele obchodu, začala zase pohybovat bezhlesně rty jako ryba na háčku. Musel už jít, ale nemohl z ní spustit oči... něco v její prosící ustrašené tváři, když viděla v bezvědomí starého muže a asi si myslela, že je mrtvý... něco v její absolutní bezmoci... její vůně... neměl to v úmyslu... nikdy předtím... strhl z ní šaty, přemožený takovým chtíčem, jaký ještě

nepoznal, hnán nucením, aby ji měl a hned, v tom momentě jeho jedinečného, vrcholného mistrovství! A tady začala křičet... a křičela... a křičela! A on vzal nohy na ramena a vletěl rovnou do náruče... lidí z ulice, obchodníků ze sousedství, policie, vojenské policie, vojenského soudu... Obvinění: Ozbrojené přepadení, pokus o vraždu, pokus o znásilnění... Výnos: Shledán vinným ve všech bodech... "Měl jsem vědět, že na něco takového nemáš odvahu," řekl Reisman s pohrdáním. "Máš kuráž na to, abys pistolí vyděsil starého dědka a holku, ale ne na poctivou vojančinu, na kterou jsi skládal přísahu. Říká se, Levere, že ve vězení člověk zežloutne a stane se z něj zbabělec... kůže mu zežloutne, když sedí v base dost dlouho. Na tobě se to ani nepozná... ty jsi laciný posera už ted!" Reisman se nechtěl rozzlobit. Bylo by špatné podléhat emocím v práci, která musí být chladně vykalkulovaná a precizní. Muselo to být bud anebo, bez hubování, ale ted se mu to nějak zamotalo. Lever slyšel, jak na něj vychrlil ZbabeZec! s absolutním opovržením. A z celého kapitánova obviňování, nečekaného a nezvaného, to bylo slovo Zbabe?ec!, které ho oslovilo. Byla to dětská hra - tys větší než já - ale on nebyl zbabělec. Lupič byl zbabělec, chmaták byl zbabělec - ale ne Roscoe Lever. On si svou práci plánoval. Byla to konfrontace z očí do očí, v čem se vyžíval, bláznivá část nebezpečí, díky které byly jeho plody sladší. Pokoušejte osud a nazývejte to, jak chcete. Ano, použil zbraň a vybíral si oběti a dobu tak, aby mu hrály do ruky, ale vždycky byl v nevýhodě, když chtěl brát násilím druhému, co mu patřilo, a tak jenom vyrovnával šance. "Co takhle vyvádíte?" vyrazil Lever. "Já jsem přemýšlel, to je všechno." Odmlčel se, zaváhal před konečným rozhodnutím, ale dál už nemohl taktizovat. "Udělám to, ksakru," zamumlal. "Ale jen proto, abych vám ukázal, udělám to!" Reisman cítil, jak ho opouští napětí. Výzvě rozuměl. "Tak začni hned," poručil. "Jak se mluví s důstojníkem?" Lever ztuhl do předstíraného pozoru. "Pane!" řekl. "Hlásím se jako dobrovolník do vaší jednotky, pane!" Ale jak pan, tak i dobrovolník bylo řečeno ironicky, a takhle to také Reisman slyšel. Když opustil celu Myrona Odella, cítil Reisman mravenčení v celém těle, jako by měl šaty plné vší. Odell padl na zem, pažemi obejmul Reismanova kolena a brečel a vzlykal vděčností a pokornými prosbami, když konečně pochopil, co mu Reisman nabízí. A přece jeho první slova stále ještě nejdou Reismanovi z hlavy, "Jsem nevinen!" Protože nikdo z těch ostatních tohle netvrdil, třebaže všechny jejich soudní zápisy zaznamenaly jejich tvrzení, že nejsou vinni. Odell byl divný člověk, jak jeho záznamy naznačovaly. Jediná dívka, o které se vědělo, že s ní kdy byl přátelský - prostinké, přihlouplé děvče - bylo nalezeno mrtvé, znásilněné a zmrzačené na dispenzáři T/5 v Glasgow, kde Odell pracoval. Jeho vina nebo nevina se Reismana netýkala, a proto o tom odmítl mluvit. Jenže jak měl udělat z takového bláta muže, nebo dokonce vojáka? Vybral ho na základě neosobních, psaných záznamů, stejně jako ostatní, ale ted se ptal sám sebe, jestli by vůbec o Odellovi uvažoval, kdyby se s ním nejdřív setkal? Pravděpodobně... i kdyby to bylo jenom kvůli tomu, aby toho ubožáka uchránil od jeho osudu. Protože to, že dostal moc nad životem a smrtí, že má právo vybrat jednoho odsouzence a druhého nechat jeho osudu, v něm zanechalo pocit viny, která ho nenechávala na pokoji. Odell si to nezasloužil o nic míň než někteří ostatní a možná že i víc, a skutečně patřil mezi les enfant perdus. U zbytku bylo rozhodování stejně těžké, jako bylo u Roscoe K. Levera. Byli odsouzeni podle článku 96 Válečného řádu za zločiny násilí, ale nečekal na ně kat jako na těch sedm, kteří dostali trest smrti za znásilnění a vraždu. Calvin Ezra Smith, Vernon Pinkley, Joseph Wladislaw, Glenn Gilpin - Reisman se s nimi také seznámil při své obchůzce. Nebylo na nich nic zvláštního kromě toho, že se dopustili násilných činů, za nikým z nich nestály promarněné možnosti ztraceného postavení ani naděje na

to, čím se mohli stát, žádné zvláštní rodinné zázemí. Viděl je v hospodách a nočních klubech při silnicích na venkově, ve vesnických putykách a městských zapadácích po celém území Států. V Biblickém pásmu*, jehož města odmítla Národní odvolání** a kořalka byla prodávána tajně, si s sebou nosili vlastní směs a v místnosti vždycky vládlo napětí. Na úzkých, horských silnicích Nové Anglie, vroubených stromořadím, když ve městech nevěděli omrzelostí co dělat v sobotu večer, a tak ve řvoucím trysku projížděli na svých starych kraksnách vesničky, nabízeli svezení děvčatům a byli postrachem turistů. V Chicagu, kde přešli přes ulici a byli v cizím státě a hudba z hracích skříní a hovor kolem nich byl jiný, než jak byli zvykli, a Bůh je chraň, jestli byli na nesprávném místě, když se domorodci naštvali. Na rozlehlých prériích Jihozápadu, které živily a napájely pohonnými hmotami tu říši, která je předbíhala a unikala jim, kam si přinesli své osamění a frustraci, y ji sclileli, ale když nenašli příjemce, vrátili se v ještě bídnější náladě, než Y tam šli. * Jzemí na Jihu a Středozápadě, kde převládá protestantský fundamentalismus. Pozn. překl. ** Zrušení prohibice z roku 1933. Pozn. překl. 84 85 Smith, Pinkley, Wladislaw, Gilpin - na ta místa patřili a zůstali by tam na věky, kdyby nebylo války. Reismanovi všichni řekli ano, protože se cítili zaskočeni průšvihem, do kterého se dostali. Tohle byla cesta ven, a možná docela snadná, možná dokonce i ta vychvalovaná cesta ke slávě. Smith, svírající v rukou biblí: "Seděl jsem tady, kapitáne, a modlil se k Pánu, aby mi ukázal cestu, a tak mi ji ukázal." Pinkley: "Dostaneme nějaké vycházky? Víte,... abychom se podívali do města, a tak." Wladislaw, když se dověděl, kde se Reisman narodil: "No ne, Chicago! Znáte přece...," jako by tam nežilo přes milion lidí. Gílpin: "V armádě je to všude stejný, tak co na tom záleží!" Ještě mu nedošlo, že už není v armádě, ale ve vězení. Byli tam i jiní, které Reisman mohl vybrat, a těžko by někomu vysvětloval, proč si vybral právě tyhle. Intuice, slovo nebo věta z jejich záznamů, praxe a zkušenost, náznak, že tihle by mohli být nejlepší z těch nejhorších. Křížem krážem Amerikou se vždycky vyskytovali muži, kteří se zdáli něco hledat, ale nikdy to nenacházeli, vždycky připravení hádat se nebo prát, anebo se přidat k nějakému kšeftíku a vydělat si bez námahy dolar. Muži, vysedávající bezcílně u barových pultů, popíjející ráno, v poledne i večer, hádající se, vychloubající se, kdykoliv ochotní se poprat. Ne opilci, ale muži, kteří vypadají, že u výčepu tráví svůj život, i když jistě musí mít nějaké zaměstnání nebo výdělek, z nichž mohou platit drinky a zabitý čas. Drvoštěpové, nosiči vody, podruzi na bezvýznamných místech, s nedosažitelnými touhami po bohatství a slávě a senzacích, které jim vtlouká do hlavy moderní dábel, monstrum a tyran - sdělovací prostředky! A tak nenáviděli svou práci a nevysvětlitelné výbuchy brutality byli jejich protestem proti životnímu údělu. Mohli mít děvče nebo ženu - dobré ženy, které pro ně brečely, anebo coury, které je vysávaly. Mohli mít děti, které hladili nebo bili, podle vlastní povahy. Ale to byly jejich skutečné životy, to posedávání, čekání na nějaké vzrůšo, na nějaký stimul, něco, co by v nich vzbudilo nadšení, někoho silnějšího, kdo by jim ukázal cestu k dalšímu přídělu malérů. Když Reisman skončil, věděl, proč poručík Kinder trval na tom, aby každému vězni přednesl nabídku osobně. V okamžiku jejího vyslovení se mezi nimi upevnilo podivné citové pouto. Odell, Sawyer, Posey - i když každý z nich diametrálně odlišnými prostředky v závislosti na své vyspělosti a povaze - mu nejvíc pomohli uvědomit si, jaký trumf získal, že to byl on, kdo jim to řekl. A u ostatních tomu asi bylo také tak, i když mu to nedali najevo. Ted mu patřila jejich loajalita i nenávist. White, ke kterému se ještě musí vrátit pro odpověd, byl ale pro něj stále záhadou. Reisman si vzpomněl, co řekl poručík Kinder: "Svým způsobem budou jako nóvorozeňata, a vy pro ně budete otcem i matkou,

dáte jim život, a budete je sytit v prvních chvílích, kdy pochopí, co jim nabízíte." To byla děsivá představa. Kromě nebezpečí jeho vlastního citového zaujetí tu byla otázka, jaký druh síly se mu podaří vyburcovat z tak nejistého materiálu. 9 Seržant Carl Morgan seděl samotný u stolu v hostinci "U řeznického znaku" a cpal se jídlem a sklenicemi chladného tučného mléka. Ostatní už věděli, co se mu stalo. Rozšířilo se, že už nebudou žádné popravy, alespoň prozatím, a nenašel se nikdo, komu by se tím neulevilo - a si to přznal soukromě, nebo to i`ekl veřejně několika vlídnými slovy. Seržant Morgan byl přebytečný, už neměl svou práci v organizačním systému 51. disciplinárního výcvikového střediska. Viděli ho na cvičišti pozdě odpoledne, jak bezmocně komanduje pokusnou četu do parádního zmatku. Vězňové, kteří byli nejdřív naštvaní drilem navíc, nakonec pochopili jeho neschopnost, začali mašírovat s pohrdavými úšklebky a subtilními podrazy a s předstíranou bezelstností plnili každou pitomost, jaká ho napadla. Vojáci a vězňové v Marston-Tyne se ho báli, ale ted se mu smáli. A on chmurně přemýšlel, že za to může kapitán Reisman a z hloubi srdce ho nenáviděl. Tess mu přinesla další sklenici mléka. Chytil ji za zápěstí a zadržel jí, když chtěla odejít. Ani Tess už nebyla tak přátelská. No, koneckonců, všechny jsou stejné. Tess se snažila vymknout. Jeho sevření ji bolelo. "Co je?" zeptala se. "Co je s tebou? Už se ti nelibím?" řekl. Byla naboso a už neměla náušnice od něho. Nevzala na sebe jeho dárky od toho večeřa, kdy se "U řeznického znaku" poprvé setkala s Reismanem, toho večera, kdy se konala poprava. Hněv byl pro Tess cizí, ale přece se ted zarděla a prudce vytrhla svou paži u seržantova sevření. Nikdy předtím se jí nedotkl a ona neviděla nic zlého v tom, že se k němu chovala vlidně a někdy s ním trochu flirtovala, aby mu dodala nálady. Ale ted se cítila pošpiněná na tom místě, kde se jí dotkl. "To je moje věc, kdo se mi 1bí a kdo ne," řekla zvysoka. "Tvůj přítel rozumbrada je tu zpátky," posmíval se jí Morgan, "ale tak si myslím, že už to víš." Překvapeně se na něj podívala, s náhlou zvědavostí. "Anebo ne?" dodal uštěpačně. "Znám takové, jako jsi ty, a vím, co on je zač. Jsou tu i jiné hospody, víš, a jiná děvčata." Tessin ruměnec ještě ztmavl. Nemohl přece nic vědět. Jenom se dohadoval. Pawd se kapitán nevychloubal - ale tomu nevěřila. "Jaký přítel?" zeptala se a snažila se zakryt svou dychtivost. "Ten kapitán, co tu byl minulý týden. Ten s tou velkou hubou a nosem. Tkrát jsem ho odkázal do patřičných mezí a udělám to zas, jestli se mi bude snažit dělat potíže. Klidně mu to řekni, až ho uvidíš." Morgan se zastavil, uvědomil si najednou, že nesmyslně plácá. Co ta holka 86 87 II ! I I I mohla vědět o kapitánovi? Co mohla vědět o čemkoliv? Kdyby šel proti Reismanovi, kdyby ho sjel, tak měl pravomoc postavit ho před vojenský soud, zničit ho. Když bude pracovat pod jeho velením, jak dlouho to vydrží, jak dlouho mu nechají jeho hodnost? Napadlo ho, jestli snad kapitán není Zid, nebo něco takového, ale ještě nikdy neviděl Žida u práce, jako je tahle. Tess odešla od seržantova stolu, aniž mu odpověděla. V jejím nitru hned převládalo štěstí, hned strach. Kapitán se vrátil a ona si štastně pňpomněla je!I jich noc lásky. V mučivé chmurnosti své cely si Napoleon stěží všiml, že se den mění v noc. Od té doby, co kapitán odešel, střídala se v jeho hlavě vzpomínka za vzpomínkou, a ted byl tam, kde se zlatý sen roztříštil definitivně, kdy se mu stalo něco tak hrozného, že se na to bojí pomyslet. Ale přesto se k tomu donutil, protože dobré vzpomínky ho činily slabým a nemohl přemýšlet o novém životě a naději, jak mu je nabídl kapitán. Musí přece vyburcovat to, co mu zbylo, aby byl silný... Jak pyšně nosil své zlaté prymky. Byl důstojníkem u nejlepší černošské jednotky ve Fort Huachuca v Arizoně. Byla nejlepší na světě, dychtivá jít a I ukázat, co dovede. I Jeli na východ do Louisiany do obrovského prostoru, kde se konaly maI návry a kde si nedopeřená armáda měla otužit svaly v

kašírovaném boji. I; Tanky a vozidla a jejich obrovské formace se stáčely všemi směry a zakusovaII ly se do sebe přes prérie a bažiny a silnice. Stříleli z pušek a řítili se se svými I vozidly a napadaly je všechny školácké triky, o kterych si myslívali, že by se
jim hodily, kdyby je někdy povolali do zbraně. Ted byl čas zbavit se všech ,II, nesmyslů protože později už by to moc bolelo. Šlo to dobře. Bylo to fajn pracovat s bílými chlapci, ukázat vlastní hrdost, loajalitu téže vlajce, schopnost vést výcvik. Napoleon přijímal pozdravy a ody povídal na ně elegantním a ostrym zasalutováním. Mnohý bílý chlapec mu salutoval a on pozdrav opětoval, a to znamenalo já tě mám přečteného. Jsem i s tebou, ty jsi se mnou, a i když dneska salutuješ jenom mým prymkům, protože I se to od tebe vyžaduje, možná přijde den, budu-li mít štěstí, že zasalutuješ taky I tomu, kdo je nosí. A potom jednou v noci v Davisvillu zasalutovali tomu muži. Manévry skončily. Armáda odpočívala, bavila se a útokem se hrnula do města. Napoleon se vyhnul černošské komunitě, ve skutečnosti se nemohl donutit, aby tam vkročil. Nebyly tam ulice ani osvětlení, a soudě podle zápachu ani kanalizace. Tmavé, otrhané postavy se zhmotňovaly z té špíny a zvědavě a závistivě na něj civěly. Z brlohů a uliček a otevřeného prostranství tryskaly zvuky hněvu, smutku a bolesti a útočily na tichou letní noc. Někde blízko se I ozval nucený smích. At už hledal cokoliv, co by odstranilo únavu z boje, uspokojilo touhu po změně, po relaxaci možná po vzrušení, to zde nalézt nemohl. Bloumal opačným směrem k ulicím, kde byly laciné zábavní podniky pro bílé, a věděl, že nepatří ani tam, že tam není vítán, ale chtěl si to ověřit - a cítil pňtom bázlivou rozechvělost, že si vůbec troufá - chtěl, aby jeho pouhá přítomnost sloužila jako protest. Říkal si, že je chladně klinicky zvědavý a jak tak procházel po hlučných ulicích osvětlených neony a zaplněných uniformami, upokojoval se zjištěním, že ani tady není nic pro něj. Jako poněkud blahosklonný divák shledával pod slupkou toho všeho, žen, alkoholu a vzrušení, jenom špínu a neřest a lakotu a věděl, že tady není nic ani pro bílého, ani pro černého muže. Vojáci do něho vráželi. Těch pár, co zasalutovalo, to provedlo ledabyle a rozpačitě, protože ted ho viděli izolovaně a nebyli si jisti, jestli je vhodné ho zdravit. Přecházel kolem dveří do kavárny, právě když se z ní vyrojila skupinka lidí. Nějaká žena zavrávorala a padala na něj, on vztáhl ruku a zachytil ji. Obrátila se, strnulý úsměv na odkvetlé tváři, a začala říkat "Odpuste, vojáku... já..." a skončila dotčeně "Och... podívejte se na něj, podívejte!" "Dej svoje zatracený pracky z tý ženský!" zařval nějaký voják. Bylo jich pět - dvě ženy, dva vojáci a nějaký tlustý civilista. Ten, co promluvil, byl vysoký desátník se zaječím pyskem a placatým nosem. Na ramenou měl výložky tankistů. "Co tu děláš, negře," zeptal se přísně civilista. Napoleon viděl, že jsou opilí a rozehřátí. Věděl, že když se někdo v tomto stavu chystá jít s někým do postele nebo vydělat peníze, tak se mu nelíbí, když ho někdo zdržuje. Civilistu nevzal na vědomí a oslovil uniformy. "Promiňte, vojáku," řekl klidně, aniž by věděl, zač se omlouvá, a pocítil stud, že to dělá. Pohnul se k odchodu. Desátník se mu postavil do cesty. "Ty se omluvíš téhle dívce, rozumíš!" nařídil. Dtuhý voják se díval a vrtěl hlavou. "Jézuskote!" řekl. "Dyt to je jeden z těch černejch lajtnantů!" "V pořádku, chlapče. Vomluv se jí a padej vocud," řekl civilista vesele. "Ty sis kolt myslel, že tu snadno přídeš k ženský." "Vy se mýlite, pane," řekl Napoleon a cítil, jak v něm stoupá hněv. "Vaše pftelkyně by byla upadla a já jí pomohl." Obrátil se k vojákům. Ted už nemohl couvnout. "Vy dva si raději zopakujte vojenské zdravení," řekl ochraptělým hlasem. "Důstojníka oslovujete pane a zdravíte ho, když ho mijíte. Zkusíme to ted znovu." Nebylo v tom nic povznášejícího, žádný triumf - jenom se mu obracel žaludek a cítil strach, ktery sám sobě poručil odvrhnout. Byl ted

pňpravený k boji, ale ne pro tohle, prosím vás, ne pro tohle! "Ze všech nafoukanejch negrů, co sem kdy...," vybreptla žena v úžasu. Ostatní na horkém špinavém chodníku začali zpomalovat a potom se zastavovali, když si vojáci i civilisté všimli, co se děje. Napoleon viděl ošklivost toho daw a v jeho nitru hněv bojoval se strachem - více se strachem z tak nezamýšleného a stupidního incidentu než strachem o osobní bezpečnost. dkový vůz vojenské policie zastavil u obrubníku a seržant, s pendrekem houpajícím se na zápěstí, vyskočil ze zadního sedadla, dva další vojenští policisté ho následovali. 88 89 "Co se to tu děje" zeptal se úsečně vysokého desátníka. "Tenhlecten negr urazil moji holku," řekl desátník, vztáhl ruku a ochranářsky k sobě přivinul tu ženu. Měla ústa dokořán, horlivě pokyvovala hlavou a usmívala se. Policejní poručík se obrátil k Napoleonovi, a teprve ted si všiml jeho zlatých prymků. Zasalutoval a Napoleon mu pozdrav opětoval. "No jézuskote!" řekl civilista, který přihlížel. "Mohu vidět váš průkaz, poručíku," řekl seržant. Vzal si Napoleonův průkaz a identifikační kartu a přistoupil k vozu. "Pane, myslím, že tohle byste měl vyřídit vy," řekl. První poručík vojenské policie potom otevřel dvířka auta, mrzutý, že se musí obtěžovat. Potom zjistil, že ten černoch je důstojník, a bylo mu známo, že celou aféru musí skoncovat rychle a bez povyku. Pojdme si tam promluvit, poručíku," řekl a ukázal na přední sedadlo auta. Napoleon ho bez protestu uposlechl, protože mu bylo zřejmé, že chce být taktní. "No né, voní toho čubčího syna rozmazlujou!" zaječel nějaký hlas v daw. "No tak, rozejděte se, pohyb!" nařídil seržant. "Vy dva tu zůstaňte," řekl těm dvěma vojákům. "Řekněte svým přátelům, desátníku, aby se rozešli, nebo si koledujete o malér," řekl seržant. "Děte napřed do tý kavárny," řekl desátník vystrašeně. "A ty holky tam podržte, slyšíte. My sme tam hned." Dav se dal do pohybu a napětí povolilo. Pro další kolemjdoucí, kteří míjeli policejní vůz, to byli jen další čmuchalové, jakých ted po městě bylo plno. Napoleon vyprávěl, co se stalo, ale cítil to jako trest a ponížení, že musel dopodrobna uvádět, co udělal a proč, jako malý chlapec, kterého chytili, jak mlsá zavařeninu. Potom v mlčenlivé zuřivosti poslouchal, jak z něho ti dva vojáci dělali lháře. Kdyby byli střízliví, bylo by to pro ně lepší. "Přijmete od nich omluw, poručíku?" zeptal se důstojník vojenské policie, "a budete souhlasit, že je necháme běžet? Myslím, že to všechno bylo nedorozumění." Ti dva vojáci stáli u dvířek vozu, od kolemjdoucího davu oddělení vojenskými policisty. Jejich civilní průvodce a ty dvě ženy stáli ve dveřích kavárny a čekali, jak to dopadne. Ostatní vojáci, kteří je míjeli, hltali ženy očima, a ty jim to oplácely koketními pohledy. "Ano, přijmu omluvu," řekl Napoleon rezignovaně. "V pořádku. Tak vy dva, omluvte se!" nařídil důstojník. Desátník a jeho druh se na sebe podívali, potom se zahleděli na Napoleona a na vojenské policisty, jako by čekali, kdo to řekne první, a pak jejich oči nervózně zaletěly ke vchodu do kavárny. Desátník si otřel ústa hřbetem dlaně. "Jó, omlouváme se," zamumlal. "Omlouváme se a co?" pobídl ho důstojník. "Omlouváme se, poručíku," řekl desátník, ale díval se mimo Napoleona na prvního poručíka, když to ňkal. "V pořádku, odejděte," řekl důstojník. Oba zasalutovali. "Ano, pane," řekli a rychle odešli ke kavárně. "Nechceme o tom psát záznam, poručíku," řekl důstojník vojenské policie. "Doufám, že vy uděláte totéž a přejdete to." "Ano. Děkuji za pomoc," řekl Napoleon. "Vypadalo to dost špatně." Napoleon se chystal vystoupit z hlídkového vozu, ale důstojník mu položil ruku na paži a zadržel ho. "Můžeme vás někam odvézt?" zeptal se významně. "Ne, děkuji," řekl Napoleon. "Myslím, že se už vrátím." Vystoupil, zasalutoval policejnímu důstojníkovi a vydal se pěšky směrem, odkud přišel. Nejdriv šel rychle. Když si všiml, že mu nikdo nevěnuje zvláštní pozornost, znow zvolnil krok a snažil se uvolnit a vnímat, kudy jde, a lidi, kteří ho míjejí. Dával si zvláštní pozor, aby do nikoho

nevrazil, nebo nikdo nevrazil do něho. Pronikavost jeho hmatového smyslu byla tak vyostřena, že zatlačila do pozadí zrak i sluch, a zdálo se, že dotek jiné osoby, bělocha by ho popálil. Světla a lákadla laciných zábavních místností se vytrácela, hluk zůstával za ním, davy zmizely. Napoleon byl sám na tiché ulici mezi obytnými domy. Pomalu ho dojel stary vůz a uslyšel hlas, který na něho volal: "Nechcete svézt, poručíku?" Pohnul se blíž, aby se podíval do tváře toho Samaritána a s díky odmítl, ale za volantem uviděl toho tlustého civilistu, ktery doprovázel vojáky. Zadní dvlca se prudce otevřela, a oni vyskákali ze své skryše a vrhli se k němu, tváře zkřivené vítěznou zlobou. Vysoký desátník se zaječím pyskem a placatým nosem se velkým obloukem rozpřáhl a Napoleon měl jenom zlomek vteřiny na to, aby uhnul hlavou a zachytil plnou ránu heverem na své rameno. Slyšel, jak mu praskla kost, a chtělo se mu křičet bolestí, ale výkřik i dech mu vázl v hrdle, protože ho zezadu něčí ruka chytila za krk. Železo zazvonilo o vozovku zbývající silou úderu. Desátník vrazil Napoleonovi pěst do úst. "Černej negerskej parchant," vyplivl. Ta slova byla zvratkem, ktery se převaloval a dozrával v jeho vnitřnostech, a úlevy mohl dosáhnout jenom jeho vyvržením. "Kvůli tobě sme přišli vo ty holky!" Nadávka střídala nadávku, když ho tloukli, srazili na zem a dupali po něm. Slabý a s hlavou jak kolotoč díky nečekanosti a zuřivosti útoku, Napoleon se bránil rukama i nohama, ale útočníci ho v pevném sevření vleklí do auta. Nesmyslně, znova a znova, voják bušil pěstmi do Napoleona a ječel: "goničlcu, poručíku, poručíku, poručíku, poručíku, poručíku..." .ostals ho?" řekl řidič. Nastartoval vůz a ten se skokem vyrazil. "Vem mu nůí, vem mu nůž, negň vždycky maj nůž," varoval ho. Napoleon bojoval ze všech sil, aby se zvedl z podlahy jedoucího auta, sed`ásl je a křikem na sebe upozornil. Těžká bota mu dupla na hlav, a znova, a on ztratil vědomí za doprovodu posměvačného "... poručíku, poruku, Pčfku...;" které mu vzdáleně znělo v uších. Místní černoši ho za úsvitu našli sténajícího a napůl v bezvědomí ve stoce Pdměstí Davisvillu, kde žili barevní, pokrytého výkaly a slizem. Byl nahý,
mrtvý než živý, jeho tělo bylo pokryto podlitinami se zaschlou krví. Kolem byly rozházeny cáry jeho uniformy, prymky poručíka byly odtrženy. Ve slabmách měl strašnou bolest. 90 91 V nemocnici mu lékař řekl, co ta bolest znamená. Probodli mu úd bňtvou nebo ostrým nožem. Lékař řekl, že se uzdraví, protože se jim zřejmě nepodařil jejich horší záměr - ale pro Napoleona tento závěrečný, nevyslovitelný projev pohrdání způsobil výbuch v jeho mozku a vypálil znamení v těch závitech a vrstvách, které rozhodují o pomstě. Vojenské policii řekne jenom to, že se za ním v noci najednou objevilo auto a srazilo ho v chůzi. To je všechno, nač se pamatuje, řekl. V týdnech trpkého uzdravování, kdy ho bolest trhala na kusy, se mu kosti a tkáně hojily, ale ne jeho mysl, kterou zasvětil jedinému cíli. Nestál o tlustého civilistu, nebo O vojáka, jehož tvář si ani nepamatoval. Jeho pomsta se soustředila na vysokého desátníka se zaječím pyskem a placatým nosem a na číslo obrněné divize, které co bude živ nezapomene... Když ho viděl ted, chtělo se Napoleonovi křičet, ale kdo by ho vlastně slyšel? Prudce se obrátil na pryčně... zoufale, jako by mohl uniknout vzpomínkám, které ho pronásledovaly. V hrudi potlačil vzlyk, a vlhký chlad anglické zimy mu nedovolil zahřát se pod pokryvkou. Copak se té tváře nezbavil? Nesmazal ji navždycky ze světa ocelí a krví? A přece ji pořád viděl... strašila ho... vysmívala se mu, stejně jako tenkrát. To byl důsledek jeho hanebné posedlosti... nebylo léku... nebylo mu pomoci navěky... Neřekl to nikomu, ani policii, ani přátelům, ani nadřízeným - co se mu stalo té noci v Davisvillu. Vrátil se ke svým povinnostem. Byla to jen jeho záležitost, a také spravedlnost vezme do svých rukou, protože ta trocha hrdosti a cti, která mu

zůstala, by nesnesla, aby se o tom veřejně hovořilo, aby učinil osobní doznání, které by vedlo k úřednímu vyšetřování a veřejnému soudnímu procesu. Ve svých povinnostech byl pečlivý, ale bez tepla a radosti, kterou cítil dřív a sděloval druhým. Kráčel za ním stín, jehož se nemohl zbavit. Vytrhoval se ze spánku v noci, zalitý potem, a chvěl se v doznívání svých snů. V místech, kde ho bili a bodali, pociíoval znenadání ostrou bolest. Stal se obrovskou nádrží utrpení své rasy. Ano, ted to byli jeho lidé, patřil mezi ně, byl jedním z nich. Prohlížel noviny a časopisy a vystřihoval z nich články o utrpení a pronásledování černochů. Vnímal příběhy o jejich potupě mysli, očima, ušima. Naslouchal - a teprve ted vnímal nevzdělaný jazyk svých mužů, když omílali své historky o diskriminaci černochů, a chmurně pokyvoval hlavou protože si připomínal ten svůj. Vzpomínal na Harlem a na absolutně směšné řečnění černých fiihrerů na rozích ulic přetínajících Lenox Avenue... "Heil Hitler!... Líbí se mi Hitler... ano, líbí se mi Hitler a to, co dělá. Dělá správně. Jen al běloch zabíjí svého bílého bratra. Alespoň zbude míň bílých naQotom - až se do toho dá černý muž a zjedná si pro sebe spravedlnost." Cerní nacionalisté! Tenkrát neuvěňtelní... směšní... uvádějící do rozpaků... protože on byl univerzitní student, vzdělaný, kultivovaně se vyjadřoval, byl dobře oblečený, pohyboval se v přátelském, otevřeném světě. To, že je černoch, byla náhoda. Jistěže to s sebou neslo určitá omezení věděl o nich a 92 zažil je, ale každý snášel nějakámezení: Židé a katolici a Irové a Italové a Poláci a Němci, narození v Americe i v cizině, černí i bílí. Byla to země neomezených omezení. Naslouchal: pouličním projevům... "Všichni Židé jsou komunisti, a komunismus chce vykořlovat černochy stejně jako běloši. Já bych nehnul prstem na záchranu Žida..." Ne! Tak to není! chtělo se mu vykřiknout. Necteří z mých nejlepších přátel jsou Židé. Ale neudělal to. Tréma z veřejného projevu názorů... strach z odvety výtržníků, kteří kolem čekali. A řečník přešel od jednoho nesouvislého projevu nenávisti k jinému. Jednou šel na schůzi do suterénního sálu a udivil ho rozsah vzpoury, která se přenášela z ulic do soukromíjejich brlohů. Zdálo se mu, že se řečník dívá přímo na něj, když vybuchl: "Cím černější černoch, tím lepší černoch. Čím tmavší černoch, tím větší čest dělá své rase. Míšenci jsou parchanti. Ti se přidávají k bílému. Jsou to nepřátelé černých negrů. Chceme říši černých v Africe. Chceme, aby tam žili jen černí. Záchrana mé rasy je mým náboženstvím. To, co řekl Hitler o vznešenosti árijců, platí také o vznešenosti negrů..." Ale možná že měli pravdu, ti směšní, nevzdělaní černí fiihreři. Podívejte se, co se stalo jemu! A to hrál jejich hru podle jejich pravidel!... V měsících, které následovaly po události v Davisvillu, trpěl posedlostí. Studoval klíče a oficiální zprávy o pohybu vojsk, pokaždé věděl, kde se nachází divize jeho úhlavního nepřítele, pochoval, jak mu srdce bije rychle pň pomyšlení, že by se jejich cesty mohly zkřížit, a jak mu to rozdírá jeho starou ránu, když se to nestalo. Někdy pomýšlel na dovolenou nebo na nedovolené opuštění jednotky, aby si našel svého desátníka a skoncoval to. Bál se, že ten člověk umře, bude přeložen, zabit ve válce, ztracen pro něj navěky, a Napoleon tu zůstane jen jako půlka svého já, nezahojený. I když s úzkostí připouštěl, že víc vychutnává své sebekřižování než cíl, k němuž chce dospět, vyčkával. Protože si byl vědom, že musí existovat lepší způsob, správný čas, ktery přijde, ktery sám navodí mocnou silou své nenávisti. Koncem podzimu mu nabídli nový úkol. Totiž aby jel do Anglie, kde byly malé černošské jednotky zčásti začleňovány do větších jednotek pro účely invaze. Ale ani tentokrát si nemohl úplně vybrat. Kde byl ten desátník? Co bude dělat? Kam posílají jeho divizi? Hodně zjišoval, a teprve když měl jistotu, rozhodl se. Jeho život byl neodvolatelně spojen s tím druhým, a taková možná bude i jeho smrt. Vlak ho unášel na severovýchod do New Jersey a New Yorku, odkud se měli nalodit. Okénkem pozoroval krajinu

a nenáviděl ji pro zimní bělost. Vyvolávala v něm ještě větší pocit cizoty než jeho narození tím, čím byl. Proč není sníh černý? Proč musí být bílý jako všechno ostatní ve světě, do kterého se narodil? Kdyby jednoho dne padal černý sníh, svět by byl v pořádku, a on by se zbavil své vendety. Nenáviděl ošklivost bílé barvy sněhově bílé v zimním chladu, brzy změněné na špínu. Černá se nikdy neušpiní, je prostě jen černá a on měl pocit, že logicky by to mělo znamenat větší prestiž. Anebo 93 snad jeho nenávist k bílé zimní krajině je jenom fyziologickou reakcí na zvláštní a nepříjemnou teplotu, zakódovanou generacemi nahých černých mužů v džunglích vzdálené země, odkud pocházel jeho rod. Mohl by jet domů, do Washingtonu, ale nechtěl. Mohl by zavolat Rexfordovi v New Yorku, přátelům z univerzity, učitelům, ale neudělal to. Byl nečistý... byl cizí... nechtěl nikoho vidět... ILe de France vyplula do severního Atlantiku. Napoleon procházel palubami a chodbami, které byly nepředstavitelně nacpány muži a zbraněmi. Na místech, kam správně neměl přístup, chytračil a blufoval, takže se dostal všude. Uviděl výložky obrněné divize a procházel mezi nimi a díval se jim do tváří. Bylo to za jasného světla, když uviděl vysokého desátníka se zaječím pyskem a placatým nosem. Bylo tam hodně svědků. Někdo zašeptal "Hlídač!" Desátník zvedl oči od pokeru, ohlédl se a zjistil, že to není nikdo významný. Napoleon se sklonil, uchopil ho za vlasy a otočil jeho hlavu, aby se ujistil aby viděl pysk, nos, vzteklou tvář, kterou si pamatoval. Ostatní tam seděli neschopni slova, karty v rukou, peníze na palubě, nejistí, co se stane. "Pamatuješ se na mě?" zeptal se Napoleon. Jednal rychle, dřív než se někdo z nich vzpamatuje. Pravou rukou vytal dva políčky na desátníkovu zsinalou tvář. Desátník se snažil vstát, chňapl po ruce, která ho bolestivě tahala za vlasy. "Co si to hergot, dovoluješ, ty černej!" zařval. "Davisville... loni v létě...," řekl Napoleon. Ruce se mu ani nezachvěly, hlas měl neuvěřitelně klidný. Sáhl do kapsy a desátníkovy oči se vypoulily hrůzou, když uslyšel cvaknutí a zahlédl lesklou čepel - a vzpomněl si! "Tady je ten nůž, ktery jsi hledal!" Napoleon zvolal vítězně. "Koupil jsem ho pro tebe, protože jsem věděl, že ho budeš chtít!" Přejel jím sem a tam po mužově hrdle, a ještě než se ostatní vzpamatovali ze svého ohromení a skočili po něm, vrazil ho plnou silou do desátníkovy hrudi... ...i ted, v té cele plné přízraků v Marston-Tyne, slyšel sám sebe jak křičí, a řev desátníka, cítil teplou lepkavou krev, jak se vyřinula, potřísnila mu ruce, uniformu, život. Reisman přišel do cely a našel Napoleona ubitého zápasem se vzpomínkami, ležícího v potu, zesláblého, pod pňkryvkou. Reismanovi připadalo, že jeho výraz je měkčí, že zmizela zasmušilost sebejistého hněvu. Ovšem jediným osvětlením byla slabá žárovka nahoře u stropu, a možná že tyhle naděje vzbuzovalo její špatné světlo. "Už jsem při vědomí," řekl Napoleon, když ho poznal. "Právě jste se mi pňmíchal do nočních můr." "Ne, já jsem skutečný," řekl Reisman. Také on byl opatrný. "Mohu se posadit?" Napoleon odtáhl nohy na druhý konec pryčny a Reisman se posadil. Propustil desátníka Bowrena a ostrahu, a dříve než šel znova do cely Napoleona Whitea, přečetl si ještě jednou jeho záznamy a snažil se najít nějaké vodítko, které by mu otevřelo jeho srdce a přimělo Napoleona reagovat tak, jak si přál. Jestli něco bylo typické pro dřívější život tohoto muže, tak to byla vitalita. Proč jsi za sebe víc nebojoval u vojenského soudu?" zeptal se Reisman. Napoleon se překvapeně posadil. "Vy jste tam byl?" "Ne. Ale musel jsem si pročíst zápis." "Řekl jsem jim, co se mi stalo, a tím to skončilo. Obvinili mě z napadení, už když mě v řetězech odváděli z člunu. Byl jsem vinen, pokud jsem nebyl ještě víc vinen. Tucet lidí vidělo, jak jsem ho zabil - chladnokrevně, řekli." "A bylo to chladnokrevně?" "Teplota mé krve byla v ten okamžik daleko od normálu, to vás mohu ujistit. Ale nebyla chladná. Tak dlouho jsem si přál pomstít se mu, že bych byl sám umřel,

kdybych to neudělal. Jako voják jsem byl bezcenný... určitě jsem byl bezcenný jako důstojník." Ale tvoje odpovědi v zápise ze soudního jednání jsou tak apatické, jako by ti bxlo všechno jedno. Proč ses nehájil?" "Rekl jsem jim, co se mi stalo. To bylo všechno. Jestli to nepomohlo, tak nevím, co by mě mohlo spasit." "Ano, četl jsem tvou výpověd na kriminálním v Greenocku, když tě brali do vazby. Tvůj právník měl nechat předvést k soudu toho civilistu z Davisvillu a toho druhého vojáka." "Pokoušel se o to. Ten civilista udělal svědeckou výpověd v tom smyslu, že se na nic nepamatuje." "A co ten druhý voják, o kterém říkáš, že tě napadl?" "Nemohli ho najít. Mohl to být kdokoliv, kdekoliv. Neznám jeho jméno ani jednotku. I kdyby ho našli, popřel by to." Důstojník, ktery hájil Napoleona, byl natolik chytry, že nechal předložit záznamy z nemocnice a prohlášení lékaře, ktery ho ošetřoval, o rozsahu jeho zranění. Ovšem pokud šlo o vojenský soud, tak to býl jiný pňběh, a ne důvod k sebeobraně. Odvolání s poukazem na dočasné pominutí smyslů bylo zamítnuto, protože prokurátor dokázal, že Napoleon plnil své vojenské povinnosti kompetentně v těch měsících, které následovaly po jeho zotavení z přepadení, a že tedy zabití desátníka na palubě Ile de France bylo úmyslné. "Takže jsi to vzdal!" řekl Reisman vyčítavě. "A ted už není nic, co by sis v životě přál." "Jenom mít možnost nenávidět," řekl Napoleon. "Nenávidět vás, protože jste Indoevropan. Nikdy jsem neslyšel bláznivější slovo než je tohle, co má označovat, co vy jste. Co má taková nesmyslná spřežka co dělat s barvou kůže? S nenávistí se mi bude umírat líp. Kdybych mohl zase jednat svobodně, jednal bych jenom za sebe a za lidi stejné barvy, jako jsem já... proti bílé panské rase." ‚Hovno! Co takhle ti, co mají žlutou a rudou kůži?" zeptal se Reisman. ‚Tamhle dole sedí Indián a je stejně opuštěný a je na tom stejně špatně jako ty. Budeš ho taky nenávidět? Určitě by to tím neskončilo. Co může zabránit černým a žlutým a rudým, aby bojovali mezi sebou o kořist světa bílých, když už na to přijde?" Reisman vstal a nervózně přecházel sem a tam po těsné cele. 94 95 Nikdy nedokázal klidně sedět, když byl až k prasknutí naplněn nápady a argumenty. Napoleon ho bystře pozoroval, pokrývku odhodil stranou a jeho sluch i zrak patřily hladově jenom Reismanovi. "A co tím myslíš, jednat sám za sebe?" namítal Reisman. "Co si sakra myslíš, že jsi až doted vykonal? Každý tak jedná. I já. A ty nejsi nic jiného, já nevěřím na tvou grandiózní a velkodušnou nenávist, myslím, že ani ty na ni nevěříš. Podle mého názoru jsi prostě prodělal příšerný šok a ještě ses z toho nedostal. Nevím. Možná že tě do té hlavy praštili moc. Ten nesmysl, cos mi tu ted recitoval, se stal tvým oblíbeným zaříkadlem, to je všechno. Chceš nenávidět? Chceš bojovat? Výborně! Nabízím ti takovou příležitost. Nabízím ti možnost bojovat proti Němcům! Zabíjet nacisty! Nejhnusnější odpad bílé panské rasy." Napoleon si přiznal, že ho kapitánův hněvivý monolog strhl. Bylo to šílenství. Z kapitána se najednou stal jeho obhájce, který mu říkal, proč by měl žít, ale také jak bude žít. Napoleon se sám octl v pozici upjatého, zachmuřeného soudce kombinovaného s prokurátorem a odsuzoval sám sebe. Už to vzdal - to je pravda, jen před několika týdny, ale zdá se to celou věčnost. "Máš rodinu, ne?" pokračoval Reisman se stejnou naléhavostí. Napoleon přikývl. Dobrou rodinu, tvrdě pracující, spořádanou a váženou. Snažil se na ně v posledních týdnech nemyslet. Bylo to sobecké? Možná. Ani jim nenapsal, kromě pár řádků před vyplutím, kde naznačil, že se plaví přes moře a že o něm chvíli neuslyší. Byli na něj vždycky hodní a tohle se jich netýká. Ale jak by se jich mohlo nedotknout? Hluboce ranit? Dostanou zprávu, že zemřel, a budou o tom chtít vědět víc. Řeknou jim pravdu? Jakou formou se to dělá? A když se to doví - a vlastně se nedoví, jak to všechno bylo - jak by mohli pocítit zneuctění a hanbu, že v době, kdy synové jiných byli vyznamenáváni za to, že zabíjejí, jejich syn má být odsouzen. Když synové jiných

slavně umírají, jejich syn má být hanebně popraven. "Myslíte, že se odtud nechci dostat?" vybuchl vášnivě Napoleon. "Ale ne tak, jak chcete vy... ne přes armádu. Chci odtud odejít jako muž a zbavit se vší téhle přetvářky. Sakra, šel bych třeba k Hitlerovi... nebo i do Afriky, svlékl se donaha a zmizel tam, odkud přišli moji předkové." Přesně v tenhle okamžik si Reisman uvědomil disonantní zvuky vězeňského orchestru, ktery si dole ladil nástroje, a vzpomněl si, že mu desátník Bowren říkal, že dnes večer je zábava, která se koná jednou týdně. Všechno bylo tak zatraceně hloupé a šlo mu to na nervy. Co to sakra mělo co dělat s tím, že se válčilo? Co měla hudba a zábava a polovina všech těch ústupků humanitě a zdravému rozumu a příjemnosti a míru co dělat s vězením plným hajzlů? Co to mělo dělat se sedmi muži, odsouzenými na oprátku, a jejich pěti kamarády v této legii zatracenců? Ano, pane podplukovníku, pane, neexistuje nic, co bych si víc přál slyšet poslední večer, co jsem živý, než pana Rudy Starita a jeho Starlights, kteří mi zahrají. A nemohl byste, prosím, tu ošklivou záležitost posunout o týden, protože tady budou vystupovat ještě Highlights a Hilarity s Hankem Laddem z rozhlasového kabaretu Phila Bakera, a možná že s sebou přivede jednu z těch pěkných macatých amerických blondýnek, co mají hodně 96 před našima a já bych ji strašně rád slyšel zpívat Každému, co mu patří, až budu padat do té ohavné díry. Také Napoleon slyšel hudbu. Na začátek hráli směs tanečních melodií... Glenna Millera... Tommyho Dorseyho... Jimmyho Dorseyho... Harryho Jamese... Znova se v něm ozvala bolest kvůli tomu, co je nenávratně pryč školní večírky, univerzitní plesy, zapadáky v univerzitním městě a Cab Calloway v zakouřeném nočním baru na 125. ulici - pěkné časy, hodní lidé, dobré věci. Slábl, a chtěl slábnout, vždy kdo by nechtěl žít anebo i umřít jinak než na oprátce? Ale řekl: "Ukažte mi cestu, jak se odtud dostat, ale ničím to nepodmiňujte. Půjdu, ale abych žil životem ještě ponižovanějším než dřív, to není pro mě. Smrt bude nakonec čistá a konečná, a už mě nic nebude bolet, a i tak jsem se dověděl, že tu mají šikovného kata, ktery dovede přpravit šibenici tak, že je po vás dřív, než si to uvědomíte." Reisman se už nechtěl dohadovat. Byl už do toho zatažený víc, než si přál, nebo měl právo. To je to, co nechtěl - takhle emocionálně se zaplést do hněvivých úvah. Ale přece jen ho ještě něco napadlo, něco na závěr, kousek moudrostí, kterou jednou četl a hladově zamkl ve své paměti. "Ty jsi chytry člověk, White," řekl Reisman vyčerpaně. "Vzdělaný. Ten citát, cos po mně hodil dnes odpoledne, , Starej se o svou vlastní obranu! ` Velmi dobře. Ale já mám lepší: , Od člověka se žádá, aby sdílel vášně i činy po celý svůj život, protože jinak by se o něm soudilo, že vlastně nežil. ` To řekl Oliver Wendell Holmes, soudce Nejvyššího soudu Spojených států, a jestli ti tohle nic neňká, tak tě tu nechám, aby ses dál dusil ve své sebelítosti. Tak co to bude, ano nebo ne?" Ano nebo ne? Je možné, že by to bylo takhle jednoduché? Napoleon se v těch vteřinách zoufale snažil pochopit. Kolik z toho, co je výlučně a privátně on sám, co žárlivě střežil, záviselo ted na těch dvou slovech? Na které straně byla zbabělost, na které hrdinství? Ne, ne hrdinství, ale správné rozhodnutí, i kdyby to byla ta zbabělost. Otevřel ústa, ale ani v tu chvíli ještě nevěděl, co se z nich ozve. Jeho celé tělo už dál nemohlo únavou, jenom oči se ještě pohnuly, bílé a záňvé bělmo. "Ano," řekl. Reisman nedal najevo nic z radosti, kterou pocítil. Vstal a napřáhl ruku. Napoleonova ruka byla vlhká, jeho stisk chabý. "Začneme ráno," řekl Reisman. Obrátil se a opustil celu s pocitem, že právě vyšel ze strašné bitvy, která ho fyzicky úplně vyčerpala. 10 Pozdě večer v kanceláři velitele, když odešli lidé z Organizací spojených služeb, vyprávěl Reisman podplukovníkovi Tarbellovi, čeho dosáhl. Právě vykládal, jaké plány má pro příští den, když zazvonil telefon. Tarbell zvedl sluchátko, chvíli naslouchal a potom řekl: "To je služba od hlavní

brány. Je tam nějaké děvče a ptá se po vás." 97 ,.Zajdu tam," řekl Reisman a vstal. "Vysvětlil jsem vám, jaké uniformy a polní výzbroj potřebujeme na zítřek?" Tarbell se podíval na Reismana, jako by mu chtěl odseknout, ale pak se nadechl, uklidnil svou dotčenou hodnost a rozmyslel si to. "Máme tu docela slušné zásoby," řekl. "Průběžně vracíme muže do aktivní služby." Pak se odmlčel, aby taktně zvážil slova, a pokračoval příjemným tónem. "Víte, kapitáne, pro tuhle práci byste opravdu měl mít vyšší hodnost. Kdybych já postrkoval plukovníky v dobách, kdy jsem byl kapitánem, bud bych ted měl pár hvězdiček, anebo by ze mě byl pěšák s holou prdelí." "Nechtěl jsem vás urazit, podplukovníku," řekl Reisman rychle. "Brzy se mě zbavíte." Velitel vstal od svého stolu a kráčel s Reismanem ke dveřím. "Ale ne, já se neurazil, synu," řekl, "ale jsou tady starší poručíci, kteří se urazí... nemluvě o majorech, plukovnících a generálech. Kdy si myslíte, že přesunete svoji skupinu?" "Nejpozději v neděli... i kdybychom měli spát na vřesovišti pod stanem." "Tak dobrou noc," řekl Tarbell. Podal mu ruku a Reisman ji přijal. "Hodně štěstí, kapitáne." Tessie Simmonsová byla v malé místnosti, která sloužila strážím u hlavní brány, tvář horlivě tiskla na okenní sklo. Reisman ji skoro porazil, když otevřel dveře, protože ho zahlédla oknem a pospíchala ke dveřím, aby mu je otevřela. Demonstrativně dávala najevo, jak jí na něm záleží, tvář jí zářila jemným ruměncem = at už chladem noci, nebo teplem v místnosti, nebo ostýchavostí s druhého setkání, které oživilo vzpomínky na to první - nebyl si jist. Vojáci v místnosti se dívali střídavě na Reismana a na dívku a číhali, co si řeknou, aby podle toho mohli usoudit, v jakém jsou vztahu. "Ahoj," řekl Reisman, a protože si byl vědom radarové pohotovosti hlídky, vzal ji za loket a odvedl ven. Zavřel za nimi dveře. Tess si stoupla na špičky a jemně ho políbila, její rty a tvář ho hřály na jeho tváři a zbavovaly ho obvyklé rezervovanosti a obav z rozpaků. Reisman ji k sobě pevně přivinul a pak se polbili s nedočkavou dychtivostí mladých milenců. "Tohle mi scházelo," řekla Tess, když se oddělili. Reisman chtěl říct něco podobného - něco, co by dál sytilo ten něžný plamen, ktery mu přinesla, ale vyšlo z toho jen zadrmolení: "Co tu děláš?" "Slyšela jsem, že ses vrátil, a bála jsem se, že za mnou nepřijdeš," řekla Tess. Vykročili a drželi se kolem pasu. "Byl bych přišel. Až doted jsem byl ve službě. Kdo ti řekl, že jsem tady?" zeptal se. Tess si vzpomněla na Morgana, ale rozhodla se, že se o něm nezmíní. "Ale, mluvilo se o tom v hostinci," řekla. V Marston-Tyne se vůbec moc mluvilo, řekl si Reisman podrážděně. Většina toho může být bezvýznamná, ale někdy by se mohlo stát, že to bezvýznamné nebude, a nikdo neví, k jakým uším se to donese, anebo jestli někdo nebude dost chytry, aby si dal jednotlivá fakta dohromady. Bude se o tom muset zmínit Tarbellovi, aby zacpal hubu všem vojenským útvarům, pro jejich vlastní ochranu. "Zlobíš se?" zeptala se Tess. "Ne, samozřejmě ne," odpověděl. "Jsem rád, že jsi tady. Můžeme se někde zastavit a něco si dát, a pak tě doprovodím domů." Šli po silnici do vesnice, vzdalovali se vězení, přitisknuti jeden k druhému. Chladný vítr se prohánĕl větvemi tisů, které lemovaly cestu. Na otevřených prostranstvích se rozlévalo měsíční světlo a osvětlovalo zimní mraky, které se hnaly oblohou. "Zůstaneš na noc?" zeptala se Tess tiše. "Máš připravený pokoj." Reisman se k ní obrátil. "Takže to už je můj pokoj, ano?" To, jak to vyslovila, jak se s ním uvítala, v něm vzbudilo nejasný pocit, jako by se vrátil domů. "Ano," řekla Tess. "A můj také. Spím tam od té doby, co jsi odjel." Přitáhla si jeho tvář a rychle ho políbila na rty. "Johne? Jmenuješ se John nebo Johnny? Jak ti říkají kromě toho, že jsi kapitán? Je trapné, že ani tohle nevím." "Co se ti líbí víc?" "John. Myslím, že budíš moc velký respekt na to, aby se ti ňkalo Johnny." "To si nemyslím," řekl. Znova ho rychle polibila. "Johne," řekla, "děkuju ti za šaty. Přišly včera a od té doby jsem je téměř nesundala. Byla

bych je měla na sobě i ted, ale to se nepatří, jak by řekla paní Culverová. To je naše kuchar"ka." "Jsou ti dobře?" zeptal se. "Neumím nakupovat ženské věci." "A já nejsem zvyklá dostávat věci z Londýna. A dokonce od Selfridge! Jsou kouzelné!" byla nadšená. "Musíš je na mně vidět." "Ale to by se nepatřilo," opičil se. "Ale ano," řekla prostě. "Protože tě miluju." Reisman ji k sobě znova pňvinul a prudký cit, vyvolaný jejich mezihrou, mu pronikl celým tělem. Polbil ji na krk. "A co když tě budu chtít vidět bez nich?" zašeptal. "To by bylo fajn," řekla. "Myslíš si o mně, že jsem nevázaná?" "Ano," rychle odpověděl, ale jeho předstírané chmury byly tak ustarané, že se oba dali do smíchu. Byli právě na pěší cestě, vedoucí k hostinci "U řeznického znaku", a Reismana napadlo, že by snad měl nejdřív zajít do vězení a vzít si džíp a svoje věci, ale pak všechno poslal k čertu. "Paní Culverová to taky říká," pravila Tess, "ale já vlastně ani nevím, co to slovo znamená." Náhle se zastavila, přitáhla ho za strom a zašeptala mu do ucha něco, co mu způsobilo mrazení v páteři: "Naučil jsi mě něco nového a nádherného, víš." "Já tě něco naučil?" "Ano..." Kdyby jen věděl, jak po něm toužila... pět dnů... čtyň noci... ptala se sama sebe, jestli se ještě vrátí... "Já vím, že jsem nevázaná, ale před tebou 9g 99 `řary _ _..._____.__nikdo nebyl..." Vášnivě ho polbila, uskočila, ale zadržel ji za ruku a znova strhl k sobě. Skryli se ve stínu kmene. "Takže v tom případě mám za tebe zodpovědnost...," řekl Reisman. A pak spolu šli k domovu, po mezihře, která by se hodila spíš pro puberáky a pošetilé mladé milence, ale uvědomoval si, že Tess svou vřelostí zahnala mnoho stínů z jeho srdce. Leželi spolu v široké posteli, přikryvku shodili na zem, v příjemném teple tančících plamenů se Tess něžně dotýkala Reismanova těla konečky svých prstů. Dotkla se místa, kde na jeho pravém stehnu vystupovala zatvrdlá jizva mezi chloupky, které tam rostly, a která směřovala od jeho podkolení nahoru. "Tys byl raněn," řekla něžně a přejela jizvu rty. "Ano," řekl, "už o tom ani nevím. To už je dávno. A na tohle zranění nerad vzpomínám. Vypadám, jako bych to dostal na útěku. Taky mohli mít lepší mušku a trefit se trochu víc vpředu." "Díky Bohu, že to neudělali," zachvěla se. "To ani neříkej." Zasmála se, ukázala prstem a řekla: "Dostal bys to sem, a tó by bylo strašné." Reisman zvedl hlavu a podíval se, kam ukazuje. "Tak to ano, to by bylo horší. I když se dá říct, že i tam jsem byl jednou zraněný, úmyslně. Dá se říct, že zranění bylo založeno na víře. Znamení smlouvy mezi starym Abrahamem a jeho Bohem." "Znamená to, že jsi Žid?" zeptala se Tess. "Neznamená," řekl Reisman. "To se ted dělá v těch nejlepších rodinách. Jsem napůl Žid. Můj otec se mě snažil vychovat ve víře, ale nezabralo to. Moje matka byla dobrá křesfanka se vznešenou duší a ani to na mně nenechalo stopy." Vztáhl ruku a načechral jí vlasy. "Ale jak to, že ty, která jsi přede mnou nepoznala muže, znáš takové věci? Nebo jsi mi vyprávěla pohádky, kterym jsem naletěl?" "Ale to ne," zalapala po dechu. "Co jsem řekla, to je pravda, ale nejsem dítě. Slyšela jsem o tom mluvit." Znova lehce přejela prsty po jeho stehně. "Jak se to stalo?" zeptala se a hladila tu dlouhou jizvu. "Šrapnel... ve Španělsku," řekl Reisman ospale. "Nevadí ti o tom mluvit?" zeptala se Tess váhavě. "Nevadí ti to? Chci říct, když se někomu stane něco strašného, tak o tom nerad mluví. Moc jsem toho v životě nezažila, ale i tak jsou věci, o kterých nechci ani přemýšlet... natož mluvit..." "Řeknu ti to, když ty to povíš mně," řekl. Mluvil s ní jako s malou holčičkou. "Tak dobře," řekla. Ted už byl úplně probuzený. "Byl jsem tam v šestatřicátém s Interbrigádou," řekl a vzpomínal... Franco tlačil na Madrid a někteří z nich už měli dost věčného ustupování. Chtěli vidět, co to udělá, když pro změnu zkusí něco jiného. Byl to nesmysl. Neměli podporu, neměli děla, která by stála za řeč, jejich pár tanků nebylo žádnou překážkou pro Němce a Italy, kteří se valili dovnitř. Ale i sama ta válka byla nesmyslná. Všechno se smíchalo

dohromady. Člověk nikdy nevěděl, kdo vlastně velí, nebo co se od něj očekává, anebo jak má udělat to, co se od něj očekává. Někdy velel každý, někdy nebyl žádný velitel a přitom se věčně topili v politice, která nadělala víc škody než nepřítel... "Běžel jsem přes otevřené pole s ostatními proti nějakým fašistickým tankům..." Nikdy v životě nezapomene na ústí děl, která mířila přímo na ně, jako by i každý z nich byl tankem, protože statečný muž s lahví benzinu a zápalkou mohl tankům způsobit stejnou škodu jako dělo... "Pamatuji se, že jsem utíkal a kolem nás vybuchovaly granáty, a další, nač si vzpomínám, je, že jsem se probudil na převazišti ve městě. Můj přítel mě zdvihl, naložil na vůz a odvezl zpátky." "A nebál ses?" zeptala se ho. "Když jsem utíkal, tak ne. Až potom, když jsem se dozvěděl, jakou spoušf mi udělali z nohy. Měl jsem strach, že někoho v nemocnici napadne, že by ji měl uříznout. Všechno bylo tenkrát tak strašně primitivní. Ale vypadalo to horší a bolelo víc, než se ve skutečnosti stalo. Žádnou kost jsem neměl zlomenou. Jenom mi to vytrhlo kus masa a ztratil jsem dost krve. Za kár neděl se to zahojilo natolik, že jsem se mohl postavit na nohy... a zmizet ze Spanělska." Tess se v jeho náručí zachvěla. "To je hrozné," zašeptala. "Ne tak moc," řekl. "To se mi staly horší věci. Mám pár suvenýrů, jestli tě to zajímá." Uvědomoval si, že se ted před ní předvádí jako ostřílený stary voják - jako vejtaha, upřesnil sám pro sebe - ale to nevadí. Zřídkakdy o tom mluvil nebo měl příležitost předvádět své rány za okolností tak příznivých pro potulné rytíře. Ukázal jí palec, kterym nemohl pořádně hýbat, protože ho měl kdysi zlomený a šlachu přeříznutou. Pravé předloktí, kde ho pokropily granátové úlomky. Tunýlek na rameni, kterym hladce vstoupila a vylétla kulka z pistole; a další místa, na kterych jeho tělo utrpělo šrámy. Holedbal se svými ranami četnými ranami z jeho válek, památnými poraněními z vulgárních rvaček v docích a zadních uličkách různých měst světa, kudy se potloukal, někdy si sám říkal o trable, jindy ne, ale vždycky byl na ně připravený a reagoval s prudkostí, se zákeřností, s jakou nepočítal jeho protivník ani on sám, a s dovedností, která ho z toho všeho vždycky vysekala. "A tohle?" řekla Tess a dotkla se jeho pupku. "Ta je nejhorší... porodní zranění," řekl. "Nejsi rád, že jsi naživu?" Chvilku o tom přemýšlel. "Myslím, že jsem. Nic jiného neznám." "Ale proč o tom vůbec uvažuješ?" zeptala se. "Nemám cíl... nevím, proč žiju... nemám žádné ideály," přiznal se. "Ale to není pravda!" řekla pohoršeně. "Samozřejmě, že víš, proč žiješ. Abys vyhrál válku, ne? A vrátil se domů, do Ameriky a měl domov a rodinu a...," tady znejistěla, protože si plně neuvědomila, co povídá, až když to bylo vyřčeno. "Podívej se na sebe. Byl jsi ve válce od začátku... vlastně ještě dřív, než začala. Máš pevné ideály! Bojoval jsi s Němci ve Francii dřív, než tvoje země vůbec vstoupila do války! A ve Španělsku! Člověk, ktery nemá ideály a neví, proč žije, se takhle nechová." 100 101 "Ale chová," řekl Reisman. Sklonil se k ní a něžně ji polbil na tvář a ona se mu blaženě stulila v náručí... vychutnával ten okamžik, nerušený vášní, hladkou hebkost její pokožky, teplo, které z ní vycházelo a zaplavovalo ho, podajnou nahotu jejího těla, která se zdála tak dokonale přilnout k jeho šlachovitému, svalnatému tělu. A v tom okamžiku najednou zase pocítil stary pocit viny - viny způsobené tím, že jeho smysly jsou nasyceny - jako se mu to v posledních letech stávalo často v takových nehlídaných okamžicích, kdy vychutnával plně slast. Měl člověk právo jíst a pít, nebo se bavit a dýchat čistý, nezkažený vzduch, anebo milovat až do nádherného vyčerpání jako on, když jiní hladověli, žíznili, mrzli, trpěli bolestí, měli vnitřnosti rozervané kulkou, leželi na párijské pryčně v zatuchlém anglickém vězení a třásli se při myšlence na oprátku? Ale takový soucit je přece absurdní a svým způsobem je to fanatismus! Někdy, když ho to přepadlo jako ted, uvažoval, jestli se neměl stát knězem a zachraňovat duše lidí a být

rádcem v jejich chování, jenže nikdy by nedokázal být katolickým knězem, ktery dělá jen každodenní rutinu - musel by se stát jedním z těch plamenných kazatelů, dštících věčný oheň a zatracení, aby mohl křičet na svět a dát průchod prudkým citům i vášnivému soucitu s ostatními. Nebyl od přírody dost mírný, aby se mohl stát rabínem - věděl, že všichni rabíni mají být mírní, učení a vroucně zbožní. "Ve Španělsku jsem nebyl idealista," řekl. "Byl jsem dobrodruh. Už léta předtím jsem se občas vydával za moře a zúčastnil jsem se řady menších válek, o kterych nemáš ani ponětí, pak se objevila tahle a alespoň jsem měl co dělat." "Ale stál jsi na té správné straně, ne?" "Domnívám se," odpověděl. Potom se zasmál při vzpomínce. "Víš, jednou v Mexiku... to jsem byl poprvé venku... jsem byl vlastně na té špatné straně." "A co jsi tam proboha dělal?" zeptala se Tess. "Copak tam Amerika válčila?" "Ne, tenkrát ne... tam jsme válčili kolem roku 1846... a s tím souvisely všechny ty potyčky, když útočil Pancho Villa... ale tohle bylo něco jiného. Byl jsem ještě kluk a asi rok jsem byl na moři. Měli jsme dopravit zásilku zemědělského nářadí z New Orleansu do Veracruzu. Jenže se ukázalo, že to není zemědělské nářadí, a my jsme vyložili kulomety a pušky a nějaké minomety a spoustu munice na jednom bláznivém místě, které se jmenovalo Tabasco... víš, jako ta ostrá omáčka, co se dává na mexický guláš s chilli..." Tess se na něj pátravě podívala. "Chilli... to je v Jižní Americe, ne?" "Ale chilli papáš," řekl Reisman. "Zřejmě to vůbec v Anglii nemáte. Tak se říká fazolím s mletým masem a štávou z rajčat, všechno silně kořeněné..." "To zní příšerně!" "Tam dole byl tenkrát ten malý Mussolini, jmenoval se Cannibal nebo Cannabal nebo tak nějak. Víš, jak to vypadá v Mexiku, když se jeden generál zmocní státu nebo města a mává s ním, jako by mu patřilo, jako by mu patřilo všechno a každý v tom městě. No, na to, co dělal, měl správné jméno. Měl dvě děti, kluky, a jednomu z nich říkal Lucifer a druhému Lenin. To se musí uznat. 102 Byl to mizera a chtěl, aby se to o něm vědělo. Vůbec se nenamáhal s předstíranými postoji, kterymi krnůl Mussolini i Hitler, že jde o blaho lidu. Cokoliv se stalo tam, muselo to být k dobru Cannabala. Měl soukromou armádu, která se jmenovala Rudé košile, a proto si koupil všechny tyhle zbraně za pěkně mastnou cenu, no, bylo v ní to pašování a tak. Pracovalo pro něj pár Američanů a Angličanů a jeden nebo dva Němci. Všichni cizinci byli důstojníci, nosili uniformy jak od cirkusu a měli parádní gáže. Zatímco jsme ty věci vykládali, zjistil jsem, že hledá ještě další vojáky, tak jsem si řekl, že se k nim dám a že se uvidí. Domluvili to s kapitánem a já odešel z lodi." Vyprávěl to tak, jako by o nic nešlo, ne jak to doopravdy bylo a co to pro něj znamenalo - pro kluka, ktery si měl ověřit svůj vlastní strach i statečnost. Přestože ho záležitosti Tabaska vůbec nezajímaly a bylo mu jedno, co se tam dělo, jakmile se tahle příležitost naskytla, byl by strašně trpěl, kdyby byl odplul. Pro něho to byl velký krok tím směrem, kterym už vykročil, ktery zakusil a vtahoval ho do sebe čím dál tím víc, ktery neměl žádný konec. "Chceš říct, že jsi se prostě upsal... že budeš bojovat pro člověka, jako byl on?" zeptala se Tess. Její hlas se odrážel od jeho hrudi, na kterou si položila hlavu, a znělo to jako obvinění. On chtěl, aby to všechno vypadalo jako recese, kterou to také na začátku bylo, s dobrym jídlem a pitím a spoustou mestických a indiánských dívek, které je obskakovaly, ale ted ho mrzelo, že se o tom zmiňoval. "Pro nikoho jsem nebojoval, ani za žádnou věc," namítal nepřesvědčivě. "Pro mě to byla placená práce." "Co se stalo?" zeptala se. "Co jsi dělal?" "No, zůstal jsem tam pár měsíců, cvičil vojáky a učil je, jak mají používat nové zbraně." A učil se sám, prolhával se, kde bylo třeba, a cestou sbíral, co se dalo, a s potěšením zjišťoval, že přesně pro tohle má ohromné schopnosti. Ze začátku opravdu nevěděl, oč tam jde politicky. Chvilku mu trvalo, než zjistil, že ty

nepříjemnosti, na které Cannabal čeká, přijdou od utlačených a zklamaných občanů. Realita této situace zchladila jeho romantické sny o mořských lupičích a žoldnéřích, kteří se zmocnili nějaké cizí zemičky nebo primitivního ostrovního kmene a získali pro sebe slávu a peníze. "A byla tam válka?" "Opravdová válka ne, jenom trochu střílení..." Nechtěl jí říct, co se skutečně stalo... že ta armáda, se kterou nakonec měli bojovat, nebyla organizovaná síla, ale chátra, političtí outsideři, peoni a studenti, vyzbrojení víc nadšením než zbraněmi... když je viděl přibližovat se k jejich zákopům, že cítil, jak se v něm vzmáhá strach, že ho zabijí v tomhle nepředstavitelně legračním zapadákově, kde ho nikdo neznal a nikomu na něm nezáleželo, že bude zraněn nebo zmrzačen, anebo že se obrátí na útěk a schová se, a zmrzačí ho ještě víc a bude s tím muset žít... jak strašně se mu chtělo vylézt, jít k nim a říct jim, aby šli zpátky, a pocítil ještě větší strach, protože to by znamenalo vydat se na milost jejich nenávisti, která i na dálku byla hmatatelná... "Byl někdo zabit?" zeptala se smutně. Začal říkat, že ani neví... možná ano. Ale co byl tenhle náhlý impulz chránit 103 ji před realitou, která byla ano nebo ne, černá nebo bílá, dobrá nebo zlá, a jejich nekonečné směsi? "Ano," řekl. "Několik na obou stranách." Tess se znova zachvěla. "Proč musí být války?" zašeptala. "Obávám se, že jsou tak staré jako svět a budou trvat stejně dlouho jako svět. To není nic nového ani hlubokomyslného." Ale nebyl schopen přznat svůj podíl viny, ani svoje zjištění - v okamžik, kdy začala střelba a exploze a uvědomil si, že k němu jde smrt, viděl, jak kulky dopadají v jeho blízkostí, slyšel je hvízdat a pleskat, čichal spálený střelný prach, měl na jazyku chut korditu, slyšel muže řvát nenávistí, strachem a bolestí, ztrácet půdu pod nohama v mlčenlivých pochybnostech, padat k zemi zalité krví - že nepřítelem je kdokoliv, kdo se mu postaví... a že stálo druhé lidi strašné oběti, aby dospěl k tomuto zjištění. "Mluvíš tak necitelně... tak lhostejně o životě a lidech," řekla Tess. "Ale já nevěřím, že jsi doopravdy takový, protože kdybys byl, tak bych tě nemohla milovat. Nenávidím násilí." "I já," řekl Reisman. "Násilí na zvířatech i na lidech." "Co tím myslíš?" "Býčí zápasy, kohoutí zápasy, jízdu na koni, lov a samozřejmě jatka." "Děláš si ze mě legraci,` iekla Tess. "Ani trochu," odpověděl Reisman. "Jestlipak víš, že v Indii existují Džajnové, kteří když jdou, zametají před sebou koštátkem, aby nezašlápli nějakého nepatrného broučka, kterého ani není vidět? Tohle je vrcholná úcta k životu. A přece se jim lidé smějí. I já se jim směju, třebaže si jich vážím a závidím jím." Zavrtěla se v jeho náruči a posadila se. "Podívej! Není to krása?" zvolala. Měsíc svítil přímo do velkého arkýřového okna a lil své bledé světlo do místnosti, kde zápasilo se žlutými odlesky ohně v krbu. Oblékla si nové šaty a šla si stoupnout do okna, zalitého měsíčním svitem. Reisman serna ni díval v okouzlení, když vztáhla paže v gestu, které mohlo být vzdáním holdu a oddanosti, a zarecitovala: "Vítej, úplňku, vítej nám! , A prosím tě, dohry měsíci, odkryj mi dnes v noci, kdo bude mým věrným milým. , Kdo to je a co nosí, a co dělá po všechny měsíce a roky." "To je hezké," řekl. Přiběhla zpátky k němu, vyskočila na postel, přitiskla se k němu svými ňadry a zašeptala: "Jsi ty můj věrný milý?" "Ano," řekl. "Pak mi řekni, můj pane, kdo jsi a co děláš po všechny měsíce a roky." "Ne. Ted je řada na tobě," řekl. "Cože?" "Abys mi řekla, co se tobě stalo hrozného," řekl se smíchem, protože v tu chvíli si nemyslil, že něco takového existovalo. "Dohodli jsme se... ,Řeknu ti to, když ty mi to řekneš. ` Povídal jsem ti o Španělsku, jak jsem slbil, a mnohem víc." 104 "Musím?" zaprosila hlasem malé holčičky... zakňourala, jako by byla přistižena při něčem špatném a chtěla dát najevo lítost. "Ano...," řekl úplně bezmyšlenkovitě a vzápětí mu jí bylo líto, protože se zhluboka nadechla a začala. "Bylo to bombardování Londýna... maminka a tatínek tam zahynuli..."

"Nemusíš mi to povídat, jestli nechceš," přerušil ji, ale příliš pozdě. "Myslím, že ti to chci povědět," zašeptala Tess. Zřídkakdy o tom mluvila jednou se strycem poté, co se to stalo a ona k němu přišla bydlet, a jednou o několik let později s paní Culverovou, když ji nová kuchařka přistihla, jak sedí a pláče, v náhlém nevysvětlitelném a agonizujícím pocitu opuštěnosti, a snažila se ji utěšit. Vyprávěla mu o velkém náletu německých bombardérů v srpnu 1940. Žili v rušném a hustě obydleném East Endu. Jakmile se o tom zmínila, Reisman věděl, co bude následovat, protože sám na vlastní oči viděl tu neuvěřitelnou a nesmyslnou zkázu a zpustošení. Bylo to, jako by nacisté vykonali svou osobní vendetu na chudých lidech, většinou dělnících, kteří tam bydleli. V době prvního náletu byly jenom nepostačující kryty, a mnoho tisíc lidí si ještě nenavyklo utíkat do nich v noci, raději zůstávali doma bo se utěšovali, že jejich domovy budou ušetřeny, protože to nejsou vojenskíle. Tess mu vyprávěla o své noci hrůzy do všech žalostných detailů... Sirény ohlašující nálet začaly houkat v South Endu, odkud se bombardéry blížily... kvílely hned hlubokým, hned vysokým tónem na stupnici hrůzy a hnaly se Londýnem jako předvoj letadel... Sirény ze Stepney a Wappingu začaly poplach a předaly ho dál do města a zmlkly, překryty hukotem motorů a výbuchy pum a vzdáleným hřměním protiletadlových děl... a pak se pumy i střelba zrychlily do hrůzného crescenda hluku a strachu, ktery se blížil a byl občas dotvrzován ostrym svištěním a žuchnutím šrapnelu, ktery vybuchl vysoko na ohnivé obloze a padal ve sprše dolů na velkoměsto a na, obsluhu děl, která je poslala nahoru... a potom bombardovací letadla... vlna za vlnou bušila do ušních bubínků, až si myslela, že jí prasknou, a vytvářely domněnku, že si nějaká nepředstavitelná vzdušná monstra, s rozkazy z Berlína, přicházejí pro ni, jenom pro ni, Tessie Simmonsovou... Vyskočila z postele, chvěla se, protože i celý dům se chvěl nárazy... Volala matku a rozběhla se k ni, protože se bála být sama, a slyšela, že ji otec volá z jejich ložnice... a potom se ozval ten nejstrašnější hluk, jaký v životě uslyšela, a něco jí mrštilo na podlahu, pokoj se s ní zatočil... O hodiny později ji záchranáři našli uvězněnou v troskách jejího pokoje tři patra nad zemí, kde se v hrůze krčila a střídavě volala své rodiče a někoho, kdo by jí pomohl, otřásala se vzlyky, ochromená tou hrůzou, kterou prožila... V nepředvídatelném, nevysvětlitelném pádu pum si jedna našla cestu do vnitřního dvora činžáku, kde bydleli. Tess z toho vyvázla s lehkými poraněními a trvalou jizvou na duši. Její rodiče zahynuli, strženi dolů do dvora tunami trosek, které je zavalily. "Byli to hodní lidé," řekla Tess. "Můj otec byl hodný člověk... tvrdě pracoval a byl čestný... maminka byla drahoušek, tatínek a já jsme byli její celý 105 svět, i když v životě neměla moc pohodlí..." Otřásla se strašným vzlykem a Reisman se ji snažil utišit. "Moc mě mrzí, že jsem byl zvědavý," řekl. "Ale já ti to chtěla říct," odpověděla a pak se zeptala: "Věříš v Boha?" "Ne," reagoval až příliš rychle. "Ani já," řekla Tess opravdově, "protože kdyby byl Bůh, nemohl by dovolit, aby se staly takovéhle věci. Moji rodiče v něj opravdově věřili. Nemohl by dovolit, aby byla válka... jakékoliv utrpení... jakékoliv zlo. Ale já věřím ve víru v Boha," dodala, "věřím v dobrotu a krásu... a věřím, že existuje zlo." "A já věřím v tebe... moc," řekl Reisman a políbil ji. "A teď mi pověz," řekla, odsedla a uvelebila se po indiánsku, jako by se chystala k dlouhé a závažné diskusi, "co vlastně děláš." Chvilku mlčel, chtěl jí to říct, chtěl to s ní sdílet, ale věděl, že nemůže. "To ti nemůžu říct," řekl, , jenom to, že podle mého názoru moje práce má něco společného s dobrem... a se zlem... a s přednostmi a použitím obojího." A uvědomil si, že s její pomocí se dobral určitého pochopení, alespoň co se války týkalo. 1 1 Víctor Franko slyšel, jak bachaři přicházejí chodbou v 5.00. Vypadalo to, že je jich celá armáda, jako když si šli pro Gardinera. Ale už necítil

strach. Ted si mohl přiznat, že tenkrát se bál, ale nyní už ne. Desátník Bowren byl překvapen, když ho našel vzhůru a připraveného za dveřmi, jakmile je otevřel. "Vem si svoje toaletní potřeby a pňpoj se k parádě," nařídil. Franko se zařadil na konec průvodu vězňů ve spoře osvětlené chodbě. Poznal je, byli to stejní muži, kteří s ním byli předešlého dne na cvičišti - ten negr, Indián, ta lasička, co vypadá jako něčí chlapeček, rebelanti a farmáři - a pochopil, že nebyl sám, s kým rozmlouval ta svině kapitán. Ti ostatní jsou v tom taky, at je to co chce. Morgan je tu taky a ostražitě uzavírá zadní voj. I když ve zlomku vteřiny, kdy ho uviděl, ho znova obešel strach, byl to jen ten zlomek vteřiny, protože at už kat dělá cokoliv, tak je jisté, že partičce s oběšencem je odzvoněno. V umývárně Bowren odpočítal žiletky pro každého. Z umyvadel stoupala pára z horké vody, jak se roztočily kohoutky. Kendall B. Sawyer, ktery si uvědomoval, jak páchne - třebaže to už nebylo tak zlé jako před tím, než mu svitla nová naděje na vykoupení toužebně zahlížel ke sprchám. "Mám čas na osprchování, desátníku?" zeptal se. "Jistě, kámo, jen běž," řekl Bowren. Potom zařval na ostatní: "Příkaz kapitána! Všichni se vysprchují horkou vodou, oholí se a převléknou do vycházkové uniformy. Chce, abyste vypadali a voněli jak růže." Franko vyplivl plná ústa vody do umyvadla. "Kde asi máme sehnat tu vycházkovou uniformu, generále?" zamumlal. 106 "Výstroj tu bude za minutu, ty chytrolíne," řekl Bowren. Ještě neznal dost dobře ostatní a netušil, proč byli takhle sehnáni dohromady, ale věděl, že odted to jsou jeho svěřenci, a znal Franka. Z nich ze všech tenhle bude potřebovat nejvíc hlídat. Franko zahlédl v zrcadle Morgana, jak šmejdí kolem jako šváb, všeho si všímá, nic neříká, jenom kouká, kde co je. Znervózňovalo ho to - ty jeho slídivé oči. Nepodívá se na vás. Nevidí vás. Kouká se skrz vás, jako by byl schopen vidět každou kost ve vašem těle. Jako byste byl kostlivec. Nicka. Franko si napnul namydlenou tvář a začal po ní přejíždět žiletkou od pravého kníru dolů. Setřel mýdlovou pěnu, ale tmavé vousy se ani nehnuly. Zkusil to znova a bezvýsledně. "Ta zatracená žiletka je tupá," postěžoval si Bowrenovi. "Jak to myslíš?" řekl desátník podezíravě. "Je úplně nová, vyndal jsem ji z balíčku." "Zkuste to sám, když mi nevěříte. Když chcete, abych se oholil, tak mi dejte jinou." Nebyl to Bowren, kvůli kterému se vztekal. Nebyla to žiletka. Byl to Morgan. Ale dosáhl jen toho, že na sebe upoutal pozornost. Morgan přestal s pomalým, nepřetržitým prolézáním místnosti a soustředil pozornost na něj, když mu Bowren neochotně podával novou žiletku. Franko si ji vzal a otočil se zpátky k umyvadlu. "Počkej!" nařídil Bowren. "Vrat mi tu první!" Franko mu ji podal. Raději by si ji byl nechal. Nebylo to nic moc, ale byl by se cítil silnější. Samson Posey se sklonil k zrcadlu a zkoumal svou ořechově hnědou tvář, jestli na ní nemá nějaký vous. Nebylo tam nic, a tak položil žiletku, stále ještě zabalenou, na dlouhou poličku, která byla nad umyvadly. To byla jedna z výhod Indiánů - bílí muži se svými vousatými ústy a tvářemi a odstávajícíma ušima se musejí holit denně. Roscoe K. Lever uviděl, jak Samson odkládá žiletku. Koutkem oka pozoroval Indiána, jak se sklání k výlevce, aby nabral do dlaní ledovou vodu, kterou si znova a znova, se spokojenými zvuky, které připomínaly medvěda, šplouchal na tvář. Lever se rychle podíval na obě strany a za sebe, popadl žiletku a hodil si ji do svého sáčku s toaletními potřebami. Franko se doholil a čekal před sprchou, která byla obsazena. Někdo ho ze strany popadl za ruku a přistrčil k jiné sprše. "Di sem, chlapče," řekl Archer Maggot. "Vem si tuhle. Já si počkám, až bude čistá!" Franko se mu vyškubl. "Dej ty svoje pracky pryč, Jižane!" vyštěkl. Vtom uviděl, že ze sprchy vystupuje tmavá postava a pochopil - a byl připraven, když k nim Bowren přešel z druhé strany místnosti. "Tak co zas je, Franko, krucinál?" doptával se Bowren. "Mně se nelíbí, co řekl o barevnejch, to je všechno." Franko rychle vzhlédl. Napoleon

tam napjatě čekal, v ruce svíral ručník a vypadal, že v nejbližší chvíli dá někomu přes hubu. "U nás jsme si na tyhle pitomosti nepotrpěli." 107 _., ..4. Maggotova červenolící blondatá tvář vyhlížela zmateně a nenávistně. Napoleon se naklonil blíž, naslouchal, pozoroval, nevěděl, na čem je. Bowren se obrátil k Maggotovi. "Kámo, nech toho plantážnickýho žvanění!" Zhnuseně zavrtěl hlavou. "Ty nédokážeš ani jít na hajzl, aby ses nedostal do maléru! Pohyb!" Franko se pohnul. Přátelsky šfouchl a zamával na Napoleona a vstoupil do sprchy. Ted si toho negra získal na svou stranu. V každém vězení, kde seděl, byli vůdcové a vedení, a tentokrát on má tu výhodu. Tentokrát on bude jednička. A noví jim všechno o Morganovi - jak to bylo s Gardinerem - jak by to bylo s nimi. Ostatní nic nevědí. Tím si ted byl jist. Nebyli tam dost dlouho, aby to věděli. Napoleon se pohnul. Napětí ho opustilo. Jindy by se smál Frankovu divadýlku, kterym se chtěl vetřít do jeho přízně, ale ted si dával pozor. Ten chlap na něj neudělal dojem ušlechtilosti, když se dostal do křížku s kapitánem Reismanem na cvičišti. Maggot před sprchou zaváhal. Vtom si za něj někdo stoupl a on ho popadl za paži a postrčil kupředu. Byla to velmi bílá paže, která mu vypadla z ruky jako rosol. "Jen běž dovnitř," řekl. "Já počkám." "Díky," řekl Myron Odell překvapeně. Nechal si ručník ovinutý kolem sebe, dokud nevstoupil do sprchy, jenže pak ho neměl kam pověsit a musel se znova vyklonit a hodit ho na podlahu. Když přinesli dovnitř torny s výstrojí, sklonili se vězňové nad svými věcmi, dojatě se jich dotýkali, věcí, o nichž většina z nich už nedoufala, že se jim ještě někdy dostanou do rukou. Bowren přečetl seznam schváleného ošacení a výstroje. To, co jim chybělo, měli dostat ze skladu. Osobní věci, které přežily prohlídky, krádeže a předpisy, měly být ponechány na místě. Calvin Ezra Smith zaváhal, když balil těžkou černou knihu do svetru a cpal ji do torny. Smutně pňstoupil k desátníkovi. "Nemohl bych si tohle vzít s sebou, pane Bowrene," řekl. "Neumíte si představit, jak mi to v poslední době pomáhalo." Já se podívám," řekl Bowren. Ze zkušenosti věděl, že by v bibli mohl být klidně schován nůž. Stránky šustily, když je nechal padat jako vějíř. Vypadl z nich kousek papíru a oba se pro něj shýbli. Bowren se ho zmocnil. "Ztratil jste mi záložku, pane Bowrene," vyčítavě řekl Smith. "Jdi do prdele se záložkou," utrhl se Bowren. "Vsadím se, že vůbec neumíš číst. A přestaň mi říkat pane. Jsem desátník." "Pane, i já umím číst," řekl Smith rozhořčeně. "A taky mám dobrou paměť." V místnosti všechno ztichlo, všichni se dívali a naslouchali. "Něco ti řeknu, Smithi," řekl Bowren. "Cituj mi jednu jedinou věc, kterou si z téhle knihy pamatuješ, a můžeš si ji vzít s sebou." Smith se postavil do pozoru, ruce připažené, bradu vystrčenou k nebi, oči zaostřené skrz strop umývárny přímo do vznešených výšin. "Pán je blízko všem těm, kteří ho vzývají, všem..." Bowren se chtěl smát, ale zjistil, že nemůže, že podvědomě zaujal zkroušený postoj na tomhle neuvěřitelně nevhodném místě pro modlitbu. 108 "... kteří ho vzývají v pravdě. Splní prosby těch, kdož se ho bojí. On také uslyší jejich volání a spasí je." Desátník Bowren mu beze slova vrátil bibli. Smith si ji zabalil do svetru a nacpal do torny. Když byli vězňové hotovi, seřadili se v umývárně, oblečeni do vycházkové uniformy, pláště přes ruku, torny u nohou. Bowren přešel podél řady a odebral jim holicí čepelky. Když přišel k Samsonovi, ten se na něj díval vyděšeně. "Dej mi žiletku, Náčelníku," řekl Bowren. "Musíš mi vrátit žiletku. Nikdo si je nesmí nechat." Samson zavrtěl hlavou. "Holil ses, ne?" zeptal se Bowren podrážděně. "Ne," řekl Samson. Joseph Wladislaw, který se rozpomenul na horká, hlučná chicagská odpoledne v kině Independence, na okamžik zapomněl, kde je a kdo je. "Povídám, desátníku, už ste někdy viděl Indiána s fousama?" vypleskl. "Žádnýmu Indiánovi fousy nerostou." Někteří se začali ušklebovat. Seržant Morgan, ktery mlčky pozoroval a naslouchal, co se děje, se stoupajícím

rozčilením, najednou kráčel přímo před řadu. "Co jsi udělal s tou žiletkou?" zeptal se. Samson ukázal na poličku, šel k ní a rozhlížel se zmateně. Bowren šel k němu a snažil se mu pomoci, potom se obrátil k ostatním a zeptal se přímo: "Kdo ukradl tu žiletku?" Nikdo nepromluvil. Morgan cítil, jak se chvěje rozčilením. "Vyndejte všechno z torny a svlékněte se, Náčelníku," nařídil. Potom se obrátil k ostatním. "Chci tu žiletku, nebo nikdo neopustí tuhle místnost." Mluvil úplně tiše. Samson stál uprostřed umývárny nahý, zatímco strážní prohlíželi jeho šaty, toaletní potřeby a obsah torny, všechno podrobně zkoumali. "No tak se ohni a roztáhni půlky," řekl Morgan. Mluvil ochraptěle, sotva slyšitelně. Samson udělal, co se po něm chtělo, bez hněvu á trpkostí. Kapitán mu slíbil, že nebude viset, a nic jiného pro něj nemělo význam, i když ho uráželi a dělali z něj blázna. Když byli strážní hotovi, zase se mlčky oblékl. Morgan šel podél řady vězňů a hledal v jejich tvářích nějaké znamení. "Chci, aby ten, kdo žiletku vzal, ji okamžitě vrátil... bez diskusí." Byli zticha. Nikdo se ani nepohnul. Nikdo nepromluvil. Lever věděl, že teď už je vyloučeno, aby si žiletku nechal. Věděl, že udělal další chybu v okamžiku, kdy začali prohledávat Indiána, a on se nepřiznal. Jestli je budou prohlížet, tak ji u něj najdou. Musí se jí zbavit. Franko, ktery měl oči upřené přímo před sebe, vnímal, že se Morgan postavil přímo před něj, zaplnil jeho zorné pole do obřích rozměrů, ale neviděl ho, odmítal se na něj podívat. "Ty!" nařídil Morgan. 109 ,. Ty Jako bych byl bezejmenný šmejd, pomyslel si Franko. Kristepane, copax neví, jak se jmenuju? Všechno se v něm roztřáslo hrůzou - Ne! To je dobře, že nezná moje jméno! Jsi na řadě," řekl Morgan tiše. "Vysyp tornu a svlékni se." U Bowrena by byl Franko protestoval. Co to zase krucinál má se mnou co dělat? Já jsem tu vaši zatracenou žiletku nevzal! Dal jsem vám svoji! Jenže když to poručil kat, tak se svlékl a stál nahý a chvějící se, zatímco prohledávali jeho i tornu. Desátník Bowren uvažoval, jak dlouho ještě se bude Morgan kochat svou autoritou, která nepřinášela žádné výsledky. Dalo by se to zařídit lepším způsobem, jenže úředně rozhodoval Morgan, třebaže ho ten hajzl nechal až doted, aby se v tom plácal sám. Bowrena ani nenapadlo, aby protestoval před vězni. Když skončil s Frankem, vypadal Morgan najednou unavený a poražený. "Převezměte velení, desátníku," zamumlal. "Najděte tu zatracenou žiletku, nebo nedostanou žrát..." A to bylo všechno, co dokázal. Vyšel z umývárny a tiše za sebou zavřel dveře, jako by alespoň on sám byl spokojený s výsledkem. Bowren stál mlčky před nimi a snažil se vymyslet, co má udělat. Jestliže opravdu měli iít a trénovat společně, jak řekl kapitán, tak tyhle nesmysly musely skončit tady á. hned. "Všichni víte, že jste dostali příležitost," řekl. "Takovouhle pitomostí si můžete všechno posrat a půjdete zpátky za mříže. Nechám vás tu pět minut. Najděte tu žiletku!" V okamžiku, kdy se zavřely dveře za bachaři, Franko vyskočil z řady a obrátil se k nim. "Kterej z vás ji čmajznul? Navalit!" vyžadoval. "Viděli jste, co udělali mně. A víte, že já ji nemám." Maggotovi se po tváři rozlil křivý úsměv. Musel si vyřídit účty s tímhle fanouškem negrů, ale ne všechno najednou a ne tady. "Kdo ti ksakru předal velení, chlapče?" posmíval se mu. "Já si vod tebe nenechám poroučet!" "Ty máš žiletku, Jižane?" "Di do prdele... žádnou žiletku nemám," řekl Maggot a šoupavým krokem k němu zamířil. Sawyer rychle vystoupil z řady a postavil se mezi ně. Jeho ramenatá postava a nečekaně vyzývavě vystrčená brada je s úspěchem držela od sebe. Znova pocítil bláznivé vzrušení, že plní úkol. "Nemá smysl rozčilovat se," řekl smířlivě. "Měli bychom se spíš rozhlédnout. Možná že ji najdeme." Tuhle možnost přesně Lever potřeboval. V momentě vyprázdnil svou tornu a žiletku si šikovně podržel v dlani. "Tady jsou moje věci," řekl neurčitě do vzduchu. "Můžete se klidně podívat." Ostatní ho následovali, zatímco Samson a Franko, kteří byli prokazatelně

čistí, je prohlíželi. Prošli jen polovinou skupiny, když náhlý zvuk - stěží slyšitelný zvuk drobné věci padající na podlahu - upoutal Samsonovy oči. "Tamhle!" vykřikl vítězně. Žiletka, zabalená v původním balení, ležela na podlaze blízko umyvadel. Bylo jisté, že předtím tam nebyla. Nevěděl, odkud se tam vzala. Ale byl rád, že ji našel. Maggot vystartoval po žiletce. Když se pro ni shýbl, Napoleonova noha na ni těžce dopadla a jen tak tak minula jeho prsty. Vztekle vzhlédl. 110 "Vy hlad, mlospane Archie?" řekl Napoleon. Maggot najednou vypadal vystrašeně, jednak tím, že ho Napoleon oslovil jménem jednak novým způsobem, jakým mluvil. Ale přikývl. Já taky hlad, mlospane Archie," posmíval se Napoleon. "A já chtít moji snídani bez průserů. Já říkat, že zůstane, tam kde je, a at ji ti gentlemani sami najdou, až se vrátí." Stuart Kinder čekal sám v kanceláři velitele, když Reisman přijel do vězení. Kinder měl na ramenou dvě řady stříbrných prýmků. "Co jsem vám říkal!" řekl Reisman s úsměvem. "Přijměte blahopřání, kapitáne." "Děkuji, kapitáne," řekl Kinder. "Na tohle jsem se už dlouho těšil." Udělal pauzu dost dlouhou na to, aby Reisman mohl pronést další zdvořilosti, které by považoval za vhodné pro tuto příležitost. Jelikož žádné nenásledovaly, pokračoval: "Jsem napjatý, co se vám podařilo dosáhnout. Jsem tu už od šesti." "Vy jste nespal?" zeptal se Reisman. "Nemohl jsem. Jel jsem nočním vlakem... nebo to možná byl dnešní časný ranní vlak," řekl Kinder a neslaně nemastně se zasmál. "Přijde na to. Viděl jsem váš džíp venku, ale nevěděl jsem, kde jste. Velitel mi řekl, že podle jeho názoru jste včera večer nezůstal na pracovišti." Kinderovo jemné kárání nezůstalo Reismanovi utajeno, ale připadalo mu to spíš legrační než k zlosti. "Podařilo se mi najít pohostinnější bydlení," řekl a zlomyslně mrknul. Ale okamžitě litoval, že to řekl, protože mu připadalo, že nějakým způsobem znevážil Tess. "Co je? Proč jste přijel?" zeptal se rychle. "Chtěl bych hned provést nějaké testy. Doufám, že bude možné, abych promluvil s těmi vybranými." Chvilinku zaváhal, protože hledal co nejtaktnější slova. "Mimochodem, Johne... ten incident včera na cvičišti... nepokazil něco, že ne?" Ta otázka Reismana na okamžik zmátla, ale hned pochopil, jak byla míněna. "Ne, nic," odpověděl kousavě. Z kapsy kabátu vytáhl balíček cigaret a jednu vstrčil do úst. To už byla druhá malá výtka od Kindera a Reisman přemýšlel, za čím ten chlap sakra jde. Je jasné, že Kinder nad ním nemá žádnou pravomoc, a Reisman se na něj díval spíš jako na hýčkaného poslíčka a pobočníka, pokud ho bude třeba. "Ve skutečnosti to pomohlo," řekl. "Kdo vám o tom řekl?" Zapálil si cigaretu a podrážděně zacvakl zapalovač. "Ten Morgan... ten seržant " řekl Kinder. Zvedl list papíru ze stolu podplukovníka Tarbella, u kterého se uvelebil. "Velitel mi dovolil vzít si váš převodní seznam, aby se ušetřil čas. Poslal jsem pro Morgana. Ted se šel najíst, ale už jsem si s ním popovídal. Řekl mi o dalším ošklivém incidentu dnes ráno... něco kvůli žiletce. Nevím, jak k tomu došlo, ale obávám se, že tu máte skupinu, se kterou se bude velmi těžko pracovat." "Pane Bože, člověče!" vybuchl Reisman. "A co jste čekal? Skautský oddíl?" Kinder trochu přibrzdil. "Nemyslím to osobně, samozřejmě," ujišoval ho s úsměvem. "Ale je tu ještě něco důležitého... jestli dovolíte. Myslíte, že bylo moudré vybrat si seržanta Morgana za vašeho pomocníka? Přece víte, že to byl kat, ne?" 111 Vlezlo mu to na mozek, pomyslel si Reisman hněvivě. "Něco si upřesníme, Stue," řekl. "Lidi nasazení do téhle operace měli podléhat výlučně mně, je to tak?" "No, ano, jistě," řekl Kinder a hlas mu trochu selhal. "Neměl jsem v úmyslu..." Reisman zvrátil pozice. "Takže to máme... a co pro vás mohu udělat?" zeptal se přívětivě. "No,... potřeboval bych vědět, jak daleko jste... jaké máte plány... a tak podobně." A potom opatrně připojil: "Snad bychom se mohli podívat, kam bych mohl zařadit svoje." Několika slovy mu Reisman vylíčil situaci, vyhodnotil jak mohl nejlépe možnosti každého z

vězňů. "Ted je asi stejně vhodné jako kdykoliv jindy, abyste začal s tím, co vám přisluší," uzavřel. Doufal, že to neznělo blahosklonně, protože to tak nezamýšlel. "Dnes odjíždím, abych vyhledal místo na výcvik." "Fajn! Proto jsem tady - abych pomohl!" řekl Kinder dychtivě. "Úplně s vámi souhlasím, že je nutné dostat mužstvo odtud. Máte už na mysli nějaké konkrétní místo?" "Nejdřív to zkusím v Devonu," odpověděl Reisman. "Nedaleko od pobřeží je středisko pro parašutisty a rád bych byl poblíž. Velícím důstojníkem je tam nějaký Breed, s kterým jsem se pěkně posekal před nedávnem v Itálii. Byl to pompézní osel už tenkrát jako major, a dovedu si představit, jak se chová ted jako plukovník. Ale vím, že jeho výcvik je vynikající, a to je jediné, na čem záleží. Pak tam jsou kolem další základny, odkud můžu získat narychlo pomoc i zásoby, když bude třeba. A pokud jde o místo, kam bychom ukryli naše násilníky, tak v naší branži už si s tím dovedeme poradit a určitě najdu nějaké tiché místečko. Hodně místní honorace nechává panství a vily k dispozici po dobu války, tak něco najdu." "A co s nimi po tu dobu, co budete pryč?" zeptal se Kinder. "Nechám je protáhnout jako zelenáče celým základním výcvikem v rozsahu, jak se to dá tady provést - beze zbraní, samozřejmě. Chci, aby pochodovali a měli dril a prováděli cviky na pružnost a pevnost celého těla od rána do večera," načrtl Reisman. "Můžete si je vzít hned dneska, po mém úvodním projevu, jestli chcete. Setkám se s nimi za pár minut. A po tu dobu, co budu pryč, si dojednávejte, co budete potřebovat, s Morganem nebo Bowrenem. Bowren je mimochodem civilista. A Morgana si beru jako bubáka. Pokud jde o velení, stojí za hovno. Bowren je jenom desátník, ale to chci napravit okamžitě, jakmile najdu vhodnou příležitost." "No... zdá se, že to tu máte pevně v rukou," řekl Kinder. "Existuje něco, kde bych byl něco platný?" "Jistě," zažertoval Reisman. "Můžete mi říct, kdo si tohle vymyslel?" Odpověd ani nečekal a překvapilo ho, když Kinder jednu ochotně nabídl. "Nevím to na sto procent, ale domnívám se, že úspěch britské armády s jejími jednotkami zvláštního výcviku byl jedním z faktorů, ktery byl v pozadí našeho plánu, alespoň pokud se týká mužstva," hovořil Kinder. "Dostal jsem rozkaz, abych se čas od času poradil s psychology z britské armády, kteří pracovali na tom projektu." Reisman se zeptal: "Je tohle vaše odbornost v civilu, kapitáne?" "Ehm ano," přiznal Kinder. "Klinická psychologie, a taky jsem trošku fušoval do sociologie." "Co je s těmi jednotkami zvláštního výcviku? Nemyslíte náhodou komanda, že ne?" "Ale ne, promiňte... já myslel, že to víte," odpověděl Kinder. Dělalo mu radost, že spolupracuje. Ty se skládají z mužů, odvolaných z regulérního výcviku nebo z útvarů, kde nebyli schopni podřídit se kázni anebo se dopustili přestupku. Nejsou to vězeňské tábory, ale přesně to, co jejich jméno napovídá - jednotky, kde se snaží o znovuzačlenění speciální a individuální péčí. Asi v sedmdesáti pěti procentech je to úspěšné a muži jsou znova zařazeni do svých útvarů." Kinder počkal, až si to Reisman srovná v hlavě, a potom s jiskřičkou zlomyslného humoru v očích, jako by vyprávěl příhody ze školy, pokračoval: "Mám dojem, že se nedávno spolu rozhodli poobědvat vysoký armádní důstojník Spojených států a jeho kolega ze Spojeného království, a když náš člověk uslyšel o jednotkách se zvláštním výcvikem, tak si řekl, že nesmíme zůstat pozadu a naopak to musíme dokázat ještě lépe." Reisman usoudil, že nic konkrétnějšího a podrobnějšího už mu kapitán Kinder neřekne. Ta věc o Britech byla zajímavá a řekl si, že by se na to mohl podívat blíž sám. Jeden postup, ktery bych sám chtěl zkusit, fungoval u Britů moc dobře," pokračoval Kinder. "Víte, oni se snaží, aby se jejich mužstvo v JZV znova cítilo jako osobnosti. Snaží se s nimi pracovat nejen ve fyzickém výcviku, ale i na morální a mentální úrovni." Hlas mu nadšením stoupal až do tóniny, v níž by vydával rozkazy. "Nesmí mít pocit, že prohráli život. Napňklad mezi prvními opatřeními navrhnu, aby sundali ty

příšerné vězeňské hadry s namalovanými písmeny. Nechám je obléknout do vycházkových uniforem a doplním to, co jim chybí v oblečení i výstroji. Víte, chtěl bych, aby měli pocit, že někomu na nich opravdu záleží. Je to psychologické... jako když si žena koupí nové šaty a klobouk, nebo jde ke kadeřníkovi..." Reisman ho přerušil. "Kapitáne Kindere," řekl š úsměvem, "myslím, že se nám opravdu bude dobře spolupracovat. Naprosto s vámi souhlasím. Půjdeme?" 12 Svižně vstoupili do místnosti, kam byli přivedeni vězňové, a Reisman pozdravil: "Dobré ráno, pánové!", čímž je úplně vyvedl z míry. Někteří z nich odpověděli "Dobré ráno, kapitáne." Jeden nebo dva dost hlasitě, ostatní nejistě. Wladislaw zvolal "Hip-hip Chicago!", aby se přede všemi zavděčil, a slova mu uvízla v hrdle, když se na něj Reisman ledově podíval. 112 113 Strážím poručil, aby opustily místnost, a tak zmatené odešly. Seržant Morgan vypadal rozhněvaně, jako by pochyboval, že je posílán ven legálně. Stuart Kinder vnímavější, než Reisman myslel, také zamířil ke dveřím. "Budu čekat venku, až mě budete potřebovat," řekl. Reisman se na ně chvíli díval a srovnával si myšlenky. Seděli na dřevěných židlích v přízemí věznice, která sloužila dennímu zaměstnání těch dvanáct vybraných, výběr amerických hrdlořezů. Nedaleko od nich se Enos Gardiner houpal na oprátce - není to tak dlouho. Byli ted spolu poprvé sami. Jenom oni a on. "Během několika dnů odtud odjedeme," začal Reisman pomalu. "Z mnoha věcí, které se musíte naučit v několika příštích týdnech, jsou dvě, na které nikdy nesmíte zapomenout. Protože jestli mě zklamete v těchhle dvou, tak jsem s vámi skončil." Mluvil vlídně, aby si je získal. Ale ted trochu přidal na hlasitosti, aby dodal důrazu svým slovům: "První je absolutní utajení. Nikdy nesmíte nikomu prozradit, co děláte a co se vám řekne. To platí i pro strážné. Neříkejte jim nic. Poslouchejte, co ňkají oni. Plňte jejich rozkazy. Odpovídejte jim tam, kde půjde o disciplínu a rutinu, ale neříkejte jim nic z toho, co já vám řeknu jako utajenou věc. To platí pro všechny důstojníky i záložní důstojníky, s nimiž přijdete do kontaktu, bez ohledu na jejich vysokou hodnost. Platí to i pro velícího generála. Nesmíte jeden druhému říct to, co vám svěřím jednotlivě. Kdokoliv, kdo poruší toto pravidlo, skončil. Druhou příležitost nedostanete. Víte všichni, kdo jste, co jste udělali, k čemu vás odsoudili. Já to vím také. Trestem za porušení tajemství bude okamžité vykonání rozsudku. Neexistuje možnost odvolání. Za druhé. Nesmíte se pokusit o útěk. Nesmíte ani pomyslit na pokus o útěk. Budete mít dost o čem přemýšlet i bez toho. Pro každého, kdo bude přistižen při pokusu o útěk, bude následovat okamžité vykonání rozsudku. Nemáte možnost odvolat se." Viděl, že poslouchají - ne jenom slyší, ale poslouchají horlivě a sledují ho nahoru i dolů v tom, co říká, na stupnici naděje a zoufalství. ,,Pokud jde o to, kdo jste a čeho jste se dopustili, to je na vás, jestli si to chcete vzájemně říct, anebo o tom pomlčet. Já to vím - vy to víte - to stačí. Pokud jde o povahu naší práce, povahu našeho úkolu, dozvíte se o tom víc, až si to zasloužíte. Dovolte mi ted říct jenom tolik. Je to důležité. Je to velmi důležité. Stejně tak pro vás jako pro vaši vlast. Vykonejte to dobře, a odpykáte tím všechno, o čem vám vaše svědomí říká, že se musí odpykat." Když poslouchal sám sebe - opravdu poslouchal - byl Reisman překvapen tím, co ňlcá. Neplánoval to. Prostě to z něj vytrysklo. A když slova slyšel, vycítil, že jsou správná. "Budeme spolu po mnoho týdnů. Doufám, že si oblóíte jeden druhého a budete dohromady dobře pracovat," ukončil vlídně. Nevěděl, jestli k nim pronikl nebo ne. Docela dobře si mohl představit, že většina jich přitom polohlasitě mumlala oplzlosti. Ale možná jeden nebo dva... možná víc... Nikdo z nich nepromluvil, když Reisman zamířil ke dveřím a zavolal kapitána Kindera a strážné. Vojenští policisté zaujali svá místa v místnosti. Kinder si opřel značně velký kožený kufřík na písemnosti o stůl vpředu, odemkl řetízek u své aktovky a

položil ji na stůl. Reisman ho představil. , Kapitán Kinder s vámi bude občas v příštích týdnech pracovat. Bude vám klást otázky o vás samotných, na které musíte odpovídat. S výjimkou samozřejmě, těch záležitostí, o nichž jak jsem vám řekl, nesmíte mluvit s nikým. Dá vám jisté testy, které nám pomohou, abychom mohli pomoci vám." Nechal tam Kindera samotného, šel dozadu do místnosti a posadil se. Měl v úmyslu zůstat tam, alespoň pro začátek, aby pozoroval Kindera mlčky, ale kriticky při jeho práci a zjistil, jestli by se sám nemohl také něčemu přiučit. Stuart Kinder na sobě cítil jejich oči, odhadující, hodnotící. Cítil, jak si o něm tvoří úsudek, jako to vždycky dělají vojáci vůči těm, které musí respektovat a poslouchat pod pohrůžkou trestu nebo ztráty života. Potěšil ho Reismanův úvod, protože si nemyslel, že ten člověk má tak dobrou představu o tom, co má dělat. Ale byl i nervózní a doufal, že to není vidět. Jak rozdílné to bylo tady, když šlo do tuhého, od teorie, tváří v tvář mužům, kteří se dopustili toho, co ti tady, kteří vstoupili do světa takových zkušeností, které jemu, bud Bůh pochválen, musí být vždycky cizí, i když se je snažil pochopit a poznat, a z druhé ruky, při čtení, poznal to napětí a hrůzu, které prožili; mužům kteří spáchali zločiny tak obrovské, že nevěděl, jak s nimi má mluvit, nebo jak se na ně má dívat, aniž by odhalil hrůzu, kterou v něm budí. Ty prymky navíc mu ani moc nepomohly. Obdivoval způsob, jakým Reisman jednal s těmito muži s autoritou v hlase a uměl je přimět, aby mu naslouchali. Hledal nějakou sympatickou tvář. Tam, ten hubený, bledý chlapec v brylich. A začal mluvit... musí to být hra... musí to být zábavné... nic o psychologii... nic o testech... nic co by v nich vyvolalo odpor nebo skepsi... "Chtěl bych, abyste mi všichni pomohli v malém pokusu," řekl kapitán Kinder. "Možná že i zjistíte, že je to zábavné..." Reisman ho poslouchal a připadalo mu, že sedí u skupiny dětí. Kinderův hlas měl v sobě úsměv a vlídně je žádal, aby dělali to a ono, až každý z nich měl úkol a z místnosti se stal komický úl kolektivní činnosti jako ve vyučovací hodině. Tři stoly byly sestaveny do půlkruhu, mezi nimi byly pravidelně rozestavěny židle. Jeden z nich kladl testovací brožurky a tužky na každé místo, jiní zase posunovali jiný stůl kam Kinder ukázal, a na něj dali židli, na níž položil hranici velkých karet, které přinesl v kufriku. "Neotvírejte brožurky, dříve než vám řeknu," poučoval je Kinder. Seděli tiše na svých místech, pozorní a poslušní. Napoleon se v duchu pozastavoval nad tím, jaký nesmysl si ten člověk vymyslel. V jednom rozhořčeném okamžiku, při šoupání a přestavování nábytku ho napadlo, jestli ho nevmanévrovali do nějakého motorického testu, jako se dává třídě retardovaných dětí nebo chytrym opicím. V kapitánu Kinderovi 114 115 poznal typ - pracovníka sociálky. Viděl jich spoustu na univerzitě a jinde - a na základě jeho zkušeností tou prací, kterou zdůvodňovali svoji existenci a úřad, bylo shromaždovat problémy lidí jeho rasy, aby v nich pak profesionálně šíourali a zkoumali je a pitvali a interpretovali. Ale ted, s brožurkou před sebou a hraničkou karet za kapitánem, cítil Napoleon určitou předtuchu, co se bude dít, i když to nikdy neviděl provádět tímhle způsobem. "Určitě všichni z vás," řekl Kinder, "si někdy všimli náhodně rozlitého inkoustu na papír. Možná jste psali dopis, nebo úkol do školy, nebo jste to možná udělali úmyslně, ze zábavy... vzpomínám si, že jsem to tak jednou udělal. Obtiskl jsem tu skvrnu i na další část papíru tak, že jsem ho přeložil, a potom jsem se díval na ty kaňky a pro zábavu v nich hledal tvary a figury. Ted tady máme něco podobného. Ukážu vám jednu po druhé soupravu karet, na kterých jsou otištěny kaňky. Většina jich je v odstínech černé, bílé a šedé. Ostatní jsou i barevné. Je to celkem deset karet. A pak si také všimnete... až vám řeknu... že ty karty jsou stejné jako stránky ve vašich brožurkách, kde proti každé inkoustové kaňce máte prázdnou stránku. Vaším úkolem bude pouze napsat na

prázdnou stránku to, co vidíte v kaňkách, af to bude cokoliv... obrázek, tvar, postava, cokoliv, co by vám tvarem připomínaly, čemu se podobají. Všichni si vezmeme jednu kartu po druhé, není žádný spěch. Věnujte každé kartě tolik času, kolik budete chtít. Vůbec nezáleží na tom, jestli někdo už dokončí nějakou kartu a vy ještě ne. Také bych chtěl, abyste zakroužkovali tu část kaňky, kterou budete popisovat, a očíslovali ji stejně jako váš popis na protější straně. Nějaké dotazy?" Dotazů bylo hodně a přinutily Kindera, aby své instrukce několikrát zopakoval. Napoleon žasl nad hloupostí mužů, s nimiž ho dali dohromady. Když nakonec, téměř jako pozdní nápad, se kapitán zeptal, jestli už někdo hrál tuhle hru, Napoleon začal zvedat ruku - aby vysvětlil jasně a přesně, že ano, už dělal Rorschachův test, a to na univerzitě, a zná ho dobře v teorii i praxi, a proto jeho výsledky nebudou mít tu platnost, a není to divné, že taková spíš posvátná procedura, vyžadující ticho, samotu a soustředění je tady prováděna s neúctou v kolektivu, ale pak si řekl, aby mu vlezli na záda, a ruku nechal dole. Vzpomněl si na příběh o chytrém chlapíkovi, který znevážil výzkum jakéhosi profesora tím, že namluvil všem ve třídě, aby všichni odpovídali stejně ženská děloha - na každou inkoustovou kaňku při individuálních testech. Ale to bylo moc snadné. Podíval se na kartu číslo jedna... vypadala jako obrovský černý slon s ušima jak vějíře, jak netopýr, na koncích s třepením, ktery sedí zády k divákovi, asi jako by seděla zvědavá kočka, a čeká, až dva šedí oslíci na zadních nohách začnou spolu bojovat - anebo tančit menuet. Ale tohle nenapsal. Začal psát ty nejoplzlejší a nejhnusnější věci, které ho napadly - až se zarazil a uvědomil si, že se vlastně strašně baví, že je normální, a nevěděl, jestli má být rád anebo smutný... Victor Franko úzkostlivě uvažoval, když byla sejmuta vrchní karta a objevila se první inkoustová kaňka. Ten lump povídal, že je to pokus, ale jemu to připadalo spíš jako test, test, u kterého musíte počítat a za to dostanete dobrou nebo špatnou známku, test, v němž musí být lepší a horší, vítězové a poražení, a proto vyburcoval všechny své schopnosti, aby dopadl co nejlépe, jenže neměl nejmenší tušení, co znamená v testu nejlépe. Myron Odell zbledl při pohledu na první kaňku. Byla to ohavná, špinavá patlanina a vůbec se mu nelíbila, ale něco napsat musel. Kapitána Kindera měl rád. Chtěl s ním spolupracovat. Chtěl být hodný kvůli němu. Chtěl mu nějak ukázat, jakkoliv, že je nevinen! Roscoe Lever viděl, že někteří už začínají psát a nešlo mu na rozum, co ksakru asi tak můžou psát. Nic v tom neviděl. Určitě to byl nějaký trik. Tak je napálí. Ukáže jim. Napíše to. Není v tom nic. Archer Maggot se také pozastavoval nad tím, o čem ti ostatní mohou psát, ale co ho šokovalo nejvíc, byl ten negr, co škrábal pilně do své brožurky, jako by věděl, co dělá. A najednou ho napadlo, co vidí v inkoustové kaňce, v duchu se ušklíbl, vzpomněl si na bílé i černé ženy a zapochyboval, jestli ten libovej kapitán vůbec bude vědět, na co naráží. Znova pocítil, že mu to chybí už tolik měsíců, a bylo mu, jako by ho někdo praštil do hlavy. Asi by neměl psát o černém ženském klíně nebo o klíně černé ženy, ale pak v tom uviděl něco jiného, a to byla ta nejzatracenější věc, až by se byl s chutí rozesmál, a tak to napsal - velká černá negerská kočka. Victor Franko napsal - duch za oknem. Myron Odell napsal - špinavá patlanina. Luis Jimenez napsal - část ženského těla. Calvin Ezra Smith napsal - motýl. Ken Sawyer Vernon Pinkley a Glenn Gilpin napsali - netopýr. Joseph Wladislaw napsal - rentgenový paprsek. Vzadu v místnosti se Reisman díval na inkoustovou skvrnu před stolky, zavrtěl hlavou a podíval se pryč. Ani nestál o to, aby znal svou vlastní reakci, a tak si řekl, že sedí moc daleko, aby z toho mohl něco poznat. Pozoroval vězně a viděl jejich zaujetí - a už to samo o sobě bylo dobré a postačující. Očima vyhledal Samsona Poseyho, jeho široká záda a masivní hlavu, a byl by si přál, aby mu mohl vidět do

tváře. Samson nekladl žádné otázky, poslušně dělal, co od něj chtěli. Pochopil, co se od něj chce. V těch inkoustových kaňkách viděl hodně věcí které mu byly k smíchu, protože okamžitě vycítil v téhle divné hře její humornou stránku; věci, které byly jako vidění když se člověk napil nápoje z pojotového kaktusu, a to mu připomenulo minulé časy a lidi. Jenže jak měl napsat, co vidí? Znal nějaká slova, ale jiná zas ne. Strašně se snažil vzpomenout si... zavolat zpátky ty časy, které byly dobré a... Seděl na přikryvce pod velkým stinným stromem poblíž obchodní stanice v Towaocu. Bylo jich osm, co hráli poker, a kolem stál hlouček mužů a žen a díval se. Často si vyměnili místo s hráčem, ktery prohrál a neměl na další hru. Beznohý Billy tam nebyl. Byl už zase v nemocnici bílých lidí, kteří mu dávali nohu dohromady. Samson hrál celý den se svým obvyklým štěstím. Celý den 116 117 bylo slyšet rány kladivem a bouchání z té strany, kde stavěli ohradu Medvědího tance. Ve vzduchu bylo cítit vzrušení, nedočkavé očekávání. Přijížděla spousta lidí - mužů, žen a dětí - na koni, povozy, malými dodávkami. Utové z Allen Canyonu v Utahu; Utové z Ignácia na východním konci rezervace; Navajové ze Shiprocku v Novém Mexiku; Jicarillští Apačové z vlastní rezervace na jihovýchodě. Podle starych zvyků už bylo pozdě na Medvědí tanec, jak upozorňoval jeho dědeček. Už uplynuly téměř dva měsíce, co Starý Charlie uslyšel první jarní hrom a řekl "Medvěd se probouzí, je slabý, potřebuje jídlo, nevidí dobře. Někdo by měl uspořádat co nejdřív Medvědí tanec. Musíme pomoci medvědovi, musíme pomoci sami sobě." I když Lid velice lnul ke starým zvykům, nemohl se rozhodnout, kdy se odtrhnout od svých ubohých stád a hejn, nebo farem, pokud to byli farmáři jako bílí muži. Kolem Towaocu byl konec května dobrou dobou. Samson pomohl své rodině odehnat ovce k napajedlům u Navajo Springs a potom se rozjel do Towaocu, aby tam byl brzy na karban. Jeho rodina pňjede později, až najdou někoho, kdo jim ohlídá ovce. Než od nich odjel, Stary Charlie obdivně vzhlédl na jeho mohutnou postavu a řekl: "Vybrali jsme tí správné jméno, co? Silák. Válečník." "Je to jméno bílého muže, ale je to dobré jméno, mně se líbí," odpověděl uctivě. "Musíš odtancovat celý Medvědí tanec, abys ukázal, že jsi silný " řekl jeho dědeček. "Měl by ses oženit. Medvědí tanec je doba na ženění. Je to dobrá doba." Byla to dobrá doba na ženění a Samson to silně cítil ve své krvi. Pod stinným stromem v Towaocu byl zabraný jen do svého pokeru, nic jiného pro něj neexistovalo, ale v podvědomí toužil po tanci. To bude jeho čas. Bylo mu osmnáct a vypadal jako muž - ale byl ještě chlapcem. Dva roky bojoval sám v sobě strašný boj, když slyšel tóny namlouvacích flétnových melodií v letních nocích a věděl, že ostatní mladíci flirtují s děvčaty v okolí táborů, ale také věděl o nemoci z lásky, kterou mnozí z nich dostali, a jak ničí muže i ženu. Jestliže se z něho stal vysoký a silný muž v těchto zlých dobách, nějakou milostí Tvůrce lidí, tak nepodlehne pokušením Sunavawiho, vlka, a nenechá se vlákat do rozkoše, která ničí. Yucca, jeho otec, ho varoval. $eznohý Billy ho varoval. Věřil jim. Protože chtěl zůstat zdravý a silný, odvrátil oči a mysl od žen a ženských věcí. Ale ted v něm byl příliš silný neklid. Bylo mu osmnáct, a jak řekl Stary Charlie, "Medvědí tanec je dobou na ženění". Vůdce Medvědího tance přijel na velkém bílém hřebci. Pro svou roli byl hezky oblečen - mokasíny, rukavice zdobené perličkami, náprsenku, kožené chrániče na kalhoty, orlí pera na černém sombreru, dlouhé černé copy obtočené vydři kožešinou mu poskakovaly na hrudi. Přestali hrát a poslouchali, jak řeční: "Musíme z dnešního tance udělat dobry tanec, jako za starych časů. Každý musí tancovat. Budete se radovat a odeženete nemoci a zlé věci od Lidu." 118 Vyprávěl příběh Medvědího tance: jak na začátku se lovec kmene Ute spřátelil s medvědicí a ona přišla do jeho tábora a ukázala Lidu jak tančit, jak hrát na valchu a jak zpívat ty správné písně. Jak často slyšel Samson tenhle pňběh i jeho obměny - jako dítě,

jako chlapec a ted jako muž. A přece ho vždycky zaujaly a vzrušily. Daly mu pocit pouta s minulostí a osudem jeho i Lidu. Byla to připomínka, že svým zrozením patří ke své půdě a stvořením, která na ní žijí - i když Utové jsou přemožený a chudý lid. "Medvědí tanec je proto, abychom se bavili," prohlásil vůdce Medvědího tance. ,Jsme rádi, že jsme přečkali dlouhou zimu. Ted všichni půjdou do medvědí jeskyně. Nesmíte pít! Tam nesmí být nikdo opilý" Samson nepil, ale ostatní Utové ano. Nemohli si kupovat whisky na obchodní stanici, protože to bylo proti předpisům, ale došli si ji koupit mimo rezervaci. Dělala je šťastnými. Pomáhala jim zapomenout. V poslední době to bylo také kaktusové pojote. Ale to bylo něco jiného. To patřilo k indiánskému náboženství. Vůdce Medvědího tance odjel, aby opakoval svůj proslov zase někde jinde, aby shromáždil ty co přijeli jednotlivě, a pobídl je do ohrady, které říkal medvědí jeskyně. Samson strčil karty do kapsy, přidal k nim své výhry mince a dolary, které kdysi byly přikrývkami, kalhotami z jelenice, koni, dobytkem, ovcemi, penzí a chudinskou podporou, dokud nebyly přeměněny na peníze a dány v sázku ve shonu a šumu Towaocu. Nasedl na koně a odjel do ohrady. Na tyči nad ní vlál kus látky bohatě pomalovaný černě a bíle, uprostřed stál medvěd se zvednutýma prackama a slova Medvědí tanec Utahských hor - 1938. Rytmické tření valch z topolového dřeva začalo velmi tiše. Hudebníci pohybovali svými hovězími kůstkami, klacíky a jiným nahoru a dolů a lákali zvuk do plechového rezonátoru, umístěného v díře v zemi. Samson si sedl na kládu na severní straně ohrady s muži, kteří naslouchali začínajícím písním. Byly to dobré písně, některé nové, jiné staré - a pak byl čas na tanec. Polovina žen na jižní straně ohrady si najednou stoupla a pohnula se směrem k mužům. Nejdřív byl odvážný a pořádně si je prohlížel staré, středního věku a mladé, a zejména ty mladé, nejvíc Evu Pavisookovou. Ale pak k sobě přišli blíž a on rozpačitě sklopil oči. "Ty," slyšel, jak nějaká dívka volá. "Ty siláku tamhle." Byla to jedna z dívek z táborů v Utahských horách. Ale Eva tam byla také, najednou se vynořila pod rozpřaženýma rukama té druhé dívky. Eva vzala Samsona za ruku a obrátila se k druhé dívce s výzvou v očích. Ta si potom vybrala jiného muže. Samson a Eva si šli stoupnout do dvou oddělených řad mužů a žen ve středu ohrady. Ztlumený, důrazný rytmus valch se změnil v řev. Hlasy zpěváků vzrušeně stoupaly. Tanec začal - dvá kroky vpřed, dva kroky vzad, ženy vyzývavé, muži váhající, obě řady se vlnily sem a tam, sem a tam, a znova, znova, znova. Chvíli takhle tančili a ani Samson, ani Eva nepromluvili, soustředili se na své pohyby, občas se kradmo po sobě podívali. Měl na sobě džínsy, volnou ka119 ," zajku z džínsoviny, která byla rozevřena, aby bylo vidět červenou kovbojskou košili s křiklavým vzorkem; na nohou měl pěkné kovbojské boty, na hlavě černý kovbojský klobouk stažený do čela, ne tak, jak nosí staří muži. V tomhle obleku seděl celý den pod stromem, kde se hrály karty, ale koupil si ho pro týden Medvědího tance. Eva byla oblečena do žlutých bavlněných šatů se vzorkem, střižených rovně a volných, jako kdysi byly ženské šaty z jelenice, v pase stažených širokým koženým pásem. Nohy měla staromódně uvězněné v tmavých bavlněných punčochách, ale na nohou měla pestře zdobené bílé mokasíny. Proti večernímu větru si přes ramena přehodila zelený vlněný šál. A stříbrný navajský náramek jí vesele cinkal na zápěstí. Obě řady už byly moc dlouhé, protože se přidávali další muži a ženy. Samson a Eva se odtrhli. Objal pravou rukou její pás, jak bylo dovoleno, když páry tančily samostatně. Byl moc vysoký a špatně se mu držela. "Letos jsi o hodně větší, Suh-gatzi," řekla Eva a usmála se na něj. "Ty taky, Evo Pavisooková," odpověděl rozpačitě. "Ale já už nejsem Suhgatz. Ted se jmenuju Samson." "Jako ten z bible?" "Ano." ,Co víš o bibli?" zkoušela ho. Nevěděl nic. Ale Eva Pavisooková ano - protože její otec byl pomocným kmenovým agentem, bydleli v dřevěném domě a někdy chodili na

presbyteriánské misijní bohoslužby, i když mnohem víc věřili na starou indiánskou víru, říkali. "Vím, kdo byl Samson," odpověděl pyšně. Ale ve skutečnosti toho znal moc málo - jenom to, co zaslechl od mormonského misionáře v černém obleku, ktery k nim letošní zimu přišel do tábora a zaujal Yuccu a Starého Charlieho svým řečněním. Misionář mluvil dobře jazykem Lidu. Když se podíval na Suh-gatze, řekl: "Připomíná mi hebrejského válečníka Samsona. Měli byste mu tak říkat." Stary Charlie se zeptal, kdo jsou ti Hebrejci, jestli je to nějaký indiánský kmen. Misionář řekl, že to byl dávný a mocný pouštní lid jako Utové. Žili ve vzdálené zemi, byli poraženi a rozprášeni po celém světě. "Tahle kniha," řekl a poklepal na velkou černou modlitební knihu, kterou držel v ruce, "vypráví o Hebrejcích, ztraceném kmeni Izraele." A potom je ohromil prohlášením: "Vy jste potomci toho Lidu, Samsona a jeho kmene." Tanec se zrychlil - čtyři kroky dopředu, čtyři kroky dozadu když zpěváci zpívali o medvědici a Ute, muži a ženě, příběh Lidu, jeho minulost a přítomnost. Samsonova paže se lehce opřela o Evina ňadra, dlaň uchopila její rameno. Byl si vědom toho, jak ji drží, ale nezdálo se, že by jí to vadilo. Rychle se pokradmu podíval do její tváře a ona mu oplatila pohled pohledem. Jestli se měl oženit, chtěl se oženit s někým, jako je Eva Pavisooková. Ale nevěděl, jestli by ho chtěla. Medvědí tanec je jedna věc a sňatek druhá... ale přece si ho vyhledala, vybrala si ho za partnera, a když se měnili tanečníci, a některá z dívek si pro něho přišla, všiml si Samson jejích hněvivých pohledů na vetřelkyně. Každý den během celého týdne, kdy se konal Medvědí tanec, hrál Samson poker a španělské monte. A každé odpoledne až do soumraku tančil s Evou Pavisookovou. Každou noc se jí dvořil. V dřevěném domě - jednom z mála poblíž Towaocu - dlouze debatoval s jejím otcem o problémech současnosti, o velkém nedostatku vody jak studniční, tak ze zavlažovacího systému, ktery byl už dávno přislíben Washingtonem, ale dosud neexistoval; protože zimní tání zásobuje vodou stále méně a to, co zůstane, rychle vysychá v potocích a v bývalých korytech řek a nechá po sobě nepoživatelné alkalické kaluže a v horách se bystřiny zmenšily na pouhé čůrky. Lichotil její matce za jídla, která uvařila. Přinášel potraviny a dárky, zakoupené v obchodní stanici, protože Samson vydělal mnohem víc karbanem, než byl plat jejího otce, pomocného indiánského agenta. A procházel se s Evou v hvězdné chladné noci, ale vždycky v dohledu a doslechu jejího domova. Drželi se za ruce. "Líbí se mi tvoje nové jméno," řekla. "Hodí se k tobě." "Ted máme oba jména bílých lidí." "Ano. Líbí se ti moje?" "Je to dobré jméno." Ostýchavě se polbili a objali. Byla štíhlá jako kmen osiky, ale přesto plná tam, kde žena má být. I když hlavou dosahovala jen do poloviny jeho prsou, byla to dobrá výška pro dívku z kmene Ute, a možná že ještě trochu povyroste, vždyt je jí teprve šestnáct. "Znáš hodně dívek?" zeptala se odvážně. Ted bylo načase zalhat, vykřikovat o dobyvatelských úspěších v táborech, roztroušených po rezervaci. Ale to nechtěl udělat. "Ne. Já jsem to chtěl takhle," řekl a znova se sklonil k jejím rtům. "Jsem ráda," zašeptala s úsměvem. "A jsem ráda, že můj otec a matka byli na mě přísní. Takhle jsem to chtěla i já." Potom se vrátil sám a s bolestí ve slabinách do stanu, ktery si postavil mezi jinými tábořišti poblíž ohrady Medvědího tance. Když jeho rodina přijela koncem týdne do Towaocu, požádal Samson Yuccu, svého otce, o radu, jak vyřezat namlouvací flétnu z vrbové větve. Yucca se vědoucně usmál. Stary Charlie se zvedl z lůžka pokrytého přikryvkou na špinavé podlaze stanu, kde trávil většinu svého času a na které měl stálé a vlastnické právo jako na trůn svého stáří. Doširoka se bezzubě usmíval a řekl: "Medvědí tanec je časem svatebním." Samsonovi se nelbil oplzlý tón rozhovoru, ktery následoval mezi oběma staršími muži. Tu noc, když se rozloučil s Evou na prahu jejího dřevěného domu, se nevrátil do svého stanu. Otálel v dohledu

jejího domu a čekal, až celá rodina půjde spát a zhasnou petrolejové lampy. A potom, potichu jako indiánský bojovník na lovu, se přikradl k jejímu oknu. Pozvedl flétnu ke rtům a něžné tóny byly tajnými a naléhavými slovy, která používal jenom Lid a byla známá pouze nůlencům. V dlouhých notách a v krátkých ostrych pasážích s trylky a staccatem zpívala flétna: "Eee-va... Eee-va... Eee-va Pa-vi-sook!... Po-o-jd ven!... Po-ojd ven!... Mi-lu-u-u-ju-u tě-ě-ě-ě... Mi-i-i-lu-u-u-ju tě-ě-ě-ě-ě" 120 121 Otevřela okno, ale nešla ven. Když se pokusil vyšplhat dovnitř, zastavila ho. "Můj otec a matka," zašeptala. "Slyšeli mě," zašeptal. "A mlčením dávají souhlas." "Ale ty si chceš vzít mě a ne mého otce nebo matku, je to tak?" Zmátla ho. "Ano, moc," odpověděl ostýchavě. "Máš tři dolary." "Samozřejmě. Mám víc." "Tak pojedeme do Cortezu a vezmeme se jako bílí lidé," řekla Eva. "Já jsem Ute a ne bílý muž," protestoval hněvivě, "a tohle je způsob všech Ute." Tak potom si mě nevezmeš," řekla tiše a zavřela okno. Tu noc, když byl Samson sám ve svém stanu, cítil, že jeho krev je tak horká, že to nemůže snést. Je lepší poslechnout lákání vlka Sunavawi než tohle. Ale Eva k němu zase pňšla druhý den odpoledne, jako by se nic nestalo, a vybrala si ho za partnera. Přestože se na ni hněval, nemohl odmítnout. Muži nebylo dovoleno odmítnout - medvěd by si pro něj přišel v horách; a kromě toho tam byli pomocníci Medvědího tance s proutky, kterými švihali ty, kteří odmítli, k velkému pobavení ostatních. Když tanec ten den skončil, Samson se už na Evu nehněval. Jak by mohl nemít rád někoho tak... tak... Cítil k ní lásku a touhu. Později tu noc přišel znovu k jejímu domu s namlouvací flétnou a ona mu otevřela okno. "Půjdu s tebou do Corteze," nabídl neochotně, , jestli to tak chceš. Nic mi to neudělá." Vyklonila se z okna a dlouze a sladce ho políbila a Samson se cítil strašně slabý a bezmocný. "Takže to pro tebe, Samsone, není jenom zahrávání," řekla šiastně, "stejně jako pro mě. Tvoje láska je opravdová." Chystal se přehodit dlouhé nohy přes okenní rám do jejího pokoje, ale něžně ho zadržela. "Promluvme si," řekla. "O čem?" "Karban je špatný způsob, jak trávit všechen volný čas. Musíš mít dobytek nebo ovce nebo farmu, a jednou si musíme postavit dům, ktery bude lepší než mého otce." Odtáhl se od ní, rozhněvaný a udivený. "Hraní karet je můj způsob," řekl. "Je to stary způsob Ute." Vztáhla ruku a něžně se dotkla jeho tváře. "Nehněvej se," zaprosila. "Za manžela chci jenom tebe. Jsi silný a hezký a nikdo v celé rezervaci se ti nevyrovná. Na začátku budu žít v tvém stanu a půjdu, kamkoliv mi řekneš. Ale musí se nám dařit lépe kvůli nám samým... kvůli Lidu... kvůli našim dětem." "Na hraní karet není nic špatného," trval na svém Samson. "Vydělávám víc než farmáň a rančeň. Nosím své rodině potravu a oděv, přinesu víc, než můj otec vydělá na ovcích." "Tak pokračuj podle svého," řekla Eva smutně a zavřela okno. Příští odpoledne Samson odešel od karet brzy, vrátil se do stanu a převlékl se do své nejbohatší jelenicové parády. Byl by si ted přál, aby byly jeho vlasy dlouhé, tak jak to nosili starší muži, a aby si mohl do copů na své hrudi proplést rudou látku, ale vlasy měl ostříhané jako mladí bílí muži, které viděl v Cortezu. V ohradě Medvědího tance bylo nabito, když se tam dostal - každý byl vzrušený a měl na sobě své nejlepší oblečení; jestli ne jelenici, tak alespoň sváteční šaty. Muži a ženy měli ve vlasech orlí pera. Tanec začal, ale Eva Pavisooková si ho nevybrala. Vybrala si jiné mladé muže - muže, o nichž Samson věděl, že pro ni nejsou dobří. Jiné ženy přišly pro Samsona, ale tančil s nimi bez radosti, kterou pocitoval s Evou. Počkal si na tance, kdy bylo mužům dovoleno vzít z kola partnerku, poklepal Evinu tanečníkovi na rameno a hněvivým pohledem mu dal najevo, aby zmizel. "Proč sis mě nevybrala?" zeptal se a mračil se na Evu. "Bylo na čase, aby sis vybral ty," řekla Eva zvysoka. Měl jsem tě nechat tancovat s těmi kojoty," vysmíval se. "Dostali by tě do maléru a pak bys byla spokojená." "Ne. Ještě pořád chci

za manžela tebe," řekla tiše. "Ted budu tancovat jenom s tebou, jestli chceš." Při západu slunce toho dne nepřestali tancovat. Bručení valch naplňovalo ohradu a neslo se dál k vysokým horám, kde to mohl slyšet medvěd. Hlasy zpěváků se silně ozývaly. V ohradě zaplály ohně. Tanečníci se pohybovali rozechvěně, vědomi si nadcházející zkoušky, kdy ti, kteří jsou silní, a ti, kteří jsou stateční, tančí celou noc. Čtyři kroky kupředu, čtyři kroky dozadu, znova a znova a znova. Samson viděl pyšný výraz svého otce a dědečka, kteří seděli mezi muži. Viděl souhlas na tváři matky, která seděla mezi ženami. Podíval se do Eviny tváře, která vypadala silná a odhodlaná. Beze slov věděl, že bude tančit tak dlouho jako on a rozhodl se, že ani jeden z nich nepadne. Když se hodiny blížily ke svítání, zdálo se Samsonovi, že je její tvář ještě hezčí a zářivější, její pružné tělo oblečené do jeleniče ještě žádoucnější, vrhané kupředu pradávnými rytmy jejich tance. Tu noc je spoutalo něco silného a velmi opravdového. Ostatní tanečníci padli vysílením a vůdce Medvědího tance k nim přišel, obešel je a třel je svou valchou, aby z nich vymýtil zlo a zabránil, aby je napadly nemoci. Samson a Eva protančili celou noc, a když se za úsvitu zpívání zpomalilo a ustalo, vetřeli jim do vlasů bílou hlínu na znamení statečnosti a síly. Odpoledne byla hostina, a třebaže se oba dobře najedli a byli šťastní, Eva brzy odešla do svého dřevěného domu, aby si odpočinula, a Samson se brzy uložil ve svém stanu. Později, v noci, kdy byla táboňště tichá a bylo slyšet jenom zvuky noci, vstal Samson ze svého lože a vydal se k dřevěnému domu Evy Pavisookové. A zase hrála jeho flétna "Eee-va... Eee-va... Eee-va Pa-vi-sook!... Po-o-o-jd ven!... Po-o-o-jd ven!... Já-á-á tě-ě-ě mi-i-i-lu-u-u ju-u-u... Já-á-á tě-ě-ě mi-i-ilu-u-u-ju-u-u!" Tehdy k němu přišla, hebká jako samet, přikryvku přehozenou přes noční košili, předními dveřmi dřevěného domu. Vzala ho za ruku. 122 123 "Jsi muž, Samsone," řekla, "a musíš jednat jako muž. Jestli chceš jít do Cortezu, můžeme si tam jednou zajít. Na tom nesejde. Jestli musíš hrát karty, tak je hrej dobře - a možná taky budeme mít svoje vlastní ovce a dobytek a dům." Odebrali se spolu do jeho stanu blízko ohrady Medvědího tance, a tam, s velikou něhou, kterou by nikdo nečekal od tak silného muže a jeho silné touhy, jí sundal přikrývku a noční košili a učinil ji svou ženou. A ráno, ostýchaví a šťastní, vyšli společně do jasné sluneční záře a Eva jim uvařila snídani na tábornických kamínkách, a všechen Lid, ktery tam byl, věděl, že Eva Pavisooková a Samson Posey se vzali... "Posey" slyšel, jak někdo volá... a Samson se vytrhl ze svého snění a zoufale se snažil podržet si vidinu Evy. "Posey!" Byl to důstojník, ktery jim ukazoval ty divné obrázky. "Máte nějaké problémy?" zeptal se. "Ano," řekl Samson smutně. "Neumím psát." 13 Na útesu v Devonshiru byla veliká prázdnota, jako na konci světa. Strměl vzhůru a svým okrajem se rozběhl až nad mlhou zahalené, dmoucí se moře, aby pak padal dolů na uzoučkou pláž. Reisman se prodíral hustým hlodašem, ktery se tam zakořenil a čekal na jaro, bránil se mu a chňapal po něm jako celé pole polomrtvých, položivých prosebníků, ale nakonec se poddal úderům jeho bot. Byl to Reismanův starý zvyk. Hnalo ho to prozkoumat okolí, zjistit všechny vchody a východy, než vstoupí na určené místo, anebo do srdce problému. Za Kanálem - tak blízko, že by to mohl i vidět, kdyby se mlha rozptýlila leželi Němci v pevnosti zvané Evropa; to, že jim byl tak blízko a věděl, že tam jsou, v něm vzbuzovalo pocit neklidu. Vítr k němu zanesl štěkot psa. Když se podíval dolů na pláž, uviděl veliké zvíře, poskakující sem a tam v pěnivém příboji, běžící jak o závod po písčité pláži. Byla s ním nějaká žena - menší postavy, osamělá, vypadající opuštěně v té dálce, zachumlaná do pláště a teplé šály, která za ní vlála, se zrakem upřeným na moře, zvolna kráčející a oči jenom pro moře, nevšímavá k psovi, ktery na ni skákal a hned upaloval pryč velkými skoky ve snaze přimět ji, aby si s ním hrála. Reisman

je pozoroval, dokud nezmizeli pod útesem, kde zřejmě končila stezka vedoucí na pláž. Také on se odvrátil od moře a šel zpátky hlodašem k silnici, kde nechal svůj džíp. Do Stokes Manoru to bylo autem kousek. Ve vesnici mu podrobně řekli, kudy se tam dostane, a on se zastavil, aby prozkoumal okolí, jakmile uviděl vršky komínů tohoto velkého domu, čnícího nad hustým hájem. Když Reisman přišel k vysokým železným vratům, našel je zavřené na řetěz a zamčené na visací zámek. Bezvýsledně zatahal za zámek. Volal a houkal na klakson, ale nebylo mu to nic platné. Sáhl do džípu pro svou pětačtyřicítku, pečlivě zamířil z několika kroků a jednou ranou rozstřelil zámek a řetěz, i šedé, časné ranní ticho venkova. V domě nikdo neodpovídal na jeho zvonění, křik a bouchání. Ale neodvážil se znova použít zbraň. Rozbití řetězu a zámku byla jedna věc; poničení domovních dveří by mu tak snadno neprošlo. Dveře byly staré, tmavé a krásné, dubové dřevo bylo pobito hřeby. Mohly sloužit už dvě stě tři sta let. Navštívil už hodně domů, jako je tento, od svého příjezdu do Británie, takže už ho neohromovaly jako dřív - ale toto byl dům, o jakém snil jako dítě, když si představoval palác nebo zámek, kde žily krásné dámy a pánové, vévodové a vévodkyně, královny a králové, jako ve filmu. Byla to ohromná budova z přírodního kamene s gotickými oblouky a lomenými okny s tabulkami zasazenými do olova. Obešel dům po příjezdové cestě, vysypané štěrkem, a dostal se k zadnímu traktu. Byly tam trávníky zarostlé plevelem, přerostlé živé ploty, stromy i záhony. Bylo vidět, že se už léta o ně nikdo nestará. Celé místo mělo v sobě tragickou atmosféru, jako by někdo zemřel a druhý, ktery za ním tesknil, odjel daleko, aby zapomněl. Asi čtyřicet yardů od zadního traktu domu byl útes, prudce klesající do moře. Z místa na příjezdové cestě, kde stál, slyšel, jak příboj buší na skály. Nebyl to dům, co zajímalo Reismana, ale mnoho akrů polí a hustého lesa, které patřily k soukromému majetku. Vůbec neměl v úmyslu ubytovat své vězně v přepychu anglického venkovského sídla. Na velké pasece uprostřed háje z dubů, olší a kaštanů našel místo, které by se hodilo k postavení vojenské věznice. Stromy by ji skryly před pohledem od panského domu ostatních částí panství, a dokonce i před náhodným zpozorováním ze vzdálené silnice. Bylo možné utajit, co se tam bude dít i kdo tam bude ubytován. Rozhodl se, že to ještě jednou zkusí v panském domě, než se vrátí do Stokesmouthu. Řekne městskému úředníkovi, že přes jeho ujišťování na Stokes Manoru asi nikdo nebydlí. Když podruhé zazvonil, uslyšel Reisman uvnitř štěkot psa. Po chvíli se dubové dveře otevřely. Stála v nich mladá žena a držela je tak, aby je mohla okamžitě přibouchnout a zamknout. Na úrovni jejího pasu se objevily vyceněné zuby dobrmana, ktery se snažil protlačit se ven mezi ní a pootevřenými dveřmi. Reisman uchopil pažbu své pětačtyřicítky, kterou u vrat položil do kapsy. "Co si přejete?" zeptala se žena ostře. Reisman si uvědomil, že je to táž žena, kterou viděl v dálce na pláži. Ještě neměla čas sundat si plášt ani šálu. Takové pláště už viděl - na mladých nacistech v předválečném Německu a na mrtvých německých důstojnících. "Slečna Strathallanová?" řekl. "Nevěděl jsem, že je někdo doma. Předtím jste mě neslyšela?" "Ano, já jsem Lady Margot," odpověděla. "Ne, neslyšela jsem vás. Právě jsem přišla. Kdo jste a co tu chcete? Jak jste se sem dostal?" 124 125 Její chování bylo lidskou obdobou určícího dobrmana. To zvíře po něm chňapalo vyceněnými zuby a zadržovala ho jenom její ruka, kterou držela za obojek, a noha, kterou ho odstrkovala od prahu. "V jakém pořadí chcete, abych odpověděl na vaše otázky, slečno Strathallanová?" zeptal se. "Lady Margot, prosím," trvala na svém. "A není důvod k hrubosti..." Rychle ho přejela pohledem a zjistila prýmky, "... kapitáne." "Začněme jménem, ` řekl. "Myslím, že se to sluší. Jsem John Reisman. Váš otec dal povolení mé organizaci, abych tady cvičil skupinu mužů..." "Můj otec tu nebydlí," přerušila ho. "Já ano." "Toho jsem si

vědom, slečno Strathallanová..." "Řekla jsem vám, že mě máte oslovovat Lady Margot!" Lépe se na ni podíval - vytáhlé děvče s bledými napudrovanými tvářemi a rudohnědými vlasy - bylo jisté, že její odolnost nejde moc do hloubky. Byla ten typ, který bude velmi silně oponovat někomu, něčemu, čemukoliv, ale nakonec se zlomí. No tak Lady Margot," řekl, "povolení dal generál Sir Howard Stokes Strathallan. Bylo to projednáno na všech příslušných místech a byli jsme si velmi dobře vědomi toho, že tu bydlíte. Nebudeme vás obtěžovat ve vašem domě, omezíme se pouze na odloučené místo na vašich pozemcích." "Jak jste se dostal dovnitř?" "Hlavní branou." "Byla zavřená na řetěz a visací zámek." "Obojí se mi rozpadlo v rukou," řekl Reisman. "Válečný výrobek... zřejmě ted nedělají tak kvalitní věci jako dřív." Jeho oči znova zabloudily k jejímu kabátu. "To je hezký kousek oblečení, co máte na sobě," řekl. "Trochu velké, ale elegantní. Vynikající pro táboření na vřesovišti, a tak. Zabavila jste ho původnímu majiteli sama?" "Do toho vám nic není, kapitáne," odsekla. "Váš neotesaný pokus o humor je právě... jen neotesaný. Neshledávám ho zábavným a byla bych vám vděčná, kdybyste odešel." "Mohli bychom to vzít ještě jednou od začátku, Lady Margot?" řekl Reisman. "Mluvím naprosto vážně... váš otec dal Stokes Manor k dispozici pro výcvik malé skupině mužů. Američanů, chci říct... všimla jste si snad, že jsme vstoupili do války po vašem boku?" "Takže to vám dává právo chovat se ke mně hrubě, že?" Zřejmě musela povolit sevření psova obojku, protože vyrazil dopředu a zuřivě štěkal, takže měla co dělat, aby ho udržela. "Byl bych vám vděčný, kdybyste někam zavřela svého přítele," řekl Reisman. "Lépe by se nám mluvilo bez rozptylování. Jestli jsem byl hrubý, omlouvám se. Připište to tomu, že jsem unavený a nevzdělaný." "Povězte mi přesně, co žádáte od Stokes Manoru... a ode mě." "Od vás nic, jenom vaši dobrou vůli," odpověděl Reisman, "a... a dovolte, abych zdůraznil, jak je to důležité... vaše naprosté mlčení. Je nutné, abyste zachovala absolutní mlčenlivost o naší přítomnosti tady. Nikdo nesmí nic vědět." Poskytl jí určitou představu o počtu mužů, které sem přivede. Že budou muset jezdit ve vozech přes pole, že si na pasece něco postaví a zavedou si tam elektřinu, stravovací a hygienická zařízení. "Jakékoliv poškození vašeho majetku bude bud opraveno, anebo vám bude poskytnuta náhrada," ujistil ji. "A ještě je tu jedna věc... moji muži dostanou přísný příkaz držet se dál od vašeho domu. Bude ale třeba, abyste se ani vy nepřibližovala k místu, kde se utáboříme. Je to dost daleko od vašeho sídla, takže si nemyslím, že by vás to omezovalo v procházkách." "Zní to výhrůžně," řekla. ,Ale vůbec ne," řekl ledabyle. "Je to pouze nutné. Chtěl bych, aby celá tahle záležitost byla pro vás co nejméně bolestná. Nebudeme zasahovat do vašeho soukromí a nepochybuji o tom, že dokážeme zajistit příděly navíc pro vás a váš personál... věci, které jste si asi v poslední době nemohla opatřit. To bude to nejmenší, co bychom mohli udělat za vaši laskavost, že nás tu strpíte." "Nedělejte ze mě hlupáka, kapitáne," řekla hněvivě. "Víte velmi dobře, že tu není žádné služebnictvo. Všichni odešli do války nebo do továren, a nechybí mi! Nejsem dítě, abych se dala koupit za slib cukrátek a cigaret a kávy. To je jeden z vašich nejhorších zvyků." Reisman se otočil k džípu a brblal pro sebe: Ježíšmarjá, madam, právě jste to sbaštila. A potom hlasitěji, tak aby si byl jist, že ho uslyší: "S výstavbou tábora začneme v neděli." 126 127 ČÁST TŘETÍ i .. o DVANÁCT SPINAVCU 14 Z Marston-Tyne odjeli v konvoji brzy ráno v neděli 5. března 1944. Victor Franko řídil nákladní auto, naložené ostnatým drátem, dřevem a velkou přepravní bednou. Desátník Bowren seděl vedle něho, na klíně pušku ráže pětačtyřicet a pistoli stejné ráže u boku. Vzadu na korbě byl další strážný, vyzbrojený obdobným způsobem. Franko byl prvním vozem konvoje a Bowren ho neustále peskoval, aby zpomalil a uklidnil se. Dotek pedálu pod chodidlem, v rukou volant, reagující na jeho potřebu pohybovat se, letět,

osvobodit se a zmizet pryč, naplňoval Franka takovou pohodou, o které si představoval, že mu ji dopřeje jenom ženská nebo naprostá svoboda. Když uviděl nějakou ženu jít nebo jet na kole po venkovské silnici, houkal na ni, halekal a hvízdal, dokud mu Bowren neřekl, jen at to zkusí ještě jednou a pustí k volantu jiného z vězňů. Franko měl dost dobrou představu o tom, kdo a co je v každém z vozů. Všichni vězni a strážní pomáhali nakládat a on si systematicky ukládal všechny informace do paměti pro budoucí potřebu. Sawyer řídil nákladák za ním, s jedním vojenským policistou v kabině, korbu naloženou dalším ostnatým drátem, kůly a dřívím, vybavením pro jídelnu, barely s palivem a příděly. Ten Polák z Chicaga - Joe Slaw nebo Ski - řídil třetí auto, vedle sebe měl Morgana a na korbě stavební nářadí, vybavení pro výcvik, zbraně a munici. Pinkley - to je jméno! - ten neohrabaný křupan z Vermontu nebo New Hampshiru nebo z takové nějaké díry, řídil auto se zbylými muži a strážnými a vezl také jejich torny. A úplně vzadu, kde pravděpodobně strávil celý svůj život, byl ten hajzl kapitán v džípu, který za sebou táhl trailer s vodou, a řídil ten negr. Franko si domýšlel, že velicí důstojník si s sebou vzal toho negra, aby si z něj udělal osobního sluhu a poskoka. Také desátník Bowren byl rád, že je venku na silnici, pryč od povinností ve věznici, které nikdy nechtěl a neměl rád. Pušku na klíně držel úplně 129 nonšalantně, ale kdyby bylo třeba, měl by ji odjištěnou a ústí hlavně ve Frankově břiše ve zlomku vteřiny. To byl dobrý nápad od kapitána, že jejich normální pušky a karabiny vyměnil za tenhle typ s větší střelnou razancí. Ten nový velící důstojník je fajn - trochu divný a ostrý, ale své práci rozumí a ví, jak na to. Přesto by Bowren nedokázal nikomu říct, i kdyby to měl dovoleno, jakou práci vlastně dělá. Všichni strážní, vyčlenění pro tuhle akci, se sešlí předešlého dne na krátkou instruktáž - Bowren a šest vojenských policistů, kapitán a ten moula Morgan - a kapitán jim vysvětlil všechno kromě toho, proč to všechno dělají. "Všichni máte dva úkoly," řekl jim. "Za prvé dohlédnout, aby nám žádný vězeň neutekl a aby dělali přesně to, co jim řeknu. Vaším druhým úkolem bude pomáhat mi při jejich výcviku. Vypracujeme si harmonogram služeb tak, aby někdo z vás byl vždycky na stráži a několik pracovalo se mnou. Projdete několika fázemi výcviku, jako byste byli branci, ale později to bude těžší, například paravýcvik, kterého se můžete, ale nemusíte zúčastnit." Shromáždili se okolo stolu, kde kapitán Reisman rozložil mapy výcvikového prostoru a okolních vesnic a měst. Také jim ukázal své výkresy ohražení z ostnatého drátu, strážních věží a jednoduché dřevěné ubikace. Pokud jde o opatřování zásob, má zřejmě velící důstojník prioritu přede všemi a dostane všechno, co chce. S výjimkou věcí, které si doplní, až bude třeba, jsou úplně soběstačnou jednotkou s tím vším, co si vezou na nákladácích, počítaje v to i malý polní elektrický generátor, polní kuchyň a ohřívač vody, ktery bude instalován v ubikacích pro provizorní umývárnu, sprchy a prádelnu. Kapitánova poslední poznámka byla: "Nesmíte nikomu říct, co děláte. Musíte mít zapečetěná ústa. Nesmíte se vězňů vyptávat na to, co jim říkám, protože do toho vám nic není. Jestli se dozvíte nebo uvidíte něco, z čeho pochopíte, co tam děláme, musíte přijít ke mně a říct mi to nikomu jinému. Jestli někdo z vězňů něco vykecne vám nebo někomu jinému, musíte okamžitě přijít za mnou a říct mi to." Reisman a Napoleon, po úvodní výměně formálních příkazů, jeli mlčky v otevřeném džípu na konci konvoje. Reisman doufal, že Napoleonův duševní stav a chování se zlepší tím, že mu svěří zodpovědnost řídit džíp a jet s ním. Ale nezdálo se, že by to fungovalo. Napoleon řídil ledabyle, šlapal na plyn a brzdy tak, že se dostával do smyku s džípem i trailerem v každé zatáčce jako bláznivý kluk, ktery si hraje na piráta silnic a tváří se, že si to kde s kým vyřídí. Po jednom zvlášť nepříjemném smyku se na něj Reisman utrhl "Chceš nás dopravit

tam, kam jedeme, vcelku anebo nás zlikviduješ cestou? Jestli se chceš zabít, kamaráde, tak mě vynech. Já mám co dělat." "Bojíme se?" prohodil Napoleon vyzývavě do větru. "Až budu chtít odejít, tak si vyberu jak," řekl Reisman. "Začni řídit pořádně, jak to umíš." "Ano, pane, pane kapitáne, pane!" řekl Napoleon. "Co tě to sakra naštvalo?" dotazoval se Reisman. "Kromě toho, co tě žere pořád, samozřejmě." "Proč jste si mě sem posadil?" zeptal se Napoleon naštvaně. "Bál jste se, že poskvrním tu bílou chátru tam vpředu?" Tak tohle je ten důvod!" řekl Reisman v náhlém porozumění. To, co udělal, mělo právě opačný efekt, než zamýšlel. "Krucinál, White, až na to, že jsem si neklekl a nepolóil ti prdel, jsem se minulý týden vyjádřil dost jasně. Nemůžu ti zaručit že tě budou všichni milovat a brát, ale u mě jste na tom všichni stejně. Nebudu s tebou zacházet jako s malým dítětem. Budeš si muset vytrpět svoje jako my všichni. Souhlasil jsi, že přijmeš tuhle práci, a já tě u ní pňdržím." Napoleon jel dál, zasmušilý a mlčenlivý, ale řídil lépe. Udržoval džíp v předepsané vzdálenosti od auta, které jelo před nimi. Nad nimi byla šedá obloha plná deště na spadnutí a kolem nich pole Devonshiru, která byla zorána a oseta, přestože do jara zbývaly ještě víc než dva týdny. "Co říkáte, poručíku? Vyhlásíme příměří?" naléhal Reisman. "Přestanete se prát se světem... a se mnou?" "Ještě ne, kapitáne," odpověděl Napoleon a krátce na něj pohlédl. "Pomstil jste se. Trest smrti vám byl odložen. Tak co hergot ještě chcete?" ‚Ted vidím všechno jinak, kapitáne. Dovolte, abych vám vyprávěl jeden pňóěh, abyste pochopil." "Tak vyprávěj, ale nezapomínej řídit." "Zvládnu obojí." Musel zakřičet, aby mu Reisman rozuměl přes hluk motoru a větru, ale říkal to dál tím zatrpklým, hněvivým hlasem, který už u něj Reisman považoval za normální. "Jeden člověk mě chodil navštěvovat po vojenském soudu. Poručík Dewey Robinson, černošský kaplan. Byl na palubě Ile de France, dověděl se, co jsem udělal, a rozhodl se, že zavede mou navěky zatracenou duši na cestu Pána. Byl to vzdělaný člověk - bystry a výmluvný, ne takový ten kazatel, co umí mluvit jenom o peklu a zatracení. Jeho metodou byla logika a rozum, podle chuti okořeněné školskou filozofií, jaká se mu zrovna hodila. Silně věřil v Ježíše Krista, ne nějakým mystickým nebo magickým způsobem s vykládáním o chlebu a víně a těle a krvi tenkrát jsme si řekli, že není o nic lepší než to šamanské zaříkávání, co naši afričtí bratranci praktikují dodnes! Ale on věřil v Ježíše stejným způsobem, jako věřil v Gandího, svého moderního hrdinu. Nastav druhou tvář! Nenásilí! Tímhle se americký černoch dostane všude, tvrdil mi. Řekl mi taky, že jsem udělal špatnost bez ohledu na to, co mě k tomu vedlo a co se mi stalo. Bože, skoro mě o tom taky přesvědčil. Řekl mi abych se kál, našlapoval na špičky jako nějaký negr z plantáže, ktery chodí dveňna pro služebnictvo, a on udělá všechno, aby si odvolací komise všimla mých motivačních faktorů a zmírnila můj rozsudek." Ale to se ještě může stát," přerušil ho Reisman. "Oni přece nechtějí nikoho věšet. To je taky jeden z důvodů této akce. Radši použijí lidi, jak nejlíp mohou." "Čichám čertovinu, kapitáne," řekl Napoleon a odvrátil oči ze silnice na Reismana. ‚Myslím si, že spíš potřebujou kanonefutr, a asi se jim zdá lepší, aby nás oddělali Němci, než oni sami." 130 131 "Každý voják stojí před takovou možností, White," řekl Reisman. Naklonil se k Napoleonovi a mluvil hodně hlasitě, aby měl jistotu, že význam toho, co říká, a jeho přesvědčivost nezaniknou ve větru nebo v hluku motoru. "A jestli zůstaneš se mnou, budeš mít vojnu jak nikdy dřív. Tahle tvoje nenávist byla docela pěkňoučká pro někoho, kdo se chystal na smrt, ale co bys dělal, kdyby tě vojenský soud propustil?" Napoleon chvíli mlčel, jako by byl šokován novou a matoucí myšlenkou. "Dovolte, abych dokončil svůj příběh," řekl nakonec. "Pokračuj." "Vy víte o zákazu vstupu černošských vojáků tam dole v hrabstvích že? Některá města jsou naše, některá jsou jejich." "Ne. Byl jsem mimo, ve

válce," řekl Reisman. "O tomhle vůbec nic nevím." "No, možná že byste se to ani nedověděl, sám jsem to nevěděl, dokud mi to Robinson neřekl. Bylo to neoficiální. Udělalo se od divize dolů. Černošské jednotky se moc přátelily s obyvatelstvem. Lidi si brali černochy domů na nedělní oběd a děvčata si s nima ráda vyšla. Bílí zuřili. Když se jednotka přesunula a vojáci se snažili znova navštívit město, kam mezitím přišli bílí vojáci, tak byly maléry. Přestřelky a bitky na nože. Vrchní velení amerických expedičních sil se o tom muselo dovědět, protože se řeklo konec s dělením měst a každého vojáka prošacovat, jestli nemá zbraň, když jde na vycházku." "Nevypadá to, že by vám Robinson moc pomohl, když vám tohle všechno vykládal," řekl Reisman. "Co tím chtěl dokázat?" "Chtěl tím pomoct sám sobě," odpověděl Napoleon. "Bylo legrační, jak s tím přišel za mnou. Za mnou, s oprátkou kolem krku. Víte, naši chlapci byli důkladně prohledáváni, protože jsme známí tím, že zabíjíme nožem, ale někdo naváděl bílé chlapce. Útočili na černé, kdykoliv je potkali tam, kde se jim to nehodilo. Robinson poučoval černé, aby nastavili druhou tvář, ale podle jeho poslední návštěvy můžu říct, že už přestával věřit své vlastní filozofii. Věčně se rypal v tom, jaké všechny důvody mě vedly k tomu, že jsem se dopustil násilí, které mě dovedlo tam, kde jsem. A jednoho dne řekl svým mužům jděte a braňte se. Zapomeňte na pravidla. Propašujte ven zbraně, jestli musíte, ale slibte, že je použijete jenom v sebeobraně. Někdo ho udal. Postavili ho před vojenský soud. Představte si, že ti parchanti postavili před vojenský soud člověka, jako je on. Prý naváděl ke vzpouře. Dvacet let nucených prací, sníženo na patnáct velícím generáler.. Takže já nechodím po špičkách, kapitáne. Já dupu." Reisman vztáhl ruku a otočil klíčkem ve startéru. "Zabrzdi!" poručil. Džíp zvolna sjel ke kraji silnice a zastavil, Napoleon se nabručeně díval přímo před sebe a jeho ruce svíraly volant. ‚Podívej se na mě, White," nařídil Reisman. Napoleon se otočil. Reisman se podíval do jeho tmavých, hněvivých očí a přidržel si jejich pohled. Nehraj si se mnou, kamaráde! Varuju tě!" řekl. "Zkus to a já tě vypnu jako tenhle motor. Rozumíme si?" "Ano." "Ano co?" "Ano, pane." "Ted jed. Máme spoustu práce, než půjdeme na kutě." Když konvoj dojel k bráně Stokes Manoru, drobně pršelo. Desátník Bowren přiklusal k Reismanovu džípu. Ostatní strážní se už rozestavili po obou stranách nákladních aut. "Tak jsem nás sem v pořádku navigoval, kapitáne," řekl Bowren a mával mapou. "Ale zdá se, že nejsme vítáni." "Co tím myslíte?" "Brána je na řetěz, visí na ní zámek a nikdo tu není." "Zatracená kráva!" zamumlal Reisman. "Co jste říkal, pane?" "Ale nic. Vezměte ho k ostatním," řekl a ukázal na Napoleona. Když míjeli seržanta Morgana, řekl mu Reisman: "Rozestavte vězně a stráže do dvou půlkruhů kolem brány, Morgane. Stráže na vnější půlkruh. At si všichni vezmou pláště." Reisman šel napřed k vysokým železným vratům a uviděl, že je na nich nový řetěz a visací zámek. Vyndal z pouzdra svou pětačtyřicítku. "Pánové, váš výcvik právě začíná," řekl. "Možná jste se s tím někdy v armádě setkali a všechno víte, ale my si to pěkně zopakujeme. Tohle je automatická pistole ráže 45. Její maximální dostřel je šestnáct set yardů, ale kdybyste ji někdy museli použít na tuhle vzdálenost, tak se nenamáhejte. Účinný dostřel je sedmdesát pět yardů. Čím blíž, tím líp, a nikomu nepřeju, aby se jí díval do hlavně. Kromě jiných zbraní bude mít každý člen stráže při sobě vždycky pětačtyřicítku plně nabitou. Chce to jenom zlomek vteřiny ji odjistit a vystřelit." Nechal oba půlkruhy mužů poodstoupit na vzdálenost asi dvaceti stop. Potom si setřel déšl s tváří a vytřel si ho z očí, pečlivě zamířil a dvakrát vystřelil na zámek, ktery se roztříštil. Někdo z mužů otevřel vrata dokořán. "Já si sem dovezu džíp a pojedu ted první, Bowrene," řekl Reisman. "Nařidte řidičům, aby použili pohon na čtyři kola a jeli na jedničku. Bude to přespolní jízda." Reisman ještě stál vedle posledního

nákladního vozu a čekal, až všichni muži nastoupí, když uslyšel, jak Bowren volá: "Halo, kapitáne, honem se podívejte. Koukněte, co na nás běží." Tmavý kožich psa Margot Strathallanové se mokře leskl a zvíře se řítilo dolů od panského domu příjezdovou cestou jako rychlík a vypadalo, že chce sežrat celý konvoj. "Tohle je jeho konec," zamumlal Reisman, když znova vytahoval pistoli z pouzdra. "Ustupte všichni dozadu," vykřikl. Ten pes ho musel slyšet nebo ucítit, protože najednou změnil směr a letěl přímo k Reismanovi. Dobrman se vzepnul ke skoku s vyceněnými tesáky a Reisman měl pětačtyřicítku připravenou a zacílenou, když ho někdo zezadu praštil přes ruku, zvolal: "Ne! Nezabíjet!", proletěl jak šíp kolem něho a srazil psa svým tělem. 132 133 Samson Posey se válel na mokré zemi s chňapajícím, určícím psem, potom vstal, přivinul k sobě bránícího se psa jako štěňátko a jednou rukou mu svíral chvějící se čelisti. Reismana bolela ruka, jak ho Samson uhodil. Ti vězni a strážní, kteří viděli, co se stalo, čekali, co bude následovat. Indián čekal stoicky na bičování fyzické nebo slovní - ale v jeho pohledu byl i kus hrdosti, která Reismanovi říkala beze slov: Podívej, co jsem pro tebe udělal!... Nenechal jsem ti ublížit... a zabránil jsem ti, abys jednal hanebně. "Bowrene, vezměte Poseyho a psa do džípu a jedte nahoru k panskému domu," řekl Reisman. "Zvoňte, dokud někdo neotevře. Ten pes je odtamtud. Až se vrátíte zpátky po příjezdové cestě, uvidíte naše stopy přes pole. Snadno nás najdete. Budeme asi půl míle tímhle směrem," řekl a mávl rukou, "v takovém hájku." Dostat se k tábořišti bylo snadnější, než si myslel. Drobný déšť nepřestával a pole byla sice mokrá, ale ne blátivá. Museli se trochu proplétat mezi stromy a polámali několik mladých stromků a keřů, ale Reisman nakonec dostal na obvod paseky všechny vozy, připravené vykládat. Zamával na Morgana a vzal si ho stranou. "Ten tábor se musí postavit za jediný den, seržante," řekl Reisman. "Uděláme si pauzu na oběd kolem poledne, ale potom pojedeme vcelku, dokud to nebude hotovo. Vezměte všechny vězně s jejich tornami do vozu číslo čtyři a nechte je převléknout do pracovního a plášťů. Potom nechte policisty po jednom převléct, dokud nebudou převlečeni všichni včetně vás a mne a připraveni k práci. Jasné?" "Nemám pracovní oděv, kapitáne." "Myslel jste si, že ho už nikdy nebudete potřebovat?" "Ano, kapitáne. Nechci se vás dotknout, ale když jsem se dobrovolně přihlásil na tu speciální práci ve vězení, řekli mi, že mám jen jedno zaměstnání, tohle, a tak jsem byl odevzdat ostatní výstroj." "Tak se umažete, Morgane. Tohle je malá jednotka a každý musí pracovat. Máte šest prymků na rukávech a budete pracovat, jestli si je chcete udržet." "Ano, pane," zamumlal Morgan. "Dohlédněte ted na muže." Ano, pane," zamumlal znova Morgan a otočil se. Desátník Bowren a Samson Posey přijeli lesem, když se mužstvo převlékalo. Reisman si o ně dělal starosti - ne proto, že by si Indián něco zkusil - byl si jist, že ne - ale proto, že si myslel, že vlastně do toho domu měl jít sám, protože to byla jenom jeho povinnost a nikoho jiného, a on se jí vyhnul. "Jak to šlo?" zeptal se Reisman. "Úkol splněn, pane," odpověděl Bowren vesele. Rozhlédl se po vpasece a okomentoval to. "Není to nic moc, ale zatím to je náš domov, pane. Skoda, že jste pro nás nemohl obstarat pár pokojů v tom velkém domě." "K tomu domu se nikdo nepřiblíží, rozuměl jste, desátníku!" vyštěkl Reisman. Jeho hlas zněl mnohem rozhněvaněji, než chtěl. "Ani vy, ani já a nikdo jiný z téhle jednotky. Tam je vstup zakázán." "Jistě, kapitáne. Asi jsem mluvil ze spaní." "Budete docela v pohodlí, jakmile postavíme oplocení a ubikace." Reisman na chvíli zaváhal, než dodal: "Co říkala?" "Nic, pane. Jenom vzala psa dovnitř a zamkla nám před nosem. Je divná." "Já vím. Setkal jsem se s ní." Reisman rozdělil vězně do dvou pracovních skupin po šesti - jednu na postavení plotu, druhou na ubikace a strážní věže. Vybral si Glenna Gilpina se vzpomínkou na jeho civilní život, ve kterém byla příležitostná práce na

Jihozápadě - stavby, naftová pole, pomocník na ranči, tulák, který nakonec skončil u ženistů, když začala válka. Bylo mu osmadvacet vesnický vyzáblý chlapík, věčně zlostně zamračený a s černým strništěm na bradě, na kterém nikdo nepoznal, že se holil. "Vy byste si měl umět poradit s tímhle," řekl Reisman. Nohou strčil do balíku ostnatého drátu, ktery složili z vozu a naskládali na paseku. "Jo, umím dělat vohrady na dobytek, kapitáne," řekl Gilpin, "ale ani mě nenapadne, abych to vomotával kolem sebe." Reisman ignoroval jeho poznámku. "Budete pracovat pod desátníkem Bowrenem," přikázal. "Co nebude umět, to mu ukážete, ukážete to ostatním mužům a dohlédnete, aby to tak udělali. Máme kůly, drát a nářadí. Vy uděláte práci." Kromě Gilpina určil Reisman Poseyho, Maggota, Jimeneze, Sawyera a Pinkleyho, aby stavěli plot. Hlídali je tři policisté. Seržant Morgan dostal na starosti Franka, Smithe, Whitea, Odella, Levera a Wladislawa, aby začali vysekávat křoví tam, kde budou stát ubikace. Zbylí tři policisté je hlídali s odjištěnými puškami. Reisman seděl v kabině nákladního auta a studoval svoje stavební výkresy, když uslyšel, jak se Morgan s někým hádá. Vystrčil hlavu z okna do drobného mžení a zakřičel "Co se děje, seržante?" Morgan přivedl vězně k autu a držel ho přitom za paži. Byl to Calvin Ezra Smith. "Říká, že nebude pracovat, protože je neděle, kapitáne," vysvětloval Morgan. "Tak se věci mají, kapitáne," souhlasil Smith. Natáhl hubenou tvář nahoru tak, že viděl na Reismana v kabině. Déšť stékal po jeho tvářích a špičaté bradě v tenounké stružce, která ho připoutávala k zemi_ "To se říká v Knize, ‚Pamatuj na sabat a svět ho`." Reisman otevřel dveře a vyskočil z auta. "Smithi, ta kniha také ňká hodně jiných věcí. Vy jste se pokusil zabít důstojníka vidte... Proto jste tady. Mám dojem, že to vaše náboženské obrození je záminkou pro ulejvání." "Ne, pane kapitáne," protestoval Smith. "Tenkrát jsem ztratil Boha, ale ted jsem ho nalezl a chci žít podle Jeho slova." "Budeš žít podle mého slova, kamaráde," vyštěkl Reisman, "a podle toho, co jsi slbil v Marston-Tyne." Kdyby jen jednou povolil, jediné ulití bez potrestání, tak by to hned zkusil někdo jiný a po něm další. Ale najednou ho napadlo něco lepšího, jak to vyřešit. 134 135 Reisman nechci zastavit práci a shromáždil vězně na pasece. Smith a Morgan stáli vedle něho. "Všichni jste začali pracovat a máme toho hodně. Všechno musí být hotovo dnes," prohlásil Reisman. "Tady pan Smith říká, že nechce pracovat, protože je neděle. Nechci vyvracet jeho víru v Boha, a někteří z vás možná jsou také věřící. Nevím. Tak to nechám na vás. Tady Smith může zůstat stranou nebo se procházet a číst nám verše z bible, a jestli vás to povzbudí k většímu výkonu a budete pracovat i za něj, tak je to v pořádku. Ale jestli rozhodnete hlasováním, aby pracoval, tak bude pracovat!" "Ají pracuje!" zařval Lever. "Kdo si hergot myslí, že je?" "Pracovat," křičeli někteří další. "A co kdybysme počkali, až přestane pršet, kapitáne?" zeptal se Archer Maggot. "Doma nenecháváme v dešti pracovat ani nádeníky na poli, tím spíš ne bílé." Reisman zahlédl, jak se White napjal, a jednu chvíli si myslel, že skočí po Maggotovi. Ale místo toho šel k němu a zeptal se tak hlasitě, aby to všichni slyšeli: "Už jsi slyšel o Římanech, ty bílá nuzoto?" "Jo, slyšel jsem o Římanech, chlapče, no a co?" řekl Maggot. "Už jsi někdy slyšel o římském historikovi Tacitovi, bílá nuzoto?" "Možná že jo, možná že ne. Co je ti do toho, chlapče?" Snažil se z toho dostat drzostí, ale výraz jeho tváře byl zmatený a vzteklý. "Historik Tacitus," pokračoval Napoleon, "napsal kolem roku sto před Kristem, že podnebí v Británii je ohavné kvůli častým deštům a mlhám, ale zima tam nikdy není krutá! Tak si to hezky pamatuj, bílá nuzoto, a všechno bude v pořádku." Reisman vybuchl smíchem, a protože se smál on, smáli se všichni, i ti, kteří nic nepochopili a nevěděli ani, na koho to bylo namířeno. I Maggot se smál, i když trochu kysele. Napoleon se usmál, když se odvracel od Maggota. Bylo

to poprvé, co ho Reisman viděl usmívat se. "Tak tě přehlasovali, Smithi," řekl Reisman nakonec. "Pracuj, nebo nebudeš jíst, až budeme mít polední přestávku." Smith se odšoural za ostatními a vypadal trochu přišlápnutě. Šel kolem Napoleon, Reisman mu položil ruku na paži a zastavil ho. "Jednej s tím křupanem vždycky tak jako ted," řekl Reisman mírně. "Prospěješ sobě a možná i jemu víc, než kdybys ho praštil kladivem." "Snad, kapitáne, možná," odpověděl Napoleon unaveně. "Jenže, víte, ten pitomec asi vůbec nevěděl, o čem mluvím." "Přesně tohle jsem myslel," řekl Reisman. V poledne přestalo pršet. Tísnivá šedivá klenba, která svou vytrvalostí budila dojem, že nikdy nevypadala jinak, a je tudíž věčná, začala řídnout a trhat se tu i tam s příslibem modré oblohy. Zdálo se, že někteří vězni mají dokonce radost z práce. Samson Posey, jak se ukázalo, uměl fantasticky dobře a rychle dělat díry na kůly, když mu Glenn Gilpin ukázal, jak se zachází s vrtačkou. Jeho dlouhé paže se bez námahy napínaly, jeho mocný hrudník a rozložitá záda se plnou silou opíraly při přítlaku, a se vší rozhodností odmítal dát vrtačku někomu jinému, třeba jen na chvilku, aby si odpočinul. K obědu se posadili na zem a podlahy ubikací: měli suché příděly a kávu, připravenou z prášku a vody, ohřáté na petrolejových kamínkách. Pak se znova dali do práce. Všech šest mužů ze skupiny seržanta Morgana plus Morgan a Reisman museli jít, aby složili velkou bednu, kterou Franko v Marston-Tyne naložil na korbu zvedákem. "Co to tam, hergot, je?" zaskuhral Franko, když se bedna dotkla země. Morgan mu podal kladivo a dláto. "Otevři to!" poručil. "Opatrně s tím," směroval ho Reisman. "Potřebujeme to dřevo." Franko uvolnil krajní prkno, vrazil pod něj plosku kladiva a nadzvedl. Ostatní stáli kolem a dívali se, čekali, co tam bude, at to bude cokoliv. Hřebíky vyletěly ze dřeva se zasvištěním, až někteří z nich ucukli. Reisman zahlédl mlsnou a chtivou tvář Morgana, stejný výraz, jaký měl, když hltal svou porci "U řeznického znaku". Franko odstranil další a další prkna. "Ty," řekl Morgan Odellovi, "vezmeš jiné kladivo a budeš vytahovat hřebíky z prken a narovnávat je." "Ano, pane seržante!" odpověděl Odell. Nadšeně se dal do práce, ale hned na prvním prknu si roztrhl ruku o hřebík a začal si opatrně olizovat krev. Konečně byla všechna vrchní prkna odstraněna a pod nimi se objevil tmavý, nepromokavý papír. Na něm ležela složená čtvrtka silného bílého papíru, zašpiněná skladováním. Franko ji zvědavě uchopil, rozložil jednou, dvakrát, třikrát, až nakonec zjistil, že je to stavební plán. A potom zbledl hrůzou a vykřikl: "Vy lumpové! Vy špinaví podvodníci! Koukněte na to!" svolával všechny na pasece. "Koukněte na tohle!" A ukázal plán vězni, ktery stál nejblíž u něj, Joe Wladislawovi, téměř ho porazil a oběma rukama začal trhat nepromokavý papír v bednění na malé kousky. Bylo pod ním dřevo: pěkná, dlouhá, silná prkna z vermontské borovice a oprátka z manilského konopí, vyvařená a téměř úhledně složená po délce bednění, dávala mu svůj význam mezi všemi těmi kůly a trámy a schodištovým zábradlím a dalším. "Koukněte na to, chlapi," křičel Franko a oči měl divoké. "Všechno je tady! Popravčí lešení! Posraná šibenice!" Do jeho zorného pole vplula Morganova tvář, strašidelně oddělená od jeho ramenatého, statného těla. Na pasece zavládlo náhlé a mrazivé ticho. Skupina, která stavěla plot, nechala práce a šla k bedně. Strážní se je nesnažili zastavit. Měli na ně stále zacílené pušky a pomalu je sledovali, jako by uchváceni morbidním okouzlením. Archer Maggot vytrhl ten zatracený papír z ruky Joe Wladislawa, který byl ztuhlý hrůzou, přestože nepatřil mezi odsouzence na smrt. Maggot si ho nechal bez odporu vzít Roscoe Leverem, který se podíval a pokrčil rameny, protože jeho lumpárny se zastavily těsně před naplněním míry, za kterou se věší. Ušklíbl se a podal plán popravčího lešení Kendallu Sawyerovi, jehož osudem by ještě mohlo být. 136 137 Franko se pohyboval pomalu, jako v transu. Reisman vstoupil do

ohniska jeho vidění. Franko se shýbl a zvedl kladivo, které upustil. Pohnul se směrem ke kapitánovi. "Ty prolhanej, obojetnej hajzle!" vyplivl. Morgan byl Frankovi nejblíž. Morgan ho mohl zastavit, skočit po něm, udělat cokoliv - ale neudělal to. Hladově, dychtivě ho pozoroval. "My jsme vyvázli, co?" vrčel Franko a mával kladivem. "Uzavřeli jsme dohodu, že jo?" Reisman si všiml, že někteří ze strážných na něj zamířili hlavně svých pušek. "Nestřílet!" vykřikl a pohnul se Frankovi naproti. Napoleon White vyskočil nízkým skokem, natočený dopředu levým ramenem, do kterého vložil všechnu sílu. - Jdi po holenní kosti, říkal trenér, a přírodní zákony ho samy převrátí... bude deat kotrmelce jedna radost! - a zasáhl Franka přímo pod koleny, ten ztratil rovnováhu a roztáhl se jak široký, tak dlouhý. Reismanova bota mu tvrdě přišlápla zápěstí, v němž držel kladivo, a Bowren se pohotově vynořil z hloučku, přistál oběma koleny na Frankových zádech a druhou ruku mu chvatem z džuda zkroutil dozadu. Napoleon se odkutálel a vyskočil, dýchal ztěžka a vztekle a byl připraven vypořádat se s každým, kdo by si něco s ním chtěl začít. "Děkuju vám, poručíku," řekl Reisman. "Jsem vaším dlužníkem." "Tak mi ten dluh splatte hned, kapitáne," odpověděl Napoleon. Rozrušeně chrlil ze sebe slova. "Nemínil jsem vám prokázat laskavost. Jenom vás tu potřebuju, abyste mi odpovídal!" Vyskočil na tu obrovskou dřevěnou bednu a vytáhl odtamtud odpornou oprátku. "Co má tohle ksakru znamenat? Koho tu vodíte za nos?" Nikdo jiný nepromluvil. Zůstali na svých místech. Vězňové přimrazeni hrůzou. Strážní zvědaví, netoužili po malérech, ale přece jen pochovali napětí, které zasáhlo všechny na pasece, za plotem z ostnatého drátu, a které je všechny spojovalo. "To, co držíte v ruce, je provaz," řekl Reisman tiše. "Nic jiného... provaz. To, co je v té bedně, je dřevo... nic jiného než dřevo." Přistoupil k Napoleonovi a vzal mu oprátku z ruky. "Tohle je Anglie, a už dlouho trvá válka. Špatně se shání materiál." Reismanovy šedé oči přecházely od jednoho k druhému. "Potřebujeme dřevo, abychom mohli postavit náš tábor." Napjaté, ostražité, vyděšené výrazy na jejich tvářích se začaly měnit - ještě si nebyli jisti, ale už se situace změnila. "Morgane!" zvolal... a napadlo ho, jestli to ostatní vědí, jako to ví Franko a bojí se, že je mezi nimi kat... jak Reisman chtěl, aby věděli, ale nikdy jim to přímo neřekl... protože Morgan působil jako strašák s mnohem větším účinkem, když se o něm dovídali jenom mezi čtyřma očima od druhých vězňů nebo strážných... a ty zvěsti nebyly ani potvrzeny, ani vyvráceny, ale syceny dalšími pověstmi nebo objasněny přirozeným během událostí. Seržant Morgan se přibližoval pomalu, idiotský úsměv smyslného tajného vzrušení zmizel z jeho tváře. "Kapitáne," hlásil se. Plán popravčího lešení ležel u nohou Kendalla Sawyera a z jeho čar a šipek a rozměrů a pokynů na ně čišela odporná preciznost. ‚Odneste to a spalte!" nařídil Reisman. Ti, kdo věděli o katovi, pochopí... ti, kdo neví, se to nějak později doví a vzpomenou si na tenhle okamžik. Morgan vzal ten velký bílý papír. "Nenosím sirky, kapitáne," řekl. Reisman vyndal z kapsy vesty zapalovač. Morgan několikrát bezvýsledně cvakl, než se zapalovač rozhořel, a potom uskočil dozadu, když se plán popravčího lešení vzňal v jeho prstech a rozhořel ohnivou hranicí. Reisman se obrátil k Frankovi vědom si toho, že každý vězeň očekává, že mu vyměří trest a že když to neudělá okamžitě, budou mít jistotu, že v disciplíně je mezerá, která se dá využít. "Zvedněte ho, desátníku," nařídil. Bowren postavil Franka na nohy a pevně ho držel za jednu paži. Frankova bunda byla rozepnutá, tmavé vlasy měl zcuchané a zpocené, díval se k zemi sklopenýma očima. Vykopeš latríny, Franko," řekl Reisman. "Ještě jednou si zkus kousek, jako byl tenhle, a bude tě to stát krk. Desátníku, nechte ho kopat jámy. Jestli se po vás bude dívat úkosem, tak mu prožeňte kulku hlavou." Reisman se shýbl k zemi, zvedl Frankovo kladivo a podal ho seržantu Morganovi. "A vy ostatní zpátky do

práce," nařídil. Pomalu se odšourali pryč, Morgan a policisté se znova ujali svých povinností a pobízeli je k práci. Reisman odnesl oprátku do auta a zuřivě ji hodil dozadu. Měl pocit, že má od ní lepkavé prsty. 15 Na pasece v lese se rozléhal hluk a křik mužů zabraných do práce - kopání, řezání pilou, zatloukání kladivem, nadávání, vykřikování příkazů. Slunce nového dne mísilo pachy jejich těl upocených námahou s vůní vlhké zahřívané půdy, keřů stromů a květů na rozpuk. Od jihovýchodu, přes les, směrem od panského domu, občas zavanula vůně moře. Pozdě odpoledne bylo oplocení hotovo. Bylo to dvojité ohražení osm stop vysoké - dvě ohrady s nestejně dlouhými stranami jedna v druhé - tvar byl dán obvodem paseky a zásobou ostnatého drátu a plotových kůlů. Vnější plot kopíroval obvod paseky třicet stop od prvních stromů. Vnitřní plot byl od prvního vzdálen dvacet stop. Ubikace byly postaveny v koridoru na jedné straně tak že zaplňovaly šířku, ale ne délku rozlohy. Aby se mohlo vstoupit do vnitřního dvora nebo z něho odejít, bylo zapotřebí, aby jak vězňové, tak stráže prošli linií pěti kontrolních stanovišt, která byla pod stalý m dohledem - branka z ostnatého drátu, dřevěné dveře, ubikace, dřevěné dveře, branka z ostnatého drátu. Na jedné straně bylo maximální omezení pohybu, na druhé pochybná svoboda. Žebřík uvnitř ubikace vedl na střechu, kde bude vždycky jeden policista ve službě, když budou vězňové v ohradě. Právě na tomto žebříku a na dvou strážních věžích - úzkých plošinách se zábradlím, které svou výškou přesahovaly oplocení a chodilo se tam také po žebříku - bylo na první pohled vidět, že byly postaveny a stlučeny ze dřeva popravčího lešení. Strážní věže byly umístěny na strategických místech za vnějším plotem, takže v jejich 138 139 dostřelu byl jak tábor, tak i prostor mezi oběma ploty. Také tam bude dnem i nocí služba. Byly tam dvě latríny, obě vykopané Victorem Frankem, jehož tělo bylo plné hořkostí a mozek ohavných myšlenek, jako brzy budou plné obě jámy. Vězeňská latrína byla v ohrazeném prostoru na nejvzdálenějším místě od ubikací - poněkud ještě oddálena maskována jakoby slepou uličkou, zakrytou umělecky dvojitým plotem. Z obou strážních věží tam bylo dobře vidět. Druhá latrína byla v lese asi padesát yardů od ubikací a byla určena pro strážné. Když bylo všechno zajištěno k Reismanově spokojenosti, nařídil kapitán, aby vězňové nastoupili na ohraženém prostranství. Přinesli si s sebou své torny z nákladního auta a plnou polní výstroj. Victor Franko, zapáchající špínou a potem a louhem a zuřivostí, při procházení ubikacemi rychle prolétl očima celou budovu, a než ušel dvacet stop po podlaze od jedněch dveří k druhým, získal přehled: pryčny, i když zdaleka ne tolik, aby stačily pro všechny v jednotce; umyvadla na dřevěné poličce, vodovodní kohoutky nad nimi, za stěnou napojeny na ohřívač vody; polní kuchyň upravená v jednom koutě na jiné poličce; malá místnůstka, oddělená od prostoru ubikace, její pootevřené dveře odhalily pryčnu, židli a stůl - pravděpodobně pro Reismana. Na ohraženém prostranství stáli vězňové v pohovu, torny a polní výstroj u nohou. Tři vojenští policisté měli hlídku na střeše ubikace a ve věžích. Seržant Morgan, desátník Bowren a ostatní strážní čekali před vchodem do ubikace. Každý muž vypadal tak, že bylo zřejmé, že potřebuje koupel, najíst se a pořádně se vyspat. Morganova vycházková uniforma byla zmačkaná a bylo na ní zaschlé bláto. "Odvedli jste dobrou práci," ohlásil Reisman. "Postavíme stany, uklidíme a všichni dostanou dobré, teplé jídlo." Archer Maggot se dal potichu slyšet. "Co hergot mluví vo stanech... žádný tu nejsou!" Nemyslel, že to bude tak slyšet, ale Reisman to zaslechl. "Čím se to znepokojujete, bratře Maggote?" řekl Reisman. "Myslel sem, že budeme bydlet v tamhletom domě, co ste nás nechal postavit," odpověděl Maggot. "Já tu nevidím žádný stany kolem, kapitáne. A i kdyby tu byly, tak to není férový nechat nás dělat všechnu tuhle práci pro nic za nic." "Vy spíte pod celtou na zemi přímo na tom místě, kde stojíte,"

objasnil Reisman všem. Většinou vypadali překvapeně, někteří zklamaně, někteří rozzlobeně. "Ubikace je pro strážé a zvláštní příležitosti. Jsme v poli a pracujeme v simulovaných bojových podmínkách, které musí být co nejvěrohodnější. Jestli jste zapomněli díky tomu, že vás hýčkali v tom fešáckém anglickém kriminále, ve vaší polní výstroji je polovina vaší střechy nad hlavou. Složte to s druhou půlkou od kamaráda a máte polní stan. Budeme stavět stany každý večer a strhávat je ráno. Kamkoliv půjdeme, cokoliv budeme dělat, budeme se pohybovat s plnou polní včetně stanů. Pro dnešek vás nebudu honit, ale za dva dny musíte postavit stany ve stanoveném čase." Určil dvojice a snažil se, aby jeho oddrmolení jmen znělo co nejnahodileji, ale ve skutečnosti ho to stálo hodně přemýšlení po celý dnešní den, kdy je sledoval při práci a snažil se je poznat lépe. Dal dohromady Maggota a Jimeneze, Franka a Poseyho, Odella a Smithe, Sawyera a Levera, Whitea a Wladislawa, Gilpina a Pinkleyho, a přestože remcali, začali hned se zvedáním stanů a kopáním mělkých příkopů kolem nich. Pokud se mu podaří udržet konfliktní muže od sebe - i za tu cenu, že dá dohromady lepšího s horším a bude doufat v nejlepší - bude se mu pracovat lépe. Reisman si půjčil půlku stanu od desátníka Bowrena a postavil si stan hned u vchodu do ubikace. A od nyní bude v nejvyšší možné míře dělat všechno, co oni, spát jako oni, jíst jako oni, a oni to budou vědět. Morgan, Bowren a policisté budou zvlášt. On bude jedním z nich. Reisman pracoval sám v té místnůstce, vyčleněné z prostoru ubikace, psal výcvikový rozvrh na příští den. Vězňové už se uložili ve svých stanech v ohraženém prostoru ke spánku. Brzy se také on odebere do svého stanu a bude doufat, že stráví klidnou noc. Na ploché střeše slyšel těžké kroky Morgana, na kterého připadla první čtyřhodinová hlídka. Bowren ho vystřídá ve 2.00. Příští noc bude mít Bowren volno, Morgan bude mít první hlídku a Reisman druhou. Pro vojenské policisty na věžích to bude stejné budou si střídat první a druhou hlídku, a třetí noc budou mít volnou. Na pootevřené dveře někdo zaklepal. Reisman vzhlédl. Ve dveřích stál desátník Bowren a bylo vidět, že je trochu rozpačitý. V ruce držel trubku, jejíž zlatý, perfektně vyleštěný povrch se třpytil a házel odlesky. "Co je, desátníku?" zeptal se Reisman. "Omlouvám sé, že vás obtěžuju, pane," řekl Bowren. "Pamatujete se, že jsem vám říkal, že na tohle umím hrát." "Jistě, desátníku." "Tak mě napadlo, kapitáne, jestli bych nemohl zahrát večerku? Víte... měli by pocit, že jsou opravdu zpátky v armádě... mohlo by jim to udělat dobře... zvednout náladu. Já vím, že to zní uhozeně, ale mě vždycky mrazí v zádech, když slyším večerku. Budíček mě tak nedojímá," dodal s úsměvem. "To je Bobry nápad, desátníku," řekl Reisman, "moc se mi lóí." Na okamžik se odmlčel, zamyšlený, a pak pokračoval: "Jestli chcete... a nemyslete si, že jste si to vynutil... byl bych rád, kdybyste hrál i další zvukové signály počínaje zítřkem. Budíček, vztyčování vlajky... přinesl jsem s sebou vlajku, abych jim připomenul, na čí straně jsou, až na to přijde čas... Můžeme na střechu připevnit vlajkový stožár... oběd... až po návrat do kasáren a večerku. To je Bobry nápad, Bowrene. Díky." Poslední tóny večerky doznívaly odnášeny nočním větrem. ‚Smithi?" zašeptal Myron Odell. Už skoro spal, když se ozvala trubka a probudila ho. Ted se zavrtěl ve spacáku. "Smithi, nespíš?" zašeptal znova. ‚To bylo opravdu pěkné," řekl Calvin Ezra Smith tiše. "V té melodii je něco jako modlitba. Bůh je blízko. Víš, že to má i slova? A to je jistá pravda." "Připomíná mi to staré časy," řekl Odell. 140 141 At se propadnu, jestli se nechystá rozbrečet, pomyslel si Smith. "Kdy to mělo jako bejt?" "Na skautském táboře... tam jsem ji slyšel poprvé. Byl jsi někdy skautem, Smithi? Měli jsme oddíl v sirotčinci, kde jsem vyrostl," pletl páté přes deváté a ani nečekal na odpověd. "Jeden rok nás vzali do opravdového tábora, kde byly lesy a jezera. Byl jsem tam jen jednou. Po tom létu už jsem nemohl být skautem. Za trest...

ale pamatuju si to." "Cos jim proved?" zeptal se Smith. "Že tě potrestali." "Nemůžu ti to říct." "Mně je to jedno," zašeptal Smith. "Cos proved, nemůže bejt horší než to, co sem proved já. Kdokoliv si to může napravit u Pána. Tak to stojí v Knize. Odkud jsi, Myrone? Jmenuješ se tak, že jo, Myron?" "Ano. Z Clevelandu, Ohio... to je tam, co byl ten sirotčinec, tak si myslím, že tam někde jsem se i narodil." "Já jsem z Tennessee, Myrone. Víš, kde to je?" "Jasně, že to vím, Smithi. Nikdy jsem tam nebyl, ale vím, kde to je. Chodil jsem do školy." "Ted mi říkej Cale, slyšíš. Jestli tě ted bude něco trápit, tak s tím přijd za mnou, řekni mi to, pokusím se najít na to odpověd v Knize. Tam je všechno. Všechno, co chceš vědět, je tam." "Cale, jsem nevinen... já jsem nevinen," řekl Odell. "Říkal jsem jim to pořád, ale nikdo mi nevěří." At se propadnu, jestli nebrečí, pomyslil si Smith a bylo mu všelijak. "No samozřejmě," řekl. "Vždyt Ježíš taky... byl nevinný jak jehňátko. Ted už vím, že jsi věřící, Myrone. Věděl jsem to v ten moment, co jsem tě uviděl. Ty přece věříš v Boha a Ježíše, vid?" "Mě vychovali jako katolíka. Byl to katolickej sirotčinec." "No af se propadnu!" řekl Smith. "To bych neřek. Ale já ti ted něco povím, Myrone, a myslím, že ti to neublíží. Poslouchej... Hospodin jest můj pastýř, nebudu míti nedostatku. Na pastvách zelených pase mne, k vodám tichým mne přivodí..." "Ten blbec člověka nenechá spát!" zašeptal Archer Maggot. Od Luise Jimeneze se nedočkal odpovědi, a tak pokračoval. "Ty nás uctili touhle nanicovatou muzikou. No řekni, není roztomiloučká!" Zase žádná odpověd. "Jak to přišlo, že ses dneska večer dobrovolně hlásil jako pomocník do kuchyně, Luisi?" rypnul do něho Maggot. "Ne jako pomocník," odpověděl Jimenez rozespale. "Ale jako kuchař!" "Hergot, to je to samý, ne. Co mu lezeš do prdele, tomu kapitánovi, Luisi?" "Nedělej si s tím starosti, kamaráde. Rád vařím, to je všechno." "Ty seš v civilu kuchař?" "Jo, občas vařím," řekl Luis. "Byl jsem myčem nádobí a pomocným kuchařem v Salinas. Špatný časy. Vyhodili mě, tak sem šel zpátky na pole. Dělá tam otec, matka, všichni sourozenci, tím se živíme. V armádě sem chtěl bejt kuchařem, ale nenechali mě." 142 "Poslyš, Luisi,.. tys Mexikánec?" "Já jsem Mexičan... ale jsem Američan, narodil jsem se v Kalifornii, na americké straně hranice. Jsem americký občan." "No dyt to říkám Luisi, že si Mexikánec. To je lepší, než bejt negr nebo Talián nebo Žid nebo Indián, to je jistý. Ty seš okay, Luisi. Cos udělal, žes měl vojenskej soud?" "Zabil jsem posraného poručíka!" "Á,.. zpropadeně!" "Cos udělal ty, gringo?" "Ale vůbec nic. Voni řekli, že sem udělal... já řek, že sem neudělal." "To je život, amigo... Ted sklapni a spi! Sem unavenej." "Jak to, že ti kapitán říkal poručíku?" ptal se Joe Wladislaw. "Do toho ti nic není," řekl Napoleon. Trubka mu připomenula staré časy... Fort Huachuca a jeho pluk. Páni, ti byli jak ze škatulky! Wladislaw pečlivě vážil svá slova. Nestávalo se mu v životě často, že musel tak strašně uvažovat o vhodnosti a výběru slov. "Koukej, kámo," řekl tiše, "rozuměj mi dobře. Já si z tebe nechci dělat legraci. Já se jen ptám, to je všechno... a přátelsky. Jestli mi do toho nic není, tak mi do toho nic není, a tím to končí... stačí říct. Nevím, kdo seš ty, ty nevíš, kdo sem já... ale bydlíme spolu v tomhle stanu, takže si s tebou povídám, je to tak? Jako doma, když jdu do hospody, ne proto, že chci pivo... Kristepane, můžu sedět doma a vypít všechno pivo, na který mám chut... jdu tam proto, abych si popovídal, měl legraci, pokecal si... víš, se všema chlapama ze sousedství... my se tak bavili." Napoleon se nadzvedl na jednom lokti a díval se na něj tmou stanu. "Ty jsi z Chicaga, Joe, je to tak?" "No jasně. Jak to víš?" odpověděl Wladislaw blaženě. "Protože mám uši, Joe, a oči a rozum," odpověděl Napoleon, "a většinou to všechno používám. Když jsi do sebe dostal všechno to dobré pivo, Joe, jak často jsi šel s kamarády do South Side zmlátit pár černochů, co?" "Nikdy!" opáčil Joe Wladislaw pobouřeně. "Proč bych to sakra

měl dělat? Pracoval sem s pár barevnejma na nákladácích a byli fajn. Jasně, že sem někdy něco plácnul, když mi přeskočilo... a párkrát sem se i popral... ale nikdy sem neudělal něco takovýho, jak jsi řekl. Proč bych to vlastně měl dělat!" "Pro zábavu, Joe... prostě jen tak, pro zábavu." "No tak neblázni, kamaráde," řekl Wladislaw a obrátil se ve tmě. "Já se tě jenom zeptal, jestli si nebyl poručík. Urazilo tě to? Naštval ses?" "Ptal ses mě, proč mi kapitán říká poručíku... ne jestli jsem byl poručíkem." Napoleon se usmál do tmy. Vyslovoval pomalu, zřetelně, jako by mluvil s dítětem, a skutečně necítil žádnou trpkost... a divil se proč. "V tom je rozdíl, ne, Joe?" WLadislaw se obrátil zpátky. "Jo? Myslím, že je v tom rozdíl. Takže byl jsi poručík nebo ne?" "Byl jsem poručík." "To muselo bejt něco," řekl Wladislaw s nejistým obdivem. "To fakt mu143 selo bejt něco. Chceš, abych ti říkal poručíku? Chceš, abych to řek druhejm chlapům?" "Říkej mi Nappy," odpověděl Napoleon a srdce ho zabolelo vřelou vzpomínkou. "Tak mi říkali ve škole." Samsonovo srdce bilo jinou melodií, ukolébavkou, kterou tiše a něžně zpívala sladkým hlasem Eva Pavisooková. "Apuikwai, apuikwai," zpívala tiše dítěti. "Usni, hajej. Až vyrosteš, půjdeš na lov... budeš lovit králíčky..." Zeptal se tiše: "Jsi ženatý?" Victor Franko se vmáčkl co nejdál od něho ke stěně stanu a čekal na spánek beze snů a strašidel. "Jsi ženatý?" "Hergot nejsem!" řekl Franko lakonicky. "To bych tak potřeboval, bábu na krk, jako můj táta s mámou, věčně se hádat jako voní a bydlet v jedný smradlavý díře se sedmi dětma. Mám dost vlastních problémů." "Já mám ženu Evu, dítě Malého Charlie, děda Starého Charlie, matku Annu, otce Yuccu." ,Tak proč, hergot, nejsi doma u nich a nestaráš se vo ně. Co děláš v armádě! Ahá, aby ses zbavil obžaloby za nedoplatky a vyživovanejch osob nebo podobně!" "Jsem v armádě dobrovolně. Jít do Cortezu a zapsat se, aby být voják. Dobré pro rodinu. Dobré pro můj Lid. Vláda poslat peníze a starat o ně." ,Ty ses dal dobrovolně! Chlape, ty ses zbláznil!" 5amson se rozzlobeně pohnul. "Zbláznil?... Ne, tohle ty mi neříkej. Ty jsi blázen." Franko litoval, jakmile to vyslovil, a spíš intuitivně vycítil než uviděl, jak se Indián hrozivě zdvihá z lůžka. "Dobrý, dobry, nezlob se, omlouvám se ti. Jsem taky blázen!" Byla to časná noc, kdy to, co se stalo ve dne, už bylo uloženo ve vzpomínkách a zůstala jenom tma a noční chmury, přes které se člověk musel dostat. Ve stanech Sawyera a Levera, Gilpina a Pinkleyho panovalo ticho příměří, navzájem poslouchali dech toho druhého, přemýšleli, o čem asi přemýšlí, a každý si nechával své myšlenky pro sebe. Kapitán Reisman procházel ubikacemi, za obvod paseky, opatrně prolézal mezi stromy a keři. Ještě jednou to zkontroluje, namlouval sám sobě. Ještě jednu kontrolu, než půjdu spát... neklidně, se vzpomínkami na Tess Simmonsovou... s pocitem, že člověku chybí bud ona nebo někdo jako ona... a vyklouzl z lesa, dál než měl v úmyslu jít, odkud viděl temnou siluetu zatemněného panského sídla rýsovat se na čisté noční obloze, a pak se obrátil a šel lesem a ubikacemi, zpátky do oploceného prostoru, kde spali vězňové. Desátník vzbudil Reismana v 6.00. "Mám zatroubit, pane?" ptal se Bowren a ukazoval trubku vchodovým otvorem ve stanu. "Jistě, ale nemusíte se k tomu tvářit tak strašně blaženě," odpověděl Reis144 man s úsměvem. "Dopřejte mi pár minut, než vstanu, a potom zatrubte." Byl plně probuzený, oblékal se rychle a hned si připomněl své denní povinnosti. "Trochu se jdu porozhlédnout kolem, ale asi v 7.30 budu zpátky. Dám seržantovi Morganovi denní program a rozpis služeb, než odejdu." "Ano, pane," řekl Bowren a stáhl svou hlavu ze stanového vchodu. "Desátníku!" Bowren zase strčil hlavu dovnitř. "Ano, pane?" Reisman si šněroval boty a hledal správná slova. "Chtěl bych vám říct, jak oceňuji vaši práci.., jak si jí vážím... berete si na sebe víc, než kolik vám ukládají vaše dva prymky." "Děkuji vám, pane. Mně to nevadí." "A ode dneška zřejmě budete dělat ještě víc. Dáme se

rovnou do vojenského výcviku a seržant Morgan bude muset za pochodu pochytit, co má znát. Zatím nemá moc zkušeností v téhle oblasti, tak diplomaticky zasáhněte tam, kde bude třeba. Pochopil jste, jak to myslím?" "Jistě, kapitáne rozumím," řekl Bowren. Desátník stáhl hlavu ze stanu a Reisman vylezl za ním do dalšího provlhlého šedého úsvitu. Rychle se umyl, holení a jídlo si nechal na potom. Šel rychle lesem směrem k moři, ještě než se ozvaly první tóny budíčku. Franko si přitáhl přikrývku a kolena k bradě, hlavu přitiskl na prsa, kam sí tiskl ruce zataté v pěst. Trubka zmlkla, ale přesto nevstával. Ještě chvilinku, snažil se sám sebe přesvědčit, že neví, kde je. Potom se mu o záda opřela masivní ruka - jemněji než si představoval, že by uměla - a zatřepala s ním. V noci se Indián převaloval a sténal a Franko se probudil těžkou, mrtvou vahou jeho ruky, kterou Samson ve spánku rozhodil přes něj, ale bál se ji shodit, takže spal špatně. "Ty ted vstávat," řekl Posey. "Seržant přijít a asi malér pro tebe. Včera ty mít dost malér." Franko vylezl ze spacáku a začal se oblékat. Ten zatracenej Indián zabírá strašně místa, hlavou div neprotrhne strop, Franko se sotva mohl hnout, aby do něj nevrážel. Stěží si navlékl ponožky, když slyšel; jak desátník Bowren křičí: "Ctení jmen! Poklusem! Tak vylezte!" Od budíčku uplynulo asi pět minut. Franko vyškobrtal ven a v mokrých, ohrnutých a nezavázaných botách vypadal ještě hůř. Bowren nařídil Pozoru a nechal vyrovnat řadu a vyvolával jména. Zde!" zařval Franko. K čemu, hergot, je tahle opičárna! Myslili si, že jim někdo v noci utek? Viděl dva policisty na věžích, jejich lehké automatické pušky namířené dolů, a věděl, že třetí je za nimi na střeše ubikace. Ty sí to tu uměli zajistit. Včera zažili tu opojnou chvilku svobody na silnici, a on myslel jen na útěk, útěk, útěk! Ale tady je to možná horší než v Marston-Tyne. Spí na zemi s Indiánem, každou chvíli se dostane do křížku se zatraceným kapitánem, kope latríny a pořád má pocit, že někde na něj čeká oprátka, i když dělá všechny ty jejich pitomosti. Ten kapitán! Ten zatracenej kapitán! Moc by ho zajímalo, kde ted ksakru je. 145 Franko pozoroval Morgana, ktery stál před řadou jako nějaký hlavoun generál a přijímal ranní hlášení od Bowrena. Jako by ten parchant neuměl sám počítat do dvanácti! A jak to, že nemá na sobě polní uniformu jako ostatní strážní? Kat přistoupil k řadě a začal osobní inspekci, počínaje čapkou pracovního oděvu a konče bagančaty. Bowren ho následoval se jmenným seznamem. "Nezavázané boty," řekl Morgan a díval se Frankovi přímo do očí. "Dejte ho na první úkol, ktery se dneska objeví." Franko se zachvěl ranním chladem a bezmocným vztekem. Morgan a jeden policista je hnali na latrínu, čtyři najednou, zatímco ostatní strhávali stany a zahazovali deštové kanálky kolem nich. Archer Maggot vzhlédl ze svého sedu na bobku na Franka, který si zapínal poklopec. "Jestli tohle není ten plukovník přes latríny!" posmíval se mu. "Co je s váma, plukovníku, sou na vás moc přísný?" "Zavři hubu, Jižane," vyštěkl Franko. "Nejsi vtipnej." Snažil se a nemohl udělat tu zatracenou věc - když tam stál Morgan a čuměl na ně přestože mu měchýř a střeva div nepraskly. "Kapitán řek, že to po sobě musíme uklidit všude, kde budeme, i kdybysme to měli sežrat, protože to není zdravý, nechávat to ležet," vysmíval se Maggot. "Tady si to vybudoval moc pěkně, chlapče. Fakt pohodlí. Sme na tebe pyšný, že jo, chlapi?" Vězňové i strážní se uculovali. Seržant Maggot tam stál se sarkastickým úšklebkem. "Co se mě týče, tak bych ti tu práci nechal natrvalo," popichoval Maggot. Franko k němu vyrazil. "Ty!" pronesl Morgan. Franko se zarazil v půli kroku. Morganův prst ukazoval na Archem Maggota a usmíval se. "Ty máš velkou a smradlavou hubu," řekl klidně. "Ty tu zůstaneš. Až všichni skončí, postříkáš to tu louhem a zasypeš jedním palcem hlíny. Přesně jedním palcem - ne víc, ne míň. Vlezeš do toho příkopu a změříš to, všude musí být přesně stejně hlíny." Franko by se byl dal do smíchu, ale neodvážil se! Bowren strhnul kapitánův

stan - bezděčně si ověřil, že už tam nespí, že se vytratil - a předváděl, jak se srolují půlky stanu a udělají se z nich baličky, připravené na rychlý pochod, bude-li to nutné. Toaletní potřeby a příbory si nechali venku, ty uklidí, až se umyjí a oholí, až se nasnídají. Oblečení a výstroj, které dnes nebudou potřebovat ani při pochodu, ani při výcviku, byly uloženy do toren, které se dají na ubikaci. Jeden z vojenských policistů vcházel brankou a nesl dvacetilitrovou konev vody. "Pojdte a berte si," nařídil Bowren a svolával vězně, "a přineste si přilby." "A na co?" zeptal se Roscoe Lever podezíravě. `"Na mytí, holení, čištění zubů,... můžete se v ní i vykoupat, jestli chcete,` vysvětloval Bowren. "Nebo si z ní sníst svůj příděl nebo si v ní svařit vodu. Přilba je jednou z nejužitečnějších částí vojenské výstroje." 146 "A jak to že nemůžeme používat horkou vodu a umyvadla tamhle, jako nás kapitán nechal včera večer?" dožadoval se Lever a ukazoval na ubikaci. "Ještě z nás nejsou mrtvoly." "Chceš si vzít vodu, Levere?" zeptal se Bowren a naklonil konev. "A nebo se chceš holit nasucho?" Lever musel nastavit přilbu hodně rychle, aby zachytil studenou vodu, která by ho jinak polila. Ostatní vězňové nastavovali své přilby, shlukli se kolem Bowrena, ale netvářili se, že by se jim to libilo. Desátník cítil, že to mezi nimi kvasí. Plnil jen příkazy: od velícího důstojníka k seržantovi a k desátníkovi. Takhle to kapitán chtěl mít dnes ráno. Už je nehodlal hýčkat a asi to tak bylo správně. Archer Maggot vstal z latríny, seržant Morgan mu spokojeně šel v patách. "Potřebuje trochu horký vody, hodně horký vody, abych ze sebe smyl ten smrad, desátníku," stěžoval si Maggot. "Dostaneš přesně to, co ostatní kamaráde," řekl Bowren. "Přines si přilbu." "Vy víte svoje, že jo " vyhrkl Maggot, "a já zase vim, že se mejt nebudu, a uvidíme, koho ten smrad bude votravovat víc!" Seržant Morgan obešel Maggota, stoupl si před něj, ukázal na něj prstem a chtěl něco říct, ale nedostal se k tomu. Maggot se rozehnal a Morganovu ruku srazil. "Nestrkejte mi ten váš zatracenej prst do ksichtu, seržante, slyšíte!" zařval. Zdálo se, že se na okamžik všechno kolem zastavilo, víc překvapením než úlekem. Bowren čekal, jak to Morgan zvládne. Kdyby to byl kdokoliv jiný, Bowren by mu přispěchal na pomoc a tvrdě zatlačil na Maggota, ale seržant Morgan neměl zapotřebí dělat některé věci, které dělal. Zdálo se, že se baví tím, jak je šikanuje na zbytečnostech, občas docela hloupě, a raduje se z až nadpřirozeného strachu, ktery v některych vzbuzuje, a nadto má zřejmé potěšení, že se přede všemi vytahuje se svými šesti zatracenými prymky. Seržant polekaně ucukl a třel si ruku, která ho bolela. Potom si strčil obě ruce do podpaždí, snad proto, aby nezačal znova ukazovat, anebo proto, že takhle vypadal sebevědomě. "Zůstaneš na latrínách celý den," řekl Maggotovi neočekávaně klidným hlasem. "Na téhle tady a na tamté venku. Až se později vrátíme, tak si je vezmeš na starost, jestli chceš jíst." Seržant se vzdálil směrem k ubikaci, svaly ve tváři mu pracovaly. "Vem si přilbu, Maggote," nařídil Bowren, "a začni se holit a mýt." "Zůstanu, tak jak jsem, a uvidíme," opakoval Maggot. "Tak si stoupni ke svým věcem," nařídil Bowren, "do pozoru." Cítil, jak se všude kolem něho vzmáhá napětí. Spojení hněvu a strachu a odporu bylo pro dnešní den připraveno. Možná že by dosáhl toho, aby se to vyventilovalo, ale možná také, že by to udělal ještě horší, jenže něco udělat musel, musí být připraven na výbuch, musí na to připravit stráže. Victor Franko pozoroval, jak desátník obchází a odpočítává vězňům žiletky, a vzal si jednu. Sedl si na bobek vedle své přilby, na koleno položil jedno z těch holicích zrcátek, které stráže rozdávaly, a dívaly se, co s nimi dělají, jako by to byly ruční granáty. Vzhlédl rychle na hloupého Jižana, ktery tam stál jak kůl v plotě a nenáviděl ho - nenáviděl ho přesto, a možná proto, že 147 r. Jižan udělal něco, co on sám nedokázal - postavit se katovi! Jenže udělal by to, kdyby věděl, kdo to je? Franko se zalekl

vlastních krví podlitých očí, které spatřil v zrcátku. Snažil se smýt holicí krém ledově studenou vodou z přilby, ale byla lepkavá jako zubní pasta. Loupl očima po negrovi Napoleonovi, a nenáviděl ho. Snažil se s ním spřátelit, snažil se pomáhat, ale ted ho nenáviděl za jeho včerejší zákrok, nenáviděl ho, že nekopal latríny. Škubl sebou, když ho zatahala žiletka - tupá! znova tupá, hergot! nenáviděl je a bachaře a hajzly! - a hlava mu třeštila, když se snažil rozpomenout, jaké to je být znova mužem, a hodil žiletku do hlíny a zaklel. "Co je s tebou, Franko?" zeptal se Bowren. "Já se neholím... už se neholím, to je všechno... neholím se!" "Ty se oholíš, Franko!" nařídil Bowren a přiblížil k němu svou tvář, cítil rostoucí napětí, zlobil se, že disciplína praská, že sám ještě přilévá do ohně, přestože by si přál všechno urovnat. "Oholíš se, af chceš nebo ne!" A všiml si, že ho ostatní pozorují, pozorují Franka, a zjišťují, co by z toho mohli mít oni. "Ne!" zařval Franko jásavě. "Nikdo z nás se nebude holit!" Tohle ho napadlo v té chvíli. Podíval se po ostatních - tváře namydlené, tváře mokré, tváře napůl oholené, žiletky přiložené k tvářím - znehybněné. Dokonce i strážní. A rozběhl se. Rychle jako šílenec pobíhal od vězně k vězni. "Přestaň! Všichni, okamžitě!" křičel, "nemůžou nás donutit, abychom se holili nebo myli... myslím nás, ne je,... jestli budeme držet pohromadě. Nepovědí nás všechny kvůli tomu!" Popadl žiletky, házel je na zem, téměř nevěděl, co dělá, napůl přesvědčen, že půjdou za ním, napůl se bál, že nepůjdou, zakopával o přilby, unikal desátníkovi Bowrenovi a náhle oživlým strážným... a vězňové se nejdřív nechápavě dívali na jeho výbuch, nechápali, a potom jim to došlo... Napoleon White chápal a chtěl malou rebelii... Leven Gilpin, Wladislaw, Jimenez, Smith, Pinkley, Odell - těm se to 1bilo a věřili, že se to může podařit. Najednou byli přesvědčeni, že je to jejich právo, možná jediné právo, které jim zbylo, a brzy zjistí, jestli je použitelné... Poseymu to bylo jedno a vlastně si ani nebyl jist, co se děje, potom vycítil, že by chtěli, aby byl při nich, dělal to, co dělají oni... Sawyer rád dělal, co se mu řeklo, a vůbec mu nezáleželo na studené vodě a přilbách a tupých žiletkách, protože znal bitvu, jakou si ti ostatní nedovedou představit ani v tom nejdivočejším strachu, ale přesto se přidal k nim, protože nechtěl jít proti všem... odhodili toaletní potřeby, kostky mýdla, ručníky potřísněné holicí pěnou, hodili to všechno na zem se žiletkami... a Archer Maggot se smál a díval, jak je stráže ženou do hloučku, protože ted jsou na tom všichni stejně! Reisman prošel vnější brankou a vstoupil do ubikace chvíli před 7.30, trasu pochodu zaznamenanou na své speciálce, vyznačena místa, kde se zastaví na polní výcvik, přednášku a tělocvik. V ubikaci nikdo nebyl a ze všeho nejdřív si uvědomil nezvyklé ticho v ohraženém prostoru, žádný čilý pohyb, ktery očekával. Přešel přes místnost, otevřel dveře, vedoucí do vnitřního dvora. Byli tam všichni - vězňové stáli v přísném pozoru. Morgan a Bowren a strážní kolem nich, pušky na ně namířené, jako by se stalo něco, z čeho byli mimořádně nervózní. "Desátníku Bowrene?" zařval. Bowren polekaně vzhlédl a mírným poklusem k němu přiběhl. Reisman šel zpátky do ubikace a napouštěl si do umyvadla teplou vodu na holení, když vešel desátník a pečlivě za sebou zavřel dveře. Vypadal ustaraně. "Jsem rád, že vás vidím, kapitáne," řekl Bowren. "Obávám se, že máme potíže. Odmítají holit se a mýt." "Všichni?" No, začalo to s Frankem a Maggotem, a ostatní se v pravou chvíli přidali, dokonce i ti, u kterych byste předpokládal zdravý rozum. Nemohli jsme udělat nic jiného než je zklidnit a čekat, až se vrátíte." "Jak dlouho už tam takhle stojí?" "Skoro hodinu." "To je spousta promarněného času." "Omlouvám se, pane." "Takhle jsem to nemyslel," řekl Reisman. Mezitímco mluvil, svlékl se do trička a začal si mydlit tvář. "To není vaše chyba. Jedl někdo z vašich mužů?" "Nikdo, kapitáne. Nebyla možnost." Reisman si oholil tmavé strniště na tvářích

dlouhými rychlými tahy. Otočil se od zrcadla k Bowrenovi. "Netrap se nad tím, Clyde," řekl. "Situaci jsi zvládl. Udělej pro nás trochu kávy. Já se umyju a převezmu velení." Za několik minut vyšel Reisman do mlčícího vnitřního okruhu. Pokývl seržantovi Morganovi, ktery vypadal dost nervózně - strachoval se nepochybně, aby si udržel svých šest prymků - ale nikdo nepromluvil. Reisman kráčel podél řady vězňů a pohlédl do očí každého z nich. Oni se vyhnuli jeho pohledu. Dokončil inspekci, několik kroků poodstoupil, otočil se k nim čelem. "Jestli chcete smrdět, smrdte!" zaduněl jeho hlas. "Jestli chcete, aby vás všechno svrbělo, at svrbí!" Dalo mu dost práce, aby jeho hlas zněl rozhněvaně, protože žádný hněv necítil. Co udělali, bylo flagrantní porušení disciplíny, ale bylo to také první znamení, že jsou skupina a že by mohli pracovat všichni společně, první náznak esprit de corps v tomhle různorodém gangu usvědčených hrdlořezů. Ještě pořád nevěděl, jestli ten esprit nebo ti hrdlořezové jsou reální nebo jen naoko, i když si uvědomoval, že to bude muset vědět hodně brzy. "Kdybyste byli v boji, tak byste smrděli a škrábali se!" řekl. "Zeptejte se na to Sawyera, jestli chcete vědět, jaké to je. On ví. Byl v boji a vrátil se!" Ken Sawyer se tvářil rozpačitě, oči měl sklopené. "Ale nedostanete teplá jídla - rozhodně ne po tom, co jste dnes ráno předvedli! Budete mít jen polní příděly..." Nikdy neměl v úmyslu krmit je něčím jiným než suchými příděly, pokud si nevydělají na něco lepšího za odměnu. "Jestli někdo z vás chce ted pryč, tak to řekněte! Víte, co na vás čeká v Marston-Tyne!" Victor Franko věděl. Přestože je vedl do rebelie a byl rád, že to udělal, ted se třásl strachy. Očima zabloudil k prázdným strážním věžím... připevněným na sloupech a trámech, se zábradlím a se stoupáky... a drásala ho jemu známá pravda o seržantovi Morganovi, i vzpomínka na jednu noc jeho práce. 148 149 16 Signál trubky desátníka Bowrena naplnil paseku jasným zvukem. Reisman nespouštěl oči z vlajky, kterou jeden z policistů vytahoval nad střechu ubikace. Prapor se vzdut v ranním větříku, provlhčeným blízkostí moře, a zapleskal plně napnutý nad ohraženým prostorem. Reismana naplnil náhlý a nečekaný záchvat pýchy. I když to znělo směšně, tohle je jeho posádka, tady má velení. Podíval se na mužstvo. Jsou na dně, zanedbaní, většinou lajdácky salutují, někteří otevřeně pohrdají jím i strážemi, a snad i vlajkou. Postavte se pořádně do pozoru, zatraceně!" vykřikl na ně. Někteří se napřímili, někteří zvedli brady, zbytek jen přesunul váhu z jedné nohy na druhou. Tóny trubky dozněly, vlajka byla přivázaná ke stožáru. Pohov!" nařídil Reisman. Zhroutili se ještě o něco víc, a to byl jediný rozdíl v tom, jak stáli. Vypadali přesně na to, čím jsou: vězňové. Čekal od nich víc, po té včerejší dobré práci dychtivost začít, učit se, snažit se, zdokonalovat se. Každý z nich prošel základním výcvikem, možná že i vyšším, a Bowren s nimi všechno důkladně zopakoval, když ještě byli v Marston-Tyne. "Pozor!" zaburácel na ně Reisman. Napjali se, polekáni zuřivostí v jeho hlase. Připomenuli mu jeho samého! Asociací pocítil bodnutí viny a uvědomil si se znepokojující ostrostí, že vůči této vlajce, vůči svému americkému občanství je asi stejně vinen jako oni, nikdy si nelámal hlavu s něčím, co by přesahovalo, co se naučil nazpaměf jako školák a užíval jako svého privilegia při svých toulkách v zahraničí. Bral své vrozené právo za samozřejmost, ale nikdy ho sám v sobě neobnovoval a vypěstoval si téměř za hranice únosnosti a legality ten čistě americký postoj, z něhož pramenila jeho vlastní smělost, s jakou chránil vypovězené patrioty a nespokojence, a dokonce v něm byl prostor i pro jeho sebeironii. Jaká je v tom ironie - nebo jak je to příléhavé, že on je jejich vězeňský strážce... af už to vymyslel nějaký neznámý a precizně fungující mozek někoho nahoře, anebo osudová náhoda! Reisman se podíval na hodinky. Bylo skoro 8.00. "Odcházíme za třicet minut," chladně oznámil. "Než odejdeme, naučíte se ty věci, které jste

se měli naučit hned na začátku. Jednou z nich je, jak se postavit rovně! Budete se mi vzpouzet, a já jednoho po druhém zkrotím a pošlu tam, odkud jste přišli! Učte se rychle a budete jíst. Jinak budete pochodovat s prázdným břichem!" Poslal Morgana a polovinu stráží do ubikace, aby si uvařili snídani. Potom po dobrých deset minut bez přestávky proháněl Reisman vězně povely Pozor! Vpravo hled! Vlevo hled! Zpříma hled! Pozdrav! Pozor! Pohov! Rozchod! a přitom s desátníkem Bowrenem a třemi policisty chodili podle řady a klepali na břicha, brady prsa, nohy, paže, zadky, záda s pokyny Zastrčit! nebo Vypnout!, až byl nakonec spokojen. Reisman poslal tři strážné po sobě mimo ohražený prostor, na strážní věže a střechu ubikace, a vždycky počkal, až jeden strážný zaujme pozici, než vyslal dalšího. Řada vězňů se ani nehnula. I jejich dýchání bylo tiché a nehybné. Zdálo se mu, že už jsou to méně vězňové a více vojáci. Reisman se k nim otočil zády a kráčel směrem k brance. Pokynul Bowrenovi, aby ho následoval. "Vezměte jejich příděly," uložil mu. Reisman pozoroval vězně zblízka. Ani jeden se nepohnul. Ani jeden nepohnul přímo před sebe hledícíma očima. Zůstali tak, i když Bowren zatroubil signál k jídlu, jako by si nebyli jisti, co znamená, anebo jestli je určen jim. "Pojdte a rozeberte si to!" zavolal Bowren. Znova se zhroutili, jak byli zvyklí, nejistě rozvlnili řadu a vypadali jako vězňové. Balíčky se suchými příděly na den se rozdávaly u branky, a oni se zachmuřeně odšourali zpátky, rozložili se na zemi a opatrně rozbalovali tyčinky se snídaní. Reisman seděl blízko nich, žvýkal svou tyčinku suchého drceného ovoce, suchého mletého vepřového s vejci, sušenky, které mu připomínaly psí suchary, a snažil se dávat najevo, že mu to chutná. Vězňové se po něm poočku dívali: nevraživě, podezíravě, nevrle. Reisman rychle přeletěl očima obvod prostoru: policisté bdělí na věžích a střeše ubikace, Bowren u branky. Seržant Morgan přišel do prostoru a vystřídal desátníka Bowrena, aby se i on mohl najíst. Jeden z policistů přinesl kotlík s horkou vodou na kávu pro vězně. Bez poznámky ho položil na zem blízko nich a vrátil se brankou do ubikace. Reisman ho viděl, jak leze padacími dveřmi na střechu, aby vystřídal strážného. Pozoroval, jak dva policisté jdou kolem vnějšího plotu, aby vystřídali strážné na věžích. "Doběhněte poklusem!" zavolal. Rozběhli se k věžím, rychle vylezli po žebříkách, a strážní, kteří byli vystřídáni, sešplhali dolů a odběhli k ubikaci nasnídat se. Reisman čekal, až se někdo z vězňů pohne, aby zvedl kotlík, z něhož se kouřilo, a posloužil sám sobě, když už ne ostatním. Ale nikdo se nehnul. Věděl, že potřebují kávu, přinejmenším proto, aby spláchli pachut toho hrozného jídla, které snědli. Vstal a zvedl kotlík. "Kdo chce kávu?" zeptal se. Podívali se na něj, překvapeně, rozpačitě a zmateně. Někteří začali lovit sáčky s kávovým práškem, sušeným mlékem a cukrem. "Já bych trochu prosil, kapitáne " nakonec vyhrkl Kendall Sawyer. "Já taky, pane," řekl rychle Myron Odell. Ostatní reagovali, někteří hlasitě, příjemně, někteří s nesrozumitelným chrochtáním. Zvedali šálky. Reisman mezi nimi chodil a naléval vodu. Když všem posloužil, sedl si mezi ně a usrkával svou kávu. Poslouchejte mě," řekl tiše. "Věřte mi, když vám tohle povídám...` Podívali se na něj s novou podezíravostí, někteří z nich ještě s nevyhaslým hněvem vzbuzeným jeho úsilím o disciplínu, někteří znuděně, protože to slyšeli už předtím. "Jestli tohle všechno pro vás znamená jen únik z MarstonTyne a od toho, co vás tam čekalo, tak okamžitě odejděte a nechte se oběsit nebo zavřít do vězeňských kasáren na dvacet let nebo na celý život nebo jak zní váš zatracený rozsudek. Nikdy to tady nezvládnete." Podívali se na něj s oživlým zájmem. "Říkám vám tohle: dostali jste takovou příležitost v téhle jednotce, že by za ni hodně vojáků dalo své oko, aby ji získalo. Ted nevíte, co 150 151 tím myslím, protože nevíte, co vás čeká. Ale dozvíte se to okamžitě, jakmile začnete vypadat jako vojáci a ne jako muklové. Můžete jít z této nejnižší příčky armády až na samý

vršek a nikdo nebude před vámi, a tím nemyslím, že byste se všichni stali generály nebo někým na ten způsob." Čekal smích, ale nedostavil se. "Generálů máme dost. To, co potřebujeme, jsou vojáci." "Tak na co jste ho sem přived?" napadl ho Victor Franko nervózně. Hodil hlavou směrem k Morganovi. "Von není žádnej voják. Vy víte, kdo to je." Ostatní pokračovali ve žvýkání, srkání kávy a dívali se z Franka na Reismana a vycítili, že je tu něco, co by měli znát a co Franko míní svou poznámkou. "To je pravda, kapitáne," vložil se Archer Maggot, aniž by zesílil hlas. "Já obyčejně s takovejma nesouhlasím." Podíval se na Franka s úšklebkem a potom zpátky na Reismana. "Ale ten Morgan je ten nejzatracenější záložák, pod kterým sem kdy sloužil. Všichni víte, co ten chlap udělal dneska ráno, jak mě dráždil..." "Tohle jsem nemyslel, Jižane," vyhrkl Franko chraplavě. "Ty zatím nic nevíš. Jen se do toho dejte, kapitáne, a řekněte jim, koho jste vzal s sebou, aby nám tu nebylo smutno!" A významně si drbal štětínatý krk a tvář. Reismanovy oči znova přelétly obvod tábora. Strážní byli připraveni, pozorovali věžně, i když pravděpodobně nemohli slyšet všechno, o čem se hovořilo: "Na co to naráží, kapitáne, s tím seržantem?" zeptal se Joe Wladislaw. A ukousl si ze snídaňové tyčinky, "Seržant Morgan byl katem ve věznici Marston-Tyne," řekl Reisman klidně. Joe Wladislaw přestal kousat. Nikdo nepromluvil. Nikdo se nepohnul. Nikdo se neodvážil podívat směrem, kde stál Morgan. Ve zlomku vteřiny se nálada změnila a oni se semkli jeden k druhému. Ticho přerušil opovržlivý smích, který v ten okamžik působil skoro obscénním dojmem. "To myslíte toho legračního mrňavého tlusťocha?" vysmíval se Napoleon White. "Děláte si legraci." "Nedělá!" vyhrkl Franko divoce. Archer Maggot se slabě zasmál. "Není divu, že se ho tak bojíš, chlapče!" řekl Frankovi. Ale jeho smích zněl nejistě, křečovitě a mdle, i když se k němu přidali někteří další, aby utišili svou vlastní hrůzu - dokonce i ti, kteří se podle výroku soudu neměli setkat s jeho profesí s výjimkou Roscoe Levera, ktery se smál jejich nepokoji, uklidněný tím, že on sám je mimo katův dosah. Myron Odell se pokusil zasmát, ale zaskočilo mu a začal se dávit. Kendall Sawyer a Luis Jimenez se nesmáli vůbec. Samson Posey se nesmál. Rozuměl tomu, co bylo řečeno, a našel v sobě odvahu zvednout hlavu a dlouze se zadívat na Morgana. Příště si dá před tímhle člověkem pozor, protože zradu, jestli to bylo to, znal až moc dobře. Když věděl, že tady to zlo je, a znal ho, bude pracovat proti němu: pracovat tvrdě, mít sílu Třínohého Billyho, aby mu pomohla. "Věděl jsem, že na tomhle člověku je něco hříšného," zašeptal Calvin Ezra Smith. Rychle se podíval na seržanta Morgana a honem dal oči pryč. Reisman napjatě čekal na další divokou a hněvivou scénu, ale ted se mu dýchalo lépe, i když si ještě nebyl jist, jestli ho jejich reakce uklidnila, nebo zklamala. Smějte se, vy blázni!" řekl Franko zamračeně, a jeho otevřenou ránu v duši mohl každý vidět. "Co vy víte? Já tam byl! Já ho viděl!" "Já taky," řekl Reisman. Vzpomínka na popravu mu vytanula v paměti, jako by to bylo včera, a promítla se do jeho výrazu, když se díval z jednoho na druhého a zpátky na Franka. "Neviděl jsi dost! Není to pěkný pohled. Není to snadné. Měli byste se zamyslet nad tím, co tu uděláte." Dopil svůj šálek kávy a vstal. Ted mezi nimi bylo dost strachu, i mezi těmi, co se nervózně smáli. A Franko, jestli aspiroval na to, že bude jejich mluvčím a vůdcem, promarnil příležitost svými vlastními slovy a hrůzou. Dojedli a Reisman vykřikl: "Jde se močit!" a vedl jejich hlouček dolů k latríně. Franko by byl s radostí políbil kapitánův zadek. Bylo mu už dost zle. Suchá strava na něm pracovala jako projímadlo, a tentokrát se mu to podařilo, protože Morgan zůstal stát u ubikace. U branky vytvořili jedinou řadu a Bowren a Reisman procházeli podle ní a kontrolovali výstroj. "Pomozte jeden druhému," řekl Reísman. "Zkontrolujte tomu jeden druhému. Pamatujte si tohle a budeme si dobře rozumět: starejte se

sami o sebe jak nejlíp umíte, a potom se postarejte o kamaráda vedle vás." Stoupl si za Franka a nadzdvihl jeho tornu o několik palců. "Utáhni si popruhy, Franko," řekl, "nebo za půl míle budeš tahat zadek po zemi." Vyšli z ohraženého prostoru ubikací a vnější brankou a na okraji lesa vytvořili dvojřad podle toho, jak spali ve stanech. Reisman je tam zdržel. Ještě jedna věc, než odejdeme," upozornil. "Kdokoliv, kdo by chtěl upláchnout, protože jsme ted venku z tábora, dostane kulku za svou námahu. Není úniku. Nedostanete se pryč. A i kdybyste se mohli dostat pryč, kam byste šli?" Ukázal zpátky na tábor. "Obratte se a podívejte. To je domov. Postavili jste ho sami a udělali jste stejně dobry kus práce jako inženýři. Zeptejte se Glenna Gilpina. Ten vám to poví, protože mezi nimi chvíli pobyl." Gilpin se mračil na Reismana za to, že o něm mluví. "Na pochodu zůstaneme pohromadě," pokračoval Reisman. "Není to bojová hlídka, a nikdo po vás zatím nebude střílet. Ukažte mi ted, jestli máte větší výdrž než skautský oddíl... jestli jste tak kurážní, jak si to o sobě myslíte!" Hovno!" mumlal Victor Franko potichu. Šli lesem do polí stokesmanorského panství ve směru od domu, do vnitrozemí od mořského útesu a zhruba rovnoběžně s ním. Kanál neviděli, protože byl skryt za terénní vlnou. Reisman byl vpředu, policisté po stranách, Bowren se pohyboval sem a tam podél průvodu. Seržant Carl Morgan šel jako poslední za Frankem a Poseym. Reisman byl rozhodnut vyzkoušet jejich výdrž. Zlomit je. Použije podvodu, zostuzení nebo násilí nebo pohrdání nebo cokoliv jiného, co mu přijde pod ruku, aby dosáhl svého cíle: změnit je z toho, čím jsou, na to, čím musí být. 152 153 Když bude muset, tak je zlomí a vytvoří, a zlomí a vytvoří, znova a znova, jako to udělal dnes ráno, nebo předešlého dne. A kdyby každý malicherný problém vedl k porušení kázně, tak bude dělat denně rozbor jejich i svého chování, denně bude bojovat proti jejich nenávistem, strachům, jejich hlouposti, výbuchům špatné nálady a ulejváctví. Musí jim postavit před oči v jakém jsou srabu, věci, které by měli dělat, ale nedokážou to, a věci, které se budou muset naučit, aby snížili riziko, že jsou v nevýhodě, až je vysadí uprostřed nacistické válečné mašinérie - a tohle oni zatím nevědí. Vězňové měli na svých zádech nadbytečný náklad a ten táhl dolů plátěné popruhy. K tornám byly přivázány skládací lopatky. Reisman nesl totéž plus patnáct liber zbraní a munice - samopal M3 zavěšený přes rameno a pistoli pětačtyřicítku u boku. Strážní šli nalehko: zbraně, příděly a vodu na celý den, ale žádné torny, které by je brzdily. Bowren a dva policisté nesli stočené provazy a sekery pro případ problémů v terénu. Nebyl čas ani personální složení na to, aby Reisman vytvářel taková zaměstnání, jaká musí denně překonávat frekventanti škol záložních důstojníků, kde se vyhodnocovali a připravovali muži pro operace v týlu, tak využil každé přírodní překážky na panství, kterou se mu podařilo najít. Když tam byl kopec, na který se dalo vylézt, vedl je nahoru v tom místě, kde byl nejpříkřejší; tam, kde byla strž, která se musela překročit, nebo potom břebrodit, nechal je používat kmeny a větve a provazy a řetěz lidských rukou a odmítl je pustit pohodlnější cestou, ale vždycky je vedl k té obtížné, nebezpečné a únavné. Začal pochovat, jak mu jeho těžká torna napíná svaly, jak se popruhy zařezávají a škrábou skrz jeho pracovní uniformu, ale věděl, že vězňové to cítí víc, možná s výjimkou Samsona Poseyho, který se nezdál být unavený a vypadal, že by s klidem mohl nést i sám sebe anebo jednoho dva z nich po celý zbytek dne. Vězňové padali vysílením na každé zastávce, kterou jim povolil, ale nenechal je jenom sedět a lapat po dechu anebo se natáhnout na zem. Nechal je sedět v útvaru, torny úhledně vedle sebe, a dělal jim přednášky: nejdřív základní, jednoduchou látku - vojenskou zdvořilost, kázeň, osobní ochranu zdraví, hygienu - v desetiminutovkách, jednou v hodině, a potom následovalo pět minut rozcvičky, kdy se svlékli do triček v tom chladném,

šerém ránu a potom se zase rychle oblékli, aby chránili svá rozehřátá, upocená těla před studeným větrem, zvedli torny a pochodovali dál. Skuhrali jeden před druhým, mumlali poznámky na stráže i Reismana, ale snažili se. Během jedné přednášky, když je pozorně sledoval a snažil se zjistit, jestli ho opravdu poslouchají a rozumí mu, zjistil Reisman, že něco přehlédl. Najednou vsunul poznámku: "Odted s sebou budete nosit poznámkový sešit a tužku a budete si dělat poznámky z mých přednášek a rekapitulovat, co jste se na polních pochodech naučili. Každý večer po jídle bude test, abych viděl, že jste lekci správně zvládli. Vedle těla budete potřebovat taky myšlení." S Poseym byl jazykový problém a možná že někteří další na tom nebyli lépe, ale dokázali něco namalovat nebo načmárat, a tak naznačit, co mají na mysli. Bude se snažit, aby ti chytřejší jako White a Gilpin pomáhali; a tam, kde potřeboval sílu a výdrž, bude mít ty silnější, jako je Posey a Sawyer a možná Maggot, a taky White, aby mu pomáhali, a takovým způsobem vybuduje důvěru a schopnosti a spoléhání jednoho na druhého, a to bylo vlastně všechno, co pracovní jednotka potřebovala. Musejí uvažovat jako vojáci, myslet na to, co dělají a co se učí a co je čeká - chtít to dobře splnit, a takovým způsobem vyrůst ze své minulosti a nechat za sebou vlastní sobecké, malicherné a ubohé existence. Reisman je vedl do nejvzdálenějšího konce panství, kde procházeli sem a tam vnitrozemskou stranou za mořským útesem, aby využili maximum toho, co jim pozemky nabízely jako překážky, drezíroval vězně téměř za hranici toho, co mohli snést, a potom je vzal stezkou dolů na pláž, kde konečně přerušili pochod přestávkou k jídlu. Plnými doušky vdechovali svěží mořský vánek a svalili se do měkkého písku, aby se na chvíli zbavili toren z bolavých, odřených ramen. Křičící rackové se nechali unášet větrem. Samson Posey závistivě sledoval jejich let a v posvátné hrůze se díval na prudké nárazy pěnivého příboje kanálu La Manche. Viděl jinou spoustu vod, větší i menší, od té doby, co odjel z Towaocu, a vždycky cítil tu samou posvátnou bázeň, která byla téměř pochybností. Připlul sem přes nepředstavitelný oceán, přesně na to místo, odkud přišli bíli mužové; ale nikdy ještě neudělal to, po čem strašně toužil: nevešel do něj, neponořil se, aby cítil, jak se přes něj přelévá a myje a očišťuje, aby cítil jeho sílu a vstřebal ji. Nikdy tu možnost neměl. Šel ke kapitánovi. "Můžu tam jít?" zeptal se a ukázal na moře. "Umýt... napít." "To se nedá pít, Posey," odpověděl Reisman, a dokázal se usmát. "Je to slané... ale můžeš se umýt, jestli chceš. Umíš plavat?" "Plavat? Ne." Franko naslouchal jejich rozhovoru a chraptivě vychrlil, protože ještě lapal po dechu: "Nikdo se nemyje, náčelníku! Nikdo z nás! Zapomněl jsí na dnešní ráno?" Hněvivě přejel pohledem ostatní a hledal jejích podporu, ignoroval Reismana a stráže, a dokonce i Morgana a znova žádal jednoduchou, neškodnou, nepřetržitou revoltu, která znamenala my proti ním. "Dohodli jsme se, že se nemyjeme, neholíme, náčelníku! Jasné?" Samson se na něj díval s rozpaky, a také na některé ostatní, kteří souhlasně pokyvovali, mumlali "Jo, jo! Tak je to správně, náčelníku!" a otevírali svoje balíčky s jídlem, upíjeli z polní láhve, dívali se na něj se zájmem mnohem větším, než tušil, co udělá. Pochopil, i když ted očekával hněv kapitána, anebo příkaz, namířený proti ním. Reisman se díval a napjatě poslouchal. Ledabyle pokrčil rameny, aby dal najevo, že žádná z takových malých organizovaných rebelií pro něj nic neznamená. "Běž, Posey, jestli chceš," řekl. Konkrétně v tomhle je nechá, aby si dělali, co budou chtít, rozhodl se, Samson byl rozpolcen. Nemohl urazit kamarády, protože chtěl mezi ně patřit, a toužil po mocném volání moře. 154 155 "Jen se napiju!" řekl rychle, otočil se a utíkal k příboji. Hej, copak nevíš, že v té vodě je sůl?" křičel Wladislaw. Samson skočil do pěnivého lemu mořských vln a vyplašil hejno racků, kteří se na nich houpali. Díval se, jak jedna vlna se vrací a

jiná se vzdouvá tam, kde se dotkla jeho podrážek. Nabral do dlaní vodu a vlil si ji do úst, provinile ji nechal stékat po tváři a zápěstích, zakuckal se a vyplivl. Přiběhl zpátky ke skupině, otíral si znechuceně ústa v nechápavém zklamání. "Sůl!" řekl. Jedli svoje suché příděly a pili vodu z polních láhví, která chutnala po kovu, a byli rádi, že mají trochu delší odpočinek. Někteří jedli rychle a pak se natáhli, aby si zdřímli a nastavili tvář slaboučkému slunci, které se probojovávalo vrstvami mraků k dalšímu dni vlažného tepla. Někdo jedl pomalu, opřený o tornu, a pozoroval uklidňující vlnění moře. Samson házel kousky sušenek rackům a hltal jejich radostné výkřiky a pohyby. Odpočívali půl hodiny, a potom Reisman nařídil: "Seřadte se! Stejná formace jako ráno." Ted je držel na pláži v přímém pochodu, bez kopců a překážek, ale bylo to stejně za trest, jestli ne ještě víc, v měkkém písku, ktery se lepil na unavené, bolavé nohy a dělal je dvakrát tak těžkými, a museli jít zrychleným krokem: pět minut mírným poklusem, pět minut chůze. Muži začali zakopávat a padat: první Odell, se ztraceným a vyděšeným výrazem. Franko - Posey ho pevně zachytil, aby neupadl, odsekl "Nech mě na pokoji, ty velká opice!" a vytrhl se mu. Maggot a Lever s výrazem, že kašlou na všechno. Pinkley a Wladislaw urputně, protože by bývali chtěli obstát. Všichni si na chvíli sedli do písku na pár minut oddechu, ale byli pobídnuti unavenými policisty, aby šli dál, a tak znova klopýtali v pomalejším tempu, což vyhovovalo seržantu Morganovi vzadu, protože už toho také měl dost. Už dávno něco takového nedělal. Reisman dal povel k zastavení. Byl strašně unavený, ale pokračoval by, kdyby s ním všichni udrželi tempo. White, Sawyer, Jimenez, Smith a Gilpin padli do písku a opřeli se o své torny, lapali po dechu a ani se nenamáhali sundat si popruhy. Vydrželi s ním, a to bylo dobré. Stál tam Samson, jeho tvář se leskla potem, také on už byl unavený, ale zdaleka ne vyčerpaný, a čekal, že se mu řekne, co bude dál. Můžeš se posadit, Posey," řekl Reisman. Ušli jenom půl druhé míle po pláži, a ještě asi tolik měli k té části mořského útesu, ktery byl nejblíž táboru. Ranní pochod sem a tam dělal devět mil. Reisman čekal na Bowrena a policisty, až přivedou opozdilce, a na Morgana, ktery těžce dýchal otevřenými ústy. v "Unaveni?" zlobil je Reisman a díval se jednomu po druhém do tváře. Oči mu utkvěly na Napoleonu Whiteovi. Napoleon zachytil výzvu. "Dokážu udělat všechno co vy!" odsekl, a jeho hrud se namáhavě zvedala, "a možná víc!" "Tak co kdybys převzal vedení a šel vpředu, moudrý muži," opáčil Reisman. "Urči krok. Dej příkazy. Půjdeme za tebou. Musíš vědět co dělat. Už jsi to dřív dělal." Archer Maggot se namáhavě postavil, ve tváři zuřivost navzdory vyčerpání. "Koukejte, kapitáne, ten zatracenej seržant už mě určil na latríny na cele] den a já fakt nevím, co byste mi ještě mohli udělat kromě umoření hladem k smrti nebo oběšení. Vůbec mi nevadí tohle všechno pochodování a cvičení, protože, jak řek ten negr, co dokážete vy, dokážu i já, a líp, ale af se propadnu, jestli budu brát ňáký příkazy vod něj!" Napoleon se začal vymotávat z popruhů a pokoušel se vstát, ale pořádně se podíval na Maggota, jak tam stál a funěl zklamáním, a znova sebou praštil do písku. "Bílá nuzoto, nestojíš mi za námahu!" Reisman se postavil mezi ně. "Jak dlouho jsi v armádě, Maggote?" zeptal se. "Asi rok." "Už jsi někdy byl na nočním útoku... při přepadu komanda?" "Sakra, ne." "Tak já tě něco naučím, chlapče," řekl Reisman tiše, jako by mu prozrazoval důvěrnou informaci. Také ostatní naslouchali, z míst, kde leželi, v naprostém vyčerpání. "Víš, při nočním útoku si všichni začerňujeme tváře a je to fakticky výhoda, a jeden z těch případů, kdy White bude mít před tebou výhodu, chlapče. Ještě je hodně dalších věcí, ale ty se budeš muset tvrdě učit. Chceš vést tenhle pochod?" Maggot zuřivě vrtěl hlavou, spodní čelist měl skleslou. "To teda ne, kapitáne, nechci vést žádnej pochod." "Tak drž hubu a dávej pozor a možná že se něco naučíš," řekl Reisman ledově. Tentokrát jim dal deset

minut mlčenlivého odpočinku a potom vstal. "V pořádku, White," řekl. "Jsou všichni tvoji. Ukaž nám, co dovedeš." Napoleon pomalu vstal a třeštil na něj oči. "To jako doopravdy?" "Ale jistě, kámo. Bud se do toho dej, anebo zmlkni." "Tak dobře pane vznešený a mocný!" odsekl mu Napoleon. "Všichni vstát! Stejný pořádek, jako jsme sem přišli... kapitán vedle Wladislawa... Bowren tři kroky za mnou po mé pravici... Morgane, dohlédněte na loudaly a popohánějte je..." Jeho hlas byl pevný, sebejistý, profesionální. Strážní i vězňové udělali, co chtěl - Maggot bez sebe zuřivostí, ostatní pobaveně, zvědavě nebo lhostejně. Reisman si stoupl vedle Joe Wladislawa a jeho přítomnost v jejich těsné blízkostí měla utišující účinek. Než si mohli všecko rozmyslet, Napoleon už to udělal za ně... "Kupředu po-o-o-chod!" a obrátil formaci dolů, odkud se stáhl odliv. Otočil se tak, aby k ním byl čelem a pochodoval pozpátku, ale držel krok, chtělo se mu plivnout jim do tváře, že měl jednou jednotku, která by je všechny strčila do kapsy, a začal zpívat "Hut, hup, hip, haw! Hut, hup, hip, haw! Levá! A levá!... Levá! A levá!" Jenže tohle nebyla jeho stará jednotka, a nepřidali se... jenom se bez zájmu plahočili... ... Archer Maggot v duchu zuřil, proč ti ostatní nevybuchli a nepodpořili ho 156 157 před tím zatraceným bláznivým kapitánem - co to s ním je copak neví, co je zač negr? - a ten černej frajer... Maggota ted víc bolela hlava a střeva než nohy a záda... a téměř si uvědomoval, že je v tom rozdíl... ... a Victor Franko si mumlal "Hovno!" pod vousy, jako by to dělal pod jakýmkoliv velitelem... ale při pomyšlení, že je vede jeden mazanej negr dolů po vlhkém, vlnami utlučeném písku, kde se pochoduje snáz... a že mu to projde... ... a kapitán John Reisman měl docela dobrý pocit z toho, co udělal... a pochodoval sebejistě tím svěžím tempem, jaké určil Napoleon. Obešli výspu a Reisman zahlédl v dálce vršky komínů Stokes Manoru. Vystoupil z řady a poklusem doběhl dopředu. Vrať se mezi ostatní, White," nařídil. Napoleon zaváhal, čekal ještě na nějakou další poznámku, ale když žádná nebyla, vrátil se vedle Wladislawa. "Seberte se!" zařval Reisman. "Pojdme!" Sevřenou pěstí uhodil dvakrát do vzduchu a obrátil formaci do měkkého písku v ostrém klusu. Útes se nad nimi tyčil víc než sto metrů, když poručil zastavit. Do červeného pískovce byla vysekaná stezka, kterou šel dnes ráno. Ještě o kus dál po pláži znal místo, kde se moře rozbíjí o skály pod okny opuštěného panského sídla; a o míle dál, tam, kde se řeka vlévá do Kanálu, je vesnice. Vězňové padli do písku při Reismanově pokynu "Rozchod". "Potřebuju dobrovolníka!" zavolal. Odpověděli mu jen křičící rackové a zvuk příboje. Nikdo se ani nehnul. Bud leželi roztažení jak širocí tak dlouzí, nebo se zhroutili opřeni o své torny, a bylo jim zjevně všechno jedno. Reisman se podíval na hodinky. Pracovali ani ne pět hodin, ušli mizerných dvanáct mil a, s výjimkou Poseyho, vypadali, že vůbec nedojdou domů. "Morgane!" zavolal. Seržant k němu přišel s podezřením na tváři. "Seřaďte muže do půlkruhu třicet kroků od nás," nařídil Reisman. Vězňům řekl: "Sesedněte se k sobě!" Stráže poodstoupily, ale nepolevily v ostražitosti. Reisman položil svou tornu a sedl si po indiánsku, pušku položenou přes stehna. Nedaleko Morgan natahoval uši, aby zaslechl něco z toho, co říká. "Požádal jsem o dobrovolníka," opakoval Reisman klidně. "To, co chci, aby udělal, je velmi důležité. Budou na tom záviset naše životy, až opustíme pláž. Budu pracovat s ním." Díval se do jedné tváře po druhé, a oni se zvědavě dívali na něj, nebo odvrátili oči. Nikdo nezvedl ruku a nepromluvil. Kendall Sawyer to skoro udělal, ale pak si vzpomenul na první axiom vojáka: nikdy se do ničeho dobrovolně nežeň. "Víte, co to znamená být vojákem doopravdy" vyzval je Reisman. "Někteří z vás to kdysi dělali, a proto jsem je vybral. Očekávám, že půjdete příkladem a pomůžete ostatním. Všichni to můžete dokázat. Nikdo z vás není hloupý. Níkdo z vás není zmrzačený nebo slabý. Kdybyste byli, nebyli

byste ted tady." Ale oni byli hloupí, slabí, zmrzačení - jestliže ne fyzicky, tedy v hrdosti a ve své budoucnosti - a věděl téměř s jistotou, že se k nim připoutal z těch důvodů s konečnou a neodvolatelnou platností. "Dostali jste se do maléru, a co! Já byl taky v maléru!" a vyzpovídal se, dřív než si uvědomil, že se zpovídá, a sám sebe se ptal, jestli je to správné - aby věděli, že s nimi sdílí jejich zlo, aby oni s ním sdíleli jeho dobro. Ale kde končí lest a začíná pra5cda? "Ať už jste udělali cokoliv, nemá to nic společného s tím, co děláme tady. Máme jenom jediné na práci... udělat z vás vojáky... a máte na to hodně málo času. To, co spolu děláme, co vás učím, dnes, zítra, příští týdny, může zachránit váš život a vyrovnat účet, který máte vůči armádě, vlasti, sobě samým. Kdo se hlásí jako dobrovolník?" Kendall Sawyer, Glenn Gilpin a Samson Posey zvedli ruce. Napoleon White by ji také zvedl, ale nechtěl přehánět, aby nevypadal moc úslužně. Calvin Ezra Smith se skoro přihlásil, ale nedůvěřoval tomuhle muži, tomu kapitánovi, ktery se posmíval Bohu a sabatu a mluvil lehce o zlu. "Posey, ty!" řekl Reisman. Samson vstal a vypadal moc potěšeně. Sawyere, Gilpine, vy příště." Vypadali zklamaně, i ukřivděně. "Ostatní budou usilovat o druhý dech a výdrž. Budete obojí moc potřebovat, a hodně rychle. Máme za sebou teprve polovinu dne." Přivolal strážné. "Dejte mi provaz," řekl, "a jednu sekyru." Policisté sundali ze svých lehkých toren provazy, které byly použity dnes ráno při překonávání překážek. Samson šel od jednoho ke druhému a navlékal si jejich svitky na dlouhé paže. Bowren podal Reismanovi sekyru, kterou měl zastrčenou za pasem. Reisman a Samson se šplhali po příkré stezce, která se kroutila vzhůru, a nahoře prudce zahnula za převislý konec útesu a vyústila na planině, porostlé hlodašem a vřesem. Víc než půl míle odtud se rysóvala část panského sídla. Reisman se rozhlédl, jestli je nablízku nějaký silný kmen stromu nebo masivní balvan, ale nebylo tam nic, co by mohl použít. "Spustíme se dolů z útesu na provazech, a potom se vyšplháme zpátky s ostatními. Rozumíš, Posey?" "Ano." "Máš nějaký nápad, k čemu zakotvit tady nahoře provaz?" Reisman naznačil gestikulací rukou uvazování a tahání za provaz. Samson se rozhlédl. "Ne stromy... ne těžká skála," řekl. Poklepal na složenou lopatku na Reismanově torně. "Já vykopat díru... stát v ní. Vy vázat provaz kolem mě." "Myslím, že to by nešlo, ale stejně jsi přišel na dobrou myšlenku," odpověděl pohotově Reisman. Vyhákl sekeru a ukázal s ní na několik stromů asi sto yardů od útesu. "Usekni mi šest silných větví a pňnes je sem." Podal sekeru Samsonovi. Samson po ní vztáhl ruku... zaváhal... jejich oči se setkaly v porozumění, že si důvěřují. Samson vzal sekyru, shodil svou tornu, položil svitky provazu a rozběhl se ke stromům. Reisman svázal čtyři provazy dohromady a začal kopat zákop deset stop od 158 159 převisu. Svázali dohromady dvě jednoduché kotvy, přivázali k nim provazy, zaklínili je bezpečně do zákopu a zakryli hlínou. Napnuli provaz vší silou a kotvy držely. "Jdu první," řekl Reisman a navlékl si znova tornu. "Ne, já!" naléhal Samson. "Jdu první. Čekej, až ti dám znamení," řekl mu Reisman. Hodil si svoji M3 přes záda a upevnil ji. Nakoukl přes útes, upozornil muže dole a hodil provaz. Stočil se dole s dostatečně volným koncem, ale Reisman si najednou uvědomil, že není moc bezpečné, jak je plošně napjatý nahoře především proto, že posledních pár stop budou muset šplhat přes převis a nebudou mít ani tu nejistou oporu, kterou dávají výstupky útesové stěny, o které se dají opřít špičky nohou. Poslal Poseyho pro další větve a zakotvil v zemi trojnožku, která podpírala provaz blízko okraje útesu. Zvedla provaz dostatečně vysoko, aby se ten, kdo šplhal vzhůru, měl za co chytit rukama i nohama, až bude přelézat přes okraj. Reisman si dal smyčku provazu pod zadek, pozpátku se spustil přes okraj a sestupoval podél stěny útesu tak, že provaz pomalu pouštěl mezi pevně sevřenýma rukama a nohama. Když byl za převisem, odrazil se kopnutím a zhoupl dolů,

zapřel na chvíli nohy na útesovou římsu, aby si odpočinul, a pak se znova zhoupl na volném provaze. Dvakrát se zhoupnutím dostal na úseky stezky. Když byl dole, vězňové postávali a s obavami si ho měřili. Strážní se jedním okem dívali na něj, druhým na ně. Poodešel od paty útesu tak, aby viděl na jeho vrchol. Dobry, Posey" zavolal. "Pojd dolů!" Samson se spouštěl s menší opatrností a větší smělostí a zastavil se jen u uzlů, které zadrhly jeho hladký sestup. Jeho dlaně, paže a nohy byly obtočené kolem provazu a řídil jimi svůj sestup. Dopadl dolů tak, že se písek rozstříkl na všechny strany. "Seberte si torny a seřadte se!" nařídil Reisman. "A co takhle pěšina?" mumlal Roscoe Lever. "Já nejsem žádnej alpinista!" "Žádná pěšina neexistuje!" vyštěkl Reisman. "Tohle je jediná cesta vzhůru! Závisí na tom váš život!" Neochotně... nervózně se pohnuli. "Tak vyskočit!" pobízel Reisman. "Bowrene, nechte je udělat pár hlubokých dřepů, aby si uvolnili klouby a ujistili se, že jsou ještě naživu." Seržanta Morgana a jednoho strážného poslal nahoru po pěšině a tři policisty na ta místa na pěšině, odkud by mohli dosáhnout na šplhajícího muže a pomoci mu, bude-li třeba. Potom kolem sebe svolal vězně a vzal do ruky konec provazu. "Existuje dobrý a špatný způsob, jak to provést," řekl jim. "Takhle je to dobře." A současně se slovy ukazoval, šplhal po provaze. "Vytáhněte se rukama a zaklesněte nohama. Vytáhněte rukama, zaklesněte nohama." Sklouzl dolů. "Kdybyste znervózněli, tak se nedívejte dolů! Máte na sobě o patnáct liber méně než já, tak bulte rádi, že jste ještě nevyfasovali zbraně." "Jen nám dejte zbraně! K tomu nemáte dost odvahy!" 160 "Až jindy Franko!" řekl Reisman. "Dnes ne. Co bys tomu řekl, kdybys lezl za mnou a ukázal ostatním, jak ti to pěkně jde?" "Počkám, až na mě dojde řada, kapitáne." "Uvědomte si jedno!" řekl Reisman. "Kdokoliv, kdo nedokáže zvládnout tuhle překážku, má konec, je kaput jako skopčáci! Nebudu tolerovat ulejvárny. Jestli nedokážete tohle, at sami, nebo s pomocí ostatních, nebudete schopni zvládnout ani jiné věci, které se od váš budou vyžadovat, a vaše cena pro tuhle jednotku bude nulová." Odmlčel se, aby svým slovům dal patřičnou váhu. "Kdo jde za mnou?" Samson se prodral skupinou. Reisman mu podal volný konec provazu. Všichni ted dávejte pozor na to, co mu ukážu," řekl pečlivě. "Ten, kdo stojí u konce provazu, je stejně důležitý jako ten, kdo šplhá. Musí rukama i nohama držet lano napjaté." Položil Samsonovy ruce a nohy do žádané pozice na laně a ujistil se, že dokonale pochopil, co to znamená. "Když je provaz napjatý jako hasičské bidlo, je šplhání snadnější. Jestli se kdokoliv na laně dostane do nesnází a bude potřebovat oporu pro špičky nohou, zavolá dolů, na toho, kdo kotví lano, aby ho takhle pohnul." Uvolnil lano v rukách Samsona a ukázal mu, jak by mělo být rozkýváno směrem k útesu. "Jestli se někdo pokusí slézt z lana, než se dostane nahoru, vrátí se sem a zkusí to znova, takže si vezměte k srdci mou radu a udělejte to napoprvé. A ted ještě jedna věc, a ta je nejdůležítější. Podívejte se všichni nahoru! Všimněte si převisu. Lano je tam zajištěno tak, abyste se dostali přes něj, ale ten, kdo bude stát dole, vám může pomoci tímhle způsobem." Pomalu odtáhl Samsona dozadu i s lanem tak, aby ho napjaté propouštěl mezi rukama, až využil všechnu jeho vůli a lano bylo napjaté v úhlu útesu. "Takhle pomůžete druhému přes převis." Hodil provaz do rukou Samsona. "Když ho uvolníte, zabijete ho! Bowrene, dávejte pozor na toho, kdo bude tady dole jistit, a pomozte mu. Chytni lano, Posey!" Začal šplhat rychle a přitom volal dolů, co mají dělat. "Přitáhnou se rukama, zaklínit nohama! Vytáhnout rukama, zaklínit nohama! Nedívat se dolů a nepanikařit! Kolem vás je dost lidí, aby vám pomohli, když bude třeba." Uprostřed zavolal: "Zhoupni mě na pěšinu, Posey!" Policista, ktery tam stál, ho uchopil, když se přiblížil, a podržel ho tak, aby ostatní viděli, a pak ho zase pustil, aby šplhal dál. U převisu postupoval Reisman opatrně po centimetrech a tahem zvětšoval úhel sklonu lana od kraje,

takže na něm částečně ležel, když přelézal jeho hrb. Morgan a policisté ho sledovali ze vzdálenosti několika stop a ruce měli vztažené k němu. Odmítl je mávnutím a sám se přetáhl přes okraj. Posey se dostal vzhůru perfektně. Po něm šel Sawyer, ktery musel zápasit s převisem, a na tváři měl přitom divoký, zoufalý výraz a pak se zhroutil na hromádku na plošině, nervy a svaly se mu ještě chvěly. Další byl Gilpin, vyčerpaný ale s pohledem na Reismana, kterym řkal jdi-někam-dokázaljsem-to. Pak nikdo. Reisman nahlédl přes převis. Hádali se tam, kdo je na řadě. Bowrene, at sebou hnou," zavolal dolů. "Franko, jdi k provazu." Franko šplhal pomalu a využíval každé opory pro špičky nohou, a víc času strávil odpočíváním než šplháním. U převisu uklouzl a otočil se na laně, takže 161 ted visel zády k útesu. ‚Zatracenej kapitáne!" zaječel. "Jdu dolů, nedokážu to!" A začal se spouštět dolů. "Franko, zůstaň, kde jsi!" zařval Reisman. Neviděl na něj, protože mu v tom bránil převis. "3estli půjdeš zpátky, tak s tebou končím. Slyšíš mě? V téhle jednotce už nemáš co pohledávat. Večer se vracíš do Marston-Tyne." Frankovy prsty se objevily nad hrbem, rozedřené do krve, potom jeho hlava, lapal po dechu. "Podejte mu ruku, seržante," nařídil Reisman. Na Frankově tváři se objevila hrůza, když se k němu Morgan natáhl. Reisman chytil seržanta za opasek, aby měl jistotu, že nespadnou oba přes okraj útesu. Smith, Wladislaw a Jimenez šplhali opatrně a šetřili sílu tím, že dávali jistícímu muži signál, aby je zhoupl ke stěně útesu, kde si odpočinuli před převisem, a pak se drápali posledních pár stop s výrazem umřít-anebo-zvítězit. Myron Odell to zvládl dobře až k poslední římse, o kterou se opřel špičkami nohou, a pak zamrzl. Svíral lano, ale nepohnul se nahoru ani dolů. Reisman seběhl po pěšině na místo, odkud na něj mohl vidět. Zlostně křičel na muže na pláži. "Hergot, nestůjte tam takhle a dělejte něco! Někdo musí nahoru a pomoct mu!" Byla řada na Maggotovi. "At se propadnu, jestli polezu tam nahoru a nechám se zabít jenom proto, abych pomoh tomu strachy posranýmu Yankeeovi!" mumlal. "Proč hergot neskočí dolů a nezláme si vaz?" Napoleon se pohnul dřív, než si uvědomil, co dělá. Popadl Maggota za ramena a odhodil ho. "Uhni!" a začal šplhat. Maggot se za ním rozběhl, popadl ho za kotníky a strhl do písku, a pěstí ho tloukl do těla i do hlavy. Myron Odell uviděl rvačku mlhou strachu, který ho přimrazil. Cítil, jak mu vytrhli lano z ruky a skoro ho srazili z jeho nejistého bidýlka. Viděl, jak ostatní od sebe odtrhují zápasící těla a drží každého zvláši, slyšel, jak kapitán na něj křičí, nejdřív ze stezky, potom z pláže. Reisman zhoupl lano směrem k útesu. "Chyt to, Odelle!" zavolal. Odell se choulil, zkamenělý, sám, a bylo mu jedno, jestli tam zůstane navěky, jestli tam umře. "Podržte lano, desátníku," nařídil Reisman zamračeně. ‚"1e tady jenom jeden způsob, jak donutit toho parchanta, aby se hnul." Sundal si ze zad samopal, odjistil ho a zacílil. "Odelli!" zakřičel. "Odelli, v pěti vteřinách začnu střílet na útes. Chyb se lana a lez!" Odell slyšel slova, viděl, jak se sto stop pod ním pohybují postavy, slyšel rachotivé výstřely a s fascinovanou nevěřícností viděl, jak se kulky zakusují do útesu, jak odlétají úlomky pískovce a jak se proud střel bliží k místu, kde visel - a skočil! Nohy i ruce zamotané do provazu, ale drápal se ze všech sil nahoru, aby unikl hluku, prachu a explodující skále, a nový strach ho galvanizoval tak, že přelétl přes hrb útesu, jako by tam vůbec nebyl. Nikdo mu přes něj nepomohl, protože všichni uskočili před kulkami! Dopadl chvějící se, ale vítězný, vedle vězňů na plošině, kterym lezly oči z důlků. Dokázal to! Dokázal to, a víc! Stříleli na něj! On! Ochutnal to, co opravdu bylo téměř zuřící bitvou! i Ý Cítil, jak kolem něho poletují drobné drápky smrti, ale nezasáhly ho! Ach, Bože, on jim ukázal! Reisman si zhluboka oddechl úlevou. "A je to, zatraceně!" vyštěkl na ostatní: "Hněte sebou!" Maggot, White, Pinkley a Lever se vyšplhali překvapivě snadno. Bowren podal Reismanovi volný konec lana.

"Jsem další, kapitáne," řekl. "Nechci, aby si někdo z nich myslel, že dokážou něco, co já ne." ! Vyšplhal se rychle a přelezl přes hrb. Reisman poklusem běžel po stezce nahoru, aby se k nim přidal. Odell zíral na kapitána se smíšenými pocity nenávisti a respektu kvůli tomu, co ho donutil udělat, a s obdivem, dokonce sympatií, což by ovšem popřel. A co kdyby ho kapitán zabil? Potom by tenhleten samý Myron Odell, ktery ted poslouchá kapitánovu přednášku o polní taktice a jak má člověk přežít v terénu, odkázán jen na sebe, ležel mrtvý, krvavý, s rozlámanými kostmi u paty útesu - a on by byl nevinen! Byla to ta nicota, kterou nemohl pochopit a kterou mu hrůza bránila přijmout. Odejít do nicoty - svíral by pň tom svoje rány, svíjel se, obracel a s křečovitě staženou tváří chroptěl: "Dostali jste I mě!" jako to dělali ve filmu, anebo by vykřikl věčným, nekonečný Im výkřikem, když by padal dolů, jako to taky dělali ve filmu? Neudělal nic z toho, a tak ted neví, co vlastně má cítit - že je to dobře nebo špatně, má se stydět nebo být pyšný. Kapitán mu nepomohl. Když přišel nahoru po stezce, věnoval mu jediný zvědavý pohled a pak ho ignoroval. Když Reisman skončil přednášku, znova se svlékli k prostným. Nechá je ten chlap vůbec někdy odpočinout? Odella bolel každý sval a kůstka, ale to mu nebránilo žasnout nad netušenými zdroji síly, které objevil sám v sobě. Před odchodem domů si šli ulevit, a aby měli alespoň trochu soukromí, poodešli z místa, kde seděli, a od směru, kterym se vydají. Domov! Tak to kapitán nazval dnes ráno. Odell věděl, že to byl asi tak domov, jako by jím mohlo být cokoliv jiného. Franko stál vedle něho a mával svým penisem nad hlodašem a vřesem a uvažoval, jestli ho ještě někdy použije jinak než k močení. Podíval se na Odella, a Odell zalapal po dechu! "Ježíšmarjá, ženská!" pronesl a samým spěchem se pomočil, jak se snažil rychle zakryt. Byla to žena - nebo její část, viditelná od pasu nahoru, stála ohromená pár kroků od místa, kde stezka ústila na plošinu. Víctor Franko k ní vyrazil a úplně zapomněl, že tam není sám. A pak uviděl toho psa. Reisman uslyšel štěkat psa a vzhlédl, aby uviděl Margot Strathallanovou, stojící na stezce asi třicet yardů opodál, držící na krátko dobrmana, ktery se vzpouzel. "Franko, vrat se!" vykřikl. Franko se obrátil, na tváři měl výraz zlé, ošklivé bolesti. Reisman uchopil Bowrena za paži. "Běžte říct té ženě, aby se vrátila na pláž, než vyklidíme tady to místo!" nařídil. "Morgane, rychle svolejte mužstvo a nechte je nastoupit do řady!" 162 163 Věžňové kroužili kolem, někteří zvědaví, a většina jich vrhala na ženu hladové, závistivé pohledy. Samson se úzkostlivě díval na kapitána a na psa. Seržant Morgan jim nařídil "Pozor, stranou hled!" Bowren přiběhl zpátky a šeptal Reismanovi: "Říká, že je to její majetek, a nikdo jí nebude předpisovat, kudy má chodit. Chce mluvit s velícím důstojníkem." "Odvedte je odtud, Bowrene. Mírným poklusem k táboru. Doženu vás." Dobrman po něm chňapl a dával najevo marnou nenávist, když se k nim Reisman přiblížil. "Ruhig, Sigismund," řekla psovi Margot konejšivě a hladila ho po hlavě a po bocích. Pes zakňučel a poslušně si sedl, ale nespustil podezíravé oči z Reismana. "Er gehorcht Ihnen gut!" řekl suše Reisman. "Sprechen Sie deutsch?" zeptala se překvapeně. "Ano, mluvím, ale zvuk němčiny mi je vždycky proti srsti - někdy k vzteku, někdy k smíchu!" Obrátila se ke psu. "Ten hodný důstojník nám neublíží. Chce si jenom popovídat." Pes se zklidnil. Usmála se na Reismana. "Slyšela jsem střílet. To jste si zase hráli?" "Žádal jserrr vás, abyste nevstupovala do žádného prostoru, kde budeme pracovat," řekl Reisman chladně. "To je poněkud divná sebranka," posmívala se. "Američané, že? A vy si myslíte, že s takovýma vyhrajete válku? Jak vidím, tak se budete muset trochu víc namáhat." "Řeknu vám to naposled," řekl tiše a zuřivě se snažil ovládnout. "Nepřibližujte se k mým mužům! Budte mimo dohled, mimo doslech!" "Mimo doslech?" zasmála se Margot. "To je trochu obtížné při kraválu, jaký děláte. Střílení na mé

pláži a troubení od rána do večera. Měla bych zůstat zamčená v pokoji, jen abyste měl radost?" vyhrkla zlostně. "Dovolte, abych vám připomenula, že tohle je můj domov, a vy jste tu na základě mé shovívavosti." "Jestli vám to bude lépe vyhovovat," řekl Reisman už klidněji, "tak udělám něco, čemu jsem se chtěl vyhnout. Vyrozumím válečný úřad, že je v našem nejvyšším zájmu, aby vás vystěhovali." Její tvář se protáhla a nervózně skousla ret, ale když promluvila, bylo to stejně povýšené jako předtím. "To nebude nutné. Nemám v úmyslu překvapit vás při vaší práci, jak tomu říkáte. Pohled na vás mě pobuřuje. Mým přáním je vyhnout se vám." Margot táhla psa kolem něho na plošinu a on se díval, jak míří k panskému domu. Svou pohrůžku neprovede, alespoň ne hned. Rozběhl se za svým mužstvem, měli před sebou ještě hodiny práce. 17 Po celém britském království si té noci leželi lidé pevně v náručí. Lnuli k sobě s láskou i úzkostí, s něhou i vášní, jež jim byly záštitou proti všemu, co je tížilo a děsilo, v postelích, pokud jim Bůh přál nebo měli štěstí nebo byli dostatečně majetní... schouleni na studených rimsách suterénních oken v Belfastu... opřeni o temné cihlové zdi v Liverpoolu... za jízdy na sedadlech vlaků... v taxíkách za jednu libru v Londýně, kde prostitutky rozprostřely po Piccadilly své sítě a málokdo jimi proklouzl. Někdo si musel vystačit sám. Archer Maggot si musel vystačit se svými vzpomínkami. Ležel zabalen do dek na tvrdé zemi, svaly a kosti rozbolavěné, prosycen puchem latríny, a myslel na tu ženu na útesech, celou zachumlanou do obrovského pláště, takže by nedokázal říct, jestli má prsa a zadek a nohy a vůbec něco, ale toužil po ní tak, jak si ji pamatoval, a přemýšlel, jestli bydlí tady blízko, v tom velkém domě, a jestli z toho všeho kapitán něco má. "Luisi, užíval sis hodně, kdyžs byl doma?" "Já si užívat dost." "Vim, že vy Mexikáni ste pěkně vohnivý." "My jistě vohnivý. Ty co myslet?" "Člověče, já si užil tolik, že už je mi zle jen vod pohledu na to." "To sou řeči." "Dyt já byl u nás doma někdo, Luisi." "Jo?" "A jakej, Luisi. Těch koček, co já měl. Těch zajíčků, co chodilo z venkova, a všechny se stavěly nejdřív u Archera Maggota, aby je zaučil, aby jim ukázal, jak se v tom chodí. Taky toho pití, co sem si užil, a po kapsách sem měl vic peněz, než si asi viděl za celej život." "Člověče, co ty dělal? Ty mít bordel?" "Bordel? Kruci, ty seš ale blbej. Tos nikdy neslyšel o Phoenix City?" "Kde je to?" "Kde to je? Hergot, Luisi, ty seš ale blbej. Já .myslel, že každej v týhle armádě prošel Phoenixem." "V Arizoně?... Muj bratranec tam jednou sbírat grepy." "Hochu, ty seš vopravdu venkovskej balík. Jakživ sem neslyšel o nějakym Phoenix City v Arizoně. Mluvim vo tom v Alabamě. Tam vodkad sem, z russellskýho vokresu. Z Columbuse v Georgii je to hned přes řeku Chattahoochee. Tam máš bordely a striptýzy a pajzly a automaty na hraní a karban a kostky a každej tam hraje jak šílenej... i negry sme tam nechávali hrát... a když někdo potřeboval stříkačku nebo pilulky, taky sme mu je vopatřili. Dostals tam všechno, co sis na tomhle sakramentskym světě moh přát." Čtrnáctá ulice a Dillingham Street a Seale Road září neony a jsou plné povalečů, kteří se sem valí po mostech z Columba, kteří se sem valí z russellského okresu a z venkova a z Birminghamu, z celého Jihu, až od Miami a Tallabassee a Mobilu a New Orleansu; a ze Severu, z Chicaga, New Yorku a Detroitu 164 165 přicházejí hazardní hráči; a kovbojové z Rena a odjinud ze západu... a hlavně vojáci... tisíce a tisíce a tisíce vojáků z Fort Benningu, kteří přicházejí přes ty mosty s kapsami plnými žoldu, a vzduté pyje je ženou rovnou tam, kde čekají děvčata v laciných kavárničkách a nočních klubech a v hotelích a motelech, a oni se rozlévají po celém okrese do starych dřevěných domů, do stodol a chlívků a rybářských přístřešků u rozježděných polních cest. A Archer Maggot to má všechno pod palcem. Ne úplně všechno, nešéfuje všemu - i když si občas představoval, že šéfuje nebo že jednou bude - ale je pořád v akci, stará se o záležitostí Velkých Šéfů, kterym

patří tahle branže, dohlíží, aby kšefty běžely bez potíží, hledá nové talenty, drží děvčata v lajně, doručuje úplatky poldům a šerifům a politikům, bere si na starost cucáky, kteří dělají kravál kvůli falešným hrám nebo ředěnému chlastu nebo krátkostí času s děvkami, za které si zaplatili, ty, kteří dělají potíže, vyřizuje boxerem nebo řetězem, důtkami nebo pendrekem, a někdy jen svými velkými masitými pěstmi nebo těžkými botami. A dělalo mu to skutečné potěšení - i když někdy on a ostatní hoši zašli příliš daleko a někdo pak našel nafouklé tělo plovoucí v Chattahoochee... "Kecáš!" řekl Luis Jimenez. "Když tohle člověk dělat tam u nás, zákon tě brzy zmáčknout. Takový místo, jako říkáš, nikde není." Maggot se vytrhl ze svého snění. "Takovou volovinu mi nikdy neříkej!" zašeptal rozzlobeně. "Zákon a politikové pracovali pro nás, jak sme potřebovali, a chodili k nám celý chtivý po kočkách a pašovanym chlastu a po tý troše zábavy jako každej jinej." "Dyž seš tak důležitej, co děláš tady?" "To je dlouhý povídání, Luisi... moc dlouhý." "Vyser se na to, kamaráde... Já mít tvrdej den a ten zatracenej kapitán říkat, že nám nic nevodpustit, já už muset spát." Ale Archeru Maggotovi nedávaly spát myšlenky... bolavé tělo... skučící nervy... vzpomínky na to, jak jim tekly štávy a jak se začínaly sníjet a potit a sténat a páchnout a sápat se a supět a křičet a jak pak nehybně ležely, vlasy vlhké a lepkavé, těla mokrá. Nedávala mu spát vzpomínka na tu v Londýně, co na něj ječela: "On mě znásilnil!", ačkoli ji před ním užilo tisíc mužských. Hodila mu to na krk před vojenským tribunálem, kde ukazovala podlitiny na tváři a na těle, které jí způsobil. Kurva! Nebyla dokonce ani tak hezká, ani tak dobrá v posteli jako ty holky, co on školil a kterym vládl ve Phoenix City. Laciná kurva, která to hrála, aby ho dostala na šibenici, a která ho přivedla do jednoho kriminálu s negrem, s Indiánem a Mexikáncem! Nedávalo mu spát pomyšlení na to ráno ve Phoenix City, kdy mu úřední sluha doručil povolávací rozkaz... neposlali mu ho poštou, ale doručili do vlastních rukou, aby měli jistotu, že ho dostal, a aby on si byl jist, odkud to pňšlo... a on si tam do města na úřad zašel, aby zjistil, kdo to ksakru zvoral, ale dívali se na něj tak cize, jak kdyby nebyl někdo, a řekli mu, že musí udělat, co je na tom papíře napsáno, a narukovat... vůbec to nechápal, protože měl vždycky nahoře zastání, at udělal, co chtěl... a když zašel za Velkými Šéfy, kteří mohli zařídit všechno, řekli mu, že už bylo příliš mnoho výprasků, příliš mnoho mrtvol a že podnikal příliš mnoho na svou vlastní pěst... že už bylo příliš mnoho stížností a jdou po tom poldové z Fort Benningu a že možná chtějí některá místa uzavřít a to by poškodilo byznys... a proto ti mocní rozhodli vyřešit to takhle... vyšoupnout ho pryč... tím že ho zachránili... byli i takoví, co by ho rádi viděli ve věznici Kilby za to, co udělal... nebo v Chattahoochee... nebo zahrabaného někde v jámě... ale Velcí Šéfové ho mají příliš rádi, než aby na něj nechali dopustit a právě proto musí narukovat jako ti ostatní vlastenečtí hoši z jejich poctivého města a suverénního státu.., a že udělá setsakra dobře, když bude držet hubu o tom, jak to chodí ve Phoenix City... protože když něco vykecá, mají dost možností, jak se mu dostat na kobyllcu... ale když bude poslušný hoch a udělá, co mu právě řekli, tak ho tu možná bude čekat nějaká práce, až se vrátí domů. Od prvního dne, co oblékl uniformu, se Archer Maggot užíral zlostí a umiňoval si, že se vrátí domů ještě úspěšnější, než když odcházel, a že si to vyridí í s těmi, co ho nahnali do armády. Ale v armádě nikdy nezůstal na jednom místě dostatečně dlouho, aby začal něco víc než nějaké volovinky ve dnech, kdy se vydával žold, nebo poker - a hrát poctivě s chlapy, kteří znali to, co dělali, se mu nikdy nevyplácelo. Až teprve když přijel do Anglie a byl přidělen k dopravní jednotce nedaleko Londýna, dostal svůj velký nápad: organizovat prostitutky v Londýně stejně, jako to dělali s ženskými doma. Usadit je někde a dohlížet na ně, vodit k ním

mužské a sbírat smetanu z peněz, co dostávají, a vrazit jim pár, když si to zaslouží. Mít své vlastní království a být v něm šéfem! A pak ta první kurva, co ji klofnul v Piccadilly... Ne! Tak to nebylo! Ona klofla jeho, jak to řekl u vojenského tribunálu! Smála se mu do obličeje, když jí udělal nabídku - neptal se jí, jen jí to říkal. Jí, která byla na posteli nahá a pobízela ho, aby si pospíšil, jeho, ktery mél ještě kalhoty a vykládal jí, co bude dělat pro ni a pro její přítelkyně... I když tohle vojenskému tribunálu neřekl jen to, že ho vyhecovala, vzala od něj peníze, nic mu za ně nedala, a jestli ji možná trochu pošramotil, stalo se tak proto, že se ho pokusila využít... Vysmála se mu do očí! Je nezávislá. Pasáka nemá a ani ho nepotřebuje. Pasáka! Není žádný pasák, ksakru! To sou mizerný kecy Seveřanů! A jak se na něho vrhla s těmi nejsprostšími slovy, jaká kdy ženská vypustila z huby, jak se oblékla, aniž on dostal to, za co si už zaplatil - a právě tehdy ji přinutil, aby to napravila, strhal z ní šaty, vzal si, co měl zaplaceno, zvalchoval ji, aby jí ukázal, že ona bude poslouchat jeho a že je jedna věc, kterou prostě nesnáší, a to je, aby se mu někdo posmíval. A ona ječela tak hlasitě, že sousedi zavolali anglickou policii a empíky a všichni, zatraceně do jednoho, povídali, že ji znásilnil. Ale on ji dostane! Jo, u čerta, on ji dostane! Jeho otupělý mozek se zastavil u pohledu na ni, jak tam ležela nahá, a on jí ho tam vrážel a pak ji mlátil a zase jí ho tam vrážel a zas ji mlátil... Samson Posey nemohl usnout. Vylezl ze svých dek, vyndal z kapsy malou ostrou mušli, kterou našel na pobřeží, a s velkou námahou si upiloval zbytky nehtů na rokou a na nohou. Doplížil se dopředu, odhrnul přední stanový dílec 166 167 a pozdvihl úlomky nehtů k nebi. "Inusakatsi!" zavolal tiše na starého důvěrně známého boha Dobrotivosti. "Dej mi dlouhý život a pomoz mi, Inusakatsi!" pronesl zpěvavě. Vhodil úlomky svých nehtů do nočního větru, vrátil se zpátky do svých dek a usnul. Victor Franko se choulil s vytřeštěnýma očima, neschopen usnout, v protějším koutě stanu. Z toho bláznivého parchanta mu běhal mráz po zádech. Kapitán Reisman se procházel po rovné střeše ubikací, rozhlížel se po táboře, zaposlouchával se do šepotu, z něhož nemohl nic pochytit, pozoroval hnutí, která ve skutečnosti nemohl postřehnout... a v duchu si lál, co ho napadlo převzít tuto strážní službu, když přece jako velitel nic takového nemusí dělat, a nikdo to ani po něm nechce. Přemýšlel, kdy, jestli vůbec kdy, se mu podaří zbavit se té obavy z nenadálých potíží a pocitu permanentního ohrožení, jež ho sužovaly. Co vlastně ho tak popohání? Vzpomínka na okamžiky selhání? Obava, že by se mohly opakovat? Copak nikdy nebude moct vězňům plně důvěřovat a ulehčit sobě i strážným? V určitém smyslu jsou na tom strážní nejhůř, vždyt zdejší služba je jako trest, musejí dělat prakticky pořád, až na těch pár hodin spánku, přerušovaného nočními službami, a volnou noc jednou za tři dny. A to dnes desátník Bowren a tři policisté, přestože by měli mít volno, je nakonec ani nedostali. Po večerce je poslal do Marston-Tyne - s naléhavým varováním, aby nevyžvanili nic o tom, kde jsou a co tam dělají - vrátit tři ze čtyř nákladních aut a pňjet zpět na Stokes Manor džípem. Odjeli s chutí, snad jen proto, aby se dostali pryč z těžké atmosféry, která doléhala na toto místo a na ty, kteří tu byli, ačkoliv by se potřebovali především vyspat, nebo by možná dali přednost pár hodinám oddechu či pochybné zábavy v Stokesmouth Village nebo někde kolem, kdyby dostali na vybranou. On sám by také rád někam šel... být tak jednu noc s Tess... nebo jen pár hodin, jen pár minut, aby se posílil její roztomilostí, její něžností, jejím citem. Marston-Tyne se pro něho stal místem neuvěřitelně protichůdných vzpomínek. Strach, ošklivost, smrt proti lásce, kráse, životu... Čeká na něho Tess věrně, až zase bude moct přijít?... jak to řekla, prostě a sladce, s dívčí upřímností a živostí, i když ji o to nikdy nežádal a nikdy nebude, protože cítil, že na to nemá právo. Byla tím nejnádhernějším,

co ho potkalo... ale co by mohl být on pro ni? S tím, co má za sebou... s tím, co ho čeká v budoucnu. Pocítil velkou, téměř mučivou touhu při pomyšlení, že někdo jiný se pro ni možná ted stal tím, čím byl předtím on sám... nebo někdo jiný se může ještě stát. Proč se nemůže naučit obejít se bez toho?... a má to tak rád! Vzpomněl si na Margot Strathallanovou... tak blízko tady. Ve víru práce a starostí téměř zapomněl, že tady je... až se objevila na útesech... a vyrušila jeho muže... Pane Bože! V jak nepříhodnou a trapnou chvíli je zastihla!... K smíchu! - i když koneckonců to možná bylo dojemně příhodné, přestože stejně trapné, podle toho jaké vlastně poblouznění ji souží. Ano, jeho taky vyvedla z míry, hrom do toho!... v jejím podivném osamělém světě, ktery vypadá jako výsměch všemu... v tom, co vypadá jako vězení, do něhož se sama uzavřela... a proč vlastně, to on ještě pořád neví... a možná se nikdy nedozví. Koza! Po tři dny Reisman bez ustání prohánĕl vězně podle programu výcvikem, výukou a upevňováním disciplíny. To, čemu by se možná za jiných okolností učili po celé týdny a měsíce - a většina z nich tím skutečně prošla - si museli zopakovat, oživit a znovu osvojit během pár hodin a dnů: pochody s plnou polní křížem krážem po rozlehlých pozemcích stokesmanorského panství a po pobřeží, zlézání pobřežních útesů po laně nebo přelézání, podlézání a prolézání všemožných jiných překážek, jaké jen mohl najít nebo si vymyslet, pořadová cvičení v táboře, prostná ve chvílích, kdy touzebně očekávali obvyklé "dejte si dvacet", ostré noční pochody po dni nabitém tak, že padali únavou, a nad tím vším neustále, nepřetržitě Reismanův hlas, rozkazující, domlouvající, povzbuzující, hrozící, poučující, proměnlivý v tónu, rytmu, barvě a síle, jak to vyžadovala situace, jak to požadovala slova a věty, jež volil - někdy to byl drsný žargon, jindy vojenská hantýrka, jindy zas kamarádský tón, a opět pomalý, pečlivý výklad džentlmenského důstojníka a napůl intelektuála, ktery pro některé mluví příliš složitě, ale už se opět odmlčuje, aby jim dal vydechnout a ujistil se, že mu rozumějí. Přednášky střídal a opakoval, rozšiřoval a prohluboval a přidával nová témata, když viděl, že jsou schopni je vnímat: první pomoc, orientace na mapě, zacházení s kompasem, základní pěchotní taktika, seznámení s druhy zbraní. Zbraně jim do ruky nedal, tím spíše je nenechal z nich střílet - zatím ne. Ale uspořádal jim instruktáž o puškách M1, karabinách, automatických pistolích ráže 45, o samopalech M3 a o granátech - čímž je znovu seznamoval se základní výzbrojí pěšáka, s níž se budou muset nakonec stejně zase naučit zacházet nebo se pro ni nově kvalifikovat, dříve než budou moct přejít k něčemu složitějšímu a zajímavějšímu... pokud si oni zaslouží právo dostat zbraň znovu do ruky... pokud on uzná, že jsou toho hodni... pokud jim bude moct důvěřovat. Počasí bylo proměnlivé, ale to bylo lhostejné. Museli si osvojovat efektivní činnost v jakémkoliv terénu, za jakéhokoliv počasí, ve dne i za noci - do té doby, než se Reisman s určitostí dozví, do jakých akcí budou nasazeni. Počasí se měnilo hodinu od hodiny. Muže i tábor bičovaly dlouhé šikmé provazce deště, které za nocí bušily do plátna jejich nevelkých stanů, až přetékaly stružky, až vše prosáklo vodou, až se tábor naplnil puchem z latrín, až se střecha ubytovny strážných promáčela a až utrápení policisté, kteří museli stát venku na stráži, byli promokli skrz naskrz. Jindy zas bylo počasí mírné a téměř příjemné - jako předzvěst jara - a invaze. Byl to desátník Bowren, kdo dal vězňům jejích přízvisko... heslo, jež se jim stalo pojítkem, jež vyjádřilo jejich identitu. Čtvrtého dne po zahájení výcviku vešel časně ráno do dveří malé Reis168 169 manovy kanceláře a ohlásil s komicky graciózní vážností: "Dvanáct špinavců je vám k službám, pane kapitáne!" Reisman vzhlédl od opravování testů, které vězňové psali předešlého večera. Některé jejich odpovědi byly vynikající, některé průměrné nebo ne příliš dobré, ale některé téměř nečitelné - Samson Posey napsal jednotlivá

slova a připojil nákresy, ale Reisman byl s tím, jak v této fázi výcvik pokračuje, spokojen. Získával si je a oni pracovali, snažili se a přemýšleli. Protože byl ted vyrušen z práce, odpověděl příkřeji, než chtěl, "Co je, desátníku?" "Dvanáct špinavců, pane kapitáne... čekají na vás," opakoval Bowren s úsměvem a žertovnou úklonou, i když ho náhle napadlo, že možná zašel příliš daleko v kamarádském chování, které mezi nimi zavedl kapitán. "Už slyšeli, jak jim říkáte?" "Myslím že ne, pane kapitáne," odpověděl Bowren, ktery náhle zvážněl. "Já jen tak z legrace. Doufám, že si nemyslíte, že se chci po nich vozit..." Měl na mysli to, jak s nimi občas zacházel Morgan - bezdůvodně, zbytečně hrubě a tvrdě... spíš pro své uspokojení, než aby jim nebo kapitánovi prospěl. "Ale jen se po nich zatraceně povozte!" prohlásil Reisman bez váhání. "Když myslíte, že jim to bude ku prospěchu. Chci, aby byli pružní, pevní a šikovní. Jestliže to nezískají tady, tam, kam půjdou, to už nedoženou. Nic takového mě nenapadlo. Ale myslím si, že se jim taková přezdívka bude 1bit. Proto jsem je nechal, af si s tím mytím a holením dělají, co chtějí. A si to tedy poslechnou. Řekněte strážným, at jim tak říkají... Ksakru, to jim opravdu sedí!" zachechtal se a zvedl se, že za nimi půjde do vnitřního dvora. "Vždyt oni opravdu začínají smrdět." Opravdu smrděli, i když ne tak hrozně, aby se jim všichni vyhýbali, po čemž toužili, když o tom tajně a vychloubačně mezi sebou mluvili a těšili se, co bude, jestliže to vydrží dost dlouho. Páchli potem a zažranou špínou, jak se nemyli a bryndali po sobě jídlo, páchli strachem a zlostí, páchli latrínou. Brady už měli obrostlé vousisky, která se některym ježila, jiní je měli hustá a tmavá, slepená špínou, až vypadali divoce. Posey vypadal jako divoch i tak. Odell se je snažil ze všech sil dohnat se svým jemným chmýřím, tím jediným, nač se zmohl. Každý den dostávali příležitost umýt se a oholit, ale odmítali to. Byl to jediný projev nekázně, ktery jim Reisman trpěl. Stalo se každodenním rituálem, že strážný donesl konev vody a nabídl jim, af se umyjou a oholí, načež se jeden z nich chopil konve a vylil ji na zem za všeobecného souhlasu a smíchu ostatních. Nato se objevil Reísman, smích utichl a vše se vrátilo do obvyklých kolejí. Byl to malý pojistný ventil, který jim toleroval. Reisman stál před vězni ve vnitřním dvoře. Seděli na zemi, stany rozebrány, příděl potravin zkonzumován, torny spořádaně srovnány za každým mužem, pňpraveným vydat se na pochod, bude-li k němu dán rozkaz. Nazýval je nyní v duchu dvanáct špinavců a byl přesvědčen, že si to o sobě budou zanedlouho myslet podle jakési zvrácené, na hlavu postavené morálky, která bude pracovat pro ně. "Dnes ráno vás naučím, jak zabít člověka," řekl bez okolků. Někteří na něj zírali ohromeně, jiní zcela zmateně. Uvědomil si, jak absurdně to zní. Podle soudních spisů byli White, Franko, Posey, Jimenez a Sawyer odsouzeni za vraždu muže, Odell za vraždu ženy a Maggot, Lever, Smith, Pinkley, Wladislaw a Gilpin za těžké ublížení na těle, natolik se blížící vraždě, že bylo dostatečným důvodem, aby se octli zde. "Chci vás naučit, jak zabít člověka tímto." Pozvedl malíček. "A tímto." Napřímil tři prsty a malíček s palcem překřížil v dlani. "A jak se bránit, i když je člověk beze zbraně, jako jste nyní a ještě nějakou dobu budete, proti útoku střelnou zbraní, holí, mečem nebo nožem či proti útoku chlapa, ktery je dvakrát tak velký jako vy... jako tady Posey. Abych nezapomněl, nikdy se nesnažte zabít nebo třeba jen zranit někoho tímto způsobem." Sevřel pěst. "Tím ublížíte víc sobě než jemu a může se vám stát, že si dokonce rozbijete kotníky nebo zlomíte kosti na prstech. Je to velmi bolestivé." Znovu zvedl malíček. "Když říkám, že tímhle zabijete člověka, tak to samozřejmě dělám spíš proto, abych zdůraznil to hlavní. Je to hrana ruky," ukazoval při výkladu, "která prochází malíčkem a která se stává vynikající zbraní, když jsou k ní ostatní prsty pevně přimknuty a palec vztyčen v pravém úhlu, aby napínal sval, ktery probíhá mezi

prsty a zápěstím. Vyndejte si sešity a tužky. Seržante Morgane, budte tak hodný a přineste mi nějakou větev nebo kus dřeva, asi tak dva palce silný a dlouhý alespoň jednu stopu." Vězňové vyštrachali z toren sešity a tužky, a jak čekali, sešity na klíně, tužky v ruce, vypadali jako třída školáků, které čas trochu pocuchal a poničil a kteří zůstali trochu pozadu. "To, o čem vám teď budu vykládat," pokračoval Reisman, ,oje umění neozbrojeného útoku a obrany, které Japonci nazývají džudo nebo džiu-džitsu. Vy jste už jistě o něm slyšeli... možná ho trochu znáte... možná jste se ho pň vojenské službě už učili a používali. Možná také někdó z vás, pánové, má svou vlastní metodu zabíjení, které dává přednost... nebo už ji vyzkoušel. Později v průběhu výcviku budete mít příležitost podělit se o to, co umíte, s ostatními. Prozatím budeme probírat můj způsob. Má obměny a imty, které vás překvapí!" Podíval se na Napoleona Whitea, s narážkou na starou záležitost, která se mezi nimi sběhla. "Mimochodem Japonci... jen abyste věděli trochu víc o tom, co právě děláte, džudo nevynalezli," pokračoval Reisman ve výkladu. "Je dílem čínských mnichů někdy ve dvanáctém století. Víte, jejich náboženství jim nedovolovalo používat zbraně... vojíne Smithi, vy to jistě chápete a oceňujete... ale co měli ti chudáci dělat, když je pořád přepadali kočovníci a loupežníci? Ztratili mnoho mužů, ale nakonec během dlouhých let vypracovali způsob, ktery mohli výborně využít při boji zblizka. Bylo to v dobách, kdy se všechny války vedly pěkně muž proti muži. Tehdy každý, kdo se chtěl stát vojákem, musel být odvážný, a jestliže chtěl přežít, musel být skutečně hbitý. Japonci okopírovali to, s čím začali činští mniši. A jak víte, dovedou to docela dobře, zlepšili to a zdokonalili. Ale nemají na to patent ani žádné tajemství, jehož pomocí by byli lepší nebo silnější než my. A to platí stejně o nacistech! Bojoval 170 171 jsem proti těm i oněm. Nemusíte mít před nimi hrůzu, ani si myslet, že jsou neporazitelní nebo nějací supermani." Zatímco si vězňové dělali rychle poznámky do sešitu, přistoupil k Reismanovi seržant Morgan se silnou větví. Příliš ho nepotěšilo, když mu Reisman řekl, že má větev podržet v natažených rukou a pevně svírat na obou koncích. "Dívejte se!" vyzval Reisman vězně. Jedním čistým rázným úderem ruky dřevo přetal. "Za pár týdnů to dokáže každý z vás," řekl. "Vy také, seržante. Jediné, co potřebujete udělat, je zpevnit cvičením ten krajní sval. Při každé příležitosti, v každé volné chvilce bijte hranou ruky o tvrdý povrch, ktery je zrovna k dispozici. Zkusme si to ted... jen pojdte... o zem." Všichni natáhli ruku, vztyčili palec, jak jim ukázal, a s chutí udeřili o zem. "Ukážu vám, jak se toho dá v praxi využít." Morgan, ktery pořád ještě držel v ruce oba kusy dřeva, bázlivě couvl. "Nebojte se, seržante. Věřte mi. Dotknu se vás jen zlehka. Neproseknu vás." Předvedl jim, jak udeřit mezi oči přímo nad nosem, proseknout kost, která je v těch místech tenká jako papír, píchnout rovnou do mozku a způsobit okamžitou smrt. Kde udeřit přímo pod nosem a trhnout napříč směrem k uším, čímž se způsobí bezvědomí nebo smrt. Jak zabít úderem do hrtanu, přičemž rána musí být vedena silou celého těla. Pak šfouchl do Morganova tlustého břicha kousek pod hrudní kostí a ukázal jim, jak zabořit tři prsty tvrdé jako dýky, ruku dlaní vzhůru, do plexu coeliacu, a tím protrhnout tepnu a vyvolat smrt vnitřním vykrvácením. Některym vězňům přišly k smíchu Morganovy rozpaky, když tu hrál roli oběti. Reisman přestal a podíval se na ně. "Nesmějte se," řekl ledově. "Nikdy se nesmějte smrti, zranění nebo lidskému utrpení. Není to lehké. Není to zábavné. Aby to mělo smysl, musí to sloužit určitému cíli, vlastní obraně, plnění daného úkolu. Nikdo z vás nikdy nepovede tyto údery plnou silou... rozuměli jste? Až budete spolu navzájem nacvičovat útok, musíte rozpoznat a zlehka se dotknout míst, kam je veden úder. Nic víc! Také existují způsoby, jak člověka zneškodnit... jak ho vyřadit z boje... jak ho umlčet, aniž ho

zabijeme nebo vážně zraníme. To vás také naučím. Budete to používat pro účely, které vám budou určeny, a pouze tehdy, když vám dám pokyn. Kdokoliv, kdo si myslí, že je dost chytry, kdo úmyslně zraní svého soupeře při nácviku, nebo si bude chtít vyřídit nějaké osobní účty... bude mít co činit se mnou. A já vás varuju, já se nebudu držet zpátky. Ted na chvíli přestaneme myslet na útok a soustředíme se na obranu. Posey, pojd sem!" Samson vstal a horlivě postoupil dopředu. Reisman vytáhl z pochvy u opasku svůj útočný nůž a nastavil mu ho jílcem. Samson polekaně couvl. "Vezmi si ho!" rozkázal mu Reisman. "A zaútoč na mě!" "Ne," řekl Samson potichu a zavrtěl hlavou. "Vezmi ho, říkám ti, ksakru, a pojd na mě!" Samson vzal nůž, sklesle ho držel po boku, tvářil se vylekaně a rozpačitě. "Máš pořádně zařvat, a ne na mě jít takhle jemně, Náčelníku. Co je to s tebou?" "Já vás zranit... a vy dobrý člověk.., dobrý důstojník... Nechci vás zranit... Já zabíjet člověka minule, když bojovat." "Zabils ho, protože on neuměl to, co umím já. Tak pojd, k čertu, rvi se!" Samson stál tiše a vrtěl hlavou. "Ksakru, cos to za Indiána, Posey? Sioux? Apač? Ne, Navaho!... možná že jsi zbabělec!" Samsonova tvář se zkřivila údivem a zlostí, když se snažil učinit přítrž nečekaným urážkám. "Jsem Ute!" zvolal a vztyčil se v plné své výši. "Ne Navaho... ne bílý muž... Ute!" Pak jsou Utové zbabělci, jejích ženy děvky a děti žebrají v prachu!" Samson se vrhl vpřed se zvířecím řevem, nůž v ruce instinktivně napřažený. Jediným rychlým zkušeným pohybem vylétlo Reismanovo předloktí do výše a zablokovalo paži s nožem, mířícím dolů. Jeho levé předloktí se zaháklo kolem Samsonova lokte a otočilo mu paži dozadu... levá ruka uchopila pravé zápěstí a sevřela paži třímající nůž. Pak Reisman přitáhl lokty blíže k tělu, ohnul se prudce v pase a tlačil paži s nožem dozadu a Samsona s ní. Mohutná síla muže proti němu téměř prorvala sevření, ale Reisman se udržel a tlačil Samsona dolů. Nůž vypadl Samsonoví z ruky. Samson s chrčením upadl na zem. Dřív než stačil znovu uchopit nůž nebo vyskočit, odkopl Reisman nůž směrem k Bowrenovi a postavil se ve střehu. Samson se na něj vrhl jako zdivočelý býk, nekoordinovaně, bez rozmyslu, čímž se stal výborným obětním beránkem pro další krok. "Vy se chtít rvát... já se rvát!" vykřikl. Reisman uchopil levou rukou Samsonovo pravé zápěstí, obrátil se a sehnul. Pravou rukou uchopil jeho horní paži... a nechal působit Samsonovu pohybovou energii a váhu a lehce ho přehodil přes hlavu na zem. Reisman se nad Samsonem naklonil, aby se ujistil, že mu nic neudělal a s úsměvem mu řekl: "Díky, Posey." Samson se pomalu zvedal a pochopení čehosi nového odnášelo pryč vztek, ktery jím předtím lomcoval. "To nebyla sranda," řekl, protože věděl, že kdyby kapitán nebyl schopen ubránit se, mohl ho skutečně zabít - a to ho opravdu vylekalo, protože pak by ho určitě pověsili. Šel zpátky na své místo. Nikdo z ostatních se mu nesmál. To asi bylo dobře. Měli respekt před tím, co právě viděli. Reisman si zase vzal svůj nůž. Poklepával jílcem o dlaň a díval se z jednoho na druhého. "Kdo si myslí, že mě dostane, af sem jde!" vyzýval je. "Franko, nechceš? Ty máš pořádný vztek, kterého se potřebuješ zbavit. Ne? A co ty, White? Řekls mi, že se chopíš příležitosti, naskytne-li se ti. Tak pojd!" Nikdo se nepohnul. Pak povstal s úsměvem Archer Maggot. Ukázal palcem na Samsona. "Do rdele, pane kapitáne, von není nic než velkej pitomec, kerej se nechce prát. lekněte svejm hošum, at si stoupnou dál a drže] prst na spoušti. Já vás kruci popadnu, jak to má bejt, ale voni musí říct, že ste to schytal náhodou, rozumíte?" 172 173 Reísman mu zlehka hodil nůž jílcem dopředu. "Tak dělej, Rebe!" Archer Maggot zachytil nůž a opatrně zamířil vpřed, nízko přikrčený, nakročený levou nohou a s levou paží nataženou a připravenou odrazit každou ránu, ruku s nožem přitisknutou k boku, přichystán vyrazit ve vhodném okamžiku. Reisman rázem pochopil, že má proti sobě muže, ktery ví, co dělá. Maggot neblufoval. Byl nesmírně nebezpečný, jak se sunul blíž a blíž.

Reisman se sehnul pro hrst bláta a Maggot šel také dolů. Reisman se stáhl dozadu. Věděl, že si nemůže dovolit ani zlomek vteřiny zůstat nekrytý. Když byli na vzdálenost paže, Reisman vyskočil! Nohy dopředu... stočený doleva... zahákl levý nárt za Maggotův levý kotník. Udeřil pravou nohou do Maggotova pravého stehna a vzal ho jako do kleští a stáhl dozadu a dolů... vlastní pád zachytil rukama a v tom okamžiku zvedl pravou nohu a podpatkem udeřil prudce dolů do Maggotova břicha! Maggot se popadl oběma rukama za žaludek, nůž pustil a úplně na něj zapomněl. Lapal po vzduchu. Reisman zvedl nůž a sklonil se nad Maggotem. "Vedl sis dobře," řekl mu. "Až se trochu vzpamatuješ, tak můžeš ukázat ten cvik ostatním. Morgane, pomozte mu!" Morgan s jedním policistou Maggota postavili na nohy. Už popadl dech a byl s to vyrazit ze sebe zaúpění. Pomohli mu zpátky na jeho místo. Všechno se sběhlo tak rychle. Maggot stále ještě nechápal, co se mu vlastně stalo, a to mu vadilo víc, než že dostal výprask. Ten kapitán umí víc než jen buzerovat a vytahovat se, to je jisté - a Maggot se zařekl, že se to od něho naučí a jednou ho přemůže. Reisman počkal, až se mu zpomalí tep a srovná dech, až to, co by v jeho hlase prozradilo strach a napětí z akce, pomine. Pak promluvil. "Existuje více než sto různých neozbrojených způsobů obrany podobných těm, co jsem vám předvedl s Poseym a Maggotem... způsobů, jak se chránit a jak získat převahu, když jste napadeni zbraní nebo beze zbraně... způsobů, jak se uvolnit ze sevření, když vás někdo znenadání uchopí, nebo když pevně svírá různé části vašeho těla či oblečení nebo při zápasnickém chvatu. Ale je pouze pět jednoduchých základních principů veškerého umění neozbrojené obrany. Je jedno, jak je váš soupeř velký nebo silný nebo jak orali či slabí jste vy. Naučte se těmto principům a budete schopni sami jednat s jistotou a obratností. Nenaučíte se všemu dnes, zítra, pozítří ani za měsíc, ale ode dneška si každý den probereme tři nové cviky, a než tady skončíme, budete už leccos umět." Kývl na desátníka Bowrena a řekl mu, aby se postavil tak pevně, jak jen dokáže. "První princip je rovnováha," řekl Reisman. "At člověk zaujímá jakýkoliv postoj, vždycky je v určitém směru vychýlený z rovnováhy. To je směr, ktery je výhodný pro vás..." Na Bowrenovi pak Reisman předvedl pomalými pohyby všech pět principů: jak využívat protivníkovy nerovnováhy, jak využívat jeho váhy a pohybu proti němu tím, že je usměrňujeme, místo abychom působili proti ním, jak využívat vnitřního šikmého svalstva v dolní části břicha jako zdroje síly pro každou obranu, jak soustředit maximum síly proti maximu slabostí a jak v praxi předcházet zranění tím že vědomě rozdělíme obranu na větší a menší operace - jak se vyhneme nebezpečí a jak ovládnout podstatnou část akce, aniž použijeme tlaku, ktery představuje protiútok. "To není jako zamířit na někoho puškou," řekl jim. "Puškou nikdy nemáte mířit, pokud nechcete střílet, a nikdy nemáte střílet, pokud nechcete zabít. Při neozbrojené obraně máte možnost jednat uvážlivě. Až budete společně trénovat, znovu vás upozorňuji, že ji musíte uplatňovat. To neznamená, že do toho nemůžete jít zostra a útočit nebo bránit se tvrdě. To znamená, že máte možnost se ve zlomku vteřiny rozhodnout a máte znalosti i praxi, abyste se chovali jako lidé, a ne jako zvěř. Například vojín Maggot ted mohl oplakávat svá rozdrcená varlata místo lehké bolesti v břiše, nebo vojín Posey mohl mít paži či ruku zlomenou..." Myron Odell poslouchal a přihlížel se vzrůstajícím pocitem paniky a hrůzy. Výcvik mu až dosud nevadil, i když ho mrzelo, že musí být špinavý, že zapáchá a že musí být pospolu s ostatními, kteří jsou také takoví. Nevadila mu ustavičná fyzická činnost, jež ho obvykle vyčerpávala, ale díky níž se občas cítil silnější, schopnější, a dokonce sebevědomější v takové míře, jak to nikdy předtím nezažil, například když kapitán za ním poslal dávku ze svého samopalu. Ze všeho nejraději měl přednášky - byly poučné a kapitán je pro ně pňpravoval tak zajímavě. Ale

při zápasu tělo na tělo, při brutálním boji, jehož byl právě svědkem, se otřásal a dělalo se mu zle. Instrukce, které surovému násilí předcházely a nyní opět po něm pokračovaly, strohý výklad o zraňování a zabíjení, ktery ho nenechával na pochybách, co se od něho bude vbrzku vyžadovat, ho nutkaly uchýlit se podle svého starého zvyku za hradbu strachu a neschopností, jež mu mohly poskytnout útočiště a jistou dávku bezpečí, přestože jako příčina a následek jeho zbabělosti v něm vyvolávaly fyzický odpor. Kapitán skončil předvádění pěti základních principů a tri triků sebeobrany, které ted měli nacvičovat, a Odell byl bezmocný. Rozuměl všemu, chápal, jak to funguje, ale jak by mohl sám dělat něco takového proti mužům, jako jsou tito, kteří na něj nikdy nebudou brát ohled, kteří mu nikdy nedají vydechnout, - i kdyby to měl dělat jen proto, aby ho neposlali zpět do vězení, kde na něj čeká nepředstavitelná hrůza. "Dobrá, všichni vztyk a utvořit dvojice!" rozkázal kapitán. "Spárujte se s tím, s kým bydlíte ve stanu. Posey, ty budeš se mnou a Franko s desátníkem." To bylo dobře. Odell si nemyslel o Calvinu Ezrovi Smithovi totéž co 0 většině ostatních. Calvina se nebál. Usmál se na něj, jak stáli proti sobě, a Calvin se také usmál. Cal mu rozumí. Cal na něj nepůjde tvrdě. Kapitán jim ještě jednou předvedl cvik, ktery pry je nejjednodušší, třebaže vypadá nejefektněji - ten, jímž přehodil Samsona Poseyho. Tentokrát nechal Poseyho, aby přehodil jeho, a přitom jim ukázal, jak dopadnout na zem lehce, aby nedošlo ke zranění. Poseyho stoická tvář se rozzářila úsměvem, když cvik provedl. 174 175 Cal na kapitánův signál vyběhl spolu s celým útočícím družstvem vpřed. Odell ho popadl za zápěstí silně, silněji, než Calvin čekal... za horní paži ho popadl ještě silněji, ohnul ji, udeřil bokem Calvinovi do žaludku... a přehodil ho přes rameno dozadu. Cal sebou praštil na zem na záda, vyrazil si dech a Odell, zděšený a omlouvající se, mu šel na pomoc. "Nikdo po tobě nechtěl, Myrone, abys to dělal tak tvrdě," šeptal mu rozzlobeně Smith. Vrátil to Odellovi pěkně, a možná ještě tvrději, když si vyměnili úlohy, ale Odell dopadl na zem dobře - vedl ho nějaký nový šestý smysl, a cviky mu šly dobře. Nacvičovali chvat za zápěstí a vymanění se a chvat těla a vymanění se, tak aby to nebylo navzájem příliš hrubé, a Odell se během nácviku cítil lépe, než si představoval. Pak jim kapitán nařídil vyměnit si soupeře. "Cítí se někdo natolik silný, aby šel s Poseym?" zeptal se. Nikdo se nepřihlásil. "Dobrá, necháme si ho pro postupové zkoušky. Ted si ještě jednou projdeme dnešní program." Odell se usmál na Archem Maggota, ktery se ted ocitl proti němu. Maggot se mračil. Reisman zaslechl Odellův výkřik bolesti a běžel k němu. Odell poskakoval kolem dokola s rukou pňtisknutou na zádech. "Tys ho praštil do ledvin, Rebe?" zeptal se Reisman rozzlobeně. "To sakra ne, pane kapitáne. Bud se sám náhodou praštil vo loket nebo vo co," odpověděl Maggot. "Já se zrovna cvičil, abych byl silnej, jak ste říkal, že to máme dělat." "Co ty na to, Odelle?" "Nevím, pane kapitáne," odpověděl chraplavě. Ještě pořád se ohýbal a narovnával, třel si záda, obličej měl zkřivený, ale bolest povolovala. Maggot byl hrubější a hrubější při každém dalším chvatu, ale Odell to kapitánovi rict nemohl... ne před všemi chlapy tady... to by to pak schytal od Maggota ještě víc. "Jestli to takhle říká, myslím, že to tak bylo." "Udělejte si pauzu!" zavolal Reisman na vězně. Odvedl Odella dál od skupiny a mluvil s ním potichu, aby ho ostatní nemohli slyšet. "Ty se ho bojíš, Odelle?" Odell zaváhal a pak neochotně přiznal, "Jo... myslím, že jo." "Ale Smithe ses nebál... Proč ne?" "Nevím. Protože ho znám, řekl bych. Je hodný." "Protože s ním bydlíš ve stanu... mluvíváš s ním... jste přátelé. Že je to tak?" "Jo, určitě, řekl bych." "A protože na tebe šel měkčeji, že?" "Trochu... řekl bych." "A ty na něj. Viděl jsem vás, chlapi, z místa, kde jsem stál, jak tam nerozhodně přešlapujete." "Ale ne pořád." "Víš přece, k čemu vám to bude oběma platné, až to budete

nejvíc potřebovat. K ničemu. Vůbec k ničemu!" řekl Reisman ostře. "Chci ti říct něco o strachu, Odelle. Měl jsem strach v životě tolikrát, že si to ani nemůžu pamatovat. Každý, kdo tvrdí, že nikdy strach neměl, je bud lhář, nebo to nemá v hlavě v pořádku nebo už má po smrti. Za strach se nemusíš stydět, Odelle. Strach ti může ve skutečnosti být nápomocný. Dělá tě ostražitějším. Otvírá ti oči tak, že můžeš vidět víc. Posiluje tvůj dech a srdce. Dodává tvému tělu ten ždibec síly a odvahy navíc, ktery potřebuješ v obtížných situacích. Co si ksakru mysliš, že tě vyhnalo vzhůru na útes, když jsem tě vyplašil olovem. Strach - jen strach to byl. Ale byl to dobry strach, strach, ktery ti pomáhá. Jediné, co musíš dělat, je naučit se ho ovládat." Šli zpátky ke skupině. Po několika minutách odpočinku si vězňové zase vyměnili soupeře a pokračovali v nácviku. Napoleon White držel Odella pevným chvatem zpředu, zatímco Odell se snažil se mu vymknout, jak jim to ukázal Reisman. "Nevím, co ti řkala ta moudrá hlava, kamaráde," šeptal Napoleon Odellovi přímo do ucha, , ale jestli chceš vytrestat toho velkohubého plantážníka, aby si na tebe příště nedovolil, tak ted dobře poslouchej." Odell se vymanil ze sevření, začal uplatňovat protitlak, jak jim to Reisman předvedl, a pak polevil dřív, než ho plně vyvinul. Ted byla řada na Napoleonovi. Odell ho držel pevně, takže musel zapracovat silněji, než očekával. "První, co si musíš pamatovat, je, že musíš nenávidět," hučel do něj Napoleon. "Musíš nenávidět tak silně, že nemyslíš na nic jiného nebo necítíš nic jiného než nenávist. Můžeš si o něm myslet, že zmlátil tvou matku a že znásilnil tvou sestřičku." "Nemám matku ani žádnou sestru," zakňoural Odell přes zatatě zuby, jak se snažil udržet sevření. ,Dobrá, čert to vem, tak, ty pitomečku, mysli na něco, co tě přivádí k šílenství," mumlal Napoleon. Odell zmáčkl silněji, jak pocítil zlost. "A potom udělej něco, co on nečeká," řekl Napoleon, když se vyprošoval ze sevření. "Jako tady to." Rychle překřížil ruce, uchopil Odellův rozepnutý limec, vstrčil prsty dovnitř, palce nechal venku a sevřel paže jako nůžky, takže Odell cítil, jak ho škrtí, a pochopil. Po několika minutách vždy měnili soupeře, až na Poseyho a kapitána. Pokaždé, když se vymanil ze sevření, když vydržel tvrdý úder nebo sám takový zasadil, cítil se Odell silnější a jistější. Zase stál proti Maggotovi a tentokrát se usmíval Maggot, ale Odell ne. "Pod kapánek blíž, kámoši," pohihňával se Maggot, když po něm šel. Odell na něj hleděl a uvažoval, co asi tak nenávidí ze všeho nejvíc. Maggot prudce napřáhl ruku směrem dolů. "Dyí ty tam nemáš žádný koule, ty skrčku. Vůbec žádný koule." Odell cítil jeho ruku, jak mu šátrá v rozkroku, a v tom okamžiku mu v mozku vzplál rudý výbuch. Když uslyšel ten výsměch Vůbec žádný koule... jako by znovu slyšel to děvče na dispenzáři v Glasgow, jež po něm debilně 176 177 šátralo. Nejseš ty nakonec teplouš? a hnalo se po něm, jak ustupoval dozadu... vzpomněl sí znovu na to hrozné bití, když byl ještě chlapec, a znovu ucítil bodavou bolest a nenávist ve slabinách... Z velké dálky, jakoby z mlhy a temnoty uslyšel, že někdo volá "Odelle!``, cítil silné paže, které ho držely a třepaly s ním. Zatřásl hlavou, zmámenou, bolavou... spatřil kapitána... nechápal proč, před chvilkou tu přece byl Archer Maggot... ,Co to ksakru do tebe vjelo, ty parchante pitomej? Vždyt jsi ho málem zabil!" To byl zase kapitán. "Zabil ji? Ne... Řekl jsem jim přece, že jsem ji nezabil... Nevím, co se stalo." "Ne ji! Jeho! Maggota! Co se stalo?" Odell se podíval, už byl trochu při vědomí, spatřil Maggota zhrouceného na zemi a desátníka Bowrena, jak se nad ním sklání a pomáhá mu, a ostatní, jak civějí. "Co se stalo?" "Tys ho škrtil... až do bezvědomí. Tys ho skoro zabil." Pak si na všechno vzpomněl - na Maggota, jehož se bál a kterého nenáviděl, jak mu nadává a žene se po něm. Na rudý výbuch v hlavě spojený se vzpomínkou na hroznou dávnou bolest; na to ubohé mrtvé děvče v Glasgow, které zranil... ano, pamatuje si, jak se proti ní vrhl... ale

že by ji zabil tak, jak oni tvrdí, to ne!... a na tu ženu, která k němu přicházela jako noční můra... na tu náruživou, nestoudnou, nemravnou, nemilosrdnou, neodpouštějící učitelku s planoucíma očima, která dávala na pamětnou malým sirotkům, pokukujícím po ženské nahotě, a která ho bila tam, kde to bylo nejvíc cítit, kde to nejvíc bolelo, až se mu v hlavě rudě a černě zatmělo a až na vše zapomněl... "Jsem nevinný," zakvílel se zoufale zkřivenou tváří, "ach, Pane Bože, já jsem nevinný..." 1 Kapitán Stuart Kinder dorazil vozem k bráně Stokes Manoru v pozdním odpoledni v pátek 10. března v poněkud stísněné náladě. Nečekali ho, ale kapitán Reisman mu přesně vysvětlil, jak se sem dostane, když bude třeba. V aktovce vezl šokující a nevyvratitelné výsledky analýz několika projektivních a psychometrických testů, jež stačil provést s vězni, než odjeli z Marston-Tyne. Doufal, že je ještě čas učinit některé změny ve složení této skupiny. Brána panství vypadala nepřístupně. Kinder nadzvedával těžkou závoru a lomcoval s ní, až s úlevou zjistil, že brána není zamčená, ale pak ho zase napadlo, že to asi není úplně v pořádku z hlediska zabezpečení. Vždyt bezpečnostní důvody ho vedly k tomu, že odmítl šoféra, kterého měl k dispozici, a sám řídil celou cestu z Londýna štábní vůz z autoparku vrchního velitelství. Domníval se, že takový postup kapitán Reisman určitě schválí. Kinderovi se podařilo otevřít vrata a vjel dovnitř, ale zároveň ho lekalo pomyšlení, že kdokoliv jiný dokáže totéž. Uvažoval, zda má nejdřív složit poklonu anglické dámě, která tady bydlí - její otec je generál na pěkně vysokém postu - ale pak usoudil, že ne, protože podle kapitána Reismana jednou ze základních podmínek pro získání svolení k využití panství bylo, že nebude vůbec vyrušována. Kinder sjel s vozem z příjezdové cesty, kodrcal se kousek po poli směrem, o němž se domníval, že leží tábor, a pak se zastavil. Vrátil se k bráně, zavřel vrata a skryl se za křovím, odkud mohl vidět na silnici. Čekal netrpělivě dvacet minut, co chvíli se díval na hodinky a pak se spokojeně usmál, protože přijelo nákladní auto spojové jednotky a spojařský tým se pustil do díla. S povděkem sledoval hmatatelný důkaz toho, jak prestižní je jeho úkol a jeho konexe, ne-li jeho hodnost. Chtěl totiž kapitánu Reismanovi zatelefonovat a ke svému zděšení se dozvěděl, že ve výcvikovém táboře není zavedený telefon a že tam ani nemají zařízené žádné jiné rychlé spojení až na to, že mohou nějakého strážného poslat s vozem jako kuryra. V domě sice telefon je, ale Kinder, stejně jako všichni ostatní, kdo měli něco společného s projektem Amnestie, měl výslovně zakázáno tam volat. Kapitán Reisman měl vyloženě mánii izolovat se, ačkoliv jak se zdálo, nikomu z jeho bezprostředních nadřízených v žadě strategických služeb, s nimiž o tom Kinder s obavami hovořil, to nevadilo. Major Armbruster žertovně navrhl, že by mohli na obou koncích nasadit poštovní holuby. "Víte, my je při té naší práci občas používáme," řekl mu s úsměvem. "Ale o Johnnyho nemějte strach. Když dostane pokyny, je zvyklý dělat všechno sám. A udělá; co má. Spojí se s vámi, když vás bude potřebovat." Avšak Stuarta Kíndera to ani zdaleka neuspokojilo. Vzal proto věc do svých rukou. Vojáci, kteří ted u silnice instalovali telefonní linku, sem byli posláni na základě nepřímé, ale naléhavé série rozkazů, podle nichž měli dorazit v hodinu H, napojit linku na rozsáhlou armádní komunikační sít, zakopat nebo zakamuflovat, jak jen to půjde, dráty, a ihned odjet s tím, že zanechají u brány fungující polní telefon a dostatečný kotouč drátu, aby šel natáhnout ještě o dvě míle dál. Neměli ani zdání, od koho vlastně pochází rozkaz, ktery dostali, a kdo bude telefon používat. Když spojařský oddíl odjel, vrátil se Kinder ke svému vozu a rozjel se po polich. Viděl stopy kol, proto se po nich pustil, až projel lesem primo k táboru. Vystoupil a zaslechl pořadové povely a klapot pochodových kroků. Přešel kolem ubikací, které mu bránily ve výhledu, obešel tábor po obvodu a zběžně se podíval, jak vypadá barák

s ubikacemi, ohrada a strážní věže. Podivoval se, co kapitán Reisman stačil udělat. Pak zahlédl vězně - a zalapal po dechu! "Jsem rád, že vás vidím," lhal Reisman. "Co vás k nám přivádí? Doufám, že zpráva o budoucích akcích." Kinder se zachmuřeně usadil na polním lůžku, což bylo kromě Reismanovy židle jediné místo, kam se dalo sednout, a čekal, až policista, ktery ho sem dovedl, zavře dveře této malé velitelské místnosti v baráku s ubikacemi. "Ne," 178 179 řekl a zavrtěl hlavou, "nic takového, bohudíky. Je to horší, než jsem se obával. Ty testy, co jsem jim zadal... Podle citových reakcí mezi nimi zřetelně převažují výbušné a primitivnější typy nad vyrovnanějšími a integrovanými..." "No ne!" "Ale ano! Někteří... možná většina... představují z psychologického hlediska nejhorší možný výběr pro to, co s nimi zamýšlíme." "Ale já si myslel, že právě to je smysl celé téhle operace." "Byl... Chci říct, že je... ale nečekal jsem, že toho bude tolik. Psychoneurózy, hysterie, stavy úzkosti, chorobné představy, psychopatie, mentální zaostalost... A vezmete cokoliv z tohoto výčtu, na někoho z nich se taková diagnóza hodí. Bože, někteří ani nepatří do ozbrojených sil, natož do akce, která vyžaduje maximální spolehlivost!" "Stuarte, 5tuarte, Stuarte," pravil Reisman potichu. Kinder vypadal tak dokonale vyvedený z míry, že mu ho bylo líto. "To jsem vám mohl říct i bez těch vašich testů. Fakticky jsem to řekl... Říkal jsem to vám a každému jinému, ale nikdo mě neposlouchal." "Je jediná věc, kterou můžeme udělat, Johne," řekl Kinder. "Musíme získat nějaké nové muže... vyměnit je za ty nejhorší tady." Reisman se vzepjal jako tygřice, která brání svá mládata. "To vás nesmí ani napadnout!" zahřměl. "Ne ted, kdy už jsem je poznal. Budu poslouchat vaše názory, ale jak se dostanete k tomuto bodu, veškerá diskuse končí. Já jsem se upnul na ně a oni se upnuli na mě! Vždyf jste přece chtěli, aby to tak bylo! Vy a ten generál a ti plukovníci a všichni ostatní z té party, co se sešla na Baker Street... a vaši tajemní přátelé na vrchním velitelství nebo ve Washingtonu nebo čertvíkde, kde celý tenhle podnik začal. Základní pravidla jsou dána a hra začala. Žádné změny se konat nebudou kromě těch, které sám uznám za vhodné: Těm mužům jsou ta pravidla známa, a není v nich nic z těch vašich psychologicko-sociologických slátanin. Jinak řečeno, co Reisman spojil, to nikdo nerozpojí! Tak to je!" Kinder byl ohromen, jak Reisman ohnivě hájí vězně, a trochu dotčen, jak zlostně a bez rozmyslu zlehčil jeho profesi, ale rozhodl se nebýt pro tuto chvíli malicherným. "Což vy nepotřebujete žádnou pomoc?" zeptal se. "Podívejte se na ně. Je jasné, že jejich disciplína upadla." "Houby upadla. Co vlastně chcete říct?" "Nečekal jsem, že budou vypulírovaní, ale myslel jsem, že budou vypadat alespoň stejně, jako když byli v Marston-Tyne... umytí, oholení a čistě oblečení. Vypadají, jak kdyby byli měsíc někde v boji za těch nejhorších podmínek." "To je projev jejich bojové morálky," řekl Reisman. "Počkejte, až je ucítíte. A bude to čím dál horší, než se to snad někdy zlepší." Nakonec mu vyložil, co je to dvanáct špinavců. Kinder znepokojeně naslouchal, když mu Reisman vykládal o dobrych výsledcích jejich výcviku a o tom, proč tak vypadají. "Říkáte, že si vedou dobře?" Pořád tomu ještě nechtěl věřit. "Určitě. Začínají znovu jednat a myslet jako vojáci... i když tak nevypadají a moc pěkně nevoní!" "To je vynikající," pravil Kinder s úlevou. "Vždyt vlastně tohle může být funkční, Johne!" zvolal živě. "Je to něco úplně nového... je to postavené na hlavu, ale může to být funkční." Zastrčil jeden svazek lejster zpátky do aktovky, vytáhl jiný a zamával s ním. "Jako motto... pro skupinovou identitu... Ano! Když budete moci obrátit tento negativní rys, ktery je pojí dohromady, v náš prospěch, pak se ta skupina opravdu stane důležitější než souhrn jejích jednotlivých součástí - samozřejmě při kompetentním a spolehlivém, dobrém a tvrdém výcviku. Pak něčeho dosáhneme! Jako motto... jako zástava...

Ano! To je ale geniální! Je to správné a odpovídá to psychologii. Vzpomínáte si, co udělal Napoleon při obléhání Toulonu?" "Ne. Co udělal Napoleon při obléhání Toulonu?" "Byl tehdy jenom důstojníkem u dělostřelectva, ale byl od přírody úžasný psycholog! Postavil dělostřeleckou baterii na tak exponované místo, že mu řekli, že nikdy nenajde vojáka, který by si k dělům stoupl. Ale on tam umístil nápis Baterie mužů, kteří neznají strach, a tak ta děla měla vždycky obsluhu. To je přece nádherné, ne? Víte, to je právě to, proč jsem sem chtěl jet, když mě tak vyděsily výsledky těch jejich testů. Motivovat je! Měl jsem tucet plánů a nápadů... pouštět jim filmy, pořádat školení, předvádět diapozitivy, dělat přednášky... chtěl jsem později přivézt příslušné materiály a zadat jim další testy. V žádném případě jsem testování ještě neuzavřel." Najednou si vzpomněl na telefon a řekl vyčítavě, jako by mluvil s neposlušným dítětem: "Několikrát jsem vám zkoušel volat." "Nemáme tu telefon," řekl Reisman. "Dozvěděl jsem se to... ke své mrzutosti. Dovolil jsem si vám jeden přivézt, samozřejmě se vší obezřetností. Veškeré zařízení máte připravené venku u brány. Je tam dost drátu, abyste si ho natáhl dále za tábor do terénu, když budete chtít." Reisman za neočekávanou laskavost poděkoval, ačkoliv ve skutečnosti žádný telefon nechtěl. Považoval jej za jednu z těch věcí, co dělají hluk, obtěžují člověka a vždycky mu překážejí v práci! "To je od vás strašně milé, Stue," řekl. "Už jsem chtěl volat své dívce, abych se zeptal, jak se jí vede." "Domníval jsem se, že bude sloužit k něčemu vážnějšímu." "Například?" "Ke spojení s velitelstvím v Londýně." "Stuarte... tady je velitelství. Kde právě sedíte." "Ano... předpokládám, že je tady," souhlasil Kinder unaveně. "Mimochodem, kde si tady lehnu? Doufám, že pro mě máte místo." Reisman nepočítal s tím, že by se zde Kinder zdržel - a vlastně vůbec nečekal, že sem přijede. Možná že z toho bude něco užitečného. Určitě by mohl využít toho, že je tu někdo navíc, aby ulevil sobě a strážným, pokud se mu podaří udržet Kindera, aby mu tu nenadělal zmatky. Kromě toho si dělal starosti s některými věcmi, na něž by mu možná mohl Kinder dát odpověď. "Můžete spát přímo tady, Stue," řekl. "Myslím, že tu budete mít dost pohodlí." "Ne, je to od vás velmi hezké, ale já vás rozhodně nechci připravit o postel." 180 181 "Já na ní nespím," vysvětlil mu Reisman. "Kde tedy spíte?" "Venku ve dvoře ve stanu, jako vězňové." Kinder na okamžik zaváhal, ale pak, jako by směle odhodil veškeré pochyby, řekl: "Tak já tam budu spát také, jestli proti tomu nic nenamítnete. Jestliže chci poznat výsledky naší skupinky, tak jak bych měl, pak bych měl sdílet vaše zážitky co nejvíce - v určitých mezích, ovšem." Když se Kinder otočil blíže vězňům, nahánělo mu větší strach než dříve, ačkoliv se navenek chovali tak, jak mu Reisman vylíčil. Pozoroval je, když ukončili denní zaměstnání ve vnitřním dvoře, rychle a obratně si postavili stany, vyryli kolem nich stružky a nastoupili ke stažení vlajky. Stáli, jako by spolkli pravítko, vzorně salutovali a s úctou upírali zrak na vlajku. Spouštěl ji Luis Jimenez a Reisman Kinderovi vysvětlil, že každý den koná někdo jiný tuto službu za odměnu. Kinder jedl s Reismanem a vězni suchý příděl, protože odmítl teplé jídlo v ubikaci se strážnými. Polohlasem přiznal, že ještě nikdy neměl příležitost okusit takovýto příděl ze železné zásoby a že je rád, že to může zkusit, protože ví, jak mužstvo tuto straw nenávidí, a tak si myslel, že je jeho povinností ji ochutnat a že ve skutečnosti to měl dávno udělat. "Není to nejhorší," podotkl a každé sousto dlouho a pečlivě převaloval v ústech. "Nechápu, proč kvůli tomu brblají." Dalo se do deště. "Doufám, že jste na to vybaven," řekl Reisman. "Ano. Mám věci v autě. Hned jsem zpátky," řekl Kinder a vykročil směrem k ubikacím. "Doufám, že jste si přivezl taky polní uniformu." "Ano, přivezl." "Bylo by lepší, kdybyste se ted do ní převlékl, Stue." "To v ní mám spát? To si snad děláte legrací. Mám s sebou pyžamo." "Budete v ní chodit," řekl Reisman. "Dnešní

zaměstnání ještě neskončilo." Reisman svolal vězně a strážné na ubikaci. Všichni byli oblečeni do deště a měli lehké torny. Stany nechali stát. V nevelké dusné místnosti krčil Kinder s odporem nos. Bylo tu cítit značně pronikavý a nepříjemný zápach lidských těl. "Bude to noční průzkum a vy ho budete provádět sami," oznámil Reisman vězňům. "Kapitán Kinder, strážní a já půjdeme s vámi spíš jako pozorovatelé a budeme pouze sledovat, jestli nevyvádíte nějakou lumpárnu. Vy budete muset vyřešit všechny problémy, které se vyskytnou, sami. Cílem tohoto cvičení je ukázat vaši schopnost orientovat se s mapou a kompasem." Kinder si všiml, jak strážní obklopili vězně - jen jakoby mimochodem, ale ostražitě, zbraň přpravenou k okamžitému zásahu. Zdálo se, že tň chybějí desátnik a dva policisté. Podíval se na seržanta Morgana a zamrazilo ho. Divný chlapík. Rád by ho jednou zevrubně psychologicky vyšetřil. Uvažoval, jak asi jeho přítomnost působí na vězně. Reisman vytáhl mapu panství, kterou sám načrtl, a rozložil ji po stole. Prstem ukazoval červenou čáru, kterou zakreslil na vrchním pauzáku. "To je trasa, po níž se dáte. Vaším úkolem bude ověřit, zda údaje na této mapě odpovídají terénu podél trasy vašeho pochodu, nebo je korigovat a zaznamenat opravy na pauzák. Mělo by to být pro vás snadné.., procházeli jste tímto terénem už mnohokrát. Gilpine, vy budete velet celé skupině a vydávat nezbytné rozkazy na pochodu i při rozptýlení v terénu." Byl by rád svěřil velení Napoleonu Whiteovi, což by byla pro Kindera názornější ilustrace, ale nemohl hned vytáhnout svá esa. Musel dát příležitost ostatním - a Gilpin byl rovněž velmi schopný. "Sawyere, vy budete muž číslo dvě. Poset, vy jste číslo tři. Budete uzavírat celou skupinu a popohánět ji." Podíval se na hodinky. "Měli byste to zvládnout za necelé dvě a půl hodiny." "Nemám hodinky, pane kapitáne," řekl Gilpin. "Kapitáne Kindere, mohu si vypůjčit vaše?" zeptal se Reisman. "Ovšem," řekl Kinder nervózně. Podal je Reismanovi a ten je dal Gilpinovi. "V pořádku, Gilpine, vezměte si je. Jsou vám k dispozici," prohlásil Reisman. Gilpin na okamžik zaváhal. "Asi to není moje starost, pane kapitáne," řekl, "ale kde je pan desátník a dva z policistů? Mají dnes volno?" "Máte pravdu, Gilpine," řekl Reisman. "To opravdu není vaše starost. Dejme se na pochod." Jak šli za nimi ven z tábora, Reisman pozdržel Kindera a šeptl mu: "Nebojte se o své hodinky, Stue. Nesedí pro krádež." Sundal z ramene svůj samopal a podal mu ho. "Umíte s tím zacházet?" "Ještě nikdy jsem to neměl v ruce." "Dobrá, tak si ho jen hodte přes rameno," řekl Reisman. "Oni to stejně nepoznají." Jak tak klopýtal v tmavé deštivé noci, plné zvuků, za nezřetelnou siluetou muže, který kráčel před ním, přemýšlel Victor Franko, zda ho to napadlo právě nyní, když je taková nádherná příležitost, či zda to byla součást něčeho většího, o čem uvažoval už delší dobu. Nepomýšlel nikdy předtím doopravdy na útěk, i když tato myšlenka hlodala někde hluboko v koutku jeho mysli. Věřil kapitánovi, když jim říkal, že odtud není úniku. Říkal jim to dostatečně často a neskrýval, jaký trest za to hrozí. Avšak ted, když se octl na chvilku sám, napadlo Franka, jak jednoduché může být zmizet - stačí skočit dolů do nějaké úžlabiny a zůstat tam, nebo jít pryč směrem, ktery si sám zvolí - nezůstávat na místě, ale jen tak jít dál, poflakovat se, zkusit, jak daleko se dostane, aniž ho chytí, a pak se zase připojit k ostatním, až se budou vracet, někde poblíž tábora. Nikdo ho nebude postrádat. Šli roztaženi v dlouhé řadě, on tak někde uprostřed. Kapitán a strážní byli opodál z boku a vzadu. I kdyby ho chytili, tak koneckonců se opravdu nesnažil utéct, stačilo by, aby řekl, že zabloudil ve tmě. Jak jinak se může přesvědčit, že nemůže utéct, když to ani nezkusí? Ponořil se do strže, ale namísto toho, aby na druhém konci vylezl ven a následoval hlídku, zahnul do soutěsky k domu. Chvilku počkal skryt v křoví, 182 183 ani nedutal, a když poslední z vězňů a strážných překlopýtali vlhkou nocí

kolem něho, nemohl potlačit vzrušení. Ten dům - a ta žena v něm. Počítal, že má dost času, aby to stihl tam a zas zpátky. Kdyby si někdo z ostatních všiml, že chybí, neprozradí ho, stejně jako by on kryl kohokoliv z nich. Kdyby ho postrádal kapitán nebo někdo ze strážných, to by bylo horší - musí být zpátky právě včas. Té ženě řekne, že má zvláštní úkol - že je na zvláštním cvičení. Nevypadá sice zrovna nejlíp, ale čert to vem, je přece válka, a hoši v uniformě jsou všude vítání. On si tady venku v takové noci ruinuje zdraví! Chtěl si s ní jen popovídat a podívat se, jak to má tam uvnitř zařízené. Možná že mu nabídne něco k pití nebo něco dobrého k snědku. Možná něco víc... možná něco víc. Kriste Ježíši, jak na to pomyslel, dal se do běhu, aby neztrácel čas a nezmeškal to. Každou chvíli zakopával o nějakou neviditelnou překážku, padal do bláta, nestaral se o křoviny, které se mu zachytávaly o nohy, a o větve, které ho šlehaly do obličeje, jak se prodíral hustým porostem. Pocitovtil jen větší touhu, vychutnával jíž své vítězství a měl nepředstavitelnou radost, že je překonal, když skrz déšť, bičovaný větrem, spatřil tmavé obrysy velké budovy a pustil se přes prijezdovou cestu. Desátník Bowren ho popadl tak pevně a rychle, že si Franko ani nevšiml, že se k němu pňbližil. Náhle byl na zemi, zuby vtisknuté do štěrku, pravou paži bolestivě zkroucenou za zády a pak zmáčený studeným deštěm ucítil ledový dotek zbraně na svém krku. "Ani se nehni, Franku!" rozkázal mu Bowren. "Pust z hlavy všechno to džudo, co jsme vás učili." Franko náhle zakňučel. "Prosím, pane desátníku, nedělejte to! Zabloudil jsem. Nevěděl jsem, kam jdu. Nevěděl jsem, co dělám. Jak je Bůh nade mnou, nevěděl jsem!" "Ale věděl, hošánku! Tady už máš utrum, ty všiváku!" řekl Bowren. "Ted schytáš, co ti patří. Stoupni si!" Pustil Frankovu paži a pomalu ustoupil krok za něj, v ruce připravenou pětačtyňcítku. "Tak to má bejt... poslušně a zvolna... a stačí jedno nesprávný hnutí a nedožiješ se šibenice! Jo, hošánku... ty a ten tvůj kamarád Morgan, vy jste akorát stvořený jeden pro druhýho... a ted společně půjdeme, jasný?" "Ne...," vyjekl Franko. "Ale ano, ty podělanej, zbaběle] parchante!" chrlil na něj Bowren. "Po tom všem, co pro tebe udělal kapitán... po tom všem, co ti řekli, jsi chtěl utéct!" "Ne! Čestný slovo! Vy si to vykládáte špatně, Bowrene!" hájil se Franko. "Jak je Bůh nade mnou, nechtěl jsem uprchnout. Puste mě zpátky! Puste mě zpátky, abysem dohnal vostatní! Dyi chcete, vodvedte mě tam zpátky vy! Nikdo si ničeho nevšimne!" "Tak jen vzhůru k táboru, Franku," přikázal mu Bowren. "Počkáme tam na kapitána Reismana." Franko v dešti na štěrkové cestě klesl na kolena a žadonil, "Prosím! Neňkejte nic kapitánovi! Víte, co von udělá! Pošle mě zase tam! K Morganovi! Zas mě strčí do tý kobky! Daj mí provaz kolem krku. Pověsí mě! Prosím! Udělám všechno, co řeknete... všechno, co budete chtít!" V tomto okamžiku si Bowren přál, aby byl Franko mrtev, aby zmizel tak, jak kdyby nikdy nebyl. Cítil k němu odpor a měl nesmírnou chu ho praštit nebo střelit ze své pětačtyřicítky rovnou do obličeje a na místě ho vyřídit. Ten okamžik pominul... stejně by to nemohl udělat. Momentální vzplanutí, momentální touha jednat vyvanula a zanechala po sobě matný soucit a pohrdání... a zároveň s tím sláblo i jasné vědomí povinnosti. Bowrenovi se udělalo zle z pomyšlení, že by měl rozhodovat o životě a smrti. Rozpačitě si setřel pramínky deště, jež mu stékaly do očí a po obličeji, usilovně přemítal, co je správné, a civěl na Franka, jako by ho viděl s oprátkou na krku - mrtvého a příšerného, jako už viděl některé jiné. "Poslední příležitost," pronesl tiše. "To je všechno, co ode mě můžeš dostat, Franku. Ale nikdy víc! Neviděl jsem tě. Níc nevím. Seber se a rychle zmiz. Vyhledej ostatní a přidej se k nim." Franko utíkal a Bowren za ním hleděl. Znal tu příšernou odpovědnost, jaká leží na kapitánovi, a nechtěl ji vzít na sebe. Stuart Kinder stál v bráně tábora s Reismanem, který počítal vězně, jak tudy procházeli. Byli všichni, ačkoliv na

pochodu byli tak rozptýleni, že si Kinder nikdy nebyl jist, a ve skutečnosti měl spíše obavy, ale nechtěl se vměšovat, proto nic neřekl. Dělal si také starosti, jak by zacházel se samopalem, kdyby to bylo zapotřebí. Měl by odvahu nebo pocit povinnosti nebo vztek či co to vlastně je, co pňměje člověka zmáčknout spoušt s úmyslem zranit či zabít? Proti ozbrojenému nepříteli - to ano, byl si jist, že by to dokázal. Ale proti někomu z těch dvanácti? Reisman se podíval na hodinky. "Nebylo by to špatné," poznamenal, "za předpokladu, že našli všechny chyby, co jsem udělal na mapě." Vytáhl z pouzdra signální pistolí a vystřelil světlici vzhůru k deštivé podmračené obloze směrem k pobřeží. "Proč to?" zeptal se překvapeně Kinder. "Jehňátka jsou v pořádku doma," řekl Reisman. "A tam na pobřeží mě proklíná jeden zmrzlý, promoklý policista, a další na druhém konci panství. Desátník Bowren je mezi táborem a hlavní bránou. To mi připomíná... Chtěl bych, abyste zařídil, abych mohl dát Bowrenovi další frčku." "S radostí," řekl Kinder. "Dejte to na papír a já to nechám schválit, jakmile se vrátím do Londýna." Na ubikaci Kínder se zájmem sledoval, jak vězňové podávají hlášení. Stáli kolem stolu, na němž ležela rozložená mapa. Glenn Gilpin jako velitel hlidky referoval za celou skupinu, přičemž se ze všech sil snažil poukázat na to, jak dobře si všichni při akci vedli, a zdůrazňoval, jak kdo přispěl k revizi údajů na mapě. Byl viditelně v rozpacích a zdrženlivý, pokud šlo o jeho úlohu velitele, třebaže bylo zřejmé, že ji splnil dobře. Reisman je pak nechal volně se procházet kolem ubikací, zakouňt si a popovídat. Uvařila se káva a nechala se kolovat krabice sušenek. Stuartu Kinderovi se to zdálo velmi příjemné a přesvědčivé, až na to, že opodál ještě stáli ve střehu s připravenými zbraněmi strážní a že tu chybělo veselé žertování a smích, ktery by asi bylo slyšet u normální jednotky po nočním cvičení. 184 185 Reísman vzal Kindera stranou. "3en abyste věděl, Stue, my tu nemáme takové příjemné Kaffeeklatsche každý večer. Jestliže s nimi chcete pracovat, můžete je mít za čtvrt hodinky k dispozici. Ta kávička je jistě udělá povolněj šínii." "Ted večer?" řekl Kinder nevěřícně. "Copak je nepustíte spát? Už je příliš..." Natáhl zápěstí, aby se podíval. "Gilpine, ty hodinky," zavolal Reisman. "Děkuji mnohokrát, pane kapitáne," přispěchal Gilpin v rozpacích a podával hodinky Kinderovi. "Doufám, že jim déšf neuškodil." Kinder počkal, až se Gilpin vrátí k ostatním. "Je už příliš pozdě na to, co bych po nich chtěl," řekl Reismanovi, když si připevňoval hodinky. "Jsem unavený... A jsem si jist, že oni také. Nebyli by moc pohotoví. Mohu s nimi pracovat zítra, když vám to nebude nadit." "Výborně, tak to mi ted můžete pomoct s jedním z mých testů." "S testem? Ted? Cožpak vy také?" "Tuším, že jsem to pochytil od vás," zasmál se Reisman. Vysvětlil mu, že vězňům večer zadává písemný test, aby se ujistil, že opravdu sledovali jeho výklad a zvládli látku. "To je vynikající, Johne, vynikající," řekl Kinder. "Doufám, že ty testy nevyhazujete... aby bylo možno sledovat, jaké dělají pokroky, jak se zlepšují, a tak podobně." "Samozřejmě že ne." "Dobrá. To je výborné. Musíte mi dát kopie pro mou vlastní evidenci." Později, když už vězňové šli spát a byly rozestaveny noční stráže, seděli spolu v Reismanově malé kanceláři. Kinder byl unavený, špinavý, upocený a víc než co jiného si přál vykoupat se v horké vodě a jít si lehnout, ale když potom, co společně opravili testy, Reisman navrhl, aby si popovídali, Kinder se vzchopil a umínil si, že musí svou práci dělat tak neúnavně, jako to dělá Reisman. O koupeli ovšem nemohlo být ani řeči, ačkoliv Kinder nyní toužil po tom, aby Reisman navázal takový kontakt s panským domem, že by bylo možno využívat tamních pokojů a koupelny. Koneckonců věděl, že v tom rozlehlém domě bydlí všeho všudy jedna osamělá žena. To je ale plýtvání! Mohl se těšit jen na horkou sprchu, protože strážní slibili, že nechají elektrický ohřívač zapnutý, a pak už ho nepochybně

čeká jen zápal plic, ktery si užene cestou z boudy, kde je sprcha, do ubikací. Než Reisman večer konečně vězně poslal spát, záměrně jim nabídl, že se mohou po takovém náročném dni osprchovat a oholit - Kinder předpokládal, že to dělá kvůli němu - ale pevně se semkli a odmítli, i když Kinder si byl jist, že někteří to dělají s krajní nechutí. Ale v takové studené deštivé noci, jako byla ta dnešní, Kinder snadno pochopil, že jejich ódmítnutí má něco do sebe. Sám také trochu litoval svého unáhleného prohlášení, že bude spát s kapitánem Reismanem ve stanu na tvrdé zemi. Po těch náročných hodinách by raději zůstal tady v provlhlém baráku, do něhož střechou prosakovala voda. "Řekněte mi, Stue," řekl Reisman. "Je v těch všech vašich psychologických a sociologických čárech márech nějaký jasnozřivý způsob, jímž by bylo možno zjistit nevinu?" "Beru to jako naprosto vážný dotaz," řekl Kinder podrážděně. Byl příliš unaven, než aby měl náladu na vtipkování. "Ovšem." "Pak způsob vašeho vyjadřování není rozhodně volený tak, aby várrt získal přátele a působil na lidi," řekl Kinder. "Po pravdě řečeno, je urážlivý. Máte právo na svůj názor, Johne, ale psychologie ani sociologie nejsou žádné čáry máry. Kromě toho volíte slova dost nešikovně. Ano, existují metody, jimiž je možno hodnotit pravděpodobnost viny či neviny, ale v nejlepším případě jsou to jen indikátory, jež rozhodně nejsou exaktní a naprosto spolehlivé. A pokud mluvím o těchto metodách, at už je to kombinace řízených sondážních rozhovorů s projektivními a asociačními testy, nebo použití takzvaného detektoru lži, což není mým oborem, nebo narkoanalýza, kterou může provádět kvalifikovaný psychiatr, pak rozhodně nepoužiji výrazu jasnozřivý způsob. Takový výraz se hodí do slovníku vojenských kaplanů, ne do mého oboru. Patří do světa mýtů, kouzel a náboženství... přitom všechno to má svůj velký význam, avšak ne ve světě vědy." "Děkuju za přednášku. Ted bych po vás chtěl jednoduchou odpověd ve srozumitelné angličtině. Je možné zjistit, zda člověk mluví pravdu, jestliže vytrvale opakuje, že je nevinný, že nespáchal ten zločin, ačkoliv všechny důkazy mluví proti němu?" "Ano, ale ne stoprocentně." "Pak tedy chci, abyste připravil všechno, co je třeba, pro Myrona Odella." "Proč jen pro Odella? Proč ne pro ty druhé? Myslím, že všichni u soudu prohlásili že se necítí vinni." "Ano, ale to byla jen formalita... součást mašinérie vojenské justice... něco, co se podle pravidel od nich očekává při závažných porušeních válečného řádu. Odell však dodnes trvá na tom, že je nevinný. Otravuje s tím každého. Otravuje s tím mě." "Někteří z těch ostatních také pořád prohlašují, že jsou nevinní, ne? Vím, že to říkal Franko a Maggot." "Dobrá, když myslíte, připravte to i pro ně. Možná že se dočkáme nějakého překvapení." "Vy znáte Franka, ne?" "Stejně jako ty druhé," odpověděl Reísman vyhýbavě. Znal Franka dobře. "Podle soudního protokolu zastřelil jednoho Angličana, který ho nachytal při pytlačení na svých pozemcích - ačkoliv Franko to nikdy nepřiznal a trvá na tom, že nic takového neměl v úmyslu, že to byla jen nešastná náhoda. Podivné na tom je, že podle toho, jak se to sběhlo, to vskutku mohla být nešfastná náhoda. Ale vzhledem ke svému trestnímu rejstňku nemá asi moc šancí. Pamatujete si, jak nám generál Worden ňkal o pěti tisících bývalých trestanců, kteří sem přijeli na palubě Empress of Scotland. Franko je jedním z nich." "A Maggot?" 186 187 "Tvrdí, že ho vlákala do pasti prostitutka, takže to ve skutečnosti nebylo žádné znásilnění. Je to podlý parchant, který si pravděpodobně zaslouží provaz kvůli půl tuctu dalších činů, při kterych ho nikdy nechytili, ale kterykoliv muž by asi mohl být někdy v životě zadržen pro stejné znásilnění ve smyslu zákona. Tady je těžké vyjádřit se s určitostí." "Ne, není," oponoval mu Kinder. "Zákon to specifikuje stejně jako psychologie." "A co říká psychologie?" "Neňkejte mi, že vás to opravdu zajímá," řekl pochybovačně Kinder. "Určitě. Když musím žít s těmi chlapy, dělat jim chůvu a k něčemu je vychovat, tak chci vědět, čím se

užírají." "Čím se užírají, to je jiná věc," vysvětloval mu Kinder. "Jediné, co vám o nich mohu říci, je, jak se chovají... jaké mají vzorce chování. Existují tři různé druhy násilníků. Jednak je to typ, u něhož potlačované sexuální impulzy náhle propuknou a on se dopustí znásilnění. To je skutečný sexuální zločin. Pak je typ sadisty. Ve svém agresívním sexuálním životě zachází tak daleko, že ztrácí nad sebou kontrolu a to nad ním převáží. A potom je tu typ, ktery je spíše běžným zločincem než sexuálním násilníkem. Ten bude loupit nebo zabíjet nebo znásilňovat, protože mezi tím nedělá rozdíl." "Jak je to krásně rozškatulkované," řekl Reisman. "Ano, všechno je krásně rozškatulkované. Řekl bych, že Maggot pravděpodobně patri do třetí skupiny. Franko možná také, i když ho tentokrát nepřistihli při znásilnění." "Vy jste mi ještě neodpověděl, Stue," podotkl Reisman. "Uděláte, co po vás žádám?" "Nemyslím, že bychom se do toho měli pouštět, Johne." "Proč ne?" "Protože to vůbec nespadá do naší kompetence, pro nic jiného. Otázka jejich viny či neviny byla rozhodnuta dávno předtím, než se sem dostali. Jinak by tady nebyli. A rozhodly o tom mnohem povolanější autority, než jsme my dva." "Když vás poslouchám, Stue, představuji si, že by mě to mělo přesvědčit, ale nepřesvědčuje. Jsou tu ještě věci k přezkoumání. Myslim, že bych byl rád, kdybych mohl být přesvědčen bez jakýchkoliv pochybností... kvůli tomu, co tady děláme... kvůli nebezpečí... nejen během jejich poslání, ale tady, při výcviku. Zejména u Odella." "Existuje jeho přiznání, jak víte." "Ano, četl jsem je. Bylo připojeno k soudnímu protokolu. Ale bylo učiněno po mnoha dnech výslechů... a později je odvolal." "Na radu advokáta." "Možná. Ale on je divný... slabý, zbabělý, má hrůzu ze života... a snad ještě větší ze smrti a fyzické bolesti, ale také se mění." Reisman vyložil Kinderovi některé z rušivých incidentů, na nichž měl Odell podíl. "Jak se choval po tom, co škrtil Maggota?" "Byl zděšený. Snažil se být stále přátelský, ale v Maggotovi je plno zášti. Přihodilo se to teprve včera. Musíme na ně dávat dobrý pozor, když cvičí společně. Maggot mu to chce oplatit. Za normálních okolností by ho pravděpodobně zabil. Bylo to podivné... Zdálo se že Odell vůbec nevěděl, co dělá, a vypadal jako někdo úplně jiný... jako někdo, kdo je opravdu schopen zabít. Když se probral, vůbec nic si nepamatoval." "To není nic neobvyklého," řekl Kinder. "Tak se to také mohlo sběhnout s tím děvčetem v Glasgow." "Možná. Ale chci mít jistotu," trval na svém Reisman. "A pokud ji skutečné zavraždil, chci, aby si to bez jakýchkoliv pochyb uvědomil a postavil se k tomu jako muž. To z něho udělá lepšího člověka... a možná mi to usnadní práci." "Dobrá," řekl Kinder váhavě. "Jestliže vám to pomůže, podívám se, co se dá dělat. Ale já jsem proti tomu." "Zůstane to přís. taj.," řekl Reisman. "Přís. taj. Co ještě máte za problémy?" Začal o ně získávat zájem, byl rád, že se mu Reisman konečně trochu svěřuje, byl rád za možnost promluvit s ním. "Ještě jste nic neslyšel o tom, pro co jsou tito muži určeni... jaké má být jejich konečné poslání?" " "Ne. "Nevíte ani, zda to mají být individuální akce, jak naznačil plukovník Denton tehdy na poradě, nebo to má být akce celé skupiny?" "Ne." "Standardní operační postup," řekl Reisman uštěpačně. "Vy k němu máte pořád nějaké výhrady?" "Nějaké výhrady! Nemám nic než výhrady od té chvíle, co tenhle podnik začal." "Ale říkal jste přece, že mají výsledky, že se chovají dobře," řekl Kinder nervózně. Uvažoval, zda Reisman před ním něco neskryvá. "To určitě," odpověděl Reisman rychle. "Viděl jste to sám dnes večer. Ale mohusi být vůbec někdy jistý? Každý z nich může rázem vybuchnout... kdo ví, kdy? Nejsou normální, a to, co tu s nimi provádíme, není ani trest... to oni pochopí... ani rehabilitace. My je využíváme a oni to vědí. Mohou absolvovat celý tenhle zpropadený výcvik a vybuchnout, až je pošleme bojovat za Boha a vlast. Možná kdybych věděl, čím vlastně budou pověřeni, oč vlastně v celé téhle záležitosti běží, snad

bych to nesl snáze." "Rád bych vám s tím pomohl, ale nemohu. Chci říci, co se týče jejich poslání," řekl Kinder. "Mohu navrhnout určitý test k prověrce spolehlivosti, kdybyste chtěl." "Test k prověrce spolehlivosti? Co to ksakru má být?" vybuchl Reisman a v témž momentě ho napadlo, že je strašně netaktní, že se chová urážlivě. "Promiňte, Stue, nemyslel jsem to tak. Pokračujte a vysvětlete mi to." "Už se to s nimi dělalo... je to test, jímž se měří jejich tendence podrobovat se pokynům, aniž na ně dohlížíme nebo je kontrolujeme." "Určitě to zkuste, Stue, jestli vám to nedá moc práce," řekl Reisman. ,188 189 Podíval se nervózně, kolik je hodin. "Podívejte se, už toho budu muset nechat. Mám od dvou čtyřhodinovou strážní službu. Jdu zalézt do spacáku. Nevadí vám to?" "Ovšem že ne. Budete se chtít osprchovat první?" "Ne, jen běžte vy. Dobrou noc." "Dobrou noc," řekl Kinder Reismanovi, který odcházel. Když se Kinder osprchoval, vešel do vnitřního dvora, kde byli vězni. Třásl se zimou. Usmál se nahoru na desátníka Bowrena, ktery stál na střeše ubikací, a zamával na strážné na věžích a přitom uvažoval, co si asi mysli o tomto podniku, co si asi mysli o kapitánu Reismanovi, jestli litují, že dostali tak obtížný úkol. Pohlíželi za ním, jak jde deštěm. Kinder se cítil poněkud absurdně ve flanelovém pyžamu a trenčkotu, s čepicí na hlavě, s uniformou pečlivě složenou v podpaží a s Reismanovým samopalem, který mu nemotorně visel přes rameno. Ve stanu tvrdě spal Reisman, zabalený do dek, a chrápal. Kinder tiše tápal ve tmě a vytáhl svůj spací pytel, ktery si přivezl z Londýna. Byl to silný prošívaný pytel, jaký používají důstojníci, ktery si koupil ve známém newyorském obchodním domě se sportovními potřebami, než odjel do Evropy, a v kterém ještě nikdy nespal. Ostatně také ještě nikdy nespal ve stanu. Bylo to nepohodlné a byla tam zima a vlhko. Konečně se uložil, uvelebil se a zatáhl zip. Samopal měl u sebe ve spacím pytli. Nemohl usnout. Vnímal zločinnou přítomnost všech mužů kolem v ostatních stanech. Rozepnul znovu zip a vytáhl samopal. Nevěděl ještě, jak se s ním zachází. Možná že bude lépe, když ho položí na zem mezi ně, aby ho měl Reisman při ruce, kdyby bylo třeba. Avšak vzpomněl si, co se kdysi učil o zbraních. Z téhle, jak se upamatovával, se nedá vystřelit, dokud se nenadzvedne záklopka, přes kterou jsou vyhazovány náboje. Přejížděl prsty po samopalu. Oči už přivykly tmě natolik, že když ho držel těsně před obličejem, mohl nejasně rozeznávat jednotlivé součásti. Našel malou záklopku a zatlačil na ni. Klaplo to, a jak hlasitě! A téměř současně - tak prudce a tak neočekávaně, že ho to naplnilo strachem, jaký v životě nepocítil - kapitán Reisman vyskočil a zamířil pětačtyřicítku na jeho hlavu. "Ach, ne!" zachroptěl. "To jsem já, Kinder!" "To jo," přitakal Reisman ospale. Otočil se a v tu ránu zase spal, jako by se nic nestalo. Právě když usínal, po tom, co mu připadalo jako celé hodiny fyzických a duševních útrap, vzpomněl si Kinder najednou na telefon. Kapitán Reisman ho nenechal natáhnout až do ubikací. Pořád tam ležel venku v dešti. 19 Reisman sestavil rozvrh výcviku vězňů na několik následujících dnů tak, aby Stuart Kinder mohl hovořit s každým z nich několikrát. Kinder však trval na tom, že má-li vyslovit svůj názor na Odella nebo kohokoliv z ostatních v tak závažné otázce, jako je zkoumání jejich viny či neviny, bude muset řadu dní studovat výsledky testů, porovnávat je z hlediska normality a abnormality a konzultovat s kolegy v Londýně. Psychologické testování měl tak jako tak v úmyslu provést, vyhovět Reismanově prosbě pouze znamenalo, že bude ve výsledcích pátrat po případných dodatečných indiciích. Napoleona Whitea sezení s Kinderem střídavě otravovala i bavila. Viděl v nich příležitost ulit se z fyzické složky výcviku, ale nebyl si tak zcela jist, zda mu jde právě o to. Ke své zlosti shledával, že některé součásti výcviku mu působí potěšení. Možná proto, že obracely jeho mysl znovu k vnějšímu světu a byly pro něho pobídkou k úsilí vyrovnat se ostatním nebo být lepší než oni. Býval

vždycky sportovec, pyšný na svou vynikající formu, ale nedostatek svalové činnosti po dlouhé týdny od doby, kdy byl zatčen a odsouzen, způsobil, že se cítil ochablý a nemotorný. Byl zvědavý, jak dlouho bude Kinderovi trvat, než prohlédne divadlo, co mu záměrně předváděl při psychologických testech, a než ho za to seřve. Ale Kinder dělal jako by nic a pořád s ním jednal s čistě odborným, zdvořilým a vyrovnaným klidem, s jakým by jednal s dítětem, duševně chorym nebo s někým, kdo nemá vůbec potuchy, oč běží. To Napoleona dráždilo ještě víc. Kinder začal sezení tím, že vytáhl obrázkové karty k tematickému apercepčnímu testu a požádal ho, aby mu stručně vyprávěl, co se děje na obrázcích. Napoleon se rezolutně vzepřel. "Nic tam nevidím, pane kapitáne," odpověděl zlostně. "Jsou to samé sračičky a blbinky. Na co ksahu chcete přijít? Ztrácíte se mnou zbytečně čas." "Já bych neřekl, White," konstatoval Kinder klidně. "Snažíme se opravdu pomoci, pomoci vám i všem ostatním. Proč se nepokusíte dostat ze sebe to nejlepší." Předkládal Napoleonovi další obrázky, pero v ruce, aby si zapsal, co bude říkat. Až když vytáhl úplně prázdnou bílou kartu, Napoleon zareagoval. Odpověděl prudce a podrážděně. "Je to černé," řekl. "Pořádný kus černého papundeklu. Černé jak pikové eso. Černé jako negr v truhlíku na uhli v noci." "White, nedovedete ocenit, co se tu pro vás dělá? Jakou jste dostal příležitost?" zeptal se Kinder unaveně. "Vždyi jste chytrý... vzdělaný... Nemyslete si, že vám nalítnu na ty nesmysly, co mi tu plácáte. Pokud jde o psychologii, myslím, že se vyznám lépe než vy. I ty smyšlenky, jimiž jste odpovídal ve vězení při Rorschachově testu, mi leccos napověděly. Vy jste zřejmě o takových testech něco věděl, proto jste si jako nějaký školáček myslel, že se pobavíte na můj účet. Vsadil bych se, že v sobě máte tolik nenávisti, že by vám vystačila na celou německou armádu. Proč se z toho nechcete vymanit? Víte přece, že vás to může zahubit. Proč nechcete spolupracovat jako muž, kterým opravdu jste? Co vás vlastně tak dráždí?" 190 191 "Totéž, co mě pňvedlo sem, pane kapitáne. Na tom se nic nezměnilo." Poklepal na obrázkové karty. "Zkuste vy a ty chytré mozky, co tohle vymýšlejí, dát na ty obrázky černochy a černošky, a já vám budu vyprávět takové historky, že vám budou vstávat vlasy hrůzou na hlavě, nebo se poblijete." Myronovi Odellovi otevíraly obrázkové karty dokořán bránu k jeho nejsoukromějšímu a nejniternějšímu já. Všechno, co chtěl o sobě vypovědět jiným, mohlo nyní vyjít na světlo formou smyšlených pňběhů bez obav, že se zesměšni nebo vystaví trestu. Kapitán Kinder mu řekl: "Dívejte se na každý obrázek, jak dlouho chcete, a řekněte mi, co si představujete, že se tam odehrává, co je to za lidi, jakou mají minulost, co je čeká v budoucnosti, jestli vás o nich něco takového napadne." Kresba znázorňovala ženskou hlavu, spočívající na mužově rameni. Jejich tváře byly částečně osvětleny paprskem pronikajícím ze tmy... "Mají se velice rádi. Toto je velmi něžný okamžik. Žena právě oznámila manželovi, že čeká dítě. Jsou velmi šČastni." Žena, sedící stranou v křesle, paže položené na opěradle a bradu v dlani. Její postavu částečně zakryvá opěradlo a kus oděvu, ktery je přes ně přehozen. Hledí do prázdna. Ten obrázek byl určen pro ženy a dívky, ale Kinder byl zvědav, co na něj řekne Odell... "Je to stejná žena jako na předešlém obrázku. Odpočívá doma po těžké celodenní práci. Čeká, až se její manžel, kterého velmi miluje, vrátí z práce. Přemýšli o tom, jak je pěkné mít dítě. Má ho moc ráda, přestože se ještě nenarodilo." Na dalším obrázku stojí žena na prahu pokoje s rukou na klice. Tváří se trochu vylekaně, jako by ji vyděsilo něco, co spatřila uvnitř. Odell s odpovědí váhal. "No tak, co tam vidíte, Myrone?" zeptal se Kinder jemně. "Ženu, která stojí na prahu pokoje s rukou na klice." "Ano, ale co vidí, o čem přemýšlí, odkud přišla? Řekla něco nebo chce něco říci? Je mladá nebo stará? Kdo či co je v pokoji?" "Nevím." "Vůbec nic vás nenapadá?

Vždyt vám to šlo tak dobře, víte sám. Byl jsem, Myrone, naprosto spokojen s tím, jak jste až dosud odpovídal." Odell se usmál: "Dobrá, pokusím se udělat, co budu moci," řekl. "Nevím, co to všechno znamená, ale budu se snažit spolupracovat. Myslim, že jediný způsob, jak lidi přimět, aby uvěřili, že jsem nevinný, je dělat, co se po mně chce, a nepůsobit si žádné další potíže. Všechny ty testy, co tu se mnou děláte... mohou dokázat, že mluvím pravdu, že jsem to děvče nezabil?" "Myrone, vy opravdu věříte, že jste nevinný, že jste byl odsouzen nespravedlivě?" zeptal se Kinder a podival se mu zpříma do očí. "Já tomu nevěřím, pane kapitáne," odpověděl Odell, "já to vím. Je to prav" da. "Vrarne se zpátky k tomu obrázku," trval na svém Kinder. "Tváří se ta žena šfastně?" "Ne.., nemyslím." "A jak tedy?" "Nevím." "Tak proč se to, Myrone, nepokusíte uhádnout? Já vím, že už jste unavený, ale šlo vám to tak dobře, že by byla hanba přestat." "Hanba, možná.., ano, možná že se cítí zahanbeně. To by mohlo být ono." .Proč?" "Nevím," stál na svém Odell, krčil rameny a uhýbal pohledem. Kinder pleskl další kartou. Karty sice byly číslované, ale Kinder je nesrovnával popořadě. Snažil se je naopak různě promíchat pro každé jednotlivé sezení. Tahle karta byla téměř celá černá, až na otevřené okno, v němž se rýsovala silueta mladíka... "Byl potrestán," řekl Odell. "IVIusí být sám v tmavé místnosti. Chtěl by ven, ale nemůže. Musí zůstat tam." "Proč?" "Protože byl potrestán." "Za co?" "Nevím." "Kdo je to? Co je to za chlapce?" "Dobře. Nevím, kdo to je. Může to být kdokoliv. Ve skutečnosti už to není chlapec. Už vyrostl... vy víte, jak to myslím... bude mu asi dvacet, možná o trochu méně. Tak se mi to alespoň zdá." "Chce vyskočit z okna?" zeptal se Kinder. "Chce utéct?" "Ach ne!" vykřikl Odell. "To je moc nebezpečné. Nemůže. Musí zůstat tam." Kinder rozhodil karty a Odell zbledl a odvrátil se. "Proboha!" vykřikl. "Co se děje?" zeptal se Kinder s velkým zaujetím. "Je to hrozné! Tak hrozné! Nechci to vidět!" zajíkal se Odell. Na obrázku stál mladík a pažemi si zakryval obličej. Za ním ležela na posteli žena s rukama pokleslýma na zem, s potemnělou tváří a vysokými obnaženými ňadry, která trčela nad pokryvku., "Co je na tom hrozného?" zeptal se Kinder mírně. "Je mrtvá! Vy mě chcete nachytat!" "Ne, Myrone," řekl Kinder konejšivě. "Je to obrázek jako všechny ostatní. lťekněte mi o něm něco." "Ne, nemůžu." "Proč ne?" Kinder si zapisoval, co Odell ňká. Ten se odvrátil a zakryl si rukama obličej. "Nechci to už vidět. Dělá se mi z toho zle." V útery odpoledne přivedl Reisman svých deset mužů z terénu dříve, aby vyzvedl Maggota a Jimeneze, kteří zůstali v táboře kvůli sezení s Kinderem. Hlídal je seržant Morgan s jedním policistou. Když se Maggot a Jimenez připojili ke skupině, procházející přes ubikace do vnitřního dvora, všiml si Reisman, že dělají na ostatní vězně dlouhé nosy a šklebí se jim. Překvapilo ho, jak vážně berou všichni sezení s Kinderem. Bylo zřejmé, že ho mají rádi a že si ho váží. Zdálo se, že někteří dokonce k němu chovají stejnou úctu, jakou míváme k lékaři, advokátovi nebo k zástupci Boha na zemi. S Kinderem roz192 193 hodně nedošlo k žádnému rušivému incidentu. Ale kdo ví, co se opravdu děje v myslích těchto mužů? Reisman soudil, že Kinder to už možná ví. Reisman předal vězně seržantu Morganovi a desátníku Bowrenovi s pokynem, aby je ve vnitřním dvoře chvilku zaměstnali nácvikem boje zblízka, prostnými a pořadovým cvičením. Věděl, že Morgan to dělá rád. Čím dál víc se zdokonaloval a suverénně vydával pochodové povely, rozděloval mužstvo na družstva a dirigoval je do nepředvídatelných formací a směrů, které vypadaly, že nakonec nikdy nevyjdou, ale vždycky mu to vyšlo, asi proto, že i vězňů se začínala zmocňovat snaha vyniknout. Reisman sledoval oknem kanceláře muže venku a přitom hovořil s Kinderem. Natáhl se na polní lůžko a kouřil cigaretu. Kinder seděl pohodlně na jediné židli. Na stole měl srovnány pracovní materiály. "lťekněte mi o tom něco," ukázal Reisman na stůl. "Nebo je to snad přísně tajné?" "Samozřejmě, že ne,"

zasmál se Kinder. "Ačkoliv to, co jste právě řekl, není tak absurdní. Slyšel jsem o případech v mé branži, ve vedení psychologické války,... konkrétně ve Washingtonu... kde pry plány, označené jako tajné, nebyly dány k nahlédnutí ani pracovníkům na operační úrovni, kteri je měli vykonat." Reismanem to škubjo. "Stuarte, nepoužívejte tady výraz vykonat. To slovo budí hrůzné asociace." "Ach... omlouvám se. Nemyslel jsem si, že vás by se něco takového mohlo dotknout." "Už vám to dochází," řekl Reisman tiše. Rychle přešel na jiné téma. "Když už mluvíme o psychologické válce, tohle tady asi není jediný projekt, na němž ted pracujete, že? Chci jen říci, že vím, že jste od té doby, co jsme se setkali, nevěnoval svůj veškery čas jen tomu. Předpokládám, že máte i jiné povinnosti." "Mám... Mám ordinaci v Londýně, kde dělám na nějakých projektech a výzkumech. Ale nic," dodal upřímně, "nic z toho není tak důležité jako tohle. Nic není tak vzrušující." Vtom trochu znejistěl. "Doufám, že se vám mé nadšení nezdá přehnané." "Hernajs, ne!" odpověděl Reisman rychle. Ted už si to myslel také. "Jsem rád, že mi pomáháte. A co s těmi materiály?" mávl znovu netrpělivě směrem ke stolu. "Přišel jste na něco?" "Myslite o Odellovi?" "O všech. O každém z nich." "O Odellovi je těžké něco říci," pravil Kinder. "Jeho odpovědi potvrzují to, co jste o něm řekl. Nerad o tom mluvím, ale je bud latentní homosexuál nebo..." "Cože!" vyskočil Reisman vzrušeně. "Jak by ksakru mohl homosexuál znásilnit děvče?" "Stalo se," konstatoval Kinder suše. "Nesmíte na to jít tak zhurta. Tady se to u něho nijak neprojevilo? Jestliže ano, poslal bych ho pryč. S tím jsou všude ve věznicích potíže." "Hernajs, jak můžu vědět, co se děje u něho ve stanu v noci... ale neřekl bych, že tam dochází k něčemu takovému. Není sice žádný chlap, ale nezdá se mi, že by byl teplouš." "Podívejte se," řekl Kinder. "Vrháte se ode zdi ke zdí. Během deseti vteřin jste přeskočil z jednoho extrému do druhého, ale nic jste přitom neprověřil a na nic nepřišel. Nechte mě do..." "Můj stary zlozvyk," usmál se Reisman. "To je logika těch, kdo nemají dostatek vědomostí ani informací." "Nechte mě dokončit, o čem jsem začal mluvit," trval na svém Kinder. "Bud je latentní homosexuál, nebo se věčně zaobírá pochybami o svém mužství. Vypadá to na jedno nebo druhé, ale mohou to být příznaky obojího. V jeho odpovědích jsou hluchá místa, hlavně ve vztahu k násilí. Řekl bych, že má ve zvyku odbíhat od reality a uchylovat se do fantazie. Pravděpodobně snadno podléhá cizím vlivům a chybí mu id... reálné já, o němž by mluvil." "Může někdo takový spáchat vraždu?" "Vědomě asi ne... Ale nevědomky ano. Vždy už jste se setkal s takovým případem." Reisman se zvedl a nervózně přecházel po kanceláři. "Důležitější je, jestli může zabíjet jako voják. Čert vem jeho vinu či nevinu. Bude bojovat? Bude dělat, co je třeba, v palbě nebo za útoku?" "Nejsem prorok, Johne," odpověděl Kinder s hlubokým pochopením. "Vy to jste, kdo má, až přijde ta chvíle, zvážit naše možnosti... a také jeho možnosti. Nás všech. To je vaše věc. Odell je neurotický, nevyrovnaný, nevyspělý. Je pod velkým vnitřním i vnějším napětím. Je možná psychotik, nevím přesně. Za měsíc... za dva... záleží, jak s ním budete pracovat, co udělá on sám pro sebe, všechno může být ještě jinak. Dělám si úsudek narychlo, jen tak z jedné vody načisto. Budu pokračovat, jak jsem řekl, když mě budete chtít." "Rozhodně! Jen pracujte dál!" řekl Reisman. "Quién sabe?" Zamáčkl v plechovce oharek cigarety a zvedl se k odchodu. "Lepší jít zpátky k jednotce," řekl. Ten večer Reisman cítil, že se hrozně chce dostat ven z tábora. Přesvědčoval sám sebe, že to nejde. A pak se naopak přesvědčoval, že si ve skutečnosti nedopřál žádný odpočinek, žádný oddych za celých těch deset dní, co přišli sem na Stokes Manor. Každý ze strážní jednotky už byl přinejmenším jednou venku a Reisman tušil a doufal, že navázali užitečné kontakty v okolních osadách a s venkovany v Jižním Devonshiru. Jak to

ksakru vězňové mohou vydržet bez něhy a krásy... bez uvolnění. To nepochopí. Bylo to však nezbytné a fakticky to byla součást jejich trestu. Věděl, že by jim měl brzy poskytnout úlevu, zavést nějakou oddechovou činnost, pletení košíků nebo podobný nesmysl. Nakonec když odtroubila večerka, zašel za Kinderem a zeptal se ho: "Co byste tomu řekl, kdybyste převzal na noc velení tábora? Dnes v noci nemám strážní službu, a tak bych se dostal rád na chvilku ven." "Domníval jsem se, že ke mně nemáte důvěru," odpověděl Kinder. Usmíval 194 195 se, aby zmírnil osten ve svých slovech, protože byl přesvědčen, že Reismana prokoukl. "Tímto vám vyslovuji důvěru," řekl Reisman. Měl zlost, že je v defenzívě. "Je to pro mne čest, pane kapitáne," pokračoval Kinder uštěpačně. "Nechme toho, Stue," odsekl mu Reisman. Už se také usmíval. "Vidím, že umíráte touhou zbavit se mě a převzít celou operaci." "Mám dost rozumu, abych věděl, co můžu. Kdy se vrátíte?" "Budu zpátky zítra ve 13.00. Rozpis služeb a rozvrh výcviku je hotov. Bowren, Morgan a policisté vědí, co mají dělat. Rozvrh je sestavený tak, že nebudou muset opustit tábor, dokud se nevrátím. V pořádku?" V pořádku," řekl Kinder a s pochopením na Reismana zamrkal. "Veselou zábavu!" Reisman se osprchoval, oholil, převlékl se do čisté uniformy a uložil toaletní potřeby a pár maličkostí z oblečení do malého vaku. "Řeknu to Bowrenovi a Morganovi, až budu odjíždět. Myslím, že bude nejlépe, když vězňové nebudou vědět, že jsem pryč. A si myslí, že mám nějakou práci tady uvnitř, nebo že pro ně venku chystám nové povyražení." "Chápu," řekl Kinder. "Na shledanou." Když zastavil u přední brány, aby si otevřel, přimělo ho to bezděky pohlédnout vzhůru po příjezdové cestě k panskému domu a na chviličku si vzpomenout na Margot Strathallanovou. Vyjel s džípem ven, zavřel bránu, zasalutoval po italsku směrem k domu a v tu ránu mu myšlenky na Tess Simmonsovou zapudily z hlavy jak dvanáct špinavců, tak Margot. Zastavil v Stokesmouthu a z hospody zatelefonoval Tess. Mladické chvění a obavy, jak se bude tvářit nebo zda tam vůbec bude, z něho rázem spadly, jakmile uslyšel její výkřik upřímné radosti. "Tak jsi mi scházel. Kde jsi?" "Můžu být u tebe tak za dvě, za tři hodinky," řekl. "Záleží na stavu cest, hustotě provozu a na tom vašem zatraceném anglickém počasí." "Přijed rychle," řekla. "Let jak s větrem o závod... Miluji tě... Tak po tobě toužím... Ne, Johne, jed opatrně, prosím. Nedělej si starosti, jak dlouho ti to bude trvat... jen když přijedeš." "Ty jedna nestydo," šeptal do sluchátka, protože mu připadalo hloupé vyznávat lásku na veřejném místě prostřednictvím technického zařízení. "Ano, budu čekat," řekla. "Na shledanou." Jel rychle, ale ne ztřeštěně. Cítil se jako jezdec na dálnici v krásné smutné básni Alfreda Moyese - uhání, uhání, uhání po stužce měsíčního paprsku ke své věrné lásce. Avšak tady žádný měsíc nesvítil. Na cestě z Devonshiru do Somersetu byla tma a vlhko, a to bylo dobře. Alespoň se tu nemohla objevit žádná zbloudilá luftwaffe, pálící nazdar"bůh po bludných milencích na anglických silnicích. Tess ho přivítala stejně jako tu první noc po popravě. V krbu svítil oheň, ve výčepu bylo prázdno. Povalovaly se tu knihy, v nichž si četla, aby neusnula, a ze džbánku dýchal žár rumu s příchutí jablečného vína, kořeněného kousky skořice. Měla na sobě šaty, které jí koupil. Ještě než došli ke krbu, padli si chtivě do náruče a znovu a znovu se líbali. Reisman cítil, jak povoluje jeho napětí, a uvědomoval si, že i kdyby k ničemu dalšímu nedošlo, kdyby se dál nemilovali, že to samo by mu stačilo. Šířila kolem sebe pocit tepla a domova a pocit touhy po něm. "Jak jsi mi chyběl, jak jsi mi tu chyběl," šeptala. "Proč jsi mi nenapsal? Proč jsi nezavolal?" "Nemohl jsem," řekl s vědomím, že je to chabá výmluva. "Nevěděla jsem a to bylo to nejhorší," pokračovala přitisknutá k němu. "Nevěděla jsem, kdy přijedeš a jestli vůbec přijedeš." "Řekl jsem ti, že přijdu," pravil, "a jel jsem polovinu noci, abych ti to dokázal." "Ted už ti věřim," řekla, vysmekla se mu a s očima

zářícíma štěstím ho odvedla ke krbu. Napili se a Reisman jí vyprávěl, že je ted v Devonshiru, že na ni často myslel a že si přál, aby ji tu zastihl. "Dáš mi svou adresu? Nikdy jsem neměla na vojně chlapce, kterému bych mohla psát." "Myslím, že ne. Poštu si nechávám posílat do Londýna. Tam, kde ted jsem, je to dost odříznuté od světa. Občas mi chodí dopisy přes Londýn. Snad budu zase přeložen sem. Ale něco ti řeknu. Slibuji, že ti od nynějška budu volat alespoň jednou týdně. Tak co? A přijedu pokaždé, když budu moct." "Takže jsem opravdu tvoje děvče?" zeptala se něžně. " "Ano. Když se milovali, v tomtéž pokoji, kde spal prvně, zahrnula ho takovou touhou a vášní, že zahnala vše ostatní z jeho mysli. 20 Když se Reisman ve středu ráno probudil, shledal, že je ve svém pokoji v hostinci "U řeznického znaku" sám. Bylo téměř devět. Ve spěchu se oholil, oblékl a sešel dolů. Tess, zářící spokojeností, už pobíhala mezi kuchyní a lokálem, kde snídalo pár civilistů a vojáků. Byl na rozpacích, jak se s ní pozdravit, ale ona to vyřešila za něj tím, že k němu pňstoupila, celá uzardělá, a vzala ho za ruku. "Neměla jsem to srdce tě vzbudit," zašeptala. "Měla jsem?" "To je v pořádku," řekl. "Mám trochu času. Nasnídáš se se mnou?" "Mám práci," odpověděla. "Co si dáš?" "Pro začátek kávu a telefon." Zavedla ho k aparátu a jak tam byli v tu chvíli sami, polióil ji. Pak ji otočil, ukázal směrem ke kuchyni a řekl: "Kávu... dobrou a horkou... pořádný hrnec kávy." 196 197 Trvalo chvilku, než se civilní a vojenské linky propojily, a jemu se zatím honily hlavou výčitky, že někdo z vězňů, nebo možná všichni, využil minulé noci či dnešního rána k tomu, aby provedl nějakou lumpárnu, nebo aby uprchl, či nějak jinak zneužil chudáka Kindera. Ale pak se ve sluchátku ozval sám Kinder, ujistil ho, že je vše v naprostém pořádku, a vysmál se mu, že se stará jak kvočna. Tess mu donesla snídani a pak už mu nezbývalo než klábosit s jejím strycem, s nímž se seznámil, když tu byl posledně o víkendu, a také s paní Culverovou, kuchařkou, která se o něho zajímala a vyprávěla mu, že má Tess ráda jako vlastní dceru. Divil se, co všechno tady o Tess a o něm vědí. Pak už musel jet. Tess ho doprovodila k džípu. Bylo chladno a větrno, ale svítilo pěkné, žlutavé slunce. Obloha slibovala téměř všechny možné druhy počasí. Vysoko nad obzorem se tu a tam kupily hradby mračen a vítr hnal nízká oblaka přes kusy modravé oblohy. Tess měla na sobě tentýž kabát, v kterém byla tu první noc objevů. Zavěsila se do něho a on jí zakryl ruku vlastní dlaní, třel ji a proplétal své prsty jejími, jak se nerad loučil. "To má být to jaro, které opěvují vaši básníci?" zažertoval. "Ach ne," řekla. "Říká se, že jaro tu bude, až šlápneš na dvanáct sedmikrásek." "Tak budeme chodit a hledat je pokaždé, až sem přijedu!" "Moc bych si to přála, Johne," řekla. "A jestli jaro najdu, když tu nebudeš, označím si to místo a vezmu tě pak tam, kde jsem je našla." Zlehka ji políbil, pohladil ji na tvář, rozloučil se a vyjel. Jen jednou se otočil a spatřil, jak se za ním dívá a mává mu. Vždy měl schopnost rychle obrátit své myšlenky jiným směrem, téměř okamžitě mohl přepnout své uvažování a zabývat se tím, co ho čekalo, ale přesto ho Tessin žár provázel celou cestu k Stokes Manoru, během níž začal promýšlet odpolední zaměstnání, a proto tím odpudivěji na něj zapůsobila táborová brána. Rychle odbyl uvítací zdvořilosti s Kinderem a převlékl se do polní uniformy. Všechno šlo podle zaběhnutého pořádku, a ted to byl Kinder, kdo se chtěl dostat pryč a odjet do Londýna. "Udělal jsem tady tentokrát maximum toho, co se dalo," řekl. "Rád bych dnes odpoledne mužstvo pozoroval při cvičení o něco déle, prohovořil pár věcí s vámi a vyjel, než se setmí. Dokonce jsem se naučil zacházet s touhle věcičkou," řekl a podal Reismanovi jeho samopal, jako by chtěl naznačit, že mu předává velení. "Desátník Bowren mi poskytl pár minut soukromého školení v zacházení se zbraněmi dnes ráno tam v lese. Dělá to moc velký rámus, nezdá se vám? Souhlasím s vámi, pokud jde o Bowrena. Zaslouží si další proužek. Připojím své

doporučení k vašemu, až se vrátím do Londýna." "Výborně, ale proč, Stue, si to nenecháte až do odjezdu," nabídl mu Reisman samopal zpět. Kinder si ho vzal. "Dobrá," usmál se. "Dodává mi to autority." Pár minut po příjezdu vyhlásil Reisman nástup ve vnitřním dvoře, naložil dvěma policistům pušky, které tam byly ve skladu, sám jich vzal také pár a vyšel ven k vězňům. Byl z tábora pryč jen nakrátko, proto neměl nejmenší důvod se něčemu divit, a přesto ho šokovalo, že má tyto špinavé, zanedbané a páchnoucí vězně považovat za cosi jako vojenský oddíl. Ale oni se hbitě seřadili, když je seržant Morgan, nasupený, jak se ted obvykle tvářil, postavil do dvojřadu a dal jim pohov. Stuart Kinder zůstal stát ve vnitřní bráně a přihlížel. Reisman, s jednou puškou přes rameno a druhou v ruce, se obrátil k vězňům. Ženská něha a sladké myšlenky už byly ty tam, jako by nikdy nic takového nebylo. Tess Simmonsová už byla pryč. Zbyla jen bezprostřední realita mužstva, jeho samého a zbraní. "Máte postoupit z mateřské školy do první třídy," oznámil jim. Jeho oči přeskakovaly z jednoho na druhého, až se nakonec zastavily na Vernonu Pinkleym. Byl vysoký, tenký, s vystouplým ohryzkem a bujnou hnědou kšticí, která mu padala do očí a přes uši. Byl tichý, nijak se nesnažil vyniknout a dělal jen to, co se od něho požadovalo. "Vojíne Pinkley!" vyzval ho Reisman. Pinkley na něho udiveně zíral. "Prosím, pane kapitáne," řekl nejistě. "Co držím v ruce, vojíne Pinkley?" "Bouchačku." "Cože to ksakru je!" zařval Reisman. Bloudil očima po vězních. "Vojíne Sawyere, co držím v ruce?" "Pušku, pane kapitáne. Americkou pušku ráže 30, M1," řekl Sawyer. Jakmile to dořekl, uvědomil si, že vzbudil pozornost, a doufal, že ostatní si o něm nepomyslí, že se chce na ně vytahovat nebo lézt veliteli do zadku. "To je správné. Děkuji vám," řekl Reisman. Obrátil se znovu k Pinkleymu. "Byl jste v armádě dobré dva roky, prošel jste základním výcvikem, učil jste se, jak s tímhle zacházet, dostal jste výcvik druhého stupně, byl jste na manévrech a teoreticky jste věnoval pozornost tomu, co jsem vám vykládal o zbraních minulý týden. Tak jak můžete, ksakru, ještě po tom všem říct, že je to bouchačka?" "Omlouvám se, pane kapitáne," řekl Pinkley rozpačitě. "Nevěděl jsem, co po mně chcete." Reisman zvedl pušku do výšky. "Žádný z vás není nováček. Každý už dříve zacházel s touto zbraní a všichni jste slyšeli, že budete-li se o ni starat, postará se ona o vás. To je pravda. Věřte tomu. Až vám ji předám, budete zase vojáci. Chápete to? Budete mít zbraň, abyste ji používali k čestnému úkolu bránit svou vlast podle rozkazů svých nadřízených. Není to hračka. Není to předmět osobní msty. Není to nástroj k páchání zločinů." Pohlédl na řadu. "Vojíne Jimenezi, co mi ještě můžete říct o této pušce?" "Natáhnete spoušť, někdo skočit před vás a vy ho zabijete," odpověděl Jimenez stručně. Pár jich vyprsklo smíchy. Reisman si uvědomil, že zašel příliš daleko a že je jenom jeden způsob, jak to skončit. "Ven aca Luis... pronto!" rozkázal. Jimenez váhavě vystoupil z řady, zmaten tím, že Reisman na něho promluvil jeho mateřštinou. "Vezmi si ji!" přikázal Reisman a podal mu pušku. 198 199 Jimenez vzal zbraň neochotně a hleděl na ni zachmuřeně. "A ted se otoč a řekni svým smějícím se kamarádům, cos udělal, když jsi měl emjedničku naposledy v ruce!" "Ne," zavrtěl Jimenez hlavou. Reisman chytil levou rukou Jimeneze za pravý loket a otočil ho. Pravou ruku měl připravenu, hřbet dlaně a malíček napjatý, palec vztyčený. "Digales lo que hizo, Jimenez!" vyštěkl. Jimenez držel nedbale pušku a nasupeně hleděl do země. "Zvedni hlavu a řekni jim to jako muž!" vypálil Reisman. "Af vidí, jak jsi vzpupný!" "Malé un hombre," šeptal Jimenez. Pořád upíral oči dolů a mluvil sotva slyšitelně. "Zabils neozbrojeného důstojníka, ne? Zastřelil jsi svého nadřízeného, ktery vám dával rozkazy pň normálním výkonu služby! Bylo to tak, pane generále Jimenezi? Vystřelil jsi na něho a zabil ho, protože sis myslel, že to znáš líp a chtěls to dokázat." "Nebyl neozbrojen," mumlal Jimenez. "Měl pistoli." "Ohrožoval

tě s ní?" " "Ne. "Kde ji měl?" Jimenez neodpovídal. Reisman se plácl přes pouzdro na pětačtyřicítku, které měl po boku. "Tady ji měl, ne?" Reisman stál za Jimenezem, štěkal mu do uší, pozoroval, jak to přijímá, jak se třese a nic neříká. "Jestli, amigo, někdy namíříš tuhle pušku na někoho nebo na něco, na co jsi nedostal rozkaz míňt," řekl Reisman zvolna, "pak já osobně ti ji strčím do zadku a zmáčknu spouš dřív, než tě pověsí. Comprendame?" "Sí," odpověděl Jimenez tiše. "Ksakru, led běž zpátky do řady a drž hubu, dokud tě nenapadne něco chytrého, čím bys mohl přispět do debaty!" poručil mu Reisman. "Počkej ještě chvilku! Bowrene, zapište si sériové číslo jeho pušky a dejte mu to podepsat!" Když byly vydány ostatní pušky, zapsána jejich čísla a podepsána potvrzení o převzetí, zeptal se Reisman: "Kdo se domnívá, že si zapamatoval instrukce o zacházení se zbraní tak dobře, že nám to tu může předvést?" Napoleon White a Ken Sawyer zvedli ruce. Reisman jim řekl, aby vystoupili z řady, postavili se čelem k ostatním a na Bowrenův povel to několikrát pomalu předvedli. Šlo jim to velmi dobře. Potom Reisman rozdělil vězně na dvě družstva, Napoleonovi svěřil jedno, Sawyerovi druhé, přičemž se ujistil, že Maggot je v Napoleonově družstvu. "Máte půl hodiny na instruktáž," vysvětlil jim. "Pak si uděláme malé závody. Které družstvo bude lepší, bude moct dnes spát celou noc. Ti, co prohrajou, budou mít tu čest zahájit novou fázi výcviku. Policisté si mi stěžují, že se cítí ve strážních věžích v noci příliš opuštěni. Počínaje dnešní nocí je budete doprovázet a budete se sami hlídat na stanovišti uvnitř tábora. Interval bude čtyřhodinový, stejně jako máme my. Tři muži na jednu směnu." Pověřil Bowrena dozorem nad jedním družstvem, Morgana nad druhým a zamW 1 k ubikacím. Vězňové přežili jednu noc a celé dopoledne bez něho a bez průšvihu, a čím ochotněji a horlivěji ted budou pracovat, i když nad nimi nevisí hrozba jeho očí a jeho trestu, tím lépe se všichni kvalifikují pro to, co je čeká. "To byl výkon," řekl Kinder, když mu otvíral bránu. "bobry nebo špatný?" "Mně se to ubilo," řekl Kinder uznale, jak za ním kráčel do kanceláře. "Nic v člověku nevzbudí takový pocit zahanbení a nepřiměje ho k takové litosti nad jeho hříchy jako veřejná zpověd. A nic tak nepovzbudí dobrého člověka jako trocha zodpovědnosti." "Tohle bylo snadné," řekl Reisman. "Bojím se toho dne, kdy jim budu muset vydat ostré." Zapálil si cigaretu, hluboce vtáhl a vyfoukl oblak kouře. Kinder stál u okna, díval se ven a mluvil zády k Reismanovi. "Víte, jedna z věcí, kterou pořád hledám, je klíč k nějakému doplňkovému mechanismu, ktery bude motivovat každého z nich stejným směrem k stejnému cíli." "To je absurdní a nemožné," prohlásil Reisman kategoricky. Kinder se odvrátil od okna a vysvětloval s odborným zápalem: "Ale o to přece tady jde! Divil byste se, jak se lidé podobají právě strojům. Lidské zvyky a jednání, reakce a motivace se mohou naplánovat, rozškatulkovat, naprogramovat a zdeformovat." "Jako Herr Schicklgruber?" "Ten je kardinální příklad, i když nejvíc odstrašující. Vy jste však jednal stejně, když jste jim povolil v té záležitosti s holením a koupáním. Souhlasím s vámi... jestliže jim to dodává pocitu sounáležitosti, jestliže mají bláznivý pocit hrdosti nad tím, že jsou zarostlí a špinaví, proč je pro tuto chvíli nenechat. Ale musí tu být ještě něco víc. Matka, Bůh, vlast rozhodně na tuhle partu nezapůsobí. Jestliže je tady něco, co jejich osobnosti spojuje, je to skutečnost, že každý z nich má pocit ztroskotance, ale s tím moc nenaděláte jako s motivačním mechanismem. Jediné, co můžeme dělat, je snažit se ten pocit přemoct." Reisman se divil, co se stalo s tím po čertech chytrym a zapáleným poručíkem Kinderem, s nímž se setkal v Londýně ani ne před třemi týdny. "A co takhle jednotlivec?" zeptal se Reisman. "Nebyl by to lepší přístup k téhle partě? Zmocnit se každého uvnitř, odhalit, co v něm pulzuje, rozproudit v něm znovu krev a pozvednout hlavu, dát některym možnost jednat iniciativně. Nechme ty, co to dokážou, občas

vyniknout, uplatnit se, dejme jim trochu pocítit, jak se jim vrací mužnost a vlastní já, v oblasti, pro kterou mají kvalifikaci a schopnosti." "Ano, ale právě tady se skryvá nebezpečí... v tom já! Což platí pro nás pro všechny. Do průšvihu je dostal především nadbytek tohoto já. Nikdo z nich neměl to určité něco, něco snad naprosto nesobeckého, něco neosobního, co by ho poháněl, co by mu pomohlo z nesnází, co by ho podrželo. Každý z nich byl příliš sobecký a stažený sám do sebe, a to je to já, co člověka ničí." "Pak tedy jsem stejně vinen jako oni... a nezničilo mě to." 200 201 "Ano, předpokládám, že máte pravdu," řekl Kinder s optimální směsicí ostýchavosti a taktu, která se u Reismana zcela minula účinkem. "Co tedy navrhujete? Náboženství? Vlast? Hrdost nad tím, že vidíme naši vlajku na cizím území, která vhání otrlým mužům slzy do očí?" "Pravděpodobně nezměníte nic z jejich povahy," řekl Kinder, jehož vzrušila jakási náhlá myšlenka a trochu ho zavedla stranou. "Nemůžete nic změnit." "Proč?" "Za prvé to není možné v tak omezeném čase. Za druhé to nemusí být ten nejlepší nápad. To přece není to, co jsme na začátku chtěli." "Já vím. Chtěl jste zlosyny. Dovolte, abych citoval. Jejich prokázaný sklon ke zlu musí být pěstován pod přísnou kontrolou. Jsem si jist, že v tom je nějaká anomálie nebo paradox." "Ale vy můžete změnit jeden dva rysy v povaze každého z nich," držel se svého Kinder. "Dynamické rysy, které budou reagovat na podněty. A vy budete muset změnit jejich schopnosti. O tom není pochyb. A možná jejich postoje... postoje každého z nich natolik, aby sám jednal, aby si dobře osvojil svůj úkol, a tím si uděláme správnou představu, na čí straně ve válce stojí. To je to, co děláte, ne?" "UŽ toho mám po krk pořád je popohánět. To jsem vám chtěl říct," zavrčel Reisman. "Nejsem zvyklý na něco takového. Můžu dělat špinavou práci sám, můžu velet, když musím, ale nerad popoháním." "Nějaká odměna navíc by mohla pomoci," prohodil Kinder. "Co by dělali, kdyby měli trochu volna? Pokud vím, nemají žádné... a možná by měli mít. Existuje celistvost a komplexnost lidských prožitků, od nichž jsou dokonale separováni. Jako vojáci od nich byli tak jako tak částečně separováni, ale jako vězni jsou zbaveni téměř veškerého jejich zbytku. Jestliže některé z nich navrátíme zpět do jejich života, budou možná méně podrážděni, budou ochotněji tvrdě pracovat a budou méně náchylní k výbuchům." "Zaslouží si svůj volný čas... a své odměny," prohlásil Reisman. "Pokud jde o jejich postoje, je tu jedna zatraceně důležitá věc, kterou jste mi připomněl." "OČ jde?" "Co si ksakru myslí o Němcích? Proto je přece cvičíme! Aby bojovali a zabíjeli skopčáky. No, a co když je mají rádi. Na tomhle bychom měli pracovat, ne? My tady přece nejsme proto, abychom z nich dělali pokusné králíky pro mne, pro vás nebo pro experiment nějakého vysokého oficíra." "Samozřejmě ne!" odpověděl Kinder takřka dotčeně. "Stejně bych se k tomu nakonec dostal. Považuji to za druhou fázi své práce... rozhodně v tomto okamžiku to není primární. Je to něco, k čemu by mohli být příslušným způsobem zformováni později. Ale jestli chcete, připravím na příště nějaké dotazníky." To Reismanovi připomnělo, že Kinder co nejdřív odjede. S údivem si pomyslel, že mu tu vlastně bude chybět. Ve vnitřním dvoře zatím Napoleon White vyštěkával na své družstvo rozkazy a přikazoval jim provádět s puškami postoje a cviky podle příruček. Začal pomalu, po chvilce nabral tempo a ted se dostal do pořádného rytmu, jemuž se konečně přizpůsobovali. Nebyli sice tak dobří, jako jeho stará parta, ale co vědí tihle ubozí parchanti o rytmu... o pleskotu dlaní na hlavních a pažbách, znějícím jako kastaněty, o ňnčení vibrující oceli, o drnčení matic, zwčícím jako tamburína, o svištění řemenů pušek. Jeho chlapci tohle uměli. Bývali nejlepší. Protože jak říkají dobří běloši, když chtějí dát najevo své sympatie, i když jsou úplně vedle: "I kdyby negr neměl nic jiného, má určitě alespoň smysl pro rytmus." Pak ho začal štvát Archer Maggot způsobem, ktery

zřejmě považoval za rafinovanost. Opoždoval se, házel si pušku na levé rameno, ačkoliv Napoleon řekl zřetelně na pravé, a najednou upustil pušku do bláta, což by v jiné partě znamenalo, že ji bude muset celý týden držet při jídle, ve spaní i na latríně. Měl v družstvu Joe Wladislawa, Samsona Poseyho, Victora Franka, Luise Jimeneze a Archera Maggota, ale pouze Maggot, i když se v posledních dnech trochu polepšil a umírnil, se nepodřizoval poslušně jeho rozkazům. Napoleon proto začal uvažovat, jestli vůbec to, co dělá, je k něčemu, protože a se bude snažit sebevíc, vždycky narazí na nějakého spratka, jako je Maggot. Možná že měl odmítnout jakékoliv postavení, v němž je něčím víc než robotem, ktery proklouzává bez jakékoliv vnitřní motivace, a reagovat na vnější podněty co nejméně, aby se vyhnul potížím a dělal dojem napraveného a kajícího se vojáka. Ale ten proklatý kapitán, oba ti proklatí kapitáni, na něj šijou nějakou boudu a chtějí ho k něčemu přimět. Nevěděl přesně, o co jde, ale byl rád, že se znovu zajímá o život, že se klube ven z bídného živoření, do něhož se o vlastní vůli ponořil. Líbilo se mu předvádět své profesionální schopnosti a velet. Byl možná také rád, že pocifuje něco jiného než nenávist a mizeru, jež byly po tak dlouhou dobu jedinými city, které pronikaly ochrannou slupkou, do níž se stáhl. "Na rámě zbraň!" zarecitoval. "Pozooo-r!" Archer Maggot si místo pozoru dal nedbalý pohov. Napoleon to chtěl přehlédnout, stejně jako si předtím nevšímal Maggotových blbinek a neseřval ho, protože věděl, že by to vyvolalo jen další komplikace a že by se možná dostali do křížku, a pak by to od strážných schytali oba. A co by z toho měli? Ale potom si všiml, že z ubikace vycházejí oba důstojníci, a protože chtěl, aby jeho družstvo vyhrálo, zakřičel na Maggota: "Hele, Maggot, copak seš magor? Povídám pozor, ne pohov." Maggot, ktery neviděl, že od brány přichází Reisman s Kinderem, vyštěkl: "Nech si tu svou pitomou negerštinu, ty negře!" Napoleon k němu pomalu kráčel, pušku v levé ruce, připraven s ní kdykoliv kohokoliv zarazit nebo odrazit. Viděl, že oba důstojníci se zastavili pár kroků za družstvem, že přihlížejí a poslouchají. "To není žádná negerština, Maggot," řekl Napoleon. "Takle mluví ubohá bílá žebrota z Jihu. Esi sis šim, takle mluvím jedině s tebou, abys mi rozuměl." Vtom se Maggotova tvář zkřivila pocitem hrozné urážky. Popadl pušku, vzepjal se a napřáhl pažbu na Napoleonovu hlavu. Napoleon udělal krok stranou, otočil prudce svou pušku pažbou vzhůru, praštil do Maggotovy zbraně 202 203 kousek od zajišfovacího kohoutku a vyrazil mu ji. Pak klidně, bez jakékoliv zaslepené zuřivosti, natočil pažbu, aby s ní udeřil Maggota do obličeje - a zastavil se o fous dříve, než rána dopadla. Maggot tu totiž stál nehnutě a jako vždycky se odporně šklebil. Napoleon věděl, že by neudělal dobře. I kdyby ho praštil zas a zas a zas. I kdyby mu roztřískal palici na padrl a zašlapal do bláta, nebylo by to dobře. Maggot věřil tomu, co říká, tomu, co cítí, tomu, co dělá, do morku svých kostí. Věřil tomu s naivní prostotou Bohem požehnané víry, a to se nikdy, nikdy, nikdy nezmění. Najednou se mezi nimi ocitl kapitán Reisman. "Nějaké potíže, vojíne White?" řekl úsečně. ,Ne, pane kapitáne," odpověděl Napoleon. "Právě tady ukazuju Maggotovi jednu z výhod, kterou má umění zacházet s nenabitou puškou." "Zvedni ji, Maggote," poručil Reisman a ukázal na pušku na zemi. "Až skončíme tuto malou hru, rozebereš ji, vycídíš na ní každý flíček špíny, promažeš ji a přineseš mi ji ukázat. Rozuměls?" ,Samozřejmě, pane kapitáne, samozřejmě," mumlal Maggot a sebral pušku. Každé družstvo dostalo tři minuty na to, aby ukázali, co dovedou. Reisman, Kinder a všichni strážní je kriticky pozorovali. Napoleonovo družstvo bylo první na řadě. Během cvičení si Archer Maggot najednou hodil pušku na pravé rámě místo na levé, přičemž vrazil loktem do paže Joe Wladislawa tak, že oběma zbraň spadla na zem. Ty blbej, pitomej spratku!" nadával mu Wladislaw, když se oba rychle sehnuli. "Ted to máš!"

Maggot se na něho zamračil, ale neřekl nic. Nechtěl to udělat, kdo mu však uvěří? Pouze se spletl, protože místo toho, aby sledoval Napoleonovy rozkazy, musel pořád myslet na to, že mu poroučí ten negr. Družstvo Kena Sawyera nebylo ani zdaleka tak hbité, ale nikdo nezkazil žádný postoj a nikomu neupadla puška. Vyhráli. Kapitán Reisman přistoupil k Napoleonovu družstvu. "Budete velet družstvu po celý zbytek dnešního dne, White," řekl mu. "Vypracujte rozpis stráží na dnešní noc a řekněte svým mužům, aby byli připraveni do služby s plnou polní a s puškou." Jak se Napoleon díval za odcházejícím kapitánem, měl chut zavolat na něho Dost! Nechme těch nesmyslů! Už nikdy nechci být voják. Ale místo toho se obrátil ke svému družstvu a řekl: "Promiňte, kamarádi. Kdo chce jít na první stráž?" Zařekl se přece, že už nikdy nikomu neřekne promiňte, a ted to najednou bylo venku. "Byls dobrej, Nappy," mumlal Wladislaw. "Ty za to, sakra, nemůžeš." "Moje kamarád tady ne dobrá voják," ukázal Jimenez na Maggota. "Ty být moc dobrá, Nappy." Určitě je," prohlásil Wladislaw, ktery cítil, že se musí vzít o svého spolubydlícího. "Bejval přece poručík, ne?" Všichni chtěli na první stráž, aby nemuseli vstávat o půlnoci a lézt znovu do spacáku, až bude v šest ráno budíček. "Půjdu na střídání," řekl Napoleon. "Kdo ještě? Přihlaste se dobrovolně." "Dobrá, já," řekl Samson. "Tys ten třetí, Maggote," rozhodl Napoleon nakonec, když už se nikdo jiný nehlásil. Maggot k němu výhružně pokročil. "Cos to k sakru řek, ty negře?" Samson vzal Maggota za rameno a strhl ho zpět. Wladislaw a Jimenez ho sevřeli mezi sebe. "Budeme hlasovat," řekl Franko. Jeho se to netýkalo, ale věděl, oč jde ostatním. Když nemohl být jednička, tak chtěl být alespoň po boku jedničky. A nenáviděl Maggota víc než kohokoliv z ostatních. "Myslím, že Maggot má jít na druhou stráž. Vždyt může za to, že jsme prohráli." Hlasování dopadlo pět ku jedné a Archer Maggot poprvé poznal, co je to být páriou, i když jakživ takové slovo neslyšel. 21 Za tmavé, deštivé noci stál Victor Franko na stanovišti v jedné ze strážních věží a nadával na svůj všivácký osud, na počasí, na Spojené království Velké Británie, na Spojené státy americké a na velícího důstojníka, mizeru jednoho, za to, že uvrtal vězně do téhle nové povinnosti. Trhal sebou a vyskakoval při každém úderu hromu a blesku, protože si s úděsem uvědomoval, že tady nahoře trčí jako zatraceně dobry hromosvod. Mezi návaly strachu přemýšlel o tom, že je to báječná legrace, jak tu tak stojí ve strážní věži na hlídce. On! I když má přes rameno jen nenabitou pušku. Koho tady ksakru vlastně hlídá? Sebe? Ostatní chlápky? Mohl by odpřisáhnout, že nepráskne ani jednoho, ani že se nepokusí je zastavit, kdyby chtěli utéct. Policisty? To je ještě zábavnější. Musí tady nečinně stát na tom proklatém dešti jen proto, aby jeden všivácký policajt navíc mohl celou noc nerušeně chrápat, jestli zrovna není ve městě nebo někde jinde a nemiliskuje se tam s dcerou nějakého sedláka. Kapitána? To bylo to nejzábavnější ze všeho. Ksakru, jeho hlídat! Nejradši by ho zabil, mizeru jednoho. Ale on ten kapitán je moc chytry. Když je prvně poslal na noční stráž, přecházeli vězňové po stanovištích dole ve dvoře, zatímco policisté pořád hlidkovali na obou strážních věžích a Reisman nebo Bowren nebo ten mizera kat stáli na střeše baráku. Za pár nocí Reisman uvolnil jednoho policistu z noční služby a postavil místo něho do věže jednoho vězně, aby tam postával a vypadal důležitě. "Chci vám dát malou lekci ze zodpovědnosti," bulikoval je. "Nemáte ještě právo dostat ostré, ale každý z vás má pár očí a pár uší a pořádnou hubu, aby zařval, kdyby se něco dělo." Ale Franko dobře věděl, proč kapitán policistům ulevil. Franko slyšel, jak určí a nadávají, že mají dlouhé služby, že kapitán je na ně stejný ras jako na vězně, a Franko se tomu jen pochechtával. Zaslouží si to! V každé káznici, kterou prošel, jak bachaň tak fízlové vždycky nadávali, jak se mají zle. To jim patří, práskačům! 204 205 Při dalším zablýsknutí a zaburácení hromu někde poblíž mu

naskočila husí kůže. Zachumlal se pevněji do pláště. Déšt mu stékal po přilbě do obličeje, za krk a hluboko pod šaty, takže se třásl chladným vlhkem. Přecházel sem a tam po malé plošince, aby se zahřál, upíral pohled dolů do dvora a do lesa za ním, ale nic neviděl. Jen když se zablesklo, mohl rozeznat stany ve dvoře, na chvilku spatřit stráž v druhé věži a stěží rozeznat kapitána, jak jde po střeše ubikací tam daleko na druhém konci tábora. Mizera pitomej! Co tam ksakru ten Reisman pohledává? Nemá přece zapotřebí courat venku v takovéhle noci. Vždyt je přece velitel. A přece vylezl z postele ted uprostřed noci, rozestavil stráže druhé hlídky a ted si tam stoupl a předvádí se jim jako velitel věznice. Ve světle dalšího blesku ho Franko znovu spatřil, nebo si myslel, že ho vidí, a to mu vnuklo nápad. Jen si tak trochu pohraje, aby mu utekl líp čas. Sundal si pušku z ramene a přejel po ní rukou. iVlěl rád dotyk pušky. Prsty se mu zastavily na ústí a pohrávaly si s gumovým návlekem, ktery zabraňoval vniknutí deště do hlavně. Když od té doby, co dostali pušky, prvně pršelo, a Morgan, celý rudý a nafučený, vytáhl návleky, řekli mu chlapi, že by věděli, jak je uplatnit líp. Morgana to tak naštvalo, že jim napařil navíc hodinu výcviku za tmy, kdy už měli dávno spát. A ten mizera kapitán mu to dovolil. Franko odtáhl prsty. Dotyk gumy v něm vyvolával vzpomínky, a vzpomínky mu rozehrávaly nervy a působily bolest ve slabinách. Natáhl závěr a odjistil a zmáčkl spoušt. Opakoval to znovu a znovu. Pak poklekl na plošinu, opřel hlaveň pušky o zábradlí a zamířil na střechu ubikací. Blesk osvětlil prostranství a Franko se snažil v tom momentě dostat na mušku Reismana, ale nepovedlo se mu to. Ucítil, že se věž otřásá, jen tak zlehka. Vyděšeně vyskočil a upřel zrak dolů na žebřík. Nikdo tam nebyl. Znovu zaujal polohu klečícího střelce, protože se mu jeho hra zalóila. Dychtil spatřit kapitána před hlavní své emjedničky, dychtil zmáčknout spouš, představoval si výstřel a kapitána, jak se kácí - a je po Velkém Muži, je po tom náfukovi. Znovu zahřmělo, Franko sebou trhnul, a když táborem proskočilo ostré světlo, zacílil na cosi tam na střeše ubikací. Nebyl si sice jist, co to je, ale myslel, že je to on. Vykřikl jako u vytržení, zmáčkl spoušf, ale v tom uslyšel za sebou hluk, ucítil palčivou bolest v zátylku a vrávoravě se hroutil do tmy... Spatřili to při budíčku. A všech věžňů včetně těch dvou, co stáli v noci na stráži dole ve dvoře, se zmocnil údiv a úděs, protože nikdo o tom neměl ani potuchy do chvíle, kdy trubka desátníka Bowrena prořízla probouzející se vlhký úsvit. Myron Odell to spatřil první, nebo alespoň byl první, kdo kvůli tomu ztropil děsný rámus. "Pane Bože, podívejte se!" vykřikl. Calvin Ezra Smith, ktery šel za ním, se podíval a zalezl zpět do stanu pro svou bibli. Luis Jimenez a Joe Wladislaw se pokřižovali. Ostatní zírali. Victor Franko visel ze strážní věže, v ústech roubík, ruce a nohy spoutané. Pohupoval se na provaze, provlečeném v podpaží a obtočeném kolem hrudníku. Zdálo se, že je mrtev. Reisman se propletl mezi stany a stanul za věžni. Přes rameno měl svůj samopal a v ruce držel Frankovu emjedničku. Do jejich ohromení zahřměl jeho hlas, pevný, netečný a chladný: "Odřízněte ho!" Ken Sawyer a Samson Poset vykročili, ale vtom si uvědomili, že se k Frankovi přes ostnaté dráty nedostanou, a zmateně se obrátili k Reismanovi. Reisman podal Sawyerovi svůj útočný nůž: "Běžte ven a vezměte to kolem ubikací!" Pak křikl na Bowrena, ktery přihlížel ze střechy: "Desátníku, zavolejte stráž a dohlédněte tam na ně!" Ostatní policisté a seržant Morgan se vyhrnuli z baráku na táborové prostranství, v rukou připravené zbraně, někteří oblečeni jen napůl. Nechápali, co se děje. Když uviděli Franka, zůstali jako přimrazeni. Morganovi proskočil na rtech úsměšek, ale rázem zmizel, jak Franko zakopal spoutanýma nohama. 5amson vylezl na plošinu první a vytáhl provaz, na němž Franko visel. To už tam byl Sawyer s nožem. Přeřízl pouta na Frankových nohách a rukách a vyndal mu z úst roubík. Franko se o oba opřel, vrávoravě

povstal, pak však upadl na zábradlí, a kdyby ho nezachytili, málem přepadl dolů. "Viku, co se ti stalo?" zeptal se Sawyer. "Kdo ti to udělal?" Franko se přidržel zábradlí. "Nevím, co se stalo...," zašeptal chraplavě. Dole pod věží čekal Bowren s jedním policistou. Zvědavě a bez kouska soucitu pohlíželi vzhůru a ted, když viděli, že Franko je naživu, jim bylo málem do smíchu. "Pojdte s ním opatrně dolů," přikázal Bowren, ktery vylezl kousek nahoru po žebříku. Franko upřeně hleděl dolů na prostranství. Tváře dole v houfu se mu míhaly a rozplývaly před očima. Vyhledal Reismanovu, arogantní a netečnou, s výsměchem v očích, a pochopil, že to musel být on, nikdo jiný než on. Frankovi se zvedal žaludek, zdálo se mu, že se pozvrací, ale přemohl se. S námahou se vztyčil, jednou rukou se opřel o zábradlí a ukazováček druhé napřáhl směrem k Reismanovi. Pak hystericky vykřikl: "Jeho se zeptejte, co se stalo! Zeptejte se toho mizery kapitána! On to udělal." Vězňové a stráže se otočili k Reismanovi a čekali, co na to řekne. Neřekl nic. Stačili se ještě obrátit zpátky ke strážní věži, aby viděli, jak Franko vytrhl Sawyerovi nůž z ruky. Ti, co stáli poblíž Reismana, jen tak tak uskočili, když Franko se zuřivými nadávkami mrštil nožem dolů. Nůž nikoho nezasáhl a s kovovým zazvoněním poskočil po zemi. Reisman k němu pomalu přikročil, zvedl ho, pečlivě ho otřel o kalhoty své polní uniformy a zastrčil do pouzdra na opasku. "Tohle jsí měl udělat dnes v noci!" houkl nahoru na Franka. "Byls na stráži, ty mizero pitomej! Kdyby to byl Němec, tak už se tu všude válejí tvý zbabělý střeva!" Reísman na Franka chrlil nadávky, ale přitom měl pocit, že ztrácí v očích těch ostatních, že na něho hledí nejen se strachem, ale i s pohrdáním. Žádný důstojník by si nikdy nedovolil k vojákovi to, co on provedl Frankovi. Žádný by se nechoval tak brutálně, pokud by k tomu neměl oprávněný důvod. 206 207 Franko se začal spouštět dolů po žebňku, druzí dva mu pomáhali. "Nechte ho tam nahoře!" poručil Reisman. Pozvedl Frankovu emjedničku jako kopí. "Bowrene, chytejte," zavolal a přehodil pušku brilantně přes oba ploty. "Dejte ji Frankovi, je jeho!" Franko si pušku neochotně vzal. ,Dobrá, a ted ty zabijáku předved ostatním, cos dělal v noci, když jsi byl na stráži!" Franko tam stál, rozhlížel se kolem a dělal, že neví, oč jde. "Tak jim to ukaž, ty zabijáku, nebo budeš ještě dnes zpátky v MarstonTyne," pohrozil mu Reisman. Franko váhavě poklekl na plošině a opřel hlaveň pušky o zábradlí. "A ted zamiř, zabijáku!" přikázal mu Reisman. "Zamiř tam, kams mířil dnes v noci!" Franko zamířil. Pocitoval přitom vinu, strach i vztek. Ostatní přihlíželi, jak se hlaveň pušky natáčí směrem ke střeše ubikací, kde se před úsvitem procházel kapitán na svém strážním stanovišti. "Ted ještě jednu otázku, zabijáku," dožadoval se Reisman. Byla to otázka pro všechny. Pro vězně, jejichž úctu možná ztratil, pro strážné, kteří si asi myslí, že překročil své kompetence, pro Franka, i pro něho samotného. "Přemýšlej o tom opravdu důkladně, Franku! A odpověd si nech pro sebe! Já jí nechci slyšet! Co bys byl udělal, kdyby ta puška byla nabitá?" Reisman sám si nedokázal tu otázku zodpovědět. A pochyboval trochu, že Franko ano. V tichu, které nastalo, je nechal, af si každý najde odpověd sám, protože to bude problém, před nímž záhy budou stát všichni. "Dobrá, Bowrene, přivedte je zpátky sem!" rozkázal. "Trochu se nadlábnem a dáme se do práce." To ráno nechal Reisman vězně třikrát rozebrat a zase složit jejich emjedničky. Pak to nechal udělat každého zvlášt poslepu a měřil jim čas. Vedli si dobře. Ted by měl následovat nácvik techniky na střelnici se slepými náboji, pak jim vydat ostré, krok zpátky a pal! Ale Reisman místo toho poslal dva policisty, aby obešli řadu a pušky sebrali, aniž vysvětlil, proč je vězňům odebírá. Když za pár minut vyšli z baráku s dvanácti karabinami a dvanácti automatickými pistolemi ráže 45 v náručí, někteří z vězňů stále ještě žbrblali. Vypadali jako hlouček špinavých přerostlých dětí, jimž právě policajt sebral míč a pálky, protože rozbily něčí

okno. Zmlkli, když spatřili nové lehké pušky a pouzdra s pětačtyřicítkami. Několik tváří se rozzářilo očekáváním. "Postupujete na druhý stupeň," řekl Reisman a policisté jim rozdali zbraně, zapsali sériová čísla a dali jim podepsat potvrzení. "Vezměte si je na chvilku. Vcitte se do nich. Učte se s nimi zacházet, abyste je dokázali poslepu rozebrat a zase složit. To, co jsem vám řekl o péčí a úctě k emjedničkám, platí i pro tyhle. Pracujte tak vytrvale jako dosud a brzy znovu získáte právo z nich zase střílet." To, čeho se Reisman nyní velice obával, byla nuda a jednotvárnost rutiny a prostředí, které je obklopovalo. Tihle muži nebyli čerství nováčci, kteří se setkávají s novými dovednostmi a povinnostmi, jež jsou s to je natolik zaujmout, že udrží jejich snahu a pohotovost. Byli mnohem učenlivější, než by kdo při pohledu na ně předpokládal. Kombinovali to, co se už dříve naučili během své vojenské služby, s dovednostmi, jimž je učil Reisman. Pevné otěže disciplíny a nabitý pracovní rozvrh je učinily vnímavějšími, než se kdy Reisman odvážil doufat vzhledem k tomu, že věděl, co jsou zač. Ale pokud šlo o morální a psychickou stránku, neměl ještě úplnou jistotu. Nevěděl, zda jim je Stuart Kinder ku prospěchu či ne. To, v čem si byl Reisman opravdu jistý, byla praktická, fyzická stránka, ta, kterou měl na starosti on sám. Vězňové nabírali sil a byli z nich pořád lepší vojáci. Dokonce í ti labilní jako Myron Odell, ktery fňukal, a Victor Franko, ktery byl pořád nasupený. V neozbrojeném útočném a obranném boji došli až k momentu, v němž si byli zřetelně vědomi toho, co dělají. A nikdo z nich, dokonce ani Odell, necouval před tvrdými údery Samsona Poseyho nebo samotného Reismana. Občas se musel usmívat, jak tu tak chodili a tloukli hroty svých dlaní o zem, o stromy, o větve, o zátarasy a jeden o druhého, aby si je zpevnili pro džudo. Dělal to i takový chlap jako Archer Maggot, ktery si o sobě myslel, že je dost silný a že už všechno ví, dokud mu Reisman a Odell nepředvedli, že tomu tak není. Občas se ještě do sebe pustili, bud když se někomu zdálo, že dostal příliš tvrdý úder, nebo se mu nechtělo do hry, nebo mu něco bylo proti srsti, či jen tak vybuchl, protože byl prostě takový. Ale už to nebyly ty nesmyslné rvačky. Věděli, jak se bránit a jak útočit, a pěstní boj, i když zuřivý, se pro ně stal kombinací síly a cviku a vědomostí a téměř graciézních pohybů. A nikdo z nich nikdy nezašel příliš daleko, nikdo se neopovážil zabít, protože věděl, že by se mu dostalo stejnou měrou. Ale Reisman přesto nemohl postupovat tak rychle, jak by chtěl, tak rychle, jak byl zvyklý, když připravoval jiné muže k práci pro Uřad strategických služeb. Nevěděl totiž, kde a jaké budou mít vězňové konečné poslání, a tak je mohl pouze vést krok za krokem po své vlastní cestě. Nebyl s nimi ještě tak daleko, aby je vzal na střelnici a vydal jim ostré náboje nebo jim svěřil granáty a výbušniny. A dokud s nimi neprojde tuto fázi, -v níž se naučí zacházet se všemi lehkými a těžkými zbraněmi, které patří do arzenálu pěchoty, nebude moci s nimi začít nacvičovat seskoky padákem. Někde během této cesty fyzické, duševní a morální vlastnosti splynou v těchto mužích natolik, že jim bude moct opravdu důvěřovat a bude moct upřímně věřit, že jsou schopni vzít na sebe to zatím nejasné a mlhavé poslání, pro něž je cvičí. Chtěl jim věřit. Bylo už příliš pozdě, aby couvl. V knihovně na Stokes Manoru seděla v časném nedělním odpoledni Margot Strathallanová u telefonu s přáním, ale současně s obavou zavolat kapitánu Reismanovi. Byla přece neděle, a tak on jistě pochopí její telefonát a dotaz, zda nechce přijít se svými muži na čaj. Museli by se ovšem dát do pořádku... ale jak by to bylo pěkné, kdyby sem přišli na čaj a pak už by se k ní chovali přátelsky a ona 208 209 by se zbavila strachu, v němž už žije tolik dní, že ji kapitán vystěhuje z jejího vlastního domu. Margot sáhla po aparátu, pak zase stáhla ruku zpět a dlouhými prsty si třela ústa a bradu a hryzala se do kloubů. Vstala, nervózně přecházela po

pokoji, pak energicky zamíňla k telefonu - a prošla mimo něj ven do haly. Sigismund, jenž ji tázavě pozoroval ze své houně před krbem, vykročil smutně za ní a kňučel, že chce ven. Pootevřela velké dubové dveře a bázlivě vyhlédla. Dobrman, vrtící ocasem, vzrušeně vyskakoval a štěkal. Vystrčila ho škvírou na chvíli ven, pak dveře přibouchla a zamkla. Neklidně se ploužila nahoru do ložnice a z ložnice, po tichých chodbách a podezíravě otvírala a zavírala dveře. Pes chodil za ní, kňučel a vrtěl svou velkou hlavou, stejně neklidný jako jeho paní. Čtrnáct dní se Margot cítila jako vězeň ve svém vlastním domě. Bylo to hrozné, hloupé, k zbláznění. Avšak od té doby, co potkala na pěšině u pobřeží kapitána Reismana a ty jeho odporné vojáky, neměla odvahu pustit se při vycházkách po svém panství dál od svého domu. Párkrát rychle přešla po příjezdové cestě, vyšla z brány a vydala se se Sigismundem po silnici. Ale považovala to za ponižující a nedělala to ráda. Lidé, kteří ji míjeli, se na ni dívali. Sedláci, lidé z vesnice, přespolní, vojáci. Zdála se jim divná, pomlouvali ji, stejně jako když pňjela se Sigismundem ve svém starém riley, aby si jednou za týden nakoupila. Ted už nikdo nerozvážel nákupy do domu. Ani pro ni. Že pry je benzin na příděl. Na příděl, jako všechno ostatní. No dobrá, ale cožpak ti proklatci nemají kola? Margot znovu sešla dolů do knihovny, posadila se vedle telefonu a vystrašeně na něj zírala. Něco jiného je být poustevníkem z vlastní vůle, ze vznešeného a ušlechtilého důvodu, a něco jiného je být vězněm. Musí tomu udělat konec. Musí ted zavolat kapitánovi a pozvat ho s jeho vojáky na čaj. Obavy z toho, čím jí pohrozil, ji tlačily jako můra. Věděla, že kapitán skutečně muže zařídit, aby ji vojenské velitelství vystěhovalo, a nepochybovala o tom, že její otec by mu za to připíchl medaili. Rychle, než si to zase rozmyslí, zvedla sluchátko. Věděla, že tam mají telefon, protože si všimla natažených drátů. Nejdřív musela zavolat telefonistu ve vesnici a požádat ho, aby ji spojil s nejbližší americkou vojenskou ústřednou a odtud ji přepojili zpátky sem. Rozčileně čekala a poslouchala, jak telefonisté navazují spojení. Bála se zůstat na drátě, a stejně tak se bála položit sluchátko. Slyšela cvakání a bzučení a pak monotónní opakující se vyzvánění kapitánova telefonu. Zdálo se jí, že ho slyší přímo odněkud tady zezadu z lesa a že vidí kapitána, jak k němu běží. Nikdo se neozval. Zkusila to za deset minut znovu. Potom znovu za půl hodiny a pak znovu a znovu každých půl hodiny po celé to tryznivé odpoledne. V pozdním nedělním odpoledni se Reisman vracel se svým mužstvem z cvičení v terénu. Zastavil se u vnější brány a pozoroval, jak muži v zástupu pochodují dovnitř. Byli unavení, zpocení, špinaví a zapáchající, ale Reisman byl spokojen. Týž pochod s překonáváním překážek a zlézáním útesů pomocí horolezeckého lana, ktery jim prvně trval pet hodin, dnes absolvovali za necelé tři. Dokonce seržant Morgan i strážní se zdáli být v lepší kondici, ačkoliv samozřejmě nenesli plnou polní a nemuseli lézt přes překážky, když se jim nechtělo. Reisman slyšel, že zazvonil telefon, proto křikl dovnitř na desátníka Bowrena, aby to zvedl. Když vešel do kanceláře, čekal ho Bowren s rukou na mluvítku. "Je to nějaká žena," řekl. "Chce mluvit s vámi." První, co ho napadlo, byla Tess! Vzal sluchátko a přikryl ho rukou. "Dohlédněte na ně s Morganem," řekl Bowrenovi. "At si postaví stany a pak ai se někdo dobrovolně přihlásí na službu v kuchyni. Dnes si pro změnu dáme pořádnou večeři a večer volno." Počkal, až Bowren za sebou zavře dveře, pak sundal ruku ze sluchátka a řekl Haló! Kupodivu ho vůbec nepřekvapilo, že na druhém konci byla Margot Strathallanová. "Na čaj, milostivá paní?" nebyl schopen skryt překvapení ve svém hlase. Mluvila pořád dál, jako by se mezi nimi nikdy nepřihodilo nic politováníhodného. "Je to od vás tak laskavé," řekl. "Ale lituji, my nemůžeme. Právě jsme se vrátili a nikdo z nás není v takovém stavu, aby mohl přijít." Byl rozhodnut jednat zdvořile a maximálně

diplomaticky. "Samozřejmě, chápu. Také je mi líto, že jsem byl minule tak hrubý. Cože? Vojenské velitelství? Ne, ovšemže ne. Vždy vy tak ochotně spolupracujete. Velmi si toho cením. Ne, naprosto ne. Ano, snad jindy. Děkuji vám. Na shledanou." Potom hezkou chvíli seděl, kouřil cigaretu a dohadoval se, co jí vlezlo do hlavy. Mluvila tak sladce a jemně, přestože jí v hlase znělo cosi znepokojivého a zoufalého. Vtom ho napadlo něco tak směšného a poněkud absurdního, že se musel zasmát. Což tak pustit dvanáct špinavců do salónů stokesmanorského šlechtického sídla na čaj, podávaný anglickou lady, která zřejmě trpí neukojenou vášní! To by byla ta nejlepší prověrka jejich spolehlivosti. Ale to mu vnuklo jinou myšlenku, nebot jestli chce být lady Margot opravdu přívětivá a hrát si na dobročinnou dámu, pak je tu způsob, jak jim může být nápomocna. Vyšel do vnitřního dvora a zavolal Napoleona Whitea. Napoleon přiklusal k bráně. "Máš ten seznam knížek?" "Ne, pane kapitáne." "Ještě pořád chcete nějaké knihy?" "Domnívám se, že ano, pane kapitáne," pokrčil Napoleon rameny. "Jestli vůbec někdy bude čas si něco přečíst." "Budete mít čas dnes večer... a budete mít čas i jindy, když se všichni budete chovat slušně. Udělal bys pro mě něco? Obejdi všechny a zeptej se jich, co by rádi ke čtení, nebo jestli chtějí nějakou hru či nějaké jednoduché nářadí k rekreaci. Zeptej se taky strážných. Za deset minut se stav u mne v baráku připravený na cestu. Řekni seržantovi, že jsem tě požádal o pomoc." 210 211 Napoleon přinesl seznam a s vážnou tváří ho předložil Reismanovi. Nebyla v něm žádná jména, jen položky: časopisy, Stars and Stripes a některé americké noviny, deskové hry, karty, vybavení pro baseball, fotbal a volejbal, chlazené pivo, dobry šnaps, bonbóny, cigarety a doutníky, ale jen málo žádostí o ženy, zato se značně podrobným a výstižným popisem, jaké mají mít míry a vnady. Reisman zavolal Margot. "Vy jste si to rozmyslel, pane kapitáne?" řekla dychtivě. "To je od vás milé." "Ne tak úplně, milostivá paní, ale byl bych rád, kdybych k vám ted mohl přijet a vypůjčit si pár knih z vaší knihovny. Možná také balíček karet nebo nějakou stolní hru, pokud nějaké máte, a nějaké noviny nebo časopisy, které se chystáte vyhodit." Snažila se mluvit ochotně, ale Reisman tušil v jejím hlase nejistotu a znepokojení. "Samozřejmě," odpověděla. "Přijedte prosím." Reisman zavěsil a řekl Napoleonovi: "Ceká vás setkání s anglickou šlechtičnou v jejím venkovském sídle, vojíne White. Jste si jist, že se nepotřebujete umýt a oholit?" "Raději bych zůstal tady, kdybyste dovolil," odpověděl Napoleon nesměle. "Raději bych tě měl s sebou," odsekl mu Reisman. "Můžeš vypadat jak čuně, když se ti to líbí." Reisman se dnes po druhé oholil, osprchoval a oblékl si vycházkovou uniformu. Během těch pár minut, co mu trvalo, než se upravil, mu jen krátce blesklo hlavou, že to snad ani není třeba, že přece nemusí dělat dojem na lady Margot Strathallanovou, že se nemusí vyparádit jak pro Tess Simmonsovou, jak milenec spěchající na schůzku. Margot uvítala Reismana s nervózním úsměvem u vchodu. Pes tam nebyl. "Jsem tak potěšena, že vás opět vidím, pane kapitáne," řekla. Příliš se nutila do něčeho, co neměla v úmyslu. V hlase jí nezněl žádný vlídný tón. Byla tenčí, než si ji pamatoval, a za nuceným úsměvem se skryval tentýž vystrašený pohled. Něco jí skutečně cuchalo nervy, a Reismanovi jí proto bylo líto. Upřímně si přál, aby jí mohl nějak pomoci. Pak Margot spatřila Napoleona, ktery stál v šeru přímo za Reismanem. "Ach... myslela jsem, že přijedete sám. Dobry den." "Brý večer, milostpaní," řekl Napoleon. V polostínu u dveří si zkoumavě prohlédl její tvář a oči, ale nespatřil v nich nic... snad jenom strach, ale nechtěl se tím zabývat. "To je jeden z mých kolegů... pan Jones," řekl Reisman. "Pojdte dál, prosím. Mohu vám nabídnout něco k pití, pane kapitáne... nebo čaj, který jste předtím odmítl?" "Ne, děkuji. A co vy, Jonesi?" zeptal se Reisman starostlivě, když vešli do prostorné vstupní haly. "Ne, děkuju, milostpaní," řekl Napoleon. "Ostatní na nás

čekají, milostivá paní," přispěchal Reisman s vysvětlením. "Čekají na nás totiž s večeří. Řekli jsme, že budeme hned zpátky. Snad až jindy." "Samozřejmě," řekla na to a Reismanovi se zdálo, že si trochu oddechla. "Pojdme tedy do knihovny a tam si můžete vybrat knihy, jaké budete chtít. Bohužel nemám žádné noviny ani časopisy. Nečtu je. Mám dost rádia." Když Napoleon vstoupil do knihovny, celkový vzhled místnosti, police s knihami, tmavé obložení stěn, těžká křesla a stoly a ta příznačná vůně v něm vyvolaly takovou vlnu nostalgie, že se mu ve vzpomínce vydral z úst ne vzdech, ale téměř vzlyknutí, až se k němu Margot otočila a zeptala se: "Není vám dobře, Jonesi?" "Ne, nic, milostpaní. Máte to tu krásné, tohle všechno. Takové studovny a klubovny jsme měli na univerzitě." "Na univerzitě?" pohlédla na něho nevěřícně. "Ted na to nevypadáte," pravila a štítivě nakrčila nos. "Kde to bylo, pane Jonesi?" Napoleon zachytil Reismanův přísný pohled. "Byl to jen sen, milostpaní, jenom sen," zašeptal. Obcházel kolem polic a namátkou vytahoval knihy, které byly dost tlusté, aby upoutaly jeho pozornost, nebo jen zběžný pohled na název ho zaujal. Chtěl být co nejdříve odtud pryč. Když měl v rukou pět svazků, obrátil se k Margot a zeptal se: "Můžu si vzít tyhle, milostpaní?" "Cokoliv, za předpokladu, že budou vráceny ve stejném stavu, v jakém byly zapůjčeny." Na jednom ze stolů měla pro ně nachystané dva balíčky karet, dámu, šachy a halmu. "Hrajete šachy, pane Jonesi?" zeptal se Reisman. "Ano, pane kapitáne." "Dobrá... takže tohle si s díky vypůjčíme, milostivá paní," řekl jí Reisman. "Myslím, že halmu tu můžeme nechat. Pochybuji, že to u nás někdo umí." "Dobře, pošlete je sem některý večer, ukážu jim, jak se hraje," řekla jemně Margot. Reisman trval na tom, že musí napsat dvojmo seznam vypůjčených věcí, pak oba seznamy podepsal a požádal také Margot o podpis. Jeden seznam jí dal, druhý si složil do kapsy u kabátu. "Děkuji vám ještě jednou a přeji dobrou noc, milostivá paní," řekl a rychle spolu s Napoleonem vyšel z knihovny. Šla jim v patách, položila Reismanovi ruku na rameno a pozdržela ho u otevřeného hlavního vchodu. "Mohu s vámi na okamžik mluvit o samotě?" zašeptala. Křikl za Napoleonem: "Počkejte tam!" a otočil se zpátky k Margot. Nervózně se hryzala do rtů a už zase vypadala vystrašeně a politováníhodně. "O co jde?" zeptal se jí vlídně. "Mohla bych zase chodit na pobřeží na procházku?" vyhrkla. Pokusila se o úsměv. "Chudinka Sigismund je tu jak v kleci... a já... byla to opravdu jediná radost, kterou jsme měli... ty dlouhé procházky... a ted...," bezmocně pokrčila rameny. "Raději ne," řekl a zalitoval, že sem jezdil. "Myslím, že pro nás všechny bude nejlépe, když tu nějaký čas zůstanete pořádně zavřená. Nemohu vám říci 212 213 proč. Byl bych rád, kdybych mohl. Kdybych pro vás něco mohl udělat, budu rád." "Můžete," vyrazila ze sebe a oči jí náhle vzplály hněvem. "Vezměte tu... tu osobu s sebou a nechte mě tu samotnou!" Otočila se a přibouchla za ním dveře. "Kdo ji takhle pobláznil?" zeptal se Napoleon, když si Reisman sedl za volant. "Svět. Zapomeň na to!" "Samozřejmě, pane kapitáne. V hlavě mám úplně vymeteno... a jmenuji se Jones. Čekal bych, že vy, pane kapitáne, budete mít větší fantazii." Reisman se na něho usmál a dotkl se místa, které bylo nejcítlivější. "Myslím, že má možná stejný problém jako ty... komplex pronásledování." Napoleon tiše přemítal, zatímco se drkotali přes pole k lesu. Ale Reisman měl sdílnou náladu a chtěl ho přimět k hovoru. "To je podivná směsice knih, co sis vypůjčil," řekl. "Proč právě tyhle?" "Cožpak na tom záleží, pane kapitáne?" odsekl. Nevěděl ani přesně, co všechno si veze. Přehazoval knihy na kolenou a divil se, proč ho ksakru chce Reisman zatáhnout do hovoru. Tím jen zamotá prostý vztah mezi důstajníkem a vojínem, mezi věznitelem a vězněm. "Jsem jen zvědavý," řekl Reisman. Odříkával názvy zpaměti. "Studium dějin od Arnolda Toynbeeho, svazek první. Negr z Narcisu od Josepha Conrada. Sebrané básně Rudyarda Kiplinga. Sedm pilířů moudrostí od T. E.

Lawrence... a nakonec Medvídek Pú od A. A. Milnea. Rád bych si znovu přečetl Lawrence a Kiplinga, až ho dočteš. Pokud jde o Medvídka Pú, musím s hanbou přiznat, že jsem ho nikdy nečetl. Je to o těžkém dětství, tuším." "Já ho taky nikdy nečetl, pane kapitáne," řekl Napoleon. Vytáhl tenkou knížečku a zasmál se. "Ani jsem nevěděl, že ho tu mám. Sahal jsem po knihách, jen abych měl něco v ruce." "To mi povídej! Každá tvá volba měla nějaký důvod. Možná že jen tak probleskl tvým bystrym mozkem a zmizel, ale určitě tam byl. Pojil, vylov ho z paměti. Podívejme se, co tebou hýbe." "Myslel jsem, že čtení myšlenek je obor kapitána Kindera," zakřičel Napoleon do rámusu motoru. "Samozřejmě že ano, ale já se mu pletu do řemesla. Jen pokračuj, White. Nebo se bojíš mluvit?" "Ne, nebojím!" vrhl na něj pohled Napoleon. Nadzvedl tlustou knihu. "Toynbee... Svazek první. To je asi všechno, co budu rnít čas si přečíst. Četl jste ho někdy?" "Ne." "Je to člověk s širokým rozhledem. Výborná četba, když se cítíte spokojen sám se sebou, nebo když je vám ze sebe smutno. Velká země nebo malá země, velký muž nebo malý muž, černý muž nebo bílý muž. To všechno je pryč... včera, dnes a zítra... Není v tom ani kousek rozdílu. Svět je tu pro všechny a nejlepší vítězí!" "A co Lawrence?" naléhal Reisman. "Četl jsem ho dávno. Zbožňoval jsem ho. Chci si ho přečíst znovu, abych si něco ověřil," odpověděl Napoleon. "Co vlastně?" "Že jsem byl tehdy pitomej žáček. Ted už mám také kus života za sebou. Zabil jsem člověka a sám jsem se válel v příkopě polomrtvý. Lawrencem bych sí chtěl posílit všechno, co považuji za odsouzeníhodne na údělu bílého muže." "Úděl bílého muže, ty blázne!" vybuchl Reisman. "Možná Kiplingem, když hledáš něco takového, se vším tím budováním impéria a vojáčkováním mezi domorodci, ale ne v Sedmi pilířích. Lawrence byl příliš citlivý, příliš soucitný. Příliš se ztotožňoval s těmi hulváty, kterým velel... a dokonce i s těmi, co Zabíjel. Byl učenec, romantik, trochu blázen a fanatik, ale nikdy nebyl rasista nebo zaslepenec." "Nechtěl jsem říct, že byl vyloženě fanatik," mluvil dál Napoleon, "ale nadutý náfuka! Angličan s bílou kůží, ktery komandoval lidi v zemi, kde především neměl co pohledávat!" "Chlapče, jdeš na to špatně," řekl Reisman. "Jak už jsem ti jednou řekl, když chceš někoho nenávidět, tak bys měl raději přemýšlet o skopčácích za Kanálem. Já osobně ti dám pět doláčů za každého nácka, kterému podřežeš krk. S tvou nenávistí, White, budeš na konci války boháč." "Dobrá, pane kapitáne, a co si o něm myslíte vy?" chtěl vědět Napoleon. Rozvazoval, chtělo se mu povídat, toužil po tom, aby se mohl s někým prít. Reisman pokrčil rameny. Nahrbil se nad volantem, jak kličkoval s džípem po rozježděné cestě mezi stromy. "Nikdy jsem nepřišel na to, jestli jsem pro něho nebo proti němu," přiznal se. "Fascinovalo mě jeho myšlení, cítil jsem se proti němu jako mraveneček... a statečný byl, statečnější, než si kdokoliv mohl dovolit a přitom přežít." "Statečný? No a co?" vyprskl s úsměškem Napoleon. Reísman se k němu rychle otočil, aby se podíval, zda jeho výraz odpovídá tomu, co říká, a byl zklamán, když viděl, že ano. "Pro mě to znamená hodně, vojíne White," prohlásil. "Pro vojáka, řekl bych, je to obdivuhodná a prospěšná, i když ne naprosto nezbytná vlastnost." Otočil hlavu zpět právě včas, aby s džípem nenaletěl rovnou do stromu. "Četl jsem tu knihu v nemocnici ve Spanělsku... raněný ve válce, o níž můžeš říct, že jsem tam neměl co pohledávat. Bylo nás tam plno... někteří věděli, co tam dělají a proč to dělají, a jiní ne." Náhle si živě představil Angličana, který ležel na těch jatkách pár postelí od něho a který mu půjčil svůj výtisk Sedmi pilířů... a také si vzpomněl, že to, co psal Lawrence o válce a zabíjení, na něho působilo tísnivě... přimělo ho posuzovat přísně způsob, jakým žil a jakým možná zemře... zabíjel lidi... co na tom bylo dobrého? Něco takového bylo správné nebo špatné? Ačkoliv v tom ve skutečnosti nebyl žádný rozdíl, protože rok po Španělsku byl v Palestině, kde cvičil místní židovské usedlíky a bojoval po jejich boku proti

přepadům týchž Arabů, které Lawrence přivedl ke krátkodobé slávě o necelou generaci dříve. To byl možná důvod, proč nikdy nemohl přijít na to, zda je pro něho nebo proti němu. 214 215 "Co jste hledal ve Španělsku, pane kapitáne? Slávu?" řekl Napoleon ironicky, třebaže ted chtě nechtě začal vůči Reismanovi pochovat novou zdráhavou úctu. "Možná totéž, co jsi chtěl ty, když jsi podřízl krk tomu muži na palubě Ile de France. Ospravedlnit se." Překvapilo ho, když slyšel sám sebe, jak to říká, překvapilo ho, jak lehce je schopen otevřít své nitro. "Možná i trochu slávy " připustil s úsměvem. "To je v každém z nás, dokud jsme dost mladí, dost silní a dost zanícení. I v tobě to je, White. Pro čest a slávu! I v ostatních. Nedus to v sobě. Dej tomu průchod. Kapitán Kinder mi řekl, že jsi velice dobry amatérský psycholog." "Kdybych byl trochu lepší, pane kapitáne, tak bych nebyl tady," prohlásil N apoleon ironicky. Reisman zabrzdil džíp před táborem a naklonil se k Napoleonovi. Dokončeme tady to," řekl a poklepal na kupu knih, "Co soudíš o Conradovi?" "Negr z Narcisu? Ten název, ten odporný název mě dohání k zuřivosti," prohlásil Napoleon nečekaně upřímně. "Vždycky jsem odmítal to číst. Pokaždé, kdyz jsem to viděl na polici v knihovně nebo na kartě v katalogu, chtělo se mi to roztrhat. Protože at je to o čemkoliv, nechci, aby lidé... aby bílí... to četli a kazili život, kterym jsem žil." "Doufám, že se ted nechystáš roztrhat jednu z knih lady Margot." Hodlám si to přečíst, pane kapitáne, když dovolíte," dodal Napoleon s teatrální uctivostí. A Medvídek Pú?" Napoleon se zasmál. "To je jen pohádka," řekl sarkasticky. "Počítám, že to někdy večer přečtu chlapcům před spaním. V pořádku?" ,Samozřejmě. Bude se jim to líbit," zabručel Reisman. Vystoupil, nadzvedl kryt motoru a vytáhl z kabel z rozdělovače. Napoleon prošel branou napřed. Mávl rukou na dvojitý ostnatý drát kolem dokola, ukázal na kabel a řekl hořce: "Tohle všechno, a vy nám přesto nevěříte, pane kapitáne, že?" "Ty bys věřil?" zeptal se Reisman a zastavil se u vchodu do ubikací. Neušlo mu, že Napoleon řekl, nám, a ne mně, čímž možná poprvé přiřadil sebe k ostatním a ostatní k sobě. Napoleon se podíval kapitánovi do chladných, šedých očí, ale uhnul před jeho vyzývavou otázkou. Nezúčastněně pokrčil rameny. Reisman odemkl dveře a pustil Napoleona před sebou dovnitř. "Počkej tu na mě chvíli, White," nařídil mu a pokynul mu do menší místnosti. "Chci, abys mi odpověděl na mou otázku." Napoleon vešel do kanceláře s plnou náručí knih a her. Litoval ted, že se nechal nalákat. Na druhém konci baráku spatřil Reisman Luise Jimeneze, jak tam spokojeně pracuje v koutě, kde měli policisté kuchyň. Myron Odell se motal kolem něho. Seržant Carl Morgan je přitom hlídal a polykal sliny. "To jsou všichni, co se přihlásili na službu do kuchyně, seržante?" zavolal na něho Reisman. "Hlásili se všichni, pane kapitáne, úplně všichni," odpověděl Morgan. "rTěkteří škrábali brambory, zbytek je připravený, že uklidí špínu, až tihle dva budou hotovi. Desátník je zatím vzal ven. Sedí tam a čekají na žrádlo." Luis Jimenez se otočil od stolu, na kterém čtvrtil kuřata. "Já nevařit žádný žrádlo, pane seržante," vybuchl zlostně. Zamával nožem, ktery držel v ruce. Morgan ustoupil o krok. "Luisi, mi amigo, cožpak se musíš vždycky tak rozčílit!" vyštěkl na něho Reisman. "Hled si vaření a dokaž nám to!" Jimenez se pustil znovu do své tvůrčí práce a bručel si pro sebe mexické nadávky, z nichž pouze některé se podařilo Reismanovi zachytit a bavit se jimi, když kráčel do své kanceláře. Byl nakloněn věřit tomu, že Jimenez se skutečně přihlásil dobrovolně, možná také Odell a pár ostatních, ale že by se všichni hlásili do kuchyně, jak mu sdělil seržant, o tom pochyboval. Morgan jim pravděpodobně řekl, jak je v armádě starym dobrym zvykem, že je to dobrovolně povinné, ale to bylo Reismanovi jedno. Strážní měli také právo na změnu. Remcali, že si musí sami vařit a starat se po dlouhých službách o kuchyň. Nikdo z nich nebyl pořádný kuchař, a co víc, představovali si, že vězňové budou za ně

dělat všechnu svinskou práci, a ono zatím nic. Reisman se jim to snažil vynahradit tím, že se staral, aby jídla bylo dost a kvalitní. K doplnění konzervovaných potravin jezdil dvakrát týdně desátník Bowren s jedním strážným pro čerstvé pečivo a mléčné výrobky, pro maso, ryby a drůbež do zásobovacího a poštovního střediska, které bylo pro jednotku zřízeno pod krycím názvem ve skladišti intendanta dvacet mil odsud. Měli tady v táboře dokonce takový luxus jako ledničku na přenosné dynamo, které dodávalo proud na osvětlení ubikací a pro světlomety, instalované ve vnitřním dvoře pro případ nouze, ale nikdy nepoužívané vzhledem k nutnosti udržovat v pobřežní zóně zatemnění. Reisman vstoupil do kanceláře a zavřel za sebou dveře. Napoleon tam svítil stropní lampou, která sestávala z velké, ničím nestíněné žárovky, zašroubované v objímce visící na drátě, taženém po zdi a po stropě. Seděl na polním lůžku a se zaujetím se probíral knihami. Reisman rychle pohlédl na nezatemněné okno a šel přímo k němu. "To není zrovna nejchytřejší, vojíne White," řekl úsečně. "Pamatuj si, že je válka. A že tu nad námi ještě pořád lítají fricové." Odvázal těžké zatemnění a spustil je dolů. Napoleon se podíval na Reismana a na zatemněné okno tak, jako by na to skutečně kašlal a jako by mu představa německého náletu připadala směšná. Reisman se před něho postavil a vytáhl balíček cigaret. "Kouříš?" zeptal se. ,Jistě. Děkuji, pane kapitáne," řekl Napoleon a vzal si cigaretu. Reisman mu připálil, zapálil si také jednu a usadil se ke stolu na židli. "A teď bych chtěl odpověď na svou otázku, poručíku," řekl tiše. "Mohu vám důvěřovat? Všem vám... úplně?" Napoleon zhluboka vtáhl cigaretový kouř s pocitem, že se může opravdu uvolnit, ale zároveň si byl kdesi hluboko vědom toho, že nemůže a že možná už nikdy nebude moci. Pochopil tuto otázku jako přímou prosbu o pomoc a 216 217 současně jako výzvu. A kdyby na ni měl odpovědět upřímně, muselo by to být žalostné Ne, ještě ne. "Snad," řekl. "Kdybychom věděli, o co vám jde. Co tu vlastně děláme. Co je to za velkou věc, na které se máme podílet." Poškrábal se na zarostlé bradě a ukázal na sebe. "Možná že se vám tak nezdám, pane kapitáne, ale já jsem špinavý, opravdu špinavý a smradlavý. Snad si nemyslíte, že se mi líí, když tam té paní pňpadám jako pobuda. Nelíí se mi ani trošku, že jsem takový, a stejně tak se to nelíbí všem ostatním." "Ale líbí," oponoval mu Reisman vychytrale. "Libujete si v tom. Jinak byste se umyli a oholili. Víš, jak vám ňkají strážní?" "Dvanáct špinavců... a co má být?" namítl mu Napoleon. "Nám se to fakticky tak trochu líbí." "Jistě. To je to, co jsem říkal. Jste nová elita naší armády," řekl Reisman ironicky. "Kdy si tedy s námi přestanete hrát na skauty a pustíte nás k pořádné práci?" zeptal se Napoleon. Reísman se zvedl ze židle a přešel po místnosti. "Možná brzy... možná také nikdy," zamumlal. "Umíš si to jistě představit. Vždyt jsi přece byl ve své bývalé jednotce operační a školící důstojník. Kdybys dostal družstvo, složené z odsouzených vrahů, násilníků, zlodějů a rváčů, jak bys z nich udělal ukázněné vojáky, poručíku? V jakém okamžiku bys jim začal důvěřovat?" Napoleon vzhlédl. Kapitán stál před ním. Přestal přecházet, a přestože tu klidně stál, zdálo se, že je pořád v pohybu a vynucuje si odpověd silou vůle. Napoleon, fascinován jeho pohledem, s údivem zíral, jak kapitánovy oči mění každým okamžikem barvu a výraz. "Ietekl bych, že v okamžiku, kdy musíte, pane kapitáne," odpověděl, protože se pořád ještě snažil zůstat stažen do sebe, nepňpouštět si cizí problémy. "Důvěřoval bys jim ted?" otázal se Reisman. Napoleon neuhnul před jeho upřeným pohledem, přece jen se nakonec postavil k jeho výzvě čestně. "Ne," řekl tiše. "Ještě ne." "Řekni mi, až si budeš myslet, že ano, vojíne White," řekl Reisman , "a od té chvíle to pro nás bude platit." Margot Strathallanová se ve svém sídle stále ještě tryznila přestálým pokořením. Cítila se pošpiněná, ponížená, zneužitá a čím déle na to myslela, když chodila po prázdných chodbách s kňučícím psem v patách, tím větší

dostávala zlost, až konečně pochopila, že musí udělat něco, něco konkrétního, aby se vzepřela těm, co ji tryznili, a tomu, co ji tryznilo, protože jinak se zblázní. Oblékla si plášť a šátek, připnula řemínek k obojku psa, ktery se stavěl na zadní, a otevřela velké dubové dveře u hlavního vchodu. Noc byla tichá. Na štěrkové příjezdové cestě a přilehlých polích bylo pusto. Nad dunami se válela studená lezavá mlha. Žena se psem rychle vykročila a s chutí se do ní vnořila. Zamířila rovnou k bráně a odtud směrem k silnici s telegrafními sloupy, kde na jedné ze svých ztřeštěných procházek viděla, jak se v křoví podél silnice táhnou na její pozemky sotva viditelné dráty. lvlargot lezla v křoví po čtyřech a šátrala rukama kolem sebe, až konečně nahmatala drát. Sigismund, černočerný v noční tmě, poskakoval kolem, odhrabával zem, čenichal a vrčel. Léta spolu prožívali dny a noci, a proto chápala jeho vypjatou zvědavost, údiv a dychtivost potěšit i. Nadzvedla k němu drát. "Vezmi si, Sigismunde!" poručila. "Kousej! Trhej!" Dobrman, nadšen neočekávanou hrou, zahryzl bílé zuby do telefonního drátu, ktery Margot pevně držela. S radostným kňučením za něj škubal, rval ho jako ve hře na přetahovanou, až ho úplně překousal. 22 Vězni se vrhli na Jimenezova kuřata jako hladová zvěř. Strážní jedli s přemírou chuti a neohlíželi se na pravidla slušného chování. Jimenez přijímal s úklonami a rozpačitými úsměvy pochvaly, které na něho vykřikovali, a když všechny obsloužil, posadil se ke své porci a jedl pomalu a distingovaně, aby dal najevo své opovržení nad tím, jak se ostatní chovají u stolu hulvátsky. Seděli na lavicích u prkenných stolů a na polních lůžkách a na podlaze, vězňové i policisté, všichni pohromadě, bavili se navzájem a pouze dva strážní stáli se zbraní v pohotovosti, zatímco ostatní jedli. Venku v noční tmě zahalila mlha celé okolí i přilehlé moře a nakonec se spustil déšt. Tady vevnitř cítil kapitán Reisman přátelskou náladu, která se šířila mezi vězni a nakazila dokonce i strážné, ale poté, co ji krátce vychutnal, si připomněl, že je to pouze iluze zbožného přání, vyvolaná plným břichem. Tiše říhnul a to ho vrátilo do skutečnosti. Vstal od stolu, popošel k Luisi Jimenezovi a přátelsky mu poklepal na rameno. "Mui bien, Luisi," složil mu poklonu. "Jednou z tebe bude vynikající manžel." Pro Luise bylo abrazo jídlem samo o sobě. "Děkuju vám, pane kapitáne," řekl tiše. "Můžu to dělat každý den, když budete chtít." "To nepůjde," zasmál se Reisman. "Zůstaneme u suchých přídělů. Jinak zlenivíme." Když Samson Posey drhnul hrnce a pánve, vrhal pohledy a natahoval uši, aby mu neušlo nic z pokeru, který u jednoho z prkenných stolů hráli odpočívající strážní. Kapitán jim řekl, že po službě v kuchyni budou mít všichni až do večerky volno, a tak Samson spěchal s mytím nádobí v naději, že si možná bude moct také zahrát. Jak dávno už nedržel v ruce paklík karet! Ale byl si jist, že neztratil šikovnost, a toužil po tom, aby mohl ukázat tady těm, co ho převyšovali ve všem kromě hrubé síly, že Utové jsou mistři ve falešné hře. Zároveň se zapřísahal, že tady mezi těmi by do hry dal pouze svou šikovnost a že by ho ani nenapadlo použít některý z těch triků, kterym ho naučil Třínohý Billy. 218 219 Dodělal nádobí a šel si stoupnout vedle hráčů. Chovali se hlučněji, než jak byl zvyklý. Smáli se, vtipkovali a kleli, ale hráli uboze a šířili kolem sebe mraky cigaretového a doutníkového dýmu, jak to bývá, když se hraje poker na vojně. Také peníze, o které hráli, mu byly cizí. Takovými penězi se platí v této zemi, ale on nikdy neměl příležitost naučit se je pořádně rozeznávat. Byl by kvůli tomu v nevýhodě, kdyby mu dovolili hrát s nimi. Vtom ho napadlo, že vlastně vůbec žádné peníze nemá, ani nic cenného, tak jak by mohl hrát? Obrátil se od stolu, aby se poohlédl po něčem, co by mohl dělat, ale posmutněl. Někteří si půjčili od kapitána papír a tužku a psali dopisy. Samson si přál, aby uměl psát a mohl napsat domů Evě... a také synovi, který se jistě naučí číst a psát. Ale cožpak by jim mohl napsat o své hanbě? To je lepší nepsat

nic. Rozhlížel se po ostatních. Napoleon, ten černoch... Samsonovi předkové jim říkali Černí Bufalové pro jejich krutost a moc, kterou měli, když sloužili v jezdectvu bílých mužů v boji proti Indiánům... Napoleon seděl stranou u zdi a četl knihu. Byl kdysi důstojníkem, to Samson věděl, než ve zlosti zabil bělocha. Byl jiný než Samson, vzdělaný, schopný, a přesto také poznal muka osamocenosti a nezvládnutelný nával vzteku, jímž je vražda. Samson ho proto obdivoval a cítil se s ním spřízněný. Ten vystrašenec Myron, kříženec králíka a kojota, ted přišel k Napoleonovi, něco mu řekl, dostal od něho dvě knihy a usadil se ke čtení. Samson si slíbil, že jednou poprosí Napoleona, aby ho naučil číst. Na oplátku by ho možná mohl naučit falešně hrát. Otočil se znovu k pokeru. Reisman vyšel ze své místnosti a zavolal na seržanta Morgana: "Hrajete šachy,seržante?" "Ne, pane kapitáne," odpověděl seržant. "To je špatné," řekl Reisman s předstíraným zklamáním. "Co takhle dámu?" "Už je to dávno, ale snad si vzpomenu." "Dobrá," podal mu Reisman krabici s kameny a hrací desku. "Ťukněte někomu z vězňů, af si s vámi zahraje." Morgan vzal hru a váhavě se rozhlížel po místnosti. Raději by zůstal stranou toho, co se tu děje. Jeho zrak spočinul na Victoru Frankovi, ktery sí zabral pro sebe celé lůžko, natáhl se a netečně kouřil, jako by se ho na celém světě nic netýkalo. Morgan k němu přistoupil. "Ty," pronesl potichu. Franko sebou poděšeně trhnul. "Hraješ dámu?" zeptal se Morgan. "Moc dobře ne." "To stačí," zašklebil se Morgan. "Udělej mi místo." Sedli si oba na lůžko a mezi sebe položili hrací desku. Morgan se rozhlédl, ale viděl, že si jich nikdo nevšímá, že každý se baví po svém. "Když vyhraješ," zasmál se jízlivě, "tak budeš moct pověsit ty mě." Franko nebyl s to podívat se mu do očí. Blízkost kata v něm vyvolávala třesavku a měl co dělat, aby ovládl chvění rukou natolik, aby mohl posunovat kameny po desce. Hrál špatně a věděl, že prohraje. Reisman se vtlačil mezi ty, co stáli kolem stolu, kde se hrál poker. V kapse měl druhý balíček karet a v ruce držel šachy. Chtěl si zahrát šachy s Napoleonem Whitem, ale když viděl, jak je zabrán do čtení, nechal ho na pokoji. "Chce si někdo zahrát šachy?" zeptal se. Nikdo se nehlásil. Reisman vytáhl karty. "Což abychom si hodili partičku?" navrhl. Muži se k němu chtivě otočili, Samson Posey v popředí se zdviženou rukou a vzrušením v tváři. "Ty hraješ karty, Posey?" zeptal se Reisman překvapeně. "Ano, pane kapitáne, ale nemám peníze." "Nebudeš je potřebovat," řekl Reisman. Položil balíček karet na vedlejší stůl. "Je tu místo pro šest, i se mnou. Budeme na tom všichni stejně." Za pár minut se vrátil ze své kanceláře s plechovou krabicí, v níž byly náboje ráže 30. Posey, Maggot, Gilpin, Sawyer a Pinkley, rozesazení kolem stolu, ho netrpělivě očekávali. "Tohle je lepší než peníze," řekl Reisman a překlopil krabici na stůl. "Bude vám to připomínat vaši práci tady. Šest set ostrych... při sázení bude každá platit jeden doláč. Saweyre, odpočítej každému sto. Až dohrajeme, tak zase bude všech šest set pěkně pohromadě v krabici!" Reisman si sedl na lavici doprostřed. Z jedné strany měl Glenna Gilpina a z druhé Kena Sawyera, přímo naproti seděl Vernon Pinkley, po jeho pravici Samson Posey a po levici Archer Maggot. Reisman vzal baliček, zamíchal karty a položil je před Indiána. "Rozdáváš," řekl. Reismanovi se rozšířily oči údivem, když viděl, jak Posey chňapl po kartách, opřel zápěstí o stůl, uvolnil prsty a promíchal karty jako profesionál. Pak je položil před Gilpina a vyzval ho: "Snímej!" Posey shrábl sejmutý balíček svýma obrovskýma rukama a chladně přeiel očima jednoho po druhém. "Základní vklad jeden dolar," řekl a posunul doprostřed jeden náboj. "Na pět karet... kluk nebo vyšší... žolík platí za každou jinou ...limit tři dolary... na tři kola... platí?" Jak mluvil, karty mu hladce a bezchybně vylétaly z prstů na stůl, klouzaly po desce a zastavovaly se před každým z hráčů. Střídali poker na pět karet se stud pokerem na pět nebo sedm karet a s

několika partiemi jednadvaceti. Občas někdo navrhl, aby si zahráli něco složitějšího, ale ostatní ho okřikli a obraceli se na Reismana, aby sám rozhodl. "Zůstaňme u jednoduššího!" Reisman byl lepší než průměrný hráč. Měl za sebou tisíce partií na lodích a v přístavních čtvrtích, když se ještě plavil po mořích, a měl nevelké vklady v nejznámějších světových hráčských střediscích. Ale na vynikající hru, jakou tu předváděl Samson Posey, nestačil. To vyloženě nebylo štěstí, které si sedlo na hlupáka, na to Samson zacházel s kartami příliš dobře. Sázel rozvážně a každou pariii, do níž se pustil, hrál s přehledem. Po hodině měl Posey nejvyšší výhru, druhý byl Maggot a třetí Reisman. Archeru Maggotovi se nelíbilo být druhý v něčem, o čem byl přesvědčen, že umí lépe než kdokoliv tady z těch amatérských cucáků. Začínal hrát 220 221 s přesvědčením, že nebude trvat dlouho a všech šest set nábojů bude ležet na hromadě před ním a že ti tady zatraceně dobře uvidí, kdo je v kartách přeborník, a budou se k němu chovat s úctou, a to i kapitán, ktery se vůbec s nimi neměl pouštět do hry, když je takový puntičkář na pravidla. A co víc, Maggotovi se vůbec nelbilo zůstat druhý za tím debilním indiánským pitomcem. Poseyho záhadné štěstí pňvádělo Maggota k šílenství, ale znal způsob, jak na to vyzrát. Jednotvárný sled partií, v nichž mu nepadla absolutně žádná karta, na kterou by bylo možno vsadit, neustálé ztráty základního vkladu plus některych zvýšení, kterymi blufoval, přesvědčily Maggota, že s tím musí něco udělat. V partii stud pokeru na pět karet měl v ruce pikové eso, které se mu nikam nehodilo, a když mu nepadla žádná lepší karta ani při dalších dvou listech, shrábl pikové eso do dlaně levé ruky, pričemž tento posunek zakryl tím, že se naklonil dopředu a pravou ruku natáfil daleko, aby odhodil zbylé karty. Když na něho o dvě hry později přišla řada rozdávat, vězelo pikové eso pevně pod jeho levým kolenem. Vyhlásil stud na sedm karet. Zůstal ve hře, i když věděl, že s tím, co má, prohrává, a obětoval další náboje, aby udržel krok s přihazováním do banku, jen aby dostal tři další karty, s nimiž by mohl něco podniknout. Nic mu nevyšlo, ale držel srdcové eso a pikovou desítku. Právě když začalo poslední kolo vkládání a zvyšování sázek, sevřel Maggot nenápadně ruku a ted se musel rychle rozhodnout: bud jít po esech - ta možná leží nevyužita, jestliže je někdo zrovna nemá v ruce, nebo se pokusit o velkou sekvenci - ta může trvat déle a nemusí vůbec vyjít, ale vypadala by poctivěji, kdyby ji hrál šikovně. Shrábl dlaní desítku, vsunul ji pod koleno a odhodil srdcové eso spolu s ostatními kartami. Měl ted obě krajní karty pro královskou sekvenci. Pokaždé, když na něj přišla řada rozdávat, volil stud na sedm karet. Díky tomu dostával víc karet a měl větší příležitost si nějakou ulít. Trochu získal, trochu ztratil, a tak se držel celkem vyrovnaně. Trvalo to několik kol, než konečně pod Maggotovým kolenem chyběl už jen pikový král. Toho nikdy nedostal. Třikrát viděl, jak ho někdo jiný na konci hry nedbale odhazuje a jak mizí v paklíku, až přece jen přistál blízko něj, a tak Maggot dělal, jako že odsouvá karty dál do středu stolu a přitom ho shrábl. Nakonec zase na Maggota přišla řada rozdávat. "Hraje se vobyčejnej poker na pět karet," oznámil klidně a znalecky míchal karty, rozdělené do dvou balíčků, proti sobě. Podíval se po ostatních vyzývavě, hlavně po kapitánovi. "Co byste tomu řek, pane kapitáne, dyby ted byl limit celej bank? To se pak dá hodně vyhrát nebo hodně prohrát a zůstanou jen šikovný a žabaři vodpadnou." "Jsem pro," řekl Reisman. "Už je stejně pozdě. Za chvilku toho budeme muset nechat. Co ostatní na to?" Souhlasně pokývli nebo zabručeli své přitakání. Reisman se na ně usmál. Všichni se tváňli hrozně zachmuřeně - to hra v nich vyvolávala tu zachmuřenost - ale bohudíky dnes nad táborem nevisel depresívní všudypřítomný dech cely smrti. "Dobrá, můžete přihazovat, kolik chcete, až do částky, která je v banku. Jasné, Posey?" zeptal se Reisman. Samson řekl: "Hm!" jak

všichni předpokládali, že řekne. Maggot rozdal karty. Sawyer chtěl začít, ale nejdřív se zeptal: "Nemusím vyrovnat bank, že?" Bylo tam pouze šest nábojů jako předběžná sázka. "Samo že ne," řekl Maggot. "Můžeš klidně začít s jedním, dvouma, třema nebo rísknout celej bank. Dělej, jak chceš. Tak di, sázej!" Sawyer postrčil dopředu jeden náboj. Maggot usoudil, že Sawyer má na vyložení pouze kluky. Přál si ted, aby se mu podařilo narafičit paklík tak, aby jeden nebo dva si mysleli, že mají jistou kartu, a vsadili hodně. Kapitán pokračoval ve hře s jedním vsazeným nábojem. Maggot usoudil, že nemá nic nebo jeden nízký pár. Gilpin vložil jeden a pak zvýšil na tři. Maggot ho odhadl na vysoký pár nebo na zoufalce. Cítil, že mu začíná vřít krev. Pak málem vyskočil, když Indián zareagoval na zvýšení sázky a zdvojnásobil částku v banku s vážnou tváří, která nevypovídala absolutně o ničem. Ted bylo v banku dvaatřicet nábojů. Maggot odhadoval, že Posey má bud dva vysoké páry nebo tři tak vysoké karty, jako je královna král či eso. Na řadě byl Pinkley. "Na mou kapsu je to příliš moc," řekl a sbalil karty. Maggot do toho šel rázně, počítal patrony a posouval je dopředu. "Koukněte... ted mě to bude stát dvacet, abych moh zůstat ve hře, ale já zvednu ten bank vo to, co je tam ted v kupě." "V kupě je tam ted dvaapadesát, váženej pane Kingfishí," zapitvořil se po něm Reisman. "To tě teda bude stát dohromady dvaasedmdesát kusů olova." Maggot se zasmál. Byl to hlasitý, chraplavý, ale upřímný smích, při němž se jeho zatvrzelý a zakaboněný výraz změnil v cosi téměř příjemného a sympatického. "Já je mám, váženej pane kapitáne, nebojte se, já je mám!" Vzrušeně přepočítával náboje a hrnul je dopředu. "A ted se uvidí, kdo je mistr a kdo žabař." V banku byly sto čtyři náboje. Ken Sawyer ohromeně zíral, jak se bank rozrostl z jeho ubohého jednoho. Stálo by ho to jednasedmdesátkrát víc, aby mohl pokračovat ve hře. Tolik neměl, ale měl eso, krále a žolka, proto měl pocit, že se mu daří. "Můžu udělat štych?" zeptal se. ‚Jak to vrátíš když prohraješ?" zeptal se ho Reisman. Sawyer cvrnkl do svých karet a pokrčil rameny. "Nebudu vyhazovat svý peníze," řekl. Reisman odpočítal ze své hromádky jednasedmdesát nábojů. "Držím," pravil lakonicky. "Co má tohle bejt, pane kapitáne? Vy mě chcete vodkráglovat?" řekl vyzývavě Maggot. Reisman se na něho přes stůl usmál. "Až dohrajem, Kingfishi," slibil mu. Glenn Gilpin zamumlal "Zatraceně!" a nevsadil. Samson Posey přidal do banku dvaapadesát nábojů, aby vyrovnal, co přihodil Maggot. "Nechtěj mě taky vodkráglovat, Náčelníku," popíchl ho Maggot. Samson seděl tiše, jednu ruku měl položenou na hromádce svých karet, které měl pečlivě srovnané před sebou, druhá mu volně spočívala na stole. Ačkoliv pochoval vzrušení, tvářil se zcela netečně a považoval za nemyslitelné tlachat v tomto okamžiku nějaké nesmysly. 222 223 Maggot nadzvedl baliček karet. "Kolik karet, pane kapitáne?" "Jednu." Maggot nebyl s to potlačit svůj údiv. Přemýšlel, zda kapitán v představě nějaké šílené šance nehodlá jít na legitimní královskou sekvenci. Dal mu kartu, ale nespatřil na jeho tváři absolutně nic, z čeho by poznal, jestli dal dohromady to, nač se chystal, nebo ne. Možná že sázení mu napoví víc, ale jestli budou mít v rukou stejně, až se vyloží karty, bude se muset výhra rozdělit. Obrátil se k Indiánovi. "Kolik karet chtěj, Náčelníku?" Samson stále držel ruku na svém pečlivě srovnaném balíčku. Ani se neobtěžoval podívat se na Maggota. "Žádnou," řekl. Maggotovi poskočilo srdce v hrudi. Kolem stolu zazněly hluboké vzdechy a překvapené tiché mumlání. Co ksakru ten Indián chce dělat, přemýšlel Maggot. Proč nemění karty? Nemění karty, blbec jeden! Nikdo nemůže mít v ruce takovej list, aby přebil to, co mám ulito pod levým kolenem. Když ted šel Maggot na blufování, vrtěl sebou neklidně na lavici a vyfukoval nervózně oblaka kouře z cigarety, která mu visela ze rtů. "Já si taky vemu akorát jednu," zamumlal. Pečlivě, aby to všichni viděli, odložil jednu kartu a vzal sí jinou z vrchu balíčku. Rozvinul karty v ruce do vějíře, aby byly dobře

vidět, pak je shrnul do balíčku, ktery pevně sevřel v levé ruce. Překvapilo ho, že má "plnou ruku", tři sedmy a dvě trojky, ale věděl s pekelnou jistotou, že s ní hrát nebude. "Ted je řada na vás, pane kapitáne," řekl klidně. "V banku je ted dvě stě dvacet sedm nábojů," konstatoval Reisman. "Ty a Posey máte trochu víc než já, ale nikdo z nás nemá tolik, aby to vyrovnal. Sázím to, co mi tu zbylo... osmasedmdesát." Pomalu, pečlivě přepočítával Samson náboje, aby vyrovnal kapitánovu sázku. Zatímco všechny oči byly upřeny na Indiána, Maggot se zavrtěl a poposedl, potáhl z cigarety a využil těch pár vzácných vtečin k tomu, aby vyměnil karty, co měl v ruce, za ty, které měl pod levým kolenem. Když Samson vyrovnal, spočítal všechny náboje, které mu zbyly, a položil je na hromádku vedle banku. "Zvedám o padesát," řekl. "Tohle nemůžu vyrovnat, Náčelníku!" prohlásil Maggot. "Chceš rozbít bank?" Samson ukázal na svou oddělenou hromádku s padesáti náboji. "Kolik máš, kamaráde?" popíchl ho. "Mám sedumdesát vosum, abych vyrovnal kapitánovo sázku." Postrčil je do banku. "A pětadvacet, abych vsadil polovinu toho, oč si zvýšil bank." Postrčil je k Samsonové zvláštní hromádce. "A sem na dně." Samson smetl zpět k sobě pětadvacet nábojů. Ted byla řada na kapitánovi a Samson byl kvůli němu na rozpacích, protože věděl, že nemá dost na to, aby vyrovnal jejich zvýšení sázky. Rád by mu byl půjčil, aby mohl dál sázet, ale věděl, že to by nebylo fair. "Jsem švorc," řekl Reisman chladně. "Hraji jen o hlavní bank." "Dobrá, Náčelníku," zasmál se vítězoslavně Maggot. "Tys vsadil nejvíc. Tak vylož karty!" Samson s kamenným výrazem rozložil před sebou karty do vějíře. Ti, co už vypadli ze hry, mumlali potichu nadávky. "Dyn ty tam nic nemáš, jedno eso a jinak samý smetí!" řekl Maggot udiveně. "Dyn tys jen blufoval!" "Co máš ty, kamaráde?" zeptal se Samson. "Tady todle! Todle mám!" vyštěkl Maggot. Rozprostřel své karty po stole, plný vzteku, že mu to dalo tolik námahy, aby nakonec shrábl podvodně bank, místo aby ho získal čestně. "Krucinál! Královská sekvence!" vykřikl Pinkley. "Zatraceně!" 5awyer a Gilpin valili oči a byli rádi, že vypadli ze hry. Samson se podíval, aby se přesvědčil, co to je, a pak pohlédl na kapitána, jaké vyloží karty. "Vy to jistě přebijete, ne?" zeptal se Maggot s hranou důstojností, která kontrastovala s jeho škodolibým výrazem. "Tři šestky," řekl Reisman, "to nestačí. Ber, Maggote." Maggot ze sebe vydal tak triumfální výkřik, že sebou všichni na ubikaci, strážní i vězňové, překvapeně trhli. "Člověče, člověče!" křičel, když shraboval obrovskou hromadu nábojů. "Ted už jen mít pušku a můžu si to rozdat s celou tou zatracenou yankeeovskou armádou." Samson Posey se pohodlně protáhl a zívnul. Rozvalil se doširoka, levou ruku natáhl vzadu za Pinkleyho tak, že dosáhl až na Maggota. Pak se opřel nohama o podlahu, odstrčil se a jakoby náhodou převrhl lavici, čímž shodil Pínkleyho, Maggota i munici ráže 30 - a zároveň i odložené karty, které měl Maggot tajně ukryté pod levým kolenem. Právě to Samson předpokládal. Zvedl se z podlahy, jednou rukou svíral Maggota a druhou odložené karty. "Ty podvodníku!" zařval. Strážní a vězňové se chtěli mezi ně vrhnout, ale Reisman na ně zakřičel: "Jen je nechte! Přišel k tomu podvodem!" Maggot na okamžik poklesl na duchu, když viděl, že je odhalen, ale z obrovitého Indiána už strach neměl. Dokázal se surově rvát í dříve, a ted to uměl ještě lépe díky tomu, že jim Reisman ukázal, jak využít svých schopností. Udeřil tvrdě pravým kolenem Poseyho do rozkroku a ucítil, jak Indián, ktery zařval bolestí, povolil sevření. "Podvodník? Tos řek?" zařičel a zasadil Poseymu džudistický úder do čelisti. "Víš ty vůbec, ty pitomej Indiáne, kolik je jedna a jedna?!" Samson zakolisal, upadl na stůl a převrhl ho. Pocit hanby z toho, že obvinění, které mu vmetl do tváře Maggot, bylo zpola pravdivé, ho přivedlo k zuřivosti. Snažil se najít pevnou půdu pod nohama, ale sklouzl po stovkách nábojů, které se válely po podlaze. Konečně získal rovnováhu, spatřil Maggota v klubku poskakujících a ječících postav a vrhl se k

němu. Úplně zapomněl, že už jednou přesně tak zabil člověka, zapomněl vše, co ho o boji učil Reisman, a s roztaženýma rukama vyrazil dopředu. Maggot uchopil Indiána za zápěstí, zkroutil mu ruku, udeřil ho bokem do žaludku a přehodil ho přes sebe. Jak Samson dopadl na zem, celý barák se otřásl. Ale Samson hbitě vyskočil právě v okamžiku, kdy Maggot, který chtěl rychle využít své převahy, a proto nedbal toho, co se naučil, se na něho celou vahou vrhl. Srazili se, pustili se do sebe hlava nehlava, převrhávali stoly, židle i lůžka, jak do nich vráželi, až se svalili na zem. 224 225 Samson se zvedl a zavrávoral. V uších mu zněly výkřiky. "Nandej mu to, nandej mu to, Náčelníku!" Všiml si, že povzbuzují jeho, že hoří nedočkavostí a v očích jim plane vzrušení. Dělalo mu dobře, že všichni tihle bílí muži drží s ním proti jednomu z nich. Spatřil toho podvodníka, jak opatrně krouží kolem něho, levou paži nataženou a pravou ohnutou, připravenou odrazit nebo zasadit úder, a ted si vzpomněl, co se učili. Postavil se, pomalu se pohnul dopředu a předstíral, že chce zaútočit levačkou. Ale jak Maggot prudce napřáhl ruku, aby ránu odrazil, udeřil ho Samson tvrdě pravačkou do břicha. O zlomek vteřiny později udeřil Maggota levačkou do ramene tak silně, že proletěl místností a rozplácl se na zemi. Ostatní řičeli nadšením. Reisman vskočil mezi zápasící. "Dost!" poručil. Pustili se, těžce oddychovali, kroužili kolem sebe, oba si vědomi toho, že ten druhý o něm ví, co chce udělat. Bowrene, běžte ke dveřím a řekněte někomu ze strážných, aby odemkl bránu do vnitřního dvora!" zvolal Reisman. "Morgane, vezměte si jednoho strážného a pojdte sbírat náboje. Po podlaze se tu válí šest set ostrých ráže 30 a já chci, abyste je do jednoho spočítali." Otočil se k Maggotovi. "Přeješ si pokračovat v zábavě, Kingfishi?" zeptal se provokativně. "Hergot, se ví, že chci, pane kapitáne!" vyrazil ze sebe Maggot. "A ty, Posey?" "Já ho zbít, že on už nikdy nefixlovat. Samozřejmě já se rvát." Desátníku, otevřete dveře!" zavolal Reisman. "Budeme pokračovat venku, jinak zbořite barák. Všichni ven, jeden po druhém. Bowrene, až budou vycházet, prohledejte je, jestli u sebe nemají nějaké náboje." Venku, v temném dešti a blátě, za povzbuzujícího pokřikování stráží a vězňů, Reisman zase postavil Poseyho a Maggota proti sobě. Dostali dvě kola po třech minutách. Rvali se do krve, až stříkalo bláto a praštěly kosti, ale bylo to nerozhodně. Zápas působil větší potěšení přihlížejícím než jim samotným. Pak jim Reisman poručil, aby si podali ruce. Já tě učit hrát poker a nefixlovat," nabídl Samson velkodušně. Byl překvapen že jeho zlost byla ta tam... vybila se krutostí zápasu. "Fixlovat já taky umět líp," dodal pyšně. "Ty smrade!" Maggot vyškubl svou ruku z Indiánovy. "Hovno!" zabručel. Všichni vybuchli v smích, rozptylující napětí, násilí a krvežíznivost, jež tu před chvilkou ještě byla a jež byla neustále pod povrchem každého z nich, připravena rozvracet, svádět na scestí, ničit. Reisman usoudil, že ted je nejlepší okamžik skončit. "To je pro dnešek vše, pánové," prohlásil. "Je čas jít na kutě." Noční stráže, složené z policistů a vězňů, se rozešly na svá místa a Reisman ze střechy ubikací přehlížel tábor, v němž se rozezvučela večerka. Přemýšlel, zda chlap jako Maggot se může někdy změnit k lepšímu, alespoň natolik, aby respektoval stavovskou čest mezi zloději. Byl to zatraceně zábavný večer. Představoval si, že Stuart Kinder by ho hodnotil jako součást terapie. V útery ráno, po třech dnech cvičení s karabinami a pistolemi, po prostudování jejich součástí a odborných názvů, po opakovaném rozebírání a sestavování, provedl Reisman s vězni test naslepo. Nepředpokládal sice, že to budou muset někdy dělat v tmavé noci uprostřed krvavého boje, ale považoval test za nový podnět k tomu, aby se uvolnili a zvýšili své úsilí, jako tomu bylo psi všech úkolech a cvičeních, které jim zadával nebo které s nimi prováděl. Chtěl je přimět, ahy do krajnosti využívali fyzických i duševních schopností, a při tomto cvičení navíc také svého

hmatového vnímání a zručnosti. A byl to další způsob, ztížený způsob, jak je donutit, aby se podřídili režimu, rutině a činnostem podle určeného pořadí tak, jak to armáda od nich požaduje. Reisman zadaný úkol ještě ztížil tím, že si na ně vymyslel malý trik. Vězňové seděli v řadě na zemi v táboře, před sebou rozprostřené stanové dMce. Zleva měli karabiny, zprava pistole ráže 45. Jednotlivé součástky měli srovnat na stanové dílce. Když si zavázali oči šátkem, dal jim Reisman pokyn, aby rozebrali své zbraně, jak nejrychleji dovedou, a pak počkali. Zatímco na tom pracovali, přecházel Reisman rychle od jednoho k druhému a přehazoval některé součástky z karabiny mezi součástky z pistole a naopak. Jeho počínání se ztrácelo v klapotu rozebíraných zbraní. Když byli všichni hotovi, dal rozkaz zbraně znovu složit. Za pár vteřin se ozvalo klení, výkřiky hněvu a rozhořčení. Prsty šátraly poslepu po stanových dílcích, aby našly správné součástky. "Dělejte! Dělejte!" popoháněl je Reisman. "Čas utíká. Co to ksakru, chlapi, s vámi je?" Někteří zpanikařili a rázem měli obě ruce levé. Ken Sawyer, ktery se lépe vyznal ve zbraních a měl zkušenosti z bojiště, na to přišel první, složil součástky, jak patřily, a zvedl ruku. "Hotovo, pane kapitáne!" vykřikl. Reisman prohlédl jeho zbraně. "Dobrá práce, Sawyere," podotkl. "Ted si můžeš sundat šátek a zasmát se tady těm pitomečkům. Ale držet hubu!" Napoleon byl další, kdo to pochopil, ale roztrpčilo ho, že se Reisman snížil k takovému podvodu. Začal o tom mluvit, protože chtěl varovat ostatní a zároveň dát Reismanovi najevo, že ho prokoukl. "Kruci, co jste to udělal! Vy jste pře..." "Držet hubu, White!" vyštěkl na něho Reisman dřív, než mohl všechno vyklopit. "Tady nejsme na potlachu. Až budeš hotový, tak mi to omam. Nic víc." Napoleon se pustil znovu do práce, složil obě zbraně a právě to chtěl oznámit, když tu ho předběhl Maggot hlasitým výkřikem: "Hotovo, pane kapitáne." Reisman prohlédl Maggotovy zbraně. "bobry, Rebe," řekl s uspokojením, ,ujde ti to den ze dne lip." "To bych řek, pane kapitáne," řekl Maggot namyšleně. "Učím se vopravdu pořádně. Na mě si jen tak nepridete. Střílel sem, dyž sem byl eště takovejhle prcek! Kdy nám konečně dáte ňáký vostry, abysme si parádně zastříleli?" "Až přestaneš fixlovat v kartách, Kingfishi." Reisman popošel k Napoleonovi, aby prohlédl jeho zbraně, pak k Leverovi a Gilpinovi. Ostatní nepřišli na to, co se stalo, dokud neohlásil konec a neporučil jim, aby si sundali šátky. Pak teprve spatřili, že jim součástky pomíchal. Stěžovali si jeden druhému, jak nefér to od něho bylo, ale Reisman naridil klid. 226 227 "Zapamatujte si to!" řekl. "Němčouři za Kanálem vám nebudou servírovat nic spořádaně, úhledně a přehledně. Přemýšlejte, krucinál, přemýšlejte! Za některého z těch dní, na nichž bude záviset váš život, zjistíte, že hora, řeka, vesnice nebo celá ta prokletá německá armáda, je někde jinde... nebo narazíte na zrádce tam, kde jste čekali přítele. Naučte se používat své mozky! Nikdy neberte věci bezvýhradně tak, jak jste si představovali, že jsou, nebo jak vám bylo řečeno, že budou. Sečítejte dvě a dvě, a když vám vyjde pět místo čtyři, uvažujte, proč to tak je, a pak podle toho jednejte. Přemýšlejte!" Reisman jim znovu poručil zavázat si oči a provést cvičení ještě jednou, tentokrát bez přehazování součástek, ačkoliv to čekali a dávali si pozor. Když mu dokázali, že opravdu ovládají své karabiny a pistole skrz naskrz, odebral jim je a rozdal jim nové samopaly M3, které na ně čekaly v bednách ve skladišti. To ohromilo Morgana, Bowrena i policisty, a dokonce znervóznělo trochu i samotného Reismana. Všichni zbystřili pozornost, když viděli, jak dvanáct špinavců, rozcuchaných, s očima svítícíma nadšením, svírá v rukou tytéž olejem blyštící se samopaly, jaké mají oni - zabijácké hrozivé zbraně s krátkými hlavněmi, které neznají slitování, které jsou s to za pár vteřin vychrlit tolik olova, že přetne člověka vejpůl. V úterý v časném odpoledni se desátník Bowren vrátil z proviantního skladu se zásobami, s

poštou pro strážné a vězně a s pevně zapečetěnou velkou obálkou pro Reismana od Stuarta Kindera, kterou ráno na uvedenou adresu doručil expresně motocyklista. Reisman dočetl jednu ze zpráv, které mu Kinder poslal, zvedl telefon, podržel chvíli sluchátko u ucha a zamumlal: "Zatraceně, on snad má pravdu." Bowren seděl na polním lůžku a zapisoval všechnu ostatní poštu, pro koho je, odkud a kdo ji posílá, do sešitu, ktery pro tento účel Reisman zavedl. Nadzvedl hlavu a zeptal se: "Děje se něco, pane kapitáne?" "Telefon je hluchý." Kinder rozčileně sděloval, že se mu snažil zatelefonovat v neděli večer a potom celé pondělí ale nedovolal se. Avšak váhal, zda má poslat někoho ze spojové jednotky, když nemá Reismanův souhlas. "Nejlepší bude, když se, Clyde, podíváte na dráty podél silnice," řekl Reisman. ý,Vezměte si s sebou někoho z vězňů. Gilpin by se v tom měl vyznat. Pravdepodobně tomu rozumí víc než kdo jiný. Dejte mu za úkol zkontrolovat vedení a spravit závadu, jestli nějakou objeví a bude si s ní umět poradit. Vy na něj pouze dohlížejte." "Jistě, pane kapitáne," odpověděl Bowren. Dokončil zápis denní pošty a vstal a vyšel do vnitřního dvora, kde seržant Morgan a strážní pozorně dozírali na vězně, kteri nacvičovali zaměřování a míření, odjišťování a mačkání spouště svých nablyštěných samopalů. Reisman otevřel další Kinderův dopis, který našel ve velké obálce. Bylo v něm Kinderovo psaní, oficiální rozkaz a dva páry seržantských prymků. Reismanovi radostně zazářily oči. "Hej... počkejte na minutku!" zavolal za Bowrenem. "Je tu něco pro vás... Seržante!" Bowren vstrčil hlavu do dveří. "Volal jste pana seržanta, pane kapitáne?" "Vás jsem volal!" řekl nadšeně Reisman. Vstal a podával mu tištěný rozkaz. "Strýček Sam se rozhodl povýšit vás a přidat vám." "Zatraceně," řekl Bowren potichu, když vstupoval do dveří. Vzal si rozkaz, přečetl ho a s pomalým vrtěním hlavy se snažil přivyknout tomu, co v něm bylo. Pak pohlédl na Reismana a řekl prostě: "Srdečný dík, pane kapitáne." Reisman mu podal dva páry seržantských prymků. "Kapitán Kinder vám je posílá jako dárek a blahopřeje vám." Bowren prymky zastrčil do kapsy. "Máte jehlu a nit?" zažertoval Reisman. "Až potom, pane kapitáne," řekl Bowren. "Nejdřív si budu muset zvyknout. Lepší bude podívat se ted na to telefonní vedení." Netrvalo ani půl hodiny a Bowren s Gilpinem byli zpátky z pátrací výpravy. Bowren vzal Reismana stranou a pošeptal mu: "Měl byste asi jít s námi a podívat se na to, pane kapitáne." "Co jste objevili?" "Je to tam parádně přervané... za zdí zrovna u silnice. Gilpin říká, že to může spojit, aby to bylo jak nové, když vezmeme nářadí a pásku." "V čem je tedy problém?" "Nezdá se mi, že to byla náhoda, a určitě to není opotřebováním materiálu." Reisman šel s nimi. V křoví u silnice zvedl přetržený telefonní drát a prohlížel si ho. Gilpin stál těsně vedle něho a ukazoval mu: "Řekl bych, že to bylo něco čtvernohého. Podívejte se, jak je to tady poškozené. Vypadá to jak stopy po zubech... jak když do drátu něco kousalo a přehryzlo ho. Nedivil bych se, jestli tady někde mají lišku nebo kojota. I statný divoký králík nebo zdivočelý jelen to někdy můžou udělat." Reismanovi se z podvědomí vynořila myšlenka, která mu nasadila brouka do hlavy. Pohlédl směrem k panskému sídlu, skrytému za křovím, stromovím a kamennou zdí, a uvědomil si, že to, co ho napadlo, je dobře možné, třebaže to vypadá nepravděpodobně a fantasticky. "Ne, Gilpine, to nebyl žádný kojot," mumlal. "Možná že to byla vzteklá fena." "Byla to přervaná linka, Stue," vysvětloval. "Myslím, že to byl špatný válečný materiál, nebo někdo ze spojařů něco zbodal. Spravili jsme to sami. Kvůli čemu jste mi volal?" "Kvůli povýšení desátníka Bowrena... a taky mě zajímalo, jak pokračuje práce." "Ach," v Reismanově hlase zaznělo zklamání a ironie. "Doufal jsem, že chytré mozky konečně rozhodly, co uděláme s těmi rváči." "Ne, ještě ne," řekl mu Kinder. "Zatím ještě nejsou opravdu připraveni na něco takového. Nebo myslíte, že ano?" "Ne, ale lepší se den ze

dne. Utírají si pořádně nos a usilovně pracují. Chystám se zřídit tady střelnici. Počítám, že tak v sobotu už je tam budu moct pustit a podívat se, jak umějí pálit olovo." 228 229 "Chci být u toho Johne," řekl Kinder. "Ve skutečnosti bych měl přijet o den dva drive. Přesvědčit se, že jsou ve správném rozpoložení mysli... Informace a výchova... motivace." "Rád vás uvidím. Nezapomeňte si vzít s sebou přilbu a neprůstřelnou vestu." "Johne, nedělejte si ze mě legraci. Cožpak si opravdu myslíte, že bude tak zle?" "Momentálně ne,... ale quién sabe? Máte pro mě ještě něco?" ,Ano. Včera tu byl nějaký podivný chlap a ptal se po vás. Objevil se právě, když jsem zalepil obálku a dával ji do pošty. Proto jsem vám o něm nepsal," vysvětloval Kinder. "Asi se informoval v Baker Street a major Armbruster ho poslal ke mně. Řekl jsem mu, že vás mohu vyhledat." "Kdo to byl?" "Někdo od kriminálky, jmenuje se Osterman." Reismanovi poskočilo srdce v hrudi. Nebyl na to vůbec přpraven, ačkoliv otec mu o něm psal. A ted znovu uslyšel to staré jméno, které v něm okamžitě vyvolávalo a rozněcovalo vzpomínky na žalostnou záležitost před níž uprchl před čtrnácti lety... a vědomí, že Osterman skutečně přišel do jeho nového, vzdáleného a zcela jiného života, aby ho navštívil, mu zvedlo hladinu adrenalinu v krvi. "Leon Osterman," pokračoval Kinder. "Představil se jako agent sedmého oddělení kriminálky. Mám tady jeho identifikační číslo... 840." "Řekl jste mu, kde jsem?" "Ne, samozřejmě ne. Řekl jsem mu, že se s vámi spojím a dám vám jeho adresu. Tof vše. Znáte ho, Johne?" Ano, znám ho," přitakal Reisman. "To je v pořádku." Avšak když odpovídal, uvědomoval si, že ve skutečnosti Leona Ostermana nezná... a že to není v pořádku, protože si není jist, zda ho chce ted vidět... zda chce oživit dávno zasunuté vzpomínky, které je možná lépe nevytahovat. Jak se tak rozpomínal, nebyl si ani jist, zda toho muže má, či nemá rád. Vždycky se stává, ze máme sklon nenávidět toho, kdo pro nás učinil službu, kterou mu nikdy nemůžeme vynahradit. Přesto si poznamenal jeho londýnskou adresu a telefon, jak mu je sdělil Kinder, a řekl si, že musí přinejmenším Ostermana informovat, že jeho vzkaz dostal. Pak rychle přešel k jiné věci. "Poslechněte, když se sem chystáte, mohl byste dat dohromady pár věcí pro mé muže a vzít je s sebou?" "S radostí," odpověděl Kinder. "Už mám v ruce tužku, tak diktujte!" Reisman ho požádal o pomůcky k některym hrám, o sportovní nářadí a o nejnovější výtisky Stars and Stripes a Yank a všechny další noviny a časopisy, ktere se mu podaří sehnat u organizací, které něco takového rozdávají. "Ještě něco," dodal. "Vy o tom asi budete vědět víc než já. Chtěl bych pomoci Samsonu Poseymu naučit se číst a psát. Existují nějaké jednoduché slabikáře nebo příručky, které byste mi mohl obstarat?" "Ale ano, samozřejmě, Johne" odpověděl Kinder nadšeně. "War Department vydal několik výborných základních učebnic čtení, psaní a počtů. To je právě to, co chcete. 3sou tam obrázky, nákresy, jednoduchá slova, otázky a odpovědi, zaměřené zejména na vojenský život. Hned je obstarám. To je nádherná myšlenka! Že mě to samotného nenapadlo!" "Jsem si jist, že by vás to napadlo, Stue," řekl Reisman s vybraným taktem. "Jde jen o to, že já jsem s ním ted víc ve styku. Není rozhodně žádný hlupáček. Ve skutečnosti je docela šikovný, ale tápe ve světě, jemuž dobře nerozumí, proto si myslím, že to by bylo řešeni, jak pomoci jemu a zároveň i ostatním." Reisman už chtěl zavěsit a vyjít ven za ostatními, ale zbývalo ještě něco, o čem doufal, že Kinder promluví sám. "Jak jste daleko s tou záležitostí Myrona Odella?" zeptal se. "Pamatujete si, o čem jsme spolu mluvili?" "Ovšemže si pamatuji," přisvědčil Kinder. "Chtěl jsem to nechat, až se uvidíme." Zdálo se, že Kinder uhýbá, což Reismana jen více zneklidnělo. "Nemůžete mi o tom říct už ted?" "Dobrá... Prošel jsem osobně jeho záznamy i záznamy ostatních, jak jste mě o to požádal," řekl Kinder. "Celková analýza jeho psychologických testů neukázala nic víc, než co jsem vám už sdělil dříve. Hovořil jsem o něm také

se svými kolegy tady. Pochopitelně zcela diskrétně, neuvedl jsem ani jméno, ani žádné bližší okolnosti. Nechtěl jsem vzbudit žádné podezření, proto jsem ho uvedl jako modelový příklad... jako imaginární konglomerát, vytvořený jen pro účely mého výzkumu." "Co si myslíte o možnosti, že ten Frankenstein je skutečně nevinný?" "Nezdá se mi to. Všichni jsme došli k závěru, že ve specifické situaci, jakou jsem naznačil, je pacient X schopen dopustit se násilného zločinu," vysvětloval Kinder. "Použil jsem jako příklad skutečné okolnosti Odellova případu - jeho minulost a psychický stav a vše, co si vybavoval o svých setkáních s obětí před večerem, kdy byl spáchán zločin, co vypovídal o průběhu toho večera až k okamžiku, kdy měl úplné okno. Ale neřekl jsem jim, že se něco takového skutečně stalo. Předložil jsem jim to jako fiktivní situaci. Všichni jsme došli k závěru, že pacient X je opravdu schopen dopustit se znásilnění a vraždy. To ovšem spíše potvrzuje správnost rozhodnutí vojenského soudu, učiněného na základě okolnostních a fyzických důkazů, jež byly k dispozici, než tu fantastickou představu o nevině, jíž se zaobírá Odell a kterou vnucuje sobě i jiným." "Ale nebylo by v tomto případě možné vyjít při obhajobě z vážné duševní choroby?" namítl Reisman. "Ne, její právní definice to neumožňuje," vysvětlil mu Kinder. "Aby prokurátor dokázal, že obžalovaný je z právního hlediska duševně zdráv, stačilo by mu ukázat, že uspokojivě plnil své povinnosti - a to skutečně plnil - a že rozezná, co je a co není správné - což skutečně rozezná. Jeho obhájce u vojenského soudu to každopádně nezpochybnil." "Jděte mi k čertu s tím obhájcem!" odsekl Reisman. "V civilu to jistě byl nějaký cestář od pojišťovny nebo cucák, co zrovna vylez z fakulty," "Ne v takovém vážném případě," obhajoval své stanovisko Kinder. "Je sice pravda, že u vojenského tribunálu může obhájce dělat téměř každý důstojník, 230 231 i. ţ. ţ i,

ale armáda má ted ve svých řadách plno dobrých právníků, a ti dostávají

všechny vážné případy, ať už jako obhájci nebo prokurátoři. Souhlasím s vámi,

že jsou asi přetíženi a přepracováni protože nemají tolik času a takové vybavení k přípravě svých případů jako jejich kolegové v civilním soudnictví,

ale jsem si jist, že se Odellovi a těm ostatním dostalo té nejlepší právní pomoci."

Reisman, sám ani nevěděl proč, ohnivě obhajoval Odella, jako by to byl

Stuart Kinder, kdo ho odsoudil a dopustil se přitom nějaké nesprávnosti. "A co

když okolnostní a fyzické důkazy nebyly správné?" trval na svém.

"Bál bych se otevřít znovu ten případ... nebo kterýkoliv z ostatních... z vyšetřovacího a právního hlediska by to nebylo možné," řekl mu na to Kinder.

"Proč ne?" zeptal se Reisman. "Myslel jsem, že jste mi slíbil pokusit se o to

přísně důvěmě. Zdá se mi, že vaše postavení vám umožňuje jednat správně a

rychle." I "Pokoušel jsem se," vysvětloval mu Kinder. "Ale to není záležitost, kterou

lze dělat v naprosté tajnosti a důvěmosti Johne, pokud bych nepodnikl

veškeré právní kroky a vyšetřování sám, ale to by šlo za rámec mých pravomocí a zodpovědnosti, nemluvě už o mém vytížení jinými povinnostmi.

Mluvil jsem s některými lidmi ze soudního a advokátního oddělení, od vojenské policie a z oddělení vyšetřování... musím říci, že to bylo nesmímě

obtížné, když jsem nechtěl, aby vyšlo najevo, co mě k tomu vede."

"K čemu jste došel?"

"Jsme naprosto bezmocní, Johne," v Kinderově hlase zazněla téměř nechuť
odpovídat. "Navzdory všem našim osobním pocitům a stanoviskům, které
můžeme zaujmout, nemůžeme pro ně udělat nic jiného než je vést a cvičit tak,
aby byli pro své poslání připraveni podle svých nejlepších schopností. Já o
nich nerozhodoval. Vy také ne. Ani armáda o nich nerozhodovala. Oni sami
rozhodli o sobě."
"Co tím chcete říct?"
"Vypadá to, jako bychom zapomněli," pronesl Kinder mímě, "že když se
dobrovolně přihlásili k projektu Amnestie, vzdali se na dobu trvání svého
poslání veškerého práva na odvolání a na žádost o přešetření případu nebo o
revizi procesu."
Ta slova tehdy padla a Reisman si uvědomil, že na ně zapomněl, nebo že na
ně chtěl zapomenout. A ačkoliv ještě přesně nechápal, proč se bude snažit najít
východisko pro Odella nebo kohokoliv z ostatních, či proč by se vůbec měl t.i
snažit, věděl, že to udělá. "Dobrá, děkuji za námahu, Stue," řekl vlídně.
"Cením si vaší snahy. Asi si myslíte, že my tady žijeme v nějakém blahém stavu nirvány a že tak to má po nějakou dobu být." Jakmile zavěsil napadlo ho, i ţ že použil nesprávného výrazu. V nirváně jsou jen nevinné duše. Tady je spíše
očistec. 232 23
Když ve středu pozdě odpoledne přivedl Reisman vězně z terénu, kde začali budovat střelnici a hloubit kryty pro cílné, viděl, že před táborem parkuje štábní vůz. Počkal, až stráže a vězni projdou přes ubikace do vnitřního dvora, a pak zamířil do kanceláře přesvědčen, že tam najde Kindera.
"
Bud zdráv, Velký Střelče!" zvolal muž, který tu seděl pohodlně rozvalený na jeho židli. "Dveře nebyly zamčené, tak jsem šel dovnitř a udělal si pohodlí jako doma."
Reisman na něho ohromeně zíral. Ted už nemá zapotřebí trápit se občasným přemýšlením, kdy a jak by měl kontaktovat Leona Ostermana. Seděl tady v anglickém sportovním tvídovém obleku, s vyhaslým doutníkem v ústech a se spokojeným úsměškem v narůžovělé masité tváţri.
"Dveře byly zamčené, stejně jako ohrada," řekl Reisman. "No dobrá... byly zamčené," souhlasil Osterman s pokrčením ramen. "Učil jsem se dostávat přes zámek u nejlepších profíků v téhle branži."
"Jakjste mě tu našel? Nikdo o mně nemá vědět."
Osterman vyskočil ze židle a napřáhl pravou ruku. "Ksakru, proč jsem asi byl nejlepším detektivem u chicagské policie? Kruci, chlapče, jsi zamračený víc než policejní komisař, když má špatný den. Kam se podělo tvé dobré vychování? Nejdřív pozdrav a pak se ptej."
Reisman na něj ohromeně zíral a na okamžik, v němž se snažil srovnat si v hlavě myšlenky, nebyl schopen reagovat. Už dávno se mu nestalo, že by ho takto někdo totálně vyvedl z míry. Nakonec mu unavenou tváří probleskl široký spontánní úsměv. Nebyl si sice zcela jist, co si má myslet o tom drzém a neomaleném přízraku z masa a krve, který tu tak znenadání zpritomnil jeho vzpomínky na minulost, ale pocit znepokojení už byl pryč. "Budte zdráv, seržáne," řekl a podal mu ruku. "Dlouho jsme se neviděli."
, Moc dlouho, Johnny! A tys mě poznal, uf, po tolika letech!" odpověděl Os, terman srdečně. Ukázal na svou hlavu a břicho. "Míň vlasů, větší pupek taková olezlá bestie, a tys

přesto poznal starého seržána uf!" Ovinul přátelsky paži kolem Reismanových ramen. Tvůj starouš ti posílá polibení, ale nebudu ti je předávat. Najdi si děvče, já je dám jí a ona pak tobě."

,Jak se mu vede?" zeptal se Reisman a pokusil se vymanit z medvědího ob, jetí tím, že ukázal Ostermanovi na židli, z níž před chvilkou povstal. ,Posadte se!" Šám se usadil na kraji lůžka a v duchu děkoval Bohu že tentokrát neměl důvod přivést s sebou do kanceláře někoho ze strážných nebo vězňů.

"Dobře, chlapče, velmi dobře," řekl Osterman a usadil se pohodlně na židli. "Viděl jsem se s ním, je to dva měsíce, a byl úplně v pořádku. Pořád jezdí s taxíkem... vydělává si na živobytí. Jedině si stěžuje, že mu málo píšeš."

Na to se Reisman lehce usmál, a ačkoliv se mu ještě honily v hlavě otázky, které by vyžadovaly bližší odpověd, odložil je s úlevou na pozdější dobu.

"Dostal jsem od něho dopis před měsícem... je to snad první dopis, který mi

kdy napsal," vysvětloval. "Dokonce i já jsem na psaní lepší." Když si však

znovu představil Aarona, jeho svět a podobu jak ji sem vnesl tento návštěvník, dodal provinile: "Musím mu brzy odpovědět."

233 Hernajs, chlapče, znáš přece rodiče," řekl Osterman. "Kdybys psal nevím jalo často, nikdy jim to nebude stačit. Nechtějí dopisy. Chtějí mít zpátky doma své chlapce. Bůh ví, kolik jich dnes takhle vzdychá.., nejen tvůj starouš." Rozhlédl se po místnosti, zamáčkl nedopalek do plechovky na stole a vytáhl z náprsní kapsy nový doutník. Reisman nabízený doutník odmítl, rychle si zapálil cigaretu a připálil Ostermanovi. "Táta rm psal, že jste ted v armádě a že jste ho přišel navštívit před odjezdem za oceán." , Jo, slíbil jsem mu, že se po tobě podívám," řekl Osterman mezi dvěma zabafáními. Když se mu doutník pořádně rozhořel, vyndal ho z úst a zamyšleně hleděl na čerstvý šedivý popel. "Scházíš mu, Johnny. Moc se s tebou pyšní. Vypráví o tobě po všech sousedech. Mám ti vyřídit, abys mu poslal fotografii, chce vidět, jak kruci vypadáš. Už jsi dlouho ve válce, že, chlapče? Řekl mi, žes do ní šel už dávno... dokonce ješte před Pearl Harborem." Reisman přikývl, ale nevědel, co na to říci. Před Pearl Harborem mu znělo podivně a nesmyslně. Léta jeho válek sahala mnohem dále do minulosti a byla příliš složitá, než aby je bylo možno vtěsnat do jednoduchého, spontánně vlasteneckého hesla. Neveděl, co Osterman chce od něho slyšet, nebo jestli vůbec něco chce slyšet. Pro jeho otce nepochybně toto slovní spojení pokrývalo mnoho bílých míst, nebol i když měl vždy jakousi matnou představu, co jeho syn dělá, nikdy to doopravdy nevěděl, a tak ani Leon Osterman nemohl znát rozsah těch let a bílých míst. Reisman byl nyní v této válce z týchž důvodů, pro které byl vždy a všude ve všech svých válkách, proto ho uváděly do rozpaků Ostermanovy vřelé sympatie a účast, vycházející z mylných hledisek. "Vyrostl jsi, chlapče, vyrostl spustil znovu k Reismanově úlevě s nadšením Osterman. "Opravdu, ted už jsi muž... už nejsi žádný kluk, ale poznal bych tě všude. Všechno v pořádku? Kapitán, sakra! To už něco znamená! Věděl jsem, že jednám správně, když jsem tě nasměroval přímo, když jsi byl ještě neopeřené mládě. Vyprávěj mi o sobě všechno, Johnny. Co kruci děláš tady v té ohradě?" "Počkat! Jdete na mě moc zhurta!" řekl Reisman. "Nejdřív mluvte vy, seržáne, pak možná řeknu něco já. Otec vám dal mou poštovní adresu a včera jsem se dozvěděl z Londýna, že jste mě tam hledal, ale vím zatraceně dobře, že vám nikdo neřekl, jak se dostat sem. To je přísně verboten! Jak jste mě kruci tady našel a co tu děláte v civilu?" Jsem turista na dovolené, chlapče. Je to prima fígl. Dostal jsem v armádě tu jedinou práci, při níž se dá chodit v civilu, to je přece něco, nes" řekl Osterman. "I generálové musejí chodit v hadrech podle předpisu, ale já a ostatní hoši v našem oddíle se můžeme

ohodit, jak se nám právě hodí k práci." "A myslíte si, že na to, abyste čenichal na devonshirském venkově po Johnu Reismanovi, je nejlepší anglický tvídák," řekl Reisman. "Jo přesně tak... tak nějak." "A k tomu si vzít štábní vůz?" "Víš chlapče, to je jediná věc, kde jsem zatím nevymyslel, čím ji nahradit." Oba se tomu zasmáli a Reisman se zeptal: "Mimochodem, co vlastně děláte v armádě? Ve vašem věku jste kruci nemohl dostat povolávací rozkaz. Myslel jsem, že pořád ještě prohánite své hochy v Chicagu." "Potřebovali pár tvrdých starych vlků, jako jsem já, aby prohnali vás, vy chlapi, tady," vysvětloval mu Osterman. "Hledali dobrovolníky v policejních oddílech po celých Státech, tak když jsem se to dozvěděl, přihlásil jsem se. Víš, že nemám rodinu. Jsem pořád starý mládenec... říkávali o mně, že jsem se oženil s policejním sborem... takže jsem na tom stejně. Pomohlo asi taky, že jsem byl v armádě, když jsme to těm parchantům nandavali prvně. Proto jsem byl tak dobry u sboru. Víš, co to znamená být americký voják... taky jsem byl činný v Americké legii a Židovských válečných veteránech a v půl tuctu dalších spolků... i v té samé synagoze, kam patří taky tvůj starouš. Pro policajta je to dobré politické vysvědčení. Jenže v první válce jsem se nikdy nedostal k žádné akci, proto jsem chtěl tentokrát do toho jít. Je to příliš velké, než aby člověk mohl zůstat mimo, a taky se mě to tentokrát víc osobně dotýká. Pokaždé, když si vzpomenu na toho mizeru Hitlera, lomcuje mnou vztek. Rád bych byl ten, kdo ho chytí, a rád bych mu jich pár vrazil, než ho pověsí, To bohužel asi nebude zrovna úkol pro mě, ale krucinál chci být alespoň trochu přitom. Někdo ho musí dostat." "Dostávají vaši hoši nějaké šarže?" zeptal se Reisman. "Odhaduji vás tak přinejmenším na majora nebo plukovníka. Měl bych vám asi salutovat a říkat vám pane plukovníku místo seržáne." "Ále, jsem pořád seržán. Nabídli mi vyšší důstojnickou hodnost. Měl bych být major. Co tomu, chlapče, říkáš, ksakru? Byl bych vyšší šarže než ty. To by bylo něco! Major Leon Osterman, nebo možná podplukovník Leon Osterman! Řekl jsem jim Ne! Celý život jsem byl seržant... snad celých dvacet let... řekl jsem jim, že bych nevěděl, o kom je řeč, kdyby najednou někdo zavolal Hej, majore! Chtěl jsem být právě jen seržantem a dělat to, co u policie, a právě to ted dělám, jsem u kriminálky. Mám tu na starosti případy zrovna jako v Chicagu a jsem hezky svým pánem a koukám, že toho vím víc o tomhle byznysu než ty hlavouni nahoře." "Tady nejdete po žádném případu, nebo snad ano?" "Ne, jak jsem ti řekl, jsem tu jako turista na dovolené. Dostal jsem pár dní volna, tak jsem si řekl, že tě vyhledám." "Nevodíte mě za nos?" "Ne. Kriste Ježíši, jsi na starý kolena tak podezíravej! Cožpak tu děláš něco, o čem bych měl vědět?" "Ne, seržáne. Problém je v tom, že dělám něco, o čem byste vědět neměl. Sak jste přišel na to, kde jsem?" "Máš ted trochu času, Johnny Myslím, jestli máš čas si trochu popovídat nebo jestli máš něco důležitého.na práci?" Zvenčí zazněly hlasité povely a bylo vidět muže, jimž byly určeny a kteří tam stavěli stany. Osterman se také na ně díval z okna. Reismanovi se zdálo, že uhýbá před odpovědí. "Chtěl jsem tě překvapit. Nic víc," pokračoval Osterman omluvně, "ale vím, že máš práci, chlapče, a jestli tě nějak ruším, tak se na mě neohlížej. Jestli překážím, stačí říct a zmizím. Můžeme se setkat později ve městě. Koupím ti pár drinků a dobrou večeři a můžeme si užít!" 234 235 "Mám samozřejmě práci. Ale udělám si čas," řekl Reisman a snažil se skrýt stoupající znepokojení, které se ho zmocňovalo. Vstal, přešel k oknu a zpět a pak se vyčkávavě zastavil. "Neptám se vás z pouhé zvědavosti. Je to pro mne velice důležité." Samozřejmě, Johnny, nemám, co bych skrýval," prohlásil Osterman s uličnickým úšklebkem. "Byla to v každém případě legrace." Podle toho, jak celou věc líčil, to pro něho bylo velice jednoduché, a Reisman se utěšoval jedině tím, že pro žádného jiného by to zdaleka tak jednoduché nebylo. Osterman využil svého postavení pracovníka kriminálky

a pátral po něm přes armádní poštovní úřad, odkud se dostal do úřadovny majora Maxe Armbrustera v Baker Street. Když major prohlédl jeho pověření a zjevně nenabyl dojmu, že by mohlo dojít k jakémukoliv ohrožení bezpečnosti, odkázal ho do ordinace Stuarta Kindera s tím, že je to nejrychlejší, třebaže stále ještě nepřímý kontakt na jeho "starého přítele z Chicaga". Kinder, o němž Osterman mluvil jako o "tom usmrkanci", se vytáčel, ale Osterman si už mezitím stačil všimnout Reismanova jména a adresy ubytovacího skladu na obálce, kterou právě Kinder dával do pošty, a tak vlastně více méně zjistil, co potřeboval. "Co jste se o mně dozvěděl v Londýně?" skočil mu Reisman do řečí. "O mé práci a o mužstvu, které tu mám." "Nic. K čemu si, krucinál, myslíš, že se tě tady vyptávám, když ne pro tvého starouše? Všichni tam byli pěkně upjatí... ten kníratej major i ten usmrkanec. Tak jsem si řekl. že do toho nebudu strkat nos a jen se podívám, kde jseš, abych tě mohl navštívit." "Co víte tady o tom místě a o těch, co tu jsou?" "Nic. Ježíšmarjá, chlapče, nech mě domluvit. Ted se dostávám k tomu hlavnímu." Promiňte! Tak pokračujte!" Osterman vyprávěl, jak si vzal volno, na které měl nárok, a zajel si do ubytovacího skladu, kde se dozvěděl, že tam žádný kapitán Reisman není a že je tam jen zásobovací a poštovní stanice. Ale tady se Osterman projevil jako vytrvalý polda, který se nenechá jen tak vodit za nos. Díky průkazu pracovníka kriminálky, smyšlené historce o šmelinářské bandě a umění starého detektiva člověka nenápadně zmáčknout, obalamutil rofáka, který měl na starosti Reismanovu poštu a zásobování, aby mu pomohl. Když se včera na krycí adrese objevil Bowren, parkoval Osterman tak, aby měl dobrý výhled, a když mu rofák dal znamení, pustil se za nákladním autem až k Stokes Manoru, projel kolem brány a zpátky do vesnice, kde se pozeptal na panství a přespal. "Řekli mi, že to patří jednomu anglickému generálovi a že tam žije jeho bláznivá dcera sama," řekl Osterman_ "Nikdo nemluvil o tom, že by tady byli nějací vojáci, takže af už tu kruci schováváš cokoliv, děláš to, chlapče, výborně. Ale já si řekl, že to vypadá nějak podezřele a že kromě toho, že se podívám na tebe, jak jsem slbil tvému staroušovi, bych sem měl zajet a porozhlídnout se, co se tu vlastně děje. `` "To je dobry způsob, jak občas přijít k úrazu," řekl Reisman. "Dobrá, tak jste to tu viděl a co si o tom myslíte" "Nevím, Johnny. Snad abys mi to řekl. Nesmrdí to tu?" Reisman se usmál. "Nezapřete správného poldu," vyčetl mu. "Nevím, jestli to smrdí nebo ne... ale ne v tom smyslu, jak to myslíte vy. Nestavěl jste se v domě?" zeptal se najednou. "Ne, jakmile jsem projel branou, viděl jsem, kde nákladní auta uhýbají ze silnice, tak jsem se tudy pustil... a jsem tady, jako bych spadl z nebe! Už jsem začal být trochu unavený z čekání, když jsi přišel s těmi svými skauty. To je teda parta, Johnny. Krucinál, co tady vlastně děláš?" "Je to jistý druh experimentálního výcviku," řekl Reisman. "Jakási zkouška odolnosti... proto se vám asi někteří zdají tak zřízení. To je testovaná skupina. Ti druzí jsou standardní skupina, s níž je srovnáváme. Patří to k utajovaným úkolům, proto vám nemohu sdělit víc." Mluvil téměř omluvným tónem a snažil se, aby vše, co říkal, znělo bezvýznamně. "Nevěš mi bulíky na nos, Johnny," řekl Osterman, vstal a popošel k oknu. "Těmhle kouká z očí kriminál... stačí se podívat, jak vypadají, jak chodí, jak smrdí. Nechceš mluvit... nesmíš o tom mluvit... dobra. Neměl bych sem možná strkat nos. Ale nevykládej tu starýmu seržánovi žádný pohádky. Polovina těch chlapů tam vypadá, jak kdyby strávila nějaký čas na Ďábelském ostrově." "A co já, seržáne?" ustupoval Reisman. "Taky vypadám jako kriminálník?" Osterman se otočil. "Vypadáš skvěle, vždyf už jsem ti to řekl. Dám tvému staroušovi dobrou zprávu." "Ale, seržáne, já jsem přece mohl být kriminálník, ne? Nebo jsem možná měl být?" Vzápětí zalitoval, že něco takového řekl. Ale jak to řekl, uvědomil si, že to nevytáhl na světlo jen tak zčista jasna nebo že to plácl jen tak, aby

řeč nestála. Byla to jedna z věcí, které v něm hlodaly po celá ta Teta. Ze začátku, když měl převzít tento úkol, mu to dělalo největší starosti. "Ty nejsi ten typ, Johnny," pohlédl na něho Osterman se shovívavým úsměvem. "Proto jsem nasadil krk, abych ti pomohl. To, cos provedl jako chlapec tehdy před lety v Chicagu, to nebyl zločin. Kdyby byl, nepomáhal bych ti. Udělals to, cos udělal, protože jsi to musel udělat, protože jsi měl odvahu, kuráž... říkej tomu, jak chceš... a to, cos udělal, bylo správné. A to, co jsem udělal já, jsem udělal proto, že to byl nejlepší způsob, jak se s tím vypořádat. Záleží na těch rocích, co následovaly. Jak vidíš, nikomu se tím neublížilo. Nikdo nikdy neměl ani potuchy.`
"Kromě vás, mě... a mého otce," řekl Reisman. Tu ho napadlo, že ted, když je Osterman zde, by se mu měl vyznat a objasnit mu, že jedním z důvodů, proč se upjal k dvanácti špinavcům tak absolutně, do té míry, že usiluje, aby prokázal, že vina je ve skutečnosti nevinou, aby neodpustitelné učinil odpustitelným, aby ponížení a hanbu proměnil v hrdost a slávu, je, že se snaží touto cestou oplatit neoplatitelnou milost, kterou mu Osterman prokázal před mnoha lety, a tím vykoupit svou vlastní vinu. Pořád tě to ještě trápí, chlapče?" vytrhl ho Ostermanův hlas. Ano! chtělo se Reismanovi vykřiknout... Ale trápí ho nejen, jak si Osterman asi mysli, zbytková vina ospravedlnitelného zabití, jehož se dopustil v sebe236 237 obraně jako hysterický šestnáctiletý mladík. Mnohem víc ho trápí vina za zbabělost, jež tomu předcházela a již si nikdy neodpustil... vina za to, že nevzal na sebe následky... vina za zmizení, k němuž mu dopomohl Osterman, ktery zahladil všechny stopy jeho podílu na případu, označeného potom veřejně za další vraždu mezi gangstery... a vina za všechno pozdější ospravedlnitelné zabíjení, když hledal vlastní cestu svého ospravedlnění. "Vás to netrápí?" odpověděl provokativně. "Nejste právě proto tady? Neptáte se právě proto mého otce vždycky na mě? Nešel jste ho právě proto navštívit, abyste dostal moji adresu? Abyste se znovu ujistil, že to bylo správné?" "Jo, řekl bych, že máš pravdu, chlapče. Ale nemyslel jsem si, že bys po těch letech z toho chtěl udělat případ pro federální soud. Chtěl jsi, abych tě v tom nechal, aby se to zaprotokolovalo a dalo k soudu? Stejně bys z toho vyvázl, protože žádný soud ani žádná porota na světě by tě neodsoudily za to, že ses bránil. A kdybys byl zůstal v Chicagu nebo kdyby se tvoje jméno objevilo v souvislosti s tím případem, pak at šlo o sebeobranu či ne, nedal bych za tvůj život ani zlámanou grešli. To bych ti pak nemohl pomoct. Ani celej zatracenej policejní sbor by ti nepomohl. Gang, v kterém jel ten chlap, by šel po tobě a možná i po tvém staroušovi. Vem to čert! Je už to stará historie. Koukni, chceš se potom se mnou sejít ve městě?" "Ne, raději bych vám chtěl říct něco tady o tom a o těch mužích zde," řekl Reisman, překvapený svými slovy stejně jako Osterman. "Rád bych, kdybyste tu zůstal... a pomohl mi." Mohl mu důvěřovat. Byl si tím jist. Osterman měl smysl pro tu správnou míru svatokrádeže, která ho činila úctyhodným. Hele, Jezule!" zavolal jeden z policistů. "Kapitán tě chce vidět." Odell vylezl ze stanu, kde si chtěl na pár minut odpočinout, než bude menáž. Nesnášel, když mu tak říkali... neviriátko Jezule... ale volali tak na něj všichni, strážní i vězňové, dráždili ho, protože on nebyl vinen jako ti ostatní. Šel se strážným do ubikací do Reismanovy kanceláře. "Odelle, byl bych rád, kdybys pohovořil tady s tím pánem," Reisman se nezdržoval vzájemným představováním, "ktery ti chce položit několik otázek o tobě... o tom, co se stalo tam v Glasgow a o tvém procesu. Chceme se pokusit ti pomoci. Uděláme, co budeme moci, abychom potvrdili tvá slova, žes nevinen." Přišlo to tak náhle, že se Odellovi rozbušilo srdce v hrudi, až slyšel tepat jeho puls v uších. Vyžádá si to spoustu času," pokračoval kapitán, "a nechci, abys k tomu příliš upínal svou naději... ale věř mi, Odelle, budeš-li mluvit pravdu, tento pán ti může pomoci a my

uděláme vše, abychom tě očistili." Odellovi se zatočila hlava, sevřelo se mu hrdlo a do očí vstoupily slzy. "Mluvím pravdu, pane kapitáne," vyhrkl chraptivě. "Nesmíš nikomu říct o tomto setkání, ani o čem jsme tady mluvili. Rozumíš?" řekl Reisman. Ano, pane kapitáne. Rozumím." Nastoupil Leon Osterman a Reisman u vytržení přihlížel, jak pracuje. "Vyprávěj mi o sobě, Mikeu," řekl Osterman. "Jmenuješ se přece Mike, nebo snad ne?" "Ne, pane. Jmenuji se Myron." "Tak dobrá, ale vypadáš jako Mike," usmál se na něj Osterman. "Řekl bych, žes správný chlapík." "Ano, pane, naučil jsem se tady hodně v posledních týdnech při výcviku s panem kapitánem. Předtím jsem nebyl takový správný. Naučil mě toho moc." Když to řekl, usmál se ostýchavě na Reismana, ktery nevěděl, zda to říká jen tak, nebo to myslí doopravdy. "Vykoupat tě a oholit, vsadím se, že budeš vypadat jako jeden z těch ostrych hochů z hollywoodských filmů," zažertoval si Osterman. Odell pokrčil rameny a rozpaky se začervenal. Veškeré vytáčky, k nimž se chtěl uchýlit, se mu vykouřily z hlavy, byl náhle poddajný, upřímný a přístupný otázkám. "Podívej se, Myrone, po celá léta jsem pracoval se spoustou chlapců, jako jsi ty," řekl Osterman, "a dokázal jsem hodně z nich pomoci. Jediné, oč tě chci požádat, je, abys se mnou hrál čistou hru. Mluv pravdu, celou pravdu a nic než pravdu, jak se říká u soudu. Mít potíže není ani zdaleka tak hrozné jako snažit se z nich dostat pomocí lži. To nikdy není nic platné. Udělals chybu... dobrá... nejlepší, co můžeš udělat, je brát to jako muž... odsedíš si svoje a už nikdy takovou chybu neuděláš. Ted mi vyprávěj o sobě a o tom, cos dělal tam, v Glasgow." V Glasgow? Odellovi se zdálo, že už si téměř nepamatuje, že tam kdy byl. Tam to byl jiný svět a ten, kdo tam byl, to nebyl on, to byl někdo jiný. Ale přesto ted začal upřímně vyprávět o tom jiném tomuto záhadnému muži v tvídovém obleku, ktery mu připomínal přísného, ale laskavého a starostlivého otce. Byl ve zdravotním oddíle... protože tehdy ve Státech, když nastoupil vojenskou službu, říkal každému důstojníkovi a poddůstojníkovi, ktery s tím měl co do činění a na kterého narazil, že patří právě tam a že tam může sloužit vlasti a armádě nejlépe. Byl o tom přesvědčen, protože věděl, že by nebyl schopen sloužit v jednotce, kde se zachází se zbraněmi a výbušninami a kde se nacvičuje boj a zabíjení. Věděl, že i zdravotníci jsou posíláni do frontových linií a že jsou na tom občas hůř než vojáci, jimž mají pomáhat, že bývají raněni a zabiti, ale snad by se s tím vyrovnal, kdyby k něčemu takovému došlo, což jak doufal, nebude jeho případ, jen když tam nebude muset jít se zbraní v ruce, aby zabíjel a zraňoval a zároveň poskytl nepříteli totéž právo vůči sobě. Navzdory starym armádním praktikám mu armádní personalisté uvěřili, a tak byl skutečně zařazen ke specializaci, k níž se chtěl dostat a která mu opravdu nejlépe vyhovovala. Po zdravotnickém školení se stal sanifákem v nemocnici. Šlo mu to dobře, zakrátko získal třídu T/5 a opravdu si nepřál dělat v armádě něco jiného nebo být něčím jiným. Nevadilo mu ošetřovat nemocné a raněné, ačkoliv když v jedné z nemocnic, kde sloužil, dostal prvně na starosti raněné z bojiště, 238 239 působila na něho depresivně jejich bolest, jejich rozbitá těla a jejich dojmy, které si sdělovali v družném kamarádství, z něhož on byl vyloučen. Jejich naříkání ze sna mu nahánělo strach, že ho někde čeká něco podobného. Když měl volno, trávil je většinou po svém - obyčejně zůstával v kasárnách, kde chodíval do kina, bloumal sem a tam a okouněl, bez cíle obcházel odpočívárny, kluby a armádní obchody, nebo sám chodil po městě, prohlížel si lidi, věci, místa. Nehleděl na lidi zpříma, ale jen tak úkosem, nebo po nich nervózně házel očima, aby to nevypadalo, že jeví o někoho zájem, a aby někdo na jeho pohled nezareagoval. Cítil jakousi touhu po něčem, ale nevěděl, po čem, a tak si hleděl svého, aby měl pokoj. S nikým se nekamarádil ani neběhal za děvčaty, jako to dělali jiní, ale přece jen hladově naslouchal v nemocnici a na ubikaci vyprávění o sexuálních dobrodružstvích. Věděl, že

ho nemají příliš rádi, že někteří hoši, s nimiž sloužil, si o něm myslí, že je divný nebo že s ním není něco v pořádku, a několik se ho dokonce s jízlivými poznámkami dotazovalo na jeho mužství, což ho dohánělo ke vzteku a někdy málem i ke rvačce, ale nikdy to nenechal dojít tak daleko a vždycky včas couvl, než aby jim to nějak dokazoval, at už s mužem či ženou. Nechtěl za oceán, protože to pro něho znamenalo být blíže k válečné realitě, k chystané invazi a k prověrce, o níž věděl, že by propadl, ale nebyl schopen se přeložení vyhnout. Za oceánem potřebovali školené zdravotníky k doplnění stavů na požadované počty, a v posádce nebyl u žádného důstojníka ani poddůstojníka natolik oblbený, aby se snažil udržet ho ve Státech. Nevadilo mu proto, a byl zpočátku dokonce rád, že když se vylodili v Greenocku ve Firth of Clyde, byl díky jedné z těch nesmyslných náhod, jaké se stávají v armádě, a v důsledku válečných osudů přidělen do Glasgow do malé místní pobočky dispenzáře pro prevenci pohlavních nemocí, místo aby byl poslán, jak se obával, do řadové jednotky, připravované k invazi. Vojáci chodili do dispenzáře nechat se ošetřit po styku s ženami. Přicházeli rovnou, věcně, z vlastní vůle či na rozkaz nebo kvůli obojímu, ale byli i takoví, kteří se přiloudali nesměle, jakoby náhodou, ale v duchu přesvědčeni, že přece jen bude lépe této služby využít. Jiní sem otrhávali opilí, sprostí a nepřístojní, ale rádi, že se jim podařilo dispenzář najít, někteří sem vpadli plni hrůzy, když si vzpomněli na děsivé scény z Mickey Mouse. Odellovou povinností bylo poskytnout ošetření těmto sexuálně nasyceným, někdy se šťastně chvástajícím, jindy zpanikařeným nebo posmutnělým příslušníkům amerických a spojeneckých ozbrojených sil, nebo jim poradit, jak se ošetřit sami: provést vnitřní profylaxi penisu vstříknutím sulfátového roztoku a vnější profylaxi šourku, varlat a rozkroku nanesením dostatečného množství masti. Pro něho byla taková služba k zbláznění. Neustále byl jako vyšinutý. Neopouštělo ho ohromení a hrůza a strach z těch kluků, i když ti smutní nebo zpanikaření se mu zdáli být velice blízcí. Dispenzář byl otevřen čtyřiadvacet hodin denně, ale službu tam měl vždy jen jeden zdravotník. Odell míval různé směny. Obvykle tam bývalo rušno, provoz se poněkud zvolňoval kolem třetí hodiny ráno, kdy přicházel jen sem tam někdo, a pak znovu houstl, jak muži vstávali z cizích postelí, hnízdeček a kutlochů, aby dorazili před budíčkem do kasáren a mohli za úsvitu nastoupit zaměstnání. Pak opět provoz klesal, až v dopoledních hodinách nepřicházel téměř nikdo, protože ty ženy zřejmě také užívaly svého zaslouženého odpočinku. Penisy! To je to, nač si nejvíc z Glasgow vzpomíná. Tisíce a tisíce mužských pohlaví. Varlata a penisy, obrostlé chlupy, krátké i dlouhé, obřezané i neobřezané, tlusté i tenké, světlé i tmavé. Skličovaly ho, protože byl v těchto věcech úplný diletant, ktery nikdy dobře nevěděl, jak s nimi zacházet. Jeho povinnosti ho nakonec začaly přemáhat. Byl nervóznější, skleslejší a neklidnější než kdy jindy, proto dokonce sbíral odvahu zažádat o přeložení, i když si se strachem uvědomoval, že by ho mohli poslat na frontu. A tehdy se tam prvně objevilo to ubohé slabomyslné děvče. Bylo to v jedné z těch tichých chvil, kdy byl úplně sám, protože se právě nikdo nepřišel nechat ošetřit. Když vešla, seděl v přijímací místnosti, četl si časopis a snad i trochu klimal. Jeho první reakcí byl šok a rozpaky, že zde vidí ženu a že ona tu vidí jeho. Pak si všiml jejího podivného vzhledu a hlasu, a to v něm vyvolalo trochu jiný úlek, ačkoliv později, když si uvědomil, že s ní není něco v pořádku, že je asi mentálně zaostalá, pocítil k ní soucit, cosi jemně vyváženého mezi láskou a nenávistí, co může pocitovat ubožák k jinému ubožákovi. Byla neupravená, dlouhé tmavé vlasy jí padaly do obličeje a na ramena, obličej, ruce a šaty měla zašpiněné a v jednom kuse něco drmolila, takže zpočátku nechápal, co říká, a myslel si, že utrpěla úraz nebo že ji někdo přepadl, a proto tu hledá pomoc. Byla velká, vyspělá, ale nebyl s to

odhadnout, jak je stará. Ve tváři neměla tupý výraz ale pokoušela se cosi vykoktat a vyjádřit jakýsi neurčitý cit. Jak se jí díval do obličeje a do očí, usuzoval, že jí může být něco mezi patnácti a pětadvaceti, ale co on věděl o věku a problémech dívek a žen? Až později, u vojenského soudu, slyšel, že se o ní mluví jako o mentálně defektní, devatenáctileté panně, ale nikdo přitom nepovažoval za nutné popsat i jeho jako psychicky labilního panice, ktery o sobě neví, zda je mu třiadvacet či čtyřiadvacet let. Když ho konečně přešel úlek z pohledu na to ženské zjevení a porozuměl tomu, co mu říká, byl šokován ještě víc. Ptala se, jestli tady to je takové zařízení, kde dívka může najít chlapce, ktery by ji měl rád a miloval se s ní. Tohle jí musel někdo napovídat, nebo ji sem přivést, uvědomil si Odell později. Možná si z ní ztropil krutý a cynický žert nějaký voják, jemuž učinila svůj nejapný návrh. Ale pokud to opravdu někdo udělal, nikdy se nedozvěděl kdo. První, co ho napadlo, bylo dostat ji odtud co nejrychleji pryč. Přísně, i když poněkud hystericky jí nařídil, aby šla ihned domů, což ji vylekalo a přimělo vycouvat ven. Ale když se šel podívat, jestli je opravdu pryč, viděl, jak tam na ulici bázlivě číhá a sbírá odvahu vrátit se znovu do dispenzáře. V Odellovi to vzbudilo podivný pocit, protože se mu zřídka přihodilo, že si někdo něco dělal z jeho rozkazů, pronášených vždy slabým a nejistým hlasem. Vtom přišel kolega, který ho měl střídat. Když spatřil podivnou scénu s Odellem mezi dveřmi a krajně nechutnou dívkou na ulici, mrkl na něj chápavým a současně nic nechápajícím okem a pronesl cosi jako "Jo tak to je 240 241 tvoje děvče, Myrone? Já jsem vždycky klukům říkal, že nejsi takový podivín, jak si o tobě myslí." Odell se rozzlobeně vrátil do místnosti. "To není moje děvče!" oponoval kolegovi. "Hledala tady někoho. Možná tebe!" Sanitak dosedl na židli, na níž předtím seděl Odell, položil si nohy na kancelářský stůl a vzal si časopis, který předtím četl Odell. "Jen na to jdi! Přeřízni ji!" řekl se smíchem. "Už máš přece po službě. Každý podle svého gusta. Můžeš ji vzít dozadu na ošetřovnu. Nebudu se na vás koukat. Ted tu stejně bude chvíli klid. Kdyby se sem nahrnulo víc lidí, třeba bych mohl prodávat vstupenky a pak bychom se šábli." Odell po něm hodil nadávku, ale sanitak se pohodlně rozvaloval a utahoval si z něj dál. "Hod sebou, Myrone, jinak ti ji někdo přebere!" "Cožpak nevidíš, že je chudák postižená?" řekl Odell a vyšel ven, protože sám cítil, že není úplně v pořádku a že mu buší srdce. Dívka tam stále ještě stála. "Běž domů!" zakřičel na ni. "Běž domů a umyj se, proboha... a učeš se a vem si pořádné šaty." Stála tam na tiché ulici v ranním šeru, vylekaná, ale snažící se pochopit, a pak se na něho usmála. Běž domů!" vykřikl. "Nebo zavolám policii! Zavolám policajta!" Když odešla s rozhodností ve tváři a cílevědomostí v gestech, přišlo mu jí strašně líto. Vydal se opačným směrem a vzal to do kasáren oklikou. Přemýšlel, kdo asi je, kde asi bydlí, co jí vlastně je, jestli zase přijde na dispenzář a jestli někdo, kdo není tak ohleduplný jako on, ji nemůže zneužít. V posteli na ubikaci upadl do neklidného spánku, plného erotických snů, v nichž se toto děvče pomíchalo s ženou v sirotčinci v Clevelandu, jedinou, kterou kdy viděl nahou. S trhnutím se probudil a cítil podivné rozechvění. Kalhoty od pyžama měl mokré. Po dlouhých letech dostal poluci a to ho zahanbilo a vyděsilo. Dívka přišla na stanici, jakmile měl následující směnu. Věděla, jak se jmenuje. "Máárone!... Máárone!" opakovala vzrušeně. Někdo jí to musel mezitím říct, pokud to neudělali už předtím. Bud to byl někdo z kolegů sanitáků nebo z vojáků, kteří sem chodili na ošetření. Asi už ho tady hledala se svou žalostnou touhou, asi ho tu vyčkávala, když neměl službu, a tak jí někdo prozradil, kdy má přijít a jak mu má říkat. Nevyhnal ji, ačkoliv věděl, že by měl. Skutečně udělala to, co jí přikázal, když na ni minule ječel. Do krásy měla daleko, ale kaštanové vlasy už neměla rozcuchané a slepené, zdálo se, že

si je umyla a vykartáčovala, takže jí pěkně splývaly na ramena a po zádech. Šaty, které mu s pýchou ukazovala, jakmile si svlékla kabát, vypadaly jako do společnosti. Odell, jemuž vzrušeně tlouklo srdce, jí řekl, aby se posadila, a vyšel se podívat ven, zda se tam někdo neochomýtá v očekávání, že ji opět vyžene, nebo že k nim vtrhne se sprostými legráckami. Nikdo tam nebyl. Na ulici, stejně jako u něho v dispenzáři, byl klid. Vrátil se zpět, ale nevěděl, co říci nebo udělat. Díval se na dívku, která se na něho usmívala a popotahovala si nervózně lem sukně přes kolena, aby vypadala upejpavě. Sedl si na kraj stolu, zahleděl se za ni kamsi na stěnu a zeptal se nervózně: "Jak se jmenuješ?" Nedokázal se jí podívat do očí, a kdyby oči sklopil, spatřil by její nahé bílé nohy a kolena a kus masitého stehna, protože se nahnula, aby si odložila plášť na vedlejší židli, a přitom se jí krátká sukně vyhrnula ještě výš. Předklonila se a zasmála se na něj otevřenými ústy. "Ka-te-ň-na...Ka-te-ňna." "Ty se jmenuješ Kateřina... tos tedy Káča," zachechtl se Odell, aby zakryl svou nervozitu, a byl sám se sebou spokojen, jaký se mu povedl vtip. Rázně potřásla hlavou, nejdřív souhlasně, pak odmítavě, zašermovala rukou a ukázala na sebe: "Katka... Katka!" "Jmenuješ se Kateřina, tak to je domácky Káča," vysvětloval jí. Kývala hlavou, že rozumí, a radostně pronesla: "Ano! Ano!" Když si chvilku spolu povídali, Odellovi se zdálo, že je děvče minutu od minuty klidnější, a s překvapením shledával, že on také. Už tak nedrmolila, bylo jí už lépe rozumět. Když se jí zeptal kde bydlí, mávla rukou a řekla název jedné čtvrti nedaleko. Když se jí zeptal, zda má rodiče a sourozence, přikývla, že ano. Nežádala ho o nic, jen její tvář, oči a tělo vyzařovaly vzrušenou bezelstnou výzvu. Když se jí na něco zeptal, odpovídala horlivě, zřejmě ráda, že má příležitost promluvit. Ne, doma nevědí, kde je, i když ted už si možná všimli, že je pryč, a možná už ji hledají, aby ji chytli, odvedli domů a potrestali, protože nikdo ji tam nemá rád a není na ni hodný. "Rozumím," řekl Odell měkce. Přitahovaly ho k ní jeho vlastní vzpomínky na strašnou opuštěnost a nedostatek lásky. Ale to, co říkala, v něm současně vzbuzovalo neklid a ostražitost, protože rozhodně nechtěl, aby ze situace, v níž dokonale tápal, vznikly nějaké komplikace. Když se jí otázal, proč sem přišla a co chce, odpověděla stejně jako minule. Že přišla, aby si tu našla chlapce, étery by ji měl rád a miloval se s ní. Ale tentokrát z ní dostal, že nápad přít sem, nebyl z její hlavy, jen to milování pry ano, že jí nějací "hodní vojáci" poradili, aby sem šla. Zeptal se jí, jestli už někdy měla chlapce, bud tady z města nebo vojáka, ale na to jen potřásla hlavou a zatvářila se velmi smutně. Víš něco o mužích?" zajíkal se Odell. "O milování?" Přejížděla si pažemi po těle, laskala se a svíjela, našpulila rty k polibku a zavřela oči. Odell, celý rozechvělý, natáhl ruku a snad by ji něžně pohladil, když tu zaslechl zvenčí hulákání a dupot vojenských bot po chodníku. V obavě se vrhl ke dveřím. Dva vojáci se blížili k dispenzáři, drželi se za ramena, opile se potáceli a zpívali. "Cinkilink... cinkilink... Co je to... je to kulaté a tlusté... jako malá kočička." Odell se vrátil do přijímací místnosti krajně polekán. "Běž domů! Někdo jde. Musíš jít pryč!" zakňučel na ni. Zavrtěla hlavou a chvilku se na něho dychtivě usmívala. Slyšel už vojáky prakticky ve vchodu, proto zpanikařeně popadl dívku a shrábl její kabát, ale nebyl si jist, zda ji má schovat v jedné z ošetřoven, nebo s ní proběhnout chodbou k zadnímu vchodu, étery vedl do postranní uličky a býval vždy zamčený, nebo ji násilně protlačit s pobouřenou tváří ven kolem nich. "Pojd sem rychle!" chytl ji za vlhkou ruku. 242 243 Ale už bylo pozdě. Vojáci už stáli uvnitř a hleděli na ni. "Hele brácho, ty tu máš nějakou buchtu," křičeli a pomrkávali po něm a po dívce. "Není to žádná kočka, ale jistě umí vyhovět! Chlapče, kdes sehnal takovou kost?" "Ty se postarej o něj!" řekl druhý voják a

ukázal s hihňáním na svého kámoše. "A mně at ošetří ona." Dívka se na všechny usmívala. Odell se postavil mezi ni a vojáky. Ukázal na otevřené dveře jedné z ošetřoven, kde byly na stole na podnosech srovnány sterilní nástroje a k níž přiléhalo otevřené příslušenství se sprchou, toaletní mísou a výlevkou. "Tam, oba dva, a připravit se!" nařídil jim s takovou přísností a rozhodností, jaké jen byl schopen. , Zavřete za sebou dveře!" K jeho překvapení jeden z nich zamumlal "Jistě, pane desátníku, nemusí být hned tak zle, mi jen trochu špásujeme.`` Poslušně vstoupili do místnosti, zavřeli za sebou dveře a bylo slyšet, jak se při svlékání smějí a dělají vtipy. Odell vzal dívku znovu za ruku a vedl ji ke druhé místnosti. Pevně se ho držela a poslušně šla s ním. Byl to bílý pokoj jako v nemocnici, osvětlený silnou žárovkou, vybavený kovovým lůžkem, dvěma židlemi, stolem, na němž byly podnosy s profylaktickými pomůckami, a skříní s potřebami první pomoci, s léky, obvazy, chirurgickými nůžkami a noži. "Počkej tady a bud zticha!" šeptal jí přísně... a v tom okamžiku si uvědomil, Bože můj, co to dělám! Cesta je volná a má práci, tak proč ji nevyhodí? "Jestliže řekneš slovo nebo vyjdeš ven dřív, než ti řeknu, zavolám policajta. Zavolám empíka. Rozumělas?" Položil si prst na ústa, aby zdůraznil tajemství, na které si ted tady hrají, a ona udělala totéž. Byla tak chtivá! Tak žádostivá! Ano, byla nemocná. A on byl také nemocný. Ale nechá ho, aby se jen podíval na její nahotu? Aby se vrátil zpět k tomu okamžiku, kdy se mu všechno pokazilo. "Chceš některého z těch dvou vojáků?" vyhrkl. Kdyby se mohl podívat, jak se to ve skutečnosti dělá, možná že by se zbavil svého strachu. Možná že to je ten první krok, který potřebuje. Rozhodně zavrtěla hlavou, až se jí vlasy zavlnily kolem obličeje a po ramenou. "Tebe!... Máárone... Máárone!" řekla vzrušeně. Pevně ho chytila za ruku a chtěla ho pohladit. Byla stejně velká jako on a měla sílu. Musel se vzepřít, aby se jí vyvinul z náručí, ale stačila mu dát lepkavý polibek na tvář. Ženský dotek a horký vlhký dech ho rozechvěly. ,Dobrá, ale musíš být zticha!" šeptl a zakryl jí ústa rukou. Kousla ho s divokým zvířecím výrazem v očích do dlaně, proto s rukou ucukl. "Bud tu tiše, proboha, nebo se dostaneme do nepříjemností! Zůstaň tady, ale ani muk! Přijdu sem, až odbydu ty dva." Vypotácel se ven a zavřel za sebou dveře. Krev mu tepala v žilách jak údery bubnu, téměř se motal ochablostí. Několikrát se zhluboka nadechl, aby získal rovnováhu. Dveře do místnosti, kde byli oba vojáci, byly dokořán. "Hele, desátníku, nechci tě uhánět, ale musíme se dostat zpátky," křikl na něho jeden z nich. "Ano, promiňte," řekl Odell. "Musel jsem to děvče vyhnat ven. Je to s ní potíž, už sem takhle přišla po druhé." "Ále, desátníku, chce bejt přeříznutá, tak proč jí nepřeřízneš? Já bych jí přeříz, kdybys chtěl. Já si nevybírám.`` Stáli tu oba obnaženi ve dveřích a potácivě vráželi do sebe a dveřního rámu. Odellovi, přestože nebyl schopen se soustředit a třásl se na celém těle, se jakž takž podařilo pomoci jim s ošetřením, ale tentokrát se mu tento úkon tak zošklivil, že se div nepozvracel. Potom oba vojáci odešli a Odell tu zůstal sám s podivnou dívkou, která na něho čekala vzadu. Zíral směrem k ošetřovně, sice pořád vzrušený ale už přece jen klidnější než prve. Snažil se uvažovat a promyslet situaci. Vrátil se zpět k hlavnímu vchodu a zamkl. Čert je všechny vem! At si jdou, kam chtějí, nebo af jim ty prokleté penisy uhnijou a upadnou. Pak otevřel dveře ošetřovny a vyjekl. Lehké trnutí v slabinách se rázem proměnilo v bodavou bolest. Dívka se vysvlékla a seděla na posteli opřena zády o stěnu úplně nahá. Rukama si podpírala těžké prsy, masitá stehna měla roztažená, a nastavovala jeho ustrašeným, vyděšeným očím chomáč tmavých chlupů - nevěděl, že ženy jsou na těch místech tak zarostlé - a mezi nimi štěrbinu, v níž ho vábily podivné vlhké rty a která vedla Bůh ví kam! Přejel po ní rychlým všeobjímajícím pohledem a zasyčel: "Obleč se! Musíš se obléknout a jít!"

Dělalo se mu zle. Byla odpuzující. Po bílém kyprém těle měla podlitiny, šrámy a modřiny, nepochybně stopy po špatném zacházení a bití. Pohnula se, ale neoblékla se a neodešla. Vypjala se do prosebného a svůdného oblouku. Odell popadl židli, postavil ji k zavřeným dveřím a těžce na ni dosedl. "Máš mě rád, Máárune?" mumlala a laskala se. "Pojil,... pomiluj Káču...!" Její úsměv se mu ted zdál odporný. , Promiň... Myslím, že bys ted měla jít domů. Běž, běž!" jektal a pevně svíral stehna, aby potlačil mučivou bolest v pohlaví. Vztyčila se na posteli proti němu, jednou rukou pustila ňadro a vábila ho k sobě. "Máárun má strach," zasmála se, "ale Káča nemá... pojil, miluj se s ní... prosím, miluj se s ní... nikdo nikdy, Máárune," s úpěnlivou prosbou blábolila o lásce a milování, ale Odell byl .přesvědčen, že přitom nemá potuchy, co to znamená. Běž, prosím tě!" křičel v úzkostech. "Nemohu ti pomoct." Přistoupila k němu, těžce oddychujíc, se zvířecím výrazem v očích a zkřivenou tváří. Odell vyskočil, aby se bránil, převrhl židli a přitiskl se na dveře. Když natáhla ruku a hrubě a posměšně chňapla po jeho přirození, a řekla "Nejseš ty nakonec teplouš!", vzplála v jeho mozku hrůza a vztek nad tímto hrozným výsměchem jeho mužství a on znovu pocítil šlehnutí té řezavé bolesti a nenávisti v slabinách, spatřil divoký, vítězoslavný pohled ženy, která ho urazila, a mlátil kolem sebe a řval: "Nech mě!" Odstrkával její paže a pak její kypré tělo, jež se pohroužilo do jeho rukou a pak se vysmeklo... a od tohoto okamžiku, at se na dispenzáři v Glasgow dělo cokoliv, na nic se nepamatuje, protože se mu v hlavě zatmělo. Později ho našli v jeho posteli v kasárnách, zachumlaného do deky, ale nebyl s to jim vysvětlit, jak a kdy se tam dostal. 244 . 245 "Jak je to, Myrone, s těmi... no.... okny... s těmi mezerami v paměti? Stává se ti to častěji?" naklonil se k němu Leon Osterman. Věděl, že se takové stavy přiházejí, že k nim přirozeně může dojít, ale ve většině případů jim za celá léta práce u policie nevěřil. Mohly sloužit jako snadná výmluva, jako jistý lékařsko-právnický prostředek, jak uhnout před zodpovědností. Odell, ještě duchem nepřítomný a rozjitřený svými vzpomínkami a těmi strašnými věcmi, které tady musel o sobě vyprávět, civěl na muže v civilu, jehož první otázku si uvědomil teprve, až když slyšel další. "Existují nějaké záznamy o tom, že se to přihodilo už dříve? Nějaké lékařské záznamy... nebo policejní?" Odell na něj pohlédl trochu pohoršeně. "Nemám žádný policejní záznam," vybuchl. "V pořádku, Myrone, nerozčiluj se tak. Nemyslel jsem tím nic špatného, chlapče. Musel jsem se tě na to zeptat, když ti mám pomoct. V pořádku?" Odell si oddechl a usmál se na Ostermana. "Promiňte, pane," řekl klidně. "Přihodilo se to někdy před Glasgow nebo někdy potom?" "Stalo se mi to tady před několika týdny při výcviku. Pan kapitán Reisman o tom ví." Odell vzhlédl k Reismanovi, aby to potvrdil. "Řekl mi, že jsem měl záchvat zuřivosti a na chvilku jsem zůstal bez sebe. Zápasil jsem s Archerem Maggotem, to je jeden chlap tady... trénovali jsme džudo, jak nás to učil pan kapitán, a on si dovolil takovou surovost tam, kde neměl, a mně se zdá, že jsem mu to vrátil... ale nevěděl jsem ve skutečnosti, co dělám, dokud mi pan kapitán o tom neřekl." Osterman se pohledem otázal Reismana, zda je to pravda, a Reisman přikývl. Neřekl toho mnoho od začátku výslechu. Nebylo zapotřebí, proto se držel stranou, aby jeho hlas a přítomnost nenarušily atmosféru, v níž Osterman předváděl své mistrovství a Odell vyprávěl svůj pňběh. "A tehdy, když jsi byl ještě dítě... doma u rodičů nebo ve škole?" zeptal se Osterman. "Nikdy jsem neměl rodiče. Vyrostl jsem v sirotčinci. Nikdy jsem se ani nedozvěděl, kdo byli otec a matka. Nikdo to nevěděl. Řekli mi, že mě našli jednou v noci na schodech u domu v papírové krabici. Byl jsem miminko, ale nikdo nedokázal přesně říct, kolik mi asi je." "Po kom se jmenuješ?" "Nevím. Dali mi prostě takové jméno. Myslím, že se tak jmenoval jeden stary kněz, étery tam učil a étery umřel, než jsem tam přišel. Myslím, že

mě pojmenovali po něm. Asi si mysleli, že budu také knězem. Asi jsem měl opravdu jít na kněze." "Líbilo se tí tam?" "Bylo to tam fajn, řekl bych." Nenáviděl to tam, tak proč lže? Náhle se rozhodl. Čert to vem... řekne tomuto muži všechno! Proč ne? To už mu stejně nemůže víc uškodit. "Ne, to není pravda," vyhrkl a zavrtěl hlavou. "Nenáviděl jsem to tam. Nikdo mě tam neměl rád. Všichni se tam po mě vozili. Pořád jsem byl ten skrček, kterého vždycky pěstouni i ostatní děti kvůli něčemu bili. Ani jeptišky a kněží nebyli o moc lepší. Někdy dovedli být pořádně zlí. Nikdy jsem v tom pekelném ústavu neměl žádného kamaráda... ani v kostele... ani pána Boha..." Byl úplně pohroužen do svých vzpomínek a mluvil dál a dál. Nepokoušeli se ho přerušit. "Víte, co mi tam ty děti říkaly? Víte, oni tam nebyli všichni sirotci jako já..." Řekl to vychloubačně, s jakousi absurdní pýchou. "Někteří měli rodiče, kteří ale byli moc chudí, nebo jim na jejich dětech houby záleželo, a proto se o ně nestarali. Někteří byli z rozvrácených rodin, jak tomu vy říkáte, nebo měli jen jednoho z rodičů, ktery je nemohl mít u sebe, ale i ti, co neměli vůbec žádné rodiče, měli obyčejně nějaké příbuzné nebo někoho, nebo alespoň věděli, kdo vlastně jsou, odkud jsou a jak se jmenují. Já, já neměl nic ani nikoho. Byl jsem jediné dítě v tom zatraceném ústavu, které ani nevědělo, odkud je čert přinesl. Možná že jsem ani nebyl katolík. Víte, co mi vykládali... jen abyste si mohl představit, co to bylo za všiváky... doráželi na mě, dráždili mě a vykřikovali na mě, že jsem teple] a že jsem se do ústavu dostal proto, že jednou šel kolem Královny andělů - tak se to tam jmenovalo - opilý pobuda, étery tam před vraty onanoval a za chvilku jsem prý já lezl nahoru po schodech. Víte, jak dlouho jsem věřil té pitomé povídačce?" Odell křičel stále hlasitěji a pisklavěji, jak ho přemáhal spravedlivý hněv a sebezničující muka vzpomínek. "Věřil jsem celá léta té pitomé povídačce, a přitom jsem ani nevěděl, co to je onanovat. Věřil byste tomu, pane?" zeptal se Ostermana. "Určitě. Vím, že se děti někdy mají mizerně. Ale ksakru, přece se tím nemůžeš trápit celý život nebo si kvůli tomu nedáš celý život zkazit. Ta okna, stávalo se ti to někdy, když jsi byl malý?" "Ne." "A co když jsi byl trochu starší, tak kolem patnáctí, nebo když jsi vychodil školu a než jsi šel na vojnu?" Odell si ted vzpomněl. "Ano... asi dvakrát nebo třikrát, když jsem se rozzuřil kvůli něčemu nebo někomu. Po chvilce jsem měl dojem, jako bych byl někde pryč nebo jako bych byl v bezvědomí... ale nikdy jsem nikomu nic neudělal... Nevím, možná že někdo udělal něco mně, a proto si nemohu na nic vzpomenout." "Kolik ti tenkrát bylo?" "Možná patnáct, šestnáct, sedmnáct... Nevím. Vždyt já ani přesně nevím, kolik let mi je ted a étery den mám narozeniny. Víte, tím že mě tam našli na schodech, to nikdy přesně nevěděli." "Měls někdy předtím nějaký vážnější malér?" "Ne." "Určitě? Ani jako dítě, Myrone? Podívej, nevěřím, že existuje dítě, které by párkrát nemělo nějaký malér. A co s děvčaty? S nimi jsou vždycky nějaké komplikace... že mám pravdu, pane kapitáne?" zeptal se Osterman a zamrkal na Reismana. "Nikdy jsem s děvčaty nechodil," odpověděl Odell poněkud sebeospravedlňujícím tónem. "Zádnou neznám." "No tos tedy musel být úplně vzorné dítě," řekl Osterman. "Hele, co byl nejhorší trest, jaký jsi kdy dostal? Myslím, než jsi šel na vojnu... ještě v dětství." 246 247 Odell mu to chtěl říci, ale styděl se, proto důvod, proč byl potrestán. zamlčel. "Nikdy mě nevzali ke skautům," řekl a uhnul pohledem. No to je teda vážná věc, ne?" zažertoval Osterman. Odell pokrčil rameny, vzhlédl k němu a usmál se v domnění, že je z toho venku. "Proč? Proč tě nikdy nechtěli vzít ke skautům, Myrone?" nenechal se odbýt Osterman. Odell se zatvářil vylekaně a nervózně poposedl. Co má tohle společného s Glasgow a s potížemi, v nichž se nyní octl? Možná že to spolu všechno nějak souvisí. Neměl o tom zdání. "Nachytali mě, jak jsem se koukal na jednu z pěstounek, když se svlékala," vyhrkl a

dodal jakoby na svou obranu: "Všechny děti to dělaly... hlavně s touhle. Byla nejmladší a nejhezčí a já jsem se toho jednou večer odvážil. Děti říkaly, že ona ví, že se plíží kolem jejího okna nebo koukají klíčovou dírkou, a že se jí to líbí." Jak to vyprávěl, zabolelo ho zase ve slabinách, a když stiskl stehna, cítil, jak se mu třesou nohy. "Jo, chlapče, té se to určitě líbilo!" Odell zoufale pozvedl hlas. "Nachytala mě u svých dveří a co myslíte, že ta šílená ženská udělala? Co myslíte, že ta šílená všivácká ženská udělala? Zatáhla mě do pokoje a donutila mě svléknout si kalhoty a trenýrky... přitom tam pořád stála nahá... pak vytáhla z mých kalhot pásek a začala mě s ním švihati Švihala mě, švihala a švihala, až jsem vřeštěl a prosil o slitování a pak bolestí omdlel. Proto mě nikdy nevzali ke skautům. Za trest. Řekli, že jsem zvrácené dítě, a potrestali mě. A já byl víc než čtrnáct dní v nemocnici... ještě dnes mám jizvy, víte, tady dole." V rozrušení ukázal na zadnici a do rozkroku. "Stačí, abych o tom mluvil, a hned je cítím." ,Jo, to je hrozné, chlapče," Osterman úmyslně vložil do svých slov soucit. To, cos udělal, bylo špatné, to už ted víš taky, ale ona tě neměla tak zešvihat. To nebylo správné. Musíš uvážit, že ona asi také nebyla úplně v pořádku." "Také bych řekl," souhlasil s ním Odell trpce. "Když jsem se vrátil z nemocnice do ústavu, už tam nebyla. Vyhodili ji. Ale mě přesto potrestali za to, co mi udělala. A všichni o tom věděli. Pěstouni, kněží, jeptišky i ty všivácké děti... a nikdo z nich mi na to nedal zapomenout. Zbytečně se starali, už nikdy jsem se k žádné ženě nepřiblížil. Do chvíle než se v dispenzáři v Glasgow objevila ta bláznivá holka. ` Zabils jí, Myrone?" zeptal se náhle Osterman. Odell na něho hleděl zděšeně a nevěřícně. Očima přeskakoval z Ostermana na Reismana a naopak. "Chcete mě nachytat, o to vám jde. Chcete mě nachytat!" obvinil je téměř hystericky. "Nikdo tě nechce nachytat, Odelle," vyjel na něj rozčileně Reisman. "Tak do toho prašt! Proboha, jsi už přece mužský, a ne malé dítě! Tak odpověz!" Jsem nevinen," zašeptal Odell se sklopenýma očima. Reisman pokračoval, ačkoliv mu Osterman dával zoufale znamení, aby toho nechal. "To děvče našli nahé, znásilněné, s chirurgickým nožem na přirození, s tím, co měla prořízнuté hrdlo, pořezaná prsa a břicho! Jediné otisky prstů, které byly rozeznatelné na noži, patřily tobě a jí. Tak jak to chceš ksakru vysvětlit?" Odell seděl na polním lůžku a celý se chvěl. "Stejně jako jsem to vysvětlil těm všiváckým blbcům u vojenského soudu," vykřikl. "Zacházel jsem s těmi nástroji. Byla to moje práce. Poskytovali jsme první pomoc, když se stal nějaký úraz nebo nehoda. Moje otisky tam samozřejmě byly. Musely tam být... ale toho děvčete ne." ` "Jestli ti chtěla ten nůž vytrhnout, pak ano, ` řekl Reisman neschopen skryt opovržení ve svém hlase. Poslouchat Odella... jednat s ním... uvažovat o něm... to vše vyvolávalo v Reismanovi pocit špinavější než nejhnusnější výkaly... a v takových okamžicích, jako byl tento, ho kvůli tomu nenáviděl. "Jestliže se ti před smrtí snažila vyrvat nůž, pak ano!" V místnosti zavládlo hluboké ticho. ,Bylo to tak, Myrone?" zeptal se mírně Osterman. Odell se otočil od jednoho k druhému. "Pak mi pomoz Pán Bůh, ale já nevím... nevzpomínám si... nemohl bych... nemohl bych... to je příliš hrozné..." Měl oči široce rozevřené, bezelstné, plné úpěnlivé prosby. "Mohu ted odejít, pane kapitáne? Necítím se moc dobře." "Dobře, můžeš odejít, Odelle," řekl Reisman rezignovaně. "Ohlaš se u seržanta Morgana a řekni mu, at se mužstvo nají beze mne. At mě nikdo nevyrušuje, jen v mimořádném případě. A pamatuj si, že jsem ti řekl, abys držel jazyk za zuby. Uděláme, co budeme moct, abychom ti pomohli, jak jsem slíbil." Také Odell byl smířen, stejně jako předtím, svým osudem. "Zajisté, pane kapitáne, rozumím," řekl klidně. Otočil se k Ostermanovi. "Děkuji vám, pane... za to, že jste se mnou promluvil." Když zase byli sami dva, naklonil se Reisman na kraji polního lůžka kupředu a zeptal se: "Co si o tom

myslíte?" "Myslím, že se přiznal, až do toho okamžiku, kdy říká - Neudělal jsem to ," odpověděl Osterman. Vzal ze stolu tlustou složku. "Právě jako tady v těch materiálech, co jsi mi ukázal... v soudním protokolu... v přiznání, které pak odvolal." "Takže se domníváte, že nemá cenu to znow rozebírat?" "Dělal jsem na absurdnějších případech. Úmyslně. nastrojené zločiny a sebevraždy, z nichž se vyklubaly vraždy... předstíraná znásilnění, za něž patřila jít do vězení ta děvčata nebo jejich pňbuzní, a ne nějaký chlap. Něco nakonec vyjde najevo, jak se to propírá, a my se snažíme uvést to na správnou míru. Něco asi nikdy nevyplave, myslím. Tobě je toho chlapce líto? V pořádku. Někdy to je dobrý náznak..." Reisman mu vskočil do řeči. "Nemyslím si, že je nutně nevinný. Myslím, že by mohl být nevinný. A jestli je, pak ho chci rehabilitovat a dostat odsud dřív, než bude pozdě. A pokud není... jestli je vinen... pak chci, aby se na to upamatoval. Chci, aby se na to podíval zpříma jako chlap." "Možná, Johnny, že by ti byl spíš k užitku doktor na hlavu než polda," poradil mu Osterman. "Nějaký psycholog nebo psychiatr nebo někdo takový." "Snad," souhlasil Reisman, "ale právě ted mi vystačí dobry polda." Zdráhal se odhalit Ostermanovi, že ten usmrkanec v Londýně je psycholog, ktery se 248 249 zaobírá stejným problémem, zrovna tak jako by se zdráhal odhalit před Stuartem Kinderem, že do věci zasvětil Leona Ostermana. Osterman vstal ze židle a šel k oknu. Zastavil se tam s vyhaslým doutníkem v ústech. "Ty si přece pamatuješ, Johnny, jaké je to dostat se do maléru, být vyděšený, ne? Tam v Chicagu, když byls ještě chlapec. Že to je ten důvod, proč tak cítíš s těmi chlapy?" "Nikdy jsem nebyl venku z maléru, seržáne," odpověděl Reisman uštěpačně. "Stejným způsobem jsem žil celou tu dobu, co jsme se neviděli. Byl jsem vyděšený víckrát, než si vůbec můžu pamatovat." Osterman se obrátil od okna a podíval se na něj zpříma. "Johnny, říkáš to jako vtip, ale myslíš to vážně, ne?" Reisman na něj jen mlčky hleděl. Proč je tak těžké říci Ano... a pak vše vysvětlit? Pokrčil rameny. "Anor vzpomínám si," řekl. Zdálo se, že toto jediné slovo z něho sňalo břímě, které ho tížilo, a otevřelo stavidla jeho vzpomínek. "Pamatujete si to všechno?" zeptal se. "Samozřejmě, jak kdyby to bylo včera," pokývl vážně Osterman. "Léto 1930. Kolik ti bylo? Sedmnáct? Osmnáct?" "Bylo mi šestnáct." Reisman si zapálil další cigaretu, vstal a začal znovu chodit sem a tam... Měl jít tehdy do posledního ročníku střední školy a potom možná i na univerzitu, pokud by se mu podařilo rozhodnout se, kde a co by měl studovat a jak na to sežene peníze. Otec mu obstaral na prázdniny práci v garáži taxislužby, kde měl mýt vozy a pomáhat mechanikům. "Vždycky se ti hodí poznat řemeslo, i když půjdeš na studia," řekl mu Aaron a pohlédl na něj s hrdostí. "Poznal jsem tě hned, jak jsi přišel k nám na stanici," řekl Osterman. Pořád ještě stál u okna, ruce založené a mluvil přes doutník. "Znal jsem trochu tvého otce a viděl jsem tě párkrát s ním, ale tebe jsem pořádně neznal. Na první pohled jsem viděl, že máš velký malér. Byls bez sebe zděšením a vypadals, jako bys celou noc nespal a možná i brečel." "Ano, byl jsem vyděšený, ale ještě víc než strach jsem měl na sebe vztek... myslím, že proto jsem tam šel," řekl tiše Reisman. A také brečel, brečel hanbou a vztekem nad sebou, brečel ze žalu nad ubohým, mrtvým starym Tannerem... Každý v okolí Tannera znal. Byl to příjemný, přátelský chlapík, ktery měl bistro na Kedzie Avenue. Nebylo to zrovna to, čemu se říká hráčské doupě, ale hrávalo se tam o peníze - o pětníky, šestáky - čtvrtcolar, to už byla pořádná sázka. Johnny Reisman nikdy pořádně nechápal, na jai_em principu se hraje, jak člověk může vyhrát a jak je možné svěřit své těžce vydělané centy makléři nevěděl, jestli to funguje jako dostihové sázení nebo jako na burze, či to snad je loterie, nebo zda Tanner nebo někdo jiný prostě vytáhne číslo a prohlásí, že tohle vyhrává. Johnův otec tam někdy sázel s přesvědčením, že jednou se na něj musí usmát

štěstí. "Jákobe, synu můj, udělej pro mě něco," řekl mu Aaron ten den v garáži, když už měl Johnny po šichtě. "Běž k Tannerovi a vsad za mě šesták. Mám prima typ. Když na něj vsadíš, vyhraješ pětník. Zkus risknout šesták taky za sebe. Kdo ví? Třeba já a ty vyhrajeme dohromady tolik, že tě budeme moct dát na studie." "Nemysli si, chlapče, že se ti posmívám, to rozhodně ne," řekl Osterman a vyndal z úst doutník. "Měls dohry duvod být vyděšený. To potřebovalo odvahu, sebrat se, přijít a říct mi, co se stalo." "Odvahu? Ksakru!" vysmíval se sám sobě Reisman. "Kdybych ji byl měl, když bylo třeba, tak mohl být stary Tanner ještě dnes naživu!" "Ty si to ještě po tolika letech vyčítáš? To je nesmysl!" vykřikl Osterman, který náhle pochopil. "Říkám ti znovu, že to chtělo odvahu přijít na policii a hodit na tři rabijáky obvinění z vraždy..." Když ti tři chlapi vešli k Tannerovi, Johnny seděl u hráčského stolku, srkal limonádu a povídal si s Tannerem. Nikdo jiný v podniku nebyl. Tannerovi se mihl v očích strach. Jeden z nich zamkl dveže a spustil žaluzie. Druzí dva pňstoupili pánovitě k hráčskému stolku. Johnny neznal ani jednoho, ale věděl, co je to za typy - gangsteři, oblečení jako ostří hoši, kdykoliv hotoví vyvolat výtržnost. Nejdřív ho napadlo, že asi chtějí vydírat, ale pak viděl, že jeden vtrhl za stolek, popadl Tannnera za límec, začal ho fackovat a přitom sípal: "Řekli jsme přece, že nikdo kromě nás nebude provozovat sázení." Johnny zareagoval instinktivně, díky své fyzické kondici, zocelené ve stovkách chlapeckých rvaček, pouličních potyček a školních pranic ve velkém, přelidněném a prudce se rozrůstajícím městě s příkrymi protiklady jednotlivých komunit... Židáku! Taliáne! Mexikáne! Němčoure! Šikmovokej! Rusáku! Švábe! Negře!... diky své emoční vypjatosti, vypěstované v rozporuplném soukromém světě, v němž vyrostl a držel se pohromadě. "Hele, necháš ho na pokoji!" zaječel. "Co to ksakru děláš!" Popadl rabijáka za ruku a chtěl ho odstrčit od Tannera, ale zezadu schytal takovou ránu, že se odpotácel od stolku. V uších mu zvonilo, tvář ho pálila. Další z těch chlapů na něj skočil a popadl ho za vlasy. "Ven, mladej!" zachroptěl. "Ven, jestli nechceš přijít do maléru. Nebyls tady, jasný? Neznáš nás a my neznáme tebe! Rozuměls?" Tanner, kterého za stolkem ze všech sil mlátili, úpěnlivě prosil o pomoc a volal: "Běž, Johnny! Zavolej policii! Zavolej policii!" Johnny udeřil poslepu do ruky, která ho rvala za vlasy. Chlap ho pustil a odmrštil ho plnou vahou svého těla. "Ty prevíte! Chceš se rvát? Tak to pojd zkusit takhle!" Johnny se ohlédl a zůstal jako přimrazený! Chlap mířil na jeho hrud pistolí. Úlekem se v něm vzedmula nová vlna strachu. "Ne," zajíkl se. "Nestřílejte," zaprosil plačtivě. Chlap se zachechtal, dloubl ho ústím pistole do břicha a postrčil ke dveřím. Tanner pořád křičel. Mlátili ho v zadní místnosti. "Běž, Johnny Běž! Přived policii! Přived policii!" prosil. Chlap přejel pistolí Johnnymu od.břicha k hlavě a dotek kovu na holé kůži ho znovu naplnil strachem a odporem. "Chápeš, co máš dělat, ne?" zašklebil se na něj chlap. , Stačí jedno slovu poldům a je s tebou ámen. Ted pudeš a budeš držet hubu!Nikomu ani muk! Ani mámě, ani tátovi, ani kámošům, vůbec nikomu, ani poldům!" Zamával výhružně Johnnymu pistolí před zamlženým zrakem, naplněným hrůzou. Pak otevřel dveře, zkroutil hrubě Johnnyho paži dozadu a poslal ho bolestivým kopancem ven. Johnny ještě pořád slyšel Tannerův nářek, ale utíkal, utíkal, utíkal... "Utekl jsem, seržáne, a oni ho zabili," šeptl Reisman a zastavil se zoufale před Ostermanem. Vzhlédl k němu téměř úpěnlivě, ve tváři živý odraz 250 251 mučivých vzpomínek. "Nezavolal jsem žádnou pomoc a oni zmlátili toho dobráka tak, že umřel. Když jsem vám to vykládal, byl můj otec zrovna na pohřbu. Já tam měl jít také... ale bylo mi hanba." "Hanba? Proč?" vykřikl Osterman. "Kdybys byl udělal cokoliv jiného, tak tvůj starouš by nešel na pohřeb Tannerovi, ale tobě." "Seržáne, já byl od té doby mockrát na vlastním pohřbu," pronesl Reisman hořce.

"Ale pořád jsem naživu. To je trest, kterým se platí za zbabělost." .,Čemu říkáš zbabělost, Johnny? Cožpak to byla zbabělost přijít za mnou na policii a říct, co se stalo? To je nesmysl!" chrlil na něj Osterman a na důraz mu zapíchl prst do prsou. "Ale to už bylo pozdě. Stary Tanner už byl mrtvý," řekl Reisman tiše a opět začal nervózně přecházet sem a tam. "Johnny, tys mu nemohl nijak pomoct," trval na svém Osterman. "Věř mi, už v tom okamžiku, kdy tě ten chlap zvalchoval a vykopl ven, už bylo pozdě. Tanner zemřel na první rány, co od nich schytal, tys ho nemohl zachránit, i kdybys byl přivolal celej batalión policajtů. Byl už vyřízenej, když nás jeho žena, co ho tam našla, zavolala. Jen umírání mu trvalo nějakou dobu, a to bylo všechno..." Ale Johnny Reisman nevěděl, že Tanner umírá. Strachy utekl pryč... neřekl nic otci, když přišel domů, jen zalhal, že u Tannera měli zavřeno... když se na něho Aaron starostlivě podíval a zeptal se, jestli se mu něco nestalo, jestli mu není špatně, řekl, že je v pořádku... napadlo ho, že by měl běžet k stryci Petemu pro pomoc... Pete byl silák, Pete měl pistoli, měl známé, věděl by, co dělat... pak si ale vzpomněl na výhružky, co se mu stane, když někomu něco prozradí a začal se bát nejdřív o sebe a pak také o stryce a uvažovat, jestli Pete nedělá stejné věci jako ti zabijáci, a potom zase odhánět ty hanebné nemožné myšlenky, protože Pete přece nebyl gangster. Ráno mu Aaron ukázal zprávu v novinách s patřičným proklínáním v jidiš i v angličtině toho, kdo to udělal. Johnny přidal několik italských nadávek, aby zakryl nepokoj, ktery se ho zmocnil. Tanner byl nalezen zbitý v bezvědomí ve svém bistru... je v nemocničním ošetření neschopen výslechu. "Není divu, že měli zavřeno," řekl Aaron v naprosté nevědomosti o účasti svého syna na události, o níž četl... a Johnny musel vynaložit zoufalé úsilí, aby se ovládl, a teprve potom, když už otec odešel, se rozplakal a udělalo se mu zle. Tannerovi trvalo celý den, než zemřel, a Johnny Reisman zatím zmíral přáním, aby Tanner přežil, aby se uzdravil, aby o celé věci řekl policii, když bude chtít, a tím aby sňal odpovědnost z Johnnyho... ale v dříve neznámém koutku svého srdce, necitelném a děsivém, si našeptával, že když Tanner umře, nikdo se nikdy nemusí dozvědět, že byl přitom. Příští den přinesly noviny zprávu, že Tanner zemřel. Aaron odešel z domova s tím, že si vezme volno, aby mohl jít na pohřeb. Johnny Reisman zápasil se strachem, se zármutkem a se vztekem. Pak šel na policejní stanici... "Kdyby zůstal naživu, asi bych tam nikdy neše.," řekl Reisman. "Možná. Nebo by Tanner možná ze strachu taky nic neřekl. Ale tys řekl, Johnny, a to je důležité," konstatoval Osterman. Prošel mimo něj k židli a zapálil si další doutník. "Vždycky jsem byl rád, žes to řekl mě a ne nějakému pitomci. Pamatuješ, jakmile jsi mi řekl, o co jde, vzal jsem tě a šli jsme. Šli jsme rovnou k Tannerovi, abych se přesvědčil, jestli mluvíš pravdu. Nemyslel jsem si, že lžeš, ale víš, je spousta hysterických lidí nebo bláznů, kteří si myslí, že mají důležité informace, někdy se dokonce zločinci sami takto snaží zatušovat, co spáchali, a tys byl strašně vylekaný a nervózní, proto jsem si to chtěl v tichostí na místě ověřit. Nic jsem nikomu neřekl, ani policajtovi, co hlidkoval před bistrem, a to bylo zatraceně dobře, když se to pak semlelo. Nevím, možná že jsem tě chtěl tak trochu chránit, nebo možná myslel na vlastní pochvalu, možná jsem si představoval, jaký budu hrdina, když případ sám vyřeším. Ani jsem, bohudíky, o tom nenapsal žádné hlášení, proto tě nikdo nemohl spojovat s Tannerovým případem a s tím, co pak následovalo." Osterman se odmlčel, dlouze a hluboce zatáhl doutník a počkal, až k němu Reisman zase dopochoduje. "Doufám, Johnny, že mi tu nebudeš vykládat, žes byl zbabělý i příští den, když jsi vyřídil toho zabijáka." Reisman se naklonil nad stolem a zamáčkl zbytek cigarety do plechovky. "To všechno navzájem souviselo. Byl jsem z toho celej podělanej," brumlal a pňpaloval si prsty, jak mačkal a drtil

žhavý oharek... Strach ho provázel všude. Hmatatelně ho cítil kolem sebe, když se do toho pustil... když šel na policii, když šel s Ostermanem na místo činu, aby provedl rekonstrukci a popsal, jak ti chlapi vypadali, když se cestou zpět na policejní stanici nervózně pokradmu díval po lidech, které míjeli, po těch, co postávali u domovních vrat a v postranních uličkách, když potajmu s Ostermanem prohlíželi fotografie různých gangsterů a hledali, kdo se podobá těm vrahům, aby mohl být předvolán k výslechu... a potom, když byl sám... "Bud opatrný, chlapče! Dej mi vědět, kdyby se některý z těch kriminálníků kolem tebe motal! Budeme ve spojení," řekl mu policista. A Johnn"y byl zase venku na ulici, sám se sebou a se svým strachem. Nešel do práce. Sel do kina; aby utekl sám před sebou, aby zapomněl, aby prožíval život a city těch jinych lidí tam na plátně. Když vyšel z kina, byla už noc a všechno zase bylo jako předtím. Strach na něj čekal u východu a provázel ho cestou domů. Činil ho ostražitým, nejistým a neobvykle vnímavým ke všemu, co se mihlo, zaznělo nebo hnulo kolem něho. Zabiják se před ním vynořil náhle z postranní uličky, která vedla mezi dvěma budovami ke zvýšenému železničnímu náspu. Byl to týž chlap, ktery se na něho vrhl v Tannerově bistru. Kdyby hned vystřelil, tak byl s Johnnym konec, ale měl pistoli ještě v pouzdře, protože mu chtěl nejdřív pár pořádných vrazit, chtěl si s ním pohrát, chtěl, aby Johnny najisto věděl, s kým má co činit, aby pochopil, od koho to schytává a zač to schytává. Když mu vrahoun zacpal rukou ústa, zatáhl ho do uličky a přitom mu nadával, že šel na policii, zmocnil se nejprve Johnnyho úplný a naprostý úděs, ktery mu vypudil z mysli i těla poslední zbytky sil. Ale neměl, kam by se se svým úděsem uchýlil, nemohl si s ním nic počít, a ten chlap ho zatím strašně mlátil. Palčivá bolest, vyčítavý Tannerův přízrak, drásavá vzpomínka na zbabělost, to vše se v něm spojilo s pudem sebezáchovy a vrhlo ho proti tomu vrahounovi se zuřivostí, jakou dosud nikdy nepoznal. Chlap překvapeně odskočil dozadu a 252 253 hmátl pod sako pro pistoli, čímž nechal obličej i tělo nechráněné proti zoufalému, prudkému náporu hysterického vzteku. Zabiják narazil na zed, klopýtl, upadl, pistole mu vylétla z ruky, Johnny po ní chňapl a s třesem po celém těle zamířil. Zaslechl strašlivý výkřik: "Neee!", když vtom se uličkou přehnalo drnčení kol a blikání světel, jak po náspu na samém konci projížděl vlak. Pistole v ruce mu zrychlovala tep a dodávala pocit neuvěřitelné převahy a síly, umocněný pohledem na vrahouna, ktery se tu ted svíjel v totálním úděsu. Johnny necítil ani strach, ani lítost, ani žádnou sympatii či empatii k tomuto muži, cítil jen sžíravou potřebu ospravedlnit se a pomstít Tannera, ale současně si klidně a zřetelně uvědomoval, že útočníka musí zničit. Vypálil. Téměř neslyšel výstřel, ktery se smísil s rachotem vlaku. Pálil znovu, znovu a znovu, plně si vědom toho, co dělá, a u vytržení nad tím. Zastavil se, až když si všiml, že pistole je už prázdná a že všude kolem je děsivé ticho. Pokročil zvolna k rozstřílenému a krvácejícímu tělu, které tu leželo na zemi, pohlédl na něho tmou tak, že si jeho obraz vryl hluboko do své mysli a pak s hrozným a mučivým vzlykotem odhodil pistoli a dal se na útěk... "Byl jsi vystrašený. A co má být! Na tom tak záleží!" řekl Osterman. "Nebylo divu. Nestává se každý den, abys někoho zabil. Já jsem to, díky Bohu, nemusel udělat nikdy, ale i policajti z toho bývají znervózněli." "To není to, co chci říct," mumlal Reisman nepřítomně... Naučil se to potom... nikdy ho to už neznervózňovalo... rval se s ním a zabíjel ho ve všech jeho podobách a proměnách v nejrůznějších koutech světa, a pokaždé to bylo snazší. "Seržáne, vy mi nerozumíte. Já ho nemusel zabít. Já ho chtěl zabít." "Ne, Johnny, tys ho musel zabít. Nemusíš si vůbec nic vyčítat," namítl mu Osterman. "Bud ty jeho nebo on tebe... byla to možná jen nehoda, jak mi řekl tvůj otec, když mi volal, abych přišel, a já se rychle vydal k vám." "To je to, co jsem nikdy

potom pořádně nepochopil," řekl Reisman a znovu se usadil na polním lůžku. "Proč jste mě kryl. Proč jste podstoupil všechny ty komplikace. Nechal jste mého otce sedět doma a zapřisáhl ho, že nikomu neřekne ani slovo. Odvlekl jste mě zpátky do té proklaté uličky, kde jsem to všechno pozvracel, zatímco vy jste si hrál s tou pistolí a mrtvolou. Pak rychle do doků a druhý den ráno už jsem se živil přikládáním uhlí na remorkéru venku na Michiganském jezeře. Ne že bych si stěžoval, seržáne," řekl Reisman sarkasticky a mávl rukou. "Koneckonců takovéto drobné zkušenosti musí každý prodělat, aby dozrál v muže a..." "Byl jsem ti tím povinován," pokrčil Osterman rameny a hleděl upřeně na popel svého doutníku. "O co šlo, koneckonců. O nic. Jeden lump byl mrtvý, jak si zasloužil... tys dokonce ušetřil daňovým poplatníkům výlohy, které by měli s jeho pověšením. My jsme nakonec dostali i ty druhé dva. Tys byl hodný chlapec. Udělals odvážný kousek a mohl ses dostat do potíží dvěma způsoby ... ty menší by byly s policií, vyšetřovateli a vším, co s tím souvisí, a ty větší s tou gangsterskou cháskou. Jak už jsem ti řekl... nikomu se neuškodilo tím, jak jsem to zařídil." "Ale vy jste riskoval. Mohl jste se dostat do potíží ... do vážných potíží." "Možná že ano," Osterman se těžce zvedl a přistoupil znovu k oknu. "Čím jste mi byl povinován?" naléhal Reisman. "Cítil jsem se provinilý," zamumlal Osterman s pohledem upřeným do dvora. "Stejně jako tihle chlapi. Stejně jako ty." Obrátil se a podíval se na Reismana zpříma. "Ale já se provinil svou pitomostí. To, co se přihodilo tobě, byla má vina... vždyt ten vrahoun tě málem zastřelil. Pomohla ti jen tvá odvaha a snad i trocha štěstí a snad i trochu Pán Bůh zasáhl, kdo ví... žes ho dostal, zůstals na živu a mohl mi to říct. Neměl jsem tě pouštět samotného, když jsi za mnou přišel a řekl mi o Tannerových vrazích. Měl jsem tě ubytovat v bezpečí někde v hotelu, nebo jsem tě měl nechat ve dne v noci sledovat, aby se ti nic nestalo. Měl jsem mít na paměti, že jakmile jednou jedu po těch chlapech, bude jim jasné, žes mluvil, a půjdou po tobě. Možná že nás dokonce viděli spolu na ulici. Kdo ví? Takže tys nastavil krk a ted byla řada na mně. Z toho, co vím o tobě od tvého starouše... z toho, co vidím tady... ty ses nezměnil. Ty se k tomu stále ještě vracíš, Johnny?" "Vy snad ne?" "Jistě. Proč ne? Vždyť v tom je polovina toho, proč je život tak hezkej, nemyslíš?" usmál se na Reismana Osterman. "Máte v tomhle zapadákově něco k jídlu? Mám hlad." "Jím suché příděly jako vězňové." "Fuj! Nezajel bys se mnou do města?" "Nemůžu. Budu mít službu." "Tak se na chvilku rozloučíme, jo, chlapče?" podal mu Osterman ruku. "Udělám pro Odella, co budu moct, zůstaneme v kontaktu. Rád ti pomůžu... ale bude to výhradně na mou vlastní pěst, čistě soukromě, nic oficiálního." Reisman mu srdečně stiskl ruku. Měl Leona Ostermana rád a konečně cítil, že mu rozumí, a to bylo více než v pořádku... to bylo dobře. "Tak jsem to myslel, seržáne," řekl. "Nemůže to být oficiálně. To už bych vás byl musel odsud dávno vyhodit." 24 Kapitán Stuart Kinder se vrátil do tábora na Stokes Manor ve čtvrtek 23. března. Dva dni zpestřoval vězňům jejich obvyklý výcvik tím, že jim vtloukal do hlavy propagační a moralizující brožury a předváděl filmy typu "Začbojujeme", které je měly uvést do patřičného rozpoložení mysli před sobotním ránem, kdy jim měl Reisman rozdat na střelnici ostré náboje. S výjimkou občasného pochechtávání, když Kinder nevědomky sklouzl k matce, Bohu nebo vlasti, poslouchali všichni velmi pozorně a jevili velký zájem o propagační materiály, ačkoliv je Reisman podezíral, že to spíš berou jako zábavu a že víc než Kinderovo úsilí oceňují vytržení z jednotvárnosti a dřiny každodenního výcviku. Pokud přinejmenším u některých vězňů, jak byl Reisman přesvědčen, vědomí ohrožení na životě nevypěstovalo hlodavý strach, nenávist a frustraci, 254 255 pak nyní nastal čas jim takové city navodit, i kdyby jen tak, že se jim na okamžik vnuknou a vzápětí opět potlačí, nebo

alespoň bezpečně uloží po dobu trvání jejich výcviku. V pátek večer po menáži rozdělil Reisman vězně do dvou hlídek a každé z nich zadal jiný pátrací úkol a cíl v rozličných částech panství. Nebylo to proto, že by se jim takového nočního výcviku na pozemcích Stokes Manoru nedostávalo. Prolezli už tady každou píd půdy ve dne i v noci, dovedli si přesně vybavit udané vrstevnice, orientační body i překážky a mohli by s největší pravděpodobností provést průzkum terénu a absolvovat pochod i poslepu. Victcr Franko, k údivu svému i ostatních, byl určen velitelem jedné skupiny, Ken Sawyer druhé. Hlídky vyrazily v rozmezí patnácti minut, každá s příkzzem pohybovat se potichu a vyhnout se druhé, jako by patřily k nepřátelským válečným stranám. Avšak Reisman každé skupině na jejím terénním plánku vyznačil takovou pochodovou trasu, aby se na několika místech křížily. Poprvé šli ven sami. Sami vězňové. Bez strážných. Stuarta Kindera, který stál s Reismanem u vnější brány tábora a pozoroval, jak vězni bez doprovodu stráží mizí v tmavém lese, se zmocňovaly velké obavy o vhodnosti tohoto nočního cvičení a o efekt jeho vlastní práce. "Opravdu si myslíte, že je to rozumné?" zašeptal. Reisman se podíval na hodinky, pak na Kindera, který měl na sobě polní uniformu a přes rameno zase přehozený samopal. Tentokrát už s ním vypadal lépe. "Mají přibližně dvě hodiny času pro sebe," řekl Reisman. "To je dost na to, aby splichtili nějakou lumpárnu na zítřek, jestli to mají v úmyslu." "Proč jim dávat příležitost?" zeptal se Kinder nechápavě. "Vy snad chcete, aby to udělali?" "Ne... to zrovna ne. Ale nevíme. Řekněme, že je to má varianta zkoušky důvěry, o níž jste se mi jednou zmínil, Stue." "Pracuji na tom," vysvětloval mu Kinder chvatně. "Je to krajně obtížné a bude to jen experiment, ale..." "Dali jsme jim ted dost dlouhý provaz, aby se sami oběsili," konstatoval Reisman kategoricky. "Možná že celé naše hodnocení je mylné. Všechno, co jsme je naučili, všechno, co jsme společně udělali, může být pouhá fraška a tři týdny výcviku jsou v háji... nebo ještě hůř. Ale jak jinak můžeme prověřit, jestli to, co děláme, je k něčemu? Chcete snad, aby nám předvedli své špinavé ruce zítra... aby se obrátili proti nám, pokud to někdo z nich má za lubem? Nebo až je povedeme proti frkům a až budeme záviset na tom, jak plní své Gkoly?" "Zítra," odpověděl Kinder tiše. Když se vrátili společně na ubikaci, poklepal Reisman na hlaveň Kinderova samopalu a pronesl varovným tónem: "Ujistěte se, že si pamatujete, jak se s tím zachází, kdybyste to potřeboval." Kinder si náhle více než kdy předtím uvědomil reálné riziko a hrozbu, kterou v sobě skrýval celý tento podnik. Victor Franko vedl svou hlídku přímo ke střelnici, kterou dnes dobudovali. Ležela v prolíklině na pevninské straně pobřežních útesů nedaleko nejzazšího konce panství. Měsíční záře osvětlovala kryty pro cílné, podstavce rámů, stanoviště pro terče, z hlíny navršené náspy a pytle s pískem, za nimiž se ukryjí značkaři. Ve Frankově hlídce byl Napoleon White, Archer Maggot, Roscoe Leven Myron Odell a Luis Jimenez. "Dejte si dvacet," řekl jim Franko. "Můžete si zapálit, jestli chcete, ale hrajte si přitom na vopravdový vojáky a zastiňte sirky a cigarety, at nejsou vidět." "Nech si ty kecy," mumlal Lever. "Co si, pitomče, myslíš že seš, že nám tu vykládáš, co můžem dělat?" "Ty blboune, chceš snad ted v noci pochodovat sem a tam po tom zasraným place?" vyjel na něj Franko. "Nebo chceš tady sedět na prdeli a mít lehárnu až do doby, kdy bude čas se vrátit? Reisman se to nikdy nedoví, když budem držet hubu." "Co tu ksakru vlastně děláme, Franku?" zeptal se vyzývavě Napoleon, ktery se usadil na zemi a odpočíval opřený o násep. Viděl mapu a linky, zakreslené Reismanem na souřadnicovou síť na pauzáku, proto věděl, že hlídka má obrazit rozsáhlý úsek. "Koukni, White," vyštěkl Franko, "hovno je mi potom, jestlis byl oficír nebo ne. Ted už nejseš. Jsi na tom stejně jako my všichni. Když ten mizera kapitán dělá velitelem tebe,

poslouchám tě, dělám, co řekneš, a držím hubu. Je to tak?" "Víceméně," odpověděl Napoleon. Když se chtěl Franko vetřít do jeho přízně a chtěl, aby se s ním sčuchnul, říkal mu Nappy, ale ted je pro něho White. "Dobrá, tak ted se chovej stejně," poručil mu Franko netrpělivě. "Správně, hochu," zabrumlal Archer Maggot. Chtěl říct: Ten na nás kašle, ty pitomej Taliáne! Kams dal voči, že to nevidíš? Ale už poznal, že se zaujatostí, kterou se věčně užíral, to u těch ostatních daleko nedotáhne a jemu to nijak nepomůže, takže se zdržel. "Ty. taky drž hubu, Rebe! Nepotřebuju, abys mi radil," vyjel na něj Franko. Napoleon Maggota naprosto ignoroval, protože došel k názoru, že to je nejlepší způsob, jak se k němu chovat. Frankovi posměšně zasalutoval ze své pozice vleže a dodal: "Ano, pane generále." Zlobilo ho, že ho Reísman dnes obešel a jmenoval velitelem hlídky Franka. Šokovalo to sice všechny, ale Napoleon byl v poslední době pověřován velením nejčastěji a už se na to těšil, a málem to považoval za něco, co mu přísluší. Ted si dal cigaretu do úst, zastínil ji přilbou, zápalky zakryl dlaní a zapálil si. Jestli tu chce Franko dřepět celý zbytek noci, jemu je to fuk. On pouze plní rozkazy. Když na to Reisman přijde, tak to Franko schytá a napříště už nikdy nedostane nic na starost, leda latríny. Avšak Franko tu nechtěl jen tak sedět.. Chtěl si popovídat o zítřku. Nechal je tu chvíli odpočívat, vykecávat se a kouřit, ale zatím usilovně promýšlel detaily svého plánu a uvažoval, jak na něj nalákat tyhle pitomečky. 256 257 Samson Posey, ktery nedaleko za dunami dělal pátrače družstvu Kena Sawyera, zaslechl hlasy, potají se za nimi pustil, ale pak se rychle vrátil a hlásil, že Frankova hlídka sedí na střelnici. To vzbudilo Sawyerovu zvědavost, proto pokynul svým mužům, aby se seskupili kolem něj. Kromě Indiána tu byl Calvin Smith, Glenn Gilpin, Vernon Pinkley a Joe Wladislaw. "Zkusme, jak blízko se k nim můžeme dostat, aniž si nás všimnou," šeptal Sawyer. Byl rád, že je velitelem hlídky, a byl vděčný Reismanovi, že mu často dává příležitost předvést své schopnosti a zkušenosti při různých součástech výcviku. A chlapi, i ti sprostáci a paličáci, kteří vždycky mluví a chovají se jako ostří hoši, si ho zřejmě váží a podřizují se mu bez reptání, protože on jediný ze všech už skutečně byl v boji. Sawyerovo mužstvo se podle signálů, které jim dával rukou, rychle a tiše rozptýlilo v křoviscích a zaujalo pozice na vyvýšeném obvodu střelnice, přičemž se každý plížil až tam, odkud mohl sledovat a poslouchat Frankovu hlídku a přitom nebýt spatřen. "Mám plán," pronesl Victor Franko, "na zítřek." "Co tím myslíš?" zeptal se Luis podezíravě. Zejtra sem přídem a dají nám vostrý," řekl Franko zvolna. Přejel zraky jednoho po druhém a přitom na ně mířil samopalem, ktery svíral oběma rukama, jako by to byla svátost. "Je nás dvanáct proti devíti." Desíti. Ten druhej kapitán je tu taky," opravil ho Roscoe Lever a přistoupil k němu blíž. "Devět nebo deset, jaký je v tom kruci rozdíly Stačí tři z nás, aby ty bachaře sejmuli a vytřeli s nimi podlahu!" řekl Franko. Ve vzduchu ted viselo nervózni napětí, nebol si všiml, že ostatní pozorně poslouchají, že se přestali netečně povalovat. Myron Odell otevřel ústa, aby řekl něco proti, ale nevydal ze sebe ani hlásku. Nepatrné záchvěvy spřízněnosti, kterou začínal pochovat k těmto mužům, s nimiž tu trávil dlouhé dny a noci, vyprchaly v návalu nového strachu. Couvl a zůstal zticha. Do prdele, dostal ty si za celej život jedinej rozumnej nápad, Franku?" zašklebil se Maggot. "Tak proč tu tak špicuješ uši, Rebe?" opáčil Franko. "Ty mluvit velký průser, člověče! Myslím asi lepší ty držet hubu," promluvil Jimenez. "Ne, nech ho mluvit, Luisi," žádal Napoleon. "Poslouchejte, co nám řekne. Jsem si jistej, že to bude geniální." "Za prvý, voní vůbec mc nebudou tušit," začal Franko. "Za prvý se mejlíš," řekl Napoleon. "Myslíš, že Reisman je tak blbej jako ty " Prokristapána, Nappy, poslechni si mě přece!" Franko ted spíš žadonil, než rozkazoval. "Máš pravdu, chlapče," vložil se do

toho Maggot. "Nech ho, ať se vypovídá." "Překvapíme je... vyřídíme je všechny... a nikdo se nedoví, co se stalo, protože sem jakživ nikdo nepříde," rozvíjel svůj plán Franko. "To jako myslíš, že je zabijeme," pronesl šokovaný Odell nevěřícně. "Co si, krucinál, představuješ, že si myslím, ty Jezule?" "Ale oni mají kulomety. Postřílejí nás. Zabijou nás," oponoval mu Odell. "Ne, když se na ně vrhnem, tak ne," vedl Franko dál svou. Teatrálně bouchl do svého samopalu a po zakaboněné tváři mu probleskl samolibý úsměšek. "Čtyři sta padesát výstřelů za minutu. Tak nás to učil Velký Muž, ne?" "Ale jen třicet nábojů v zásobníku," připomenul mu Napoleon. "Třikrát tolik, co potřebuju... tři kulky na každýho... maximální dostřel tisíc sedm set yardů... efektivní dostřel dvě stě yardů... Naučil jsem se to dobře, ne? Dostanu se k tomu mizerovi mnohem blíž." "Neříkal jsem, že to bude geniální?" řekl jízlivě Napoleon. "K čertu, nepopichuj ho pořád!" zavrčel Lever na Napoleona ostře. "Poslouchej, co říká." "Dobrá," řekl Napoleon věcně. "Překvapíme deset chlapů, kteří budou bezustání hlídat každé naše hnutí. Zabijem je. Co budem dělat potom?" "Zahrabem je... tady," vypálil Franko a ukázal na kryty pro cílné. "A kdyby to nedalo moc práce, řek bych, abysme je vytáhli nahoru a naházeli je do žumpy u latrín. Morgan tam patří!" "Co potom, Franku? ... A pořádně si to rozmysli," řekl Lever. Nervózně si pohrával s uzávěrem svého samopalu a cvakal s ním nahoru dolů. "Jak jsem řek, nikdo sem do tábora jakživ nepříde. Mám plán samozřejmě... ale budeme mít čas trochu se podívat tady kolem a vymyslit si ještě něco lepšího. Kdyby byl někdo z vás raněnej, postaráme se vo něj." "Jo, Franku, už tě vidím jako vošetřovatelku, která mi tahá kulku ze zadku... to bude sranda!" "Co budem dělat po pohřbu?" zeptal se Napoleon. "Co je ten tvůj ohromnej plán? Poplavem přes moře k Němcům?" "Do setmění budem zalezlí v tom panským domě. Postaráme se vo tu ženskou a..." " Předpokládám, že ji taky zabijem," šlehl ho Napoleon. "Vo co běží, hochu? Nemáš dost vodvahy jí sejmout?" optal se Maggot. "Dost vodvahy!" vybuchl Napoleon opovržlivě. Plivl Maggotovi k nohám. "Pliju na tu tvou čistou bílou vodvahu vyřídit ženskou." Maggot po něm vyjel, ale Franko ho chytil za ruku, strhl zpátky a Roscoe Leven chtivý slyšet, co bude dál, mu pomohl ho usadit. "To je správný. Zabít ji taky a vzít si tam všechno, co nám může bejt užitečný, abychom pláchli," pokračoval vzrušeně Franko. "V noci vyrazíme... se všema zbraněma a municí a jídlem, co stačíme pobrat. Nepudem po silnici... pustíme se po pobřeží. Poohlédnem se po ňákým člunu a pustíme se přes Kanál nebo na nějakej vostrov... nebo možná do Irska. To neválčí." Napoleon byl překvapen, kolik toho Franko ví. "Tomu říkám vopravdu skvěle promyšlenej plán," řekl s úsměvem. "Není špatnej. Máš něco lepšího?" obořil se na něj Lever. 258 259 "Ano. Hrát si dál na vojáky," odpověděl Napoleon suše. Pohodil svůj samopal. "Sázím se, že zejtra tohle nedostanem. Sázím se, že nám je Reisman sebere a že začneme zase s emjedničkama. Jednotlivé výstřely, osm nábojů v zásobníku... Co myslíš, že s tím pořídíme, Franku?" Jakejpak rozdíl!" pronesl nabubřele Franko. "Deš se mnou nebo ne?" Ostatní se podívali na Napoleona vyčkávavě, jako by se hodlali přizpůsobit jeho odpovědi. "Ty udělej první krok, zabijáku," řekl Napoleon, "a udělej ho tak, abysme ho všichni viděli... a já možná půjdu s tebou." Kenu Sawyerovi se chtělo vylézt z úkrytu a zařvat na ně něco, ale nevěděl, co by jim měl říct. Rychle sklouzl dozadu, klopýtal od jednoho naslouchajícího muže k druhému a naznačoval jim, že mají jít za ním pryč. Když už zase byli na určené trase pochodu, z doslechu Frankovy hlídky, nařídil krátkou zastávku a zeptal se jich: "Co si o tom myslíte?" "Chtějí zabít kapitána," zavrtěl hlavou Samson. "Nechtějí to všichni. Mám dojem, že to chce jen Franko. Ten není dobrý," prohlásil Calvin Smith tiše. "Ježíš řekl ‚Nezabiješ'. Tak je to psáno u svatého Matouše." "Hergot, to si schovej do kostela," vybafl na něho Sawyer. "Co s tím

uděláme? Řekneme to kapitánovi?" "To nemůžete," řekl Gilpin. "Mně se to taky nelíbí, ale nikdo z nás přece nebude práskač." "Pověsí ho," řekl nervózně Wladislaw. "Možná i ty druhý, za to, že poslouchali." "Tak krucinál, co budeme dělat?" dožadoval se odpovědi Sawyer. Sám věděl, co by udělal, kdyby k tomu došlo. Sám by zakročil, ale bál se to říct ostatním. "Chcete jít tam k nim zpátky a říct jim, že se k nim přidáme? To je bláznovství!" "Radím, abysme drželi hubu a vyspali se na to," řekl Gilpin, "a ráno se uvidí. Vždyt ani nevíme, jestli v tom vůbec někdo z nich jede. To, co jsme slyšeli, byly jen Frankovy kecy." Podívali se po sobě podezíravě, protože náhle už nebyli my, ale já. Victor Franko vnesl nový rys do křehké jednoty, které tady dosáhli, a nikdo se nechtěl dát v sázku pro druhého. Kapitán Stuart Kinder byl ráno tak nervózní, že se ani neoholil, protože měl strach, že se pořeže. Cítil se mizerně a zdálo se mu, že vypadá stejně hrozně jako vězňové. Než vyšli z tábora, dal mu Reisman jako každému strážnému navíc šest plných zásobníků do samopalu a instruoval je, co bude jejich úkolem a jaký bude průběh cvičení na střelnici, a to vzhledem k oběma eventualitám - když bude vše v pořádku, nebo když naopak nastane kritická situace. Na pochodu nesli vězni ke své plné polní ještě těžké bedny s municí. Časné ráno bylo jasné a větrné a dávalo tušit, že den bude slunný. Ale Kinder vnímal silné napětí, spíš obavu než očekávání, stejně silné, jako pochoval on sám, v zarputilém klopýtání a ponurém mlčení, které viselo nad vězni jako prikrov a dusilo vtipkování, jindy proskakující mezi vězni navzájem nebo mezi vězni a policisty. Nespouštěl oči z těch dvou, které měl osobně sledovat. Ačkoliv to bylo proti zásadám bezpečnosti, měl zbraň nabitou, nataženou a zajištěnou, stejně jako všichni z doprovodu, jako by se pohybovali v zóně bojů v bezprostředním nebezpečí útoku. Když dorazili na střelnici, zastavil Reisman celou skupinu v úzké hluboké proláklině poblíž vchodu a sám šel dovnitř obhlédnout terén. Proslídil z obou stran obvodové valy, nahlédl do stružek, podíval se na kryty pro cílné, na náspy a stanoviště pro terče, zda tam není něco podezřelého, zda tam nejsou stopy nějakého komplotu, který tu mohli splichtit včera v noci. Nenašel nic kromě rozházených a rozdupaných špačků od cigaret poblíž krytů pro cílné, z čehož poznal, že tady včera byti, ačkoliv sem žádná z hlídek neměla dorazit. Ted stáli tiše v řadě a čekali a bázlivě pokukovali jeden po druhém, po strážných i po Reismanovi, který si to rázoval k nim. Torny měli pečlivě složeny v řadě za sebou. Bedny s municí ležely srovnány pod dozorem kousek opodál. Seržant Carl Morgan očekával nepříliš nadšeně Reismanovy rozkazy. "Přivedte je sem, abych zkontroloval zbraně!" řekl mu Reisman. Vězňové měli pořád tytéž nové samopaly, s nimiž cvičili v posledních dnech. Reisman měl sice nejdřív v úmyslu začít ostrou střelbu s puškami, což by odpovídalo obvyklému postupu při nácviku, ale pak si to rozmyslel a ponechal jim samopaly, nebol dodají jejich pažím větší jistotu a budou je víc lákat k tomu, aby hmatatelně vychutnali palebnou sílu. Prošel kolem řady, hbitě odebíral vězňům zbraně, prohlédl nábojové komory a hlavně, a když samopaly vracel, upřeně se na každého podíval. Nikdo mu nepohlédl zpříma do očí, uhýbali pohledem mimo nebo někam za něj. Victor Franko svíral samopal tak pevně, že za něj musel Reisman třikrát trhnout, než ho pustil. Když vracel zbraň Odellovi, vyklouzla mu z rukou a spadla by do bláta, kdyby ji Reisman nezachytil. Všichni vězni se zdáli neobvykle napjatí a znepokojení, nemohl však říci, zda to bylo touhou začít střílet nebo obavou z čehosi. Ale Reisman měl v úmyslu předvést jim ted něco zcela reálného, aby měli proč se znepokojovat. "První budou střílet strážní," oznámil. "Ukážou vám rychlost a přesnost, s jakou se manipuluje s touto zbraní tak, aby zasáhla cíl. Budou střílet na siluety postav z padesáti yardů. To je vzdálenost značně větší, než ted stojíme od vás my. White, Gilpin, Jimenez, Wladislaw, Pinkley

a Odell půjdou se mnou. Postavíme terče a pak se ukryjeme. Kapitán Kinder bude dělat zabezpečovacího důstojníka a bude ze svého stanoviště za palebnou čarou pozorovat, zda nikomu v krytech pro cílné nehrozí nebezpečí. Seržant Bowren bude dávat rozkaz k palbě. Za jeho rozkazem k palbě bude následovat krátký hvizd jeho píšfalky, který bude signálem k plnění rozkazu. Rozkazu ukončit palbu bude předcházet série dlouhých hlasitých hvízdnutí bud píšfalky seržanta Bowrena nebo kapitána Kindera. Neopustíte kryty, abyste zkontrolovali nebo postavili terče, dříve než k tomu dám rozkaz poté, co bude splněn rozkaz ukončit palbu... Jestli vám, co budete v krytech pro cílné, trochu záleží na kejháku, tak koukejte zavrtat čumák do hlíny, až tu bude svištět olo260 261 vo. Ostatní... Franko, Lever, Maggot, Sawyer, Posey a Smith... budou stát za palebnou čarou se seržantem Morganem a budou dávat dobry pozor, co se děje." Reisman kráčel s obsluhou terčů a jedním strážným po střelnici. Nebylo tu žádné regulační zařízení, určené speciálně pro samopaly, ani lanem řízené pohyblivé siluety, vztyčující se z úkrytu, ale přesto to zde bylo zařízeno pro vsechny druhy zbraní, s nimiž cmčili, a bylo tu dost místa, aby mohli pálit čtyři muži současně. Terče byly z papíru - siluety postav v ležící, klečící a stojící poloze a terče kategorie A. Palebné vzdálenosti bylo možno měnit až do dvou set yardů. Z bezpečí za náspem navršeným z hlíny, za nímž se krčil s kapitánem Reismanem a dvěma dalšími muži, napínal Myron Odell sluch, aby nepřeslechl Bowrenovy povely. "Zprava připravit! Zleva připravit!" Slyšel rozkaz k palbě, zaječení píšťalky a pak nezměrnou hrůzu hřmících samopalů. Roztřásl se po celém těle a cítil nezvládnutelné nutkání vyskočit a utíkat pryč. Vtlačil obličej do bláta, pak jej zvedl a přeskakoval očima zděšeně sem a tam. Reisman se k němu přisunul těsněji. "Co je? Nestřílejí po nás. Tady se nám nemůže nic stát!" zakřičel. "Nikdy jsem ještě nebyl v palbě, pane kapitáne." "Ale byl. Tehdy, když jsem tě polechtal na útesech." "To bylo něco jiného, pane kapitáne." "Ve Státech jsi nikdy neprodělal výcvik v pronikání přes linii fronty?" ,Ne, pane kapitáne. Nikdy předtím jsem ani nestřílel, pane kapitáne!" křičel Odell třesoucím se hlasem. "Nikdy jsme neměli tento druh výcviku. My..." Vtom pekelné staccato samopalů ustalo, ale náhlé ticho bylo stejně děsivé jako předtím ohlušující rámus... Píštalka seržanta Bowrena zahvízdala signál vše v pořádku. Intenzívní palba netrvala ani minutu. "Že to nebylo tak strašné, Myrone?" zeptal se Reisman. "Ne, pane kapitáne," přikývl Odell, který se ted styděl, že tak zpanikařil. "Myslíš, že si na to zvykneš?" "Ano, pane kapitáne, myslím, že ano, pane kapitáne." "Když tohle budeš dělat dost často, tak se ti to začne 1bit na obou stranách fronty." "Zajisté, pane kapitáne," řekl Odell nervózně. "Vím, že si na to musím zvyknout." Reisman zvedl hlavu, nadzvedl se na násep a vyskočil ven. Čtyři strážní, kteří předtím stříleli, nabili znovu samopaly, natáhli závěry, zajistili je a obrátili zbraně hlavněmi vzhůru. Každému se u nohou válelo šest prázdných zásobníků. Ve vzduchu visel zápach střelného prachu. "V pořádku. Ven z úkrytu. Podíváme se na terče," přikázal Reisman. ,Morgane, přivedte sem ty vaše, ai se podívají, co zůstalo z terčů." Zůstalo toho velice málo. Victor Franko zíral na siluety, rozmlácené a rozstřílené na cucky, jak jimi pronikly soustředěné dávky ze samopalu, zavrtávající se do pahorku vzadu. Natáhl ruku, dotkl se cárů lepenkového papíru, přejel prsty po vyrytých rýhách a hlubokých dírách v tlustých kůlech a otřásl se hrůzou, jako by se dotýkal vlastního těla. Reisman nepovažoval za nutné opakovat toto představení ještě jednou s ostatními strážnými. Poučení bylo dostatečně výmluvné. "Franko, White, Sawyer a Odell... na palebnou čáru!" rozkázal. Ostatní přeskupil. Šest do krytů pro cílné. Dva na dozor za linií. Strážní na svém dosavadním místě. Bowren, Kinder a Morgan rovněž na dosavadní místo. Byly vztyčeny nové terče. Cílní se ukryli. Reisman seřadil na palebné čáře

Odella, Sawyera, Franka a Whitea, v pořadí zleva doprava, a dal každému dva plné zásobníky. Jeden do ruky druhý do kapsy," nařídil. "Nenabíjet, dokud vám neřeknu!" Pak se k nim otočil zády a odkráčel středem střelnice až k první skupině terčů, kde se zastavil a obrátil čelem k nim. Sundal samopal z ramene a opřel si ho o bok hlavní k zemi. Stávají se nehody, a on nechtěl žádnou zavinit. Tlačil je tím až na samou hranici svodů a jako vždy v takovém okamžiku cítil podivný prudký a tep zrychlující strach, jenž do krajnosti rozehrává nervy a napíná každý sval k akci. Kapitán Stuart Kinder stál deset yardů za střelci zleva, pohlížel skrze ně na Reismana, na němž v děsivém vzrušení visel očima, místo aby sledoval bezpečnost mužů v krytech. Vše se odvíjelo před jeho očima jako ve zpomaleném filmu. Seržant Carl Morgan, který stál deset yardů za střelci zprava, v duchu nadával Reismanovi a mířil hlavní svého samopalu na vězně. Nepřál si žádné komplikace. Byl dostatečně blízko od jejich zbraní, aby ho mohli zranit nebo zabít, kdyby je obrátili proti němu. Ale jestli se něco semele, a ten nafoukanej pitomec kapitán si o to koleduje, doufal, že někdo z nich zastřelí Reismana, a doufal, že to bude Franko, aby ho mohl pověsit. Seržant Clyde Bowren postupoval krok za krokem po střelnici ze svého stanoviště na nejvzdálenějším konci palebné čáry, čímž se dostal téměř na kraj palebného pole. Oči mu klouzaly po střelcích, sledoval jejich tváře, jejich oči, každé jejich hnutí v obavě, že v následujícím okamžiku bude muset někoho z nich zabít. "Nabít, natáhnout a zajistit zbraň... pak ji otočit vzhůru!" rozkázal Reisman. Kov udeřil o kov. Zásobníky zaklaply na místo. Závěry zacvakaly, jak byly nataženy a zajištěny. Victoru Frankovi zvlhly ruce. Přestože foukal větřík, orosilo se mu čelo potem. Před očima se mu zatmělo zlostí a rozčilením, tam vpředu na střelnici se v mlžném oparu míhala provokující postava Reismana, ktery na ně volal: "Ty první dva zásobníky vystřílejte hlavně proto, abyste se vcítili do zbraně. Můžete střílet tak rychle nebo tak pomalu, jak se vám bude chtít. Později se naučíte dotýkat se spouště tak, že budete střílet, jak rychle budete chtít, a každou kulkou zasáhnete cíl. Jestliže se vám samopal zasekne, vyjměte ihned zásobník, zvedněte ruku a hlavní miřte směrem na střelnici. Kapitán Kinder nebo seržant Bowren ihned odpískají konec střelby a pomohou vám. Dodržujte přesně jejich pokyny." Franko si přejel volnou rukou po čele a přes oči, aby setřel pot. Viděl, jak se 262 263 Reisman znovu otočil a pomalu kráčí do bezpečí za jedním z náspů obložených pytli s pískem. Franko váhavě, téměř nepostřehnutelně otočil hlavou. Z jedné strany uvidět, jak na něho hledí Bowren... Morgan a Kinder na druhé straně za ním... policisté rozestavění vzadu, po stranách a na pahorku nad ním... všechny zbraně mířily na něho. Pak Reisman zmizel. Ponořil se do krytu. Bowren převzal velení, pokročil k nim dozadu a spustil obvyklý sled povelů. "Zprava připravit!... Zleva připravit!... K palbě připravit ... Střelnice volná... Pal!" Pronikavý klokotavý tón Bowrenovy píšťalky se nesl vzduchem, ale následovalo jen ticho. Nic se nestalo. Nikdo nevystřelil. Střelci stáli nehnutě. Victor Franko cítil, jak se chvěje, jak nerozeznává terče, jak není schopen zmáčknout spoušt. Pohlédl na Sawyera... na Odella... na Napoleona... cítil, že se na něho dívají, ačkoliv hledí jinam... cítil, jak se pomalu na něho plnou svou vahou tlačí. Palte, hernajs, vy pitomci, palte!" řval Bowren. Chvění přestalo. Frankův palec odjistil, prst zmáčkl poušť a jak samopal poskočil a zadrnčel mu v ruce a jak proud kulek zasvištěl střelnicí směrem k papírovým siluetám, strach a rozčilení vyprchalo. Za pár vteřin byl zásobník prázdný. Uslyšel ticho - ticho své vlastní zbraně i těch ostatních, než si stačil uvědomit, že spotřeboval všechny náboje. Těžce oddychoval, jako při velké fyzické námaze, a přece cítil, jak se v něm vzdouvá jemný závan uvolnění, stupňujícího se v radost a jásot. Podíval se po

ostatních - po Sawyerovi, Odellovi, Napoleonovi, všichni na něho hleděli... po Bowrenovi, Kinderovi, Morganovi, po strážných ... a přál si, aby se ukázal i Reisman... a na všechny se usmál. Učtovat se bude jindy, svoboda přijde jindy. Tohle tady, samo o sobě a samo pro sebe, úplně stačí. Tohle tady, samo o sobě a samo pro sebe, je únik v malém. Pomalu, rozvážně, s vědomím, že každý pohyb, který učiní, je úzkostlivě sledován, Franko vyndal a odhodil prázdný zásobník, vytáhl z kapsy plný, zasunul ho, pozvedl samopal k rameni a krátkými, pečlivě mířenými dávkami si začal pohrávat s terči. 25 Během dnů a nocí, které strávili společně při výcviku na střelnici, došel Reisman k přesvědčení, že dvanáct špinavců si zaslouží důvěru na vyšším stupni. Byla to práce plná napětí... ale pro ně, jak si záhy všiml, byl intenzívní nácvik střelby do terčů nejen vojenskou nezbytností, ale zároveň i upřímným potěšením a terapií. Zatímco pro většinu z nich byla střelba výrazem mužnosti, hrdosti a znovunalézané sebejistoty, Myronu Odellovi vnukala důvěru ve vlastní schopnosti. On, ktery se zpočátku zbraně lekal a nedokázal se strefit do terče, se naučil zacházet se samopalem, puškou, karabinou a automatickou pistolí ráže 45 s téměř stejně chladnou jistotou jako ostatní. Reisman měl trochu strúch z nácviku hodu granátem, ne snad že by se obával napadení, ale spíše proto, že takoví jako Odell jsou schopni zazmatkovat a pobít sebe i ostatní. Ale když začali házet granátem, nezacházel s ním Odell s větší bázní a s menší pozorností než jeho druhové. Reisman ted vězňům poskytoval různé úlevy. Občas mívali spolu se strážnými teplou snídani nebo večeň na ubikaci a dostávali častěji večer volno. Victor Franko při pomyšlení, že pokaždé, když dostanou ostré, je pánem života a smrtí všech, se začínal cítit jako skoro rovný Reismanovi a už se netřásl hrůzou při partii dámy se seržantem Morganem. Nakonec okusil vzrušení a radost z toho, že ho skutečně porazil, což mu dodalo kuráž odmítnout další partii, i když na něj Morgan dotíral. Karbaníci dostali nové karty a místo o náboje ted hráli o peníze ze hry Monopol, kterou kapitán Kinder přivezl spolu s jinými zábavními pomůckami a materiály ke čtení. Samson Posey, třebaže ho karty sváděly, si odřekl toto potěšení a úporně zápasil s učebnicemi čtení, psaní a počtů. Kinder ho chtěl učit, ale Reisman ho požádal, aby to nedělal, a skutečně se dočkal žádoucího výsledku - Napoleon a po něm i Odell si všimli, jak to jde Samsonovi těžko, a začali mu střídavě s učením pomáhat. "Jsou připraveni pro další krok," oznámil Reisman Stuartu Kinderovi uprostřed týdne. Usedli v kanceláři poté, co byly rozestaveny noční stráže a odtroubena večerka. Reisman ukázal na kalendář a řekl: "Byl bych rád, kdybyste zařídil, aby na co nejvyšší úrovni byla poslána zpráva plukovníku Everettu Dasheru Breedovi, v níž by se mu sdělovalo, že přijedeme do jeho tábora v pondělí 3. dubna ráno a zahájíme výsadkářský výcvik. Mohl bych to udělat prostřednictvím své obvyklé cesty přes Úřad strategických služeb ale raději bych je do toho nemíchal. Bude lépe, když vy pojedete do Londýna a projednáte to tam prostřednictvím vašich lidí. Koneckonců," dodal s úsměvem, "vy znáte víc generálů než já." Avšak k Reismanovu překvapení nebyl Kinder pro. "Přál bych si být takový optimista jako vy, pokud se týče jejich výsledků," řekl. "Nemám na mysli jejich fyzickou kondici. Sám Bůh ví, že jste s nimi udělal zázraky, Johne." "Tak o co jde? Cožpak se tohle všechno nerozběhlo díky vašemu nakažlivému optimismu a nadšení?" "Ano... ale doufal jsem a očekával jsem, že se u nich projeví hlubší změny, avšak zatím je nepozoruji," vysvětloval Kinder. Během několika posledních dnů na Reismanovu prosbu zkoumal, jaký vězňové zaujímají postoj k nacistům. Kombinoval přitom metodu testování pomocí slovních asociací a metodu osobních pohovorů. Ted Reismanovi referoval o dosažených výsledcích. "Obávám se, že nepřítel je pro většinu z nich pořád ještě spíše americká armáda, strážní, Morgan, Bowren, vy a já, případně jakákoliv jiná autorita,

která od nich něco vyžaduje a omezuje je... nebo dokonce pro některé z nich svět jako takový či poněkud mysteriózní, nespecifikovaní oni... než Hitler, Mussolini, nacisté, fašisté, wehrmacht, SS nebo gestapo. Přes příležitost, kterou jim poskytla armáda, přes všechno, co jste pro ně udělal, přes mé výklady, filmy a propa264 265 gační a moralizující brožury," zavrtěl hlavou. , Válka proti Německu ve skutečnosti pro většinu z nich nic neznamená. Pořád v sobě vedou svou vlastní soukromou válku. Posey, Jimenez, Maggot a Franko například... žili v tak úzkých a omezených osobních světech, že jejich myšlení vůbec nedokáže pojmout, ani emocionálně, ani rozumově, nic tak velkého a velkolepého jako jsou události vršící se kolem nás. Říkají, že nic proti Němcům nemají, i když Posey k našemu prospěchu sní o tom, že se stane velkým bojovníkem. Maggot a Lever dokonce naznačují, že se nacistům obdivují. White má svůj vlastní problém a zatím je do něj ponořen natolik, že nevidí nic jiného. Smith žvaní o tom, že chce odčinit svou vinu, ale není si jist, zda tento oddíl je to pravé místo, kde by měl sloužit Bohu. Pokud jde o ostatní, mají ve větší nebo menší míře dojem, že je vodíme za nos, ale rozhodně neprožívají nic tak mlhavého, jako je posvátné tažení za spravedlivou věc. Pouze Sawyer vnímá Němce jako nepřátele, což jak předpokládám, se v něm podvědomě zafixovalo, když bojoval v Itálii." Ale na rozdíl od Kindera si Reisman z toho všeho nedělal těžkou hlavu. "To ted vůbec není podstatné," řekl. "Možná že se někdy změní... možná ne." Cítil, že je zná tak, jak je Kinder nikdy znát nebude, protože byl jedním z nich. Pro tyto muže bude nepřítelem kdokoliv, kdo půjde proti nim, nebo proti němuž budou dostatečným způsobem navedeni. "Jsou připraveni pro další krok," opakoval znovu. "Chci, aby pokyny pro plukovníka Breeda byly velmi konkrétní. Udělal byste si pár poznámek, Stue? V přístupu k nám bude muset, abych tak řekl, natáhnout červený koberec. Zformulujte to samozřejmě trochu jinak, ale chci, aby to právě takto pochopil. Musí odložit veškerý program, ktery tam právě probíhá, a veškeré trenažéry, letadla i instruktory mi musí dát bezprostředně k dispozici pro intenzívní výcvik. On a členové jeho štábu si budou hledět svého a na nic se nebudou vyptávat ani mých mužů, ani o mých mužích, kromě toho, co se vztahuje přímo k výcviku. Musí respektovat mne, mé poddůstojníky i mužstvo ve všech záležitostech, týkajících se disciplíny a způsobu práce mého oddílu." "Nechcete toho po něm trochu moc?" zeptal se Kinder a vzhlédl od svého zápisníku. "Je to přece plukovník... a vy jste kapitán. Nešlo by to formulovat poněkud diplomatičtěji?" "Ne, pro takového vola ne," odpověděl Reisman. "S ním budou jen potíže." "Kvůli čemu jste se vlastně pohádali v Itálii? Zmínil jste se mi o tom v Marston-Tyne, když jste mi oznámil, že půjdete s vězni sem." Při vzpomínce na to, co se mu v Itálii s Breedem přihodilo, se Reisman ironie uchechtl. Už dávno ho přešla zlost, ale pochyboval, že kdy přešla Breeda. "Byl tenkrát majorem," začal vypravovat. "On a jeho skvělí hoši zrovna vyskákali v horách severně od Palerma a obsadili předmostí. Byla to výborná práce, musím uznat, že je asi zatraceně dobrý voják, i když není můj typ. Za tu rundu dostal Stříbrnou hvězdu a Purpurové srdce. Když jsem se s ním setkal, pořád tam ještě byl se svými vojáky kolem dokola obklopen nepřítelem. Řekl bych, že největší potíž s ním je, že neumí vysadit, aby si odpočinul, a nedokáže to umožnit ani nikomu jinému." Vyprávěl Kinderovi, jak se to sběhlo, jak prošel německými liniemi v přestrojení za italského civilistu, aby kontaktoval americké předsunuté jednotky a informoval je, co zamýšlí nepřítel, ktery je před nimi. Ta část vesnice, z níž už byli naciste vyhnáni, znovu ožila a Reisman se zastavil pojíst a napít se v tratorii, která už byla v provozu uprostřed trosek. Bylo tam plno výsadkářů, kteří využívali letmé přestávky v boji, radovali se, že jsou naživu, kupovali si tu trochu jídla, co tu měli, a spoustu vína a těšili se z díků a družného

přátelství místních obyvatel, zejména žen, které sem přišly, aby se podívaly na americké osvoboditele. Reisman seděl mezi nimi a jen tak z legrace pořád ještě skryval, kdo je, a mluvil s nimi zkomolenou američtinou se silným cizím přízvukem. Pak vešel major Everett Dasher Breed, pánovitě vyklidil lokál a nařídil svým vojákům vrátit se okamžitě do tábora za vesnicí. Reisman, který během několika minut zůstal v tratorii téměř sám, přestal hrát svoje divadélko a řekl: "Majore, proč ksakru nenecháte ty hochy trochu pobavit? Vždyt zítra můžou být po smrti?" Krucinál, kdo jste?" zeptal se Breed. Reisman prokázal svou totožnost a požádal ho o džíp. "Mám podat hlášení, proto se potřebuji dostat rychle dolů na pobřeží." Breed ho nechal zadržet. Pochyboval o Reismanově totožnosti a nevěřil tomu, jak se sem dostal. Zdálo se mu to podezřelé a provokativní. Během těch několika hodin, co ho zadržoval, ho obvinil ze všeho možného, počínaje špionáží pro Německo, přes dezerci z americké armády až po příslušnost k italským fašistům. Nakonec byla Reismanova totožnost potvrzena vyšší složkou, Breeda kdosi seřval po telefonu za to, že Reismana zadržel a znemožnil mu podat životně důležitou zprávu, nařídil Breedovi, aby Reismanovi dal k dispozici vlastní džíp, řidiče a ozbrojený doprovod a dopravil ho rychle a bezpečně na místo určení. To Breeda nejvíc naštvalo, zejména když mu Reisman při odjezdu vybranými slovy vynadal, a on si byl vědom toho, že proti tomu nemůže nic dělat. "Tentokrát bych se raději potížím s ním vyhnul," řekl Kinder. "Snažil bych se být co nejzdvořilejší a nejpřátelštější, dokonce bych zkusil zahrát na strunu jeho ješitnosti." "Proč, protože je ted plukovník?" "Ne, protože projekt Amnestie musí zůstat co možná mimo jakoukoliv pozornost a s plukovníkem Breedem, jak říkáte, mohou být komplikace." Když Kinder ráno odjel, pocítil Reisman úlevu, že je tu zase na chvilku sám. Nedělal si iluze o ochotě vězňů podrobit se disciplíně a o jejich zlepšujících se vlastnostech z hlediska konečných cílů projektu Amnestie, nebo bezprostředněji z hlediska následující fáze výcviku. Existovalo jen jediné, stín šibenice nebo vyhlídka mnohaletého vězení, co je přimělo tam v marstontyneské věznici říci Ano, udělám všechno. Ale když ted budou postaveni přímo před realitu, kolik z nich asi odmítne podrobit se výsadkářskému výcviku? Ten není snadný ani pro člověka, jenž je v dobré kondici a má chut skákat. Proto Reisman vše zvažoval jak z hlediska ducha, tak těla, jak z hlediska jejich dosavadních výsledků, tak motivace a inspirace pro to, co přij de. 266 267 Pro tyto muže, soudil, je tělesná stránka důležitější a bude působit efektivněji, i když možná také rozkladněji. Pohrával si s velmi praktickou, ovšem zcela neortodoxní myšlenkou, ale byl rozhodnut promyslet ji důkladněji, než přistoupí k její realizaci. Uvědomoval si, že se zase sám musí dostat na jednu noc z tábora, než propukne napětí, obavy a nejistota výsadkářského výcviku. Už to bylo déle než čtrnáct dnů, co byl u Tess, i když jí jednou týdně telefonoval, jak slíbil. Reisman se pozvedl na posteli a natáhl se přes Tess pro cigarety a zapalovač, ktery ležel na stole. Dotkl se svým tělem jejího měkkého, teplo vyzařujícího břicha, pohodlně se do něj zabořil, přičemž ho napadla absurdní myšlenka, že by mělo existovat něco, co se dá dělat pupkem, a pak si náhle uvědomil, jak už je to dávno, co naposledy vychutnával prostotu nespoutaného nesmyslu. "Nemačkám tě?" zeptal se. "Ne, vůbec ne," odpověděla. Přiložila mu své prsty na záda a vší silou ho tlačila dolů. "Ráda cítím tvou tíhu na sobě," řekla. Tady, v jejich pokoji, tonoucím v hřejivém teple krbu, se cítil dobře, uvolněně a cele. Tady na něho, přinejmenším na chvilku, nedorážely konflikty, napětí a události posledních týdnů a týdnů, které přijdou. Ale dnes sem za ní nepřijel bezstarostně. Tvářil se soustředěně a vážně, proto ho škádlila a loudila na něm úsměv, jako by si hrála s dítětem. Reismana trápil pocit viny, ani ne tak kvůli Tess, jako vůči těm, co zůstali v táboře,

protože jim není dovoleno dělat to, co právě dělá on, ačkoliv to mají zapotřebí. "Kouříš?" zeptal se ted Tess. "Nikdy jsem tě kouřit neviděl." "Ne, ale ráda bych to zkusila," řekla Tess. Nadzvedla se, vyndala mu cigaretu z úst a vložila ji do svých. Zabafala, vyfoukla mraky kouře, ale nakonec jí vhrkly slzy do očí, začala se dusit a potom mu cigaretu s kuckáním vrátila. "Asi bude lepší, když se jen budu dívat," špitla. Poprosila ho, aby vyfukoval kroužky, a smála se, jak tu ted seděli vedle sebe a on jí pouštěl kolečka dýmu kolem nosu, našpulených rtů a ňader. Když dokouřil, znovu ulehli a Reisman ji něžně objal. A v tu ránu ho zas začali pronásledovat ti druzí, nebo snad se mu posmívali, nevěděl dobře, jako by byli už dávno mrtví. Nemyslel, že by se mohl ptát Tess nebo kohokoliv jiného na radu, ale náhle bezděčně pravil: "Myslíš, že by nebylo správné, kdybych se pokusil umožnit mužům, kteří žijí osamoceně, ve strachu a v drsných podmínkách, takové potěšení, jaké prožívám s tebou?" Pokračoval rychle, ani jí nedal čas odpovědět protože cítil, že to musí blíže vysvětlit. "Jsou to ti muži s nimiž pracuju. Jak tu tak ležím s tebou, uvědomuju si, jak moc jim to chybí... jak by to potřebovali, aby se vzpružili... aby se opět cítili jako muži. Necítí se jimi tak úplně... a přitom musejí dělat práci, která se od mužů vyžaduje." "Ne, nemyslím, že se muž vůbec někdy cítí mužem, nemá-li ženu," šeptala Tess. "Slyšela jsem o tom... bože, tolikrát ... a ted to vím, od tebe." Otočila se a přitiskla rty na jeho krk. "Nebylo by to tak pěkné," pokračoval Reisman, "protože to není to, co mám na mysli, a nebylo by tam tolik času, jak si dopřáváme my, když jsme spolu. Oni nemohou jít volně ven, aby si sami někoho našli. Ale myslím, že opravdu potřebují ženu ... aby jim zahrála, že je má ráda, a pokusila se je uspokojit." "Všechny obvyklé mužské záležitosti jdou přece stranou, když je muž porovnává se svým vztahem k ženě, ne?" pronesla hrdě a vychloubačně, pyšná na to, co pro něho dělá. "Samozřejmě je špatné, když jde o pouhý povrchní vztah... ale jsou tu ty čistě fyzické věci, které dávají muži pocítit, že je muž, myslím." "Znamenalo by to narušení veškerých předpisů a pravidel." Tess nadzvedla hlavu: "Jestli tím myslíš narušení, jakého se dopouštíme my dva, pak je to úplně jedno." "Ne... vojenských řádů a předpisů a něčeho takového." Jestli jim to neuškodí... jestli jim to udělá dobře... jestli to neponíží ty ženy, jako to neponižuje mě... jestli se budou cítit dobře, jako se cítím já, tak co by na tom bylo špatného?" Objala ho kolem prsou a pevně přitiskla k sobě. "Miluji tě, Johne. Věřím, že mě máš rád. Oba můžeme zemřít zítra, možná už dnes. Oč by přišel svět? O nic. Ale o kolik víc bychom bez toho přišli my." Jednou před válkou v Macau - nebo to snad byl bordel v nějakém zapadákově na Malých Antilách? - Reismana napadlo, jak by bylo pěkné zanechat života na moři, kde se koneckonců musí vždycky tvrdě pracovat a kde pořád hrozí nebezpečí, a otevřít si rozkošný bordýlek, v němž by sám kontroloval a překontrolovával veškeré zboží, pohodlně by seděl a živobytí by k němu samo přicházelo, místo aby se za ním honil. Domníval se, že to je toužebný sen každého mladíka v určité chvíli jeho života. Když o tom ted, v neděli večer, znovu přemýšlel v ubikaci na stokesmanorském panství, vzpomněl si, že podobný divoký nápad přivedl Archera Maggota do jeho současné mizérie. A přece sám Reisman ted zase plánoval něco stejně bláznivého. Sotva se v sobotu ráno vrátil do tábora, dal seržantu Clydeu Bowrenovi trochu peněz a pověřil ho zcela mimořádným posláním, k jehož splnění musel Bowren zůstat venku přes noc a neměl se vracet v neděli večer dřív, než se setmí. "Musí to být někdo, kdo bydlí přinejmenším padesát mil odtud a vůbec to tady nezná," instruoval Bowrena. Pak se pokusil o vtip, ačkoliv si oba byli vědomi vážnosti toho, do čeho se pouštějí. "Přivedte nějakou s bezúhonnou pověstí... nějakou kterou jste sám prověřil a schválil." Protože ráno bude muset zahájit svůj souboj s plukovníkem Everettem Dasherem Breedem, vytanula mu

na mysli památná diskuse o ženách a vojácích, kterou vedli, když byl Reisman Breedovým dočasným vězněm. Reisman tehdy Breeda vytočil do vývrtky, když mu - potom co vyhnal své vojáky z tratorie, zatkl Reismana a odvedl ho na velitelské stanoviště - řekl, že by mu vylepšila náladu, ne-li duši a tělo, jedna noc v posteli se ženskou. "Co ksakru jste vlastně zač?" vybuchl major Breed. "Jste drzý mizera 268 269 s hlavou plnou nemravných myšlenek. Měl jsem kdysi manželku na tyto věci. ale do vojenského života nic takového nepatří. Vojenskému životu je třeba se cele věnovat! Až dosud jsem se mu cele věnoval. Tomu jsem se učil po celý svůj život, a když nastal čas jít do války, když jsem s jistotou poznal, že přišel ten velký den, tak jsem obrodil svůj život, své myšlení, abych dosáhl čistoty. která skýtá sílu a je sama o sobě krásná a sebeuspokojující. To, o čem mluvíte, jsem zcela vyloučil ze svého života. A pokud jste opravdu americký kapitán, jak o sobě tvrdíte, pak byste to měl udělat také." "Co si myslí vaše paní o vaší náhlé konverzi k aksezi?" zeptal se Reisman. "K askezi ne, k celibátu. To snad máte na mysli, ne?" "Ano." "Mohl bych říci, že vám do toho nic není," pravil Breed domýšlivě, "ale neřeknu. At je to pro vás poučením. Rozvedli jsme se, brzy nato. Co ona ted dělá, to už mě nezajímá. Doufám, že si někde našla svůj kousek štěstí." "A vy jste své našel ve válce?" "Ano, naprosto." "Vaše filozofie na toto téma je pravděpodobně zcela unikátní," řekl mu Reisman. "Věřím, že můj názor je částečně znám mým kolegům, mladším i starším," řekl Breed. V hlasu mu zaznívaI tón nepochybné pýchy, v očích mu zářil odtažitý, téměř fanatický pohled, ve tváři se mu zračilo odhodlání. "Avšak není mi známo, že by tu byla snaha mě podpořit. Nestrkám nos do soukromého života a myšlení jiných, pokud dělají svou práci stejně dobře jako já, a moji muži ji dělají!" Tato poslední slova pronesl důrazně a hrdě. "Ale nemyslete si, že jsem se svou filozofií osamocen. Vzpomínám na vynikajícího vojenského psychologa doktora G. Stanleyho Halla, který napsal, že protože válka je nejvzrušující a nejnamáhavější ze všech mužových zaměstnání, nejen umožňuje, ale dokonce přikazuje pro dosažení maximálního úspěchu nejvyšší stupeň cudnosti." "Chachá! Zkuste tohle prodat armádě!" vysmál se mu Reisman na tom odporném velitelském stanovišti uprostřed trosek v Itálii. "Četli jsme každý zřejmě něco jiného, pane majore. Znáte slavného ruského generála Alexeje Nikolajeviče Kuropatkina? Ten se na věc díval realističtěji. Byl dost bystry, aby si všiml, že před rozhodným bojem mnoho jeho vojáků strádá erekcí, kterou bylo třeba tlumit podáváním léků. Můj oblíbený psycholog, jehož jméno se mi momentálně nevybavuje, při analýze tohoto vojenského problému prohlásil, že se mu zdá, že při konfrontaci se smrtí sílí touha po životě a plození." Když si na to ted Reisman vzpomněl, tak se tiše, ironicky usmál. Pro jeho dvanáct špinavců to totiž znamenalo ještě něco víc než to. Bowren přivezl ženskou po setmění a odvedl ji, mírně podroušenou a se zavázanýma očima, jako by si hráli na slepou bábu, přímo do malé místnosti v ubikacích. Reisman tam předtím uklidil, schoval veškerá lejstra do psacího stolu a odstranil všechno, co by jí mohlo napovědět, kde vlastně je, nebo co by mohlo uvést do pokušení vězně. Okno bylo neprodyšně zatemněno a světla v ubikacích ztlumena natolik, že bylo sotva vidět. Reisman ji nechtěl vidět, a také nechtěl, aby ona spatřila jeho, a stejně tak nechtěl vidět, jak se budou tvářit vězňové, ani si nepřál, aby vězni viděli, jak se tváří on. Seržanta Morgana poslal pryč s nákladním autem za jakýmsi smyšleným posláním, protože jeho speciálně tu nechtěl mít nablízku při chystaném nočním povyražení. Ostatní strážné rozestavil ve vnitřním dvoře, takže se o tom, co bude probíhat v jeho kanceláři, nic nedozvědí. Bowren ted odtud vyšel a hlásil mu, že žena, prostitutka, kterou našel v Plymouthu, je připravena a že se nemůže dočkat, až zábava propukne. "Tahle to chtěla udělat zadarmo," řekl, "když jsem

jí pověděl, že tu máme dvanáct nadržených chlapů, že jsou to všichni hrdinové, kteří se právě vrátili z hroznych bojů proti frkům... že se neměli ani čas vykoupat a oholit, protože si myslíme, že tenhle způsob jim nejlíp pomůže zapomenout na jejich děsivé zážitky." Avšak sami vězňové dosud nic netušili. Dostali dobrou večeři, po níž je Reisman náhle překvapil sdělením, že zítra ráno odjedou z tábora na výsadkářský výcvik. Pak jim přikázal, aby si šli brzy lehnout, protože je čeká velká námaha, před níž si potřebují pořádně odpočinout. Trošku brumlali, ve vzduchu bylo cítit nervózní napětí. Pochyboval, že ve stanech skutečně usnuli. Odella přivedli jako prvního. Reisman seděl u prkenného stolu v polotmě poblíž kuchyně, co nejdále od dveří do své kanceláře. Bowren odešel ven a postavil se mezi dveře od ubikací a branku do vnitřního dvora, aby byl k dispozici, kdyby bylo zapotřebí. Reisman si uvědomoval, že s Odellem dělá zoufalý pokus, ale pro Krista Pána, vždyt ho dělá se všemi. Neměl vůbec představu, jak bude Odell reagovat, zda na ni bude něžný, nebo zda se strachy podělá či vše kolem rozmlátí, nebo zda nakonec neudělá nic. Co říkáš seskokům padákem, Myrone?" zeptal se ho. Odell vypadal uboze se slepenými chomáči vlasů a vrstvou špíny na obličeji a i v tlumeném světle lampy bylo vidět, že má v očích strach. "Ale my to přece nebudeme dělat hned zítra, ne? Naučí nás to nejdřív, ne?" vyhrkl. "Ne, samozřejmě nebudete zítra skákat," řekl mu Reisman rychle. "Nejdříve budete mít týden na přípravu. Až poletíte nahoru," ujišfoval ho, "ručím ti za to, že budeš klidný, a možná se budeš těšit." "Jistě, pane kapitáne. Co jste ode mne chtěl ted?" "V mé kanceláři je někdo, kdo se s tebou chce vidět. Nesmíš nikomu říct ani slovo, kdo to je, ani co tu dělá, nikomu, ani u sebe ve stanu. Rozuměls?" Odell se rozzářil, pozvedl oči, v nichž se odrazilo tlumené světlo lampy, podíval se směrem ke kanceláři a pak zase na Reismana. "Zase je tady?" zeptal se. "Ten pán, co mi slíbil pomoct. Přišel na něco?" "Ne, není to on. Je to někdo jiný, kdo ti může pomoct trochu jinak. Na stole tam stojí hodiny. Nesmíš tam být déle než čtvrt hodiny. Běž a zavři za sebou pořádně!" Sotva Odell vešel do kanceláře a zavřel za sebou, už se zase vyřítil ven celý roztřesený. Vrhl se k východu, aby utekl zpět do vnitřního dvora. 270 271 "Odelle, pojd sem!" zařval na něj Reisman. Odell se k němu přišoural a tvářil se, jak kdyby se mu zjevilo strašidlo. "To od vás není fér, vyvést mi něco takového," mumlal. Reisman s uspokojením zaregistroval v jeho hlase zlostný podtón. "Seš mužskej, nebo ne?" zeptal se ho. "Ano, sem mužskej!" odsekl mu Odell. "Budu střílet z vašich pušek... budu se učit skákat padákem... budu dělat všechno, co mám dělat... ale tohle ne!" Reisman mu přistrčil krabici. "Prevenční prostředky. Pomůžeš tedy raději ostatním, až budou vycházet? Vždyt tys na tohle odborník, ne?" Reismanova slova vzbudila v Odellovi takovou zlost, že mu zadrhlo v hrdle. "Af se dou vysrat, pane kapitáne!" sípal. "Nejsem tu proto, abych někomu vytíral zadnici. Už nikdy nebudu!" Otočil se a pomalu odcházel. Reisman ho nechal beze slova jít. Další byl Victor Franko. "Nechtěl by ses trochu osprchovat a oholit?" zeptal se Reisman. "K čemu to?" řekl Franko podezíravě. "Čeká tam na tebe ženská," řekl Reisman a ukázal na dveře kanceláře. "Je to taková malá odměna za dobré chování. Asi by tě přijala srdečněji, kdybys byl čistý a příjemně voněl." Franko zůstal stát s otevřenou pusou. "Děláte si ze mě blázny, pane kapitáne," vyrazil chraplavě. "Ne, jen se přesvědč sám... Ale jak jednou nakoukneš za dveře, musíš hned dovnitř a máš na to čtvrt hodiny. Kdo ví? Možná tě ani nebude chtít, když vypadáš tak strašně a smrdíš." Franko zaváhal, pak pokročil ke kanceláři, otevřel dveře a zavřel je za sebou. Hlava se mu z toho pohledu zatočila. Ten kapitán je pe7cnej mizera! Na obnaženém bílém dívčím těle se odráželo tlumené světlo lampy. Byla jako nasvícená reflektorem. Pátravě si prohlédl její tvář, hledal její oči, aby nabyl klidu. Byla to spíše žena

než dívka, tak kolem třicítky, nevypadala špatně, trochu při těle... ale to bylo dobře... ach, koukej ty kozy... ty kozy! Civěl na ni, jak ležela na lůžku s roztaženýma nohama a vábila ho k sobě, a nebyl s to se pohnout. "Kruci, nejseš ty ňákej stydlivej," zasmála se. Zazubil se na ni rozpačitě a zajel si rukou do strniska na bradě. "Zlatouši, ty se mě taky bojíš?" zeptala se s našpulenými rty. Viděl, že je trochu opilá. Na stole vedle hodin, které už odtikaly půldruhé minuty z času, jenž mu byl vyměřen, stála láhev whisky a sklenička. Hleděl na ni toužebně. "Lokni si," ukázala na láhev. "Napij se na kuráž, když se na to bojíš jít se mnou rovnou." "Ne, madam, vůbec ne," podařilo se mu dostat ze sebe. Třesoucíma rukama si nalil sklenku a převrátil ji do sebe. "Napijete se taky, madam?" "Kruci, ne. Už mám dost," řekla. "Pojil na to. Sundej si kalhoty. Je to placený předem." Franko přetáhl určený čas, proto Reisman musel zavolat seržanta Bowrena, aby šel dovnitř a vyvedl ho. Byl rozpačitý a poslušný jak dítě, když se šoural po ubikaci a zapínal se. Pak přicházeli na řadu ostatní, jeden po druhém. Většinou zůstali uvnitř celou vymezenou dobu, pak vycházeli a plni rozpaků prohodili pár slov s Reismanem, který jim rozdával prevenční prostředky a zapřísahal je, at je proboha použijí a nikomu ani muk o téhle noční zábavě. Luis Jimenez nebyl ani trochu v rozpacích. "Pane, panečku, kapitáne, vy být okay!" řekl blaženě. "Já nepotřebovat žádný padák na lítání." Pak přešel do španělštiny a chlubil se: "Za deset minut jsem jí to udělal dvakrát. Dvakrát! Co tomu říkáte, pane kapitáne?" Calvin Ezra Smíth se přišoural z kanceláře k Reismanovi a pohlédl na něho vyčítavě. Měl v malíčku každou kapitolu a verš, zatracující to, čeho se právě dopustil, ale udělal to, zachoval se jako vilné zvíře a ted to potřeboval na někoho svést, protože ho trápily výčitky svědomí. "Co je, Smithi?" zeptal se Reisman. "Necítíš se ted lip?" "Ne," zašeptal a zavrtěl hlavou. Přichází hodina, myslel si a zíral přitom cize na Reismana, že ten, kdo vás zabije, bude se domnívat, že uctívá Boha... Tak to stojí u svatého Jana, ty prostopášníku... Svatý Jan, kapitola šestnáctá, verš druhý... a zachvěl se nad pravdivostí té myšlenky. Dva další se ženy ani nedotkli. Samson Posey byl venku z kanceláře stejně rychle, jako tam vpadl. "Mám manželku," pravil posmutněle a šel. Napoleon White vztekle vylítl ven. "Jak vás mohlo napadnout, že bych se dotkl té děvky?" vyrazil ze sebe. "Přivedte mi černošku!" Archer Maggot šel jako poslední. Když se Jimenez vrátil do stanu se zpěvem a pořád opakoval "Pane, ach panečku!", snažil se od něho Maggot vyzvědět, co se děje, ale marně. Vykukoval co chvíli ze stanu a viděl, jak ostatní odcházejí a přicházejí, až nakonec přišel Bowren pro něho. V kapitánově kanceláři nevěřil svým očím. V láhvi byl zbytek chlastu, proto si nejdřív přihnul, aby se uklidnil a aby déle vydržel, protože mu stačil pohled na ni a už cítil, že je hotový. Ale vtom jako když do něj udeří - ten negr! "Ten černej parchant tu byl taky, že jo?" zeptal se. Zasmála se. "Vpad sem a vypad tak rychle, že sem ho sotva zahlídla. Měla už sem plno takovejch fešáků jako von. Maj ho vopravdu velkýho, však víš co... a uměj to s ním! Pojd, vojáčku," lákala ho, "ukaž mi toho svýho. Potěš mě, zlatouši! Sem pěkně rozparáděná." Maggot se na ni vrhl, popadl ji, fackoval ji, mlátil do ní pěstmi a ječel: "Ty negerská děvko! Ty všivácká smradlavá zasraná negerská děvko!" Slyšel ji naříkat, hlasitě a opravdově, a vzpamatoval se, až když do něj seržant Bowren bušil a vlekl ho s rukama bolestivě zkroucenýma za zády zpět do vnitřního dvora. "Dostaneš ty někdy rozum?" nadával mu Bowren. "Ty pitomče mizerná!" Když žena s Bowrenem v džípu odjela, vešel Reisman pomalu do své kanceláře a rozhlédl se kolem. Stála tu prázdná láhev od whisky a upatlaná sklenka. Vlhké, potřísněné a zmuchlané prostěradlo bylo načichlé ženským a 272 273 mužským pachem. Náhle se mu vše zošklivilo, ale přesto nelitoval, že to udělal. Každý z nich si vzal, co

chtěl. Některým to udělalo dobře. Sebral deku a prostěradlo a spolu s lahví a sklenkou je odnesl za barák do popelnice, aby byly spáleny a zakopány. ČÁST ČTVRTÁ KRIEGSSPIEL 26 Victor Franko s chutí řídil. Rukama pevně svíral volant nákladáku. Celým tělem vnímal vibraci velkého motoru. Jásal při pomyšlení, že ovládá jeho sílu, rychlost i směr. Nafukoval se pýchou, div ne štěstím - včera večer ta ženština a chlast, a ted jsou tady, na volné silnici, časně ráno za krásného, jasného počasí, což mu zase jednou dodávalo prchavý pocit svobody po čtyřech týdnech, kdy byl zavřený jak pták v kleci v tom smrdutém táboře. Když to půjde pořád tak dobře, bude mu to v tomhle oddíle docela vyhovovat. Až na to, že když občas pohlédl ochranným sklem před sebe, na kapitána a toho negra, ktery tam řídil džíp, měl chuť šlápnout na pedál a napasovat to do džípu i do kapitána, a čert vem negra, stejně si moc dovoluje. Franko přemýšlel, jestli by ho Bowren, ktery hlídal za ním s brokovnicí, zastřelil, kdyby se pokusil narazit do džípu, nebo jestli by ho nechal ze strachu, že se všichni, Bowren i ostatní chlapi a strážní tam vzadu, zabijí, když odpráskne řidiče. Tiše se zachechtal tomu paradoxu, pak zpomalil a zatočil s vozem ze silnice a pustil se za džípem po rozježděné cestě směrem ke kontrolnímu stanovišti vojenské policie a k bráně, za níž ted spatřil velkou vojenskou základnu se stany, ubikacemi z vlnitého plechu, dřevěnými baráky a budovami, prostírajícími se po rozlehlé pláni směrem k letišti v pozadí. Zabrzdil nákladní auto kousek za džípem, přihlížel, jak se Reisman zdraví se strážní u brány a naslouchá jejím pokynům, a potom na jeho mávnutí vjel dovnitř. Nevyasfaltovaná silnice se táhla podél budov a stanů, zakamuflovaných skladišt vojenského materiálu a munice, kolem spousty rezervních dopravních prostředků a děl a kolem vojáků - výsadkářů, kteří tu byli vidět jednotlivě i v hloučcích, v družstvech, četách i rotách. Projíždějící vozidla zvedala oblaka prachu. Koutkem oka zahlédl Franko opodál cosi obrovského a mohutného. Prudce 274 275 se obrátil tím směrem a v tu ránu ho zachvátila hrůza, která zpražila jeho bohorovnost a domýšlivost. Stála tam pár set stop vysoká věž z ocelové konstrukce, na jejímž vrcholku trčela do stran čtyři velká ramena. Dole u věže se motali výsadkáři, další seděli na prostranství kolem, když tu náhle Franko uviděl, jak jedno z ramen vyzvedlo jakéhosi muže, který se ted bezmocně pohupoval na postroji pod rozevřeným padákem. Franko zčista jasna pochopil, že bude muset splatit veškeré radovánky včerejšího večera, a dokonce ještě víc za to, že se dostal ven z vězení. Džíp zpomalil a Reisman zvedl ruku na znamení, že má zastavit. Franko pozoroval, jak vyskočil z džípu, poklusem běží k nim a volá: "Všichni z nákladáku na chvilku dolů,." Vězňové a strážní slezli z vozu a seskupili se kolem Reismana. "Dobře se na to podívejte," řekl a ukázal na věž. "To je ta nejlepší atrakce. V postroji vás vytáhnou nahoru a pak volně padáte dolů. Až se dostanete k této fázi výcviku, už budete přesně vědět, jak se chovat. Když potom budete seskakovat z letadla, bude to pro vás mnohem snazší." Franko ohromen hrůzou nespouštěl oči z muže, kterého pomalu vytahovali nahoru na věž. Roscoe Lever přistoupil těsně k němu a řekl: "Kamaráde, tebe tady pověsí, tebe tu určitě pověsí pěkně vysoko!" L,ever to pronesl zvesela, ale řekl to jen proto, aby zakryl svůj vlastní strach, protože při pohledu na nácvik seskoků se mu pořádně sevřel žaludek. Franko hleděl na muže na věži, slyšel, jak odkudsi burácí tlampač "Připraven?", viděl, jak kovový kruh, na němž je připevněn padák, se nadzvedl o několik stop výš a že pak zavěšený muž náhle klesá, padá nejprve volným pádem, než se nad ním otevře padák - a Franko se odvrátil, otočil se zády ke strážným a vězňům, kteří tu stáli kolem něho, opřel se o bok auta a ze všech sil se snažil, aby nevyzvrátil dnešní snídani. Po obou stranách cesty vedoucí ke vchodu do velké, jako špejchar vyhlížející stavby, která byla hlavní budovou v tomto výcvikovém

středisku, se seřadili výsadkáři v parádních uniformách. Když s Napoleonem jeli v džípu podél nich, prohlížel si je Reisman zvědavě a přemýšlel, jestli se náhodou nepřichomýtli k nějaké slavnosti. Z jedné strany stála za nastoupenou rotou dokonce i kapela. Spustila ve chvíli, kdy Reisman zahlédl, jak z budovy vykročil směrem k jejich džípu plukovník Everett Dasher Breed. Byl impozantně vysoký a šlachovitý, jeho zrak čišel i na dálku pronikavou výhružnou modří. Zpod nimbu síly a profesionality, zpod přesvědčení o vlastních zkušenostech a vlastním postavení, zpod nepochybné přitažlivosti, která z něj vyzařovala a činila z něj vůdce, se jeho oči jako by tázaly: Jak se sem chceš zařadit, človíčku, jak se vyrovnáš s mým světem? Reisman seskočil z džípu, zasalutoval a plukovník též. Pak do břeskné vojenské hudby řekl: "Bulte vítán na zdejším panství, kapitáne. Doufal jsem, že vás zase jednou někde potkám, pod svým velením." Usmál se tak nakysle, jako by ráno k snídani spolykal celou divizi frků, a Reisman se v duchu podivil, že plukovník použil slova panství. "Kde je pan generál?" zeptal se Breed. "Z tónu a naléhavosti pokynů, které jsem obdržel, usuzuji, že s vámi přijel přinejmenším jeden nebo dva. Bude mi potěšením, jestliže provede přehlídku mých jednotek, bude-li si to ovšem přát." Reisman nevěděl, co ten mizera má za lubem, ale jestli chce dělat šaškárnu, jestli chce generála, pak ho má mít. "Pan generál je v autě, pane plukovníku," pravil úsečně. "Tentokrát cestuje inkognito a domníval jsem se, že jste tuto okolnost pochopil z pokynů, které jste obdržel." Breed hleděl pochybovačně, ale také tak trochu jako by každou chvíli měl spolknout nějakou hořkou pilulku. "Jaký generál?`` otázal se. "Řekl jste to správně," odpověděl mu Reisman uctivě. "Generál Jaký, právě tak ho můžete nazývat. Nemá žádné jiné označení kromě čísla, stejně jako všichni ostatní v mé skupině. Tak to má být... naprosto tajné... jak bylo uvedeno v pokynech, které jste dostal, pane plukovníku. Jsem vám vděčný za slavnostní uvítání, které jste nám přichystal, ale je poněkud nemoudré vystavovat nás tak najevo, když jsme přijeli s tím, že chceme zůstat mimo jakoukoliv pozornost. Počkáte-li chvilku, půjdu a promluvím s ním." Breed se naježil a zrudl zlostí, ale nic neřekl. Reisman od něho poodešel, odhrnul vzadu u nákladního auta plachtu, spustil zadní dílec a nakoukl dovnitř na houf strážných a vězňů. Stráže neměly žádné označení zbraně ani hodnosti. Všechny identifikační známky byly ponechány v táboře. Všichni bez rozdílu měli na sobě polní uniformu, přilbu a pevné výsadkářské boty, které vrzaly novotou. Všichni měli karabiny, ale nenabité, a strážní měli své plné zásobníky schované. Jediný viditelný rozdíl mezi strážnými a vězni spočíval v tom, že dvanáct špinavců bylo zarostlých a páchlo. "Sawyere, co bys tomu řekl, kdybys měl dělat generála?" zeptal se Reisman potichu. Muži se zasmáli. Archer Maggot se zeptal: "Co to tam hraje za kutálku, pane kapitáne? Cožpak tu bodem mít ňákou parádu?" Sawyer odpověděl: "Samozřejmě, pane kapitáne. Co mám dělat?" "Vypadat upjatě a nepřístupně a tvářit se jako ksindl, a pak už je jedno, co uděláš... i když se budeš chtít uprdnout... udělej to stylově a sebevědomě, jak to dělaj oni a kašli na všechny ostatní. Já seřadím tady ty ostatní zarostlý parchanty za tebou. Vy, strážní, se zařadte mezi mužstvo ob jednoho. Sawyere, čeká tam jeden potrhlej plukovník. Až ti zasalutuje, ty mu odpovíš stejně. Jestli ti bude chtít podat ruku, nevšímej si ho a ani se neobtěžuj s ním promluvit. Koukej na něj a na jeho jednotku zvysoka. Pamatuj, žes lepší než on a že vy všichni jste lepší než ti jeho cínoví vojáčci tam venku... Jasný?... Všem je to jasný? Sawyere, všechno, co se po tobě chce, je projít kolem nastoupených vojáků, vykonat přehlídku a zmizet v tom baráku. My půjdeme za tebou a uvnitř už převezmu velení já." Kapela zmlkla. Výsadkářská rota, oblečená do parádních uniforem, vyhlížející břitce, pevně a schopně, se na rozkaz velícího důstojníka postavila do pozoru. Reisman se na ně díval a přál

sí, aby si mezi nimi mohl vybrat dvanáct mužů. Vybíral by naslepo, bral by kohokoliv z nich, protože pracují ochotně a to, co mají dělat, dělají a dělají to dobře, a ačkoliv mají strach stejně jako každý voják, dělají svou práci horlivě, hrdě a spolehlivě a není se třeba bát, že uprchnou, že se navzájem pobijou nebo že zabijou svého velitele. 276 277 Ken Sawyer sehrál svou bláznivou komedii s překvapující noblesou. Plukovník Breed ho pozdravil, Sawyer mu odpověděl s patřičnou povýšeností, rychle prošel kolem nehybných výsadkářů s Reismanem, dvanácti špinavci a strážnými, kteří se groteskně šourali, v patách. Když zašli do rozlehlé budovy, mohli se někteří potrhat smíchy. Luis Jimenez plácal Sawyera po zádech a vykřikoval: "Člověče, ty dělat zatraceně dobrý generál!" Reisman je okřikl, ačkoliv ani Breed, ani žádný z jeho vojáků za nimi nevstoupil do tréninkové haly. "Podívejte se kolem sebe," řekl Reisman. Podél stěn haly s vysokým stropem, připomínající hangár, se nahoře táhly plošiny a bylo tu plno nosných postrojů, lan a šňůr a cvičebního nářadí. "Tohle byl váš poslední smích," pronesl Reisman zlověstně. ,.Na konci dnešního dne žádný z vás nebude mít sílu brečet. To, co bylo předtím, to byla jen skautská hra. Tohle teď bude stát za to!" Do dveří vstoupil důstojník od výsadkářů a řekl Reismanovi: "Pan plukovník prosí, abyste ihned zašel k němu do kanceláře. Je to na druhém konci této budovy." Ve skutečnosti to bylo v odděleném plechovém baráku, který bokem přiléhal k tréninkové budově. Poručík rychle provedl Reismana přijímací místností, pokynul mu ke dveřím na nichž byla tabulka s nápisem Plukovník Everett Dasher Breed, velitel jednotky, a zaklepal. Breed zvolal: "Dále!" a Reisman, už bez doprovodu, vstoupil. Byl rozhodnut jednat přímo, chladně a formálně, jako by se ten směšný incident s uvítáním nikdy nekonal. Pokročil do středu místnosti před Breedův stůl, zasalutoval a zůstal stát v pozoru. "Hlásí se kapitán John Reisman, pane plukovníku," řekl, "se skupinou dvaceti mužů k zahájení výsadkářského výcviku." "Pohov, kapitáne," pravil Breed, zaklonil se v křesle a nedbale natáhl nohy na roh stolu. Reisman po něm přejel zkoumavě očima, všímal si maličkostí a oživoval přitom své vzpomínky na tohoto muže. Jeho výsadkářské boty nebyly výrazem jeho nadutosti nebo společenské reprezentace, ale důkladně používaným nástrojem jeho řemesla, byly z jemné, vláčné kůže, svraštělé častým nošením, ale perfektně naleštěné. Na prsou nad řadou vyznamenání a stužek za účast v různých taženích měl stříbrný výsadkářský odznak. Reisman ho odhadoval asi tak na čtyřicátníka. Krátce přistřižené černé vlasy byly prokvetlé šedinami - za ty zřejmě mohla válka. Reisman už viděl, jak stačí několik dní, aby mužům zbělely vlasy a tváře se pokryly stařeckými vráskami. Breedova tvář byla zbrázděna a bylo na ní patrno, že byla vždycky vystavena větru a slunci nebo jiným živlům, do nichž byl vrhán svým povoláním. Zdálo se, že teď váhá mezi zlostí a humorem, přičemž hledí na Reismana jako na nějaký zvláštní záhadný exemplář. "Je to smradlavé čuně opravdu generál, nebo jste na mě, Reismane, ušil nějakou boudu?" "V Itálii jste si také myslel, že na vás šiju boudu, že?" "Vidím, že jste se pořád ještě nenaučil slušnému chování ani vojenské etiketě." "Pane plukovníku, žádal jste mě, abych vám předvedl generála, tak jsem to udělal. Nemám, co bych k tomu dodal. Není mi dovoleno prozradit totožnost nebo příslušnost žádného z těch mužů. Takový jsem dostal pokyn, a pokud jsem informován, stejný pokyn byl doručen i vám. A jestliže si přečtete polryny, které jste dostal, pečlivě, pak pane plukovníku, také zjistíte, že já nepodléhám vašemu velení, jak jste se zmínil při té malé parádě, co jste tam venku uspořádal." "Z pokynů, které jsem obdržel, jsem usoudil, že přivedete celý pluk," odsekl Breed. "Co je hergot míněno tím, že mám dát k dispozici všechny své instruktory, výcviková zařízení a letectvo?" "Abyste, pane plukovníku, viděl, že jsem gentleman," oddychl si Reisman a usmál se na něho, "převážnou

část si jich zase můžete vzít. Mohu vám přesně říct, co nyní budu potřebovat." "To je od vás zatraceně laskavé!" vybuchl Breed. "Kdybyste neměl přátele někde hodně vysoko, at je to kdokoli, vyrazil bych vás a tu vaši zavšivenou bandu odtud během půl minuty. Pamatujte si, že tady není normální výcvikové středisko. To je moje středisko. Vybudoval jsem ho pro svou jednotku tak, že jsem vyžebral každý kousek dřeva, každý kousek oceli, každou součást vybavení od někoho, kdo byl přesvědčen, že je potřebuje víc než já." "To je chvályhodné, pane plukovníku. Máte to tu opravdu krásné," řekl Reisman mile. "Ale já to ted potřebuji víc než vy." Breed vykládal dál, jako by ho neslyšel. "Moje jednotka dostala tvrdě zabrat v Africe, na Sicílii a v Itálii, kapitáne. Ti, kteří přežili, jsou pevní a výborní. Šli by za mnou třeba do pekla, kdybych to na nich žádal. Ale posily, které jsme dostávali z výsadkářského učiliště ve Fort Benningu, nebyly to, co jsme potřebovali, a nebylo jich dost, proto moji důstojníci a já jsme jsme projeli křížem krážem celou Británii, pátrali po tom nejlepším materiálu, jaký lze najít, nechali jsme ho přeložit sem a tady si ho sami cvičíme. Občas nás žádají od jiných pluků nebo divizí, abychom jim umožnili použít našich zařízení, ale vždy přitom dodržují pravidla slušného chování, pane kapitáne. Ještě nikdy se mi nestalo, že bych dostal pokyn vpustit sem cizí skupinu, a ujišťuji vás, že se mi to setsakramentsky nelíbí." "Patříme k téže armádě, pane plukovníku," konstatoval Reisman. "Prozatím jsem neviděl nic, co by tomu nasvědčovalo, pane kapitáne," řekl plukovník Breed. "Kdo ksakru jsou ti vaši muži a co máte v úmyslu." "Víte, že vám to nemohu říct." "A ještě něco, Reismane," soptil dál Breed. "Většina z nich je špinavá, páchnoucí a neholená. Jakému oddílu ksakru velíte? Já velím čisté, spořádané a výkonné jednotce. Moji vojáci se holí, koupou, dávají se stříhat a udržují sebe i své uniformy a vybavení v čistotě. Jak jim mám, ksakru, podle vás vysvětlit, proč jsem sem vpustil vaši skupinu a povolil, aby se tak odlišovala. Co se mě týče, považuji je za ostudu naší armády... pokud vůbec do armády patří." "Pane plukovníku... vy jste tady velitel. Vy tady nemusíte nikomu vůbec nic vysvětlovat. A já jsem velitel své skupiny a nemusím vůbec nic vysvětlovat 278 279 vám. Rozkaz, ktery jsem obdržel, byl přivést je sem a projít s nimi výcvik, aby získali výsadkářskou kvalifikaci, a odvést je. Chtěl bych ihned začít... s vaším dovolením, samozřejmě." Breed se na něj zpoza stolu usmál, ale nebyl to přátelský úsměv. "Reismane, ujišťuji vás, že bych vás chtěl mít ve své jednotce. Stačilo by mi pouhých deset vteřin k tomu, abych vás degradoval na prachobyčejné ucho." "Za to bych vám, pane plukovníku, dneska pravděpodobně poděkoval. Mohu vám ted sdělit ve stručnosti své plány a požadavky?" "Zajisté, mluvte, kapitáne," zabručel znechuceně Breed. "Počítám, že čím dříve začnete, tím dříve se vás zbavíme." Reisman mu vysvětlil, jak chce během čtrnácti dnů organizovat výcvik, že bude kombinovat prvky americké metody, jak je používána ve Fort Benningu ve státě Georgia, s níž byl seznámen, ale kterou nikdy sám neabsolvoval, a prvky britské metody, zejména její rychlost, která je uplatňována v Ringway, kde i on sám prodělal výcvik. "Povedu svou skupinu sám, vezmu si na starosti teorii i demonstraci praktických prvků," vysvětloval Reisman. "Budu potřebovat pouze dva vaše instruktory... jakoukoliv hodnost, kterou můžete postrádat, na tom nezáleží. Budu po nich chtít, aby pečlivě sledovali, zda moji hoši přesně plní instrukce, a pokud to bude třeba, budu po nich žádat trochu individuálního školení. Po dobu, kterou zde budeme, budou výhradně podřízeni mému velení a mým rozkazům." "Na základě čeho jste přesvědčen, že jste kvalifikovaný instruktor, Reismane?" vyjel na něj Breed. "Nevidím ani, že byste měl nějaké křídlo za seskoky." "Stran toho nemusíte mít obavy, pane plukovníku," odpověděl Reisman s milým úsměvem. "Budete vždy vítán při našem vyučování a kdykoliv ho můžete

sledovat, pokud budete mít čas. V Benningu jste měl pět týdnů na to, abyste se naučil vašemu řemeslu. Já si beru jen čtrnáct dnů, abych probral se svými hochy základy a kvalifikoval je pěti seskoky... a budu pro ně žádat křídla, až skončíme. Jestliže usoudíte, že si je nezaslouží, můžete to říct mě a můžeme s tím něco udělat. Někteří jsou tu pouze jako pozorovatelé, ale dvanáct z nich se musí naučit skákat, i kdyby se měli strachy podělat." "Tak se do toho dejte, kapitáne," přikázal mu Breed chladně. Odměřeně povstal od stolu a pokynul ke dveřím. "A Bůh s vámi, jestli nevíte, co děláte. Pošlu vám jednoho svého poručíka a jednoho seržanta vedle do mučírny, aby vám všechno ukázali a vypomohli vám. Doufám, že s vaším dovolením mohu používat jakákoliv ze svých zařízení, která právě nebudete používat... například své C-47. Nebudete mít nic proti tomu, když během té doby, co budete našimi hosty, vezmu občas některé své výsadkáře nahoru, aby nevyšli ze cviku?" "Potěšení bude na mé straně, pane plukovníku. Zašlu zprávu na vrchní velitelství, že vaše spolupráce je vynikající. Tím by se mělo také smazat to, co se stalo tehdy v Itálii." Reisman už byl ve dveřích, když ho Breed ostře vrátil zpátky. "Mimochodem, kapitáne Reismane, čas od času dostávám informace o vaší činnosti ve zdejším kraji. Lady Margot Strathallanová je má známá. Mnohokrát si mi ož stěžovala na to, jak si počínáte na Stokes Manoru. Bohužel jsem mohl zjistit velmi málo, až na to, že vše bylo povoleno a že s tím nic nemohu dělat. Podívejte se, když jsem přivedl svůj pluk sem, měl jsem v úmyslu něco podobného jako vy. Vyhledat nějaké staré venkovské sídlo, zřídit tam svůj štáb a žít si jako venkovský šlechtic. Věděl jsem, že by se tu našlo pár vhodných míst, která by byla k dispozici, ale když jsem to probral s lady Margot a ona řekla ne, respektoval jsem její stanovisko a od té doby jsme dobří přátelé." "Co na tom, to je přece dobře," řekl Reisman. "Přispívá to k lepším britsko-americkým vztahům a tak dále. Ale když jste hledal místo pro svůj baronský štáb, pane plukovníku, měl jste povolení vrchního velitelství?" "Jednal jsem na vlastní pěst," odpověděl Breed nerudně. "Kdybych byl našel vhodné místo, byl bych je navrhl příslušným postupem. Podívejte se, kapitáne, my nemáme ve zvyku nakvartýrovat se s našimi vojáky bez dovolení do soukromého domu. To si k čertu myslíte, že jsme jako naciste?" "Já tam, pane plukovníku, nevedu život venkovského šlechtice," řekl Reisman. "Mám povolení vrchního velitelství a souhlas otce slečny Strathallanové, který je vlastníkem panství. Mám tam úkol, ktery musím plnit, a hodlám jej plnit bez jakéhokoliv vměšování." "Co je to za úkol, mohu-li se zeptat?" naléhal Breed. "Nejsem oprávněn to sdělit." "Ale pravděpodobně jste oprávněn podat mi vysvětlení o věci, kvůli níž mi lady Margot volala velmi rozčilena včera večer. Byla na procházce nedaleko toho kousku lesa, kde jak se domnívá, je váš tábor, a řekla mi, že slyšela ženský jekot. Řekl jsem jí, že je to krajně nepravděpodobné - pochopitelně jen abych ji uklidnil, ačkoliv sám nevím, co si o tom mám myslet. Měl jste včera večer ve vaší přísně tajné, nepřístupné pevnosti nějakou ženu?" Reisman se podíval do plukovníkových pátravých modrych očí a ani nehnul brvou. "Pravděpodobně někdo z mých mužů, pane plukovníku," řekl, "podstupoval mučení." V rozlehlé budově s vysokým stropem, mezi výsadkáři obvykle nazývané mučírna, seznámil Reisman stručně poručíka a seržanta, které mu přidělil Breed, s jejich úkoly a na oplátku si od nich nechal ukázat veškeré nářadí a zařízení pro nácvik seskoků zde v budově i všude na základně. Na opačném konci sálu se ozývaly rytmické povely seržanta Morgana a Bowrena, jak se tam vězňové a strážní rozcvičovali. "Vy budete dohlížet a dávat pozor na ty zarostlé," vysvětloval Reisman. "To je experimentální skupina, na niž je kladen hlavní důraz. Ostatní by měli být schopni postarat se o sebe sami. Někdo z nich se částečně zúčastní výcviku, jiní možná vůbec ne, ale jeden nebo dva ho možná prodělají celý. Žádný

není označen jménem, hodností, identifikačním číslem nebo příslušností k útvaru. Budou rozlišováni pouze pořadovým číslem, jimž se vám budou hlásit. Kdykoliv zpozorujete, že se někdo z těch dvanácti špinavců poflakuje, omamte mi 280 281 to a já vám dám zelenou, abyste mu přitvrdili. Ty druhé ukázním sám, bude-li to zapotřebí. Je vám vše jasné?" Dvojhlasné "Ano, pane kapitáne!`` ho ujistilo, že je. "Výborně, můžeme začít," řekl Reisman. Stál na vyvýšené plošině mezi oběma výsadkářskými instruktory. Pod nimi byli v hloučku promícháni vězňové se strážnými. Kromě pořadových čísel rozdělil tajně těchto dvacet mužů na tři skupiny. Skupinu X tvořilo dvanáct špinavců, ve skupině Y byl seržant Morgan a tři strážní, skupina Z se skládala ze seržanta Bowrena a dalších tří policistů. Skupina Y a Z se měla vzájemně střídat při různých částech výcvikového programu, zejména zpočátku, aby to vypadalo, že je vše v pořádku, ale kdokoliv ze strážných mohl s Reismanovým svolením výcviku zanechat, jestliže nestačil. V takovém případě byl zase převeden do postavení pozorovatele a jeho úkolem bylo vést záznamy o výcviku a chování vězňů kromě toho, že neustále měl dávat dobrý pozor, zda vězňové nemají v úmyslu provést nějakou lumpárnu nebo uprchnout. "Vaše práce zde se bude skládat ze čtyř fází," hřímal na ně Reismanův hlas. "V první projdete fyzickou přípravou, naučíte se perfektně oblékat a sundavat nosný postroj a ovládat šňůry svého padáku. Druhou bude tvořit série opuštění a řízených seskoků z plošin zde v hale a nácvik ovládání a řízení padáku za simulovaných vzdušných podmínek." Ukázal na padákové postroje visící na šňůrách šikmo dolů z plošin ke kolíkům zaraženým u pískových doskočišť. "Během druhé fáze rovněž začnete nacvičovat balení padáku a budete v tom pokračovat až do fáze čtvrté. Padáky, s nimiž budete skákat, si budete balit sami, tak hledte, af se to naučíte, jak se patří. Ve třetí fázi vás vezmeme nahoru na věž, kterou jsme viděli cestou, a budeme pilovat jednotlivosti, zdokonalovat se a učit, jak se chovat, nastanou-li komplikace. Ve čtvrté fázi poletíte a budete provádět seskoky na cíl. Absolvujete celkem čtyři denní seskoky a jeden noční. Má někdo nějakou otázku?" Byl přesvědčen, že jich mají stovky, ale nikdo se na nic nezeptal. Reisman pokračoval: "Opakuji ještě jednou. Výcvik se skládá ze čtyř fází. Tisíce a tisíce mužů prodělalo tento výcvik, absolvovali ho bez úrazu a stali se kvalifikovanými parašutisty. Obvykle může každý jednotlivou fázi opakovat, jestliže ji nezvládne a přeje si ji projít znovu, ale na to my nemáme čas. Jestliže se budete flákat při první fázi, můžete se zabít při druhé... ale nikdo nemůže zůstávat pozadu! Vy víte, co vás čeká, jestliže se rozhodnete odstoupit od výcviku." Po několika týdnech náročného polního výcviku na Stokes Manoru si Napoleon White myslel, že je ve velmi dobré fyzické formě, ale Reisman a ti dva roboti v T-košilích, co mu pomáhali, prohnali jejich skupinu ten první den takzvaným kondičním programem, který se zdál být určen spíše k tomu, aby je úplně odrovnal, než aby je posílil. Přespolní běhy po základně se konaly rychlostí, která vyrážela dech z plic, bez přestávek a zjevně jen proto, aby když padali únavou, byli znovu postaveni na nohy a bez milosti hnáni dál. Napoleon si s uspokojením všiml, že ted to byli strážní, kteří začali nejdřív zůstávat pozadu a odpadali, a utahoval si z těch, kteří si střídavě brali džíp, aby se dostali na místo, kde právě cvičilo dvanáct špinavců. Mezi běhy byla zařazena prostná, prováděná bez přestávky padesát minut na obrovském pískovém doskočišti, kde se zdálo, že gravitační tíha na údy, svaly a kosti se zčtyřnásobuje, a Napoleon viděl, jak chlapi padají a zarývají nos a .ústa do písku a obracejí se, aby zalapali po dechu, pouze když do nich instruktor opovržlivě kopne. Jen málo z policistů se zúčastnilo této fáze jejich hry, samozřejmě že ne ten tlustoprd s velkým břichem seržant Morgan, ale seržant Clyde Bowren ano, a dokázal přitom držet

krok s vězni a někdy je dokonce předstihnout. Napoleon věděl, že kdyby Bowren chtěl, mohl by se téhle sviňárně vyhnout, ale protože cvičil spolu s nimi, stejně jako Reisman, začínal vůči němu pochovat ostýchavý respekt. Kam se podívali, všude byla lana, po nichž museli šplhat, i když žádné nebylo tak vysoko a tak hrozné jako tam na útesech, po němž je Reisman donutil šplhat tehdy, když začínali výcvik. Když se Napoleonovi zdálo, že už neudělá ani krok nebo že nepopadne dech, pokukoval po Samsonu Poseym, protože pohled na toho zdánlivě nezničitelného, neúnavného obra mu dodával sílu pokračovat dále. Reisman měl pravdu, uvědomoval si Napoleon, když se večer vraceli zpět do tábora - všechno předtím byla pouhá skautská hra. Byl tak dokonale vyčerpán, že řekl Reismanovi, že se neodvažuje řídit na zpáteční cestě džíp, proto si Reisman sedl za volant sám. Napoleon byl vykázán mezi hromadu těl na korbě nákladáku a pyšnému, neznavenému Samsonu Poseymu se dostalo privilegia posadit se s velitelem dopředu. Také Victor Franko rád přenechal volant jednomu ze strážných a sedl si dozadu. Tvářili se ponuře, mlčeli, mnozí na korbě spali zkrouceni a opřeni jeden o druhého. Napoleon neměl ani sílu se rozbrečet, i kdyby chtěl. Následující den byla kondička stejná, ale kombinovaná se začátečnickými parašutistickými cviky. Ve velké tréninkové hale a porůznu na klíčových bodech základny, obvykle u cíle náročného běhu, byly rozmístěny ve výšce do patnácti stop skokanské plošiny. Reisman s nimi šplhal po železných žebřících, stavěl je do pokleku na plošinách, nacvičoval s nimi sled povelů k seskoku, jaký budou užívat na palubě letadla, a pak je posílal dolů. Pokud někdo zaváhal, což se několika skutečně stalo, pak ho postrčil. Dole podle výšky plošiny přistávali bud na žíněnkách, v blátě, v pilinách nebo ve štěrku, kde vždy čekal jeden z instruktorů a ječel na ně "Nohy k sobě! Pokrčit kolena! Kotoul, k čertu, kotoul!" V mučírně si znovu a znovu navlékali a sundavali nosné postroje, dokud to nedokázali se zavřenýma očima tak snadno, jako když si natahují kalhoty. Pak se pohupovali na šňůrách zavěšených na pohyblivých kladkách a lanech, aby si zvykli na vznášení ve vzduchu. Popruhy se jim bolestivě zařezávaly do paží a ramen a ještě bolestivěji do varlat, jestliže je správně nezapnuli a řemeny se jim sesmekly. Jednou za dopoledne a jednou za odpoledne je Reisman pouštěl na záchod, 282 283 vždy několik vězňů a několik strážných společně. V porovnání s latrínami, které měli v táboře, byly tady záchody přepychově vybavené. Joe Wladislaw se tak kochal opravdovou záchodovou mísou, že se stačil o zlomek vteřiny zpozdit za svou skupinou, když vycházela ven. Když se vrhl k východu, dostal ránu dveřmi a cítil, jak ho zezadu uchopily dva páry paží. Wladislaw se otočil. Drželi ho dva statní parašutisté, jeden desátník a druhý svobodník, ve vycházkových uniformách, ověšení stužkami a odznaky, "Co to k čertu má znamenat?" zavřeštěl a snažil se jim vyškubnout. Podtrhli mu nohy, takže odletěl na druhý konec záchodu. "Jen klid, chlapče," usmál se na něj desátník. "Chceme ti jen položit pár otázek." Přitlačili ho ke stěně. Wladislawovi probleskl hlavou varovný signál, že má držet hubu a snažit se dostat ven. Tahle záležitost smrděla Reismanovým nápadem, to vypadalo na nějakou léčku. "Samozřejmě," řekl Wladislaw, zatímco uvolňoval napjaté paže a s pochopením se na ně usmíval. "Sundejte ty paňáty! Vo čem se chcete bavit?" "Pust ho," řekl desátník. Jakmile ho pustili, vrhl se na ně. Sehnul se, udeřil pěstí desátníka do čelisti, ustoupil stranou a chystal se chňapnout druhého za krk, ale chlap tam najednou nebyl a Wladislaw ucítil tvrdý úder jeho ruky v ledvinách a sesul se na zem lapaje po dechu. Až moc dobře poznal, že proti sobě nemá žádné amatéry. Než se vzpamatoval, svobodník na něj skočil, stočil mu pravou ruku dozadu a snažil se ho postavit. Ale Reisman je učil, co dělat v tomto případě, a tak sotva popadl dech, kopnul pravou patou svobodníka do žeber a vrazil mu levý loket do žaludku.

Výsadkář zařval bolestí a pustil Wladislawovu ruku. Když spolu v následujících vteřinách zápolili, jak se desátník zdvihl ze země a připojil se zase k rvačce, uvědomil si Wladislaw náhle, že se mu ta pranice líbí. Pak ho přimáčkli k zemi, ale pořádně, že nemohl pohnout rukama ani nohama. "Dobrá, tak mluv, ty smradlavej parchante! Kdo ksakru seš, jak se jmenuješ?" štěkal na něj desátník. "Číslo šest," vyhrkl Wladislaw. Nevzdával se, snažil se pohnout, kroutil prsty a nohama, tloukl zadkem o tvrdou podlahu, aby je setřásl, aby jim dal znát, že není vyřízený, protože jestli tohle na něj nastražil Reisman, pak chtěl, aby se choval přesně tak. "Tak se nejmenuješ. Řekni nám, jak se jmenuješ!" chtěl po něm desátník. "Číslo šest!" vyštěkl na něj Wladislaw. "Dobrá, když seš tak chytrej, podíváme se sami," zavrčel desátník. Zkroutil Wladislawovi ruku. "Drž ho!" poručil svobodníkovi. Pak volnou rukou rozepnul Wladislawovu blůzu, projel mu rukou po krku a po prsou, a protože nenašel, co hledal, chytil Wladislawa za límec a urval mu ho. "Kde máš ksakru psí známku?" zeptal se vztekle. "Patříš vůbec do naší armády?" Wladislaw nazvedl hlavu a plivl desátníkovi do obličeje. Pak jeho i jeho armádu obdařil dlouhým výčtem nadávek. V tom okamžiku popadla desátníka zlost, proto začal Wladislawa fackovat. "Ty smradlavej mizero," nadával mu. "Chci vědět, jak se jmenuješ, jakou máš hodnost, identifikační číslo a k jakému útvaru patříš." Každé slovo provázel políčkem. Jak ho začal parašutista mlátit, uvolnil neočekávaně jeho levou ruku, čehož Wladislaw hbitě využil. Hmatem prstů rychle našel to pravé místo. Vrazil palec pod desátníkův krk, tam kde je klíční kost a vší silou zmáčkl. Byl si tak zřetelně vědom toho, co dělá, že v duchu viděl Reismana, jak jim předvádí, jak jim vysvětluje, jak jim slabikuje: zmáčknout podklíčkový nerv! Desátník zařval bolestí a překotil se na druhého výsadkáře. Wladislaw využil pauzy, vyskočil a vyběhl ze záchodu. Reisman si právě všiml, že Wladislaw chybí, a chtěl poslat seržanta Morgana, aby se po něm poohlédl, když tu k nim Wladislaw úprkem dorazil. "Ksakru, co se ti stalo?" vyjel na něj, když viděl, že má pocuchanou uniformu a podlitiny na obličeji. Wladislaw na okamžik zaváhal a pak mu odsekl: "To musíte vědět vy, pane kapitáne ! " "Ksakru, co to má znamenat?" zeptal se Reisman. "To vy jste přece na mě poslal ty dva chlapy, ne?" zeptal se Wladislaw, jehož začaly hlodat pochybnosti. "Jaké dva chlapy?" opáčil Reisman. Náhle mu to došlo. Vzal Wladislawa za ruku, odvedl ho stranou a vyslechl si celou tu historku. "Neřekl jsi jim nic, že?" otázal se rychle. "Do prdele, ne!" odpověděl mu Wladislaw naštvaně. "Myslel sem, že to na nás hrajete vy. Docela se mi to začínalo líbit, zrovna dyž sem vodtad vypad." "V pořádku, běž za ostatními!" nařídil mu Reisman. Pak se mu to v hlavě rozleželo, napadlo ho, že by mu měl říct něco víc, a proto zavolal: "Počkej, Joe!" Položil mu ruku na rameno a řekl: "Zachoval ses správně. Řekni ostatním, co se ti stalo. Rozhlaš to. Upozorni je, aby si dali pozor a volali o pomoc, kdyby potřebovali. To jsem nebyl já... Ručím ti za to. Myslím, že už tomu rozumím." Avšak rozhodl se, že neřekne plukovníkovi Breedovi nic, ani s tím ted nic nebude dělat. Ve středu 5. dubna, třetí den výsadkářského výcviku, přešli na druhou fázi. Postupovali rychle, ale nebylo to úplně nejrychlejší tempo. Reisman znal vojáky, kteří nacvičili seskoky za čtyři nebo pět dní, když to jejich úkol naléhavě vyžadoval. Myron Odell se pomalu sunul někde ke konci řady po plošině, která trčela čtyřicet stop nad podlahou mučírny. Třásl se, svíral se mu žaludek a chtělo se mu na záchod. Přihlížel, jak první v řadě vyskočil z makety letadlových dveří, proletěl volným pádem asi pětadvacet stop, nadskočil zpět vzhůru na postroji a šňůrách, pak sjel po svažujícím se laně zavěšeném na kladce a nakonec sebou práskl do pilinového doskočiště na druhém konci haly. Stáli tu jako pod šibenicí. Odell byl rád, že není první, protože by zůstal u dveří jako přimrazený a zase

jednou by všem předvedl svou zbabělost, Ale ještě horší bylo čekat a vidět, jak ostatní seskakují, jak někteří zatínají prsty do 284 285 dveřního rámu a odmítají skočit, jak je Reisman šťouchá do nohou, přemlouvá je a zapřísahá, jak je strká nebo shazuje, takže nakonec skočí. Když na Odella přišla řada, potil se a poulil oči hrůzou. Zápolil s postrojem, prsty se mu třásly tak, že ho nemohl správně zapnout. "Kruci, co je s tebou, Mikeu?" šeptl mu ostře Reisman do ucha, aby to nikdo jiný nezaslechl. "Devět chlapů už tady seskočilo, někteří stejně vystrašení jako ty, a už jsou všichni živi a zdrávi dole. Pro kristapána, ukaž, já ti pomůžu," řekl a rychle přejel prsty po řemenech a přezkách Odellova postroje. aby se ujistil, že je má správně zapnuté a že se na nich neuškrtí, ani že se mu nezaříznou, až poletí. Odell byl jak v mlze, tělo mu vypovědělo službu, nechal se od Reismana postrčit a postavit do dveřního otvoru. Ucítil šťouchnutí do nohou a uslyšel: "Vpřed!", uvědomil si, že uplynulo ještě několik vteřin, zatímco tu stál, víc ochable než ztrnule, cítil, jak mu Reisman zatlačil vzadu na kříž, a svalil se vlastní vahou jak pytel brambor. Zastavilo se mu myšlení, přestaly fungovat svaly a nervy, proto nebyl s to se vzmužit a vybavit si, co má dělat, dokud neucítil náraz postroje, který ho zachytil v rozkroku a podpaží, zavřískl "Au!" a stačil přijít k sobě právě v okamžiku, když sebou plácl do doskočiště, ale úplně špatně, s prsty a nohama nataženýma dopředu, aby nedopadl celým tělem. Palec na jedné ruce a malíček na druhé ho strašně bolel. Ošklivě si je narazil, ale nic horšího se mu nestalo. Věděl ted, že by byl schopen vrátit se nahoru a seskakovat znovu a znovu, tak jak by měl, a že by skákal správně. Ten den večer, po teplé večeři, svolal Reisman strážné a vězně na neformální posezení v ubikacích. "Byl jsem upozorněn, že zítra je Velký pátek," řekl se vší vážností. "Kdo z policistů bude chtít jít do kostela, až budeme na výcvikové základně, tak může. Mám tady rozpis katolických i protestantských bohoslužeb. Můžete se přitom vystřídat, takže nikdo nebude chybět." Stočil pohled na vězně. "Pokud jde o vás ostatní... není nejmenší důvod, proč byste nemohli jít také, budete-li chtít. Já osobně bych byl velmi rád, kdybyste šli. Je to pro vás vhodná chvíle zamyslet se nad něčím významnějším, než jste vy sami. Klidně vám dám krátkou přestávku, budete-li opravdu chtít, ale pokud někdo chce jít do kostela jen proto, aby se ulil, tak af si nechá zajít chuť. Kdo chce jít?" Překvapilo ho, že všichni až na Samsona Poseyho zvedli ruku. "Dobře," řekl Reisman. "Ráno, než vyjedeme, se samozřejmě osprchujete a oholíte. Nechci, abyste byli v kostele nápadní. Víte už, co se stalo Wladislawovi tento týden." Ruce pomalu klesaly dolů. Nejdřív jedna, pak další, ještě další, jak se dívali jeden po druhém. "S tím běžte k čertu!" zamumlal Franko jménem ostatních. "Mně je to jedno," řekl Reisman. "Zítra začínáme na velké věži, jak to je v plánu. Radím vám, abyste se každý sám pro sebe dnes večer pomodlil." 27 Victoru Frankovi vypovídaly jeho neohrabané prsty službu, když spolu s ostatními připevňoval Reismanův padák ke kruhu, který ho vytáhne nahoru ua věž vysokou 250 stop. Pečlivě řasil a přihlazoval záhyby vrchlíku, sám udiven, že si s tím dává takovou práci, a pak ustoupil stranou, když dva insWktoři rychle obešli dokola kruh, aby zkontrolovali jejich dílo. Přijel džíp. Reisman viděl, že z něho vystoupil plukovník Breed a kráčí k němu. Celý týden se držel pěkně stranou a ani se neukázal, ale ted zjevně usoudil, že nastává okamžik, kdy znovu může předvést svou autoritu - nebo provokovat. "Už byl někdo nahoře, kapitáne?" zeptal se. "Ne. Chystám se otestovat vítr," odpověděl Reisman. Breed si olízl prst, podržel ho ve vzduchu a vzhlédl nahoru ke čtyřem věžním ramenům. "Myslím, že jste vybral správné," řekl. "To se právě chystám ověřit, pane plukovníku." Příkře pohlédl stranou. "Vytáhněte mě nahoru," poručil jednomu z instruktorů. Motor spustil, rumpál začal navíjet ocelové lano a Reisman stoupal k

obloze. Franko stál pod věží, hlavu zvrácenou vzhůru, oči upřené na pohupující se Reismanovu postavu, stoupající výš a výš. Náhle si všiml, že tu stojí sám. Ostatní poodešli dál od věže, odkud bylo lépe vidět. Franko se rozběhl za nimi a připojil se ke skupině, stojící poblíž toho potrhlého plukovníka. Nahoře na věži se před Reismanem otevřel doširoka pohled na celý prostor základny, na letiště a na selská stavení a cesty v dálce. Tento úsek výcviku se mu ani trochu nelíbil - být v zajetí tohoto pekelného vynálezu bez možnosti jakkoliv jej ovládat a čekat, až ho elektrické zařízení nahoře uvolní. A ani tím si nebyl jist. Nikomu to neřekl, ale předtím nikdy na tomhle zařízení nebyl. Věděl o tom pouze to, co vyčetl v technických příručkách a co pochytil při nenápadných dotazech od obou instruktorů. Když on sám procházel výsadkářským výcvikem, tak žádný podobný mezistupeň neexistoval. Rovnou skákali. Kruh se zastavil a Reisman visel bezmocně ve větru. "Jste připraven, kapitáne?" zaburácel tlampač. Byl to Breedův hlas. "Připraven" vykřikl Reisman. Jestliže vybral správné rameno, ponese ho vítr směrem od věže. Pokud ne, bude muset rychle začít přitahovat šňůry nebo riskovat, že bude vypadat jako dokonalý pitomec - nebo ještě něco horšího. Nic se nedělo. Reisman se pořád houpal ve výšce. Pohlédl dolů. Bez padáku by to byla dlouhá cesta. Právě v okamžiku, kdy začínal uvažovat, zda s mechanismem není něco v nepořádku, uslyšel opět Breedův hlas: "Mluvte, kapitáne," hřmělo z tlampače. "Musíte mluvit hlasitěji. Já vás neslyším." Victor Franko, který stál poblíž plukovníka, se divil, co ksakru tomu paličatému parchantovi je. Vždyť Reismanovo volání je slyšet hlasitě a zřetelně. 286 287 "Hergot, zmáčkněte to," zakřičel Reisman zlostně dolů. Ale ani ted ho Breed nepustil. "Pevně doufám, Reismane, že víte, jak se s tímto zařízením zachází," starostlivě vrkal do mikrofonu. "At se stane cokoliv, neztrácejte hlavu, hochu. Nesnažte se předvádět nám přistání rovnýma nohama. Mohl byste si je rozbít. Pokud jste ted připraven, můžeme začít. Stačí dát mi signál, kapitáne, jakmile sí budete jist, že jste připraven absolvovat seskok. Není proč spěchat, jestliže se vám zdá, že byste se chtěl nahoře nejdřív trochu adaptovat. Občas se to stává." Reisman zběsile skřípal zubama. Jak tam tak visel, začaly ho bolet paže a nohy. Co možná nejhlasitěji zakňčel dolů: "Jsem připraven. Uvolněte mě!", ale potlačil chuf přidat nějakou nadávku. Cítil, že kruh se ještě zvedl asi o deset stop, a pak začal padat. Ve výšce dvou set stop se padák s plesknutím plně rozevřel a Reisman s úlevou viděl, že ho vítr žene pryč od ocelového předíva. Dopadl měkce, nohy u sebe, kolena pokrčená, udělal malý kotoul, vyskočil na nohy a přitáhl k sobě šňůry a hedvábí, asi tak padesát yardů od věže a o něco dále od skupiny kolem plukovníka Breeda. Pokročil směrem k nim. "Vítr je výborný," zavolal jen tak do vzduchu. I na tu dálku viděl, že Breedovi pohrává na tváři týž cynický úsměv, kterým se usmíval první den při té groteskní uvítací ceremonii. "Nemělo by dojít k žádným komplikacím. Kdo je na řadě?" Seržant Bowren mu vyběhl naproti, aby mu pomohl odepnout padák a sundat postroj. "Já, pane kapitáne," řekl. "Slyšel jste mě dobře, když jsem byl tam nahoře, Clyde?" Reisman ukázal palcem vzhůru. "Dobře od samého začátku, pane kapitáne." "To jsem si myslel. Odvedte muže k věži. Hned tam budu." Bowren vydal rozkaz a dodal: "Poklusem!", a plukovník Breed a jeden z instruktorů najednou stáli na pozorovatelně u mikrofonu sama. Reisman k nim přistoupil. "Běžte s ostatními k věži, kamaráde," přikázal instruktorovi. Instruktor váhavě pohlédl na Breeda. "Poslechněte kapitána," zavrčel plukovník. Mikrofon zachytil jejich konverzaci a rozhlásil ji po celém prostranství. Reisman se natáhl přes Breeda a vypnul tlampač. "Nechci vás uvádět do rozpaků před vojáky, jako jste se to snažil udělat vy, pane plukovníku," řekl klidně. Hleděl na plukovníka zpříma, doširoka rozkročen, mírně se pohupuje na špičkách, jakoby připraven k boji. Breed se mu podíval do očí,

varovně a nastraženě. "Pane plukovníku Everette Dashere Breede," pronesl Reisman tónem, který připomínal deklamaci hrdinského eposu, "kromě toho, že jste prvotřídní voják, ` důstojník a džentlmen, jste rovněž prvotřídní syčák. Varuji vás, pane plukovníku," pokračoval, aniž zvýšil hlas, , jestliže ještě jednou zkusíte něco podobného, pak ty orlice, co máte na ramenou, vás celého poserou." Breed se na něj usmál. "Uvědomujete si, pane kapitáne, že vás ted mohu dát zatknout a pohnat před soud pro porušení subordinace?" "Zkuste to, pane plukovníku, a v tom případě tady končíte," řekl Reisman klidně. "Budete štěkat a skákat z kancelářského stolu v nějaké zastrčené díře v Pentagonu." Reisman nevěděl, zda toho může dosáhnout či ne, ale myslel si, že ano. Cokoliv až dosud žádal v rámci projektu Amnestie, vždycky dostal. "Vaše hodnost neznamená absolutně nic pro mne ani pro práci, kterou zde děláme. Cokoliv uděláte, abyste nám překážel, bude známo na nejvyšším velení ještě téhož dne a bude dostatečným důvodem k vašemu odvolání." Sáhl znovu po vypínači. "Jestliže chcete, pane plukovníku, zapnu mikrofon a zopakuji vše, co jsem vám právě řekl. Získáte tím svědectví pro váš vojenský tribunálek." "Nemusíte být takový hulvát, Reismane," vyrazil ze sebe Breed. Už se neusmíval. S kamennou tváří, na níž nedal znát ani stín jakékoliv emoce, pravil: "Na chvilku jste mě pobavil, ale ne na dlouho. Připojím tento incident k seznamu ostatních položek, jež vám předložím při konečném účtování někdy v budoucnu." Otočil se s majestátní povýšeností a kráčel ke svému džípu. Reismana zaplavila vlna úlevy. U věže byla řada na Frankovi. Seržant Bowren vyjel nahoru, naráz se snesl dolů a ted, když to měl za sebou, zářil. Franko pozoroval Napoleona Whitea a po něm Samsona Poseyho, oba nervózní, když je vytahovali nahoru, ačkoliv se navenek horlivě hlásili jako první, a pak se malounko naparující a zubící se jako malé děti, když sundavali po doskoku postroj. Franko na ně hleděl tak trochu se závistivým respektem, protože se odvážili nahoru na to pekelné zařízení a vrátili se dolů živi. Ted, když byla řada na něm, byl šeredně vystrašený. Seržant Morgan byl mezi těmi, kdo navlékali hedvábí na zvedací kruh, a Franko se snažil zapudit představu, že Morgan ve skutečnosti chystá oprátku na jeho krk a že to, co se tady děje, je jakási fantastická a neuvěřitelná kamufláž popravy pověšením. Chtělo se mu na záchod, zvedal se mu žaludek - bál se, že vyzvrací jeho obsah na ty, co tu pracovali kolem něj. "Připraven, Viku?" zavolal Reisman a povzbudivě se na něho usmál, zatímco se Franko podivoval, proč ksakru je kapitán najednou tak přátelský... nikdy mu neřekl Viku... snad jednou nebo dvakrát. "Jo... jistě, pane kapitáne.., jistě," přeskakoval mu hlas. "Mysli jenom na doskok, to je všechno," vykládal mu Reisman. "Dělej vše popořadě... nohy k sobě... pokrčit kolena... lehce dopadnout... udělat kotoul, vyskočit a vylít vzduch z padáku. Větřík je Bobry. Poprvé se nemusí myslet na nic jiného než na doskok. Zavolej hlasitě a zřetelně, až budeš nahoře." "Jo... jistě... jistě," opakoval Franko a vtom už stoupal vzhůru. Ze všech stran na něj dolehl panický strach, věděl, že by jej měl přemoct, jinak zvorá seskok, doskočí špatně a zraní se. Zraní se... Proč ne?... Náhle dostal nápad, jak utišit svíravý strach a vytěžit ze situace, v níž se nacházel. Jestliže se rozmlátí, bude z něj hrdina, ktery utrpěl zranění při výcviku, nebude muset splnit určené poslání, nebude muset dokonce ani absolvovat parašutistický kurz a riskovat, že se zabije při pádu z letadla. A nebudou ho moct ani pověsit. 288 289 i Bude raněný... a na to, aby člověka pověsili, musí být živ a zdráv. To si stále ještě pamatuje. "Zavolej, až budeš připraven, Franku!" zaburácel Reismanův hlas z tlampače. Lano se zastavilo. Už byl nahoře a ani o tom nevěděl. Rozhlédl se pořádně kolem. To je výhled! Hergot, to je výhled! To není zrovna nejhorší. Nebylo by, kdyby to šlo dolů tak snadno jako nahoru. Bleskly mu hlavou přednášky, filmy, instruktáže.

Vždyf ví, jak řídit tenhle vynález... jak kormidlovat... "Pustte mě!" zavolal. Při volném pádu mu spadlo srdce do kalhot a málem zaječel, protože si myslel, že je to, jako když člověka věšejí. Pak uslyšel zasvištění a plesknutí rozevírajícího se padáku, sestup se zpomalil a Franko na okamžik pohlédl na krásný vrchlík nad svou hlavou. Padal správně.., směrem od věže. Škubl za šňůry, aby je vyzkoušel, a zamířil zpět k patě věže... věděl, jak to udělat ... jak udělat, aby to vypadalo pravděpodobně... možná ošklivý výron... nebo malá zlomenina, nebo velká oteklá pohmožděnina, která vypadá hůř, než ve skutečnosti je... viděl, že se země rychle přibližuje... příliš rychle!... tam se rozbíhá hlouček uniforem, které se snaží dostat z jeho dosahu... tam je Morgan s neuvěřitelnou hrůzou ve tváři... Franko se snažil vyšplhat zpět k obloze, když tu v nohách, zádech a lebce pocítil tupý náraz a zhroutil se v bezvědomí na zem... Myron Odell se nad ním naklonil a zabědoval: "Ach, Pane Bože, je mrtvý?" Dodával si pořád odvahy, připravoval se, věděl, že to musí dokázat, cítil se lépe a lépe, když se každý z kamarádů snesl dolů z oblohy a vykládal, jak je to nádherné - a ted tohle! Reisman se odvrátil od omráčeného seržanta Morgana, ktery se ted posazoval, a vyštěkl na Odella: "Proboha, chlape, ty to nepoznáš? Jsi přece saniták!" Byl rád, že tu není Breed. Franko zasténal a otevřel oči. Myron Odell a Roscoe Lever na něj čučeli. Ostatní vystrašeně postávali kolem. Kdosi mu štouchl do nohou a zeptal se: "Máš je zlámané? Máš je zlámané?" Franko nohy nadzvedl. Ne, zlámané je neměl. Všechno ho bolelo, hlava se mu motala, měl na ní ohromnou bouli, ale zdálo se, že zlámaného nemá nic. Reisman, ktery pomáhal seržantu Morganovi na nohy, se na Franka rozzlobeně obořil. "Co si ksakru myslíš, že tady provádíme? Ze všech vrtáckejch kousků, co jsem kdy viděl, je tenhle ten nejpitomější! Měl bych nechat seržanta, aby tě zmlátil, až se posereš, Franku." Ale Morgan, podpíraný seržantem Bowrenem a jedním policistou, nevypadal na to, že by ted byl schopen někoho zmlátit, až se posere. Náhle se však prudce vrhl k Frankovi. "Tys mě chtěl zabít?" řval na něj. "Tys to udělal schválně, ty hnusnej mizero!" Reisman si stoupl mezi ně čelem k Frankovi. Seržant Bowren a strážný Morgana pustili. "Omluv se... řekni, že tě to mrzí," hučel Reisman potichu do Franka. "Že mě to mrzí?" opáčil Franko. Cítil se silnější - troufalejší, protože seskočil dolů z věže, na níž Morgan jakživ nebyl - protáhl se kolem Reismana a odplivl si. "Že mě to mrzí, ksakru!" odsekl. "Škoda, že jsem ho nezabil! Proč mi ten tlustoprdelatej parchant lez do cesty?" Roscoe Lever byl další na řadě. Po něm Ken Sawyer. Pak Myron Odell, jehož zase ochromoval víc strach, že zbaběle couvne, že všichni uvidí, jaká je baba, než obava, že se zmrzačí nebo zabije. Kdyby se jako Nappy a Náčelník přihlásil dobrovolně jako první, už mohl být nahoře a v pořádku zpátky dole. Ale před ním byli ještě dva, jak je seřadil Bowren, a čím déle čekal a přihlížel - viděl, že Franko se málem zabil - tím více se mu chtělo ustoupit dále dozadu, tím více ho trápily pochyby o jeho schopnostech a strach z pohromy nebo ze zbabělosti! Reisman přinesl nový padák a postroj. "Kdo je na řadě?" zavolal. Roscoe Lever zaváhal. Běžte s tím někam! Nepůjde. Člověk se na tom může opravdu zmrzačit... možná i zabít... ani nemusí letět letadlem. Když viděl, jak sebou Franko praštil o zem, zle to s ním otřáslo. Na nic takového nepůjde. Nemusí jít. Nevisí nad ním oprátka jako nad Frankem, Sawyerem, Odellem a dalšími. At ho pošlou zpátky do vězení. Je mu to dočista jedno. "Běž ty," šeptl Sawyerovi. "Levere! Nech toho!" vyštěkl na něj Reisman. "Nepůjdu!" "Hovno nepůjdeš!" "Řekl jsem, že nepůjdu, pane kapitáne, a myslím to doopravdy," vyrazil ze sebe nervózně. Couval ve snaze zamíchat se do skupiny, která na něj překvapeně civěla. Ken Sawyer předstoupil před něho. "Klidně půjdu první, když se tak moc bojí." "Zpátky na své místo! Levere, pojil sem!" rozkázal

Reisman. Myron Odell, který naslouchal této ostré výměně názorů s rostoucím vzrušením, se téměř nevědomky tlačil dopředu. Jako by Leverův strach, ktery vyšel přede všemi najevo, pohlcoval jeho vlastní strach a nahrazoval ho bláznivým vzplanutím slepé odvahy. "Co je s tebou, Roscoe? Máš strach?" zeptal se Reisman chladně. Lever se k němu zlostně otočil. "Ne, nemám strach!" "Tak jsi prostě baba, která mezi nás nepatří. Dnes večer tě odvezou..." "Nechte jít mě, pane kapitáne!" vykřikl téměř hystericky Odell. Protlačil se mezi ostatními dopředu a sahal po postroji. "Ted! Nechte mě jít ted! Prosím!" Reisman na něj s údivem pohlédl a všiml si, jak Odell bojuje sám se sebou. "Dobrá," řekl. "Pojil ty!" Ukázal na Roscoe Levera: "Ty půjdeš po něm, zbabělče. Odell ti ukáže, jak se to dělá." Připevnili padák ke kruhu a Reisman na ně vybafl: "V pořádku, koukejte odtud všichni zmizet." Viděl Odellův skelný pohled, jeho nucený klid, a to ho lekalo. Hoch je pořádně vystrašený, tak ho nemůže pustit nahoru. Poučoval ho tiše, aby ostatní neslyšeli. "Ted mě, Mikeu, poslouchej. Nemůže být lepší počasí než dnes. Nedívej se dolů. Zavři oči a zdřímni si, když se ti bude chtít. 290 291 Mysli si, že jedeš výtahem. Já tě vzbudím, až budeš nahoře. Rozhlédni se kolem a pak hlasitě a zřetelně zavolej. Bude se ti to líbit. Ručím ti za to. Až poletíš dolů, budu tě sledovat centimetr za centimetrem, ale ty to ani nebudeš potřebovat. Vítr je dohry... padák tebou při otvírání ani neškubne... budeš se snášet lehce. Řeknu ti, kdy si máš připravit nohy k doskoku. To je jediné, nač musíš myslet... na doskok. O padák se starat nemusíš. Pouze o doskok... nohy_ k sobě... pokrčit kolena... kotoul... a vyskočit a vylít vzduch." Odell přikývl, oči pevně zavřené, protože se mu nechtělo vidět kapitána, vidět ostatní, vidět svět kolem sebe. "Ted. Rychle. Pošlete mě nahoru," mumlal. Cítil, jak stoupá, jak volně visí, myslel pouze na kapitánova poslední slova... oči měl stále zavřené, jako by spal. Pak se lano zastavilo a škublo tak, že se zhoupnul dopředu a dozadu a s očima stále ještě zavřenýma zakřičel "Zatraceně, zmáčkněte to!" Teprve když padal, otevřel oči, protože si myslel, že to bude jeho poslední pohled. Díval se dolů, ne kolem dokola, nebof mu dělalo starost to, co je tam dole. Viděl prostorné pole a postavy v uniformách, jak mu běží naproti, ale to už zpomalil, protože se nad ním rozevřel padák. Právě se chtěl podívat vzhůru, aby viděl, jak krásný je bílý vrchlík nad ním, když tu uslyšel z tlampače kapitánův hlas. "Dobře... děláš to dobře... padesát... sto... snášíš se výborně... podívej se dolů... odhadni vzdálenost... padesát stop... nohy k sobě... nevytahuj se vzhůru... ne tak toporně... nemanévruj s ním... poddej se mu... dvacet stop... nohy k sobě... nohy k sobě... pokrč kolena... pokrč kolena... kotoul!" Odell se zvedl z přemetu, v ruce šňůry, které stahoval, a vyléval z padáku vzduch. Cítil se, jako by ted měřil tři metry! Když klusal zpět k úpatí věže, neodpustil si vítězoslavný pohled na Roscoe Levera, který se na něj podíval a zdráhavě pokročil dopředu, aby se nechal vytáhnout. Na Boží hod velikonoční vstal seržant Bowren ještě před svítáním. Osprchoval se, oholil, oblékl si vycházkovou uniformu, a tak když zazněl budíček, byl už připraven do kostela. Velice dnes ráno toužil po modlitbě. Netěšilo ho, že půjde s těmi zabijáky, ale Reisman mu řekl, aby doprovodil do výsadkářského tábora jednu skupinu, a Morgan že půjde s další. Při nástupu před snídaní poslouchal, co kapitán Reisman sděluje vězňům. "Všichni víte, co je dnes za den..." Bowren uvažoval, zda to někdo z nich doopravdy ví, nebo zda to prožívá stejně jako nyní on - celé to nádherné poselství vzkříšení a naděje, ačkoliv nikdy předtím to nevnímal tak jako nyní... Někteří z nich určitě ano, protože to nepochybně potřebují ještě víc než on... Jestliže existuje věčné zatracení, pak oni jsou ti zatracenci a toto je jejich očistec... Sdílel ho s nimi, vedl je tímto očistcem, Bůh ví kam, a to na něho v těchto dnech doléhalo zvlášť tísnivě... "Kaplani ve výsadkářském táboře

vás zvou, abyste podle svého vyznání přišli dnes do kostela," pokračoval Reisman. "Kdo chce jít k přijímání, může jít s první skupinou a nasnídat se potom. Všichni jste pracovali v posledních týdnech dobře a já věřím, že se budete chovat dobře a poslouchat příkazy vedoucího vaší skupiny. Jako váš velitel vás o to žádám. Kdo nebude chtít jít, bude mít tady celý den volno. Dnes není na programu žádný výcvik. Kdo chce jít, ai zvedne ruku." Zvedli ji všichni. Samson Posey ji zvedl pomalu, jako poslední, když viděl, že by zůstal sám. Seržant si ho nedovedl v kostele představit a ostatně si ani nedovedl představit, co se děje s těmi ostatními - zvláště když jim Reisman nabídl, že si mohou dát tady pohov, a oni to odmítli. Snad je to tím, že zítra je čeká první opravdový seskok, a jestliže se mají smířit se svým Bohem a jestliže nějaká jejich modlitba má mít účinek, pak toto je pro ni nejvhodnější chvíle, pokud se chtějí pojistit pro každý případ. Samozřejmě se vykoupete a oholíte," řekl Reisman. Ruce klesly dolů. Jak chcete," řekl jim. Pro Reismana tím ovšem vznikal problém. Tušil, že všichni policisté touží zbavit se vězňů a mít mimořádné volno stejně silně, jako touží jít se pomodlit. Mohl rozdělit strážné na dvě skupiny, jako to zamýšlel udělat, kdyby šli vězňové do kostela, ale najednou ho napadlo, že má vlastně první příležitost zůstat s vězni sám delší dobu. Dvanáct k jednomu by mělo mírnit napětí. Stejně nakonec, až budou plnit své poslání, budou sami, nebo je povede on přál si to, ačkoliv major Armbruster mu řekl, že ted nějakou dobu nikam vyslán nebude. Zavolal si oba seržanty stranou a řekl jim, že mohou ted hned vzít všechny strážné s sebou do kostela, pokud budou chtít jít. "Nemusíte spěchat s návratem," řekl. "Dejte svým mužům den volna. Všichni si ho zasloužíte. Jedte do města, budete-li chtít, nebo si někam vyjedte. Vratte se do 24.00, abyste se trochu vyspali." "Co vy, pane kapitáne?" zeptal se seržant Bowren. "Já zůstanu tady." To se Bowrenovi moc nezdálo. Když strážní lezli na nákladní auto, ohlédl se dozadu na Reismana, ktery stál sám ve dveřích ubikací. "Postarejte se o ně," zamumlal Morganovi a kráčel rozhodně zpátky. "Co se děje?" zeptal se Reisman. "Nepojedu," řekl Bowren. "Nemůžete tu zůstat sám s těmi pobudy." "Samozřejmě že můžu. Vždyt se nám je podařilo výborně zkrotit," řekl Reisman. "Jen jedte. Není čeho se obávat." Znal už Bowrena, věděl, že si dnes velice a upřímně přeje jít do kostela a že mu to udělá dobře. Ale Bowren téměř rozhořčeně trval na svém. "Nemusím jít, jestliže nechci, pane kapitáne." "Dobrá, Clyde. Pojdte dál, nasnídáme se," řekl Reisman vřele. "Nemohu vám rozkázat, abyste šel do kostela. Myslím, že tak nějak to stojí v řádech." Většina vězňů, když viděla, že se to opravdu smí, si šla zase lehnout. Později, po bohaté snídani, kterou jim připravil Luis Jimenez, posedávali a lelkovali kolem ubikací nebo ve vnitřním dvoře - povídali si, skuhrali, četli si, 292 293 ,.,;, hráli dámu a karty, anebo beze slova zírali za ohradu na les, který pro ně znamenal svět, v němž je jaro a svoboda. Nikdo neprojevil přání vypůjčit si sportovní nářadí, které přivezl Kinder, ale Reisman si na ně nemohl ani trochu stěžovat. Střídavě s Bowrenem obcházeli kolem ubikací a ve vnitřním dvoře, procházeli se, aby dali najevo svou přítomnost, tu a tam se zastavili a prohodili pár slov. Reisman, vůbec prvně chodil beze zbraně. Napoleon White si toho všiml. Vytáhl si deku před stan, a když šel Reisman kolem, hověl si na teplém slunci a četl. "Jen tak s holýma rukama, pane kapitáne," poznamenal. "Nezdá se vám, že tu svou potřebu důvěřovat nám trochu přeháníte?" "Ani bych neřekl," řekl Reisman, přisedl si a nabídl mu cigaretu. Napoleon se posadil, vzal si jednu a Reisman mu připálil. Opravdu si myslíš, že potřebuji zbraň, abych se před vámi chránil?" zeptal se Reisman. "Ne, soudím, že ne," řekl Napoleon věcně a vyfoukl oblak kouře. "Mluvili jsme o problému důvěry před několika týdny," pokračoval Reisman. "Řekl jsem ti tehdy, že se k tomu vrátíme. Co si

myslíš ted? Důvěřoval bys jim?" kývl hlavou kolem sebe. Napoleon tentokrát před jeho otázkou necouvl. At je Reisman připravuje na cokoliv, dělá tuto neuvěřitelnou práci dobře, a proto k němu Napoleon pochoval rostoucí sympatii. "Ted už víc... myslím," odpověděl. "Jsou pevnější a vyrovnanější... ale chtělo by to hlubší smysl a míň buzerace. Myslím, že svým způsobem toho docela dost umíme." "Ale co důvěra jako taková... spolehlivost... víra, která vás přiměje, abyste do toho šli, abyste šli do důležité, nebezpečné akce bez pušky v zádech?" "Záleží na té akci, pane kapitáne. Co to bude?" "Ještě je brzo, Nappy." "Kdy tedy?" "Záleží na tobě... na nich... jak si všichni povedete v následujících dnech. Jak se cítíš před zítřkem? Nervózní?" "Ovšem. Kdo by nebyl?" řekl Napoleon ponuře. "Není přece normální, aby se člověk snášel dolů z nebe. To dělají ptáci a andělé, a já nejsem ani jedno, ani druhé." Kromě toho si také všiml, že ve výsadkářském táboře není ani jeden černoch, proto se zapřisáhl, že seskok musí dokázat a že ho musí provést dobře. Měl strach, samozřejmě, ale byla to výzva k něčemu hlubšímu, co bylo v něm. Reisman se začal zvedat, ale Napoleon chtěl, aby s ním ještě chvilku setrval. Vyhrkl: "S tímhle jste měl pravdu." Nadzvedl Lawrenceových Sedm pilířů moudrostí, které si vypůjčil před několika týdny u té anglické dámy. "Bojím se, že se mu ted obdivuji stejně, jako když jsem byl malý. Možná víc. Ted, když jsem muž, mu rozumím lépe, má v sobě sílu a krásu. Ted už chápu, co jste měl na mysli, když jste říkal, že při prvním čtení ve Španělsku vás vyvedl z rovnováhy. Nemá v úmyslu podnítit člověka k tomu, aby opustil domov a šel do války. Myslím že v některych partiích působí spíše opačně..." Rychle listoval zpátky. "Tady, poslechněte si," pokračoval. "Pro člověka instinktivního bylo cokoliv, čemu věří dva nebo tři, tak posvátné, že by tomu měl jednotlivec nezištně obětovat své pohodlí a svůj život. Pro člověka racionálního byly národní války stejným podvodem jako války náboženské a nestály mu za to, aby v nich bojoval, přičemž ani boj, boj sám o sobě, ho neuspokojoval jako opravdová ctnost. Život byl záměrně tak soukromý, že žádné okolnosti nemohly nikoho ospravedlnit k tomu, aby se dopustil násilí na jiném, nebot jedině vlastní smrt byla jeho poslední svobodnou volbou, byla osvobozující milostí a vykoupením z nesnesitelné bolesti." Napoleon se zadíval zkoumavě na Reismana, zda plně vnímá smysl těchto řádek. "Určitě to není nic, co by si měl člověk přečíst před bitvou, že, pane kapitáne?" poznamenal. "V žádném případě to není ta nalejvárna, kterou bych měl podle přání našeho drahého psychologa hltat." "Ne, řekl bych, že ne," usmál se na něj Reisman. "Ale ty v sobě máš dost síly, abys to bral s rezervou." Napoleonovi se nechtělo toho nechat, nechtělo se mu končit. "Člověk instinktivní... člověk iracionální... to jsem já," vykládal svůj názor. "Proto jsem udělal-ve vzteku to, co mě přivedlo sem k vám a mezi ně. Člověk racionální... zdá se mi, že vy, pane kapitáne, jste jeho klasickým příkladem. Jak se to však srovnává s vaší minulostí a budoucností, naplněnou krví a odvahou, a s vaším usilovným hledáním slávy?" Reisman zauvažoval, jestli to má brát jako výsměch. "Člověk racionální, kamaráde, se jen tak nerodí," řekl. "Jestliže někdo má tu smůlu, že dosáhne tohoto stavu... a já ještě ne... pak je to pouze poté, co dlouhá léta hověl svým instinktům. Už jsi roztrhal Negra z Narcissu?" "Ne, přečetl jsem si ho," opáčil Napoleon. "Výborně. Lepšíš se... blížíš se člověku racionálnímu," řekl Reisman sarkasticky, když se zvedal. "Ale nezacházej v tom příliš daleko. Pamatuj si, že se po tobě chce, abys pobil pár nacistů, než z toho budeš venku. Jak se ti ten pňóěh 1bil?" "Nenáviděl jsem ho a byl jsem jím nadšen," řekl Napoleon vášnivě. "Chvílemi jsem záviděl Negrovi jeho tajemnou moc nad námořníky, kteří se plavili s ním. Doufal jsem, že je všechny zavede do záhuby a sám se vynoří z hlubin, živý a znovuzrozený." "Ale nestalo se tak a tobě se to nelibilo," soudil Reisman. "Hergot, ne! V tom

to nebylo! Nelíbilo se mi to, protože jako přijatelný hrdina... jako mužský alespoň... byl pijavice a zasluhoval si opovržení za své fňukání. Ale!... když zemřel... když nakonec zemřel, takže i já jsem si ulehčeně oddechl... ten svět kolem něho se otřásl! Věděli, že mezi nimi byl, jak je Bůh nad nimi, a nikdy na něj nezapomněli." "A tobě se to líbilo?" "Ano!" řekl Napoleon vzdorovitě. "Pak jsi tu knihu nechal kolovat?" "Ne. Mám ji u sebe ve stanu. Odell má Toynbeeho Dějiny a Medvídka Pú. Sawyer má Kiplingovy básně. Ale Negr je u mě ve stanu," řekl, ale náhle se z ničeho nic rozesmál a Reisman se k němu přidal. "Bude lepší, když si ho vezmu, dokud je celý," řekl mu Reisman. 294 295 Napoleon zalezl do stanu a přinesl mu ho. Reisman knihu vzal a vykročil. "Až tu, kterou ted čteš, budeš mít přečtenou, hned mi ji také dej," otočil se ještě k Whiteovi. "Nechci, aby ji četl Myron Odell... zejména tu pasáž, co jsi mi předčítal. I bez toho má hlavu plnou pochybností." Během dne se znenadání objevil Leon Osterman. Tentokrát předem zavolal ze Stokesmouth Village. "Tady velikonoční zajíček, chlapče. Mohu tě navštívit?" zeptal se. Reisman byl potěšen, když uslyšel známý chicagský přízvuk. "Samozřejmě. Dnes máme volno. Máte něco nového o Odellovi?" zeptal se spěšně. Za pár minut jsem tam," odpověděl Osterman. Reisman poslal vězně pryč z ubikací a řekl seržantovi Bowrenovi, aby je chvilku něčím zabavil ve vnitřním dvoře. Byl v pokušení říct Myronovi Odellovi, aby s ním zůstal v kanceláři, ale pak si to rozmyslel. Bylo by to předčasné, ne-li kruté - vždyf koneckonců Osterman nic po telefonu nenaznačil. Osterman byl tentokrát v uniformě. "Jen abych ti dokázal, že opravdu patřím k armádě," řekl se smíchem. "Tady jsem ti přinesl maličkost na oslavu." Z papírové tašky vytáhl láhev jemné skotské whisky. "Skleničky jsem nepřinesl." Reisman šel na ubikace a vrátil se s jednou sklenkou. "Kdo nebude pít?" zeptal se Osterman. Jsem ve službě, seržáne," řekl Reisman omluvně. "Moji chlapci nemají rádi to aróma. Střežíme tu právě naši pevnost jenom ve dvou. Ale nalejte si... poslužte si." Osterman strčil láhev zpět do tašky. "Tady máš a uklid to. Schovej si to na nějakou dobrou příležitost. Nerad piju sám." "Doufám, že jste přivezl nějaké novinky... o Odellovi." "Nic dobrého, ani nic špatného," řekl Osterman, odložil tašku s Iahví na stůl a sedl si na židli. "Chci ti jen podat zprávu o tom, co jsem podnikl, aby sis nemyslel, že jsem zapomněl. Pokud jde o to děvče, je pravda, co říká Odell. Byla pomatená a doma i jinde s ní zacházeli špatně. Tak špatně, že se ve skutečnosti několikrát pokusila o sebevraždu. To u soudu nikdy nevyšlo najevo." Reisman skočil po té možnosti. "To znamená, že tam v dispenzáří mohla sama spáchat sebevraždu, když ji nejen odmítl, ale ještě zbil, že?" Možná. Při nejmenším máme důvod si myslet, že se to mohlo stát. Ale dokaž to!" "Jak?" ,Tady žádné jak neexistuje. Děvče je mrtvé a pochované. V době, kdy bylo ještě všechno čerstvé, důkazy mluvily pro to, že je to vražda. Zajel jsem tam do Glasgow. Mluvil jsem s empíky, s lidmi z kriminálky a s anglickými policisty, co tehdy ten případ vyšetřovali. Mluvil jsem dokonce s její rodinou. Byli velmi neochotní. Pro ně platí, že ji Odell zabil. Trvalo mi řádsky dlouho, než jsem z nich dostal, že se pokoušela o sebevraždu." "Proč by měli být neochotní. Co tím ksakru ztrácejí?" "Mohli by mít dobry důvod vymáhat na armádě odškodné... Nevím. Může tu jít o nějakou banalitu... o odškodné... bolestné. Kdyby to bylo obyčejné znásilnění, měli bychom lepší šance. Občas se stává, že nějaká vdaná se tahá s vojákem, a když ji nachytají nebo když je v tom, začne ječet, že byla znásilněná. Ale vražda, to je něco jiného." "Co bychom měli dělat ted?" "Prozatím předpokládat, že to nebyla sebevražda. Tu si necháme do zásoby až nakonec, protože ji nemůžeme dokázat, a budeme na tom pracovat tak, jako by to byla vražda. Jestliže to Odell neudělal... a podle protokolů to zatím vyloženě padá na jeho hlavu... podíváme se po jiném chlapovi, ktery to mohl udělat. Řekl bych tolik...

před zahájením procesu, zejména potom, co měli jeho přiznání, které později odvolal, si nedali moc práce s vyšetřováním této možnosti. Jestliže ji Odell nezabil, tak ji tam přinejmenším nechal zmlácenou, možná v bezvědomí. Přiznává, že se na ni vrhl. Dobrá, přestává si uvědomovat, co se děje, otvírá dveře a odchází někam do své ubikace. Dveře jsou otevřené, děvče je dosud tam a někdo vejde." Kdo?" Osterman pokrčil rameny. "Někdo ze zdravotníků, kteří tam pracovali, někdo, kdo tam byl ošetřen nebo chtěl být ošetřen, někdo, kdo se vyspal s ženskou tu noc v této části města. Běž a hledej je! Je to pekelná práce. Vím to, protože jsem to zkusil. Ti dva vojáci, kteří tam viděli to děvče s Odellem, jsou mimo podezření. Svědčili u soudu a mluvil jsem s nimi. Jejich výpověd souhlasí. Několik tamějších zdravotníků včetně toho, co našel to mrtvé děvče, bylo přeloženo jinam. Najít je bude trvat dost dlouho... zejména protože všechno děláme neoficiálně. Kdybys to chtěl vzít po úřední linii, mohli bychom je všechny dostat dohromady a znovu na ně udeřit. Mohli bychom prověřit každého chlápka, ktery je zaevidován, že tam byl na ošetření... a možná že bychom jich našli i pár navíc." "Nemůžu jít po úřední linii," řekl Reisman trpce. "Tak budu pokračovat stejným způsobem jako dosud. Dobrá, Johnny? Jenom musíš pochopit, že to bude trvat mnohem déle... a možná že se to nestačí do té doby, než... víš, do té doby, než bude muset jít dělat to zatracené něco, co má dělat." "Děláte moc dobrou věc, seržáne," řekl Reisman vřele. "At z toho něco bude či ne... velice si toho cením... a přesto jediné, čím vám to mohu vynahradit, je poděkovat vám." "Ach, to nestojí ani za řeč!" uchechtl se Osterman. V rozpacích odmítavě mávl rukou. "Je tu ještě něco, co bys možná mohl zkusit. Vezmi ho tam, kde se to stalo. At si to tam všechno prohlédne... af se zkusí rozpomenout. Možná že budeme moci říct, zda skutečně měl to okno... Nevím. Někdy právě opětovný pohled na místnost nebo na osobu či na nějaký předmět přiměje člověka otevřít nitro... vybavit si, jak to bylo... začít mluvit." Ted mluvíte spíš jako psycholog než policajt," řekl Reisman, "ale je to dobrý nápad, pokud bude mít odvahu vrátit se k tomu znovu." Pohlédl z okna, 296 297 #r zda tam je někde ve dvoře Odell, ale neviděl ho. "Ted ještě ne, ačkoliv... v žádném případě ne tento týden," pokračoval zamyšleně. "Je to zvláštní... Na začátku jsem se bál, že se ten hoch bud zabije, nebo že zbaběle couvne dřív, než se dostane až tak daleko. Ted ho nechci zastavit. Změnil se. Je odolnější. Ještě stále má strach, ale naučil se s ním žít, umí ho ovládat, umí ho využívat a vypěstoval v sobě rozhodnost, téměř nadšení, které dřív neměl. Jestliže absolvuje svůj první seskok dobře... jestliže necouvne... bude ještě odolnější. Každého to změní... je to tak trochu jako dostat bojový křest. Koncem tohoto týdne bude mít cosi... trochu hrdosti... snad i trochu vychloubačné pýchy... trochu pohrdání... cosi, co mu pomůže podívat se pravdě do očí, je-li vinen." 28 Byl to příhodný den pro létání a seskoky. Složili si své padáky už v sobotu. Párali se s nimi dlouho. Ted, oblečeni do nových parašutistických kombinéz. s přilbami na hlavách, už nemohli dělat nic víc, než vyletět nahoru a seskočit nebo zbaběle couvnout. Když na startovací ploše nastupovali na palubu C-47, nikdo se nezarazil - až na seržanta Carla Morgana. "Nevím nic o létání, pane kapitáne," řekl nejistě ve dveřích letounu. "Nechci po vás, abyste řídil, seržante," vyjel na něj Reisman ostře. Viděl, že je Morgan náhle hrozně vyděšený, a byl rozhodnut vypořádat se s ním přede všemi. "Chci po vás jen to, abyste si tam sedl se dvěma strážnými a dohlédl na chlapy, až já seskočím. Jeden instruktor bude dělat výsadkového průvodce, seržant Bowren seskočí jako poslední a od vás chci, abyste dohlédl na jejich slušné chování." "Nedostávám žádný příplatek za létání," namítl Morgan. "Nemusím letět." Reisman mu rozkázal, aby nastoupil, ale Morgan odmítl. Vtom Reismana napadlo, jak zábavné by bylo

předvolat některé z dvanácti špinavců jako svědky k vojenskému tribunálu, ktery by kata degradoval na prachobyčejné ucho, nebol vězňové a strážní se zájmem pobaveně přihlíželi jejich při. Požádal strážné, aby se tři přihlásili dobrovolně, a počkal, až nastoupí na palubu. Morganovi řekl: "Zaznamenám to do vašich osobních materiálů, což může mít vliv na to, jak dlouho ještě budete nosit seržantské proužky. Vezměte zbytek svých mužů zpátky na auto a jedte s nimi do zóny doskoku." Morgan se snažil potlačit svou zuřivost a nenávist k Reismanovi. Věděl, že v posledních týdnech se pro všechny stal spíše předmětem pohrdání a posměchu než zosobněním strachu a respektu. Zasalutoval a chtěl, aby sdělení, že pochopil rozkaz, vyznělo jako odseknutí, ale v hlase mu zaskřípala servilnost: "Ano, pane kapitáne... ale já..." "Žádné ale... koukejte prostě zmizet!" Samson Posey viděl, jak kapitán vstává a jde k němu. Ačkoliv se dobrovolně nabídl, že půjde první, zařadili ho v pořadí seskoků na předposlední ttiísto před seržanta Bowrena. Ted mu kapitán pohlédl do očí, z nichž vyzařovala dychtivost, a usmál se. "Tys jediný chlap, se kterým si nemusím dělat starosti, že, Náčelníku?" "V pořádku, pane kapitáne," odpověděl Samson. Šel by kamkoliv za tímto mužem, který ho naučil vojenskému umění... a co víc... který mu navrátil ztracenou hrdost. Kapitán šel od jednoho k druhému, každému řekl pár povzbudivých slov a pak se vrátil na své místo. "Vztyk!" rozkázal výsadkový průvodce. "Zakotvit se!" Samson připevnil své výtažné lano na lano nad hlavou. "Zkontrolovat výstroj!" Samson očima a rukama přezkoumal a prohmatal výstroj na zádech muže před sebou a pečlivě zkontroloval vlastní postroj a záložní padák na prsou, přičemž cítil, jak seržant Bowren přejíždí prsty po výstroji na jeho zádech. "Ohlašte konec kontroly výstroje!" zvolal výsadkový průvodce. Bowren hlásil jako první, po něm Samson a pak ostatní po řadě oznamovali, že výstroj je v pořádku. Samson pozoroval dvě světélka nad otevřenými dveřmi. Červené se rozsvítilo, když se blížili k zóně seskoku. Připravit se ve dveřích!" přikázal výsadkový průvodce. Samson pozoroval, jak se kapitán staví ke dveřím, jak se ještě jednou otáčí, jak se na všechny usmívá a dává znamení vztyčeným palcem. Výsadkový průvodce zvolal: "Připravit!" Rozsvítilo se zelené světlo. Výsadkový průvodce pleskl kapitána přes nohy, vykřikl: "Vpřed!" a kapitán se vrhl do větru. Samson si přál, aby se mohl podívat za ním, aby viděl, jak se rozevírá padák a snáší ho bezpečně dolů, ale nešlo to. Protože seskakovali poprvé, šli dolů pomalu po jednom, ne všichni v jedné sérii. Letoun se otočil a zamířil zpět nad doskočiště. Samson se podivoval, jak Myron, ten vystrašený kříženec králíka a kojota, ted stojí poslušně u dveří. "Vpřed!" - a Myron bez protestů skočil. Jak letoun létal sem a tam nad doskočištěm, sunul se Samson za ostatními blíž a blíž ke dveřím a jeho rty šeptaly modlitbu k Inusakatsovi, dokud to nebyla jeho noha, která ucítila plesknutí, a jeho tělo, které se vrhlo dolů, a náhle to byla pravda prudce se snášel z oblohy jako orel za svou kořistí, uslyšel ránu, jako když vystřelí Yuccova stará puška v hlubokém kaňonu v Utahských horách, a pocítil, že je lapen jako jalovička zachycená v trysku lasem, povalená na zem a spoutaná ... s nádherným radostným úsměvem vzhlédl k vrchlíku, ktery se rozvinul nad jeho hlavou jako květ a nesl ho bezpečně a klidně k zemi, a poznal, že dávné proroctví Třínohého Billyho, že stará znamení orla, letounu a armády se tento den stala skutkem. Na zemi pozoroval seržant Carl Morgan první tmavou postavu, klesající prudce z letadla dolů. Věděl, že je to Reisman, a přál si, aby letěl takhle střemhlav, dokud se nerozmlátí o zem. Ale bílý padák se otevřel a pak, jak jim dakota poletovala dokola nad hlavou, se otevřel další padák a další a další a... "Je to nádherný pohled, že?" ozval se za ním hluboký hlas. 298 299 "Snad," zabručel Morgan. Podíval se za sebe a lekl se, když spatřil výsadkářského plukovníka. Znervózněl, protože mu náležitě neodpověděl.

"Promiňte, pane plukovníku," omlouval se. "Ano, je to vskutku nádherná podívaná." "Vy patříte k té partě, vojíne?" zeptal se ho plukovník přátelským tónem. Morgan se na okamžik podivil, proč ho neoslovil seržante, ale pak si vzpomněl, že nikdo od nich nemá žádné výložky ani označení. "Ano, pane plukovníku," odpověděl. Breed mu podal ruku. "Plukovník Breed," řekl s odzbrojujícím úsměvem. Morgan mu horlivě potřásl rukou, překvapen a potěšen, jak přátelsky se takový chlap může chovat. "Morgan, pane plukovníku," řekl automaticky. "Seržant Carl Morgan, pane plukovníku." "Vy nejste výsadkář, že, Morgane?" naléhal Breed se zkoumavým pohledem, Morganovu ruku pořád ještě ve své. "Ne, pane plukovníku. Já jsem..." V náhlém záchvatu strachu si Morgan uvědomil, co to vlastně říká, že prozrazuje své jméno nehledě na přísný Reismanův zákaz a varování. Stáhl ruku zpět, téměř hrubě, a snažil se vykroutit. "Ne, pane plukovníku... Nejsem nic, pane plukovníku... Pouze tu konám pozorování, pane plukovníku, pro svou skupinu." "Co je to za skupinu, Morgane?" Morgan stál zplihle, pohlížel na plukovníka a nevěděl, co říct. "Já... já, bohužel," koktal. "Já ne..." "To je v pořádku, seržante," přerušil ho Breed, ted už arogantněji a úsečněji. "Chápu, dokonale chápu. Děkuji." Morgan si najednou uvědomil, že komicky salutuje plukovníkovým zádům, protože Breed od něho uháněl tam, kde přistávali výsadkáři. Nedaleko doskočiště pozoroval Reisman se smotaným padákem v podpaží, jak se Odell zcela podle pravidel dotkl země. Pak hledal očima na obloze další, a když se vzdušný prostor zaplnil jeho muži, zatímco instruktorův hlas z tlampače kritizoval, upozorňoval, opravoval a vedl každého z nich dolů, zaplavila ho vlna hrdosti. Reisman přiklusal k Odellovi, ukázal vzrušeně vzhůru a zeptal se: "Ještě jednou?" "Ne dnes, pane kapitáne," prudce vydechl Odell, ještě celý rozechvělý napětím. "Pane Bože, to bylo něco!" Reisman ho poklepal po zádech. "Ale tys to dokázal, Myrone, a provedl jsi to dobře!" vyrazil vítězoslavně a pokročil k ostatním. Gratuloval jim, žertoval, tu potřásl rukou, tam srdečně objal kolem ramen. Několik jich přistálo perfektně. Někteří si třeli modřiny, masírovali naražené kotníky a vymknutá ramena. Victor Franko seděl na zemi a s klením si masíroval bolavé koleno. Reisman žertem předstíral starost o raněné, ale Franko mu rychle uhnul z cesty, a teprve když vyskočil na nohy, si pořádně uvědomil, že se ani trochu nechce ulejvat a že by toho asi ted za žádnou cenu nechtěl nechat. Někteří jako Roscoe Lever se zdáli být otřeseni, jiní jako Napoleon White a prcher Maggot se tvářili triumfálně a domýšlivě, a jen málo z nich se zdálo být naplněno posvátnou hrůzou, jako by byli v šoku. Ale na všech byl znát jakýsi záblesk hrdosti, ktery tu předtím nebyl. Přistoupil k nim seržant Bowren, ktery podpíral Samsona Poseyho. Samson se belhal jako fotbalový obránce v pondělí ráno, což byl následek jeho pokusu o nedovolené přistání na rovné nohy. "Jak to šlo tam nahoře, Clyde?" zeptal se Reisman. "Nikdy bych tomu nevěřil," mumlal Bowren, plný vzrušení z toho, co právě dokázal. Výsadkový průvodce nemusel postrčit ani jednoho. Všichni vyskočili sami." "Budeš zítra v pořádku, abys mohl skákat, Posey?" zeptal se Reisman. "Bodejt ne, pane kapitáne," řekl Samson, sundal paži z Bowrenova ramene a odskákal po jedné. "Výborně, seřadit a jde se zpátky do školy," zaburácel Reisman. "Ještě nejste profíci. Ještě se máte čemu učit." Za veselého vtipkování a komentování svých výkonů zamířili v neuspořádaném, šťastném hloučku k autům a strážným, kteří na ně čekali. Reismana překvapilo, že tam stojí také plukovník Breed. Když ho míjeli, dal Reisman rozkaz: "Přímo hled! Pozdrav!" Nebyli na to připraveni, a tak to dopadlo jako špatná fraška, přesně tak, jak si to představoval. Breed váhavě a prkenně odpověděl na pozdrav. Stál tam a beze slova na ně pátravě hleděl, když nasedali do aut. Nakonec, když Reisman prošel kolem něho, aniž mu věnoval jediný pohled, a sedl si za volant džípu, pronesl Breed

hlasitě svůj soud, aby ho všichni mohli slyšet: "To je nejhnusnější parta chlapů, jakou jsem kdy viděl, kapitáne!" Reisman zlostí bez sebe nastartoval. "V tom je ten vtip, pane plukovníku," odsekl mu drze. Ale jak se vzdaloval, zahlédl na Breedových rtech samolibý úsměšek, který ho znepokojil. V následujících třech dnech prováděli každý den jeden seskok. Nacvičovali, jak připoutávat zbraně, granáty a těžké torny s plnou polní, aby je neztratili nebo se nezabili. Poslouchali přednášky a sledovali filmy o parašutistických finesách - co dělat, abyste se neutopili, když přistanete na vodě, aby vás neusmýkal na zemi silný vítr, abyste nezůstali bezmocně viset na stromě. Pokračovali také v únavných prostných, která tak nenáviděli, v bězích, v pořadových cvičeních, v nepředvídaných ostrych nočních pochodech a ve strážní službě v táboře, jež je okrádala o vytoužený spánek. Když se Reisman před lety učil skákat, často se při výcviku vtipkovalo. Kořenili si tehdy humorem tíhu smrtí hrozícího poslání, jímž měla být většina frekventantů pověřena v týlu nepřítele, humor patřil k odvaze i strachu těchto navýsost odhodlaných mužů. Ale tady se nevtipkovalo. Celé osazenstvo tábora putovalo mezi Stokes Manorem a výsadkářským učilištěm za neustálého znaveného mlčení. Od časného rána do pozdního odpoledne, do noci tu byla jen chmurná vyčerpávající práce, odlehčovaná pouze nově nabytou hrdostí nad vlastními schopnostmi. 300 301 Ve čtvFtek se očitým svědkem čtvrtého seskoku stal kapitán Kinder, ktery se na Reismanovo pozvání dostavil z Londýna. "Skvělé!" zvolal před zakaboněným seržantem Morganem a šesti otrávenými strážnými. Tentokrát letěl s vězni pouze seržant Bowren s Reismanem, a přestože Kindera lekala děsivá představa, že vězňové možná přemůžou své nadřízené a osádku, zmocní se letadla a někam s ním odletí, pomyslel si, že je rovněž skvělé, že důvěra k nim dosáhla tak vysokého stupně. Hleděl v posvátné hrůze, jak se čtrnáct mužů vysypalo v řadě těsně jeden za druhým z nízko letícího letounu, a přál si mít dostatečně pevné nervy, aby dokázal prodělat výcvik a seskočit spolu s nimi. Zdálo se to tak snadné, tak krásné. V pátek v noci se to už tak snadné a krásné nezdálo a Kinder měl tentokrát o ně sžíravý, svíravý strach. Čekal v příšerné bouřce nedaleko zóny doskoku spolu s Morganem a šesti strážnými, pozemním instruktorem s tlampačem v ruce, vyproštovacím autem a oddílem první pomoci. Signální světla, bičovaná větrem, přitahující každého Němce, dostatečně horlivého na to, aby létal v takovém počasí, vytyčovala doskočiště. Kinder napínal v temném lijáku oči a uši, aby uviděl dakotu a zaslechl její hukot, Toto měl být kvalifikační seskok. O něco dříve, když se počasí tak zhoršilo, se zeptal Reismana, zda má skutečně v úmyslu nechat je skákat. "Proč ne?" zněla odpověd. "Není to nebezpečné?" obával se Kinder. "O nic víc než kulky, protiletadlová palba a všechny ostatní sračky, co po nich budou házet, jestli přece jednou přijdete s tím vaším posláním. Dívejte se dobře, Stue," vyzval ho Reisman. "Proto jsem vás sem pozval... a pak běžte tam k vám do Londýna a řekněte svým přátelům, že jsme připraveni." Kinder spatřil natřásající se, pomalu letící dakotu ve světle reflektoru ještě dříve, než ji zaslechl. Ted byl zatraceně rád, že nebyl takový naivka, aby se s nimi zúčastnil výcviku a seskoků. Další světlomet osvětlil skupinku snášejících se bílých padáků a Kinder s úlevou viděl, že někteří jsou už na zemi. Běžel dopředu, kde výsadkáři obklopili Reismana a slyšel ho, jak křičí do bouře: "To bylo to nejhorší! Po dnešní noci dokážete cokoliv!" "To je blbost!" zaburácel hluboký zpupný hlas. Vysoká vzpřímená postava, jíž si Kinder předtím nevšiml, se vynořila náhle ze tmy za osvětleným doskočištěm. Stříbrné orlice na jejím plášti do deště odrážely záblesky světla. "V dešti se skáče jak do peřin, protože vzduch je těžký," řekl plukovník Breed. "A jestli vůbec něco znáte, pak byste tohle měl vědět, Reismane!" Reisman se nechtěl dát. "Pět seskoků, pane

plukovníku. Ted jsou z nich výsadkáři,!` Uspořádáte nám na vyřazení zítra slavnost s kapelou nebo nám dáte křídla u ted?" "Můžete si je koupit v každé armádní prodejně, kapitáne, jestli na to máte dost drzosti. Pokud jde o mě, vy a vaše smradlavá parta můžete skákat třeba stokrát. Dokud nezjistím, co jste zač, nepřipnete si tady žádné křídlo." Pak zmizel ve tmě tak náhle, jako se objevil. Reisman pohlédl na deštěm zmáčené tváře vězňů, před chvilkou ještě v radostné náladě, a ted uražených a rozmrzelých jako malé děti. "Co mu přelítlo přes nos?" zeptal se Napoleon. "Nemá nás rád," řekl Reisman s širokým úsměvem. "Dobrá, čert ho vem," bručel Franko a poslal za ním do tmy známý italský posunek. "Já ho taky nemám rád." Kráčeli k čekajícím vozům mlčky, jejich krátké radostné vzrušení bylo to tam. Stuart Kinder, stále ještě šokován tím, co vyslechl, se konečně zmohl na otázku. "Breed?" Reisman přikývl. "Co si ksakru o sobě myslí!" vybuchl Kinder zlostně. "K něčemu takovému neměl pražádný důvod!" Tento výbuch, u Kindera naprosto nečekaný, vyvolal úsměv na Reismanově tváři - a pocit zadostiučinění, že také Kinder se emocionálně ztotožňuje s dvanácti špinavci. V sobotu ráno, když Kinder odjel do Londýna, dal Reisman seržantovi Bowrenovi trochu peněz, aby jel koupit parašutistické odznaky pro vězně i pro sebe a aby po setmění přivezl zase nějakou prostitutku. Pak zatelefonoval majoru Armbrusterovi na oddělení Úřadu strategických služeb na Baker Street. Od začátku projektu Amnestie byli jen málo ve styku, a tak byl Reisman rád, že mu ted může s dobrym svědomím říct: "Jsme připraveni k nasazení, Maxi. Kinder jede do Londýna, aby podal hlášení v nejvyšších sférách." "To je výborné, Johne," odpověděl Armbruster nadšeně. "Už k nim nemáš žádné výhrady?" "Ne,` lhal Reisman. Výhrady k nim bude mít vždycky, ale s tím se už nějak vypořádá. "Budu ted moct být zasvěcen do toho utajovaného tajemného plánu?" "Nemám ještě ani nejmenší potuchy, oč jde," řekl mu Armbruster. "Kinder je jediné naše spojení s tím kýmsi, kdo si to vymyslel nebo schválil na vrchním velitelství. Vím, že je Kinder s tebou velmi spokojen a že o tom podal zprávu lidem na Grosvenor Square, pro které pracuje. To je moc dobře. Přišly tam ohledně tebe nějaké dotazy. Domnívám se, že jsi šel příliš zhurta na jistého plukovníka. Být na tvém místě, trochu bych se mírnil. Nechceme, aby strkal nos, kam nemá, ale je příliš dobrý na to, aby byl odvolán, pokud by to nebylo absolutně nutné." "Když už jsi to načal, Maxi, musím ti říct... Mám obavy, že plukovník Breed se začíná plést do něčeho, do čeho by se plést neměl," řekl Reisman. "On s tím prostě ve slušnosti neskoncuje. Víš, že jsme se nikdy neměli rádi. Ale vzal ho čert. Kromě několika opakovacích seskoků, budeme-li mít na ně čas, už jsem u něho hotov. Maxi, udělej, prosím tě, pro nás, co budeš moct," naléhal. "Stačil by alespoň náznak, kam půjdou a co budou dělat, abych mohl začít. Udělal jsem všechno, co jsem měl, ted je řada na vás. Moji chlapci jsou ve formě a jsou připraveni, ale nevím, jak dlouho se mi bude dařit je takto 302 303 udržet, pokud jim neřeknu, k čemu to všechno je. Mně už to taky začíná lézt na nervy." "Chceš od nich odejít a dělat něco jiného?" zeptal se major. Reisman věděl, že ta otázka byla položena čistě z ohledu k němu, bez jakéhokoliv zlého úmyslu, ale přesto se ho nepříjemně dotkla. "Ne," odpověděl rychle. Odejit od nich ted bylo pro něho zcela nepřijatelné. Zavěsil, ale vyhlídka, že bude muset vyčkávat, co sdělí Kinder, a že přitom nebude mít žádný důležitý reálný cíl a že to může mít za následek netečnost a pokles disciplíny mezi vězni, ho znepokojovala. Bylo patnáctého dubna a jestliže byly pravdivé pověsti, jež se občas vynořily, že by k invazi mohlo dojít počátkem května, pak se obával, že má velmi málo času na obeznámení se s jejich posláním a na sestavení nového výcvikového programu v souladu s potřebami tohoto poslání. Navíc ho zneklidňovala nejistota, jakou úlohu přitom má sehrát on. Protože se nemohl na nic soustředit a

neměl co dělat, odvedl své muže na pár hodin na střelnici, aby si zase zvykli na rachot výstřelů a zápach střelného prachu. Když se na panství znovu ozvala po čtrnácti dnech ticha střelba, lady Margot Strathallanová se vyděsila a její Sigismund se tak šíleně rozštěkal, že ho musela okřiknout a utišit kopancem do zadku, po němž uraženě zalezl pod postel. Zatelefonovala plukovníkovi Breedovi. "Už zase střílejí," šeptala. "Myslela jsem, že byste to chtěl vědět." Plukovník jí poděkoval a po několika slovech dost příkře, jak se jí zdálo, zavěsil. Rozhodně příkřeji než předcházející večer, když jí volal kvůli nápadu, který, jak říkal, by mohl pomoci jim oběma. Mluvil s určitými rozpaky, ale šlo o to, že ho cosi dodatečně napadlo, pokud jde o její podezření, že v táboře kapitána Reismana byla jednou v noci žena. Jestliže její podezření bylo správné, a on ted cítí stále silněji, že ano, pak má tušení, že se tento incident bude pravděpodobně opakovat - možná právě tento víkend. A kdyby ona mohla vskutku ověřit tento fakt a byla ochotna to dosvědčit jemu a příslušným institucím, je si jist, že kapitán Reisman a ti jeho muži budou přísně potrestáni a s největší pravděpodobností zmizí ze scény, což, jak jí ani nemusí připomínat, je její stejně jako jeho toužebné přání. Margot se konečně byla podívat na tábor. Bylo to déle než před týdnem, kdy ji plukovník Breed požádal, aby to tam prohlédla, a ujistil ji, že kapitán a všichni jeho muži jsou pryč. Nechala Sigismunda doma a za denního světla se proplížila jako Indián lesem k táboru, což často dělala v noci, ovšem nikdy se neodvážila tak blízko. Obešla celý tábor, poplašená i tím nejslabším zvukem a šelestem, zůstala stát plna ošklivosti nad odpornou jámou s jejich výkaly a málem spadla do další v lese, ale přes zavřenou bránu a ostnaté dráty se nedostala do baráku ani do dvora a byla ráda, že se na to může vymluvit, protože měla upřímný strach. Pak hlásila plukovníkovi, že celý ten prostor, s jeho dvojitým plotem, branami a strážními věžemi a s jeho ošklivým vzevřením zatracení jí připadá spíš jako vězení než výcvikový tábor. lVlargot se ted posadila na své pozorovací stanoviště u okna jednoho z horních pokojů, odkud měla výhled na hlavní bránu a na rozježděné pole, po němž přijížděly a odjížděly vozy z tábora kapitána Reismana. Později, až se setmí, bude snad mít dost odvahy jít do lesa a možná ještě blíže, ale zase bude muset nechat Sigismunda doma, protože by mohl utéct, začít štěkat a vyvolat poplach. Seržant Carl Morgan, kypící hněvem a rozmrzelostí, se ve tmě procházel po svém strážním stanovišti na rovné střeše ubikací. Čím víc se blížili ke konci toho prokletého podniku, tím víc mu unikali. Čím déle trval výcvik, čím déle měl na ně vliv Reisman a také ten zpropadený kapitán Kinder, tím víc mu proklouzávali pod rukama. Ted se naparovali, vypínali, nosili parašutistické odznaky, výsadkáři zatracení, a on si dělal starosti, jestli vůbec v celé Anglii zůstal někdo, koho by mohl pověsit. Ale ještě se může stát něco, co mu je zas přivede pod ruku. Věděl, že pod jeho nohama se právě odehrává ta špinavost, že tam mají holku, a slyšel, že pry to bylo taky tak ten večer před čtrnácti dny, kdy ho ten mizera kapitán poslal na zbytečnou jízdu. Tentokrát to ten všivák ka itán veřejně oznámil, jako by to byl nástup k žrádlu nebo něco podobného. ekl jim, že musí ze sebe smýt smrad a špínu a oholit se, aby se té proklaté děvce líbili a aby oslavili, co dokázali. Ale nikdo se nechtěl mýt. Div se Reismanovi nevydělali na hlavu, až to Morganovi bylo k smíchu. Ten namyšlenej negr dokonce řekl, že nechce s žádnou běloškou nic mít, řekl to pořádně nahlas, aby ho všichni slyšeli, ten hromotluk Indián řekl, že je ženatej a nechce mít žádný nepříjemnosti onanista pitomej, kde si vlastně myslí, že je, a ten brejlatej teplouš, co mu říkají Jezule neviňátko, ten řekl, že s tím nechce mít nic společného. Ale těch zbývajících áevět tam dole ji popořadě zjebalo a možná taky někdo ze strážných a možná taky ten parchant Bowren, co leze

kapitánovi do prdele a okouní tady, i když má večer volno, a honí se za další frčkou. A možná i ten mizera kapitán si tam taky užil. Není o nic lepší než všichni ostatní. Náhle se Morgan přikrčil a upřeně se zahleděl na okraj lesa. Zdálo se mu, že se tam něco hýbe. Nervózně nadzvedl samopal a zamířil hlaveň tím směrem. A zase se to objevilo, míhalo se to rychle od stromu ke stromu - byla to žena, ted se přiblížila k volnému prostranství mezi lesem a branou tábora a pustila se až k samotné bráně. Byla to ta žena z panského domu, kterou jednou před několika týdny potkali, když byla na procházce se psem. Morgan si lehl a položil samopal vedle sebe. Viděl, že žena zůstala nerozhodně stát, že pozorně naslouchá zvukům z tábora a že upřeně hledí na ubikace, jako by chtěla spatřit, co je uvnitř. Když se pak odtud ozval hrubý ječivý řehot prostitutky, do něhož se přimísilo mužské chechtání, žena u brány se s leknutím obrátila a utíkala pryč. Morgan, ktery se zase zdvihl, těžce oddychoval, jako by to byl on, kdo běží, nebo jako by byl vevnitř s tou prostitutkou. Rozhodl se, že o tom, co viděl, nebude Reismanovi nic hlásit. 304 305 Reisman se nyní obával ochablosti. Protože cítil, že vězňové by se ted mohli chtít poflakovat, že by dokonce mohli očekávat, že budou ponecháni sami sobě, nebot pro ně neměl žádnou povzbudivou zprávu, žádný náznak toho, co je čeká, žádnou propagační nalejvárnu, a tak je v neděli ráno vytáhl ze stanů dokonce driv než jindy, a ještě než vyšlo slunce, už mašírovali přes pole ostrym pochodem s plnou polní, zbraněmi a municí. Trvalo celých pět hodin. než se dopotáceli zpátky do tábora a dostali najíst. Reismana přitom nejvíc potěšilo, že se nikdo z nich zřejmě nepozastavoval nad tím, že Morgan a strážní zůstali doma a vyspávají, zatímco s nimi jde pouze on a seržant Bowren jako jediní dva představitelé vyšší autority. Stuart Kinder volal téhož dne odpoledne, právě když Reisman ve vnitmím dvoře dával vězňům instruktáž o třaskavinách a výbušných zařízeních. Odložil granát, ktery právě sám sestavil z plastické výbušniny, látky, rozbušky a pojistky, k nimž přidal trochu hřebíků, skob a kovových úlomků. Byl už dokonale připraven k použití, proto ho opatrně položil na zem. "Nikdo ať se nehýbá," řekl vězňům. "Stůjte přesně tam, kde jste. Budu hned zpátky." Kinder mu volal z kanceláře Maxe Armbrustera na Baker Street. "Máme příkaz k akci, Johne," řekl. "Instruktáž bude tady zítra v 9.00." Když Reisman zavěsil, div se nerozesmál, když si představil, jak chmurně se asi tváří Kinder soudě podle tónu jeho hlasu. Pak si vzpomněl na ten granát. přistoupil k oknu a pohlédl ven. Vězňové tam stále stáli jak přimrazeni a téměř nedýchali. Řekl jim totiž, že se s tím musí zacházet s krajní opatrností, protože stačí nepatrný otřes nebo náraz a granát vybuchne. Ale zapomněl jim říct, že nejdřív se musí uvolnit šnůra. 29 Když se Reisman naklonil nad mapu, kterou před nimi právě rozložil plukovník Denton, pocítil známé vzrušení. Seděli ve velké, pohodlné zasedačce na oddělení Úřadu strategických služeb na Baker Street, kde se setkali před více než sedmi týdny, když zahajovali práci na projektu Amnestie. Kromě plukovníka Dentona ze základny Úřadu strategických služeb na Grosvenor Square, ktery řídil poradu, tu byl přítomen pouze major Armbruster, kapitán Kinder a Reisman. Plukovník přejel rukou po mapě a řekl: "Jak vidíte, spojenecká zpravodajská služba měla mimořádně napilno. To je německá bitevní sestava, jak je nám v tomto okamžiku známa." Reisman cítil ono nedočkavé chvění, které se ho zmocňovalo vždy, když se konečně dozvídal konkrétní údaje o svém poslání, když na mapě byla vyznačována příslušná místa a do kalendáře zanášena data a hodiny. Dnes se navíc cítil poctěn tím, že má být nakonec účasten toho, nač čeká celý svět. Mapa znázorňovala jižní Anglii, kanál La Manche a západní pobřeží evropského kontinentu od Nizozemí po španělské hranice. Byla na ní vyznačena postavení desítek nacistických divizí: bojových a záložních divizí, pňpravených zaujmout postavení k obraně pobřeží, divizí útočné pěchoty,

tankových a výsadkářských divizí. Rozladilo ho, když Denton řekl: "Z bezpečnostních důvodů vám ještě nemohu prozradit, kde přesně bude oblast invaze. Ani vám nemohu sdělit její dam, protože ho neznám. Pokud jde o tento bod, domnívám se, že stále ještě existuje několik variant a sám velící generál není dosud definitivně rozhodnut. Jediné, co vám ted mohu říct, je úkol, jaký má být v této operaci svěřen skupíně kapitána Reismana... dvanácti špinavcům, jak se jim, pokud vím říká. Mimochodem, Reismane, tohle už se jim nadále nemůže trpět. Nikam nemůžou jít, pokud budou vypadat, jak ted vypadají. Myslím, že už ten smrad sám by je prozradil." "Nebudou smrdět," konstatoval Reisman stručně a zašklebil se na Kindera. "Mohu se ted na něco zeptat, pane plukovníku?" "Na co... vždyt jsem ještě ani neazačal." "Moje otázka je právě na místě, pane plukovníku. Závisí úspěch invaze na našem poslání?" Denton pohlédl na Reismana tak, jako by si nemohl srovnat v hlavě, zda to mysli ironicky či vážně. "Vy si to zajisté nemyslíte, že?" zeptal se. "Hodnotil byste jejich schopnosti hůře, kapitáne, kdyby tomu tak mělo být?" "Naopak," odpověděl Reisman tiše. "Dostanou-li příležitost stát se důležitými, stát se hrdiny, stanou se jimi. Jsem si tím jist." "Psychologie je obor kapitána Kindera, ne váš," podotkl Denton věcně. "Vy si snad myslíte, že se na vrchním velitelství zbláznili? Jejich úkol může být krajně důležitý pro náš celkový úspěch, což zcela závisí na tom, jak se ho zhostí... právě tak jako úkoly všech našich skupin a jednotlivců speciálního určení a úkoly francouzského odboje. Ale oni jsou něco jako šlehačka na dortu - když ji někdo slízne, dort ještě pořád bude celý." Reisman už mlčel, protože se chtěl dozvědět, co bude, a pro tuto chvíli se spokojil se srovnáním se šlehačkou, které pobaveně považoval za nesporný krok vpřed v označení mužů, kteří bývali spodinou americké armády. Plukovník Denton se vrátil k mapě. "Máme bezpečně zjištěno asi šedesát nepřátelských divizí," konstatoval, "přičemž zhruba polovina z nich je již zakopána tady na protáhlém severozápadním pobřeží nebo ve vzdálenosti překonatelné během několika hodin. Avšak zjistili jsme, že v jednotkách, které okupují Francii, tvoří značné procento zajatci, donucení nacisty, aby pro ně bojovali. Rusové, Poláci, Češi, a dokonce někdejší spojenci Italové jsou nuceni ke všemu, počínaje zařazením do pracovních a obslužných oddílů až po úderné oddíly v první linii. Ovšem hodně z nich jsou okupační jednotky druhého řádu, které mají vycpávat a doplňovat mezery v nacistických divizích. Mnozí v těchto cizích jednotkách jsou v nich proti své vůli, proto se nám tu nabízí předem připravené slabé místo, do kterého můžeme šfouchnout. Náš plán je tudíž následující. Dva dni před zahájením invaze budou vaši muži shozeni na určených místech daleko od pobřeží, přičemž budou mít uniformy, označení, zbraně a vybavení právě takové, jako mají uvedené jednotky. 306 307 Budou mít falešné osobní doklady a falešné příkazy k přesunu, což jim umožní poměrně volný pohyb a nebude je to vázat na žádnou konkrétní skupinu. Jejich úkolem bude pronikat mezi nepřítele a útočit na každý cíl který se jim naskytne: zabíjet nepřátelské osoby a kolaboranty, plenit sklady zásob, ničit dopravní prostředky, provádět sabotáže na silnicích, železničních tratích a mostech. Jejich úkolem bude dělat cokoliv, aby byl vyvolán zmatek, podlomena morálka a způsobilost nepřítele a rozséván strach." Reisman sotva věřil svým uším. Bylo to heroické poslání, o tom nemohlo být pochyb. Ale za jakým účelem? Jevilo se mu jako sebevražedné gesto bez zvláštního taktického významu. Podle jeho mínění, i kdyby úkolem takového druhu byla pověřena skupina na výsost odhodlaných, skvěle vycvičených a vzdělaných stratégů s bojovými zkušenostmi a znalostí cizích jazyků, měl by stejně malou šanci být splněn úspěšně, jako bude-li jím pověřeno těch dvanáct trestanců, které vycvičil. "Pane plukovníku!" nadzvedl se s hlasitým zvoláním ze židle. "Moji muži nejsou připraveni na něco takového." "Vyslechněte

mě do konce a pak vzneste své připomínky, kapitáne!" vyštěkl na něj Denton. "Jsem si vědom toho, že máte na věc svůj názor. Vy jste přece expert na partyzánské akce, ne? Nejlepší, jakého jsme mohli dostat, jak mi bylo řečeno. Z toho důvodu jste byl vybrán. Využijte času, ktery ještě zbývá, a naučte je, jak se taková parádní práce dělá... naučte je všechno, co umíte. Pokud vím, až dosud jste sám dělal něco podobného." Reisman neklidně klesl zpět na židlí, ale jak Denton pokračoval, zdvihlo se v něm znovu roztrpčení. "Původně jsme uvažovali, že je budeme vysazovat po jednom, ale nyní doporučujeme, aby šli ve dvojicích, a tak mohli jeden druhého podporovat. Předpokládám, že mezi nimi máte pořád nějaké lumpy... takové, kterym nelze důvěřovat jako ostatním. Zkombinoval bych dvojice tak, že by vždy byl jeden špatný s jedním dobrým, jeden slabší s jedním silnějším, jeden tupější s jedním chytřejším." Reisman se nedokázal ovládnout. Bylo to horší, než si kdy představoval. Ve skupině za jeho vedení by byli schopni splnit úspěšně taktické poslání a měli by naději, že se vrátí, přinejmenším někteří z nich - ale ne sami nebo v páru. Pro muže jako oni to je otevřená pobídka, aby se vzdali a zachránili si tak kůži, nebol budou-Ii se snažit dělat to, co tu bylo právě řečeno, pak jsou zcela bez šance. Vyhrkl jízlivě: "Co navrhujete, pane plukovníku, když ti nejhorší jsou zároveň ti nejchytřejší?" "Dobrá, vy znáte svou skupinu. Zkombinujte je, jak nejlépe dovedete," odpověděl Denton, ktery vůbec nepochopil Reismanovu ironii. Pokračoval: "Pokud jde o jazyk - my si samozřejmě uvědomujeme, že tu tento problém existuje - máte tam někoho, kdo umí nějaký cizí jazyk? Pochopitelně to nemusí být plynně, to by byl dar z nebes, stačilo by, kdyby byl schopen zaimprovizovat, bude-li třeba." "Ano," odpověděl Reisman pohotově. Přinejmenším tu byla italština a španělština, a Napoleon se ve škole učil francouzsky a německy, a Wladíslaw možná umí dostatečně polsky, a kromě jazyků, jimiž on sám hovoří plynně, jsou tu ještě jazyky, s nimiž se dostal natolik často do těsného kontaktu, že z nich něco pochytil. "To je výborné," řekl Denton. "Máme k dispozici řadu jednoduchých konverzačních příruček ve všech těchto jazycích, takže vám můžeme pomoci, abyste s nimi pokračoval. Navrhoval bych, aby se učili také trochu německy. Nevadí, budou-li mluvit špatně, protože tím spíš budou moci o sobě tvrdit, že jsou ze zemí, které jsou bud nacistickými spojenci anebo jsou nacisty okupovány." Teprve ted si Reisman uvědomil, že něco takového nemůže o sobě říkat Napoleon White a Samson Posey. "Jste si vědom toho, že jeden z mých mužů je černoch a jeden Indián z kmene Ute? Jak je mám vydávat za Němce nebo za Evropany?" "Tak se jích zbavte," řekl plukovník rázně. "Nahradte je někým jiným. Máte na to přinejmenším dva nebo tři týdny... možná víc." "Nahradit je!" vykřikl Reisman nevěřícně. "Ano, nahradit," opakoval Denton rozčileně. "Když se nehodí pro tuto akci, proč je nenahradit? Nikdo v naší armádě není nenahraditelný, Reismane. Ani vy byste na to neměl zapomínat." V Reismanově hlase zazněl úzkostlivý strach, že by k něčemu takovému mohlo vskutku dojít: "To nemohu udělat, pane plukovníku. To neudělám. Vy víte, jakou alternativu před sebou mají. Hrál jsem s nimi čistou hru... důvěřovali jsme si všichni navzájem, ted od toho nemůžeme couvnout. Něco vymyslím. Proč by nemohli jít v amerických uniformách jako američtí vojáci? Proč by všichni nemohli jít takto? Když by je chytli, nemohli by je popravit jako špiony." V místnosti zavládlo napjaté ticho, do něhož Denton řekl: "V tomto ohledu by v tom nebyl žádný rozdíl. Hitler dal příkaz popravovat bez pardonu všechny parašutisty, at jsou v uniformách nebo ne. Proč na ně brát takové humánní ohledy? Jaký je v tom pro vás rozdíl, budou-li dělat to či ono? Co pro vás znamenají? Mimochodem, jestli mohu pokračovat ve výkladu, ktery jste přerušil, kapitáne, poslat je v amerických uniformách by bylo zcela v rozporu s našimi záměry. Kde to jen bude možné, měli by sledovat ustupující

Němce a pokračovat v práci." "Než je dostihne smrt!" zamumlal Reisman. "Co to má znamenat, kapitáne?" zeptal se Denton. "Jinak řečeno, vy už je nikdy nechcete vidět. To není žádný plán, pane plukovníku, to je poprava." "Kapitáne Reismane," zaburácel Denton. "Dovolujete si ke mně příliš!" Major Armbruster se otočil k Reismanovi a pronesl konejšivě: "Jen klid, Johne. Plukovník Denton je na naší straně. Připravíme to všechno společně." "A kam se vejdu já?" naléhal Reisman. "Kde a jak se toho zúčastním já, abych na ně mohl dohlížet?" "Vy nikam nepůjdete, kapitáne," odpověděl mu Denton tónem, naznačujícím, že je to mimo jakoukoliv diskusi. "Nikdo nikdy neřekl, že byste měl. Vaším úkolem je připravit je, určit, kde se kdo vysadí, a vyprovodit je - toí vše." 308 309 ieisman čekal, že něco takového přijde, ale hrozil se toho víc než čeho jiného... a ted se rozhodl, že nikdy nepřipustí, aby k tomu došlo, že rozhodně půjde s nimi. Jak by mohl poslat své muže někam kam by on sám nešel? Po celý zbytek plukovníkova výkladu byl ponořen do nervózního mlčení, poslouchal a neskákal mu do řeči. Denton byl brzy hotov. Rozloučil se stručným "Na shledanou, pánové!``, vrhl zpytavý, téměř sympatický pohled na Reismana a odešel s tím, že kupu podrobností si už mají probrat sami. Reisman se unaveně zvedl ze židle, přistoupil k mapě, zahleděl se na ni, dotkl se jí třesoucími prsty, jako by ji chtěl rozervat, pak se otočil k Stuanu Kinderovi a hystericky vybuchl. "Do jaké míry je tahle sprostárna vaše práce, kapitáne? Proč si to s nimi nezkusíte sám? Máte strach?" Kinder na něho konsternovaně hleděl. Armbruster zareagoval hněvivě. "Tak dost, Johne!" zařval na Reismana. "Nemáš žádný důvod k takovým osobním útokům. Musíš se kapitánovi Kinderovi omluvit." Armbruster si ted vzpomněl, co mu Kinder řekl na samém začátku, ještě předtím, než k projektu Amnestie přeřadili Reismana - že ten, kdo dostane výcvik vězňů na starost, musí mít v sobě rovný díl tvrdostí a soucitu. Ale jakživ by ho nenapadlo, že se Reisman s nimi tak emocionálně ztotožní. "To nic, pane majore," řekl Kinder. Pohlédl na Reismana bez sebemenšího náznaku rozhořčení. "Není to o nic víc moje práce než vaše, Johne," odpověděl mu. "A jestli mám strach?... Samozřejmě že mám. Jak si myslíte, že by probíhala válka, kdybychom si my dva vyměnili role... kdybyste vy dělal to, co já, a já, co vy? V moderní válce musejí být role rozděleny tak, aby odpovídaly osobnostem a jejich schopnostem, nejen situaci. Někdo touží po bojové akci, jiný ne... ale to ještě neznamená, že je zbabělec." "Promiňte, Stue. Neměl jsem právo něco takového říkat," omlouval se Reisman. "Nikdy jsem nebyl pověřen výběrem jejich poslání. A jsem tím stejně rozladěn, jako jste evidentně vy," řekl mu Kinder s porozuměním. "Na začátku to pro mne nebylo víc než právě jen pokus zda bychom byli opravdu schopni vycvičit a podnítit k akci skupinu delikventů. Ale když jste tak důrazně vyžadoval, že ted musejí dostat nějaký úkol... když jsem na vlastní oči viděl a pochopil, co jste pro ně udělal... tak jsem na to také naléhal. Vyžadoval jsem to pro vás, pro ně, tak jak jste to po mně chtěl. Ale věřte mi, nevěděl jsem, jaká to má být akce." "Takže vlastně ani žádné poslání, na které bychom se měli připravit, neexistovalo," řekl vyčítavě Reisman. "O tom já vím stejně tak málo jako vy. Zdá se mi, že nikdy tu nebylo o nic víc ani míň než ted." "Johne, v tom původním papíře se pouze psalo," připomněl major Armbruster, "že mají být před invazí dopraveni na evropskou pevninu, aby působili škody jednotlivým složkám a osobám nacistické válečné mašinérie. To je to, co tu ted máme, ne?" "V takovém případě se musíš snažit dostat něco jiného, Maxi," řekl Reisman zaníceně. "A já musím jít s nimi. Jako skupina mohou být úspěšní. Jinak jsou ztraceni." "V tom s kapitánem musím souhlasit, pane majore," vložil se do rozhovoru jCinder. "Máme tu klasickou situaci, kdy skupina znamená víc než souhrn jejích součástí." "Nic jiného nemám k dispozici," řekl major. "Já také jen dostávám rozkazy, Johne. Já tuhle

válku nevedu, díky Bohu. Mým úkolem e vybavit vás vším, co potřebujete, a pomoci vám připravit se na akci, kterou Denton právě načrtl.` "Tak něco udělej ! Něco, co jim dá šanci! Na základně na tebe dají," chrlil ze sebe Reisman. Jak tak tápal a snažil se zachytit každého stébla, najednou si na něco vzpomněl. "A co Rosedale? Pamatuješ si na Rosedale? Chtěl jsi, abych pro to našel lidi, než jste přišli s tímhle. Udělali jste s tím něco? Co to vlastně mělo být, ten Rosedale?" "Jen pověsti," řekl Armbruster. "Usoudili jsme, že je to příliš nejisté, abychom do toho šli. Stejně jsme nemohli na základě pouhých pověstí dát dohromady vyhovující skupinu." O co šlo . Major pokročil k mapě. "Znáš Rennes?" zeptal se. "V Bretani," řekl Reisman. "Na řece... Vilaine. Několikrát jsem tudy jel, ale neznám to tam. Co tam je?" "To právě nevíme," řekl Armbruster. "Je nám známo, že je tam velké seřazovací nádraží a komunikační uzel, proto to naše letecké síly pravidelně bombardují. Ale ty pověsti mluvily o tom, že na tamějším zámku se čas od času schází skupina generálů a vysokých pobočníků německé Sedmé armády, aby si zahráli štábní válečnou hru - Kriegsspiel, kombinovanou s jistým druhem oddychu a soukromého povyražení a zábavy.` Reismana se zmocnila nová vlna vzrušení. "To je ono!" zvolal. "To musí být ono!" "Není to nic tohoto druhu, Johne," oponoval mu major. "Nemůžeme tam poslat skupinu na základě nejistých pověstí." "A jestli je to pravda?" naléhal Reisman. "Jaká by to byla příležitost překvapit je tam!" "Kdybychom měli někdy jistotu, že tam opravdu jsou," přemítal Armbruster s pohledem na mapu, "jsem si jist, že by tam vrchní velitelství poslalo prvotřídní skupinu... ne vás, Johne. Nebo by je dostaly na starost bombardéry. Kde můžeme vzít jistotu, že se tam chystají zrovna v době, kdy by tam měli jít tvoji muži? Wehrmacht určitě nenaplánuje svou Kriegsspiel podle našich potřeb." "Maxi, jakživ jsem tě o nic nežádal," řekl Reisman tiše. "Dělal jsem vaši špinavou práci a nedělal jsem ji špatně. Ted něco chci a chci to tak moc, že jsem ochoten to pro sebe urvat, když to jinak nepůjde. Podívej se na to, Maxi. Spojte se s odbojem. Najděte někoho, kdo zná to místo a ví, co se tam děje. Už jste na tom pracovali. Zkuste vystopovat, odkud ty pověsti pramení. Udělej to pro mne, Maxi," prosil úpěnlivě. "Protože tak, jak to vypadá ted, jediné, co ty velké mozky pro ně vymyslely, je jen jiný způsob popravy - a já mám být jejich kat!" V místnosti se rozhostilo hrozivé ticho. Armbruster váhal. "Co myslíte vy, kapitáne?" obrátil se ke Kinderovi. 310 311 Kinder nechtěl odpovědět. Udělal bezmocný posunek. Nechtěl odpovědět hlavně proto, aby neměl byt částečnou odpovědnost za následky. Prozatím je to tak, že vězňové půjdou do akce... a Bůh s nimi, jejich osud bude takový, jaký bude... možná lepší než měl být. Ale pokud na té druhé možnosti něco je, pak se Reisman do toho bez rozmyslu vrhne. Toho se Kinder bál a nechtěl, aby k tomu došlo. "Nevím, pane majore," řekl konečně. "To opravdu není můj obor. Myslím, že k tomu nejsem kvalifikován a ani nejsem povolán se k tomu vyj adřovat." Armbruster rezignovaně pokývl. "Dobrá, Johne. Podívám se na to," řekl srdečně. "Prozatím se musíš podřídit pokynům a připravovat své muže na úkol, ktery určil Denton. Připravím vám všechno, co budete potřebovat... německé uniformy zbraně, osobní dokumenty, pokyny, jazykové příručky... veškerou přípravu. A at se ti mizerové vykoupají a oholí!" zakončil nazlobeně. Reisman se na něj usmál. "Děkuji, Maxi, udělají to... až budou muset." Nebylo ještě ani poledne, když Reisman vyšel z budovy na Baker Street a vyjel do londýnského hluku a shonu. Kinder ho zval na oběd do Spojeneckého dustojnického klubu, kam chodíval, ale Reisman pozvání nepřijal s tím, že chce ihned jet zpátky ke svému mužstvu. Z veřejného telefonu zavolal na oddělení kriminálky, kde sloužil Leon Osterman. Nyní si víc než kdy jindy uvědomoval, že musejí vyřešit otázku viny či neviny Myrona Odella. Avšak Osterman tam nebyl a Reismanův pocit

marnosti a zlé předtuchy, s nímž odcházel z porady, jen dále vzrostl, když mu řekli, že Osterman náhle odjel kvůli nějakému případu do Skotska a bude tam čtrnáct dnů. Po celou dlouhou jízdu jižní Anglií se tím vším trápil. Ačkoliv ho popoháněla naléhavá snaha být co nejdřív zpátky v táboře a zahájit nový intenzívní a téměř beznadějně zničující program výcviku, který během těchto hodin sestavoval v hlavě, když dojel na křižovatku v Somersetu, kde měl zahnout na jih k Devonshíru a Stokes Manoru, zatoužil po soukromé útěše, a proto otočil na sever k Marston-Tyne a k Tess Simmonsové. Omlouval se tím, že ho v táboře nečekají dřív než ráno. V pozdním odpoledni, za mírného vánku, v zapadajícím slunci a mezi jarními květy kráčel ruku v ruce s Tess, jež ho celá šťastná vedla po pěšinách a přes pole. Zavedla ho na pahorek, za nímž se prostírala louka, na které Tess vzrušeně pravila: "Tady... tady jsem to našla." "Co? Poklad? Korunovační klenoty?" snažil se dostat do její veselé nálady, protože sám byl ještě příliš zničený. "Něco mnohem lepšího," ukázala mu. "Jaro. Slíbila jsem ti, že ho schovám pro tebe." Reisman si vzpomněl a zvedl nohu, aby vyzkoušel, zda ji skutečně může položit na dvanáct sedmikrásek. "Ne," vykřikla, svezla se k zemi a rukama objala trs květů. "Ne, nech je, prosím tě." Ne, samozřejmě ne," řekl něžně. "Byla to ode mě hloupost." Sklonil se a zvedl ji. Zem byla zelená a svěží, ale ted, když se schovalo slunce, byla studená. Byli tu sami. Polóil ji. Kdyby bylo tepleji, přisedl by k ní do trávy a květů a zapomněl na vše. Tess mu pohlédla do očí, když ji držel v náručí. "Chtěl by ses ted se mnou milovat, že?" zeptala se. Přikývl téměř rozpačitě. "Ano," řekl. Spěchali rychle po cestě k hostinci. "Stůj!" zavolala najednou Tess a dávala mu znamení, aby byl zticha. ‚Co je?" Ukázala na pokřikujícího ptáka, který seděl osamoceně na větvi. "Straka. Smekni a pokřižuj se," přikazovala mu. "Jinak budeš mít smůlu.` "To je odporné." "Ano, ale mě se to líbí," řekla, "a když to nechceš udělat, musím já udělat něco jiného místo tebe. Otočila se a třikrát si plivla přes levé rameno. "Je to ted v pořádku?" zeptal se jí. "Ano." "Kdo tě to naučil?" "Paní Culverová. Ta se v takových věcech dobře vyzná. Říká, že straka je jediný pták, který odmítl vstoupit do archy Noemovy. Usadila se sama na střeše a krákala na tonoucí svět." "Sama? Nemuseli tam být alespoň dva, aby zachovali rod?" "Hmm," zamyslela se Tess. "Asi máš pravdu. Nikdy mě to nenapadlo. Možná, že ona byla uvnitř a on seděl venku. Ale paní Culverová říká, že takový tvrdohlavý a vzdorovitý pták určitě musí být neštastný." "Vždyt to jsem celý já," zasmál se Reisman.. "Až na to, že nejsem neštastný. Jsem velmi šfastný, víš." Obrátil se ke strace, smekl a pokřižoval se. "Najednou mám toho ptáčka docela rád," řekl. Plukovník Everett Dasher Breed spěchal v útery ráno zlostí bez sebe ke Stokes Manoru. Seděl vpředu vedle řidiče a vzadu na nákladním autě se vezla četa jeho výsadkářů, které zavázal mlčením. Seržant Morgan byl klíčem k té záhadě. Když se dozvěděl, jak se jmenuje a jakou má hodnost, šel po jeho stopě. Kat! Proklatý krvavý kat! A když zjistil, že pátého března byl kat Morgan odvelen se skupinou strážných a vězňů z věznice v Marston-Tyne, byl si téměř jist, o co šlo. Jsou to trestanci! A Reisman je jejich dozorce! Dozorce, a jak se přitom povýšeně chová a jaké má požadavky Breedův vztek dovršil telefonát , lady Margot, která mu žalovala, že v Reismanově táboře skutečně byla prostitutka. Nejen navzdory nedotknutelnosti soukromého vlastnictví, ale také v rozporu s veškerymi vojenskými řády - a jako výsměch taktnímu upozornění, jímž ho Breed varoval! Když projeli hlavní branou, nezdržoval se zajíždkou k panskému sídlu a přikázal řidiči, aby se pustil přes pole přímo k lesu. Lady Margot věděla o jeho příjezdu a neměla vycházet z domu, jak ji požádal. Kodrcali mezi stromy, až tu se náhle před nimi rozevřelo volné prostranství s ohradou z ostnatého drátu, s ubikacemi a se strážními věžemi, právě tak, jak mu to popsala.

Vězení! Ted 312 313 už ani trochu nepochyboval. Bůh ví, co je to za muže, kteří sem byli přivezeni, aby ohrožovali lady Margot, a byli tu ponecháni volně, aby ji, nic netušící, zhanobili. Nákladní auto zastavilo před ubikacemi. Breed seskočil a obhlédl situaci. Nebylo zapotřebí, aby rozvinul svou četu. Nechtěl poskytnout Reismanovi zadostiučinění tím, že by z toho udělal vojenskou operaci. Obklopen svými muži připochodoval k bráně mezi ostnatými dráty. "Stůj!" zazněla hlasitá výzva. Breed vzhlédl a spatřil na střeše baráku vojáka, mířícího dolů na ně samopalem. "Mám ho sundat, pane plukovníku?" zamumlal jeden z výsadkářů a strhl pušku z ramene. "Nebulte osel!" okřikl ho Breed a pohlédl na něj znechuceně. "Tady nesmí dojít k žádné přestřelce... k žádným násilnostem, pokud vám neřeknu.`` Seržant Bowren mířil svou zbraní na Breeda, jehož poznal. "Zde je uzavřený prostor, pane plukovníku," prohlásil, "a vy nemáte právo se tu zdržovat." "Kde je váš velitel?" otázal se Breed. "Není přítomen," odpověděl Bowren. "K čertu!" zavrčel Breed. "Kdo tedy má službu, vojíne?" Bowren už chtěl říct, že seržant Morgan, ale včas se zarazil. "Jeden z nás, pane plukovníku." Tak hrome, nestůjte tu a nekoukejte se tak pitomně, vojíne. Zavolejte ho." Bowren sestoupil dolů a otevřel bránu vnitřního dvora. Seržant Morgan a někteří strážní a vězňové kteří se tu poflakovali v očekávání Reismanova návratu, se k němu nahrnuli, protože tušili, že venku se něco děje. "Je tu ten potrhlej plukovník od parašutistů, seržante," řekl Bowren Morganovi. "Chce mluvit s někým, kdo má službu. Myslím, že jste to vy." "Počkejte tady s nimi,`` ukázal Morgan palcem na vězně. "Ne, půjdu s vámi," řekl Bowren. Prošli přes ubikace k bráně, kde je Breed netrpělivě očekával. Jeho přítomnost zde Morgana znepokojovala. Provinile couvl, když se Breed na něho se strojeným úsměvem podíval a řekl: "Seržante Morgane, jsem rád, že se tu setkávám s někým, kdo ví, co je. Otevřte bránu." Kat zaváhal. "Nesmíme nikoho pustit dovnitř," trval na svém seržant Bowren. "Což nevidíte orlice na mých ramenou?" utrhl se na něho Breed. "Otevřete tu zatracenou bránu, Morgane, nebo budete ještě dnes prachobyčejné ucho." Takováto hrozba byla pro Morgana dostatečnou pohnutkou. Než mu mohl Bowren zabránit, odemkl bránu. Bowren uskočil dozadu ke dveřím ubikací a narrnřil na Breeda a jeho parašutisty. "Neprovokujte mě, pane plukovníku," vykřikl. "Kdo se pohne, dostane ji!" Breed k němu s úsměvem kráčel. Bowrenův prst se chvěl na spoušti, ale neodhodlal se vystřelit. Breed došel až k jeho samopalu, odstrčil hlaveň stranou a podíval se do dálky, jak kdyby Bowren neexistoval. "Nemyslím, že byste to udělal, vojíne," řekl. Dva výsadkáři se Bowrena chopili a odzbrojili ho. Ostatní vnikli přes ubikace do vnitřního dvora, kde Breed rozkázal vězňům a strážným seřadit se do dvou separátních skupin. Napoleon White nechápal, co se děje, dokud plukovník Breed nenařídil pozor a neoznámil: "Jeden z mých mužů projde podél vaší řady. Každý mu sdělí jméno, hodnost, identifikační číslo a vojenský útvar." "Držte huby," mumlal Napoleon svému sousedovi. "At nikdo nic neříká! To je zas nějakej Reismanův zatracenej chyták." "Neřek bych, Nappy," odpovídal mu šeptem Wladislaw. "Dva z těch chlapů sou ti, co se na mně vrhli ve výsadkářským táboře." "Čert je vem!" štěkl na něj Napoleon. "To smrdí Reismanovým chytákem. Pošli to rychle dál, ty pitomče! Kdo něco vyžvaní, je s ním ámen. Určitě to vím, kamaráde." "Ticho!" zařval Breed a přistoupil k nim blíž. "Cožpak vy mizerové, nedovedete držet hubu, když máte pozor!" Ale Napoleonovo varování stačilo všechny obejít, a tak když kolem nich chodili Breedovi výsadkáři s papírem a tužkou a chtěli po nich jejich osobní údaje, všichni se hlásili pouze číslem. Plukovník Breed si bral každého zvlášť a dotazoval se ho znovu. Uchyloval se k lichocení i zastrašování, ale nic se nedozvěděl. Napoleon si myslel, že se tu hraje docela zábavné divadýlko. Nakonec Breed k sobě povolal seržanta Carla Morgana. "Vy! Pojdte sem!" rozkázal mu a odvedl ho na

protilehlý konec dvora daleko od ostatních. "Chci, abyste mi přesně řekl, kdo je každý z těchto mužů, Morgane," požadoval na něm. "A chci, abyste mi přesně řekl, co je podstatou a cílem jejich výcviku." Morgan byl vystrašen a snažil se ze všech sil, aby se z toho nějak vyvlékl. "Nic o nich nevím, pane plukovníku," mumlal. "Čeho se bojíte, seržante?" vnucoval se mu Breed. "Reismana?.Vždyf je jen kapitán. A tel s vámi mluví plukovník." "Vím, pane plukovníku. Nebojím se ho." "Tak máte strach, že přijdete o těch svých šest proužků, které tu stejně nemůžete nosit? Je to tak, Morgane?" "Nebojím se ničeho." "V takovém případě, seržante, s radostí prozradím vašemu kapitánovi Reismanovi, že jste to byl vy, kdo nás vpustil do tábora, a že díky stupidnosti, s jakou jste mi vyzradil své jméno a hodnost před několika dny jsem byl schopen vypátrat, že tito muži jsou trestanci a strážní z věznice v Marston-Tyne a že vy jste tamní kat." "Ne... prosím, pane plukovníku... nedělejte to," koktal Morgan. "Tak mluvte!" "Je to, jak říkáte, pane plukovníku. Jsme z Marston-Tyne. To je všechno." "Proč jste tady?" "Procházejí tu výcvikem... to je všechno, pane plukovníku." "Hergot, to vím taky. Pro co se cvičí?" "Nevím. Na mou duši nevím, pane plukovníku." "Je to něco v souvislosti s invazí... nebo něco jiného? Mluvte, ksakru, Morgane, nebo přijdete o své proužky!" 314 315 "Nevím, pane plukovníku. Kdybych věděl, řeknu vám to. Čestné slovo... musíte mi věřit." "Jak to bylo s tou prostitutkou, Morgane? Předpokládám, že o tom také nic nevíte. Byla tu nějaká prostitutka, aby se s ní mohly pobavit tyhle svině?" ,Já s tím neměl nic společného, pane plukovníku," protestoval Morgan. "Nelíbilo se mi to a nic jsem s ní neměl." "Ale oni ano! Víckrát!" "Ano. Dvakrát. Myslím." "Pro co se cvičí, Morgane?" tázal se znovu Breed. "Nevím. Nikdo neví. Možná že to neví ani kapitán. Má to být nějaké poslání, myslím." "Za invaze?" naléhal nevěřícně Breed. ".Myslím, že ano." Plukovníka ovanula vlna pohoršeného rozhořčení. "Šílenství," mumlal chvějícím se hlasem. "Nepředstavitelné šílenství. Trestanci! Hnus!" Ovládl se. ,Jsou to trestanci... ti špinavci tady, že, Morgane? Dvanáct špinavců? Kdo to dovolil? Jak můžou takhle chodit? Má to něco společného s jejich posláním?" "Neřekl bych, pane plukovníku," řekl mu Morgan. "Jednoho dne si z ničeho nic usmyslili, že se přestanou mýt a holit. To je všechno." "A jejich velitel jim to dovolil?" "Ano, pane plukovníku. Zdá se, že mu to nevadí." "Tak tedy se vykoupají a oholí, dokud jsme tady, seržante, i kdybych je měl umýt každého sám." Breed zavolal výsadkáře, ktery se snažil dostat z mužů jejich osobní údaje. "Jejich jména, Morgane uvedte tomuto vojínovi jejich jména a identifikační čísla... a to jak vězňů, tak strážných," nařídil. "Chci mít od každého jméno, hodnost, identifikační číslo a příslušnost k útvaru. Rozuměl jste, seržante?" "Neznám všechny ty údaje, pane plukovníku." "Tak mu sdělte alespoň to, co víte " přikázal Breed hlasem, v němž bylo znát potlačovaný vztek. "A až s tím budete hotov, budu po vás chtít prohlášení o té prostitutce ... a podepíšete mi to!" 30 Reisman se pohyboval tiše a nepozorovaně po okraji lesa a odvíjel šňůru k výbušnině. Ted byl zase ve svém živlu a cítil se téměř štastný. Pracoval rychle, popoháněn Breedovým hlasem, který nedaleko odtud ještě pořád spílal jeho mužům. Natáhl drát kolem ubikací a nahoru po žebříku k okénku ve střeše, odkud mohl vidět dolů, aniž si ho tam všimli. Ve dvoře už Napoleonovi Whiteovi nepřipadalo tak zábavné, kam až plukovník Breed zacházel. Ale pořád byl přesvědčen, že je to Reismanův nápad, jak na ně vyzkoušet nátlak a prověřit je. Breed poslal jednoho výsadkáře, aby jim strhal parašutistické odznaky, na které byli tak pyšní. Jeden vzal sám do ruky. "Tento odznak je čestným znamením," řekl. "Vy nemáte právo ho nosit! Poskvrňujete ho pouhým svým dotykem! Urážíte statečné muže, kteří si jej zasloužili svými činy" "Hovno!" zabručelFranko. "Vy," zaburácel Breed a ukázal na něj

chvějícím se prstem. "Hergot, vystupte z řady!" Franko pokročil váhavě vpřed, protože měl strach octnout se sám. "Předvedete těmhle vyvrhelům, jak se v polních podmínkách koupe a holí," nařídil Breed. Postrčil dopředu jednoho ze svých vojáků, ktery nesl konev vody, mýdlo, ručník a holící náčiní. Franko znehybněl. "Oholíte se a vykoupete?" zeptal se ho Breed. "Ne, pane plukovníku," odpověděl Franko. "Tak to uděláme násilně. Oholte ho nasucho!" vyštěkl Breed. Na jeho rozkaz se dva z plukovníkových vojáků chopili Franka a svázali mu ruce a nohy. Třetí mu sundal helmu, chytl ho za promaštěné vousy a přiložil mu bajonet ostřím k tváři. Napoleonem zalomcoval neovladatelný vztek. Neměl Franka v lásce, ale tohle bylo příliš. Jestli se to plukovníkovi povede, pak další na řadě bude Napoleon a všichni ostatní. Ani Reisman, ktery měl k tomu mnohem více důvodů, se neodvážil dopustit se na nich takového násilí. Napoleon se vrhl na vojáky, kteří drželi Franka. "Dejte ty pracky pryč!" zařval. V tom okamžiku otřásly táborem dva strašlivé výbuchy. Napoleon sebou praštil do bláta vedle Franka. Když zvedl hlavu, viděl že všichni včetně plukovníka leží na zemi. Třetí výbuch ho přiměl znovu zabořit obličej do bláta. Od ubikací zazněl Reismanův hlas, ktery nařizoval: "Všichni zůstaňte na svých místech!" Plukovník Breed začal vstávat. "To jste vy, Reismane?" zavolal. Ano, já, pane plukovníku. Ted klidně a pomalu vstaňte a pojdte ke mně." Napoleon viděl, že parašutisté se také pohnuli a že natáčejí své pušky, aby zamířili na ubikace, ačkoliv si nebyli dosud jisti, kde Reisman je. Dlouhá dávka ze samopalu prozradila, že je u okénka na střeše, ale kulky, které dopadaly těsně za ležící muže, byly současně varováním, že jsou všichni v zóně efektivního dostřelu. Jenom Breed kráčel povýšeně vpřed. Napoleon se třásl vzrušením a trochu také strachy. "Zůstaňte, kde jste, pane plukovníku," rozkázal Reisman. "Řekněte svým hochům, aby odhodili pušky." Breed k němu vzhlížel v údivu, který měl nádech upřímného strachu. "Vy jste se zbláznil!" vykřikl. "To se opravdu povedlo!... Já jsem se zbláznil! A vy jste vnikl do přísně utajeného prostoru a můžete být zastřelen... bez sebemenších výčitek na mé straně. Rozkažte jim odhodit zbraň." Breed váhal. Pochopil, že Reisman je skutečně schopen ho zabít, uzná-li to za nutné, a on rozhodně nechtěl odejít ze světa tak stupidně. Avšak rozkaz dávat nemusel. Všichni jeho výsadkáři tady ve dvoře sami odložili své pušky. 316 317 ,Clyde... Nappy... posbírejte ty kvéry " rozkázal Reisman. Napoleon hbitě sbíral do náruče pušky. Seržant Bowren osobně a s velkým potěšením odepjal plukovníkovi jeho pětačtyřicítku. "Pojdte sem dovnitř, pane plukovníku... sám, `` zavolal Reisman dolů. Když Breed došel ke dveřím, už tam stál a otvíral mu. Zlost, kterou měl předtím, vyprchala během akce. "Vaši hoši o vás jistě mají strach," neodpustil si jízlivost. "To je jedna z radostí dobrého velitele, kapitáne. Velice pochybuji, že y někdy vzbudíte takovou loajalitu v těch vašich sviních." Reisman ho zavedl do kanceláře a zavřel dveře. "Ted mi povězte, co vás vedlo k této klukovské hře. Co vlastně tady pohledáváte?" zeptal se chladně. Usadil se na polním lůžku, odkud mohl očima sledovat, co se děje ve dvoře, a Breedovi nabídl židli u stolu. "Už vůbec není třeba, abyste se snažil něco skrývat, Reismane," vyrazil ze sebe Breed, ktery zůstal stát. "Vím, kdo jsou." "Kdo jsou, pane plukovníku?" "Trestanci z marstontyneské věznice. A protože je tu s vámi kat Morgan, dohaduji se, že jsou to ti nejhorší. Vrazi, násilníci, lupiči! Jak jste se mohl odvážit přivést tuhle sebranku k mé jednotce!" "Jsou to vojáci armády Spojených států, pane plukovníku. Jsou to dobrovolníci, procházející tajným experimentálním výcvikem." "Myslite, že vám tohle sežeru, kapitáne?" "Bude lépe, když to sežerete, pane plukovníku, a necháte si pro sebe cokoliv dalšího, co si představujete, pokud je vám milé vaše vlastní postavení." "Vy mě chcete vyhrožovat?" "Ano. Jak víte, mohl

bych vás pohnat před vojenský tribunál za tuhle vaši skopičinku. A také za to, že jste nařídil svým dvěma báječným hochům, aby přepadli mého muže na vaší základně a pokusili se z něho vypáčit tajné informace. Jak víte, za takový zločin může být oprátka." "Co se to opovažujete!" vybuchl Breed. "Vy nejste způsobilý velet! Jak se opovažujete vystavovat lady Margot těmto lumpům! Měl jste tady ženštinu, Reismane?" "To jsou bláboly bláznivé ženské." "Mám to potvrzené nejen od lady Margot, kapitáne, ale také jedním z vašich mužů... a mám v úmyslu předat tuto záležitost vojenskému tribunálu." "Kým?" zeptal se Reisman. "Je to věrohodný pramen, kapitáne. Váš kat... seržant Carl Morgan." "On vám řekl také to ostatní?" "Jen potvrdil, co už jsem věděl." "Jak jste na to přišel?" "To je moje věc. Chci přesně vědět, do čeho jste vy a ti trestanci zapleteni." "Pane plukovníku, co my tady děláme, vás naprosto nemusí zajímat." "Ale musí, Reismane, musí," pronesl Breed ledově. "Kromě vašeho urážlivého chování vůči lady Margot, kromě ohrožování její bezpečnosti... kromě prostitutek, které sem taháte, což už samo o sobě stačí, abyste byl postaven před vojenský tribunál... je ještě něco, proč mě to musí zajímat. Je mi jasné, že se připravujete na výsadkovou akci v rámci invaze. Chci vědět, oč jde. Žádám, abych o tom byl informován. Myslíte si, že bych dovolil vám a té vaší kriminálnické sběři podniknout cokoliv, co by mohlo ohrozit bezpečnost a úspěch mého pluku... neřku-li celé operace? To je šílenství! To je neodpustitelná pitomost!" "Podceňujete inteligenci svých nadřízených, pane plukovníku, a dopouštíte se jejich hluboké urážky," řekl sarkasticky Reisman. "To je také zločin, patřící před vojenský tribunál." "Zanedbal bych své povinnosti vůči svým vojákům, vůči armádě a vůči sobě samému, kdybych tomu nepřišel na kloub," prohlásil Breed. "Vy víte, že byste se neodvážil vznést proti mně tato absurdní obvinění. Nemáte se čím krýt proti protiútoku. Vaše pozice je příliš vratká." Reisman vstal a přistoupil k Breedovi. "Zdá se, že jsme se octli v patové situaci, nemyslíte?" řekl. "Sázíte, pane plukovníku?" "Jestli sázím? Nač?" "Na sebe a na své oddíly?" "Kdykoliv, kapitáne." "Dobrá. Chcete si zahrát něco takového jako dnes? Pojdme hrát čistou hru. Udělejme si cvičení. Moji hoši versus vaši. Když vyhrajeme my, vy budete držet hubu a tahle aféra se smaže. Jestliže nevyhrajeme, můj experimentální výcvikový program tady na Stokes Manoru skončí." Od Reismana to byl tápavý krok do tmy, ale k jeho úlevě Breed s chutí spolkl návnadu. "Myslím, že mě to způsobí větší potěšení než váš proces před vojenským tribunálem, Reismane. Máte mapu Devonshiru?" Reisman vytáhl ze stolu mapu. Plukovník ji rozložil na stole a sedl si. "Není třeba nic vymýšlet. Na 3. května je plánováno štábní cvičení na Slapton Sands." Ukazoval a zakresloval tužkou na mapě. "Jeden prapor mého pluku bude držet pevnou obrannou linii odsud až posud. Zařidte si svým vlastním služebním postupem, abyste byli zařazeni do těchto manévrů. Někde na této linii bude mé velitelské stanoviště. Obsadte je nebo zničte a budete mít ode mne pokoj." Breed se svým oddílem odjel, ale zanechali po sobě zlobné nedůvěřivé napětí. Reisman čekal na ubikaci, až se vrátí Bowren, ktery se šel přesvědčit, že jsou opravdu pryč. "Jak se dostal dovnitř, Clyde?" zeptal se. "Přitiskl břicho tady na to," ukázal Bowren na ústí svého samopalu. "Možná že tohle zrovna není práce pro mě, pane kapitáne. Nikdy jsem nezabil člověka... A at už byl v právu on nebo já, nechci to řešit takovým způsobem, když na to dojde." "Morgan řekl Breedovi o té ženské," řekl Reisman. "Věděl jste o tom?" "Ne, pane kapitáne," odpověděl Bowren. Pokračoval váhavě, protože v něm bylo pevně zakořeněno prastaré pravidlo, že voják nedonáší na svého druha vyšším důstojníkům. "Ale plukovník ho znal, hned jak přišel k bráně, pane kapitáne ... pozdravil ho jako svého starého kámoše." 31g 319 Vyšli do dvora. Dokonce i policisté se zdáli být šokovaní a naštvaní a seržant Morgan budil týž dojem vylekaného bázlivce jako kdysi Myron Odell.

Napoleon White na ně volal: "Jako v biografu, hotová Sedmá kavalerie, pane kapitáne! Stačila chvilka a byli jsme skalpováni." Byla v tom trocha obdivu a trocha ironie. Reisman uznale kývl. Viděl, že kat se snaží zamíchat se v hloučku někam dozadu. "Nechte muže nastoupit, Morgane. Strážné do zvláštní řady," poručil. Bylo pro něj nemyslitelné, aby ho ještě někdy oslovil seržante. Reisman šel od jednoho k druhému, každému řekl pár osobních slov. děkoval jim za to, jak vzdorovali nátlaku, a omlouval se, že se nevrátil dříve. Stejným způsobem promluvil i s policisty - kromě Morgana. Poručil mu, aby vystoupil vpřed a postavil se doprostřed čelem k ostatním. "Odevzdejte mi svou zbraň," řekl mu. Když kat váhavě sundal svůj samopal z ramene, uchopil ho Reisman za hlaveň a pověsil si ho sám na rameno. Jednou rukou se dotkl Morganova pasu. "Ten také!" vyštěkl. Jak mu chtěl sundat opasek s těžkou pětačtyřicítkou, trhl za něj tak prudce, že se mu zařízl do břicha, a proto zaklel. "Co to má všechno znamenat, pane kapitáne?" zeptal se Morgan bojácně. "Stará a slavná vojenská tradice. Představte si, že jste přítomen slavnostní přehlídce a slyšíte víření bubnů." Reisman se obrátil k mužstvu. "Kat od nás dnes odchází. Dříve, než se tak stane, nám musí říct několik slov." Morgan na něj rozpačitě hleděl. "Nemusím nikam chodit. Co to říkáte, pane kapitáne?" namítl. "Prodal jste svou duši za šest všiváckých proužků, Morgane," řekl mu Reisman. "Zradil jste své muže a pověsil byste svou matku, abyste o ně nepřišel. Řekněte jim, kdo sem vpustil plukovníka a jeho hochy, aby je mohli natáhnout na skřipec." "Nemohl jsem si pomoct. Dělal na mě nátlak svojí šarží," protestoval Morgan. "Jeho šarže nezastrašila nikoho z nich!" řekl Reisman. "Vy jste řekl plukovníkovi, kdo jsou tito muži... navzdory rozkazům, navzdory veškerému mému varování!" "Přelstil mě... neřekl jsem mu nic víc, než jak se jmenuju ... čestný slovo, nic jiného jsem mu neřekl," koktal Morgan. "Tak jste především blbec. A vaše blbost, vaše zrada, vaše zbabělost budou dostatečným důvodem postavit vás před vojenský soud. Ted odtud odjedete do Marston-Tyne s eskortou. Hodlám vás nechat obžalovat, soudit a odsoudit podle příslušných paragrafů válečného práva... nechci, abyste někdy byl něco víc než vězeň. Sbalte si své věci a jděte mi ksakru z očí!" Morgan se zoufale rozhlédl... po Bowrenovi, po strážných, po vězních. Jejich výrazy oscilovaly od opovržení po vítězoslávu a radost. Odšoural se směrem k ubikacím. Ve dveřích se otočil a vzdorovitě zavrčel: "Na vás taky dojde, kapitáne... na vás taky dojde." Victor Franko hleděl za katem jako u vytržení. Cítil, jak z jeho zmučené mysli je sňata tíha kdysi nesnesitelného a k šílenství ho dohánějícího břemene. "A ted dojde na tebe," mumlal. O hodinu později přihlížel Reisman, jak je seržant Carl Morgan pochmurně eskortován na nákladním autě seržantem Bowrenem a šesti policisty. Bowren vezl dopis pro podplukovníka Tarbella, velitele věznice v Marston-Tyne, obsahující obvinění proti Morganovi a požadující, aby byl vsazen do cely až do svolání vojenského tribunálu. Všichni strážní s výjimkou Bowrena měli s sebou veškerou svou výstroj a výzbroj, protože Reismana, když psal zdůvodnění Morganova odeslání, napadlo, že dvanáct špinavců už žádný dozor nepotřebuje a že čím méně lidí bude vědět o tom, co od nynějška budou dělat, tím lépe. Clydeu Bowrenovi dal na vybranou: bud se může vrátit sem do tábora, bude-li chtít, nebo se může znovu začlenit mezi osazenstvo věznice v Marston-Tyne. "Vrátím se, pane kapitáne," řekl bez rozmýšlení. Reisman prošel prázdnými ubikacemi do vnitřního dvora. Prvně za ty dlouhé týdny, které trávili společně, byl s dvanácti špinavci úplně sám. Stáli tam všichni pohromadě nedaleko vnitřní brány a netrpělivě ho očekávali, stále ještě jako vyšinutí z toho, co se tu dělo dnes dopoledne. "Přestěhujte se dovnitř, pánové. Je to všechno vaše," řekl jim Reisman. Nahrnuli se tam jako rozdováděné děti. Vybírali si a hašteřili

se o nejlepší z polních lůžek, která byla všechna stejná, dohadovali se, kdo bude spát vedle koho, vychutnávali přepych, který ted patřil jim, těšili se z vlastnictví ubikací, které sami kdysi postavili a k nimž vždy závistivě vzhlíželi. Reisman je pár minut nechal a potom je svolal do jídelního kouta. Posadili se tiše na lavice. Chvilku na ně hleděl a srovnával si v hlavě myšlenky. "Zasloužili jste si svou šanci. Pro mne už jste vojáci... žádní vězňové," řekl jim. "Ale ten potrhlej plukovník, co jsme tu s ním právě měli oplétačky, vás chce dostat zpátky do marstontyneské věznice a připravit vás o příležitost, kvůli které jste se snažili." Vysvětlil jim, čím Breed hrozí, řekl jim o štábním cvičení a o transakci, na které se dohodli. Vyvolalo to bouři kleteb a nadšených výkřiků, které se nakažlivě šířily a doplňovaly. "S tím parchantem bych si to rád vyřídil," mumlal Victor Franko. "Hergot, to je vono, pane kapitáne!" řekl Archer Maggot. Byl jako pes, který už chtivě větří slíbenou novou kořist. "Ten plukovník tady u nás vůbec neměl co pohledávat." "Jak mě se to jeví, vypadá to, že si s ním musíme vyrovnat účet," promluvil Glenn Gilpin. Myron Odell to shrnul věcně, s pevným odhodláním. "V každém případě budeme k tomu potřebovat praktické zkušenosti." Reisman si se zadostiučením uvědomil, že vlastně musí být plukovníku Breedovi svým způsobem vděčný. Svým pánovitým chováním mu nechtěně prokázal dobrou službu, protože v nich vyprovokoval více onoho ducha či dokonce nenávisti, obsažené v protikladu mv a oni, kromě toho že mu předtím navodil situaci. v níž si mohl získat ještě více té jejich loajality, kterou Breed tak podceňoval. Napoleon White ho vrátil zpět do syrové reality, kterou incident s Breedem odsunul stranou. .,Jak je to s invazí, pane kapitáne?" zeptal se. .,Není už načase, abyste nám řekl především to, kvůli čemu nás pustili?`` 320 321 Muži se naklonili, napůl vyčkávavě, napůl s obavami, aby vyslechli, co jim Reisman řekne. To bylo to, o čem mezi sebou mluvili a přemýšleli od samého začátku. Ale Reisman neměl v úmyslu říkat jim zatím něco o jejich poslání. "Když neprokážete své schopnosti při štábním cvičení, tak nic nebude," odpověděl. Na jednom z prkenných stolů rozložil mapu, do níž mu plukovník Breed zakreslil značky, a shromáždil muže kolem sebe. "Někde na této linii je váš cíl," ukázal jim na příslušnou oblast. "Budete mít jednoduchý úkol: zjistit polohu a pak obsadit nebo zničit plukovníkovo velitelské stanoviště. Budete na to sami. Budu vám pomáhat ted. Opatřím vám vše, co k tomu budete potřebovat. Ale nezúčastním se s vámi. Při této operaci budete muset dokázat sobě, Breedovi, armádě... a mně, že jste schopni provést ji sami.`` "Budeme skákat padákem?" zeptal se Joe Wladislaw. "Jestliže to bude součástí plánu, který vypracujete. Záleží na vás. Dejte se do přemýšlení." "Je to hračka!" zabručel Napoleon. Ještě ho mrzelo, že ho Reisman tak úsečně odbyl. "To je, jako když si hrajou malí kluci." Vzpomněl si na velké manévry v Louisianě, kde začalo jeho vlastní trápení, a ta vzpomínka ho zabolela. "Hračka? Hergot, člověče!" protestoval Luis Jimenez. "Já pamatovat manévry ve Státech, dva chlapi z naší jednotky to tam dostat při dělostřelecký palbě." "Zabilo je to?" zeptal se nervózně Odell. "Né... jen je to trochu víc škrábnout. Pak přijít z nemocnice úplně okay." "Neměj z toho strach, Myrone," řekl Calvin Ezra Smith. "Všem dají vědět, než se začne střílet naostro. My se odtud včas stáhneme." "Nemám strach," tvrdil Odell. "Já jenom o tom vůbec nic nevím. Jak to vlastně probíhá? Jak dáte najevo, že jste mrtví nebo zajatí? Jak sdělíte, že jste něco obsadili... například to velitelské stanoviště, které máme dobýt." "Hrome, od toho jsou rozhodčí!" řekl Napoleon. Podíval se nejistě na Reismana, který kývl, jen aby pokračoval. "Označují cedulkami ztráty na lidech a vymezují dobyté nebo ztracené území na základě sil, jejich postavení a palebné síly protivných stran v každé akci... někdy až po jednotlivé hlídky." Mluvil autoritativně, jako by

ne Reisman, ale on byl velitelem, a dělalo mu dobře, když viděl, jak pozorně mu naslouchají, dokonce i Archer Maggot s jeho obvyklým úšklebkem. Už se zase nechal nachytat tím zatraceným kapitánem, věděl to - a líbilo se mu to. Reisman na něj naléhal: "Proč se nepokusíte vypracovat plán útoku?" "Teoreticky je to snadné," řekl Napoleon. "To, co musíme udělat, je přiblížit se k operačnímu cíli, aniž bychom byli odhaleni... vyhnout se kontaktu s nepřítelem, nevyprovokovat zbytečnou přestřelku, která by mohla prozradit naši přítomnost v zóně, a ohrozit tím naši akci... a nesnažit se zlikvidovat nebo zajmout nepřátelské oddíly, dokud nebudeme v postavení, kdy budeme moct vpadnout tam a zničit to. Teoreticky ovšem, jinak to také není možné." "Tak tohle není žádná hračka," podotkl Reisman suše. Napoleon vyhýbavě pokrčil rameny. "Kolik z vás už někdy bylo na takovém cvičení?" zeptal se Reisman. Někteří byli a těm, kteří je ještě nikdy nezažili, popsal, jak takové cvičení probíhá. Každá strana má na přilbách stužky a na ramenou prýmky jiné barvy... rozhodčí a neutrální pozorovatelé se svými vozy jsou označeni podobným způsobem, ... stejně jako zvláštní kurýři a zdravotní vozy, připravené, kdyby skutečně došlo ke zranění. "Podle pravidel nedochází k bezprostřednímu fyzickému kontaktu nepřátelských jednotek a k boji muže proti muži," vysvětloval Reisman. Archer Maggot ironicky zavrčel: "Kdo říká, že musíme hrát podle těhle pravidel?" "Nemusíte," odpověděl mu k jeho údivu Reisman. "Ovšem to neznamená, že můžete někoho zabít nebo vyhodit do povětří. Střelba je simulována nebo se střílí slepými náboji... až na to, že možná tu a tam bude střílet opravdové dělostřelectvo a budou vybuchovat nálože, aby vytvořily kulisu bitevní vřavy a běsnění. Dodám vám veškeré informace týkající se tohoto speciálního cvičení, ovšem jen v obecné podobě. Taková jsou pravidla a zavedený postup." "Co jste mínil tím, že nemusíme hrát podle pravidel?" zeptal se Napoleon. "Myslím tím, že byste měli využít nějakého triku," navrhoval Reisman. "Jak jsi řekl, je to absurdní úkol... speciálně při štábním cvičení, kdy nemáte možnost vidět jakékoliv zjevné známky škod, které byste mohli způsobit v boji díky pouhé odvaze. V normálním střetnutí jednotky proti jednotce byste byli ve velké početní nevýhodě co do lidí i zbraní. Musíte být šikovnější než oni... přijít s něčím, s čím oni vůbec nebudou počítat." "Jako například?" zeptal se Napoleon. "To je vaše věc, pánové. Dejte se do přemýšlení," řekl jim Reisman. Roscoe Lever usilovně přemýšlel o svém nápadu. Jemu to pomohlo v desítkách ozbrojených loupeží... až na tu jednu. Váhal, nechtělo se mu navrhovat nic Reismanovi ani nikomu jinému, nechtělo se mu podělit se s nimi, možná z obavy, že je to příliš hloupé... ale nabízela se mu tu příležitost, měl šanci zkusit to znova. "Můžeme se převlíknout za někoho jinýho," zamumlal. "Chlapi, jak se ksakru vy můžete převlíknout za někoho jinýho?" zasmál se uštěpačně Reisman. "Breed a jeho výsadkáři vás znají - jak vypadáte, jak smrdíte, po pravdě řečeno!" Podívali se po sobě, po svých zarostlých tvářích, po páchnoucí mastných vlasech, po ušpiněném oblečení. Victor Franko to nechtěl říct. Nechtěl se stát tím, kdo ustoupí od přísahy, kterou si dali z jeho podnětu. Ale věděl, co má kapitán na mysli. Uvedlo je to všechny do rozpaků. Zdálo se, že se obracejí k němu, aby jim dal znamení. Samson Posey myslel, že chápe, oč jde. Promluvil zvolna s velkou rozhodností a mnul si přitom svůj řídký vous. "Já se umyju... oholím ... ale vlasy si musím nechat dlouhé, jak to nosí Indiáni," řekl. "To stačí, Posey," souhlasil Reisman pohotově. "Vlasy budeš mít stejně pod přilbou. V tvém případě máme dokonce názorný příklad v bibli. A co vy ostat322 323 ní? Můžete nenávidět Breeda, nenávidět armádu nebo nenávidět mě, jestli chcete," domlouval jim mírným hlasem. "Můžete nenávidět cokoliv, co se vám zlíbí, nebo proklínat osud, který vás sem zanesl... ale ať vás štve cokoliv. máte tady příležitost ukázat Breedovi a jeho vojákům

a celé zatracené armádě. že jste lepší vojáci než kdokoliv z nich. Pustte se do nich právě pro své potěšení a pro svou praxi, a pak budeme moct jít do toho a pustit se opravdově do nacistů, protože oni především jsou ti mizerové, kvůli nimž jste se ladu octli." "Myslím, že to musíme udělat," obrátil se Ken Sawyer ke všem a on, sám pro sebe, bude rád, že bude mít možnost vypadat zase jako voják. "Jinak ztratíme šanci... tady tu, i tu skutečnou." "Nemusíte to udělat hned ted," řekl Reisman, "protože ještě pojedeme do výsadkářského učiliště dát si nějaké opakovací seskoky. Ale jestli se oholíte. osprchujete a převléknete do nových hadrů večer před štábním cvičením, tak myslím, že můžeme společně vymyslet takový plán, pomocí kterého dosáhnete svého cíle." Napoleon souhlasně pokývl. Co na tom ted záleží? "Jsem pro," prohlásil. Victor Franko viděl, že další se připojují se svým souhlasem, a protože chtěl, aby to bylo jeho rozhodnutí, a ne jejich nebo Reismanovo, řekl konečně: "Dobrá, uděláme to." V následujících dnech sestavovali plány a promýšleli taktiku štábního cvičení. Všechno, co ted dělali, dělali s velkým vzrušením a nadšením. Kinder jim poslal sérii map oblasti, kde budou manévry probíhat, a vyznačil jim na nich topografické body, budovy, bunkry a palebná postavení. Chtěl sám přijet do tábora, aby jim pomohl s přípravou, ale Reisman ho výslovně požádal, aby nejezdil, protože chce, aby byl během cvičení neutrálním pozorovatelem. Všichni přijali přirozeně a bez velkého hašteření Napoleona Whitea a Kena Sawyera vzhledem k jejich schopnostem a zkušenostem jako vůdce. Na linii, kterou vyznačil Breed, vyčlenili dvě budovy a jeden bunkr, jež by mohl použít pro své velitelské stanoviště. Napoleon jim pomocí celt, hlíny, klestí a materiálů, posbíraných v okolí tábora, ukázal, jak se nahrubo budují terénní modely klíčových bodů, na nichž bude probíhat jejich akce. Každého muže znázorňovala figurka a jeho pohyb byl na modelu zachycen v různých uvažovaných situacích. Zkoušeli to i ono, až nakonec vypracovali plán. Neuvažovalo se v něm o seskoku padákem, byl založen na tak bezostyšné lsti, že z toho měl Reisman upřímnou radost. Od majora Armbrustera z Úřadu strategických služeb přišly bedny s německými uniformami, zbraněmi a dokumenty, ale Reisman se stále ještě nemohl přimět k tomu, aby svým mužům sdělil jejich poslání. Nechal nenáviděné šedé uniformy v bednách. Prozatím o nich měl vědět pouze seržant Bowren. Avšak s německými zbraněmi je naučil zacházet stejně dovedně jako s americkými a vysvětlil jim, že je to součást jejich speciálního výcviku. Začal je také učit veškerym surovostem a fintám, jimž se naučil a které používal jako partyzán - jak tiše a nenápadně zabíjet jak využívat válečné lsti, jak si opatřit přístřeší a potravu, jak klást miny a léčky, jak provádět šikovné nenápadné sabotáže, jež mohou být účinnější než nálože trhavin. Nebylo pro ně snadné pochopit, proč po nich chce, aby se učili německy, ale podřídili se rozkazu a snažili se. Každý dostal učebnici němčiny a konverzační příručku. Napoleon si vzal na starost šest mužů, Reisman rovněž a probírali s nimi němčinu několik hodin denně. Samsonu Poseymu se podivné věty, jimž se měl učit, nezdály o nic těžší než anglické čtení a psaní v armádních učebnicích. Při některých taktických výkladech na ně Reisman mluvil pouze německy a vyžadoval od nich, aby dělali totéž, ale s výjimkou Napoleona všichni nejčastěji používali větu "Ich verstehe nicht". V těch posledních dubnových dnech dostal Reisman dva dopisy. Jeden byl od Leona Ostermana ze Skotska. Omlouval se, že nenapsal dříve, protože nějakou dobu nemohl udělat nic dalšího v Odellově případu. Byl totiž pověřen novým úkolem, který mu zabral více času, než předpokládal, ale sliboval, že bude zpátky v polovině května a pak bude moci věnovat čas Odellovi. Odell už řadu týdnů nikoho neotravoval ujišťováním, že je nevinen, proto se Reisman rozhodl nic mu o tomto dopise neříkat. Doufal pouze, že se Osterman vrátí včas, aby mohli

učinit poslední pokus pomoci Odellovi ještě předtím, než se dvanáct špinavců vysadí ve Francii. Druhý dopis ho naštval a rozladil. Byl od velitele věznice v Marston-Tyne. Byl to osobní dopis, jehož pisatel se pokoušel zmírnit některé nepříjemnosti, které musel sdělit. Vážený pane kapitáne Reismane, uvažoval jsem o této záležitosti v poslední době řadu dnů a píši Vám poté, co jsem pečlivě zvážil všechny okolnosti tohoto případu. Lituji, že nemohu dát podnět k řízení u vojenského tribunálu proti seržantu Morganovi na základě faktů, která jste uvedl, ani jsem ho nemohl dát do vazby, jak jste požadoval. Jsem přesvědčen, že mé rozhodnutí je v zájmu armády a že Vy se mnou budete souhlasit. Vyslýchal jsem Morgana podrobně a nabyl jsem dojmu, že vzhledem k určitým událostem, k nimž podle něho došlo ve Vašem táboře v době, kdy tam byl služebně přidělen, a vzhledem k nátlaku, jenž jak prohlašuje, byl vůči němu použit v době údajného narušení bezpečnosti úctyhodným důstojníkem, jehož hodnost je vyšší než nás obou, je třeba, aby obvinění, které jste proti němu vznesl, bylo posuzováno mírněji. Rovněž prosím, abyste laskavě pochopil následující - Morgan je stálý a nezbytný člen mého osazenstva. Jeho hodnost mu byla udělena v souladu s povinnostmi, jež je povolán vykonávat. Protože je možné, že bude pověřen 324 325 vyňonávat tyto povinnosti znovu v blízké budoucnosti, domnívám se, že je v nejvyšším zájmu armády a válečného úsilí udělat vše pro to, aby tato záležitost byla uzavřena, a ponechat seržantu Morganovi na neurčito jeho současnou hodnost. S úctou Simon R. Tarbell, O-2473629 podplukovník, Vojenský policejní sbor Reisman Tarbellův dopis založil do zásuvky svého psacího stolu. Pochopil ho až příliš dobře. S tímhle už dál nemůže nic dělat. Kat bude stále v MarstonTyne čekat na dvanáct špinavců a na ostatní jim podobné. Major Armbruster volal v neděli večer, tři dny před štábním cvičením. Reisman vyjel hned v noci, a když dorazil na Baker Street, už ho tam netrpělivě čekali. Byl tam Armbruster, Denton, Kinder a podivný, nervózně vyhlížející civilista. Denton mu řekl s nevraživým respektem: "Vy nejste z těch, kteří prostě plní rozkazy a nechávají ostatní na pokoji, aby plnili ty své, že, kapitáne?" "Ne, pane plukovníku, pochybuji, že v naší branži někdo takový skutečně je... nemyslite?" "Ne, myslím, že není." Podíval se po Armbrustrovi s mírným úšklebkem, ale přesto ne nesympaticky. "Na vaši prosbu se Max sám ujal sbírání informací o záležitosti, o níž nemám jistotu, zda jsme na ni dostatečně připraveni. Ale vy jste uvedl do pohybu jisté síly, proto se ted jimi musíme zabývat." Představil jim toho civilistu. "To je pan LeMaire. Do včerejšího rána byl správcem zámku Château de la Vilaine v Rennes." Byl to hubený pomenší muž v jednoduchých venkovských šatech. Vypadal, jako by se dlouhou dobu pořádně nenajedl a byl velmi unaven. "Pan LeMaire nám potvrdil, co jsme dosud věděli jen z mlhavých fám," řekl Denton. "Zámek de la Vilaine je místem, kam se sjíždějí generálové německé Sedmé armády, jejich štábní důstojníci, jejich civilní známí a dámské přítelkyně. Vypadá to, že tento zámek slouží zčásti jako vysoká válečná, kde se konají Kriegsspiele na mapách a porady, zčásti jako hotel a rekreační zařízení a zčásti jako bordel. Podle pana LeMaira se pod jeho střechou setkává úžasné množství nepřátelských vysokých činitelů, vynikajících specialistů a jejich obdivovatelů." "Musí to být rozkošné místo na dovolenou," ušklíbl se ironicky Reisman. "Ano... ideální," souhlasil s ním plukovník překvapivě žoviálně. "Za předpokladu, že si vybereme správný čas pro svou dovolenou... a pošleme správné lidi. Ten správný moment je samozřejmě tehdy, když jsou tam generálové. Podle pana LeMaira se tam Kriegsspiele odehrávají obvykle jednu nebo nanejvýš dvě noci v prvním týdnu každého měsíce. Je to těžko postižitelný moment, který sami nemůžeme prověřit, ani nemůžeme podle něho načasovat invazi. Ale možná, že tentokrát budeme mít štěstí, kapitáne... ale já vás

upozorňuju, že je přísně zakázáno prozradit cokoliv komukoliv i sebemenším náznakem. Den D je v současné době stanoven na první červnový týden... a co je ještě zajímavější, je skutečnost, že invaze bude provedena v Normandii, právě tam, kde čeká německá Sedmá armáda." Reismana obešla vlna posvátné hrůzy a nadšení. Chtěl něco říct, ale Denton mu pokynul, aby mlčel. "Myslím. že bude lépe vyslechnout si nejprve pana LeMaira, než cokoliv řeknete." LeMaire hovořil směsicí francouzštiny a angličtiny. Stuart Kinder si dělal poznámky a načrtával zběžné nárysy, takže mu pod rukama rostl podrobný obraz zámku, jeho interiérů i okolí. Nepatřil mezi ty velké, dobře známé zámky, které k sobě přirozeně přitahují pozornost díky své historii a tradici, a Němci dělali vše možné, aby zůstal nenápadný a aby se udrželo v tajnosti, k čemu slouží. Obvykle ho střeží nepočetné hlídky z cizích jednotek, nuceně začleněných do okupační armády, ale když jsou tam přítomni generálové, tak je povolán elitní oddíl z nejbližší německé jednotky, jíž je Pátá parašutistická divize. Podle toho se pozná, že tam generálové jsou přítomni, protože jinak jsou jejich příjezdy a odjezdy udržovány pokud možno v tajnosti. Někteří přijíždějí vozem, jiní člunem po řece. Vždy je tam ve vozovém parku pro tento případ přichystána řada výkonných limuzín a v loděnici, jež je s hlavní budovou spojena podzemní chodbou, kotví rychlé čluny. "Jak je tam všechno krásně pohromadě! To je fantastická příležitost!" vykřikl Reisman. "To není žádný kus dortu, Johne. Není to o moc lepší než posledně, pokud jde o šance," poznamenal Armbruster. "Ale je to podstatnější, Maxi, má to větší smysl. Jen si to představ... spodina americké armády se žene po smetaně na nacistickém rmutu!" "Ještě tu nic takového nebylo řečeno, kapitáne," prohlásil plukovník Denton úsečně. "Před čtrnácti dny jste mě obvinil, že chci poslat vaše muže na popravu... což si mimochodem většina z nich zaslouží. V Rennes by byli sami, předsunutí sto mil před jednotkami, které se budou vylodovat, a prakticky téměř tak daleko od nejbližšího paravýsadku. Jaký je v tom rozdíl?" Reisman věděl, že Denton má pravdu. Toto zde je možná také sebevražda, ale... "V Rennes, pane plukovníku, by mohli být pohromadě a já bych je mohl efektivně vést," řekl tiše. "Jejich úkolem by byl útok na důležitý taktický cíl a pak by se mohli pokusit probojovat zpátky. Kdo ví... jestliže tam budou generálové, pak by to mohl být nejdůležitější konkrétní cíl dne. Mohlo by to způsobit spoušt v jejich spojeních a velících kanálech." "A co když tam zrovna nebudou?" "Můžeme si připravit alternativní cíl, než do toho půjdeme. Například železniční depo. Max říkal, že je tam velké seřazovací nádraží a komunikační uzel. To znamená, že tudy budou projíždět jednotky do prostoru invaze. My tam na ně můžeme uhodit." Denton chvilku uvažoval. "Mně nejde ani o to dát těm chlapům příležitost 326 327 stát se hrdiny, ani o to zachránit jim kůži, kapitáne," řekl. "Tady jde o mnohem důležitější věci. Celý ten podnik je sázka do loterie a největší neznámou v tom jsou možná vaši muži." "Proč jste mě sem ksakru volali, když to nechcete svěřit nám?" zeptal se Reisman. "Jaké mi můžete poskytnout záruky, že vaši muži jsou dostatečně schopní a je možno jim důvěřovat?" namítl mu Denton. "Jestliže se rozhodneme jít do toho, pak bychom se asi měli snažit dát v čase, který nám zbývá, dohromady prvotřídní skupinu dobrovolníků." Na to měl Reisman připravenou odpověď. "Přijdte se sám přesvědčit, pane plukovníku," vyzval ho sebejistě. "Dvanáct špinavců si také samo sehraje malý Kriegsspiel ve středu. Kapitán Kinder bude přítomen jako neutrální pozorovatel. Bude mi potěšením, jestliže vy a pan major Armbruster si uděláte čas, abyste tam byli také." "Velmi dobře. Ponecháme věc do té doby otevřenou," řekl Denton. 31 Reisman stál u okna, hleděl ven na pusté šedavé duny a naslouchal těžké pohybové přehradové palbě. Mísila se s atmosférickými poruchami a hlasy z rádia a s přidušeným šumem rozhovorů a pokynů za jeho zády ve štábu

velitele štábního cvičení. Seržant Bowren, ktery měl stejně jako Reisman na přilbě a na ramenou zelené stužky a prymky neutrálního pozorovatele, se k němu vrátil od obrovského plastického modelu uprostřed místnosti, kde čekal, až značkaři posunou značky jednotlivých oddílů na pozice, které nyní drží, a tajně naslouchal, o čem je řeč. "Breedův štáb je v bunkru, ktery si vybrali. Červené síly se chystají spustit nedaleko něho ostrou dělostřeleckou palbu v 8.55," řekl s obavou. "Dvě baterie, celkem tři minuty, na souřadnicích C7 P5." Reisman pohlédl na velkou mapu na stěně. Souřadnice palby byly na pahorku vzdáleném tři sta yardů jižně od bunkru. Aby dorazili na smluvené místo srazu, budou se muset někteří z jeho mužů proplížit přes tento pahorek a spustit se dolů po křovinatém břehu potoka. "Mají dost času, aby tudy prošli," řekl Reisman s pohledem na hodinky. "Rozhodčí je před útokem na palbu upozorní." Oknem viděl, jak přijíždí Kinder ve štábním voze, který ho spolu s Dentonem a Armbrusterem přivezl dnes ráno z Londýna. Na kapotě byl připevněn zelený neutrální praporek. Reisman mu šel naproti ke dveřím. "Začlenili se bez problémů?" zeptal se ho. "Ano. Výborně se mezi ně zamíchali. Vůbec nechápu, jak jste toho docílil, Johne," řekl Kinder nadšeně. "Vypadají krásně. Já sám jsem fakticky některé z nich jen taktak poznal." Jeho úkolem bylo doprovodit oholené, vykoupané, čistě oblečené Reismanovy muže k oddílům, k nimž byli dočasně přiděleni. Armbruster šel s Napoleonem Whitem, jehož měl sledovat po celé manévry. Denton byl na velitelském stanovišti plukovníka Breeda jako oficiální pozorovatel. "Doufejme, že plukovník Breed bude mít stejné potíže." Na místě srazu pohlížel Napoleon s obavami na pahorek zpustošený a rozrytý tím, jak byl znovu a znovu po dlouhé měsíce ostřelován pň nácviku dělostřelecké palby. Vedle něho se v křoviscích krčil Jimenez, Franko, Pinkley a major Armbruster. Podle pravidel a značek na mapě, kterou měl Napoleon, byl pahorek nepřístupný, nikdo neměl právo jej překročit. Přesto však tudy měl přijít Odell, Smith, Wladislaw a Lever, kteří opustili své dočasné oddíly. Major Armbruster byl ohromený a plný obav, když mu Napoleon vysvětlil, proč tady vyčkávají, ale navenek nic nenamítal. Victor Franko už potřetí nervózně hučel: "Koukni na hodinky, hergot, koukni na hodinky." Každý sice měl své hodinky, mapu a kompas, aby se jejich plán nemohl zhatit, ale považovali Napoleona za hlavní autoritu. "Osm padesát čtyři," řekl Napoleon. "Šmarjá, podme vodcad," škemral Franko. "Člověče, my tady vyletět nahoru," popíchl ho Jimenez s podivným úsměvem. "Možná že projdou až po skončení palby," řekl Napoleon. "Nemůžeme odejít bez nich. Předpokládejme, že dělostřelci budou mířit dobře." Zaslechli hvizd a jekot prvních granátů, které jim prolétly nad hlavou, když se na vrcholku pahorku vynořily čtyři běžící postavy. Pohybovaly se přískoky, panicky přebíhaly, držely se těsně při zemi, vrhaly se do starých kráterů a za ožehlé keře a stromy, zatímco země se otřásala výbuchy. Pak se opět zvedly a běžely, v ostřelované zóně se částečně plížily dolů po svahu, až se konečně dostaly z dostřelu. Myron Odell sebou praštil do keře vedle Napoleona. Třásl se vzrušením. "Kurvy! Stříleli po mně!" řekl. Pak si všiml Armbrustera. "Ach, promiňte, pane majore!" zakoktal. To nic, hochu," řekl major. "Ta šupa padla blízko." Armbruster si myslel, že bude s těmito muži celý nesvůj, že je bude neustále podezírat, ale nestalo se. Velice ho zaujalo, co podnikají. Vypadalo to na něco neobvyklého, ale pořád si ještě nemohl učinit celkový obraz. Reisman je vybavil jako partyzány, chystající se na muniční sklad. Na první pohled ve svých polních uniformách bez distinkcí vypadali tak normálně, že mohli být považováni za regulérní oddíl. Měli pušky, slepé náboje a atrapy granátů a Jimenez nesl samopal značky Browning jako těžší posilu. Ale v polních tornách měli rozebrané samopaly a atrapy demoličních zařízení. Každý měl rovněž tajně pistoli ráže 22 a různé časované nálože a jiné výbušniny a třaskaviny, což jim všechno

Armbruster nechal osobně zaslat ze štábu Úřadu strategických služeb. 328 329 Napoleon zakřičel, aby přehlušil výbuchy granátů. "Jak to vypadá v těch domech?" "Můj byl prázdný," hlásil Wladislaw. Lever se k němu připlížil. "V mém byli nějací chlapi s červenými stužkami na přilbách," řekl, "ale nevypadali jako výsadkáři.`` Napoleon rozhrnul křoví a ukázal přes řeku na nízkou opevněnou budovu v dálce. "Je to pravděpodobně ten bunkr," řekl. "Pojdme." Bylo vidět postavičky, jak pobíhají kolem bunkru sem a tam, spojku na motocyklu, která uháněla pryč po asfaltové východozápadní silnici, několik nákladních aut, džípů a obrněných vozidel, parkujících na vedlejší polní cestě nedaleko bunkru, několik protitankových děl a minometů v obranném postavení s obsluhou, stojící vedle nich. Napoleon byl přesvědčen, že jsou tam ukryty kulomety, umístěné tak, aby blokovaly obě komunikace a prostorná pole kol dokola. Měl by sice poslat přímo přes potok hlídku, ale neočekávali, že by někdo mohl přijít pátrat po nich sem na pahorek. "Proč seš si tak jistej?" namítl Franko. "Co dyž tam nebudou?" "Tak zkusíme svou akci v každý z těch zatracenejch budov na Breedově linii, dokud ho nenajdeme," odsekl Napoleon. "Připevněte si ted červené označení." Vytáhli z toren červené stužky a prymky a vyměnili je za modré, jimiž byli až dosud označeni. Major Armbruster zvědavě přihlížel. Co právě dělali, bylo podle standardních operačních pravidel štábní hry naprosto nepřípustné. Měl chu>= jim to říct, ale opět je nechal být. Palba za nimi ustala. "Jdeme, at doženeme ostatní chlapy," řekl Napoleon. V nastalém tichu zazněl jeho hlas neočekávaně ostře. Pustili se podél břehu západním směrem. Skrývali se, dokud se nedostali z dohledu bunkru. Pak se přebrodili přes potok a pospíchali ke křižovatce, kde na ně měli čekat ostatní. Skupina Kena Sawyera tam stála s ukořistěným džípem, na němž byl vzadu těžký kulomet, přikrytý voskovanou plachtou. Měli zelené označení neutrálních pozorovatelů. Sawyer, ktery se vrtal v motoru, aby to vypadalo, že mají poruchu, měl distinkce majora. Franko mu strhl jeden zlatý list a zadeklamoval komicky ve snaze napodobit Breeda. "Toto je čestný odznak! Vy nemáte právo ho nosit! Vy...` "Nech toho, člověče," napomenul ho Jimenez a chytl ho za rameno. Kývl dozadu směrem k majoru Armbrusterovi. Sawyer si sundal druhý list a oba zasunul do kapsy. "Lehce nabyl, lehce pozbyl," řekl s ironickým úsměškem. Spojil dohromady drátky, které předtím rozpojil, a sklapl kapotu. "Jak to šlo?" zeptal se Napoleon. Nespouštěl přitom oči ze silnice a polí. Nikde nikoho nebylo vidět, ale uvědomoval si, že to nepotrvá dlouho. Bunkr, ktery hledali, byl půldruhé míle odtud a oni stáli na hlavní přístupové cestě k němu. "Nemohlo to být snadnější," odpověděl Sawyer. "Jak nám říkal kapitán, většina lidí věří tomu, co vidí... i nepřítel. Fascinuje mě, co všechno se dá zahrát... když má člověk dost drzosti." Sawyer s Poseym vyzvedli džíp z autoparku modrých sil na základě padělaného příkazu a pak nabrali na smluveném místě Maggota a Gilpina s kulometem. Potom vymenili své stužky a prymky za neutrální a Sawyer začal vystupovat jako důstojník, aby si dodal větší váhy. Díky tomu se dostali přes linii fronty a přes most, který byl teoreticky zničen letectvem. "My se ted opět rozdělíme, pane majore," řekl Napoleon Armbrusterovi. "Chcete jet v džípu, nebo počkáte tady se mnou?" "Kde se bude odehrávat klíčová akce?" "Měla by to být prima zábava na obou koncích... když to vyjde," řekl Napoleon. "My se pak k nim připojíme, až to bude vrcholit." "Já zůstanu s vámi," řekl Armbruster. Sawyer, Posey, Odell a Gilpin si nasadili červené označení a vyměnili vlaječku na džípu. Napoleon a Sawyer si porovnali čas. "Nechávám sanitce celou hodinu," řekl Napoleon. "Když tu do té doby nebude, budu předpokládat, že vás Breed dostal, a zimprovizujeme něco jiného. Nepůjčil bys mi ty majorské výložky? Ty je nebudeš potřebovat." Sawyer sáhl do kapsy a dal mu je. "Co když to není to správné místo?" zeptal

se. "Tak dnes armáda příde o hezkejch pár autáků," ušklbl se Napoleon. Pak poklepal na džíp. "Hodně štěstí." Sawyer řídil pozorně a neustále sledoval tachometr. Žádná jiná vozidla tudy neprojížděla a on doufal, že to tak bude pořád. Po míli a třech desítkách zajel ke straně a poslal Gilpina pěšky obhlédnout terén. Zmizel poklusem za zatáčkou a za pár minut byl zpátky. "Jsou tam další dvě zatáčky," hlásil. "V tý druhý je výbornej sráznej příkop právě na týhle straně. Neměli by vidět, co se stalo, ale měli by zaslechnout výbuch a uvidět kouř." Gilpin ho zastavil, když dojeli k místu, které navrhl. Sawyer natočil džíp dolů do příkopu. Gilpin rozřízl bodákem pravou pneumatiku, z níž se sykotem unikal vzduch. "To je opravdu ošklivá trhlina," řekl hrdě. Na několika místech natrhl svou uniformu a pak udělal totéž ostatním. Všichni se zlehka vyváleli na silnici a rozmazali si špínu po rukách a po obličeji. "Hergot. Zrovna jsem si zvykal bejt čistej," mumlal Sawyer. "Dej mi svou přilbu a blůzu, Náčelníku. Trochu je připražíme, aby vypadaly líp." Vyndal z džípu kanystr s benzinem a postavil ho na zem vedle Samsonovy blůzy a přilby. "Dobrá, tak ho převrátíme!" Džíp se svezl do příkopu a rozbil se o jeho svah. Odell začal obvazovat gázou Samsonovu hlavu, hrudník a paže. Gilpin slezl dolů k džípu a bodákem píchal do nádrže, dokud se nevyvalil proud paliva. Sawyer rozlil pramének benzinu směrem k silnici a postříkal trochu Samsonovu přilbu a blůzu. "K zemi!" zvolal. Škrtl zápalku, přidržel ji na konci benzínové stopy a pak běžel za ostatními a vrhl se na zem. Oheň se šířil po benzínovém praménku, až dostihl nádrž v džípu, která se s výbuchem roztrhla. Počkali asi deset vteřin. Pak Sawyer vyskočil a udusil 330 331 oheň na Samsonově ožehnuté blůze a přilbě. Dal je Odellovi. "Položte ho dolů do příkopu, rychle!" nařídil. "Naříkej, Náčelníku! Seš vopravdu těžce raněnej." Sawyer a Gilpin postávali poblíž hořícího džípu, dokud neprosákli kouřem, a pak se vyškrábali na silnici s voláním "Pomoc! Pomoc!" Vytipovali plukovníka Breeda správně. Výbuch a sloup kouře vyhnal kulometníky z jejich úkrytu a vyvolal čilý ruch kolem bunkru. Z parkoviště už vyjížděl džíp směrem k silnici. Gilpin ho pozdržel, aby měl Odell víc času na fačování. Sawyer přiběhl k Breedovi, stojícímu ve dveřích bunkru, a křičel: "Zavolejte sanitku! Zavolejte sanitku!" Plukovník ho popadl. "Co se děje, vojíne?" vyštěkl. "Havárie, pane plukovníku... hrozná havárie... praskla nám pneumatika a sjeli jsme do příkopu. Jeden z mých mužů je na tom moc zle. Zavolejte sanitku, prosím, pane plukovníku!" Breed dal úsečně pokyny radistovi v bunkru a pak se zeptal Sawyera, kdo je, k jaké jednotce patří a proč ksakru přejížděl jeho linii. Sawyer odblábolil historku o tom, že jeli opravit střelbu baterie, která leží jižně odtud, a že cestou zpátky zabloudili. "Zaplav pánbůh, že zaměřujete líp než řídíte, vojíne," vrčel Breed. "Uhněte z cesty. Vašeho muže sem přivezeme. Až přijede sanitka, zmizte." "Ano, pane plukovníku... děkuji, pane plukovníku," řekl Sawyer. Několik výsadkářů přineslo Samsona na nosítkách dovnitř a položilo ho na zem v prázdném koutě bunkru. Samson občas zasténal a Odell, ktery u něho prodléval, odmítal veškerou nabízenou pomoc s neustálým "Hergot, nedotýkejte se ho! Já jsem dřív byl sanitákem, tak vím co a jak. Nechte ho v klidu, než ho dopravíme do nemocnice." Opatrně sundal Samsonovi boty, potají do obou zastrčil časovanou třaskavinu a pak je postavil pod stůl, na němž stála vysílačka. Sawyer s Gilpinem bloumali s nevinným výrazem po bunkru. Sundali si své těžké torny, napěchované výbušninami, a položili je na strategických místech. Jednu chvíli se Sawyerovi zdálo, že jeden důstojník se po něm dívá s přespřílišným zájmem, ale ten, byl to plukovník se zeleným označením neutrálního pozorovatele, se hned otočil a dal se do hovoru s rozhodčím štábního cvičení, který zde měl službu. Na křižovatce západně od bunkru uviděl Napoleon, jak se k nim rychle blíží sanitní vůz. Vylezli s kulometem z úkrytu a zablokovali cestu. Napoleon měl

distinkce majora. "Tam nahoře se stala ošklivá havárie, pánové!" zakřičel řidič, ohromený Napoleonovou hodností. "Musíme projet." "Lituji, vojíne, dál než sem jet nemůžete," vyštěkl na něj Napoleon. Na druhé straně vyhlédl z vozu poručík zdravotní služby. "Je tam jeden těžce raněný, pane majore. Volali rádiem o pomoc. Já jsem lékař," řekl rychle. "Máme povolení projet všemi liniemi a zátarasy." "Lituji, pane poručíku. Jste našimi zajatci," řekl Napoleon. "Byli jsme varováni, že modrá patrola se bude snažit projet s takovým blafem, který nám tu vykládáte." "S blafem! Pane Bože, majore, znáte pravidla?" vybuchl lékař. "Tam je skutečně raněný... možná umírající, co já vím." Rozhlédl se bezmocně kolem a všiml si majora Armbrustera se zeleným neutrálním označením. "Vysvětlete mu to, pane majore, budte tak laskav," pronesl úzkostlivě. "Já jsem pouhý pozorovatel, pane poručíku," vysvětlil mu Armbruster, "nejsem rozhodčí. Nemohu se vměšovat ani určovat žádná pravidla." Ted už totiž měl dokonalou představu, oč jde. Bylo to proti všem řádným pravidlům, ale zvědavě čekal, kam až budou schopni to dovést. "Ven ze sanitky," rozkázal Napoleon. "Projedeme s ní až tam a prověříme si to. Jestliže mluvíte pravdu, přivezeme vám raněného během několika minut." "Je to na vaši zodpovědnost," bručel lékař rozčileně. Vystoupil spolu s řidičem ven. "Vezměte s sebou kulomet," nařídil Napoleon. "Nevěřím těm chlapům." Vstrčili kulomet vzadu do sanitky a pokynuli majoru Armbrusterovi, aby nastoupil první. Victor Franko řídil. Joe Wladislaw, ktery seděl vedle něho, vytáhl z torny samopal a sestavil ho. Jak se hnali po silnici, viděl Armbruster, že ostatní dělají totéž a že znovu mění své stužky a prymky, tentokrát na neutrální zelenou. "To není zcela fér, že?" řekl. "My jsme se učili něco jinýho," odpověděl mu Napoleon rozverně. Všechno šlo jako po másle, a tak se už těšil na finiš. Calvin Ezra Smith chtěl dát tomu důstojníkovi najevo, že on s tím ve skutečnosti nesouhlasí. "To není správné... jak nám to říká tady pan major, to není správné," brebentil. "Tohle nás přivede zas tam, kde jsme byli. Jeremiáš se zeptal hříšníků: Budete loupit, zabíjet, cizoložit a křivopřísahat? A vy všichni víte, co jsme už spáchali, a co se ještě chystáme spáchat... z toho se nelze vykoupit, nelze... ani tím, co po nás kapitán chce, abychom dělali... takhle podvádět... vede nás přímo po cestě do..." "Drž zobák, ty svatoušku podělanej" řekl mu Franko. Ken Sawyer uslyšel zvenčí sanitku a viděl, jak couvá směrem ke vchodu. Stáhl kousek obvazu Samsonovi z očí a dal mu do ruky pušku. Franko a Wladislaw, blokující zápraží, prudce trhli dvířky od sanitky. Napoleon vyskočil a těsně za ním se postavili dva vojáci s těžkým kulometem, takže měli pod kontrolou vnitřek bunkru. "Plukovníku Breede!" zařval Napoleon. Breed se otočil tak prudce, že rozlil kávu, kterou mu právě přinesl jeho ordonanc. Zatvářil se zmateně. Jeho výraz postupně přecházel z náhlého ohromení, když viděl, že k němu kráčí barevný major, do šoku při pohledu na podivné vojáky s kulometem v zablokovaných dveřích, a konečně až v záblesk pochopení a rozhořčení, když slyšel Napoleona říkat: "Pan kapitán Reisman se dává poroučet. Chcete být raději zajat nebo zlikvidován?" Ve štábu velitele štábního cvičení uslyšel Reisman rádiový signál rozhodčího z Breedova velitelského stanoviště. "Dokázali to!" vykřikl a málem se pustil s Kinderem do tance. 332 333 Ale o minutu později vysílačka, jež měla být podle pravidel zničena, začala znovu hlásit: "Neberte v úvahu předcházející zprávu... opakuji... neberte v úvahu!" Reisman s Kinderem a Bowrenem čekali v napětí celou hodinu, když však nedostali žádnou další zprávu o akci dvanácti špinavců ani žádné hlášení, že by byli raněni či zajati, vzali štábní vůz a pustili se přes linie. Právě probíhal hlavní útok modrych sil proti Breedově linii a u zátarasu je zastavil nadmíru podezíravý důstojník, ktery jim řekl: "Tenhle vtip už tu dnes jednou byl!" Nakonec dostal pokyn od velitele cvičení, aby je pustil dál. Zavedli je přímo

k plukovníku Breedovi. Byl právě v bunkru zahloubán do mapy se skupinou svých podřízených. Nebylo tu ani dvanáct špinavců, ani Denton nebo Armbruster. "Očekávám, že neprodleně se ctí splníte naši dohodu, kapitáne," sotva na ně pohlédl Breed. "Váš malý experiment... ať už je to cokoliv... končí." "Kde jsou moji muži?" zeptal se Reisman. "Vím, že obsadili toto stanoviště. Slyšel jsem rádiovou zprávu." "Nemluvte pitomosti!" vybuchl Breed. "To, co udělali, bylo zjevné porušení pravidel!" "Pane plukovníku, tito muži a vše, co musejí dělat, leží mimo pravidla," namítl Reisman. "Jsou tady, aby bojovali špinavě, bezohledně a aby vítězili. Zničili vaše velitelské stanoviště nebo ne?" "Předpokládám, že jste slyšel rozhodnutí rozhodčího, kapitáne," řekl Breed škrobeně. "Kde jsou moji muži?" zeptal se Reisman znovu. "Na nákladním autě venku za bunkrem... pod dozorem, jak mají být." Kinder a Bowren se tam šli podívat. Breed zavedl Reismana k podplukovníkovi, ktery byl pro jeho úsek rozhodčím. Stál u vysílačky a sledoval rádiový provoz. "To je kapitán Reisman," řekl Breed. "Je velitelem té sebranky, co sem předtím vtrhla." Rozhodčí se podíval na Reismana s opovržením. "Co ksakru jste chtěl získat tím bláznivým trikem, kapitáne?" "Tento štáb." "To je absurdní," řekl posměšně rozhodčí. "Přiznávám, že mě na chvilku zmátli... dokonce jsem podal zprávu veliteli... avšak jakmile mi plukovník Breed vysvětlil..." "Obsadili toto stanoviště nebo ne, pane?" "Určitě ne! Tohle není dětská hra, kapitáne. To je vážný podnik. Přecházet libovolně z jedné strany na druhou... předstírat neutralitu... postavit se do cesty zdravotnické skupině... a to nemluvím o svévolném zničení státního majetku, ktery vám nepochybně bude předepsán k náhradě!" "Byli zde přítomni nějací pozorovatelé?" "Vyslýchají venku vaši skupinu," řekl Breed. "Také oni nikdy nic podobného neviděli." Reisman zamířil ke dveřím. Breed se rychle pustil za ním. "Musíte ihned vyklidit usedlost lady Margot," řekl. "Jinak budu muset podat dnes svou Zprávu... a použiji všech kanálů až po vrchní velitelství, budu-li muset. Zničím vás... a je taky." Reisman pokrčil rameny. "Bude to chvilku trvat, pane plukovníku, tak čtrnáct dní, než zařídíme přesun a dáme to tam do původního stavu, jak jsem slíbil slečně Strathallanové." "Výborně... čtrnáct dní," řekl Breed spěšně. Reisman vyšel hledat své muže. Z Breedova ultimáta si nic nedělal. Neměl v úmyslu je dodržet. Nemusí, af už zvítězil nebo byl poražen, ale sám byl přesvědčen, že zvítězil, nebo alespoň dosáhl další patové situace. Větší starosti mu dělalo, jak reagoval na rozhodnutí rozhodčího Denton s Armbrusterem. Viděl, že na něho čekají spolu se Stuartem Kinderem. Kousek od nich seděli na otevřeném nákladním autě pod dozorem jeho muži, obklopeni parašutistickými hlídkami, které si je zvědavě prohlížely. Muži cosi živě vykládali seržantu Bowrenovi, jenž si vylezl k nim nahoru. Reisman se přidal k hloučku důstojníků. "To byl perfektní fór, kapitáne," řekl plukovník Denton. "Zákeřný, ale účinný," dodal Armbruster s úšklebkem. "Není to právě to, co potřebuje akce v Rennes, Maxi?" Pak se obrátil k Dentonovi. "To nebyl žádný fór, pane plukovníku. To byl promyšlený plán, jaký vyžadovala situace, dokonale provedený. Ale stejně nebyl k ničemu. Rozhodčí ho neuznal." "Ale, čert vem rozhodčího!" vyštěkl Denton, až to Reismana překvapilo. "Na tom vůbec nezáleží. Přestaňte se cítit ukřivděný, Johne. Akce v Rennes je jejich." Reismanova zlost a napětí povolily, oddechl si. Ale pak si uvědomil, že Denton řekl jejich, ne vaše. "A co já?" naléhal. Denton váhal, podíval se po ostatních. "Vypracujte plán útoku," řekl. "Už ho mám, pane plukovníku," odpověděl Reisman. "Což abychom všichni jeli na Stokes Manor a prodiskutovali to? Zaridím dopravu svých mužů odsud." "Dobrá," souhlasil Denton. Reisman šel k nákladnímu autu, kde byli zadržováni jeho muži, a slyšel, jak Napoleon volá: "Opět přichází Sedmá kavalerie!" V táboře v kanceláři načrtl důstojníkům plán, který si sumíroval v hlavě od svého setkání

s panem LeMairem v Londýně. "Jediná možnost je lest," řekl. "Něco jako kombinace prvků partyzánské akce, jak jste původně navrhovali, a manévrování, jehož svědky jste byli dnes. Přímý útok nemůže být nikdy úspěšný vzhledem k omezené palební síle, kterou můžeme nést s sebou... a kromě toho by varoval generály, pokud tam budou, a poskytl by jim šanci uprchnout. Musíme se dostat do budovy tiše a pňblížit se k nim předtím, než na ně vyrukujeme. Do začátku jsme dostali německé uniformy a zbraně, které jste nám poslali, a moji muži se učí německy. Na tom budu stavět." 334 335 . ` ř; -"; ` , ...__. .. _. . : t T "Co s vaším barevným hochem. Ten Indián by mohl projít, ale on ne," řekl major Armbruster. "Nikoho tady nenechám katovi," řekl Reisman. "Něco s tím uděláme. Máte tam ještě pořád schovaného toho Francouze?`` "Ano. Je to riskantní posílat ho ted zpátky... pro něho stejně jako pro nás. Bude vám k dispozici, kdykoliv budete chtít." "Stue, byl bych rád, kdybyste s ním pracoval. Víme toho ted dost, abychom mohli začít. Vy máte ty hrubé načrtky, které jste nakreslil. Nyní bych je chtěl převést do přesného modelu zámku a jeho okolí. Zjistěte, jak vypadá okolí. získejte fotografie... chci mít také mapy. Vyptávejte se LeMairea zas a zas. Ať sám přímo spolupracuje s těmi, kdo budou sestavovat model. Vydolujte z něho všechno o každé cestě, pahorku, příkopu, stromě a keři, který si pamatuje... a kde mají přesně fricové kontrolní stanoviště a obranné body... jaké mají zbraně a kolik. Pak totéž udělejte s interiérem....kde je elektrické vedení, telefon a ostatní komunikační zařízení... a chci, aby každá místnost, chodba, komora, kterou si vybaví, byla znázorněna na modelu. Až toto budeme mít, začněte o lidech. Kdo tam jezdí, proč, v jakých pokojích je koho s největší pravděpodobností možno zastihnout... Němce i Francouze... muže i ženy... dejte dohromady složku o každém z nich." "Správce asi těžko bude toto všechno vědět," poznamenal Denton. "Často se mi stalo, že lidé věděli víc, než si sami mysleli, pane plukovníku. Němci jednají, mluví... naši přátelé pozorují a poslouchají. Sluhové, dělníci, dokonce kolaboranti a prostitutky. LeMaire nepochybně viděl a slyšel mnoho věcí, které se mu mohly zdát nepodstatné, ale pro nás mohou mít nenahraditelnou cenu." "Co s našimi přáteli... lidmi jako LeMaire, kteří tam pracují nebo mohou být nevinně postiženi útokem?" zeptal se Armbruster. "Vymyslete něco s BBC. Rádiovou zprávu, že se mají co možná nepozorovaně evakuovat. Pro odboj se neustále vysílají signály. Jistě máte nějaký připravený pro den D. Můžeme to zkusit... ale nemělo by to být nic zřetelnějšího." "To nebude snadná práce, Johne," řekl Armbruster. "Vůbec ne taková, jakou jsi pro nás dosud dělal. Nepochybně tam budou ještě civilisté... nějaké ženy, předpokládám podle toho, co říkal LeMaire. Možná manželky... určitě obvyklé milenky a nevěstky." "To by mělo tuhle partu povzbudit," řekl Denton. "Co tím myslíte?" zeptal se Reisman. "Vzpomínám si, že před několika měsíci, když jsme se prvně kvůli tomuhle sešli, bylo řečeno, že se určitě nějaká špinavá práce najde. Neměl jsem tehdy nejmenší představu, věřte mi... ale tento druh práce by jim neměl vadit tolik, jako by vadil normální skupině. Myslím, že to spíš budou dělat s potěšením." "Nejsou o nic krvežíznivější než my všichni, pane plukovníku," řekl Reisman ostře. "Mají tentýž strach, tytéž touhy a tutéž nenávist. Možná že jsou o něco bezradnější, ale budou dělat, co mají dělat, a budou zabíjet kohokoliv. kdo se na ně vrhne nebo kdo jim přijde do cesty." Seržant Bowren je zatím zaměstnával v jídelním koutě, kam nedoléhalo nic z Reismanovy kanceláře, ale muži přesto tušili, že se odehrává cosi velkého. Když všichni tři důstojnicí odjeli, otevřel Reisman láhev skotské od Ostermana a všem nalil. S překvapivou zdvořilostí čekali, až si naleje sám. Reisman pozvedl svou sklenku k přípitku a přejel očima jednoho po druhém. "Vedli jste si dnes dobře," řekl. "Blahopřeji vám." Napoleon zvedl na odpověd vysoko svou sklenku a zaintonoval

"Ave Caesar, morituri te salutant!" "Hergot, co zas tohle má znamenat?" zeptal se Archer Maggot. t, Reisman si s Napoleonem přiťukl. "Bud zdráv, císaři, ti, kteří jdou na smrt, iě zdraví! To volávali gladiátoři ve starém Římě, když vstupovali do arény. To vy ovšem nevíte, vojíne Maggote, že?" "Bodejf jo," odpověděl s pohrdlivou namyšleností. "Vy ste voba vopravdu chytrý, že, pane kapitáne." Napoleon vysvětloval Maggotovi, ale oči upíral na Reismana. "Abych ti přeložil, plantážníku, co jsem tím chtěl říct - myslím, že jsme si možná vysloužili právo zemřít lepším způsobem, než jak nám bylo přisouzeno." "Na ex," řekl Reisman tónem, který se podobal rozkazu. Usrkával pomalu, převaloval whisky na jazyku a nechával ji pomalu stékat do hrdla. Většina z nich hodila sklenku do sebe jedním douškem. "Jak by se vám, pánové, líbilo, dostat celý balík generálů?" zeptal se Reisman. Victor Franko cítil, jak ho ten dobrý chlast hřeje v žaludku. Nejdřív si začal otírat zbylé kapky ze rtů hřbetem ruky, ale pak je slízal, aby nepřišly nazmar. "Jejich nebo našich?" uchechtl se. ,Záleží snad na tom?" zeptal se Reisman. Sám si nemyslel, že by na tom záleželo. Franko pokrčil rameny... a protože se cítil sebevědomě a silně, odpověděl upřímně "Ne". Pár se jich nervózně zasmálo a Reisman přemýšlel, kolik z nich asi skutečně uvažuje takto, jak ho Kinder před řadou týdnů varoval. Ted hledal ta správná slova... slova, která budou uvážlivá, povzbuzující a optimistická... a pak ho napadlo, kašli na to - a řekni jim to na rovinu. Seskočíme ve Francii v noci před invazí," pravil klidně. "Půjdeme první a daleko před ostatními, Naším posláním bude proniknout do zámku, kde na nás bude, nebo možná také nebude, čekat skupina nacistických generálů s kupou svých přátel o trochu nižšího ranku a se svým doprovodem. Naším úkolem bude pobít je... ne pouze ranit, nebo zajmout... ale budeme se muset dostat k nim tak blízko, abychom si byli setsakra jisti, že jsou mrtví. Půjdeme na to ve fricovských uniformách a s fricovskými zbraněmi a papíry. Jak vám to vyhovuje, vojíne White?" vyzval ho. Napoleon stál, jak kdyby do něho udeřil blesk, a Reisman z pohledů, které na něho upírali nebo které si vzájemně vyměňovali, viděl, že jejich reakce se pohybuje od němého podřízení se přes posvátnou hrůzu až k nejistotě. Samson Posey a Calvin Ezra Smith, kteří se předtím napili pouze symbolicky, ted své sklenky vyprázdnili. 336 337 P.eisman přešel do trochu měkčího tónu. "Tato akce, jíž jste byli pověřeni, je životně důležitá pro úspěch celé invaze," pravil. "Jak jsem vám říkal, když jsme tady začínali - jsou vojáci, kteří by se přerazili, aby tuhle akci získali pro sebe. Nic z toho, co jste kdy dělali, nebylo tak významné. Nic z toho, co kdy budete dělat, se tomu nevyrovná. Kde přesně seskočíme a kdy to bude, musí zůstat ještě chvíli utajeno. Avšak dávám vám právo během následujících týdnů přípravy vystupovat s kritikou a navrhovat alternativní řešení v rámci našeho úkolu. Musíte k němu přispět podle svých schopností a zkušeností. Musíte začít myslet za sebe samotné, jeden za druhého... i za mne. Základní pojem pro nás bude lest. Všechno, o čem nyní budeme přemýšlet, co budeme plánovat, co nacvičovat, všechno, co budeme dělat při útoku, musí být prováděno tak, abychom přesvědčili nepřítele, že jsme to, co nejsme... dokud se k němu nedostaneme tak blízko, že ho budeme moct zabít." Archer Maggot zvedl ruku a Reisman naň pokývl, aby mluvil. "Pane kapitáne, jak von bude dělat Němčoura?" zeptal se a ukázal prstem na Napoleona. "V noci jsou všechny kočky černé, Rebe. Půjdeme do toho v noci. Zařídíme to nějak. Máš o něj starost?" "Kdepak!" ohradil se Maggot proti podobné možnosti. "Bojím se vo sebe, ne vo něj. Nechci přijít kvůli němu vo kejhák." "Můžeš být rád, že půjdeš s ním, Maggote. Bude mít asi jednu výhodu oproti vám všem. On šprechtí líp deutsch a parlez-vous líp franais, než se to vy kdy naučíte. Vy ještě budete mít s tou svou angličtinou potíže." Ostatní se zasmáli a napětí v místnosti povolilo. To,

co tu bylo řečeno, Napoleon vůbec nebral jako urážku, protože jeho samotného napadlo totéž. A také ho napadlo, že na tom plánu je něco pochybeného. Že je příliš překombinovaný a jeho provedení příliš nejisté... pro skupinu, jako je ta jejich. Ale půjde do toho... bude čekat na svou příležitost a uvidí, k čemu to všechno vlastně bude. Victoru Frankovi se ten plán 1bil takový, jaký byl. Budou mít německé uniformy. Mohl by přesvědčit ostatní... nebo se jim ztratit... nebo je zabít, kdyby musel... a stačí, když přeběhne k Němcům. Mohl by pak prosedět zbytek války bez ohledu na to, kdo vyhraje, v bezpečí, zůstat naživu a stát se hrdinou. ,"Testliže by kdokoliv z vás chtěl ted odejít, může," řekl jim Reisman tiše. "Ta druhá možnost tady pořád je... s tím vám nijak nemohu pomoct. Ale jste pořád dobrovolníci, pamatujte si to. Nemusíte jít, jestliže nechcete." "Není ted už na to příliš pozdě, pane kapitáne?" namítl Napoleon. "Ne. Je pořád na vás, abyste se rozhodli... bez ohledu na následky," řekl jim Reisman. "Ale varuju vás... Zabiju každého, kdo se bude snažit zdrhnout poté, co do toho půjdeme." Chmurné ticho této reality protrhl Victor Franko. "Hergot, pane kapitáne, nikdo z nás nechce zpátky. Tak jen do toho." Nikdo jiný už neměl co říci. Zdálo se, že stejně jako on to berou všichni. "Dobrá... vyspěte se na to," řekl Reisman. "At se vám o tom zdá. Zítra začínáme." 32 Stuart Kinder přivezl z Londýna model zámku a mapy počátkem příštího týdne. Model byl překrásný, skládal se z jednotlivých dílů, které sestavili dohromady na stole v ubikaci. Všechno, co se podařilo zjistit leteckému průzkumu, a vše, nač si vzpomněl LeMaire, sem bylo do nejjemnějších detailů včleněno. Byly tam dokonce vlečné čluny na řece, která byla na modelu namalována, dva rychlé čluny schované v malé loděnici, malinkaté luxusní mercedesy a několik nákladních automobilů na parkovišti, ohrazeném zdí. Byla tam označena zjištěná obranná postavení a strážní stanoviště a zasazeny malé modely těžkých zbraní. Hlavní budova měla třiadvacet pokojů včetně velkého tanečního sálu, kde se nyní odehrávaly Kriegsspiele. V suterénu bylo spojové středisko s vysílačkou. K zámku patřila také řada pomocných vedlejších budov a rezervní elektrárna. Střecha a první poschodí každého stavení na modelu byly sundavací, takže všechny místnosti a chodby bylo možno přehlédnout shora. Vyrovnán v řadách jako cínoví vojáčci před bitvou čekal v krabicích celý soubor figurek, žen i mužů, civilistů i vojáků v pestře omalovaných nacistických a amerických uniformách. Kinder byl připraven na to, že najde Reismanovy muže opět vzpurně zarostlé a špinavé, ale nebyli. Od štábního cvičení se každý den bez říkání holili a sprchovali. Dvanáct špinavců už neexistovalo. Ale Kindera pronásledovala myšlenka, zda jejich nový vzhled není možná horší. Běhal mu mráz po zádech, když viděl, jak někteří při cvičení v německých uniformách jako malí kluci napodobují parádemarš a hajlují. "Víte, co máte v téhle partě?" řekl Reismanovi. "Dokonalou nacistickou mentalitu... chronické mladistvé delikventy." "To zní vážně," zabručel Reisman netečně. Věnoval větší pozornost seržantu Bowrenovi, ktery s nimi právě probíral německé příručky o zbraních a vojenských povelech. Bowren se sice v technických otázkách moc nevyznal, ale Reisman mu bezvýhradně důvěřoval a přibíral ho k účasti ve všech fázích jejich výcviku a na všech informačních schůzkách o jejich poslání. Muži ho začali žertem nazývat Unteroffizier Bowren, podobně jako Reismana oslovovali Herr Hauptmann. Kinder neustával ve svém kázání. "Vezměte si například Franka... ve skutečnosti neměl žádný důvod se zkazit... pokud nebudete obviňovat přeplněné činžáky plné smradu, špinavé ulice a kamarády ze sousedství." "Znám důvěrně toto prostředí," řekl Reisman sarkasticky a začal se plně věnovat Kinderovi. "Ale nevidím v něm pričinu a následek. To je příliš snadné, poukázat na něco takového. Staré rčení o růži, která kvete na hnojišti, to vyvrací." "Ten případ se nedá snadno vysvětlit," řekl Kinder. "Prostudoval jsem o Frankovi mnoho,

ale dosud pořádně nevím, čím se vlastně užírá. Byl ve všech směrech pod dobrym vlivem. Otec, matka, sestry a bratři, všichni chodili do školy, do kostela, do práce..." 338 339 .a8 ::;:.:n. . ..-.:.:,....-.:..,.;...:.rc. "Možná že chodil na špatné filmy," podotkl Reisman ironicky. "To není tak absurdní, Johne," řekl mu na to Kinder. "Gangsterský hrdina, hraný některym z napomádovaných hollywoodských hvězd... vcítění se do nějakého snědého mladíka, kráčejícího k elektrickému křeslu, proti němuž se staví celý svět." "A co Napoleon White? Ten určitě neodpovídá nacistickému typu." "Zní to sice kuriózně, ale svým způsobem mu odpovídá. Trpí strašným pocitem méněcennosti, což ho staví téměř proti všemu ... podobně jako tím trpěli Němci po první světové válce... podobně jako tím trpí fakticky nyní. Whiteův komplex méněcennosti je neschopnost vypořádat se s realitou. Vražda, kterou spáchal, byla projevem klukovské nerozvážnosti." "Ksakru, jakýpak projev klukovství!" řekl Reisman ostře. "Byl to nutný a uvážený čin muže. Musí být. Jak jinak chcete ospravedlnit to, co tu provádíme... co se chystáme provést... veškerý smysl invaze a ostatně celé války? Byl to akt msty a očištění." Odvrátil se. Neměl chut pokračovat dál v tomto rozhovoru. Byl mu proti mysli, proto zavolal na seržanta Bowrena, aby přivedl muže dovnitř. Byl rád, když Kinder odjel do Londýna. "Hergot, jak takovej fricovskej generál vlastně vypadá?" zeptal se Franko, když si prohlížel model zámku de la Vilaine. Rozmístovali různým způsobem figurky ve snaze vypracovat svůj vlastní postup k cíli a pohyb uvnitř budovy. Reisman jim popsal červené výložky a zlatými prýmky lemované dubové ratolesti na límci, zlaté nárameníky a červené lampasy na šedozelených kalhotách. "Možná že tam dokonce najdete nějakou nahou prdel v posteli s děvkou," zavtipkoval obhrouble, "bude mít železnej kříž na krku a na zadnici vytetovanej hakenkrajc. Nechtěj po něm služební průkaz, Franku. Každého, kdo se ti připlete do cesty, zabij tak potichu a tak rychle, jak jen to dokážeš. Pokud možno nožem nebo garotou... taky si vezmeme dvaadvacítky s tlumičem. Až se to všechno provalí a zjistí, že tam jsme, tak sáhneme po těžších kalibrech." "Kolik generálů tam má bejt?" zeptal se Maggot. "Osm... deset... možná jeden na každýho... možná žádnej. To se nedozvíme, dokud tam nebudeme." "A co ženy?" zeptal se Odell. "Nikomu nesmíme dovolit, aby spustil poplach," řekl Reisman dvojznačně. "Až se dostaneme do zámku, každý z vás bude mít na starosti několik místností. Naším cílem budou generálové. Musíme se pohybovat potichu a zůstat neodhaleni tak dlouho, jak jen to bude možné. Nemůžeme brát zajatce." Odell cítil, jak ho opouští veškeré síly, které v sobě pracně nashromáždil během těchto dlouhých týdnů. Srdce mu poplašeně bušilo, dlaně zvlhly, zvedl se mu žaludek a zadrhlo hrdlo. Tak to tedy je. Chtějí po něm, aby dělal to, zač ho odsoudili na šibenici - a on je přece nevinen. Chtějí, aby zabíjel... možná aby zabil i ženu. Ne, neudělá to... nemohl by to udělat. Jsem nevinen! zaskučel potichu. Ve tmě na lůžkách naslouchali, jak Bowren na střeše ve vlahé májové noci troubí večerku. Jako každý večer oznamovaly poslední tóny, že nastává čas přemýšlení o minulosti i budoucnosti, čas vzpomínání, naděje a strachu, čas, kdy jsou sami se sebou, jeden s druhým, daleko od kapitánových a seržantových zraků a sluchu. Victor Franko se obrátil a zašeptal "Hej, Náčelníku... chápeš to všechno, co nám říká? Vemeš si skalp ňákýho toho generála?" Z vedlejšího lůžka se nikdo neozýval. Samson Posey se trápil pomyšlením na ty nové věci, které má provádět. Něco jiného je jít jako bojovník:.. bojovat statečně, zabíjet nebo být zabit nepřítelem, kterého neznáš... hledat nepřátelské vůdce s nožem a puškou, nebo s holýma rukama, je-li to třeba... a něco jiného je plížit se v noci jako lupič a snad i zabíjet ženy, jenom abys je umlčel. Byl zmaten, protože něco takového nečekal. Ale což tu přece nebyla odpověď? Cožpak se neříká, že ve starých dobách platilo, že nejstatečnější

nejsou bojovníci, kteří skalpují muže v boji, ale bojovníci, kteří unášejí nebo zabíjejí ženy a děti, protože to znamená, že pronikli do tábora svých nepřátel, až tam, kde je nepřítel nejsilnější. To se stal natolik podobným bílým mužům, že to mohl zapomenout, že to mohl nevědět a necítit ve svém srdci a ve své myslí... že se bál, že to není úkol pro bojovníka, že to sníží jeho cenu jako muže? Victor Franko opět tiše promluvil: "Dobrá, já možná jednoho sejmu...a možná ne." Samson se znepokojeně zeptal: "Co chceš říct?" "Právě si to chci promyslet, všechno promyslet, Náčelníku. Možná že mě něco napadlo." ...Přidržet nůž generálovi na krku, vrazit mu pistoli do břicha a zaječet na něj... Zachraň mě, chtějí mě pověsit! "Hele, Luisi... mě tvrdne čurák, jak si představím ty germánský holky," mumlal Archer Maggot. "Víš, co udělám, jestli na nějakou padnu... zjebám ji k smrti, než ji zabiju... a jestli to bude Francouzka, udělám to samý." "Dej si pozor, člověče... vona ti ho utrhne," odpověděl mu škodolibě Luis Jimenez. "Nappy, vždyf já už jsem byl v boji, já vím, jaký to je," šeptal Ken Sawyer. "Není to tak, že bys zaútočil na ňáký místo a představoval si, že všechno půjde po tvým. Musíš myslet na zadní kolečka. Musíš si zajistit cestu k ústupu. Kapitán pořád mluví jen o tom, jak jít do toho." Joe Wladislaw, z druhé strany Napoleonova lůžka, řekl tiše: "Některý z nás a já taky říkáme to samý, Nappy. Von eště neřek nic vo tom, jak se dostanem zpátky." "Co na tom záleží?" řekl Napoleon bez obalu. "Možná že se s tím ani nepočítá. Možná že si myslej, že bude lepší, aby se o nás postarali Němci." "Ale co von... kapitán?" namítl Sawyer. "Možná že si o sobě myslí, že je nesmrtelnej... možná chce spáchat sebevraždu... co já vím. Máme čas. Nechme ho, ať pokračuje. Každý den se dozvídáme trochu víc." 340 341 . . . " .. . i Reismana výcvik neuspokojoval. Nestačilo jen stát na ubikací kolem modelu zámku de la Vilaine a postrkovat figurky podle plánu. Jednou večer vzal knížky a hry, co si před několika týdny vypůjčili od Margot Strathallanové, a rozdal jim je. Poručil jim, aby si oblékli německé uniformy a vzali veškerou bojovou výstroj. "Vaším úkolem je proniknout do zámku, nevyrušit přitom tu ženu, co tam bydlí, a vrátit tyto věci do knihovny. Nappy ví, která místnost to je." "Co se psem?" zeptal se Glenn Gilpin. "Je to německá rasa... myslím, že vám ukousne hlavu, jestli vás chytí," řekl Reisman. "Ale pořád to bude lepší, než aby vás chytili nacisté, ne?" Ale náhle mu vytanula v mysli vzpomínka, jak před časem byl takový blázen, že málem to zvíře zastřelil. "Nenechte se chytit... ale v žádném případě mu nic neudělejte... to je můj rozkaz! Posey ho dokáže zkrotit, jestli se na vás vrhne." "Jak se dostaneme dovnitř?" zeptal se Calvin Ezra Smith. "To je váš problém. Jakkoliv, jak dovedete... hlavně aby vás zámecká paní nechytla." "Nebojte se, dostanu nás tam jedna dvě," řekl Roscoe Lever s potěšením. "Můžete se spolehnout." "Opovaž se sáhnout na tu ženskou, Levere," varoval ho Reisman. "To platí pro všechny. Jsme už příliš blízko konečnému účtování a byla by škoda přijít o něj kvůli jednomu zašoustání." "Hergot, pane kapitáne, něco takovýho mě ani nenapadne," bránil se Lever. Hlavou mu probleskl obraz dívky v klenotnictví v Birminghamu a tiše zaklel. "Už jsi to jednou udělal, proto jsi tady," poznamenal Reisman. Lever se zatvářil vzpurně a vyšel ven, ale Reisman věděl, že jeho varování stačilo. Všichni na něj budou dávat pozor - a na sebe navzájem. Reisman je ještě zastavil. "Nappy... radši mi přines druhý díl Toynbeeho Dějin... jen abych měl jistotu, že jste to skutečně vrátili na místo a nehodili do Kanálu." Reisman s Bowrenem zůstali v táboře. Muži byli zpátky za hodinu. Napoleon podal roztrpčeně Reismanovi požadovanou knihu. "Myslel jsem si, že jsme se naučili důvěřovat jeden druhému, pane kapitáne," řekl podmračeně. "Já ano," řekl mu na to Reisman. "Ale taky si nechci zvykat něco zanedbávat. Jak jste se dostali dovnitř?" "Jednoduše. Roscoe, náš hrdina z lacinýho románu, otevřel zámek u hlavních dveří,"

řekl Napoleon. "Já šel dovnitř, provedl tu pitomost a vyšel ven. Ostatní čekali venku." "Co pes?" "Slyšel jsem, jak tam nahoře láteří... štěkal a škrábal do dveří, ale dolů nepřiběhl." "Zítra v noci tam s nimi půjdeš znovu," řekl Reisman. "Chci plánek, jak to tam vevnitř vypadá. A chci, aby všichni šli dovnitř a každý přinesl na důkaz toho, že tam byl, jednu věc, každý z jiného pokoje." Lady Margot Strathallanová se neklidně převracela v posteli. Pes zase začal kňučet a vytrhl ji z lehkého spánku, ktery dovoloval její mysli, aby se divoce rozeběhla, ale nepřinášel jí žádný odpočinek. Zaslechla zvuky, stejné jako se jí zdálo, že slyší už minulou noc, kdy se krčila strachy v posteli za zamčenými dveřmi, které se neodvážila otevřít, ani aby pustila Sigismunda na to, co vyvolalo její strach... Říkala si, že je to jen výplod její fantazie, způsobený jejím strachem a její osamělostí a nechutí přesvědčit se, že to nic není... nebo že přichází upír, aby ji zneuctil, takže už nebude hodna svého vzdáleného milence. Pes hlasitě štěkal a tloukl prackami do dveří. Šeptem ho chraptivě okřikla, aby mlčel, protože chtěla, aby se utišil a ona mohla naslouchat nočním zvukům. V zoufalství vstala z postele, rozsvítila lampičku a strachy se přikrčila vedle Sigismunda u zamčených dveří, objala ho nahými pažemi kolem krku a stiskla mu čumák, takže rozechvěle mlčel. Uslyšela kroky a chvatné pohyby. Ale kdo to je? Američané... ti vojáci, páchnoucí, zarostlí, odporní... jejich kapitán. Ne, ten by se neodvážil! Plukovník jí řekl, že odcházejí, že končí s výcvikem, že za pár dnů už budou pryč. Neodvážili by se vtrhnout takto k ní do domu! Neodvážili by se na ni zaútočit! Slyšela, jak běhají, slyšela šepot hlasů, otvírání a zavírání dveří. Strach ustoupil vzteku. Pustila psa. Vrhl se na dveře, škrábal do nich svými drápy. Otevřela, neschopna krčit se tu dále v nejistotě. Dobrman proběhl dveřmi se zlověstným vrčením. Nalevo od ní běžely kroky ve spoře osvětlené chodbě, běžely dolů po schodech. Pes skákal za nimi. Margot si všimla bleskového pohybu napravo. Otočila se... byl to prchavý záblesk čehosi... v uniformě, s přilbou na hlavě... to nejsou Američané, ale ten přelud jí něco připomněl... přízrak jako kouzlem vzbudil její touhu. Chytla se za hrdlo, pocítila najednou strach i radost, zatočila se jí hlava. "Sigismunde?" zavolala slabě na stíny. Pustila se za nimi, otvírala dveře do temných, tichých pokojů a úpěnlivě se tázala "Sigismunde? Sigismunde, jsi to ty?" Slyšela, že pes štěká někde dole, pak náhle bouchly hlavní dveře, štěkot se ztlumil a pronikal dušeně a rozhořčeně odněkud z dálky. Pes byl venku. Někdo otevřel dveře a pes vyběhl ven do noci. Ona zůstala sama... ohrožená, napadená, bezbranná... opět se začala bát. Letěla dolů po schodech... trhla velkými dubovými dveřmi, rozrazila je a vyběhla ven do noci s úpěnlivým voláním "Sigismunde!... Sigismunde!" Samson Posey se pohyboval rychle. Jednu chvíli se mu zdálo, že ho žena objeví. Ostatní, nemotorní, nadělali zbytečně moc hluku. Ale ted vyšel z pokoje, kde se schovával, a vklouzl do její ložnice. Táhlo ho to k nočnímu stolku, na němž svítila lampička. Ležely tam knihy a jemu se zdálo, že by mohl vzít jednu z nich - ale pak uviděl fotografii. Vzal ji, prohlédl si ji zvědavě pod lampou, pak ji zastrčil pod blůzu a spěchal z pokoje ven. Před domem se setkal s ostatními. Každý držel něco, čím by mohl dokázat, že byl uvnitř. Na cestě do tábora ještě pořád slyšeli, jak pes štěká a žena na něj volá. 342 343 Glenn Gilpin se nedokázal tvářit vážně, když vykládal Reismanovi, jak s Myronem vylákali psa z domu. "S těma jeho vostrejma zubama už chňapal chudáku Jezuleti po zadku... lidi, to byl pohled!"... a jak se pak protáhli dveřmi zase dovnitř a zavřeli psa venku, a tam ho podle domluvy lákali další dva. mátli ho a odváděli dál a dál od domu, od muže k muži, až se nakonec všichni dostali dovnitř, něco vzali a přidali pár podrobností k hrubému náčrtku, který ted Reisman držel v ruce. Vyložili na stůl věci, které přinesli - podivnou směsici

artefaktů, stříbrné nádobí, porcelán, vázy, obrazy, knihy a kusy oděvu. "Německý generál," pravil hrdě Samson Posey a ukázal jim zarámovanou fotografii. Reisman ji vzal do ruky a překvapeně na ni zíral. Byla to fotografie hezkého mladíka v uniformě poručíka nacistické SS. Přečetl si, co na ní bylo německy napsáno, a podpis - Sigismund - a náhle všechny ty záhady a zloba, obestírající lady Margot Strathallanovou, byly rozluštěny. "Ne, to není generál, Posey," zamumlal. "Ale skoro takový hajzl." Tak tedy ona má také nějaký vroubek... podobně jako on, jako oni všichni. Právě snídali, když Reisman zaslechl, že přijíždí auto. Seržant Bowren vyhlédl ze dveří a zavolal dovnitř: "Malér, pane kapitáne. Je to plukovník Breed... a ta žena z domu." Reisman se bleskově rozhlédl. Všichni byli v normálních polních uniformách. Německé uniformy a zbraně byly schované a model zámku přikrytý. "Jezte dál," přikázal. "Clyde, otevřete jim bránu a zavedte je ke mně do kanceláře." Margot otálela ve dveřích. Byla neupravená, k smrti unavená, neučesaná. "Pojdte dál, lady Margot,... prosím," řekl Reisman mírně. "Sigismund," šeptala chraptivě. "Váš pes?" Zavrtěla hlavou. Nepřišla si pro psa," vyštěkl Breed. "Hned se k tomu dostaneme. Chci vědět, proč jste ještě nezlikvidoval svůj tábor, Reismane. Vašich čtrnáct dní dnes vypršelo, jak víte." Reisman zavřel dveře a otočil se k němu. "Neodejdeme, pane plukovníku... v žádném případě ne ted." "Čili jste nikdy neměl v úmyslu dodržet naši dohodu," obvinil ho Breed. "Ne, pane plukovníku." "Měl jsem si to myslet. Muž jako vy nemá žádnou čest, Reismane. I kdyby to měla být poslední věc, kterou učiním v armádě, postarám se, abyste se dostal před vojenský tribunál a vaši kriminálníci zpátky do vězení, kam patří!" vybuchl plukovník. "Lady Margot byly včera v noci ukradeny nějaké věci. Kde jsou?" Reisman otevřel malý vojenský kufřík. Pokládal věci jednu za druhou na polní lůžko. Breed přihlížel ve zlobné nedůvěře. "Měl jsem v úmyslu vrátit je tam dnes stejnou cestou, jakou byly vypůjčeny. Bylo to cvičení, pane plukovníku," řekl Reisman nakonec, když se zvedl od kufříku se zarámovanou fotografií v ruce. "Získali jsme víc, než jsme očekávali." Podal fotografii Breedovi. "Myslím, že bude lépe, když panu plukovníkovi vysvětlíte, kdo to je," řekl lady Margot. Vrhla se na ni a vytrhla ji Breedovi z rukou, ale ještě si ji stačil s údivem prohlédnout a přečíst, co na ní bylo napsáno. "Sigismund," šeptala a tiskla si fotografii pevně k hrudi. "To je německý důstojník," řekl Breed. "Margot, kdo to je?" S úsměvem zašeptala: "Můj milenec." "Váš milenec!" opakoval po ní Breed chraptivě. "Proboha!" "Sigismund vám daroval svého jmenovce, že?" řekl Reisman. "Ano, ano... i ten kabát, co se vám tak líbil... před lety v Německu. Studovala jsem tam... Zamilovala jsem se do něho... do všech těch nádherných věcí, které dělal. Byl jste někdy v Německu, pane kapitáne? Je to krásná země. Sigismund byl tehdy ještě štěnátko a dalo mi to hrozně práce přivést si ho sem, ale můj otec to zařídil... jenom... jenom..." Rozeštkala se, fotografii pořád přitisknutou na hrudi, a v slzách se zhroutila na lůžko. "Pět let... pět hrozně dlouhých let," vzlykala. "Já jsem se tak držela... tak držela... čekala jsem... a ted... Ach, Bože, vy všichni se ženete po něm... neudělejte mu nic... nezabíjejte ho." Plukovník Breed vstal ztěžka ze židle a šel k ní. Chvilku na ni hleděl, pak se otočil a rychle vyšel ven. Reisman šel za ním. Muži u stolu na ně zírali víc než z pouhé zvědavosti, protože nechtěně vyslechli ten nářek a divili se. "Hrome, chlapi, řekl jsem, že máte jíst!" zařval na ně Reisman. "Seržante, běžte dovnitř a počkejte s lady Margot, než se vrátím." Venku se plukovník Breed opíral o svůj vůz a z hluboka se nadechoval čerstvého vzduchu, jako by se dusil. "Tady to místo... to vězení," mumlal a rozhlížel se kolem s odporem. "Vem vás čert... a ji také... a ty vaše muže... do něčeho takového mě zatáhnout... takhle si ze mě dělat blázny." .,Zatáhl jste se do toho sám, pane plukovníku!" řekl Reisman.

"Proč nechcete uznat, že to jsou taky lidi jako my ostatní?" Breed na něj upřeně hleděl. "Zmýlil jste se v lady Margot," řekl Reisman. "Proč by nebylo možné, že se právě tak mýlíte v mých mužích? Dostali příležitost vykoupit se, pane plukovníku, čestně, způsobem, ktery vy oceňujete... možná se slávou, když budou mít štěstí. Nikdo nemá právo je o tu příležitost připravit." Breed řekl neurvale "Dobrá." Neznělo to ani jako porážka ani jako rezignace. "Nebudu nic říkat... nikomu... o ničem." Po chvilce váhání se zeptal: "Co uděláte s lady Margot?" "Nic," řekl Reisman... a podivil se, jak rychle to Breed překonal, jak se toho zbavil a přesouvá to na něho. "Dohlédnu, aby se dostala v pořádku domů. Nemyslím, že by znamenala nějaké skutečné nebezpečí pro kohokoliv z nás... Myslím z hlediska vojenské bezpečnosti. Její otec by nás upozornil. Nedovolil by nám, abychom se tady usadili... nedovolil by jí, aby tu celá ta léta bydlela." Breed se usmál. "To jste celý vy, kapitáne, že?" řekl. "Vy jste vždycky neo344 345 mylný... vy, ktery jste tolik nadělal s utajováním, jste nakonec přivedl své muže na Stokes Manor a riskoval vyzrazení svého tajemství ženě, která je zamilovaná do nacistického důstojníka." Chystal se nastoupit, ale ještě se obrátil a zeptal se starostlivě: "Myslíte, že bude v pořádku?" "Pravděpodobně. Byla až dosud. Pravděpodobně nás oba v plném zdraví přežije, pane plukovníku." Breed pohlédl na modrou oblohu nad Kanálem. "Dobré počasí pro invazi," řekl. "Už to nebude dlouho trvat. Život se tím zjednoduší, že, Reismane?" Nasedl do vozu a odjel. 33 Konečně 20. května zavolal Osterman z Londýna. "Ksakru, kde jste byl, seržáne?" zeptal se Reisman podrážděně. "Mezitím už jsme mohli být v Berlíně." "Nepočítal jsem, že zatím někam odjedete." "Jak to víte?" "Ale, ochomýtám se tu a tam, poslouchám, o čem je řeč," řekl Osterman. "Koukni, chlapče, je mi líto, že to trvalo tak dlouho. Ted jsem ti k dispozici, kdykoliv budeš chtít. Když jsem byl ve Skotsku, zajel jsem znovu na ten dispenzář do Glasgow a podíval se podrobněji na několik chlapů kvůli Odellovi. Nic... nikde ani stopy. Už zbývá jen jedna věc, o níž se dá uvažovat. Jak jsem říkal minule, zajedme tam s tím hochem. Možná že to přinese něco v jeho prospěch, možná ne." Reisman se podíval do kalendáře. Byl už ve značné časové tísni. "Což tak pátek šestadvacátého?" zeptal se. Byla to dlouhá jízda na sever do Glasgow - vlak jel pomalu, zastavoval, byl přesouván na vedlejší kolej, protože na jih neustále proudily soupravy s vojskem a vojenskou technikou, a tak měl Odell spoustu času přemýšlet o tom, co bylo, co je ted a co ho čeká. Jako u vytržení hleděl okénkem na tyto vlaky a občas se mu zdálo, že pluje přímo proti směru, proti mocnému a nekonečnému proudu. Kapitán a jeho přítel seržant Osterman, o němž nyní Odell věděl, že je komisařem kriminálky, seděli proti němu. Četli noviny a časopisy, jako se o to pokoušel i on, podřimovali, povídali si tiše, aby je neslyšel, ale s ním mluvili málo. Věděl, kam jede, věděl, co se po něm chce, věděl, že oba dva riskují, aby mu pomohli, i kdyby to nemělo znamenat víc, než že nakonec dosáhne trošky klidu. Myslil si, že nikdo v celé té zatracené armádě nemůže mít lepšího kapitána, než je Reisman. Když ho ten komisař dnes ráno vyzvedl v táboře, kapitán tam nebyl. Odella připoutali k vozu a on, přestože měl na sobě čistou olivově šedou uniformu, nablýskané výsadkářské boty a na hrudi parašutistický odznak, na ktery byl tak pyšný, se cítil špinavý, nepatrný, zločinný. Když na nádraží v MarstonTyne, kde vystrašen blízkostí věznice dostal chut dát se na útěk, vystoupili z vozu, připoutal si ho Osterman k zápěstí a ačkoliv záměrně přehodil přes pouta plášf, Odell si s hrůzou představoval, co si asi lidé pomyslí. Pak se tam setkali s kapitánem, ktery byl zřejmě v Marston-Tyne přes noc. Nakoukl pod pláší a řekl, že nic takového není zapotřebí - Odell mu byl za to velmi vděčný. Přemýšlel, jaké by to asi bylo být opět skutečně svobodný, co by dělal, kdyby byl, kdyby si mohl

vybrat. Se závistí pohlížel na neznámé spolucestující, muže i ženy, vojáky i civilisty, kteří přistupovali a vystupovali po celou tu dlouhou cestu. Byl rád, že kapitán rozhodl, že bude rychlejší, pojedou-li vlakem. Líbilo se mu být opět mezi lidmi, prohodit s nimi pár slov nebo tiše přemýšlet, co jsou zač, a zároveň pochovat rozporuplnou směsici pýchy a úzkosti z toho, že oni o něm ve skutečnosti nic nevědí, a on jim nikdy nebude moct říct, co udělal, čeho dosáhl v těchto posledních měsících, že jim nebude moct říct o strádání, které nyní prožívá, o směsici naděje, zklamání a strachu, o tom, co možná bude muset co nevidět dělat, jestliže tato cesta nepřinese žádné výsledky, jestliže nevynese na světlo nová fakta, zasutá v jeho mysli, jestliže neposkytne kapitánovi, komisaři a armádě žádný důvod k tomu, aby uvěřili, že je skutečně nevinný. Jeho nálada zmateně kolísala. Mezi Gloucesterem a Liverpoolem s nimi jela v kupé mladá matka s dvěma malými hochy a Odell velice znervózněl z toho, že seděla vedle něho, z její vůně, z občasných vzájemných doteků, jak se vagón otřásal, ze strašného uvědomění si její přítomnosti tady, tak blízko něho. Potil se, cítil se v uzavřeném kupé jako sešněrovaný a dělalo se mu téměř zle. Žena byla prostá, v tmavých jednoduchých šatech, které byly stejně obnošené jako vyšlé z módy, vykartáčované a vyžehlené na cestu, stejně jako ona sama. Její chlapci, kteří v Odellovi vzbuzovali nechtěnou závist, obdiv, nadšení i trpkost, měli na sobě námořnické oblečky s krátkými kalhoty, bílé košile a malé červené vázanky. Žena držela na klíně jejich modré čepice spolu se svou kabelou a ostatními cestovními drobnostmi. Seděla nepohodlně a ztrnule, nohy pevně u sebe, aby neobtěžovala Odella. Ale ti malí chlapci mu pomohli zbavit se poněkud rozpaků, díky jim se zakrátko cítil lépe. Byli povídaví, živí, nadšení tím, že jedou vlakem. Staršího, nebylo mu víc než sedm, přestalo bavit jen tak sedět a číst si. Vstal a začal se prodírat v úzké uličce mezi nohama cestujících kolem své matky k oknu. Zastavil se před Odellem, podíval se na něj, usmál se a zeptal: "Vy jste Amík?" "Ano," řekl Odell a také se na něj usmál. Chlapec k němu přistoupil blíž, ukázal na parašutistický odznak a zeptal se: "Co je to?" Jak se matka naklonila k chlapci, odsedl si Odell kousek dál. "Dej pokoj, Davide," řekla. "Neotravuj pána." Usmála se omluvně na Odella. "Ale to nevadí, paní," řekl vážně. Podíval se tázavě na Reismana a viděl, že mu souhlasně pokývl. "To je parašutistický odznak," řekl Odell. 346 347 "Můj tatínek je námořník. Odešel bojovat proti fricům," řekl hoch důležitě. "Na náš dům spadla bomba. Vyprávj-N mi o Americe." Vtlačil se na sedadlo mezi svou matku a Odella a Odell za chvilku hovořil přes chlapce bez rozpaků s matkou. Byla nesmělá, ale milá a způsob, jakým na něho hleděla a jakým s ním mluvila - byl v tom obdiv k mladému americkému vojákovi a vděčnost za pozornost, kteroL. věnoval jejímu synovi - mu pomáhal cítit se jako muž, zbavoval ho posledních záchvěvů nervozity z její blízkostí a vzbuzoval v něm náklonnost k ní. Když mladá matka se svými hochy vystupovala, podala Odellovi ruku a řekla: "Bůh vás opatruj!" Její vřelé a přirozené gesto mu stáhlo hrdlo, probudilo v něm dávnou, pradávnou touhu a vyvolalo přání jít s ní. Když odešla, upadl do strašlivého osamění a bezejmenného stesku. Jak zůstal sám, vrátil se v myšlenkách k tomu, co bylo, co je a co bude muset dělat. S obavami přemýšlel, co asi je v tom dopise, který předal seržant Osterman kapitánovi na nádraží v Marston-Tyne... "Bowren říkal, že to včera přišlo expres na poštovní stanici, takže to možná bude něco důležitého..." Zatímco Reisman rychle dopis pročítal, pátral Odell v jeho tváři po nějaké známce toho, co v něm je, protože tušil, že se ho to nějak přímo dotýká, i když nemohl říct jak. Zklamalo ho proto, když Reisman řekl zcela klidně: "Chytli jsme to na poslední chvíli." Když přijeli do Glasgow, byla už tma a Odell pocítil, jak se ho znovu zmocňuje ten hrozný neklid. Proč ho sem přivezli? Proč s ním hrají tuhle

hru jako kapitán Kinder s jeho psychologickými triky? Na co si podle nich má vzpomenout? Možná že ani nechce. Copak jim už všechno neřekl? Empíkům, policajtům, vojenskému tribunálu, kapitánovi Reismanovi... je nevinný! Rychle se navečeřeli a vzali si z nádraží taxíka. Odell ukazoval cestu. Vystoupili jeden blok před dispen2árem. "Zrovna je tam velký provoz," řekl roztrpčeně, když stáli naproti vchodu a viděli, jak vojáci vcházejí a vycházejí. "Víš, co po tobě chceme... proč tě necháváme jít dovnitř samotného?" zeptal se ho Reisman. "Ano, pane kapitáne... myslím, že ano, pane kapitáne," řekl Odell neklidně. "Chcete, abych šel dovnitř, rozhlédl se tam... zkusil, jestli se mi podaří vybavit si, co se stalo tehdy v noci. Jak dlouho bych tam měl být?" Osterman mu na to odpověděl. "Patnáct... dvacet minut... až se vcítíš do toho místa. Vybav si všechno znovu. Pak přijel a my tam půjdeme s tebou a o všem si popovídáme." Odell zaváhal, znovu pohlédl na Reismana. "Běž, Mikeu," naléhal na něj kapitán. "Potřebuje to odvahu, postavit se znovu k tomu tváří v tvář... možná větší než seskočit padákem... možná větší než jít do boje. Ty to přece chceš zkusit, ne?" Odell se zhluboka nadýchl a pokusil se napřímit. Líbilo se mu, když mu kapitán říkal Mikeu. Ve skutečnosti nikdy neměl rád to jméno Myron. "Ano, pane kapitáne. Moc chci, pane kapitáne," řekl a rychle přešel na druhou stranu ulice. Když vešel do známé přijímací místnosti a zavřel za sebou dveře, tlouklo mu zběsile srdce v hrudi a dělaly se mu mžitky před očima. Pár čekajících vojáků se tam vesele bavilo. Zdravotník, ktery měl službu, vystrčil hlavu z jedné ordinace, pohlédl zběžně na Odella a řekl mu, aby si sedl a počkal, až na něj přijde řada. Odell byl rád, že je to někdo, koho nezná. Bloudil pomalu kolem dokola očima, až se pohledem zastavil na dveřích místnosti, do níž schoval v té strašlivé noci to děvče. Vyšel odtud voják, prošel kolem něho a vyšel ven. Odell vstal jako v transu, popošel na práh k otevřeným dveřím, obsáhl pohledem holé bílé stěny, kovové lůžko, na němž tehdy ležela rozvalena nahá, stůl s preventivními prostředky, skříňku první pomoci s léky, obvazy, chirurgickými nůžkami a noži. Třesoucí se, zalitý potem, s mrazením po celém těle se otočil a běžel po chodbě k zadnímu vchodu. Jeho prsty ve strachu zalomcovaly těžkou závorou. Otevřel ji a prchal temnou uličkou. Jak unikal potemnělými postranními uličkami a ulicemi Glasgow, pochopil, že právě toto musel udělat, že právě toto chtěl udělat, že právě toto zamýšlel udělat - a byl rád, že to udělal, měl radost, že se toho odvážil, že je tak silný. Vydal se na východ po edinburské silnici, kde stopnul cisternu armádního letectva. Nevěděl, proč na východ... nevěděl, kam půjde...ale musel se dostat pryč z Glasgow... musel být volný alespoň na chvilku... aby udělal to, co musí udělat... aby myslel na to, na co musí myslet, bez zábran. Uvažoval o Londýně, ale ten byl příliš daleko. Uvažoval o mladé matce ve vlaku, která na něho byla tak hodná, která vypadala tak opuštěná. Kdyby znal její adresu, věděl, že by za ní jel. Kam může člověk jít? Jak má někdo takový jako on začít? Bylo mu hanba ptát se řidiče cisterny. V Coatbridge vyskočil z vozu a zamířil k jihu. Nevěděl, proč k jihu... až na to, že nechtěl jít dlouho stejným směrem pro případ, že by ho honili. Musel zamést za sebou stopy, musel je oklamat, najít útočiště, kde by se mohl zastavit, kde by udělal to, co musí udělat. Celou páteční noc a téměř celou sobotu byl na cestě. Lamark, Moffat, Carlisle, pořád k jihu, ničím neveden, a přece veden. Nejedl, ačkoliv měl hlad. Neodpočíval, ačkoliv byl unavený. Na silnicích byla spousta vojenských vozů, a proto pro vojáka tu byla vždy příležitost se s někým svézt, zejména když měl namířeno k jihu. Penrith, Lancaster. Ve Staffordu byli na silnici empíci, kteří uvolňovali a usměrňovali zablokované konvoje, proto vyskočil vzadu z auta se zbraněmi a pustil se přes pole. Věděl, že je zranitelný, že může být snadno zadržen při kontrole průkazů totožnosti a cestovních rozkazů, protože nic

takového neměl. V sobotu v noci došel pěšky do Birminghamu. Bázlivě se ohlížel po vojenských hlídkách a městských policistech a náhle věděl, že tady se musí zastavit. Zeptal se nějakého civilisty, kde je tu nejbližší klub americké armády. Byla to velká budova, plná vojáků, po chodbách chodily sem a tam spousty chlapů, kteří hledali prázdnou postel v noclehárnách přecpaných lůžky, hledali, kde se osprchovat a umýt, kde si sednout a něco přečíst nebo napsat, hledali trochu zábavy, průvodce po městě, čekali na smluvenou schůzku. Odell okouněl na chodbě ve snaze opatřit si průkaz totožnosti, sám udiven smělostí svého nápadu. 34g 349 TJvažoval, že by si měl vyhlédnout nějakého výsadkáře, aby se boty, které měl na sobě, a jeho parašutistický odznak hodily k jeho novému průkazu, ale věděl, že nemůže čekat příliš dlouho. Musí to udělat dřív, než ztratí nervy, dřív než ho najdou. Pověsil se na jednoho chlapíka ze skupiny dělostřelců s malými vaky s cestovními potřebami, kteří si zamlouvali postel a řekli paní, co měla službu, že se chtějí vykoupat, oholit a uložit si tady věci, než půjdou do města. Voják byl přibližně stejně vysoký a hubený jako on, trochu se mu podobal a neměl žádné viditelné hodnostní označení. Odell šel za nimi to velké umývárny, kde se začal svlékat, aby nevypadal nápadně. Díval se přitom, na který volný věšák si ten voják pověsil svoje věci. Počkal, až voják se svými kamarády zmizí ve sprchách, odkud se valila pára, a pak to rychle provedl. Podíval se do náprsní tašky, až když byl znovu venku a spěšně se vzdaloval od klubu. Cítil vinu, ale současně byl podivně spokojený, že ho nouze dohnala k akci. Voják byl prostý vojín. V náprsní tašce byly kromě průkazu totožnosti a cestovního rozkazu také peníze, proto si Odell zašel do restaurace a od večeře v Glasgow předešlého dne večer se poprvé najedl. Bylo pěkné sedět tady, objednávat si jídlo a pití a být obsluhován. Málem se vrhl ven, když do restaurace vstoupila hlídka vojenské policie a začala kontrolovat vojáky, ale vykroutil se, i když mu jeden z empíků řekl, že nemá nárok nosit parašutistické boty a odznak, když je dělostřelec. "Mám na to právo," prohlásil drze. "Prošel jsem výcvikem. Mám kvalifikaci. Vyřadili mě kvůli zranění. Ksakru, vždyt já jsem byl kdysi i zdravotník," řekl a ukázal jim odznak na své staré čepici. Když se ho zeptali, proč nemá žádné výložky ani řádové stužky, jak se patří na chlapa, ktery už toho tolik prodělal, zasmál se vesele a řekl "Nerad se vytahuju". Papíry, které ukradl, však byly v pořádku, proto ho nechali na pokoji. Rychle dovečeřel, vědom si toho, že by nikdy nebyl schopen se takhle vykroutit, kdyby to nebylo kvůli kapitánu Reismanovi. Když si na něj vzpomněl, když si vzpomněl na ostatní chlapy, co asi ted dělají, cítil se provinile, ale pak se přiměl už na ně dál nemyslet. Zas byl venku na ulici a zastavil taxík. Tohle dobře znal. Frajeři v kasárnách vždycky vykládali, že chceš-li najít v neznámém městě ženskou, je nejlepší zeptat se taxíkáře. Znal dokonce chlapy, kteří tvrdili, že to dělali přímo v taxíku v takových městech, jako je Londýn, ale Odell věděl, že něčeho podobného by nebyl vůbec schopen. "Kam to bude, Amíku?" Odell se přinutil promluvit pevně, sebejistě a zkušeně. "Kde všude se tady může člověk povyrazit, Macu? Kde tu najde chlap trochu potěšení?" "Máme tu pár klubů, divadel, biografů a něčeho podobnýho. Hledáš něco takovýho?" "Pro začátek ano. Zavezte mě do nočního klubu, kde je nějaká zábava... a děvčata." Cestou úporně přemýšlel, jak říct, o co mu jde. Hele, Macu, kam bych měl jít, abych zkusil, jaký je to s ženskou... kde bych sbalil nějakou buchtu... nějakou kočku... jako jiný chlapi? Bože můj, kde bych našel nějakou ženu, která by mi pomohla! Ale když se nakonec zmohl vyrukovat s tím, byl celý nesvůj. "Pane... kde myslíte, že bych našel nějakou ženskou? Víte..." Řidič se otočil a uchechtl se. "Pročs to neřek dřív, Amíku? Ted tě to bude stát celou libru." Odell se naklonil dopředu a dal mu peníze. Taxíkář zatočil do vedlejší ulice, stranou hlučné zábavní čtvrti.

"Mám pár zkušenejch holek, ke kterejm tě můžu zavézt," řekl bodře, protože začínal chápat, oč jde. "A taky pár mladších," dodal se smíchem. "Jaký se ti líběj, Amíku? Menší... vyšší.., hubený... macatý... zrzavý ... brunety... bohužel asi neznám žádnou blondýnu." Odell byl rád, že je v taxíku tma, takže řidič nevidí, jak se tváří. "Spíš nějakou starší, myslím," řekl váhavě a pak si přestal hrát na zkušeného světáka. Mohl by ho zahrát jinde, ale cítil, že v téhle záležitosti ne. "Ne, nějaké mladé děvče ne," uvažoval šeptem, že ho taxíkář sotva slyšel. "Nemusí to být krasavice, ale aby vypadala hezky... aby byla milá... ne žádná chtivá, žádná vášnivá, ale ochotná... nějaká, která dovede být hodná..." Nějaká, která by mu pomohla udělat, co musí udělat, aby konečně poznal ty věci, co mu nahánějí takovou hrůzu... aby dokázal žít... aby dokázal zemřít... protože jak by teď mohl stanout tváří v tvář smrti, aniž by to zkusil, aniž by to poznal... Taxíkář zajel k chodníku a ve tmě se po Odellovi zkoumavě podíval. "Znám jednu," řekl. Je to milé starší děvče... zase ne tak stará. Kolik máš peněz?" Odell mu dal všechno, co bylo v náprsní tašce, až na jednu libru. Věděl, že když bude ještě peníze potřebovat, může pak zas nějaké ukrást. Taxíkář si něco z toho vzal a zbytek mu vrátil. "To pro ni bude víc než dost," řekl. "Počkej tady." Zmizel v činžáku s lacinými byty a Odell během těch pár minut, co musel čekat, přemáhal nutkání utéct. Taxíkář se znovu objevil, otevřel mu dvířka a řekl: "Je to všechno zařízený, Amíku. Čeká na tebe. První patro vzadu. Je to dobrý děvče... milá jak tvá vlastní matka, jestli se neurazíš." Když zaklepal, otevřela mu a zvědavě se zadívala z osvětleného bytu do tmavé chodby. "Pojd dál, Amíku," řekla s úsměvem. Bohudík je oblečená, myslel si Odell, když váhavě vstupoval dovnitř. Bohudík tu byli sami... nebyl to veřejný dům... nebyl to bordel, kde se všude povalují podnapilé ženské... kde se hraje na piano a kde je plno divokých, chtivých a opilých mužských... kde každý ví, proč jsi tady a co tu chceš. Zavřela za ním, otočila se a nejistě se po něm podívala. Odellovi tlouklo srdce jak sbíječka, bolest ve slabinách se ozývala silněji. Očima bloudil po laciném zařízení, po podlaze, po lampách, po stropě a po barvotiscích krajin na vytapetovaných stěnách obýváku a nutil se myslet na to vše. "Dej mi svoji čepici," řekla a přistoupila k němu. Odell začal couvat, cítil, že se mu točí hlava, chtělo se mu utéct pryč. Stálo ho nadlidské přemáhání zůstat stát na místě a přestat se chvět. Vzala mu z rukou propocenou zmuchlanou čepici. Šířila kolem sebe vůni silného sladkého parfému. Měla prostou tvář, trošku baculatou, ale plet měla hladkou. Zdálo se, že je čerstvě napudrovaná a nalíčená. Odhadoval, že nemá daleko do čtyřicítky. 350 351 "Jmenuji se Barnesová... ale ty mi teď říkej Noro," řekla vesele. "Jak se jmenuješ ty, Amíku?" "Myr-Mike Odell," řekl chraptivě, protože bylo příliš pozdě, aby to vzal zpět a uvedl jméno, jaké je na ukradeném průkazu. Přemýšlel, zda existuje pan Barnes a kde asi je. Sledoval ji očima, jak jde a klade jeho čepici na sekretář. Měla plné poprsí, což se mu ubilo, a široké boky a hýždě. Zhluboka se nadýchl, když si pomyslel, jak se vzdouvají pod levnou bavlněnou látkou. Obrátila se zase k němu a vykládala dál, že se zrovna chystala odejít, když se tu zastavil její přítel s tím, že má jednoho příjemného mladého Amíka, který hledá společnost... "To je hezké jméno... Mike Odell. Zní to irsky. Nejsi Ir, Miku?" Nevím." Zasmála se. "Ty nevíš?" "Ne, paní. Víte, já jsem nikdy nepoznal ani matku, ani otce. Prostě se jen tak jmenuji. Já ve skutečnosti nevím, kdo jsem. Po pravdě řečeno, vůbec se nejmenuji Mike, ale Myron." "Myron," opakovala po něm zpěvavě, protahovala přitom samohlásky a vyslovovala důrazně souhlásky. ‚To je pěkné jméno. Líbí se mi víc." Rozjasnil se, když to slyšel, hned se s ní cítil příjemněji a téměř ho přešly rozpaky, když tu ona pokývala smutně hlavou a řekla: "Ani matku ani otce... ubohý chlapče. A teď tady bojuješ za svou vlast... a také za naši. Jsi jistě

hodný chlapec." Přistoupila těsně k němu a přitiskla mu rty na tvář. "Ted tady... tě Nora udělá šťastným, jestli to je to, co chceš." Vzala ho za ruku a vedla ho do dalšího pokoje. "Pojď dál, podívej se, jaké to tu mám," řekla pyšně. "Mám to tu útulné. Bude se ti tady líbit. Budeme ted mít celou noc pro sebe, když jsi tady. Nikam ted nemusím chodit a někoho shánět... a můžu ti říct, že taková noc mě moc nelákala, Myrone." Odell ustoupil zpět, proto se obrátila a znovu na něj nejistě pohlédla. "Můžu jít něco koupit, paní Barnesová? Třeba láhev whisky... nebo něco k jídlu?" Usmála se na něj a jemu se zdálo, že pochopila jeho nervozitu, a byl jí za to povděčný. "Říkej mi ted Noro, Myrone," řekla. "Neříkej mi paní Bamesová. Je to jen jméno... jako to tvé. Nic to neznamená. Děkuju, už jsem večeřela. Ale jestli se chceš napít, mám tu kapku brandy. Nemusíš pro nic chodit. Vezmeš si?" Ach ano, děkuji... rád si dám." Odell se spustil do křesla. Nervy mu jen hrály ale přiměl se sedět bez hnutí a klidně přihlížet, když přinesla láhev a skleničku. První sklenku vypil naráz. Usmála se a nalila mu znovu. "Napij se ještě," řekla, ale když zvedl sklenku, položila mu ruku na ústa a řekla: "Pomalu... Všechno bude v pořádku... Ted se neopij, Myrone." Mrkla na něho, postavila láhev na stůl a sedla si do druhého křesla. Tentokrát jenom usrkl a pak křečovitě svíral sklenku a hleděl do ní, aby se nemusel dívat na ni. Cítil, jak se mu teplo první sklenky rozlévá po těle, jak proniká do jeho údů a tiší jeho nervy. Vrhl na ni pohled, usmála se. Je tak milá, myslel si. No tak, vyprávěj mi něco o sobě, Myrone," řekla. "Spousta chlapců si chce nejdřív popovídat... to je v pořádku. Někteří si chtějí víc popovídat než cokoliv jiného... to je taky v pořádku." Zasmála se srdečně sama sobě. "Někteří dokonce říkají, že jim připomínám jejich matku. Co si o tom myslíš, Myrone? Že je to hrozné říkat něco takového děvčeti" "Ach ano... Ne, chci říct ne... Nikdy bych vám něco takového neřekl," přitakal Odell rychle. Naklonila se dozadu, zabzučela jakousi melodii a bubnovala prsty do opěradla. Odell se ještě jednou trochu napil, podíval se jí do očí, pak se znovu zadíval do sklenky a s velkým sebezapřením začal mluvit, mluvil tak potichu, že se musela nahnout dopředu, aby slyšela, co říká. "Musíte mi rozumět, paní Barnesová... Noro," řekl. "Já musím něco udělat... Já nejsem to, co si myslíte... Nemohu vám říct... Já jsem panic," vyrazil ze sebe. "Já nevím... já nemůžu..." Ale ted... to je v pořádku, Myrone," řekla a přistoupila k němu. Klekla si, položila mu ruce na kolena a pohlédla mu do obličeje. "Já kdysi také byla panna, víš." Třásl se při jejím doteku, ve slabinách ho svírala bolest, a aby překonal mučivou úzkost, strach, hanbu, neznámou minulost i budoucnost, vzpomněl si a zoufale se upnul k tomu silnému a odvážnému, co dokázal v posledních měsících... co dokázal právě dnes. Cítil, jak si její prsty pohrávají s parašutistickým odznakem na jeho hrudi. "Tys opravdu jeden z těch, co skáčou z letadla?" zeptala se s jakousi posvátnou hrůzou v hlase. "Ano, jsem," řekl hrdě. "Pak myslím, že na světě není nic, čeho by ses musel bát," pohlédla na něho s tak upřímným obdivem, že se nadmul pýchou. Budeš výborný. Vím, že budeš, Myrone." Vzala ho za ruku a lehce ho třepla do nohou. "Pojil ted se mnou. Napij se, jestli chceš. Ukážu ti nejlepší místo v mém bytě. Mám to tam docela pěkné... docela útulné." Šel s ní. Vedla ho za ruku jako malého chlapečka a jemu se to líbilo, pevně se jí držel. U postele svítila lampička. Pokoj téměř neviděl, ale řekl přerývaným hlasem "Ano, je to tu moc pěkné," a s divoce tlukoucím srdcem se odpotácel zpět do obývacího pokoje, kde klesl do křesla a znovu vyprázdnil svou sklenku. Stála ve dveřích a zklamaně na něho hleděla. "Ty mě nemáš rád?" zeptala se... Tu se mu náhle mihla hlavou hrozná vzpomínka na debilní děvče v dispenzáři... slyšel, jak říká... Ka-te-ři-na... Ka-te-ři-na... Kačka... Kačka... Máš mě rád, Máárune?... Pojil sem... Pomiluj Kačku... Máárun má strach... Rozklepal

se úděsem, pevně zavřel oči a pak je zase otevřel a viděl ženu ve dveřích... "Ach mám... ano, moc," řekl hodně nahlas, aby se zbavil toho přízraku. Žena se zasmála a pokročila k němu. "Ne, prosím... nechodte... zůstaňte tam. Chtěl bych jen vidět ... Chtěl bych vás vidět... jen tak, neoblečenou," řekl vzrušeně. 352 353 ,To bude všechno?" "Nevím." "Dobrá, synku... Není toho na mě moc k dívání, jestli ti jde jen o to," řekla chladně. "Ano, je," řekl náhle prudce, vyděšen, že nebude chtít. "Jste moc pěkná... jste opravdu krásná." Už zase na něj byla milá. "Dobře," zamumlala téměř stydlivě. Zmizela v ložnici a Odell chtěl běžet za ní a křičet Ne, ne tam, kde na vás nevidím!... Musím vás vidět a poznat, co je vlastně žena! Ale ona byla za okamžik zpátky a postavila se ve dveřích vysvlečená do kalhotek, z nichž jí vyčuhovaly punčochy. Nedívala se na něj, jak kdyby tu nebyl. Byl rád, protože tak si to přál, ale pak se ho dotkla, a tím zostřila palčivou bolest v jeho ztvrdlém přirození, bolest, která ho dráždila a popichovala, která vyvolala a zpřítomnila dávné rány, dávné noční můry a obavy. Rychle, jemně a nesměle přelétl očima po nohách, kolenou, bílých silných stehnech, holých pažích, ramenou a šíji, po ňadrech vysoko vyklenutých a pevně spoutaných. Pak znovu zašla do ložnice a nechala ho tam rozechvělého, aby si na okamžik odpočinul. Slyšel, jak si stahuje korzet, jak pleskl o její kůži, slyšel, jak zavrzala postel, když na ni usedla a když vstávala. A zase stála ve dveřích, kalhotky shrnuté přes hýždě, a oběma rukama šmátrala vzadu, aby si rozepla podprsenku. Odell se odvrátil, pevně sevřel nohy, potom se otočil zase zpátky a vyjekl, když před ním odhalila bílé, pohupující se těžké prsy. Když na něj pohlédla, sklopil stydlivě oči. "To je v pořádku. Dívej se na mě. Chci, abys ses díval," řekla. "Líbím se ti teď?" Pozvedl oči, ne k její tváři, ale k tmavým hrotům bradavek a snažil se rozpoznat, zda jsou skutečně tvrdé a vztyčené, jak to vykládali frajeři v kasárnách. Nemohl to rozeznat. Celý se třásl a povstal. "Stůjte tam... prosím," žádal ji úpěnlivě a kráčel k ní. Ach Bože, jak by chtěl přiložit k nim svá ústa. Naklonil se, dotkl se rty její pokožky, přejel po ní měkce tváří a zasténal, zabořil obličej do jejího chladivého těla a prodíral se dolů, když tu pochopila, co chce, a nazvedla rukou prs a vložila mu bradavku do úst. Přitiskl se k ní a zdálo se mu, že prožívá celý dlouhý věk neuvěřitelného štěstí, i když to možná byly jen vteřiny, cítil její ruku ve vlasech, cítil, jak ho tlačí k sobě, slyšel, jak mu něžně a láskyplně špitá do ucha, cítil, jak ho vede do ložnice a jak s ním klesá na lůžko. Pak mu sundala bryle - "Škrábou," vysvětlila mu - a on věděl, že musí sám jednat, že ona se mu musí přizpůsobit, protože jinak se mu vše vymkne z rukou a dojde až na to, nač není připraven. Začal se vzpěčovat. "Dejte mi bryle," řekl. "K tomu je vůbec nepotřebuješ, synku." "Potřebuju. Chci se na vás dívat. Bez brylí vás nevidím." Nasadil si je a zeptal se: "Zdá se vám, že vypadám legračně?" "Ne, Myrone... samozřejmě že ne, jsi hezký hoch." Znovu jí byl vděčen, že mu rozumí, že je milá a že dělá, co on chce, a odpustil jí, že mu podruhé řekla synku, protože to neměl rád, ale at mu tak říká, protože ji nechce urazit, nechce riskovat, že něco pokazí, nechtěl se zatěžovat žádnou rozmrzelostí nebo zlostí. Zvedl se, natočil stínítko lampičky tak, aby ji plně osvětlovala, a přistavil druhou lampu těsně k posteli. "Co děláš?" zeptala se neklidně. "Chci vás vidět. Sundejte si to," naléhal. Nadzvedla hýždě a stahovala si srolované kalhotky, které měla shrnuté mezi pupkem a stehny. A Myron Odell, skrytý za lampou jako divák v pološeru hlediště, tajil dech a pozoroval s lačným, radostným a provinilým údivem, který mu pěnil krev v žilách, úplnou, děsivou nahotu paní Nory Bamesové, jež tu hrála roli jeho hvězdy-matky-sestry-kamarádky-učitelky-pěstounky-prostitutky-manželky z jeho zlých i překrásných snů. Myron Odell se nadýchl a důkladně si prohlížel s hladovým, radostným, vzrušujícím a

provinilým údivem její naprostou, ohromující nahotu. Když zpovzdáli prozkoumal každý centimetr jejího těla, každý výčnělek a prohlubeň každý otvor a tajemství, naplnilo ho poznání a jistota, že se narodil z právě takové ženy a že ted je vše v pořádku, protože se tam vrací, protože ví, odkud přišel, protože ted vidí to, co nikdy předtím, a byl tak rád, že už mu ted ani nevadilo, že možná bude muset umřít. Přistoupil k ní, pořád ještě oblečený, naklonil se nad ní, jak ležela na posteli, a dotýkal se tu a tam jejího těla, nyní teplého a vlhkého, něžně, užasle a ostýchavě hnětl ty výčnělky a hladké plochy a prohlubně na jejím těle, zajížděl prsty opatrně a nejistě do jejích otvorů a tajemství, zatímco se ona svíjela a kroutila, vzpínala se k němu a opět se mu vzdalovala a sténala blahem "Ach, Bože, tys úžasný, synku... Myrone... Tys takový nesmělý... To jsem já, kdo ti má dát takové potěšení... Jen pokračuj!" Odell v sobě cítil obrovskou sílu, cítil, že ji ovládá tak, jak ani nečekal, že ona je žádostivá a že to není naopak, jak to bylo vždycky až doposud - a byl radostí bez sebe! Svlékni se, Myrone!" vydechla. "Ted... prosím... vysvleč se!" Vnímala jeho strach, s velkým úsilím se ovládla, vzala ruku, jíž se jí dotýkal, políbila mu prsty a otázala se: "Co ti nahání strach, Myrone? Já jsem čistá... jsem v pořádku." Odell seděl na posteli, stehna pevně sevřená, s mučivou úzkostí vrtěl hlavou a dovolil jí, aby vzala jeho ruce a přejela s nimi znovu po svých prsou. "Bojíš se žen? Neboj se, Myrone. Jsi silný... odvážný... dobry." Nadzvedla se a něžně ho uložila do polštářů, promlouvala k němu tiše, povzbudivě, hladila ho po tvářích a po krku. Nahnula se a vtiskla mu přímo na rty polibek, zajela jazykem do jeho úst, kolem jeho jazyka, kolem tváří a zubů, a ted sténal on stejně jako ona, natáhl se po velkém bílém ňadru, které viselo nad ním, a jak ho držel v ústech, cítil se bezpečný a štastný, zatímco její prsty se pilně zabývaly jeho oblečením. Svlékala ho. Ach Bože, svlékala ho. Obnažovala ho. Ale vedla si přitom něžně, nespěchala, byla žensky mírná a mateřsky pečlivá. "Uvolni se," šeptala těžce oddychujíc, když mu uvolňovala kalhoty. "Nech 354 355 mě, udělám to všechno sama." Její hbité prsty ho laskaly. "Ach Bože, tys krásný," sklonila se nad ním a políbila ho tam. "To bolí... to strašně bolí," zanaříkal Odell. Viděla jeho zoufalý výraz, pevně zavřené oči, zaťaté pěsti. "Co ti je?" "Tam!" ukázal. "Moc to bolí... Já nemůžu... Byl jsem tam raněn." "Ve válce?" zeptala se s náhlým porozuměním a soucitem. "Ne... o mnoho dříve... když jsem byl chlapec. Doktor mi řekl, že si to jen představuju, ale to není pravda. Je to tam... ty bolesti... nemůžu... nezlob se, Noro... nemůžu." Za zavřenými víčky, ve vědomí zamlženém bolestí a strachem, slyšel, jak s ním hovoří, jak ho sladce konejší: "Ach ne, ne, chlapče ne... Zůstaň ležet a nehýbej se... neříkej nic... nemysli na to... já to všechno udělám... bude se ti to líbit, Myrone. Vím, že se ti to bude líbit... jsem dobrá... jsem moc dobrá... bude se ti to líbit..." a cítil, jak se postel pohnula, jak zavrzala, jak poskočila, když s ním na ni znovu dolehla, a cítil neuvěřitelný příliv tepla a vlhka, jak se po něm vlnila nahoru a dolů, nahoru a dolů... a jeho stará bolest pominula a zachvátila ho nová, sžíravá, která v něm stoupala a stoupala, až těžce oddychoval a sténal a kousal se do rtů a zatínal prsty do jejích hýždí a ona ho povzbuzovala a prosila "Vydrž, ach chlapče, vydrž!" a byl to strach, co ho ochromovalo, co ho zdržovalo, co mu bránilo jít, co ho nutilo ovládat se, co mu zabraňovalo jít dál, když na něj doléhala svou vahou, nahoru a dolů, když vrhala své tělo proti jeho tělu a vtahovala ho... "Tys dobrý, tys dobry... ach, chlapče... Ach, Myrone, tys dobry... jiní jdou tak překotně, že ani nevím, že jsou tam... ale tys dobrý... tak dohry... áááách!" Odvážil se jít a cítil, jak ho strhává vlna vrcholícího vzrušení a odplavuje stud a strach a bolest a boj a smrt, a Myron Odell byl přemožen dokonalou blažeností. V nedělním dopoledni si pyšně vykračoval o padesát

mil dále k jihu do Gloucesteru. Kostel, do něhož vešel - protože to také bylo součástí jeho záměru připravit se na všechno, co může později přijít - se zdál být téměř naprostým protikladem katedrály, v níž byl zasvěcen předešlé noci. Byl to krásný stary kostel a on seděl v zadní lavici v přestávce mezi dvěma bohoslužbami a vstřebával do svého těla, do svých kostí a svých nervů kameny a dřevo a samotného Krista tam nahoře na kříži a nádherné zvuky varhan a sladkou vůni kadidla a klid a mír tohoto místa, protože byl tohoto rána neskonale šfastný a miloval svět. A v rozpoložení, v němž se prolínala pokora, vděk a sebeuspokojení, znovu prožíval příjemné a radostné podrobnosti toho, co se mu přihodilo - ne, toho, čeho on sám dosáhl, a znovu a znovu si pro sebe opakoval, jako by se modlil růženec: Byl jsem s ní, Byl jsem s ní, Byl jsem s ní. Poprosil kněze, aby ho vyzpovídal... "Zpovídám se vám, otče, že jsem zhřešil," mumlal po paměti s těžko skryvanou radostí a pokračoval hrdým výčtem toho, co dělal předešlou noc... "A nejenom jednou, pane... otče, chci říct... i když i to samotné bylo víc, než jsem kdy čekal, že mi Bůh nadělí. A on mě nepotrestal. Ne, on mě odměnil. Toužil jsem ukojit své smysly. Ano... rád jsem se tomu oddal... vychutnával jsem radosti těla... a bylo to, jako bych spočinul v rukou Kristových... ta hrozná bolest... ta hrozná fyzická bolest tam... v mém přirození... a nejen fyzická bolest, ale i duševní muka po celá léta... byly náhle pryč... všechno to bylo pryč, pane... otče. Chci říct, že najednou jsem se toho zbavil a že jsem byl muž. A spal jsem jako mimino... jak se říká o miminech, že spějí, ale já jsem to nikdy nezažil, protože když jsem byl mimino, neměl jsem ani matku, ani otce, a myslím, že jsem tak nikdy nespal. A potom, když jsem se probudil a uvědomil si, co jsem udělal a kde jsem a že ona je tam a ta bolest všechna je pryč... zatoužil jsem po ní znovu... a přímo pak jsem to tam udělal... a tentokrát, protože už jsem věděl, kam mám jít, jak se to dělá, jsem na to šel jako muž... a ona to tak chtěla, otče, a já to chtěl... a potom jsem se cítil spokojeně a nádherně. A pak ještě jednou později. Třikrát za jednu noc, otče. A pak jsem jí dal všechny peníze, co mi zbývaly... víte, pane, to vlastně nebyly moje peníze... tím jsem zhřešil... vím, že tím jsem zhřešil, ale musel jsem, ale o tom vy nic nemůžete vědět, protože to je jiná záležitost a o té vám nesmím nic říct... ani vám... a já jí dal všechny ty peníze, protože na mě byla tak hodná, a ona je ani nechtěla, ale já ji donutil, aby si je vzala, protože tam, kam jdu, nebudu žádné peníze potřebovat a jak jsem řekl, to stejně nebyly moje peníze, a já si z toho nechal jen jednu libru... abych ji dal na kostel, otče... chci ji dát do košíčku, až se tu bude vybírat, protože ji nebudu potřebovat a chci ji věnovat na kostel... a já dnes ráno nesnídal... jsem na cestě od svítání a nic jsem nejedl, protože se musím zrovna ted vyzpovídat a jít k přijímání, protože to je možná naposled v mém životě, kdy to můžu udělat. A ještě také něco jiného, otče... víte, já jsem nevinný... já ted vím, že jsem nevinný... a že se vám to může zdát hloupé, když chlap tvrdí, že je nevinný, ale já vám ani nemůžu říct, z čeho jsem nevinný... ale víte, celou tu dobu mi říkali, že jsem vinen a že jsem udělal něco skutečně moc špatného a nikdy jsem si tím nebyl jist, protože jsem měl ta okna, kdy jsem nemohl vědět, co se děje... a jedno jsem měl právě tehdy, když jak oni říkají, jsem se provinil, ale já si nemyslím, že bych mohl udělat něco tak hrozného, a pořád jsem jim říkal, že jsem nevinný, ale nikdo mi nevěřil... ale ted mám jistotu, protože jsem zažil to, co jsem udělal minulou noc, a to bylo dobré a nádherné, i když vy, otče, říkáte, že je to hřích... a já neměl žádné okno a nezranil jsem Noru... a vůbec nechápu, jak bych to mohl udělat tehdy jindy, jak to oni tvrdí... A je toho víc, otče... mnohem víc... trvalo by to celé dny, než bych se z toho vyzpovídal... možná celé roky... nevím... musel bych se vrátit zpátky, když jsem byl

ještě chlapec... nechodil jsem na mši... nechodil jsem ke zpovědi... ale pro tentokrát je to všechno, otče, protože já ted budu muset jít, nebo bych se jinak dostal do ještě větších potíží... vím, co musím udělat, aby to bylo v pořádku..." Odell uslyšel zpoza závěsu hluboký chápavý povzdech... a jemnou otázku, zda se cítí dobře... dojímavou starost o jeho fyzické a duševní zdraví... a přísné, ale ohleduplné napomenutí, aby ihned zašel za lékařem nebo za svým velitelem... "Ach, mně je výborně, otče... naprosto výborně," přesvědčoval ho. "Ano, pane, promluvím se svým velitelem, tak jak si to přejete... půjdu za ním hned, 356 357 jak se vrátím zpět. Ale co mám za pokání?... abych mohl jít k přijímání. Už dávno jsem nebyl, otče. A moc bych chtěl jít. Potřebuji jít. Možná že už nikdy nebudu mít možnost jít." Překvapilo ho, jak málo dostal za pokání uloženo - pětkrát Otčenáš a pětkrát Zdrávas Maria. A hlas za závěsem mu začal dávat rozhřešení... "Nechť z tebe náš pán Ježíš Kristus sejme..." a Odell začal v odpověd odříkávat hluboce dojat svou kající lítost..."O můj Bože, upřímně lituji, že jsem tě urazil a hluboce si ošklivím všechny své hříchy, protože se hrozím ztráty nebes a pekelných muk..." Pomodlil se své pokání, zůstal na mši, přijal svaté přijímání, věnoval svou poslední libru na kostelní sbírku a opět se vydal na cestu směrem k jihu. Šel pěšky, poklusával, běžel, stopoval celý den a noc, popoháněn něčím, co bylo silnější než on. A spolu s ním a kolem něho projížděly nekonečné konvoje šedozelených nákladních aut plných vojáků, zbraní, munice a pohonných hmot, mířící k jižnímu pobřeží Anglie, a pole se zelenala, ale ne obilím, zelenala se obrovskými maskovanými vojenskými skladišti, a při okrajích silnic, míli za mílí, duněly zamaskované tanky a těžké dělostřelectvo a obrněná vozidla a vozy s municí, pásy těžkopádně řinčely, jak uháněly v mohutných proudech. A Odell chtěl, aby byl při tom, aby byl v předvoji s kapitánem Reismanem a dvanácti špinavci. At je vinen či nikoli, to mu bylo jedno. Nechtěl zůstat stranou této největší události, která se za jeho života odehrávala nebo se měla odehrát na světě. 34 Reisman nebyl ani trochu rád, když v pondělí ráno viděl přijíždět do tábora Kindera. Bláhově si představoval, že kdyby Kinder zůstal mimo do té doby, než to tady zlikvidují, všechno by se nějak během zbývajících dnů vyřešilo, nebo by se vůbec nic nestalo. Ale sám přece věděl, že .Kinder přijede z Londýna, aby jiin pomohl vyklidit Stokes Manor, a že jeho příjezd nelze nijak odvrátit. Spěšný dopis, který mu předal Leon Osterman na nádraží v Marston-Tyne, byl od Kindera. Uvedl Reismana a dvanáct špinavců do stavu pohotovosti. Měli se připravit k opuštění Stokes Manoru ve středu 31. května, plně vybaveni pro své poslání, a utábořit se na letišti na Breedově základně. Kinder už byl v baráku víc než půl hodiny a sledoval Reismana a jeho muže, kteří mu předváděli na modelu zámku de la Vilaine svůj plán útoku, když si všiml, že Reismanův hlas a chování je podrážděnější než obvykle, a nakonec mu došlo, že je zde jen jedenáct vězňů. "Kde je Myron Odell?" otázal se znepokojeně. Muži na něho hleděli s hrobovým mlčením. Věděli, že Odell je pryč, ale nevěděli proč a jak a kde. Reisman jim nic neřekl. Někteří se obávali nejhoršího - že Odell byl odvezen zpět do vězení na popravu, ačkoliv nechápali proč, pár si jich myslelo, že uprchl, čemuž těžko mohli uvěřit a co je pořádně štvalo - že on měl nervy to udělat, a oni ne, a že je nechal na holičkách ted, když už je vše tak daleko. Reisman vzal Kindera do své kanceláře, zavřel dveře a řekl mu, co se stalo o Leonu Ostermanovi, o nepovolené cestě do Glasgow, jak čekali půl hodiny před dispenzářem a pak vešli dovnitř a zjistili, že Odell utekl zadním vchodem. Osterman běhal sem a tam po uličce a rozzuřeně vykřikoval: "Parchant jeden! Vzal roha. Mizera nevděčnej. Hned dám vyhlásit poplach. Empíci, kriminálka, městská policie, Scotland Yard... všechny služby. Nebude venku dýl jak pár hodin." Vrhl se k telefonu na stole v přijímací kanceláři, ale Reisman ho zadržel.

Kinder zděšeně vykřikl "Pro Boha! Proč? To může zdiskreditovat a zničit celý náš plán... měsíce naší práce! Co s tím ted děláte, Johne?" "Nic. Osterman po něm stále pátrá na svou pěst. Jsem s ním od té doby každý den v kontaktu. Nikde ani stopy... a domnívám se, že za to musíme tomu našemu parchantovi být vděční," řekl s nádechem podivné hrdosti. "Cokoliv oficiálního by vyvolalo velkej brajgl. Koneckonců jsme se podíleli na jeho útěku. Když se to provalí, může to zničit celou operaci. Hledání musí probíhat v tichostí... informace musejí být naprosto diskrétní, a jestli tohle někdo umí, pak je to Osterman." "Co jestli ho nenajdete?" zeptal se Kinder. "Budu to muset hlásit, Johne. Nemůžeme ho nechat jen tak se volně potloukat. Ví toho moc." "Nikomu nemusíte nic hlásit, Stue," přesvědčoval ho Reisman. "Nevím, proč Odell uprchl... ale o projektu Amnestie nic nevybreptá. To by byl jeho konec. Quién sabe? Možná že měl velký strach z toho, co je před nimi... možná že je skutečně nevinný a tohle je pro něj chvilkový únik, aby se pokusil dokázat to sám... možná že si uvědomil, že je opravdu vinen nebo to možná věděl celou tu dobu a čekal na příležitost, jak pláchnout." "Ne, skutečně věřil, že je nevinen," řekl Kinder. "Nemohl mě klamat. Ne po celý ten čas, co jsem strávil rozhovory s ním... co jsem ho testoval." Zavrtěl nevěřícně hlavou. "Ze všech chlapů v téhle partě byl on poslední, o kom bych si pomyslel, že chce uprchnout." "Snad," řekl Reisman zamyšleně. Ale co neřekl, bylo, že v těch několika posledních dnech cítil podivuhodnou úlevu - že Myron Odell, at vinný či nevinný, vzal svůj osud do svých vlastních rukou a že si uspořádá sám svůj vlastní život. Když tentýž den v pozdním dopoledni rozebírali pod Reismanovým a Kinderovým dohledem ohradu z ostnatého drátu, zaslechl Reisman výkřik seržanta Bowrena na střeše ubikací. Poté co se v sobotu časně ráno vrátil Reisman bez Odella a řekl mu, co se stalo, začal Bowren znovu nosit zbraň a chodit na stráž. Seržant mířil samopalem na cosi, co vycházelo z lesa směrem k ubikacím, a Reisman s Kinderem tam běželi, aby viděli, co se děje. Reismanovi poskočilo srdce v hrudi. "Mizera jeden... koukněte se!" vykřikl. Když se Kinder konečně zmohl na slovo, zamumlal: "Návrat ztraceného syna." 358 359 Myron Odell, unavený, otrhaný, špinavý, tam stál s rukama vzhůru, poslušný Bowrenova rozkazu, ale s vítězoslavným výrazem v tváři. Reisman ho hbitě prošacoval, našel však jen ukradenou náprsní tašku. "Rád bych to poslal zpátky tomu chlapovi, kterému patří, pane kapitáne," řekl Odell provinile. Reisman dal tašku Kinderovi. "Proč ses vrátil, Myrone?" zeptal se. Odell spustil ruce a podrbal si modřinu na tváři. "Nevím, pane kapitáne... Prostě jsem chtěl. Musel jsem, myslím." "Proč?" Odell neuhnul před Reismanovým upřeným pohledem. "Našel jsem tu něco, co jsem nikdy předtím neměl," řekl tiše. "Vy jste mi to dal... úctu... hrdost... možná odvahu. Důvěřoval jste mi... a já o to nechtěl přijít." Tentokrát to byl Reisman, kdo v rozpacích uhnul očima. "Přišel jsi tam na něco... o sobě... o tom, co se stalo?" Odell zavrtěl hlavou. "Ne. Pořád si myslím, že jsem nevinný, pane kapitáne... ale na tom už ted vůbec nezáleží." Kinder na něho nevěřícně zíral. "Jak jste se proboha dostal z Glasgow až sem?" zeptal se. "Kromě vojenské policie je jižní Anglie odříznuta kordonem dvou tisíc pracovníků kontrarozvědky." Odell se ušklíbl a podrbal si modřinu na obličeji. Všimli si, že má na jedné ruce ránu se zaschlou krví a opuchlé kotníky prstů. "Vím, pane kapitáne. Potkal jsem jich pár za svítání před zátarasy z ostnatého drátu u Tauntonu. Neřek bych, že jsem jim moc ublížil. Jen tolik, abych je poslal k zemi, svázal a vypůjčil si jejich džíp. Nechal jsem ho poblíž Stokesmouth Village a vzal jsem to přes pole přímo sem." Natáhl zraněnou ruku k Reismanovi. "Měl jste pravdu, pane kapitáne. Když se na to jde pěstma, může se člověk zranit. Pro příště si to musím pamatovat," řekl a udeřil hranou zdravé ruky o předloktí. Když vcházeli do ubikací, pustil Reisman

Kindera napřed a na okamžik zdržel Odella pozadu. "Vyspal ses s ženskou, chlapče?" Odell na něho lišácky pohlédl. "Jaksepatří, pane kapitáne." Tábor byl rozebrán, většina materiálu složena k dalšímu použití, dokonce i hřebíky ušetřili, kde to bylo možné. "Je přece válka, jak víte," napomínal je Reisman přátelsky, když po sobě zahlazovali stopy a známky své přítomnosti na panství. Kinder se snažil jim práci ulehčit. "Není opravdu třeba, aby to dělali," řekl Reismanovi. "Až bude klid, vezmu sem partu, která to uklidí." "Z většího to uděláme sami. Vy se pak můžete postarat o to, co zbyde. Slíbil jsem to lady Margot," vysvětlil mu Reisman. Ale chtěl také své muže v těchto posledních dnech něčím zaměstnat. "Přicházíte s ní často do styku?" zeptal se Kinder živě a kývl směrem k domu. "Ne... není příliš společenská," odpověděl Reisman stručně, aby odbyl toto téma. Byl si však jist, že lady Margot jistě ví o této poslední horečné činnosti na svém panství, a přemýšlel, zda je ráda, že konečně odcházejí, či zda se děsí zlověstného znamení, že se brzy přes Kanál převalí bouře. Kinder sám si vzal na starost rozebraný model zámku de la Vilaine. Měl ho dopravit ve svém štábním voze na letiště, aby tam byl k dispozici pro další nácvik a porady a aby ho potom odvezl zpět do Londýna. Opět všichni spali pod stany, jen několik nejotužilejších se zabalilo do dek pod širym nebem. Ohrada z ostnatého drátu, strážní věže a ubikace se proměnily v hromady drátů, prken a klád, které rozváželi džípem a nákladním autem mimo stokesmanorské panství a skládali je do úkrytů podél silnice, kde je potom měli posbírat vojáci týlových jednotek. Ale nepřidali tam dřevo z přenosného popravčího lešení, které tu mělo dvojjediný úkol být součástí tábora a zároveň neustálým hrozivým mementem pro muže v něm. Jeho prkna a břevna a zábradlí a schody stejně jako provazy, které byly dodány s ním, byly sneseny na hromadu uprostřed volného táborového prostranství. Když bylo vše ostatní uděláno, když byly zasypány zákopy na střelnici a zahlazeny podle možnosti stopy po střelách a výbušninách, když byly pečlivě zaházeny latríny a navrch zasazeny křoviny a mladé stromky, shromáždil Reisman muže na prostranství kolem šibenice. Franku!" zavolal a bylo mu jasné, že ten mizera vyskočil, jak kdyby právě dělal nějakou lumpárnu, nebo o nějaké přemýšlel. Reisman škrtl svůj zapalovač, podal ho Frankovi, ukázal na popravčí lešení a řekl: "Podpal to " Ve středu 31. května položil seržant Bowren zbytek jejich mimořádného přídělu před dveře lady Margot. Zazvonil a uslyšeli štěkat psa. Reisman si všiml pohybu nahoře u okna a pochopil, že je viděla, jak jeli po cestě. Vystoupil z džípu, rozběhl se zpátky a zavřel bránu. Glenn Gilpin na něho čekal u telefonního sloupu, kde smotával dráty. "Ještě funguje?" zeptal se. Gilpin kývl, podal mu polní telefon a přisedl si k ostatním na nákladní auto. Reisman zavolal spojovatele. Trvalo několik minut, než dostal spojení na Tess do hostince "U řeznického znaku" v Marston-Tyne. Řekl jí, že bude nějakou dobu pryč a nebude s ní moct být ve spojení. "Poprosil jsem svého přítele... Leona Ostermana," řekl. "Dá na tebe pozor." "Nepotřebuju, aby na mě někdo dával pozor," zaprotestovala. "Mám tu stryce a paní Culverovou... ale ráda ho uvidím... budu si s ním povídat o tobě. Mám tě ráda. Mysli na mě... at budeš kdekoliv ... af budeš dělat cokoliv... mysli na mě, když budeš osamělý, unavený, když půjdou věci špatně. Pamatuj si, že tě má někdo rád." "Totéž ty tady," řekl zastřeným hlasem. "Mám tě rád... jsi mi velmi drahá." Zavěsil, vytáhl útočný nůž z pochvy v botě a přeřízl telefonní drát. Postavili si tábcr na letišti na výsadkářské základně hned vedle vybetonované plochy, na níž čekala jejich dakota spolu s letkou, která odveze Breedovy parašutisty do Normandie. Reisman a dvanáct špinavců chodilo v normálních polních uniformách a nosilo americké zbraně, ale ve zvláštních balících měli německé uniformy a zbraně, které si na sebe vezmou až ve vzdu360 361 chu. V dalších balících a

kontejnerech byly připraveny miny, výbušniny a střelivo spolu s těžšími zbraněmi, protože to všechno bude shozeno současně s nimi na nákladních padácích. Počasí bylo ideální. Ráno přiletěl štábním letadlem z Londýna major Armbraster s pukovníkem Dentonem na závěrečnou poradu. "Datum je stanoveno na pondělí, pátého června," řekl Denton, když odpověděl Reismanovi a Kinderovi na pozdrav. Dokonce i vjeho hlase bylo slyšet těžko ovládnutelné vzrušení. Mluvili potichu nedaleko lehkého štábního letounu. Pilot se šel na pár hodin vyspat do odpočívárny v baráku z vlnitého plechu. Reisman pozoroval, jak hned vedle stanoviště bloumá dvanáct špinavců kolem svých stanů, jak předstírají, že čistí zbraně a brousí nože, ale jak se snaží pochytit něco z důstojnické porady. "Vystartujete v neděli večer, v dostatečném předstihu před letadly, která ponesou navaděče na cíl, abyste zvládli vaši mimořádnou vzdálenost do Rennes," pokračoval plukovník. "Prakticky byste měli být u cíle v době, kdy budou opouštět Anglii. Kdyby došlo k nějakým změnám, dostanete heslo Čelen - Bowsprit, které bude znamenat odklad o čtyřiadvacet hodin. Kdyby mělo dojít k dalšímu odkladu, obávám se, že by to bylo o pár týdnů nebo dokonce déle, vzhledem ke kolísání přílivů a odlivů. To by se pak musel celý ten zatracený podnik připravit znovu. Bylo by těžké držet to pod pokličkou po tak dlouhou dobu. Doufejme, že počasí vydrží. Dlouhodobá předpověď je až dosud příznivá." Major Armbruster sdělil Reismanovi doplňující podrobnosti. Letectvo je přichystáno provést nálet na železniční depo v Rennes, k němuž bude nalétávat z východu, aby krylo přiblížení dvanácti špinavců ze západu. "To vylučuje alternativní cíl, který jsi navrhl, kdyby se nekonala Kriegsspiel," řekl major. "Tam se nemáte pouštět." "To je to, co nemáte dělat... dříve nebo později, Johne," řekl plukovník Denton úsečné. "Vím, že máte zvláštní zálibu v tomto druhu činnosti... jako jste to udělal v Mattarone minulou zimu. Dělejte jen to, co je naplánováno, když tam budou generálové... a potom odvedte své muže do bezpečí. A co je důležitější, také sebe." "Žádný alternativní cíl neexistuje, Johne," řekl major Armbruster. "Když zjistíte, že tam generálové nejsou, musíte se vydat hned zpátky." "To s sebou máme táhnout veškerý materiál, co vezeme?" "Spalte to... zničte to... Je mi jedno, jak s tím naložíte. Ponechte si jen to, co budete potřebovat pro vlastní obranu. Vím, že to bude pro vás těžké, ale vyhněte se veškerému zbytečnému kontaktu s nepřítelem." Podíval se starostlivě na Reismana. "Tentokrát vám vůbec nemůžeme pomoct dostat se z toho, víš. Co máš v plánu? Pořád o tom záhadně mlčíš, až to vzbuzuje podezření." "Je tu celá řada možností," řekl mu Reisman. "Pravděpodobně nejlepší bude se ro2ptýlit. Někteří se pustí v jejich člunech po řece přes Bretaň k moři. Jiná skupina nasedne do jejich pohodlných limuzín a pojede, jak kdyby za ní hořelo, k našim nejbližším jednotkám. Nebo bude možné se pokusit svézt se na černo v některém z jejich vojenských vlaků, které budou směřovat do prostoru invaze." "Je ti, doufám, jasné, že každý po vás půjde," řekl Armbruster. "Nacisté... francouzští odbojáři budou střílet po každém, kdo vypadá jako Němec... a také naši, až se k nim dostatečně přiblížíte... a ze vzduchu. Možná že byste se měli zbavit německých uniforem, než se pustíte zpět... snažte se připojit k oddílům maquistů a počkat, až spojenecké síly osvobodí jejich území." "Budu improvizovat, Maxi," řekl Reisman, "záleží na tom, co se bude dít v zámku. Musíme se probojovat zpátky za každou cenu." "Co s vaším barevným hochem a tím Indiánem?" zeptal se Denton. "Vím, že do toho jdete v noci, ale co když budou muset blufovat přímo tváří v tvář nacistům a budou je muset přesvědčit, že patří k jejich armádě?" "To bude převážně moje práce, pane plukovníku... vymyslet nějakou lest. White a Posey chtějí dostat šancí... a já to riskuju. White je kromě toho můj nejlepší muž a mluví pohotově francouzsky i německy, když je třeba. Pokud jde o Poseyho, předvedu vám něco." Reisman

zavolal na Samsona, ktery přiklusal k důstojníkům u štábního letounu. Pozdravil uctivě a zůstal stát v pozoru. "Co řekneš Němcům, když budeš muset s některým z nich mluvit?" zeptal se ho Reisman. Denton a Armbruster poslouchali udiveně, jak Samson vyrazil německy Jsem Tatar ze Sibiře... Rusové mě donutili bojovat s nimi... Byl jsem zajat... Ted jsem německý voják... Nenávidím Josefa Stalina..." a pak spustil v jiném jazyce, jemuž nikdo z důstojníků nerozumněl. "Jazyk ute," vysvětlil jim Reisman. "Pokud jde o Němčoury, může se to klidně vydávat za tatarštinu. Stejně to nepoznají." Stuart Kinder připravil model zámku de la Vilaine vzadu na nákladním autě, aby dvanáct špinavců mohlo předvést Armbrusterovi a Dentonovi svůj plán útoku. Bylo tam pod staženými plachtami těsno, tma a horko. Každý, když na něj přišla řada, nasvítil svou baterkou model a vysvětlil svůj úkol. Začal Reisman."Zde, půl míle od zámku překročíme jejich obranný perimetr. V okolní krajině jsou tu a tam zátarasy a kontrolní stanoviště, jako je toto, ale tady to je nejsnáze překonatelné ... dva unudění strážní na osamělém stanovišti..." Krok za krokem sledovali plán. Když výklad skončil a důstojníci byli opět venku na denním světle sami, poznamenal Denton: "Nejsem si tak jist, zda si přeju, aby se Kriegsspiel konala." "Co tím chcete říct?" zeptal se Reisman. "Nesouhlasíte s naším plánem?" "Je vynikající... ale ted jsem pochopil, proč musíte jít do toho s nimi. Vy tam máte celou dobu klíčovou úlohu. lekněte mi, Herr Oberst, už jste někdy vystupoval v roli německého důstojníka?" Reisman pohotově srazil podpatky a zahajloval. "Příležitostně... ale nikdy ne ve vaší vysoké hodnosti, Herr Oberst." 362 363 "A až budete sám uvnitř v zámku, kdo udrží vašich dvanáct špinavců, aby se nerozutekli... nebo toho jednoho, co bude s vámi... jak že se jmenuje... ten falešný Major?" "Sawyer." "Ano ten... co ho udrží, aby vás nevydal Němcům?" "Sawyer je dobry voják, pane plukovníku. Řadu měsíců bojoval v Itálii, než se dostal do maléru. Důvěřuji mu. Důvěřuji téměř všem... ne úplně všem... ale téměř všem. Těch je dost, aby strhli ty zbývající na naši stranu." Těsně předtím, než s Dentonem nastoupili do letadla, kterým měli odletět zpět do Londýna, stiskl major Armbruster Reismanovi ruku a popřál mu hodně štěstí. "Budu mít pro tebe připravenou vanu," mumlal slabě, protože věděl, že a řekne, co chce, bude to znít hloupě, povrchně a nicotně. Stokrát a stokrát se už takto loučil se spoustou mužů, ale nikdy si na to nemohl zvyknout. Druhou rukou zašátral v kapse pro dózičku, kterou podal Reismanovi, a vykoktal: "Já vím, že ty ne... ale jen pro případ, že by je Němci dopadli tak brzo, že by mohli všechno prozradit." Když Reisman dózičku otevřel, uviděl pilulky cyankáli. "To není pro tuhle partu, Maxi," řekl a vrátil mu dózičku zpátky. "Mohou se pobít navzájem, nebo zabít mě, než to skončí... ale ne sami sebe." Odpoledne, když seděli na zemi v polokruhu svých stanů spolu s kapitánem Kinderem a seržantem Bowrenem, prozradil Reisman svým mužům čas a místo jejich akce. Řekl jim, jak se jmenuje zámek a město poblíž něho, a na mapě, kterou před nimi rozložil, jim ukázal, jak daleko budou předsunuti před výsadkovými jednotkami. Victor Franko opět přemýšlel o výhodách německého zajateckého tábora. Očima hltal mapu Evropy a symboly, jimiž na ní byly označeny nepřátelské síly a postavení. Joe Wladislaw čekal, až kapitán skončí a zeptá se: "Má někdo nějakou otázku?" Pak nervózně zvedl ruku a řekl: "Jo... ale jak se dostanem zpátky? To nejsem jenom já, kdo to chce vědět, pane kapitáne. Všichni jsme vo tom mluvili,.. a myslíme, že je čas, abysme se to dozvěděli." "Přibližně v 0.45 v noci na pátého června," řekl Reisman klidně, "až splníte své úkoly a dostanete se zpátky na parkoviště v zámku de la Vilaine, vám bude sdělena cesta k úniku." "Ale, pane kapitáne," začal namítat Roscoe Lever, "což dyž vy tam ne..." "Co když tam nebudu... co když to nezvládnu," dokončil za něj Reisman otázku. "Pak budete muset jednat na vlastní pěst... s

tím, že vám nikdo neřekne jak a kdy a proč. Můžete si hledat cestu ven a živit se tím, co dostanete od lidí nebo seberete Němcům. Můžete na ně útočit tak silně a tak často, jak se vám zachce.,. pro své potěšení i prospěch... nebo jen proto, abyste si vybili vztek. Ale neboj se, Levere... mám v plánu tam být, a být tam živ a zdráv." "Pro čest a slávu!" zašpičkoval Napoleon nahlas, aby to všichni slyšeli. Reisman jeho poznámku ignoroval. "Navrhuji vám, abyste ted napsali dopisy, pokud chcete. Kapitán Kinder vám dá dopisní papír a pošle je, až odletíme. Dejte pozor na to, co budete psát. Musíme všechno zcenzurovat, než to odešleme." Reisman psal otci. Napsal několik odstavců, v nichž srdečně vzpomínal na dávné dny, kdy byli spolu, a ujišťoval ho, že ho má stále stejně rád - znovu přitom pročítal otcův dopis z února, aby si uvědomil, co otec bude chtít číst, co potřebuje vědět a cítit, aby byl šťastný. Jen letmo a nezřetelně se zmínil o válce a o své účasti v ní. Ale na závěr si nedokázal odpustit jemnou výtku a lekci z dějin. Táto, nech na pokoji schvartze, abych použil Tvého ohavného slova. Byli tam dřív než my. První osadník v místě, z něhož později vzniklo Chicago ještě když to bylo divoké indiánské území - byl černoch jménem Point Sable. Od té doby bylo příliš mnoho skalpovaných a příliš mnoho bojů tam i všude ve světě. Věř mi, táto, nestojí to za to. Když Reisman dopsal dopis otci, napsal také Tess a potom Leonovi. Večer, když mu předali své dopisy, viděl, že Samson Posey napsal hrdě a s velkým úsilím své ženě - byl to první dopis, jaký kdy napsal. Napoleon napsal své rodině a svému příteli do New Yorku. Dopisy napsali také Luis Jimenez, Kendall B. Sawyer, Calvin Ezra Smith, Vernon Pinkley, Joe Wladislaw a Glenn Gilpin. Slova v nich byla různá, ale tón ve všech stejný: osamění, touha, smutek a pak... pro každý případ, kdybych se nevrátil. Victor Franko, Archer Maggot, Roscoe Lever a Myron Odell žádný dopis nenapsali. Samsonu Poseymu se tu noc zdálo o Slunečním tanci a on věděl, co to znamená. Bylo to znamení přímo od Slunce. Kdyby byl doma, přihlásil by se dobrovolně jako tanečník a usilovně by se snažil nabýt síly. Ráno opět svítilo slunce naplno a Samson věděl, že brzy, možná za měsíc, s u nich v Towaocu a Ignaciu bude konat Sluneční tanec. Tu ho náhle osvítila myšlenka, že v jejich oddíle je přesně dvanáct mužů, právě tolik, kolik musí být sloupů v ohradě, která vymezuje prostor pro Sluneční tanec, a tolik, kolik bylo apoštolů Ježíšových - ačkoliv nevěděl, proč zrovna dvanáct sloupů a co vlastně bylo dřív. V náboženství kmene Ute se promíchalo mnoho prvků a bylo občas obtížné odlišit, co je uteské, co španělské, co ostatních kmenů a co americké a kdo jsou ti jejich různí věrozvěstové a světci. Dokonce o rozvětveném stromu, ktery stojí ve středu ohrazeného prostranství a představuje stvořitele lidstva, někteří říkají, že je to Bůh nebo Ježíš nebo obojí. Stejně se stále něco mění na způsobu, jakým se koná Sluneční tanec a jiné obřady, jak to i on zažil. Vždycky se něco měnilo na starych zvycích, vždycky přicházelo něco nového a vždycky se našel někdo, kdo proti tomu namítal, že tak to nemá být, že oni to kdysi dělali jinak. Samson šel za kapitánem, řekl mu, co chce dělat, a poprosil ho, aby mu obstaral potřebné rekvizity. 364 365 "Vějíř z pér z orlího ocasu!" zvolal Stuart Kinder. "Píšťalku z orlí kosti! Rudou barvu, černou barvu, žlutou barvu, čerstvě uříznuté jívové haluze. To si snad dělá blázny, ne, Johne?" "Ne, myslí to úplně vážně," odpověděl mu Reisman. "Domníval jsem se, že vy to pochopíte lépe než kdo jiný. Pro něj je to strašně důležité a myslím si, že mu musíme poskytnout příležitost, aby se mu dostalo všeho, co mu přinese sílu a klid." "Pravděpodobně snadno seženu ty barvy... a buben," řekl Kinder, když přehlížel seznam, ktery mu dal Reisman. Ale to ostatní!" "Zaimprovizujte. Říkal, že na tom tak nezáleží, že to chápe. A pokud se bude snažit, jeho Bůh prý to pochopí též." Reisman viděl, že v nákladním autě přijíždějí kaplani, proto vstal a šel jim vstříc. Seděl s

Kinderem stranou nedaleko kruhu a s velkým zájmem sledoval obřad. "Slyšeli jsme, že jste tu se svými muži," řekl jeden z kaplanů, když se představili. Byli z letecké základny, každý z jiné církve. "Mysleli jsme, že bychom vám mohli být nápomocni... pohovořit s nimi... společně se pomodlit. Později na to už nebude moc času. Máme své vlastní hochy, o něž musíme pečovat." "Ted ne," řekl Reisman. "Nechci tady to přerušovat." Kaplani byli ohromeni tím, co viděli a slyšeli. Muži, kterým přišli poskytnout útěchu, seděli v širokém kruhu mezi parkujícími letadly kolem sloupu, ktery trochu připomínal velký krucifix, až na to, že příčná břevna byla přibita nakřivo, takže spíše vypadala jako ypsilon, a ve výši očí na něm byly namalovány tři široké pásy v kombinaci rudá - černá - rudá. Uprostřed kruhu se pohyboval tam a zpět v transu obrovitý Indián, do pasu obnažený, obličej pomalovaný, oči upřené na rozvětvená břevna. V ústech měl píštalku, na níž pískal staccato v rytmu bubnu, ktery měl na klíně černošský voják. V jedné ruce držel svazek pér, jimiž ovíval sebe a občas muže v kruhu, jako by zaháněl zlé duchy. Někteří byli rozpačití, znudění, téměř nazlobení z toho, co se zde odehrává, ale bubeník hrál svou roli s potěšením. "Válečný tanec?" zeptal se jeden z kaplanů. "Sluneční tanec. Je to součást Poseyho náboženství," odpověděl Reisman. "Museli jsme trochu zaimprovizovat abychom mu pomohli. Seržant Bowren a ostatní muži představují dvanáct hlavních sloupů v ohradě, která vymezuje prostor pro Sluneční tanec. Péra nejsou orlí, ale kohoutí a píšfalka není z orlí kosti, ale od vojenské policie." "Dvanáct? Proč dvanáct? Jaký význam má ten počet?" zeptal se jeden kaplan živě. "To je počet, ktery používají Poseyho lidé u nich doma, otče," vysvětloval Kinder. Vyptal se zběžně Samsona, než začal, protože chtěl postřehnout podrobnosti a jejich význam. "Vím, co máte na mysli... a dvanáct apoštolů do toho rovněž vstupuje... i když je to vše trochu pomíchané." "Chtěl po mně, abych představoval stvořitele lidstva," řekl Reisman. "Necítil jsem se k tomu povolaný. Proto jsme tam místo toho umístili ten sloup. Podobá se rozeklanému stromu, ktery používají u nich doma." "Jak dlouho to bude trvat?" Kaplan mluvil přívětivě, laskavě, nebyl v tom ani náznak přezíravosti nebi povýšenosti. Oba přistoupili blíže ke kruhu a sledovali dění s více než profesionálním zájmem. "Nevím," řekl Reisman. "Posey řekl, že to někdy trvá několik dní, rež vejde najevo, zda je to účinné... a on právě začal." Kaplani se chvilku dívali, pak odjeli s tím, že zase přijedou. Samson tančil celý zbytek dne, celou noc na druhého června a dopoledne třetího. Opět byl Indiánem a cítil se být silný. Měl ted dlouhé vlasy, spletené do dvou copů jako býčí rohy a svázané červenou stužkou. Nedotkl se ani jídla, ani pití, přestože doma bývalo dovoleno odpočinout si občas a napít se vody. Modlil se, otvíral se vůči síle - vůči téže síle, která vstoupila do Třínohého Billyho a která mu pomohla opět chodit tehdy při Slunečním tanci, když se vrátil z nemocnice. Bílí lékaři mu nedokázali pomoci, ale Sluneční tanec ano. Beznohý Billy byl zasažen silou právě, když tam seděl a naslouchal a pozoroval a modlil se a byl ovíván hojivými závany pér z orlího ocasu. A pak krásně vyskočil a popadl hůlku, kterou držel stary šaman, a šel, A poté byl Třínohý Billy silnější než kdokoliv jiný. Při tanci si byl Samson vědom toho, že ostatní muži opustili svá místa v kruhu, aby se vyspali, ale potěšilo ho, že zanechali na zemi své pušky s nasazenými bodáky, aby jimi vyznačili dvanáct míst v ohradě, a že se opět vrátili na svá místa příštího dne ráno. Bylo to však kalné ráno - a bylo stále hůř. Začalo pršet, vítr zesílil a pak spustil liják s větrem, který se podobal zimní vichřici. Samson tanči: a modlil se a snažil se to zadržet, ale nic nepomáhalo. Barvý; jimiž měl natřenou tvář, se ve stružkách řinuly na jeho obnaženou hrud a žaludek a zanechávaly skvrny na jeho kalhotech a holých nohách. Země se proměnila v bláto, jeho píštalka a údery

bubnu se ztrácely v hukotu bouře. Ostatní se uchýlili do stanů a kapitán proti tomu nic nenamítal, ale Samson stále tančil. Chtěl sílu ne pro sebe, ale pro tyto muže, s nimiž půjde do boje, a pro kapitána. Někteří se mu vysmívali. Ne všichni, ani kapitán, seržant a ostatní důstojníci a ani ne všichni muži - jen někteří z nich. Slyšel jejich posměšky a úšklebky, proudy deště ho řezaly jako nože, třásl se zimou a opět okoušel hořkost porážky a zahanben nakonec přestal. Seděl sám u rozeklaného sloupu v bouři a přemýšlel, v čem byla chyba. Jednou byl svědkem toho jak, když se během Slunečního tance objevila mračna, ti, co byli silní, je dokázali protrhnout a rozprášit. Možná proto, že tady všechno bylo jinak, než má být, nic er?í!o, nic pocházejícího ze země a ducha jeho národa - ani barva z červeného okru z Mancoského kaňonu, ani náhrdelník z mušlí a korále ra jeho hrudi, ani oděv kmene Ute, ani čerstvě uříznuté jívové haluze, ani zpěváci, ani vypravěči, ani tanečníci, jen on sám. Všechno bylo nepravé. 366 3 67 Anebo to možná ve skutečnosti není účinné. Možná že Billyho vlastně vyléčili v bílé nemocnici a on je všechny podvedl. Samson o tom občas přemýšlel. Ale pak, když tady tak seděl venku v bouři a hrom pronikl až k němu, si vzpomněl, jak mu říkával jeho děd, když zaznělo na jaře první zahřímání, aby povstal a napřímil se, nebof tak poporoste, a to znamenalo, že existuje síla a že jsou věci, které můžeme ovládnout. Vyčerpaný, promočený na kost, hladový zalezl do svého stanu. Převlékl se do. suchých šatů, vrhl se na svůj balíček s jídlem a upadl do hlubokého, křečovitého spánku. 4. června. Počasí bylo stejné, možná horší. Reisman obdržel heslo Bowsprit, které znamenalo odklad jejich akce o čtyřiadvacet hodin. Nad Kanálem podél francouzského pobřeží, kam měla směřovat invaze, řádila opravdová vichřice, která nepříznivě ovlivňovala počasí až hluboko do vnitrozemí. Reisman svolal své muže dozadu na nákladní auto a právě jim oznámil odklad jejich výpravy, když někdo hlasitě zaklepal na postranici a jeden z kaplanů se vyšvihl nahoru a prostrčil hlavu plachtou vzadu. "Jsme ted k dispozici, pokud vaši muži chtějí duchovní posilu," prohlásil bez okolků. "Výborně," souhlasil Reisman. Byl téměř rád, že byl tentokrát přerušen, protože si všiml, že ho všichni sledují s rostoucím napětím dokonce i Kinder a Bowren, myslil proto, že se trochu odreagují. "Navrhuji, abyste se všichni pomodlili za jasné počasí, jinak se zaboha odtud nedostaneme." Začali se hrabat ven z auta, když vtom je zastavil výkřik: "Pane kapitáne!" Vykřikl Samson Posey. Svaly ve tváři mu hrály napětím, když se ptal: "Vy chcete, áby ta bouře skončila?" "To chtějí úplně všichni, Posey," řekl Reisman. Samson se vztyčil v celé své výši a mohutně nad nimi všemi trčel, přestože musel stát ohnutý, aby hlavou neprorazil vrchní plachtu. "Já mohu zastavit déšt!" prohlásil a rychle vykládal dál, protože viděl, že někteří se tváří opovržlivě, a měl strach, že mu kapitán neposkytne příležitost. "Pocházím z kraje, kde jsou velká sucha... a když nám požehná déšt, tak se občas stává, že je ho příliš a že je moc prudký, a proto ho musíme zastavit. Viděl jsem to na vlastní oči a vím, jak se to dělá." Archer Maggot zaklel bez ohledu na to, že tu byl s nimi kaplan. "Kruci, Náčelníku... myslím, žes už nás jednou napálil a přivolals tím svým Slunečním tancem tenhle liják!" "Neposmívej se mu, kamaráde!" okřikl Maggota zlostně kaplan. "Af věříš, na co chceš... jestli vůbec na něco věříš... neposmívej se mu!" Reisman mu byl ze srdce vděčný za jeho slova. "Samozřejmě, Posey, udělej to," řekl. "Co budeš potřebovat?" "Hůl... asi takhle dlouhou," roztáhl Samson vzrušeně paže. "Rudou barvu... to je všechno. Jestli jsem dostal sílu při Slunečním tanci... aspoň trochu... pak déšt přejde." Když hůl přiřízl do špičky, zalezl do svého stanu, kde měl zbytek barev od kapitána Kindera. Natřel hůl na rudo, jako minule se opět vysvlékl do pasu a vyšel s holí ven. Dvacet yardů od stanu ji zarazil hluboko do bláta. Dřepl si vedle ní, nechal na sebe dopadat proudy deště a modlil se.

Seděl tam ještě příští den ráno. Zdálo se, že vzdoruje živlům. Nabídli mu jídlo a horkou kávu, kterou uvařili na ohni pod stanovým dílcem, ale odmítl a mával rukou, aby šli pryč. Když později přijel spěšný posel, ktery se přebrodil blátem a předal Reismanovi zprávu, ještě pořád pršelo. Reisman měl strach, že se v ní sděluje další odklad nebo úplné odvolání jejich akce. Ale když zprávu přečetl, šel k místu, kde seděl Indián, naklonil se k němu a řekl, ačkoliv tomu sám úplně nevěřil: "Můžeš skončit, Posey. Pomohlo to." Samson nastavil tvář dešti a pohlédl rozpačitě na Reismana. "Pořád prší, zatraceně!" zamumlal rozzlobeně. "Ted ještě ano, Náčelníku... ale potom, až bude třeba, nebude. Věř mi... všechno, cos udělal, pomohlo. Z meteorologické stanice hlásí, že nad naším cílem bude dnes v noci jasno... a zítra bude na pobřeží jasno pro invazní vojska. Jdeme do toho." Na letišti přestalo pršet ve chvíli, kdy se chystali nakládat své věci do letadla, a všichni následovali Reismanova příkladu a blahopřáli hrdému Samsonu Poseymu. Byl už sice večer, ale podle britského zdvojeného letního času bylo i v této pozdní hodině pořád ještě světlo. Seržant Clyde Bowren stiskl Reismanovi ruku. Měl odjet s nákladním autem a hlášením zpátky do Marston-Tyne, ale nechtělo se mu na to ani pomyslet. "Byla to zatraceně dobrá zkušenost, pane kapitáne," řekl. "Děkuji, že jste mě vytrhl ze života plného nudy." Na okamžik zaváhal, jako by chtěl ještě něco říct. "Ještě jednou překontroluji muže, pane kapitáne... jestli mají všechno v pořádku." Reisman se za ním díval, jak běží k mužům, kteří převazovali své padáky a výstroj, a pak se otočil k Stuartu Kinderovi. "Vsadím se s vámi, Stue," řekl. "Dřív než budu zpátky, budete majorem." Kinder chtěl také prohodit něco vtipného, ale nemohl. Neměl na to povahu. Se zachmuřenou tváří popřál Reismanovi štěstí. "Budu v Londýně... budu pln obav čekat," řekl stupidně. Nikdo z nich dvou neviděl Bowrena opouštět prostranství, kde bylo dvanáct špinavců a ani nikdo z mužů si nevšiml, že seržant naložil na palubu navíc tornu, zbraně a padáky, které si předtím připravil v naději, že se k tomu naskytne příležitost a že si troufne jí využít. Ted Reisman viděl, jak se po celém letišti daly do pohybu nákladní auta a džípy a jak se paradesantní jednotky začínají shromaždovat u svých letadel. Včera mu kaplan poněkud rozpačitě řekl, že plukovník Breed, ktery se dozvěděl, že dvanáct špinavců má odletět dříve než oni, chce vědět, co ta Reismanova skupina bude dělat. "Speciálně má obavy," pravil kaplan naléhavě, ale s náležitým taktem ,zda nejste zařazeni mezi navaděče na cíl. Abych řekl pravdu, plukovník prohlašoval, že to bude jeho konec, kdyby měl seskočit na značku, kterou vytyčili vaši lidé." 368 369 neisman se ušklíbl nad plukovníkovou zatvrzelostí a řekl: "Ne... ujistěte pana plukovníka, že my nebudeme mezi navaděči. Máme práci jinde." Cítil, že mu byl tolik dlužen. Když byli nějakou dobu ve vzduchu, zašel Reisman dopředu, aby se poradil s pilotem o letu a předpokládané době doletu, a našel v pilotní kabině seržanta Bowrena, jak se tam krčí a fascinovaně přihlíží práci osádky. "Vy s námi nemůžete," zakřičel do rámusu motorů. "Hergot, vy ted hned musíte odtud pryč." "Myslím, že pod námi je Kanál, pane kapitáne. Chcete, abych doplaval zpátky?" "Dnes není Hod Boží velikonoční, Clyde. Na druhém konci téhle trasy nás čekají zabijáci s puškami." "Tady máte vrahy s puškami přímo s sebou, pane kapitáne, a mně se zdálo, že budete potřebovat pomoc," řekl Bowren. "Kromě toho jsem dřel zrovna tak tvrdě jako ti mizerové a jak bych k tomu přišel, aby si mysleli, že můžou dělat něco, co já ne." Když dakota monotónně vrčela cestou na jih k pobřeží Normandie, přičemž přelétala Kanál daleko k západu od poloostrova Cotentin, aby se vyhnula hustému provozu, ktery nastával této noci, Reisman, Bowren a dvanáct špinavců shodilo torny a padáky a rychle se převléklo. Americké uniformy nahradili německými, vyměnili zbraně a přebalili své torny a balíky. Reisman měl strach. Cítil ho v

žaludku a v hrdle. Ale nepřekvapovalo ho to, ani mu to nevadilo. Vždycky měl strach v těchto okamžicích před akcí. Bowren měl strach. Reisman mu to viděl na očích, na tom, jak neklidně poposedával na sklápěcím sedadle u stěny letadla. Avšak všech dvanáct špinavců bylo tak podivuhodně klidných, že to Reismana přivádělo k údivu. Pomyslel si, že na ně nakládal tak mnoho, že je provedl při výcviku tolika duševními i fyzickými útrapami, že nyní se jim tato realita může zdát pouhou hračkou - a ulehčením. Výsadkový průvodce prošel uličkou a naklonil se k Reismanovi. "Už byste se měli chystat, pane kapitáne. Ted už to nebude trvat dlouho." Ale jejich převlek byl pro něho trochu moc. Neodpustil si poznámku. "Kruci, co jste to provedli, chlapi, že jste si vysloužili takovou špinavou práci?" Reisman na něho křiknul: "Nejde tolik o to, co jsme provedli ... spíš o to, že ta práce si zaslouží nás." Nad dveřmi se rozsvítilo červené světlo a Reisman dal ostatním znamení, aby se zakotvili. Nedělal to rád, ale tentokrát bude skákat jako poslední, aby měl jistotu, že všichni vyskočili. Bowren se posunul dopředu a zaujal vedoucí pozici v řadě. Reisman postupoval od Bowrena podél řady od jednoho k druhému, kontroloval výstroj, tu podal ruku, tam sevřel paži nebo objal kolem ramen a místo všech těch zpropadených frází každému šeptl: "Bůh s tebou!" Co jiného jim měl říct, než koukejte, abyste byli tam, kde máte být. živi a zdrávi, až tam dorazím já. Zakotvil se, zkontroloval výstroj chlapa před sebou i svou vlastní. Pilot ztlumil motor, aby se přiblížili k zóně seskoku co nejtišeji. Pak v dálce uslyšeli protiletadlovou palbu. To probíhal nálet na železniční depo, ktery měl od nich odlákat pozornost Němců. Rozsvítilo se zelené světlo, Reisman se sunul dopředu a vyskočil za svými muži. Za ním pak výsadkový průvodce shodil jejich náklad. 35 Myron Odell stál celý rozechvělý v šatně u ložnice, patřící k apartmá, které bylo jeho úsekem. Když do něho před chvíli vklouzl, byla ve všech pokojích tma a prázdno. V šatně byly německé důstojnické uniformy a pár kusů dámského ošacení. Odell žasnul, že je skutečně tady, na tomto místě, připraven vykonat to, čeho se děsil. Věděl, že všude v této velké budově i kolem zámku se všichni zřejmě dostali na určené místo bez potíží, protože neslyšel žádné zvuky, které by svědčily O opaku. Kapitán se Sawyerem, oblečeni za nacistického plukovníka a majora, se prolhali hlavním vchodem zámecké budovy pomocí padělaných dokumentů a Reismanovy plynulé němčiny. Bylo jim řečeno, kde se mají ubytovat, a pak už beztrestně chodili po budově a otvírali předem dohodnuté dveře a okna, aby vpustili dovnitř Odella, seržanta Bowrena a ostatní. Odell věděl, kde každý z nich nyní čeká na svůj okamžik a co má udělat každý z těch, co zůstali venku, aby vše probíhalo podle plánu. Signálem k útoku budou výbuchy časovaných náloží, které kapitán a Sawyer položili v diplomatických kufricích v sále pro Kriegsspiel a ve spojovém středisku, a nálože, kterou ted připevnil Glenn Gilpin na střeše na vysoký stožár s anténou a jež bude odpálena v 0.15, když se první výsadkáři dotknou normandské půdy. Anebo ten okamžik může nastat předčasně, ohlášen střelbou, z které pochopí, že někdo z nich byl objeven. Odellovým úkolem bude vřítit se do pokojů, zabít každého, kdo tam bude, nebo na chodbách, až po nich poběží, a pak ustoupit ven na parkoviště, kde jim dá Reisman další instrukce. Jestliže bude muset zabít někoho před tím, musí to udělat potichu. Držel v ruce připravený nůž a myslel s lítostí a hrůzou na první krev, kterou prolili. Neměla to být jeho práce, a ani by ji on takto nemohl udělat. Ale Maggot a Posey, Lever a Jimenez se přihlásili dobrovolně, vždy dva na jednoho, když kapitán vyprovokoval Němce tím, že šel drze prostředkem silnice. A Odell ještě ted, když čekal sám ve tmě, měl před očima příšerný obraz probodnutých a zaškrcených těl, která odvlekli z kontrolního stanoviště půl míle od zámku, a ukryli je za plotem v sadě. Z jejich mužů na ně někdo pohlížel s odporem,

jiný s pohrdáním a jiný zas měl výraz divokého vzrušení ze zabíjení. "To jsou výsadkáři z Páté divize. Kriegsspiel se koná," pronesl kapitán vzrušeně, když pozvedl oči od mrtvých těl, protože to bylo znamení, které potřebovali. "Generálové jsou na cestě, nebo už na místě." 370 371 Pinkley a Smíth zamířili k řece. Jeden se přibližoval k zámku z východu a druhý ze západu směrem k loděnici. Zbytek se rozdělil na dvě skupiny Napoeonovu, k níž patřil i Odell a která kladla miny, výbušné nástrahy a léčky z drátů na přístupových cestách, kudy mohly přijet nacistické posily, až boj na zámku propukne. Seržant Bowren pracoval s nimi. Bez potíží se začlenil do schématu plánu, ktery dobře znal, ačkoliv nebyl jeho součástí. Druhá skupina - Herr Oberst Reisman, Herr Major Sawyer a gemeine Soldaten Posey, Franko a Wladislaw - se rychle pustila k dřevěným vratům, které uzavíraly přístup k zámeckému parkovišti, Odell to na vlastní oči neviděl, ale v době, kdy on spolu s ostatními byl hotov s prací venku a dorazil k bráně parkoviště, dva němečtí strážní, kteří tam zavolali na kapitána, dožadujícího se velitelsky vpuštění dovnitř, "Wer da! Zeigen Sie mir Ihre Ausweise!" už byli oba mrtví. Zemřeli rychle a tiše s kulkami v hlavě, vypálenými z dvaadvacítek s tlumičem, které jim přiložili těsně ke spánku Franko a Wladislaw. Ti pak zaujali místo zabitých strážných. Z vnějšího schodiště oddělené hospodářské budovy, která sloužila jako ubytovna strážných, hleděl Napoleon White oknem dovnitř, kde strážní, kteří právě neměli službu, hráli karty. Věděl, že střídání stráží bude až v 2.00, a kupodivu nepocioval žádný strach, cítil se uvolněný a vzdálený toho, co se tu děje. Ted musel Pinkley a Smith zabít dva strážné, kteří hlídkovali u loděnice, - Smith se nepochybně přitom přel sám se sebou o to, zda koná dílo Boží či ďáblovo. Neozval se tam žádný poplach, a proto Napoleon předpokládal, že jeden člun byl potichu vyřazen úplně z provozu a druhý zablokován tak, aby ho mohli nastartovat poté, co znovu spojí příslušné dráty. Smith bude mít stanoviště poblíž rezervní elektrárny s úkolem vyřadit ji z provozu, až Reisman v suterénu zámku přeruší přívod proudu zvenčí. Pinkley pravděpodobně vešel do podzemní chodby mezi loděnicí a hlavní budovou. S kulometem, karabinou a granáty tam byl schopen odolat celé armádě a zastavit každého, kdo by se snažil uprchnout po řece. Náhle, naprosto neočekávaně, zaslechl Napoleon kroky po železných schodech. Neměl, kam utéct. Odvrátil se od okna a vedlejších dveří, naklonil se přes zábradlí a hleděl dolů do dvora směrem k parkovišti. V ruce svíral dvaadvacítku s tlumičem, šlachy a svaly prstů rozechvělé, kůži svědící, a doufal, že pistoli nebude muset nyní, předčasně, použít. Nějaký hlas ho zezadu německy pozdravil, Napoleon odpověděl, a voják prohodil pár slov, než vstoupil do odpočívárny strážných, a Napoleon odlepil svou spocenou ruku z pistole a ulehčeně si oddychl. Ve tmě ten voják nezahlédl jeho obličej ani ruce. Prošlo mu to. Napoleon zaslechl rozruch u vjezdu do parkoviště. Viděl, jak Franko a Wladislaw otvírají vrata a jak tudy vklouzla limuzína s generálskou standartou na kapotě. Viděl, jak generál se svými pobočníky přešel přes dvůr a zašel do hlavní budovy. Pak Napoleon zas přistoupil k oknu a pozoroval hráče. Byli to běloši, nacisté, ale věděl, že pro něho bude těžké je zabít. Necítil onu žhavou nenávist, kterou v sobě měl, když ho Reisman odvezl z bloku odsouzenců k smrti v marstontyneské věznici. Myslel na modlitbu černochů osvobozených z otroctví, kterou ho naučil otec, když byl ještě chlapec: Pane Bože, neučinila nás lidmi, jakými chceme být, ani lidmi, jakými bychom měli být, ani lidmi, jakými nás ještě učiníš, ale díky Tobě, ó Bože, žes nás zbavil života lidí, jimiž jsme byli. Roscoe Lever čekal za staženými závěsy v ložnici v prvním patře. Měl tam uvázaný provaz, aby se mohl dostat ven oknem, kdyby šlo příliš do tuhého. Do pokoje vstoupila služebná. Viděl ji, ale ona o něm nevěděla. Přecházela po pokoji nervózně, dívala se na hodinky, zdálo se, že chvátá, aby mohla

odejít. Lever se potil a třásl. Vzpomněl si na zcela bezmocnou ženu v klenotnictví v Birminghamu. Stejně jako tehdy cítil nyní svou převahu nad touto dívkou. Střídavě pohlížel na služebnou a na hodinky. Bylo 23.50. Už se to blížilo... ale jestli bude raněn nebo zabit... Když služebná otevřela dveře, vrhl se k ní. Ted už měla na sobě kabát a pevně svírala látkovou tašku. Pohlédla nervózně dolů do haly, jako by se chystala k útěku, nebo k něčemu, co by neměla dělat. Lever ji strhl, udusil její výkřik rukou přiloženou na ústa a svou jednoduchou francouzštinou a němčinou ji zapřísahal, hrozil, přemlouval. Prala se s ním - s německým vojákem, ktery ji chtěl znásilnit - říkala francouzsky a lámanou němčinou, že musí jít, že to řekne důstojníkům, jestli ji nenechá, že na něj počká příští noc, když ji ted pustí, ale Lever ničemu z toho nerozuměl. Povalil ji na postel, padnul na ni a nevšiml si její ruky, která zoufale zalovila v tašce, vytáhla odtud velké nůžky a zabodla mu je do prsou. Roscoe Lever zemřel brumlaje, že patří k jejich lidem, že není fric, ale Amer... Na svém stanovišti nedaleko zámeckého areálu pohlédl Samson Posey znovu pyšně na hodinky, které mu dal kapitán. Byla půlnoc - 24.00, jak ho naučili říkat - a on věděl, že jejich hodím brzy nastane. Ted tu byl sám a byl rád, protože si nebyl jist, zda by kapitán nebo kdokoliv z ostatních souhlasili s tím, jak vypadá. Vysvlékl se z těžké, ošklivé německé uniformy a natáhl si své vlastní boty a kalhoty od americké polní uniformy. Měl obnaženou hrud, rozpuštěné vlasy a tvář pomalovou válečnými barvami, žlutou a černou. Měl tady těžký kulomet a munici, které vzal na německém kontrolním stanovišti, a celý arzenál lehčích zbraní a granátů, aby mohl zadržet nacistické oddíly a vozidla, směřující k zámku, až propukne boj. Byl připraven a dychtil po bitvě. Myron Odell slyšel, jak nějací lidé vstoupili do obývacího pokoje. Slyšel muže a ženu, jak spolu mluví a smějí se. Slyšel kroky v ložnici, které mířily k šatně. Cítil, že se mu začínají mimovolně vyprazdňovat střeva, a vynaložil nesmírné úsilí vůle i svalů, aby tomu zabránil. Dveře do šatny se otevřely a Odell ponořil připravený, chvějící se nůž do břicha mladé atraktivní ženy. Hleděl zděšený, neschopný pohybu, nůž stále ještě v ruce, na krev, jež na něho vystřikovala, a pak si vzpomněl na jinou chvíli... na to nahé děvče, na 372 373 svou bolest, na svůj slepý vztek, na chirurgickou ošetřovnu, na nůž, na úděsný zvak, když se jí vnořil do te?a, na krev... a zaječel "Jsem vinen!... Můj Bože, já jsem vinen!" a běžel, pronásledován démony, s hysterickým křikem, naplněn krvavým chtíčem. V předním pokoji uviděl nacistického důstojníka v modravé uniformě se zbraní v ruce. Slyšel výstřel, cítil šlehnutí olovem do svého ramene, když se válel po podlaze, ale pak vyskočil a pálil ze své automatické pistole značky Schmeisser. Běžel chodbou, jednou rukou mával svým zkrvaveným nožem, druhou pálil z pistole a křičel "Jsem vinen! Jsem vinen! Jsem vinen!" 36 Vrchnímu velitelství Oddělení,pro psychologickou válku Uřadu strategických služeb Služebně ve Spojeném království Evropské válčiště ozbrojených sil USA BOX 400 15. června 1944 Předmět: Shrnutí a interpretace zpravodajských hlášení k dnešnímu datu ohledně osob a cílů projektu Amnestie Rozdělovník: Velitel Vrchního velitelství spojeneckých expedičních sil v Evropě, BOX 400 Kopie č. 2: Plukovník Francis Denton, Úřad strategických služeb, Evropské válčiště ozbrojených sil USA, BOX 400 Kopie č. 3: Major Max Armbruster, Úřad strategických služeb, Evropské válčiště ozbrojených sil USA, BOX 400 Kopie č. 3: ad acta, major Stuart Kinder, Oddělení pro psychologickou válku Úřadu strategických služeb, Evropské válčiště ozbrojených sil USA, BOX 400 Stupeň utajení: Přísně tajné Vzhledem k tomu, že uvedený projekt byl splněn a že uplynula dostatečná doba, aby mohly být zčásti vyhodnoceny výsledky akce, kterou projekt zahrnoval, předkládám následující zprávu: 1) Zdroje vojenské výzvědné služby: (a) Primárním zdrojem je Clyde Bowren, ASN 20467050,

seržant, Vojenský policejní sbor. Jeho líčení bylo zaznamenáno 2. skupinou 1. divize v Carentanu (Normandie, Francie) na středisku pro zjišťování padlých a raněných přibližně v 16.00 dne 14. 6. 1944. Seržant Bowren byl nalezen těžce raněný a částečně v bezvědomí předešlého rána přibližně v 8.00 předsunutou hlídkou 1. divize, jež pronikla do nepřátelských linií severně od St.Ló, a byl mylně považován za německého zajatce. V době, kdy podával svou zprávu důstojníkovi 2. skupiny 1. divize, nebyl zcela při vědomí a byl schopný jen částečné komunikace následkem svých zranění a vlivem léků, které mu byly z toho důvodu podávány. (Poznámka ve věci seržanta Bowrena: Seržant Bowren je v současné době stíhán jednotkou, k níž náleží, tj. 51. disciplinárním výcvikovým střediskem v Marston-Tyne, Somerset, Anglie, pro nedovolené opuštění posádky. Avšak nížepodepsaný prohlašuje, že je osobně obeznámen s dosavadním chováním a povahou seržanta Bowrena a že jednání uvedeného nelze kvalifikovat jako obvyklý případ N.O.P., jenž bude či by měl být vyřizován standardním postupem prostřednictvím disciplinárního řízení a předání vojenskému tribunálu. Nížepodepsaný naopak místo toho doporučuje, aby seržant Bowren byl neprodleně dán k dispozici Oddělení pro psychologickou válku Úřadu strategických služeb v hodnosti štábního seržanta, aby mu byla udělena odpovídající písemná pochvala za hrdinský čin, ke kterému se dobrovolně přihlásil, a aby byl trvale převelen do Oddělení pro psychologickou válku Úřadu strategických služeb, jakmile to dovolí jeho zdravotní stav.) (b) Druhý, avšak vysoce cenný a relevantní zdroj, jenž přinejmenším částečně a dočasně potvrzuje velmi důležitý aspekt této zprávy, tj. přežití velícího důstojníka projektu Amnestie kapitána Johna Reismana, je třeba spatřovat ve dvou poněkud kryptografických a osobních písemných vzkazech (viz příloha) a v ověřeném seznamu mrtvých a raněných (viz příloha), které byly nalezeny v kapse uniformy seržanta Bowrena, když byl dopraven zpět do pozic spojeneckých sil. V jednom sdělení, adresovaném kapitánu (sic!) Stuartu Kinderovi, se praví: "Jak že to ksakru řekl Napoleon v bitvě u Toulonu?" V druhém sdělení, adresovaném majoru Maxu Armbrusterovi, se praví: "Připrav čistou vanu a horkou vodu, Maxíku!" (c) Doplňkovým zdrojem informací jsou pracovníci francouzského odboje a zachycené německé zprávy. 2) Mrtví, ranění a nezvěstní: Zdroje informací zahrnují ověřený seznam kapitána Reismana, ústní hlášení seržanta Bowrena, informace od francouzského odboje a prozatímní odhad na základě doby, jež uplynula od data akce, tj. 5. 6. 1944, do data předkládané zprávy, jakož i ze skutečnosti, že některé osoby se nevrátily zpět pod kontrolu spojeneckých sil. (a) Mrtví: Odell, Myron; Lever, Roscoe K.; Smith, Calvin Ezra; Gilpin, Glenn; Franko, Victor. 374 375 (b) Ranění: Bowren, Clyde; White, Napoleon; Jimenez, Luis. (c) Nezvěstní: Posey, Samson; Sawyer, Kendall T.; Wladislaw, Joseph; Pinkley, Vernon; Maggot, Archer; Jimenez, Luis (potvrzeno rovněž zranění); White, Napoleon (potvrzeno zranění); Reisman, John, kapitán (pravděpodobné zranění). 3) Zhodnocení akce: (a) Cíl: Neočekávaně zaútočit a usmrtit blíže neurčený počet generálů a vysokých důstojníků německé Sedmé armády, o nichž se předpokládalo, že by mohli být shromážděni na zámku de la Vilaine, Rennes, Francie v noci z 5. na 6. 6. 1944 za účelem účasti na Kriegsspiel. Aby bylo dosaženo maximálního efektu, byl útok načasován na hodiny těsně předcházející vysazení prvních spojeneckých výsadkářů v Normandii, aniž spojenecká výzvědná služba s určitostí zjistila, zda nepřátelské osobnosti budou na uvedeném místě skutečně přítomny. (b) Plán a výcvik: Vynikajícím způsobem připraven a realizován pod vedením kapitána Reismana, jak bylo průběžně sledováno nížepodepsaným v době od 26. 2. do 5. 6. 1944. (c) Zúčastněné osoby: Nehledě na nesmírné překážky, dané povahou, původem a schopnostmi osob, vybraných na základě projektu Amnestie takzvaných dvanácti špinavců, což bylo dvanáct vězňů,

odsouzených vojenským soudem k trestu smrti nebo k dlouholetým trestům na svobodě za vraždy, znásilnění, loupeže a jiné zločiny, domnívá se nížepodepsaný důvodně, že obvyklejší skupina či dokonce vynikající skupina vojáků by nemohla být vhodnější a nemohla by se zhostit svého úkolu pečlivěji a vésti si lépe za obdobných podmínek. (d) Bojová zpráva o průběhu akce: Zvláštní a podrobná zpráva bude podána, jakmile se seržant Bowren dostatečně zotaví nebo jakmile osoby, které jsou dosud vedeny jako nezvěstné, se vrátí pod kontrolu spojeneckých sil. Události a podrobnosti jsou zde líčeny téměř výhradně na základě ústního hlášení seržanta Bowrena 2. skupině 1. divize dne 14. 6. 1944, přičemž některé body byly částečně potvrzeny porovnáním se svodkou francouzského ilegálního zpravodajství a se zachyceným nebo monitorovaným nepřátelským zpravodajstvím a zprávami. 1. Vstup do zámeckého areálu a budov a zaujmutí plánovaných postavení před určenou dobou útoku, jehož zahájení bylo stanoveno na 6. 6. 1944 v 0.15 hodin, proběhlo úspěšně, v tajnosti a zcela v souladu s plánem. Potvrzené nepřátelské ztráty v této fázi operace: šest mrtvých. Útok však byl zahájen předčasně zhruba o deset minut - i když zjevně bez nepříznivých důsledků vzhledem k cílům akce. Seržant Bowren toto vysvětluje tím, co vyslechl z rozhovoru mezi kapitánem Reismanem a Luisem Jimenezem, když se muži, kteří přežili boj v zámku, setkali před opuštěním zmíněného objektu s kapitánem na parkovišti. Kapitán Reisman se ptal po Myronu Odellovi, bývalém zdravotníkovi, jehož bylo třeba, aby ošetřil zranění seržanta Bowrena a Napoleona Whitea. Jimenez odpověděl: "Je mrtvý, pane kapitáne. On se zbláznit. On začít cele] ten posranej (sic!) podnik. Já slyšet, jak on utíkat halou a křičet Jsem vinen! Jsem vinen!" 2. Lze se tudíž domnívat, že Odell byl objeven v místě, kde se ukryval, před hodinou H a minutou M a byl nucen bránit se jinými než nehlučnými prostředky, jak mu bylo nařízeno a jak byl vycvičen pro tuto příležitost, nebol to byl zřejmě tento rozruch, ktery vyvolal zahájení bojů uvnitř zámku. (Poznámka ve věci Myrona Odella: Během řady měsíců, kdy níže podepsaný znal Odella a pracoval s ním, tento neustále prohlašoval, že není vinen vraždou, za niž byl odsouzen vojenským soudem. Nyní lze pouze předpokládat, pokud Jimenezovo hlášení je přesné, že Odellovi se během boje nebo těsně před ním přihodilo cosi, co mělo hluboký význam pro jeho psychiku a odhalilo mu konečně, že je opravdu vinen zločinem, za ktery byl odsouzen.) 3. Pokud se týče cílů poslání, tj. eliminace jistých významných nepřátelských osobností, lze na tomto místě poukázat na skutečnost, že ačkoliv kapitán Reisman a jeho muži byli vzhledem k našim odhadům a plánům na správném místě ve správnou dobu a ačkoliv Kriegsspiel byla skutečně plánována, seržant Bowren sděluje, že v době před zahájením boje, kdy se kapitán Reisman pohyboval volně po zámku v uniformě nacistického plukovníka pěchoty, zjistil, že hra v příslušné místnosti zámku je plánována až na 10.00 hodin následujícího dne 6. 6. 1944. Pro spojeneckou invazi to byla osudová shoda, jaká se už nikdy nenaskytne, ale skupina kapitána Reismana nemohla tak dlouho čekat. Ačkoliv plná sestava nepřátelských generálů měla být na místě teprve ráno a uvedenou noc měli na zámku trávit jenom někteří z nich, bylo příliš pozdě na to, aby kapitán Reisman měnil plán. 4. Rovněž pokud se týče cíle akce, tj. vyřazení z činnosti jistých významných nepřátelských osobností, je známo, že generálové Stumpffeldt a Volkmann opustili svá velitelství dne 5. 6. 1944 za účelem účasti na Kriegsspiel v Rennes a že se nikdy nevrátili zpět. O jiných, jako například o generálech Hellmuthovi a Von Stollwitzovi, je známo, že tam byli přítomni, zatámco někteří další se tam vůbec nedostavili, nebo se cestou vrátili, když se dozvěděli o činnosti spojenců. Lze se domnívat, že přinejmenším generálové Stumpffeld a Volkmann byli na zámku zabiti a že v tomto ohledu byla akce úspěšná. 5. Zdá se, že událost, kterou osobně popsal Vernon Pinkley

seržantu Bowrenovi při jejich setkání na parkovišti, potvrzuje, že přinejmenším jeden generál byl skutečně zabit při pokusu uprchnout po řece. Pinkleyho postavení bylo v podzemní chodbě mezi hlavní budovou a loděnicí a jeho úkolem bylo zabránit jakékoliv nepřátelské osobě v přístupu k rychlým člunům, které již byly vyřazeny z provozu, nebo v pokusu uprchnout nějakým jiným způsobem po řece. Pinkley řekl seržantu Bowrenovi, že krátce poté, co vypukla přestřelka, uslyšel dupot mnoha kroků, běžících temným tunelem směrem k němu. Prchající měli v rukou světla a baterky, takže Pinkley byl schopen střílet na ně pomalu, s rozvahou a velkou přesností. Padali jeden přes druhého, zřejmě mrtvi, ale za pár vteřin pry Pinkley slyšel kohosi běžet směrem k sobě 376 377 a vykřikovat střídavě německy a anglicky "Generále... Generále! ...Stůjte!" a málem prý ho zastřelil, ale vtom si uvědomil, že je to Frankův hlas, a když si na něj posvítil, přesvědčil se, že je to skutečně Franko. Pinkley běžel k Frankovi, ktery vlastně v tunelu vůbec neměl být, a viděl, jak se naklání nad jedním z mrtvých důstojníků a svítí si na něj baterkou. Pinkley posvítil svou baterkou na čtyři další mrtvé Němce - dva důstojníky a dva prosté vojíny. lak Pinkley řekl Bowrenovi, v tomto okamžiku na něj Franko zlostně zakřičel "Tys ho zabil, ty pitomče!" a Pinkley sám pak prohlédl uniformu tohoto mrtvého a poznamenal "Hergot, to se mi zatraceně povedlo... trefil jsem generála. Cos ksakru chtěl, abych udělal? Abych si ho vzal domů jako suvenýr?" Podle Pinkleyho vyprávění oba dva prudce oddychovali plni vzrušení z boje, přestože byli momentálně sami a střelba se ozývala v dálce, a potom prý Pinkley pohlédl podezřívavě na Franka a zeptal se ho: "Sakra, proč jsi na něj volal? Cos mu chtěl?" Franko pry odpověděl "Ty blbče pitomá! Ten nás z toho moh dostat... možná ten jedinej." Na což Pinkley, podle svého prohlášení, mu vrazil svou zbraň do břicha a řekl: "Vopovaž se, Viku. Varuju tě... tohle by ti jen tak neprošlo." 6. Uvedená událost, jež zřejmě potvrzuje smrt jednoho německého generála, je bohužel současně dokladem jednoho negativního jevu pojednávané akce, o němž bude podrobněji pojednáno níže v souvislosti s chováním a smrtí Victora Franka. Bude však lépe nejdříve uvést podrobnosti týkající se ostatních mrtvých a raněných, jak byly sděleny seržantem Bowrenem: Calvin Ezra Smith - Pinkley sdělil seržantovi Bowrenovi, že když s Frankem ustupovali od řeky směrem na parkoviště, narazili na tělo Calvina Ezry Smithe, zastřeleného nedaleko rezervní elektrárny, kterou Smith předtím úspěšně zničil. Poblíž leželo šest mrtvých německých vojáků, které evidentně Smith zabil pomocí granátů a střelby ze samopalu, a dále tři ranění, které Pinkley s Frankem dobili, protože neměli možnost vzít je do zajetí. Glenn Gilpin - Seržant Bcwren říká, že Gilpin úspěšně vyhodil do povětří stožár signální antény na střeše několik vteřin poté, co propukla střelba. Sděluje, že spolu s kapitánem Reismanem viděli Gilpinovo tělo, když mu kapitán pomáhal dostat se přes dvůr do německé limuzíny na parkovišti. Bowren byl raněn na obou nohách střelou z lehčí zbraně a nemohl chodit. Gilpin zřejmě pálil ze střechy po nepřátelských vojácích a byl zasažen a sestřelen na zem střelbou ze samopalu, když se spouštěl po laně dolů. Itoscoe Lever - Seržant Bowren říká, že během bitvy, ještě dříve, než byl raněn, pátral v zámku po německých generálech a narazil přitom na tělo Levera, ležící na posteli s obyčejnými krejčovskými nůžkami zabodnutými v hrudi. Vzhledem k tomu, že se zdá nepravděpodobné, že by některý německý voják nebo důstojník použil takovéto zbraně, lze se pouze dohadovat, co vlastně se Leverovi přihodilo a kdo ho zabil. Napoleon White - Seržant Bowren říká, že když on s kapitánem Reismanem dorazili na parkoviště, White a ostatní tam už na ně čekali. White krvácel z nebezpečné rány na boku, ale byl schopen chůze. Ti z nepřátel, kteří v zámku zůstali naživu, je prozatím nedostihli a zvenčí pomoc nepříteli rovněž dosud nedorazila. Ačkoliv

zbývalo málo času, kapitán Reisman trval na tom, že než se jejich skupina rozejde, je třeba ošetřit raněné. Kendall T. Sawyer, Joseph Wladislaw, Archer Maggot a Luis Jimenez dostali rozkaz zaujmout obranná postavení, zatímco kapitán Reisman ošetřoval raněné a usadil je do jedné z limuzín. Mezitím se ke skupině připojil Vernon Pinkley a Victor Franko. Samson Posey byl nedaleko zámeckého areálu, kde vyčkával, až ho odvolají z obranné pozice, kterou tam držel, aby se připojil k prchajícím, případně měl zadržet německé posily, pokud by se objevily. Pokud jde o úkol, jímž byl pověřen Napoleon White, seržant Bowren uvádí rozhovor probíhající mezi Whitem a kapitánem Reismanem mezitím, co kapitán dezinfikoval a obvazoval Whiteovo zranění. Kapitán pokývl směrem k ubytovně strážných, kterou měl White za úkol blokovat, a řekl mu s uznáním "Vy jste si tam musel vést výborně, poručíku (sic!). Neviděl jsem, že by odtud někdo vylezl. Je tam úplné ticho." White prý mu odpověděl ironicky: "To jo, udělal jsem to správně... udělal jsem to opravdu dobře. Ale abyste věděl, pane kapitáne... zase jsem zabíjel kvůli sobě, ne kvůli vám. Když mě ty posraný (sic!) nacisti viděli ve dveřích, spustili řev Schwarzer. Schwarzer. Schwarzer. Proto jsem jim to nandal, a jak!" Luis Jimenez - Seržant Bowren si vzpomíná, že Jimenez, Sawyer, Pinkley a Wladislaw dostali právě od kapitána rozkaz, aby se odebrali do loděnice a prchli po řece, když k nim zvenčí od Poseyho postavení dolehla prudká střelba. Zatímco tři ostatní běželi ke člunu, Jimenez, aniž k tomu dostal rozkaz, vyběhl ven, aby zavolal na Paseyho a pomohl mu ustoupit zpět. Seržant Bowren s Frankem a Whitem seděli v německém voze na zadních sedadlech, kapitán Reisman byl za volantem a Maggot vedle něho, když vyjížděli z parkoviště směrem k Poseyho postavení, které bylo přeryvaně osvětlováno německými světlicemi. V jednom takovém záblesku spatřili, jak Jimenez, blížící se k Poseymu, zavrávoral a upadl, ale potom se zvedl a pňkrčen pomalu opět vykročil vpřed s rukou přitisknutou na stehně, jako by tam byl raněn. Samson Posey - I když vezmeme v úvahu stav seržanta Bowrena v době, kdy 14. 6. 1944 podával zprávu 2. skupině 1. divize, jeho líčení Poseyho v těch okamžicích je živé a udivující a dělá tu největší čest armádě. Muži ve voze ho mohli zahlédnout jen zběžně, ale viděli, že Poseymu, který je příslušníkem indiánského kmene Ute, se nějak podařilo převléknout se a pomalovat se jako indiánský bojovník. (Poznámka: Nížepodepsaný mu na žádost jeho velitele opatřil dne 2. 6. 1944 pro jeho osobní náboženskou potřebu barvy a péra a on si pravděpodobně něco z toho přibalil s sebou, když byl vyslán do akce.) Muži ve voze viděli, jak Posey divoce střílí z ukořistěného německého kulometu a v přestávkách s velkou přesností vrhá granáty. Bylo vidět, jak se blíží velké množství německých vojáků a vozidel. Vzhledem k velkému počtu nepřátel a jejich palebné síle se kapitán Reisman nemohl přiblížit k Poseymu bez rizika ztráty vozu. Proto čekal, až Posey a Jimenez k nim ustoupí, a přitom spolu s muži ve voze, včetně raněných, je kryl střelbou z pušek a samopalů. Němci si zřejmě stále ještě nebyli vědomi jejich přítomnosti, protože neodpovídali na 378 " 379 jejich palbu a nestříleli žádné světlice jejich směrem. Naopak se zdálo, podle seržanta Bowrena, že nepřítel zesiluje svůj nápor proti Poseyho pozicí. Viděli, že Jimenez doběhl k Poseymu, že s ním rozmlouvá a ukazuje za sebe na cestu k ústupu a na čekající vůz. Avšak v tom okamžiku zahlédli, jak Posey odstrčil Jimeneze, vyskočil zpoza svého krytého postavení a vrhl se do osobního souboje se dvěma Němci, kteří k němu proklouzli zleva. Viděli, že Jimenez zaujal obrannou pozici a ujal se střelby z kulometu. Napoleon White nehledě na své zranění chtěl vystoupit a jít na pomoc Poseymu. Ale kapitán Reisman ho zadržel. SP.ržant Bowren si vzpomíná, že kapitán na něj zavolal: "Ne, nechte ho! I kdyby byl živ sto let, nikdy už by nezažil něco takového jako tady to!" Victor Franko - Jednání

a smrt Victora Franka bohužel představují jediný naprosto negativní rys v jinak zcela kladném hodnocení občanských postojů a plnění zadaných úkolů takzvaných dvanácti špinavců v průběhu jejich akce. Podle seržanta Bowrena se limuzína pustila po silnici opačným směrem, než byli nacističtí vojáci, kteří se rojili kolem Poseyho postavení. Avšak po chvilce se v záři předních světel objevil pevný nepřátelský zátaras. Franko zpanikařil - nebo možná uvažoval o něčem podobném po celou dobu - a zakřičel na kapitána Reismana, aby zastavil a vzdal se Němcům. Kapitán, podle seržanta Bowrena, zrychlil limuzínu na maximum, aby prorazil dřevěnou překážku. Poté slyšel seržant Bowren, že Franko začal hrubě nadávat, a viděl, že přiložil ústí své automatické pistole na kapitánův krk. Seržant Bowren, jenž měl svou automatickou pistoli ráže 45 připravenou, aby ji mohl použít proti nepříteli, střelil Franka dvakrát právě v okamžiku, kdy němečtí vojáci u zátarasu pochopili, že rychle jedoucí limuzína nehodlá zastavit, a začali na ni pálit. Když vůz narazil na překážku a probil si cestu, Frankovo tělo vypadlo ven. (e) Zpráva o činnosti těch, kteří přežili, a o jejich kontaktech s nepřítelem a přátelsky nakloněnými francouzskými civilisty v době od 6. 6. 1944 do 13. 6. 1944 a nadále: 1. Toto je téma, kde je třeba vyčkat, až seržant Bowren podá samostatnou a podrobnou zprávu, jež bude moci být porovnána s jednotlivostmi ze zpravodajství francouzského odboje a německých zpráv a zpravodajství a s hlášeními těch osob, podílejících se na projektu Amnestie, které jsou nyní vedeny jako nezvěstné, ale o nichž lze předpokládat, že se nakonec dostanou zpět pod kontrolu spojeneckých sil. 2. Pokud jde o činnost svých tří společníků a jejich současné místo pobytu, mohl seržant Bowren sdělit velmi málo vzhledem ke svému stále se zhoršujícímu fyzickému stavu a ne zcela plnému vědomí během těch dnů. Je si však dostatečně jist, že po několik dnů používali ukořisťovanou nacistickou limuzínu k pohybu po rozsáhlém normandském prostoru, ačkoliv někdy dlouhé hodiny nebyli schopni cestovat vzhledem ke spojenecké letecké činnosti, stupňující se nepřátelské pozemní činnosti nebo k nebezpečí prozrazení. Seržant Bowren je přesvědčen, že prodělali sérii krátkých přestřelek a že viděl, jak kapitán Reisman má obvázaný krk a horní část levé paže. Je si také dostatečně jist, že kapitán navázal řadu užitečných kontaktů s přátelsky nakloněnými francouzskými civilisty, jimž odhalil jejich totožnost, a že během jednoho takovéhoto kontaktu, kdy jim byla poskytnuta strava a přístřeší, přikázal Archeru Maggotovi, aby tam zůstal a pečoval o Napoleona Whitea do doby, než tato oblast bude osvobozena spojenci. Seržant Bowren řekl 2. skupině 1. divize, že je přesvědčen, že kapitán Reisman se cítil osobně zodpovědný za to, aby se Bowren bezpečně vrátil, a že se pravděpodobně domníval, že z tohoto důvodu bude jistější, jestliže se oddělí od Whitea a Maggota, kteří spolu nevycházeli dobře. 3. Seržant Bowren sdělil, že naposledy viděl kapitána Reismana v rolnickém stavení několik mil severně od St.Ló, kde později seržanta našli američtí vojáci. Kapitán Reisman zřejmě věděl, že německé oddíly již z této oblasti ustoupily a že američtí vojáci se objeví během několika minut. Ve skutečnosti je zcela pravděpodobné, že je viděl přicházet. Seržant Bowren si vzpomíná, že ho kapitán budil z jeho stavu polovědomí a řekl mu: "Clyde, to je konec naší cesty. Já se vracím zpět, abych se podíval, co je s ostatními." Když byl Bowren nalezen, kapitán byl pryč. 4) Doporučení: (a) Nížepodepsaný doporučuje, aby nebyl realizován žádný další obdobný projekt Amnestie. Pokud to bude vyžádáno, podá podrobné zdůvodnění tohoto stanoviska. (b) Nížepodepsaný doporučuje, aby všechny osobní materiály, týkající se skupiny dvanácti amerických vojínů, známých jako dvanáct špinavců, byly bezodkladně změněny v tom smyslu, že se výšeuvedení vrátili dnem 5. 6. 1944 do aktivní služby ve svých původních hodnostech. Stuart Kinder, O-42280485 map or, Oddělení pro

psychologickou válku Úřadu strategických služeb , :,,.;; t,, a \., e 380 381 Pode7ování bývalých vojáků doplnilo můj výzkum. Těmto všem, kdo mi věnovali svůj čas a vědomosti, vyslovuji své díky. Z jiného hlediska, nesouvisejícího přímo s mým bádáním, ale důležitého pro tuto práci, jsem hluboce zavázán advokátům Paulu P. Selvinovi a Saulu Cohenovi. Největší vděčností jsem povinován svému nejpronikavějšímu, nejvěrnějšímu a nejlepšímu kritikovi - své ženě Marianne Duest Nathansonové, jíž jsem věnoval tuto knihu, za její lásku, za její inspiraci, za její oddanost mé práci, za několikeré a neocenitelné kritické čtení mého rodícího se rukopisu během těch dlouhých, těžkých let, kdy vznikal. E. M. N. Russu Meyerovi za vzpomínky z 2. světové války, Charlesu B. Blochovi za námět a rady a za jeho osobní nadšení a angažovanost, Robertu Spechtovi, Jacku Gussovi a Josephu Morhaimovi za rady a povzbuzení, Edovi a Shirley Duffyovým za to, že se mnou sdíleli celou mou cestu, Iru A. Greenbergovi za kritické čtení a za množství užitečných příruček z jeho knihovny. Lee Wrightové, redaktorce v nakladatelství Random House, za její nekonečnou trpělivost a oddanost mé knize. Autor je rovněž zavázán mnoha lidem, kteří mu pomáhali s bádáním, či kteří mu tu a tam věnovali čas a přispěli mu svou snahou a svými znalostmi. Mezi nimi je Dr. Ernest Weizer (plukovník, MC, armáda USA), Dr. Milton B. Asbell, Henry L. Peck (plukovník, Vojenský policejní sbor, armáda USA). Walter Dillo, Bud Kane, William G. McNamara (podplukovník, USA, v.v.), a různí vojenští a civilní zaměstnanci ministerstva obrany, plukovník Alan Beresford Todd (nyní brigádní generál USA, v.v.) a různí vojenští a civilní zaměstnanci úřadu Nejvyššího soudce a obhájce ministerstva armády a Elizabeth Leeová z tamní Právnické knihovny, Wilbur J. Nigh a pracovníci oddělení materiálů 2. světové války v Národním archivu a rešeršní službě, George Rubestein, advokát, Stuart N. Arkin, advokát. Zvláště jsem zavázán Robertu Whiteovi z Úřadu pro záležitostí Indiánů ministerstva vnitra USA, původně pracovníkovi Konsolidačního úřadu Ute, Ignatio, Colorado, za jeho podrobné a informativní dopisy a za jeho cenné rady ohledně výzkumného materiálu. Rovněž chci poděkovat Nathanu L. Schoichetovi, advokátovi, a členovi Kongresu Jamesi C. Cormanovi za to, že mi umožnili výpůjčky cenných pramenů, a Merrilu B. Friendovi, M. D., za zapůjčení psychiatrických a psychologických materiálů a za poskytnutí několika interviews. Mnoho dalších odpovědělo na mé dopisy, ochotně mi poskytlo interview nebo mi prakticky pomohlo se zjišťováním detailů, mezi jinými slečna Vivien Hughesová z Anglie, mnoho vojenských osob. v aktivní službě i v záloze, a 382

E. M. NATHANSON
Tucet špinavců

Z anglického originálu The Dirty Dozen,
vydaného Dell Publishing Co., New York 1967,
přeložily Zdeňka Marečková a Zdeňka Vasiljevová.
Přebal s použitím fotografií z filmu, zapůjčených Kabelem Plus,
a vstupní ilustraci navrhla Michaela Nováková.
Vydání 1., Praha 1993.
Vydalo a sazbu zhotovilo Naše vojsko,
nakladatelství a knižní obchod, s. p., v Praze,
jako svou 6 279. publikaci, stran 384.
Odpovědná redaktorka Květuše Hrachová.
Výtvarná redaktorka Larisa Dašková.
Techničtí redaktoři Eva Baumová a Jaroslav Šelenko.
Vytiskla Těšínská tiskárna, a. s., Český Těšín.
AA 33,39 (z toho obr. 0,1), VA 34,14.
28-062-93.13/34.
2

NATHANSON, E. M.
Tucet špinavců / E. M. Nathanson ; Z angl. přel. Zdeňka Marečková,
Zdeňka
Vasiljevová. - Praha : Naše vojsko, 1993. - 383 s.
Orig.: The Dirty Dozen
ISBN 80-206-0389-1
355 * 940.53/.54
armáda americká - vězni vojenští - operace tajné - projekt Amnestie
- válka světová 2. - Evropa - r. 1944 - román
Z edice SVĚT
JI-_`I
John Knittel
Via Mala
Josef Škvorecký
Nevěsta z Texasu
Barbara Taylor Bradfordová
Ženy v jeho životě
Erich Maria Remarque
Noc v Lisabonu
Alexandra Ripleyová
Dědictví z New Orleansu
Johannes Mario Simmel
Ve tmě jsou jen temný stín
Peter James
Příšeří
Johannes Mario Simmel
llechte prosím kytky žít